

స మ ర్పణ

అభ్యుదయము అధునాగరికమనే ఆడులో శృంగార
శబ్దాడంబరమోజులో సృష్టిలోని ప్రకృతిసిద్ధమైన యదార్థ
సత్యాలను యెగరగొట్టి అమాయకులను మభ్యపెట్టుటకు
గొంతుచించుకుంటూ కాగితాలను ఖరాబుచేస్తున్నవారికి
యెదురునిలిచి అభ్యుదయనిరోధకులుగా పరిహాసాలపా
లవుటకయినా వెరువక ప్రకృతిలోని నిగూఢరహస్యాలను,
యుగయుగాలకు స్థిరమైన ప్రత్యక్ష పరమసత్యాలను ప్రక
టించుటకు కంకణబద్ధులైనవారికి—

పి. రామమూర్తి

నా మాట

ఈ పుస్తకాన్ని పతితులు అనేపేరుతో ప్రారంభించాను. అర్థభాగం వ్రాశాక 'శిథిలాలయం' అనే నామకరణంచేశాను. పుస్తకరచన పూర్తిఅయ్యాక 'ధర్మదానము' అని నిర్ణయించాను. కాని మిత్రులు 'రక్తసింధూరము' అంటే బావుంటుందన్నారు గనుక స్థిరంజేశాను.

ఒకప్రక్క అస్వస్థత, మరోప్రక్క వూపిరిసలుపని స్పృహయోపనులలో వుంటూకూడా శ్రమయనుకోక అతిఉదారతతో ఆదరంతో యీ పుస్తకాన్ని చదివి తమ పరిచయవాక్యాలు వ్రాసిపంపిన శ్రీమతి భానుమతీ రామకృష్ణగారికి హృదయపూర్వక ధన్యవాదాలర్పిస్తున్నాను.

పి. రామమూర్తి

2

అంబా చ మ మ క మి క లి కు నానక
 కై ల కై క కై కి యం నా పుంబి
 అంబా న వల కై ల పాత్ర ల మోహి
 వకంబు లి కై కై ల కై కై కై కై
 పాత్ర ల మ మ కై కై కై కై కై కై
 కై కై కై కై కై కై కై కై కై కై
 కై కై కై కై కై కై కై కై కై కై

అనుభవమును ద్వారా అర్జునుని వలన

[illegible]

१५६३ नरक ३
— ४० —
१३.७६०

சென்னை

అనుక్రమణిక

	పేజీ
1. త్యాగఫలితం	5
2. దొంగపిల్ల	7
3. అజాతపూజారిణి	34
4. వీలునామా	45
5. దేవునిమైల	67
6. పురస్కారం	103
7. జాతకచక్రము	138
8. నలపులరాణి	149
9. విహారియాత్ర	161
10. మేరీ జాన్	203
11. క్రొత్తకాపురము	252
12. నిర్మలానూరజహాన్	284
13. పునర్నిర్మాణం	299
14. నిరపరాధికిశిక్ష	317
15. నంటయిర్బల్లో చదువు	341
16. ప్రయివేటుపాకశాల	352
17. తిరుగుబాటుసాహిత్యిక	365
మధురభుజీయలు	372
	397
	404

21. ముద్రాదానము	411
22. అధ్యయనం	416
23. విరుద్ధధ్వనులు	422
23. (అ) లోకోద్ధారక కాంట్రిక్ట్	440
24. జీవితలక్ష్యం, ఆత్మ - పరమాత్మ	448
25. మానవపూర్ణత్వము	456
26. ప్రకృతిపరుగు	458
27. ప్రేమబైరాగి	465
28. రక్తసింధూరము	478
29. ఆత్మార్పణ	492
30. విషాదఘట్టము	496
31. మృదుమధురస్మృతులు	500
32. ధర్మదానము	508
33. మోగసిద్ధి	513
34. ఆశ్మోన్నతి	523

రక్తసింధూరము

1 త్యాగఫలితం

వికసితహృదయానికి విజ్ఞానభరితబుద్ధికి విరాట్ రూపం లోని వుదాత్తత, త్యాగము ఆహ్లాదాన్ని కలిగిస్తూ హత్తుకు పోతవి. ఉదాత్తత త్యాగము మానవహృదయంలో పొంగి పొరలినపుడే మానవపరిపూర్ణత్వం ప్రకటితమవుతుంది. ఉదాత్తత, త్యాగముముకుళించినపుడే వీరత్వం వుట్టిపడుతుంది. వీరత్వంలో సుఖసంపదలు లభ్యమవుట, మధుమయజీవితా న్నందుట సుసాధ్యాలు. ఉదాత్తత త్యాగములో సర్వస్వాన్ని కోల్పోయి అడుగడుగున యనుయాతనలకు గురిగానటంసంభ విస్తుంది. మానవనీతి, ధర్మము, లక్ష్యాలు, ఆశయాలు అనే హారాలను ధరించిన సాధుహృదయాలు వుదాత్తత, త్యాగా లకు వూటబావులులాంటివి. వారు త్యాగాలతో కల్పించు కున్న నరకబాధలలోకూడా మానసికానందాన్ని, తృప్తిని పొందగలుగుతారు. సామాన్యహృదయాల కది సాధ్యమైన సాధనకాదు. కాని, అమృతభరితమైన సంగీతంనలే అది అన్నిహృదయాలను ఆకర్షింపజేస్తుంది, కరిగిస్తుంది, కన్నీడు కార్పిస్తుంది. అలాంటి త్యాగనిధియైన ప్రసాద్ తన సర్వ స్వాన్ని కోల్పోయి జ్ఞానాన్ని మరచి, సుఖసౌఖ్యాలను విడచి నాగరికాన్ని కాలదన్ని, నేడు విరాగిరూపంలో తనలో, తానే తన్మయుడవుతూ, చిరునగవును చిలికించుకుంటూ,

మర్మరధ్వనిని ప్రకటించుకుంటూ, కుప్పిగంతులు వేసుకుంటూ
 ధూళిధూసరితమై చిరిగి చీలికలై దుర్గంధాన్ని విరజిమ్ము
 దుసులతోను, జడిగాడ్పులకు రేగిన జీబును మరపించు శిరో
 జాలతోను జఠలుగట్టుకున్న గడ్డముతోను తప్పటడుగులు
 వేసుకుంటూ అనంతఆకాశాన్ని చూసి విస్తుపోతూ, పృథ్వీ
 మాతను చూసి పరిహసించుకుంటూ, తనపై రాళ్ళను
 దువ్వుతూ కేరింతలుకొడుతూ వెంటాడు బాలసమూహానికి
 ఆహ్లాదాన్ని కల్పిస్తూ, వారు తనను పిచ్చివాడని కేకలుపెడు
 తున్నపుడు, యీ లోకమే పిచ్చిదో తానే పిచ్చివాడో
 అర్థంకాక వికటాటహాసంతో నవ్వుతూ పయనిస్తున్నాడు.
 తన ప్రయాణానికి గమ్యమంటూ లేదు. తిరిగినరోడ్లమీదే
 తిరుగుతుంటాడు. రాళ్ళతో వెంటాడిన పసివారే తిరిగి
 వెంటాడి, మనోరంజనను తనివితీర పొందుతుంటారు. తాను
 ఆ పేట అంతటికీ చిరపరిచితమైన పిచ్చివాడు. పిచ్చివాడనే
 తన పేరు అందరికీ పరిచితం. ఆయన అసలు పేరు యీ ప్రసిద్ధ
 నామధేయంముందు మరుగునపడిపోయింది. ఆక్స్ ఫర్డ్ యూని
 వర్సిటీలో సాహిత్యమందు డాక్టరేట్ బీరుదాన్ని పొందిన
 శివప్రసాదే యీ పిచ్చివాడు అంటే యెవరు విశ్వసించగలరు?
 ఆ చెప్పేవారినికూడా పిచ్చివారని గోలపెట్టి, ఊణంలో
 చుట్టుముట్టి పిచ్చివారినిచేయగలరు. ఆరోజుల్లో ఆయనశీలా
 నికి, యోగ్యతకి, సమాలోచనశక్తికి మెచ్చి ఆక్స్ ఫర్డ్ యూని
 వర్సిటీవారు బహుమతులనిచ్చారని చెబితే, యీ నా డేవరు
 నమ్ముతారు? కాలచక్రగతిలో అభివృద్ధి యెంత తథ్యమైందో
 వినాశంకూడా అంతే యదార్థమైంది.

2 దొంగపిల్ల

శివప్రసాద్ నిజయపురి యశపాల్ కాలేజీలో

ప్రొఫెసర్. పెద్దపెద్ద డిగ్రీలుపొంది లండనునుంచి వచ్చిన పుడు ఆయన ఏదో గొప్పపదవిని పొందుతాడని అందరూ వూహించారు. ఏవుద్దేశ్యాల్లో, కాంక్షలలో ఆయన్ను సీమదేశం పంపాలో, ఆ తండ్రి తనబిడ్డ తిరిగిరాకముందే పరలోకవారంటుమీద పయనమయిపోయాడు. దేశాంతరాన వున్న తనను పితృవియోగబాధ విచలితుని జేసింది. తత్ఫలితంగానే జీవితానికి నిర్దిష్టకార్యక్రమమంటూ నిర్ణయించుకోలేకపోయాడు. రాజకీయపార్టీలు అందలియెత్తులు జిత్తులు తనకు నచ్చవు. కాని ప్రజారంగంలో పనిచేయాలని వాంఛ. నిస్వార్థ కర్మిష్టిగా పనిచేసే రామకృష్ణమిషన్ తనను ఒక విధంగా ఆకర్షించింది. కాని అందుకూడా తనకు విప్రులంగా అర్థంగాని సంకుచితాలేవో తనను కొంత చీకాకుపరిచినవి. ఆ తరువాత యశపాల్ కాలేజీలో ప్రొఫెసర్ గా ప్రవేశించాడు. కాని అంతటితోనే తృప్తిజెందేస్వభావంగాను. ధియసాఫికల్ సొసైటీలో సభ్యుడుగా జేరి, అందు ప్రాగ్ముఖాన్ని పొందాడు. ఇక అవివాహితుడుగానే వుండిపోతాడేమోనని కూడా బంధునర్ధం శంకిస్తున్నది. న్యూయార్కులో జరిగిన అంతర్జాతీయ ధియసాఫికల్ మహాసభలకు హాజరయిన శివప్రసాద్ విమానప్రయాణంచేసి, హైదరాబాద్ లో దిగి, విజయపురికి టాక్సీలో పయనిస్తున్నాడు.

సంధ్యాసమయ మది. దివాకరుడు పశ్చిమహద్దులను పునీతంచేస్తున్నాడు. దినమెల్ల తీక్షణ శ్వేతదృక్కులతో పయనించినవిసుగుతో గాబోలు గేవారంగు సులోచనాలను ధరించి, ప్రపంచాన్ని శీతలదృక్కులతో పరికిస్తున్నాడు. తరంగాలతోనిండిన సాగరంవలె దొంతరలుదొంతరలుగా సజ్జంపబడినదానివలెవున్న మేఘగుచ్ఛాలతోనిండిన దిగంతం కెంపురంగుతో పులకితమవుతున్నది. బహువర్ణ శోభితమైన ప్రకృతివక్షస్సులో దినకరుని నూత్నధారితదృక్కులు దూరి పునీతంచేస్తున్నవి. శ్యామల గిరిశృంగాలమీద నర్తిస్తున్న ఆనంతక్రీడలు ఆత్మగ్లానినికలిగిస్తున్నవి. సమానత్వము, సౌభ్రాతృత్వము అనే భావనలను యీ పామరులు మరునకుండు నట్లు గుర్తుజేయుతలంపుతో గాబోలు, నిత్యమూ తన ఆఖరిక్షణాలలో అన్నిరంగులను తనరంగులోముంచి ఏకరంగును ప్రకటితపరుస్తుంటాడు దివాకరుడు. శీతల మలయమారుత పవనాలను కోసుకుంటూ పోతున్నది కాదు.

విజయపురి యింకెంతోదూరం లేదు. అది పెద్ద గ్రామము. హైద్రాబాద్ నుంచి విజయపురికి వెళుతున్న బస్సు ఆగివుంది. ప్రక్కన పెద్దసమూహం ఏదో వినోదాన్ని తిలకిస్తున్నది. జనంమధ్య పోలీసుపగడలు కనిపిస్తున్నవి. ఇంత సేపూ ప్రకృతిసౌందర్యంలో మునిగి అంతర్గత ఆనందంలో పయనిస్తూనచ్చిన శినప్రసాద్ కు యీ దృశ్య మేదో మనోరంజనను గల్పించింది. కాదును ఆపించాడు. ఆఫీసరన్న ఆడుర్దాలో పోలీసువారు గుమిగూడిన ప్రేక్షకులను నేరుజేసి, ఒక బాలికను, ఒకచిన్నడబ్బాను కాదుముందు హాజరుపర్చారు.

శివప్రసాద్:- ఎవరీ అమ్మాయి ?

ఒకపోలీసు:- నువ్వు దొంగముండ సార్; అనేకమా
కులు పట్టుకున్నాము. రెండుసార్లు జైలుకుకూడా వెళ్ళి
వచ్చింది. ఆ డబ్బా చూడండి, రెండువీశల నల్ల మందున్నది.

శివప్రసాద్:- వాళ్ళవారెవరూ లేరా?

పోలీసు:- లేరండి, ఎప్పుడూ యీ పిల్ల ఒక్కతే వస్తుం
టుంది.

ఆమెచూపులో దైన్యత గనిపిస్తున్నదిగాని, అశ్రువులు
ఒలుకుటలేదు. ఆదుర్దా భయకంఠనవిహ్వలత ఆమెముఖంలో
అసలేలేవు. సిగ్గుతెరమాత్రం రెప్పపాటు ఆభాసగా కనిపించి
మాయమైంది. దుస్తులు చినిగి చీలికలై పోవునరకు మార్పు
అలవాటులేదు గాబోలు, పేరిన మురికి మారి దుర్గంధాన్ని
గుబాళిస్తున్నవి. ముదుగు సింఘారపురంగులోనున్న ఆమె
పావడా చిన్నిపట్టు ధూళి స్వేదమేళనంలో మారి నలుపు
రంగులోచేరి దళసరి హెచ్చింది. తెలసంస్కారంలేక అస్త
వ్యస్తంగావుండి కొనలను జబరైన నూలుతాడుద్వారా
బంధించబడి జీబుగారేగివున్న శిరోజాలు. ఆ కురుల గూపు
రేఖలనుబట్టి కొన్నివందలుగాదు, వేలే పేలు స్థావరాలు
జేసుకునివుంటవి. ఆమెచాయ అచ్చమైన పసిడిరంగు.
శిశిరఋతువులోని మంచులోమునీగి మెరుపులుగ్రక్కుతున్న
దబ్బపండునుచూచి, సృష్టి నోర్చజాలక చెట్టునుంచివేరుజేసి
త్పిజెందక హోరుగాలిని గల్పించి, ధూళిలోముంచి విడువ
బడిన దబ్బపండువలె, నివురుగప్పిన నిప్పునుబోలి అంతర్గత

లావణ్యం ప్రస్ఫుటమవుచున్నది. తీర్చిదిద్దిన ముఖమండలం. బాగా పరికించినపుడు యుక్తః యస్సు ముఖంలో చిందిస్తుంటుంది. ఆ రంగూ, ఆకృతీ, ధారణా కాశ్మీరు ముస్లిం యువతిని స్మృతికిదెస్తున్నవి. ముఖం కోలగా మృదువుగా తమలచిగురు టాకుఆకారంలోవుంది. జన్మతః పున్న ఆమె అందాన్ని చిన్న బుచ్చినట్లవుతుందనో యేమో ఏ ఖనిజాలతోనూ ఎక్కడా అలంకరింపబడలేదు. జన్మలోని సుకుమారతను నననన త్యాన్ని ప్రస్ఫుటంజేస్తున్న ఆ హస్తాలుకూడా దిగంబరంగానే పున్నవి. ఆమె పానడా ధరించివుండకపోతే, నూతనంగా తన ఆభిరక్తను ప్రకటించుకోను పురుకుతున్న వక్షోజ వక్రాలు లేకపోతే స్త్రీగా యెనరూ పూహించలేరు.

అమాయకంగా నిర్లిప్తంగా చూస్తున్న ఆమె పృష్టి తన నైపు మరలినపుడు శివప్రసాద్ కేడో అర్థంగానిబాధ కలుగుతున్నది. ఇంత చిన్ననయస్సులోనే లజ్జాభిమానాలను కోల్పోయి, పకులవినోదానికి వింతజీవిగా కావలసిన అవుసర మేమికలిగిందో ఆయనవ్రాహుకు కోచటంలేదు. లజ్జాభిమానాల భీతి వెరవు ఆమెలో అంతరించినట్లు, దొంగతనం ఆమెకు మామూలుకార్యక్రమమయినట్లు ఆమెప్రవర్తన ద్వారా ప్రకటితమవుతున్నవిషయం ఆయన్ను మరింత విచలితుని జేస్తున్నది.

“ఆ అమ్మాయి పేరేమిటి?” అని ప్రశ్నించాడు శివప్రసాద్.

“సూర్యహాసండి; దీనిపేరు బాగా ప్రచలితమైందే” అని మామూలుధోరణిలో జవాబిచ్చాడు పోలీసు.

ఆ పేరు విన్నప్పుడు శివప్రసాద్ మనస్సు కొంత తేలిక పడింది. ఈ నిర్లజ్జ నికృష్టం తనజాతికి చెందదని కాబోలు. జాతివిలువ తెలుసుకోగలిగినవానికి అంతకుమించిన మానన విలువ అతీతమయిందిగాదు. విప్లేకిని విజ్ఞానం నెంటాడుతుంటుంది. విజ్ఞానంలో మునిగినప్పుడు తనంతటతానే లోక కల్యాణకాంక్షాక్షుమీద హామీనిచ్చి ఆతరువాత విలపించటం పరిపాటి.

తన కర్తవ్యం పెరిగినట్లు హృదయభారంతో నూర్జ హాస్ ను తదేకంగా గమనిస్తూ, కానిష్టేబిలును దగ్గరకుపిలిచి, “నన్ను మీరు ఎవరో అని పూహించివుంటారు. కాని నేను యశ్ పాల్ కాలేజీలో ప్రొఫెసర్ ని. నా పేరు శివప్రసాద్. మీరు నన్ను విశ్వసిస్తే నా జామీనుమీద ఆ బాలికను విడిచి పెట్టండి. నేను కోర్టులో హాజరువర్చి, కోర్టువారు విధించు జర్మానా నేను చెల్లిస్తాను. ఇకమీదట ఆ బాలిక అలాంటి కార్యాలకు పోకుండావుండే సదుపాయంచూస్తాను” అని అడిగాడు శివప్రసాద్. అందుకు పోలీసువారు సమ్మతించారు.

శివప్రసాద్ మధ్యతరగతిలో వున్న తక్కువ బానిశికి చెందినవాడు. ఆ కుటుంబంలో అయిదారుతరాలనుంచి సంపాదించినవా రెనకూ లేరు. వున్న ఆస్తిని పోగొట్టినవారూ లేరు. సంవత్సరానికి ఏడువేల నిఖరాదాయం వస్తుంది. విశాలమైన మండువాలోగిలి, ఆ యెదురుగుండాను, పక్కల గోశాలలు, వాములదొడ్లు, ఈ అంతటిని చుట్టి కోటప్రాకారాలలాంటి గోడలు వున్నవి. ఆ పురాతనభవనం యెత్తయిన టిమీద నిర్మించబడివుంది. తూర్పువైపున యింటిపొడవుగా

వెడల్పయిన అరుగులు, ఆతరువాత వసారా వున్నది. ఈ యింటిలోని అధికారమంతా శివప్రసాద్ మేనత్త గంగా భవానిఅధీనంలో నున్నది. ఆమెఅధికారం ఆ యింటిలోనే కాదు, పొలంలోను తోటలోకూడా సాగుతుంటుంది. ఆమె యింటిలోకూర్చుని పొలంలోనిపనులను పంటలను అంచనాలు వేసి నడుపగలుగుతుంది. ఆమె చిన్నతనంలోనే భర్తను కోల్పోయి అన్నచెంతకు జేరి జీవితంలోరెండుజాములను దొర్లించి, మూడోజాములో నున్నది. విధవలకు దేవుని యెడల భక్తి, పూజలయెడ శ్రద్ధ, ఆచారాలపట్ల విశ్వాసము వుండుట సామాన్యము. అందు గంగాభవాని విశిష్ట ఆధి క్యత పొందింది. ప్రచండ తుఫానువీస్తున్నా, కృష్ణానది భయంకర వరదపొంగులతో భీకరరూపాన్నిదాల్చి వికటాట్ట హాసంచేస్తున్నా ఆమె పూజాపాటనంలో రవంతలోపంకూడా కలుగుకుండా నిత్యమూనలె వేకునఝామున కృష్ణానదిలో మునగనలసిందే. నదివొడ్డుననున్న నీలకంఠస్వామిఆలయ ప్రదక్షిణ చేయవలసిందే. ఇంటిలోని పూజాగదిలో తిప్ప వేసి, యిష్టదేవజపం అరగంటకుతక్కువగాకుండా సలుపవలసిందే. ఆమెపూజాగది దేవీదేవులపటాలతోవిరాజిల్లుతుంది. అందుప్రతిష్ఠింపబడివున్న రాధాకృష్ణులసేవాభారం తనతండ్రి నుంచి తాను పొందింది. ఆ దేవులముందు తననుతాను మర్చి సమయం తెలియకుండా గంటలతరబడి స్తోత్రంలోవుంటుంది. ఆ గదిలోని వూదునత్తుల కర్పూరహారతుల పరిమళాలు యింటినంతటిని ముంచుతుంటవి. నిష్టలోని ఆమెగూపం చండప్రచండమైంది.

శివప్రసాద్ ఎడల ఆమెకు అవ్యాజమైన అనురాగముంది. అతనిసరిశత్యానికి, వినయవిధేయతలకు, హృదయసుకుమారతకు ముగ్ధురాలవుతూవుంటుంది. ఒకప్రక్క దేవపూజమరోప్రక్క శివప్రసాద్ మంచిచెబ్బరలే ఆమెమనస్సుకు ప్రధానకార్యక్రమాలు. ఆయనకు వివాహంచేసి, తనశిరస్సుననున్న భారాన్ని నననధువుభుజస్థంధాలమీద మోపి, తను పూజాగదిలోని తన రాధాకృష్ణులపూజలో శేషజీవితాన్ని గడుపాలని ఆమెవాంఛితాభీప్రాయం. తమతో సరితూగు కులీనసంబంధాలనెన్నిటిలో, సంప్రదింపులుజరిపి, శివప్రసాద్ ముందు ప్రస్తావించింది.

“*అమ్మా, బంధనమయజీవితం సామాన్యమైనదే. స్వేచ్ఛాజీవిగావుంటూ, ఏదైనా అన్వేషణచేయాలని నా తలంపు. ఒకవేళ నాద్వారా ఏకార్యమూ సాధింపబడకపోయినా, చీకూచింతా లేని సుఖమయజీవితాన్ని గడుపగలను గదా.” అన్నాడు శివప్రసాద్.

నీవు వెర్రివాడివిరా నాయనా; వివాహమంటే పారిపోయి సుఖాన్ని వెతకటం పిచ్చితనం. భగవంతుడు బాగా చూస్తే వివాహంలోనే ఆనందమయజీవితముంది” అని ఆమె అన్నది.

ఇలాంటి వాదవివాదాలు వారిరువురిలోనూ తరచుగా చెలరేగుచుండేవి. వింటున్న నౌకర్లకు కూడా ఆ సంభాషణలు వినోదాన్ని కల్పిస్తుండేవి.

* అత్తను అమ్మా అనటం శివప్రసాద్ కు అలవాటు

టాక్సీనచ్చి యింటిముందు ఆగింది. పొంగుతూన్న ఆనందంతో గంగాభవాని పేరుపేరున నౌకర్లందరినీ కేకలు పెడుతున్నది. గోశాలనుంచీకూడా పరువులెత్తుకుంటూనచ్చి ఒక్కమాటుగా అయిదారుగురునౌకర్లు కారుముందు హజరయ్యారు, ఒక బెడ్డింగు, సూట్ కేసుతీయను. భవాని యెదురు రావటం అగుభంగా తలంచి నసారాలో పక్కనుండి, ఆదుర్దా పెడుతున్న ఆనందాన్ని అణచుకున్నది. దళితరూపంలోని నూర్జహాన్ కారునుంచి దిగినపుడు అయోమయంతో భవాని ముఖం వెలవెలబోతున్నది.

అనాలోచితంగా శివప్రసాద్ ఆమెను యింతసరికు తీసుకురాగలిగాడుగాని, ఎదుట ప్రత్యక్షమయిన నిష్టనీమా లతోగూడిన తల్లిని జూచినపుడు, అతనిహృదయం కలనర పడుతున్నది. నూర్జహాన్ ను కారువద్దనే వుంచి, తాను సర సర యింటిలోప్రవేశించి భవానీనిపిలిచి “అమ్మా, నీకు తెలియకుండా నేనొకసాహసంచేశాను. ఈబాలికయెవరో అసాధ, పెద్దబాధలలో వున్నందున నాకు యేమీ తోచక తీసుకోచ్చాను.” అని ఏదో అస్పష్టంగా అన్నాడు శివప్రసాద్.

“శివం! నీవు యింకా పసివాడివైపోతున్నావు. ఎవరో తెలియకుండా, ఏమిటో అర్థంజేసుకోకుండా యుక్తవయస్సునచ్చిన ఆ బిచ్చగత్తెను వెంటతీసుకురావటం యెంత అపరాధమో నీకు తెలియదు. చాలా పొరపాటుచేశావు” అన్నది భవానీ.

“నే నంతగా ఆలోచించే అవకాశంలేకపోయిందమ్మా; నేను ఆమెను విచారించి నిర్ణయించేసి తీసుకు

రావటం జరుగలేదు. ఆవిడదీన త్యాన్ని చూచినప్పుడు ఆకస్మికంగా నా మనస్సుకుతోచి, ఆనెంటనే తీసుకొచ్చాను. ఆవిడకి ఏదయినా సహాయంజేసి పంపుదాము. అంతవరకు వ్రంశమందాము" అన్నాడు.

తన వాత్సల్యాలను చూరగొన్న శివప్రసాద్ ప్రస్తావనను భవానీ నిరోధించలేకపోయింది; కాని తనమనస్సునేదో అప్రస్తుతమైన ఆందోళన చీకాకుపరుస్తున్నది.

ఒక్కరోజులోనే నూర్జహాన్ స్థితి పూర్తిగా మారిపోయింది. ఎన్ని కుంకుళ్ళు, సబ్బులు అరిగినవోగాని, వికసించి వికసించని రోజు మొగ్గనలె పక్కానికైనచ్చిరాని దోరజాను పండునలె, మసకమసక చుట్టలలో దాగుడుమూతలాడు జాబిలినలె జన్మతఃపొందిన లానణ్యాన్ని చిందింపజేస్తున్నది. నిన్న మురికిటపాసాలతో కారులోవచ్చిన బిచ్చగతై యీమే అంటే యెవరూ విశ్వసించరు. ఈమెరూపు రేఖలలో దేవతలు స్ఫురిస్తున్నారు. తొంగిచూస్తున్న ఆ యవనత్వంలో అయి స్కాంతపు ఆకర్షణనలె చిమచిమలాడిస్తున్నది. ఆ యింటిలో శివప్రసాద్ చిన్నతనంలో గతించిన ఆయనతల్లితోనే చీకలు అంతర్ధానమయినవి. అదేకారణంగా ఆమె శివప్రసాద్ గ్లాస్కోథోవతి ఆయన యలాస్టిక్ బనియను ధరించవలసి వచ్చింది. ఆ తెల్లటిదుస్తులు ఆమెకు మరింత శోభనిస్తూ పొరపాటుగా స్వర్గలోకంనుంచి దిగినచ్చిన అప్పరసవలె రాణిస్తున్నది. ఈ దుస్తులుధరించిన ఆమెను చూచి శివప్రసాద్ కూడా ఆశ్చర్యాన్ని తుడయ్యాడు. ఈమెలోని యింత సుకు

మారత్వం, అపరూపసౌందర్యం ఆ మురికిగుడ్డలలో యెలా దాగివున్నదా అనుకుంటున్నాడు.

భగవంతుడు కొందరిని కేవలం దురదృష్టవంతులుగా పుట్టించి, బాధలను వ్యధలను వారిభుజస్కంధాలమీద వదిలి, వారుపడుతున్న బాధలను ఆలోకంనుంచి వినోదిస్తుంటాడు. పొరపాటుగా కదాచిత్ గా ఆ దురదృష్టవంతులకు ఆనందం సంత్రాప్తమైనపుడు ఓర్పుజాలక వెంటనే వారిని కూలదోసి పరిహసిస్తూ ఆనందపడుతుంటాడు. దాన్నే భగవద్చిద్విలాసమంటారు. అలాంటి భగవంతుడు నూర్జహానును అలా ఆనందంలో పుండనివ్వగలడా?

నూర్జహాన్ ముస్లింబాలిక అని, ఆమె కాశ్మీరునుంచి రాబడిన కాందిశీకకుటుంబాలలోని ఒక గర్భదరిద్రకుటుంబానికి చెందినదని, జీవనభృతికి బాధపడుతూ ఒక్కొక్కపట్టణాన్ని పరిశోధించుకుంటూ ఆఖరుకు హైదరాబాద్ జేరిన మూడుసంవత్సరాలలోపల ఆమెను యీ పృథ్విమీద ఏకాకిగా గర్భదరిద్రురాలుగా విడచి, తలిదండ్రులు ఒకరితరువాత ఒకరుగా యీలోకంనుంచి పయనమైపోయారని, అప్పటికి ఆమెనయస్సు 7 సంవత్సరాలని, అప్పటినుంచి కాందిశీకులలోని ఒకకుటుంబంవారి ఆదరంతో, వారియింటిలోనే వుంటూ, వారిస్తున్న భోజనానికి ప్రతిగా వారు చెప్పినట్లు యీ నల్లమందును చేరవేయు వ్యాపారంచేస్తున్నదని, ఈ సందర్భాలలోనే అనేకమామూలు పట్టుబడిందని, ఆ పట్టుకున్న పోలీసువారు మహమ్మదీయులయినందున తన కరుణగాఢవిని, కొన్నిమామూలు విడిచిపెట్టారని, మరికొన్నిమామూలు

డబ్బుతో తన సంరక్షకకుటుంబీకులు విడిపించారని, రెండు మామలు జైలుకు వెళ్ళటంకూడా జరిగిందని, మొదలగు విన రాలు భవానీకి తెలిసినపుడు, ఆమె తనజన్మలో యెన్నమా యెరుగనంత వుగ్రురాలయింది. సింహగర్జనలతో పరవళ్ళు తొక్కింది. తన ఏడుతరాలవారికులం భ్రష్టమయినట్లు, చేసిన పూజలు వ్యర్థమైనట్లు విలపిస్తున్నది. ఆమె ఒకప్రక్క క్రోధా వేశాలతో నిందించటం, మరోప్రక్క పెద్దపెట్టున విలపించటం గాంచినపుడు, శివప్రసాద్ భయకంపితుడయ్యాడు. తన బ్రాహ్మణీకంనిూద విశ్వాసమూలేదు, అభిమానమూ లేదు. కాని తనను తల్లినలె పెంచి తన సుఖాన్ని అభివృద్ధిని కాంక్షిస్తున్న భవానీదుఃఖాన్ని భరించలేకపోతున్నాడు. పొరపాటుగా అపరాధంచేసిన బాలకునివలె భీతిజెందు చున్నాడు. కాని నూర్జహానువైపు తిరిగినపుడు సిగ్గు జాలి అభిమానాలతో క్రుంగిపోతున్నాడు.

అపరాధాలకు పాపాలకు పరిహారమార్గాలుకూడా ఆ పూజాపాటగ్రంథాలలోనే గొప్పగా వినరించియున్నవి. పూజలుచేసి పుణ్యంసంపాదించుకునే భక్తులు పరిహారమార్గా లను ముందే తెలుసుకునివుంటారు. భవానీ పనివాళ్ళందరినీ పిలిచి గోపంచితంతో యింటినంతటిని తుడిపించింది. కృష్ణా జలంతో నేలను గోడలనేగాదు, కప్పుకూడా కడిగించింది. గోపంచితము, ఆతరువాత గంధకము కలిపి కడిగించినా, ఆమెమనస్సుకు వూరటకలుగలేదు. వుదయం ప్రారంభించిన పనివారు సాయంకాలంవరకు పోస్తూనేవున్నారు. ఇంటిని కడిగిననీరు చిన్న ప్రవాహంగా తయారయి, తిరిగి, ఈ

కలుషితాలన్నిటిని దిగ్గ్రమింగే ఆ కృష్ణమ్మతల్లిగర్భంలో కలుస్తున్నవి. అంతటా చందనము పసుపు కలిపిననీటితో ఆఖరిమాటుగా పరిశుభ్రపర్చబడింది. భవానీ తన పూజా గదిని తనస్వహస్తాలతో శుద్ధిచేసుకుని, పచ్చిగంగకూడా ముట్టకుండా పూజలోకూర్చున్నది. రెండోరోజుకూడా ఆమె పూజాపీఠంనుంచి లేనలేదు.

ఈ చీత్కారాలకు ధూత్కారాలకు మాషణలకు అలవాటుపడి అనుభవంపొందిన నూర్జహాన్ నిర్విణ్ణురాలయి, ఇంటిలోనుంచి బయటకు నచ్చి ప్రహరీగోడప్రక్క నున్న వృక్షచాయల జేరి నిలిచింది. శివప్రసాద్ చిక్కు సంకటంలోపడి, ఆకాశపీఠిలో విహరిస్తూ, ఆకస్మికంగా చెడిపోయిన విమానంస్టీరింగు చేతబట్టివున్న పైలెట్వలె అధీకుడై ఆఖరివినతిగా భగవంతుని ప్రార్థిస్తున్నాడు—'భగవాన్, నీవు యింత జటిలపరీక్షలో నిలిపితే, నాబోటివానికి సాధ్యమా ! అర్భకుడిని, కఠినంగ్ యెటూ ప్రవర్తింపజాలని వాడిని. మాతృవాత్సల్యాన్ని చవిజూపిన అత్తను దుఃఖపెట్టజాలను; నా జాలిని చూరగొన్న అనాథబాలికను నిరాధారం చేయజాలకపోతున్నాను' అంటూ తానూ బైట నూర్జహానున్న చోటికే వెళ్ళి అనభిజ్ఞునివలె వేచివున్నాడు.

భవానీనిష్ఠలోని పూజ విశిష్టరూపంలో అవిరామంగా సాగుతున్నపుడు మరోపుపాయంతేక గోశాలలోని సామాన్ల గదిలో వుండమని నూర్జహాన్ను కోరాడు. నూర్జహాను బాల్యానస్థలోనున్న తన చిన్నవయస్సులోనే అవమానాల మోసేఅలవాటు బాగా పొందినటువంటిది. కాని తనకొర

కని ఒక నవనాగరికుడు గొప్పనంశీకుడు పడుతున్న బాధ తన కర్థంగానివ్యధను కల్పిస్తున్నది. ఆమెజీవితమే ఆమెకు— తనచిన్నిమనస్సుకు పూహ తెలిసినప్పటినుంచి అర్థంగాని సమస్య. నేడు తనకు లభ్యమైన గోళాలలోనిగడకూడా గొప్ప గౌరవసూచకమైందే.

భవానీపూజ రెండోరోజుకూడా నిరాటంకంగానే జరిగిపోయింది. శివప్రసాద్ యింత దీర్ఘమైన మనోవ్యధను యిదివరకెన్నడూ పూహించికూడా యెరుగడు. తనయడల భవానీ యెన్నడూ యింత క్రుద్ధురాలుకానూలేదు. తన కిప్పుడు భరింపరానిభారంతో మనస్సు క్రుంగిపోతున్నది. పూజాగదిలో యెన్నడూ కాలుమోపని తాను నేడు అనా లోచితంగా ప్రవేశించి, రాధాశ్యాములకు భవానీకి మధ్య మోకరిల్లి శిరస్సును పృథ్వీమాతకు మోది ఏదో అస్పష్టమైనమాటలు అంటూ ఆపజాలని దుఃఖావేశాన్ని దొంతరలుగా ఆక్రందనరూపంలో స్పష్టంచేస్తున్నాడు. భవానీ వులికిపాటుచెంది కనులు తెరచినపుడు కనిపించిన దృశ్యంతో, దేవుడే సాక్షాత్ తనముందు మోకరిల్లినట్లు విభ్రాంతి మనస్సురాలై శివప్రసాద్ శిరస్సును 'తనఒడిలోకి లాక్కుని ముద్దిడుకుంటూ అదురుతున్న అధరాలతో' “ఇంతపని ఎందుకు చేశావు పిచ్చితండ్రీ! మన కులంగాదు, మతంగాదు. స్పష్టమైన ఒక స్టేచ్చబాలికను వెంటదీసుకొచ్చి, ఇహపరలోకాలను మంటగలిపావు” అంటూ అశ్రుస్రవంతిని వారికించింది.

శివప్రసాద్ తనశిరస్సును భవానీపాదపద్మాలమీద

వుంచి నొక్కుతూ “అమ్మా, సహజజనితములైన దయ, మమకారము, జాలి, ఆదరాలద్వారా పోయే కులమతాల గురించి నేను బాధపడటంలేదు. మీ మనస్సు కింత నొప్పి కలిగించినందుకు విచారపడుతున్నాను. ఈ పృథ్విలోని సర్వ ప్రాణులను ఒకదేవుడే సృష్టించటం రక్షించటం జరుగుతుందిగాని, హిందువులను ఒకదేవుడు, మహమ్మదీయులను మరోదేవుడు, క్రైస్తవులను వేరొకదేవుడు రక్షిస్తాడనుకోవడం హాస్యాస్పదం అమ్మా, లోకానికంతటికీ దేవుడు ఒకడేనన్నది సగ్గునత్యం. ఏదిఏమయినా నీముందు తర్కించటం నేను చేయజాలనిది. ఏరూపంలోనూ నీమనస్సు కింత కష్టాన్ని కలిగించటం నాకు సహ్యంగానిది. నన్ను తుమించు అమ్మా. నాకిచ్చిన యీశిక్ష అపరాధంకంటె మించినటునంటిది. రెండురోజులనుంచీ నీవు పూజలో నన్ను మర్చిపోయావు. ఈ రెండురోజులనుంచీ నీతోపాటు నేను కూడా నిద్రాహారాలులేకుండానే వున్నాను. నా శరీరం కంపిస్తున్నది, హృదయఫలకం పూగిపోతున్నది, నేత్రాలు పీక్కుపోతున్నవి, పట్టుదప్పతున్నవి, కర్ణరంద్రాలు ప్రతిధ్వనిస్తున్నవి, శిరస్సు దిమ్మెత్తిపోతున్నది” అని కంపిస్తున్నకంతంతో బరువుగా అన్నాడు.

“శివం, దేవునిగురించిన నిర్వచన నీనోటితో... అలాయివ్వబోకు తండ్రీ. ఏరూపంలో విశ్వసించి కొలిచేవానికి ఆరూపంనుంచే భగవంతుడు ముక్తిని ప్రసాదిస్తాడని, అన్ని రూపాలలోను ఆయనఅస్థిత్యం వుంటుందని, కాని ముక్తికి ఏకాగ్రనిష్ట ఏకస్తోత్రము ప్రధానమని మా నాన్నగా రనే

వాడు. మనము ఏగూపంలోని దేవుళ్లను దేవతలను విశ్వ
సిస్తామో ఆ దేవుళ్లు దేవతలనే పరిహసించేవాళ్లు మనకు
ష్టేచ్ఛులు. వారిని మనం ఆదరించటం మన దేవవిశ్వాసంలోని
అల్పత్వాన్ని తెలియజేస్తుంది. ఏదిఏమయినా నిన్ను యిం
తగా బాధించటం నా అభిమతంగాదు! పద తండ్రీ” అంటూ
దయార్థ్రకంతో, శివప్రసాద్ శిరస్సునుబట్టి లేసినెత్తి,
తనహృదయానికి అదుముకుంటూ ఒక పెద్ద తాపంతో
గూడిన శ్వాసవిడచింది.

భవానీ రెండురోజుల నిరసననంతలో ఏకాగ్ర
పూజతో జరిగిన సాపానికి పరిహారం చెల్లించినట్లు, దుర్ఘ
టన జరుగనట్లు శివప్రసాద్ ను చెంతగూర్చుండబెట్టి పాలు
త్రాగించింది.

సమస్యలలోని జటిలతను, పరిష్కారంగాని చిక్కు
లను, అర్థంగాని అంతరాత్మలోని అపశృంఖలను సమయం
సరిదిద్దుతుంటుంది. నూర్జహాన్ గోశాలగదిలో స్థిరపడి
పోయింది. స్త్రీహృదయం లేతప్రాయంలోనే వికసిస్తుంది;
వివేకం జనిస్తుంది. మంచిసెబ్బరలను గ్రహించే శక్తిని పొందు
తుంది. తనద్వారా శివప్రసాద్ లాంటి యోగ్యుడు బాధలు
పొందటం నూర్జహాన్ కిష్టములేదు. శివప్రసాద్ కు భవానీకి
మధ్య తప్తకుండునలె నిలచుట తనకిష్టంలేదు. స్థిరపడి
ఆనందరూపజీవితాన్ని అనుభవించటం తన అలవాటుకు విరు
ద్ధంకూడాదు. అందునల్లనే నూర్జహాన్ నెల్లి పోవాలని శివ
ప్రసాద్ ను ఎన్నోమారులు ప్రార్థించింది.

నూర్జహాన్ :- బాబూజీ, నేను జన్మంతా హీనురాలను,

దీనురాలను. దరిద్రము, నీచత్వం, దుష్టత్వం, అవినీతి పుగుబాలుగా గ్రోలినదానిని. అవే నా పితృతాతాలు. మీరు వేటినిచూసి హేయపడతారో అవి నాకు సుఖప్రద మైనవి. ఏవి మీకు బాధాకరంగా కనిపిస్తారో అవి నాకు ఆనందమైనవి. ఎక్కడ మీరు సిగ్గులుతారో అక్కడ నేను గర్వపడతాను. దొంగతనము మీకు హేయమైంది, నాకు వీరోచితమైంది. నా పరిస్థితులు నన్నలా పెంచుకొచ్చినవి. కనుక నన్ను గురించి మీరు విచారపడి జాలిజెందకండి. ప్రశాంతవాతావరణంలోనున్న మీరు మీ అమ్మగారికి మాన్య నేను దుర్గంధపూరిత అఘాతంగా జేరి, మీరు నొప్పికలిగించుటకు నా మనస్సంగీకరించటంలేదు. అడివిలో తిరిగే జంతువును మీరు దొడ్లో బంధించి దానికి యెంత ఆహారం సమర్పించినా యెన్ని సౌకర్యాలు కల్పించినా యెలా మానసికతృప్తిని పొందలేదో, నా స్థితికూడా యిపుడలానే వున్నది. అపారమైన మీ ఆదరంలో నా మనస్సెందుకో తబ్బిబ్బవుచున్నది. నన్ను ఊమించి నా దారికి నన్ను పోనివ్వండి.

శివప్రసాద్:- నీవు ఇంత చిన్నవయస్సులో ఏకార్యాల నైతే చేయగలుగుతున్నారో, వాటి సగ్నస్వరూపాలను వాటి ఫలితాలనుకూడా నీవు యీ చిన్నారిచిరుప్రాయంలోనే తెలుసుకోగలుగటంలోనే నీ దోషాలకు పరిహారం వుంది. ఎవరైతే తనదోషాలను, పాపాలను మరొకరిమీదకు నెట్టుటకుగాని, సంక్రమింపజేయుటకుగాని సహింపకో వారికి పరిహారమార్గం తప్పక వుండితీరాలి. ఏదిఏమయినా ఇక

మీదట అలాంటిదొంగతనాలు, హీనకార్యాలు నీవు చేయటానికి వీలులేదు. నీ వింతవరకు సలిపిన కార్యాలు నీచమైనవయినా, వాటికి నీవు బాధ్యురాలవూగాదు, అవి నీ నిజబుద్ధిపేరితాలుగావు. నీ హృదయం అంత చార్బల్యమైనదీగాదు. మంచిఫలమైనా చెడ్డప్రదేశంలో పడినపుడు అది పనికిరానిదై పోవచ్చు. చెడ్డప్రదేశంలోపడి స్వయంసిద్ధునివను కోల్పోతున్నపుడు దాన్నిచూస్తూ వుదాసీనతవూంచటం వివేకంగాదు. ఏదోఒక గొప్పవుద్దేశ్యంతోనే నిన్ను భగవంతుడు నా వెంట పంపివుంటాడు. కనుక నీ విక అలాంటిదొంగపనులు సలుపవీలులేదు.

నూరహాన్:- బాబూజీ, మీరు దయాస్వరూపులు, ధర్మావతారులు. మీ హృదయం దేవత్వంతో నిండింది. అలాంటి మీరు నన్ను సహృదయగా యెంచి నన్ను సీగ్గుపర్చకండి. మీరు నాయడలవున్న దయకు నేను ధన్యురాలను. కాని, నేను దుష్టురాలనని మరోమాటు విన్నవించుకుంటున్నాను. మీముందు అప్రశుతులు పల్కి, మిమ్ము మోసగించటానికి నా మనస్సంగీకరించుటలేదు. మీలోనినిష్కల్మషమైన ఆదరాభిమానాలు నన్ను విచక్షణురాలిని జేస్తున్నవి, నా హృదయం కంపిస్తున్నది, మిమ్మచూడను భయంకలుగుతున్నది. నన్ను తమించి విడుదల చేయండి. ఇకమీదట నేను దొంగతనంచేయలేను. నేను యెక్కడున్నా దైవసమానులైన మీరు నాయెదుట కనిపిస్తూనేవుంటారు. మీరు నా కనులముందు కనిపిస్తున్నంత

నరకు చెడుకార్యాలు చేయలేనని నా అంతరాత్మ చెబుతున్నది.

అని గాద్దదికమైన కంఠస్వరముతో అన్నది.

ఒక అనాగరికదుశ్శ్చరిత్రిని, మర్దంధదళితానతానియైన అల్పబాలికనుంచి వెలువడినమాటలలో పాశ్చాత్యదేశాలలో విద్యాపారంగతుడైన విజ్ఞాననిధి శివప్రసాద్ నుంత్తముగ్గుడై, ఆమెను ఆపుటకు తనస్మృతిపథంలో క్రొత్తపథకం ఏదో మెదిలినట్లు తుణికవికసెతుడై “నూరహాన్, నీమీద ఆనాడు పోలీసువారు పెట్టనున్న కేసుకు నేను జామీనుండి, నిన్ను విడుదలచేయించాను. వారు కోరినపుడు నిన్ను కోర్టులో హాజరుపర్చజాలనపుడు నీననుభవించవలసినశిక్ష నే ననుభవించవలసినస్తుంది.” అన్నాడు. పారిపోయేవ్యక్తులనుకూడా పట్టిబంధించేపట్టులు అన్ని వేళలా వుంటవికాని, వాటిని గ్రహించి నొక్కగలశక్తి కావాలి. తనశిక్ష శివప్రసాద్ బాబు అనుభవించవలసినస్తుందని విన్నపుడు స్తంభభూతురాలయింది. గంభీరవదనంతో “నేను యిక్కడ వున్నందువలన మీకు కలిగేబాధలను చూడకుండావని ప్రయత్నించాను; కాని, నేను వెళ్ళిపోయినందువలన మీకుకలిగే బాధ అంతకంటె కఠినమైనదైనపుడు నేను వెళ్ళనే వెళ్ళను. ఇక్కడే వుండి నా శిక్షను నేను అనుభవింప జైలుకు వెళ్ళుతాను.” అని స్థిరకంఠంతో అన్నది.

మానవుడు యేదో గొప్పకార్యాన్ని సాధించినపుడు, తనకు నచ్చిననిర్మాణాన్ని పూర్తిచేసినపుడు, తన యిష్ట

సంకల్పం సిద్ధించినపుడు మనోవికాసాన్ని పొందుతాడు, ఆత్మత్వప్రేమతో ఆనందాన్ని అనుభవిస్తాడు. తను సాధించిన దానిసమక్షంలో కూర్చుండి తదేకంగా దాన్ని తనదృక్కులనే కుంచెతో సగిషీచేసుకుంటూ పులకితుడవుతాడు. అదే స్థితి ఇప్పుడు శివప్రసాద్ది. పసివానికి వినోదమైన ఆటనస్తువు దొరికినపుడు దానిఆటలో సర్వాన్ని మర్చిపోయిపట్లు శివప్రసాద్ మనోక్షేత్రంలో మార్జహాన్ సృత్యంసలుపుచున్నది. నేడాయనలో చురుకుదనం హెచ్చింది. వదనంలో ప్రసన్నం పరనల్లుతొక్కుతున్నది. పొద్దుస్తమానం రీడింగురూములో మ్రగ్గుతూ, ఏదోపుస్తకంగా లీనంకాలేకపోతున్నాడు నేడు. ఏ నౌకరూ రాకుండానే తనకుతానే అస్తవ్యస్తంగావున్న పుస్తకాలను సర్ది, శ్రావ్యమైన లోతుకంఠంతో ఏదో రాగాన్ని ఆలాపనచేస్తూ బూజుదులుపుతుంటాడు. రీడింగురూములో ఎక్కువసేపు వుండబుద్ధిగాదు. ఇల్లంతా కలియ దిరుగుతాడు; భవానీని ప్రసన్నంజేస్తూ లాలింపులుజేస్తూ ఆమెకొంగువెంట కొంతసేపు గడుపుతాడు. ఆమె తన యడల పూర్తిప్రసన్నురాలయినమీదట నెమ్మదిగా జూదమందిరానికరుగు నూతనాభ్యాసవలె గోశాలవైపు వెళ్లుతాడు. తన కిదినరకు తెలియని మధుమయప్రీతిని ఆ లేగదూడలలో పొందుతాడు. చిన్నిదూడమాడుమీద చేయివేసి సవరిస్తూ గోశాలగదివైపు తనదృక్కులనుబరపి వెళుకుంటాడు. తను యెవరిని చూడాలనివున్నదో పారు తన, నిగూఢపరిశోధనదృక్కులకు అందనపుడు విసిగి పిల్లి అడుగులతో గదిచెంతకుజేరి తొంగిచూస్తాడు. అక్కడ ఒక ఆవుదూడను

బట్టి దానిశరీరంనుంచి వెతికివెతికి గోవార్లను తీసున్న నూరహాన్ను గాంచి, మాధుర్యాలోలుకు కంఠంతో “నీవు యెప్పుడూ యేదోపని చేస్తూనేవుంటావు; పనులను కల్పించు కొనుటలో నీకు విశేష శక్తివుంది” అన్నాడు శివప్రసాద్.

తోట్రుపాటుతో భక్తిప్రపత్తులను ప్రకటిస్తూ “ఎప్పుడూ ఏదో పనిచేస్తుండేవారికి పనిలేనపుడు పనినికల్పించుకునేనేర్పు స్వభావంలోనే వుంటుంది.” అని చిరునగవు చిందిస్తూ అన్నది.

“నేను వుదయం బజారునుంచి నీకు యిష్టమైన రొట్టెలు తెచ్చియివ్వమని గంగులుకు చెప్పాను, అందినవా?” అని ప్రశ్నించాడు శివప్రసాద్.

నూరహాన్ సిగ్గు నభినయిస్తూ, “అవును, తెచ్చి యిచ్చాడుకాని అది నాకు అలవాటులేనిది. అందువలన శునకరాజుకు విందుచేశాను.” అన్నది.

శివప్రసాద్ :- అదేమిటి? నీవు మహమ్మదీయ యువతివై యుండి మాంసం భుజించవా?

నూరహాన్ :- నిష్టనియమాలద్వారా నేను అందుకు అతీతురాలనుగాదు. మాబోటి గర్భదరిద్రులకు అలాంటి విలువైన భోజనం లభ్యంగాదు. యెందురొట్టెముక్కలే నాపాలిట మృష్టాన్నము. అందువలన మాంసభక్షణ నాకు అలవాటు లేదు.

శివప్రసాద్ :- అలాంటి విలువైన నపదార్థం లభ్యమైనపుడు యెందుకు భుజించవు?

నూరహాన్ :- మీ పరిచయంకాకముందు, నా పూహలో అది విలువైన, ఖరీదయిన ఆహారం. కాని నేడు మీద్వారా అవకాశం కలిగినా అలాంటివి అంటుకోవనటానికి నా మనస్సెందుకో కించచెందుచున్నది. నన్ను తమించండి; మీసన్నిధిలో రక్తమాంసాలు భుజించి, నా మ్లేచ్ఛతను సగ్గురూపంగా ప్రకటించుకోజాలను.

శివప్రసాద్ :- నీవయస్సులో శాల్యదశస్పర్శ లింకా ముసుగుముసుగుగావున్నవి. అలాంటి నీవు కించ యేరూపంలోనూ చెందవలసిన అవుసరం లేదు. ఇష్టమైనదానిని విసర్జించి నిష్టలద్వారా ఆత్మను తోటిభింపజేయుట మంచిదిగాదు.

నూరహాన్ :- అంతరాత్మనుంచి వచ్చుపట్టుదలలోనే నిష్ట నిర్మితమవుతుంటుంది. కనుక యిష్టంమీద నిర్మించుకునే నిష్టలలోనే ఆత్మశాంతి వుంటుంది బాబూజీ.

రెప్పపాటులో శివప్రసాద్ నివ్వెరపోయాడు. రోహిణీయెండగాడ్పులకు నెర్రెలఘాతాలనలెపోంది, అడుగు పడితే గలగల మట్టిపెళ్ళి విరుగుతూ వికృతరూపంధరించిన పృథ్వీమాత తొలకరిఝల్లుతో నవనవత్వాన్ని పోంది కమనీయమైన పరిమళాలను విరజిమ్ముతూ, హరితవర్ణపు పుడుపులను ధరించి పులకితశరీరంతో శోభించినట్లు, సృష్టిదొంగ, అయిన ఒక మ్లేచ్ఛబాలికనుంచి ఒక్కమాటుగా ఆకస్మికంగా యింత ఆత్మోన్నతికిచెందినమాటలు రావటం అతనికి విభ్రాంతిని కలిగించినవి.

శివప్రసాద్ :- నూరహాన్, నీవీ మాటలు యెక్కడ నేర్చుకున్నావో అర్థమవుటలేదు. నీనుంచి నేర్చుకోవలసినవి

కూడా యేవోవున్నట్లు నేడనుభూతమవుతున్నది. నీవు మహమ్మదీయబాలికవు అవునో కాదో అని నా కీనాడు సంశయం కలుగుచున్నది.

నూర్జహాన్ :- బాబూ, ఆగండి, ఆగండి. నన్ను ఒక్క-మాటుగా బ్రాహ్మణకన్యనుగామాత్రం చేయకండి. నేను మా తలదండ్రులున్నపుడు హిందూఅగ్రజలయింట పాచిపనిచేస్తుండేదానిని. వారు పురాణకాలక్షేపంచేస్తున్నపుడు నేను పనిమాని వింటుండేదానిని.

“బాబుగారూ, పెద్దమ్మగోరు పిలుస్తున్నారు” అన్న గంగులుపిలుపు వారిసంభాషణకు అంతరాయంకలిగించింది.

రెండురోజులవలె రెండు నెలలు గడిచిపోయినవి. మానవుడు వుత్సాహంలోను ఆనందంలోను పరిశోధనలోను ఏదోఒక ఆవిష్కారంలోను, రసన తరమైన కాన్యపఠనంలోను, పరీక్షలలోను త్వరితంగా తిరిగిపోతున్నందుకు గడియారాలమీద, దినకరునిమీద వుగ్రుడవుతాడు. శివ ప్రసాద్ కు ఎక్కువగా పుస్తకాలందే ధ్యాసవుండేది. నేడు అన్నిటిమీదా ఆసక్తి శ్రద్ధ పెరిగింది. అన్నిటిలోను కమనీయత కనిపిస్తున్నది. ఇపుడాయన క్లాసులోబోధించుట యందు విశిష్టత కనుపిస్తున్నది. నిర్వచనలలో నూతనత్వం గనిపిస్తున్నది. మానవునికి నూతనోత్సాహం కలిగినపుడు హృదయము మనస్సు ప్రఫుల్లితగూపంలో వికసిస్తవి.

నూర్జహాన్ మీద పోలీసు వారు దాఖలుచేసిన స్లైదుల మందు కేసు వాయిదాసమను శివప్రసాద్ కు ముట్టింది. మ్లానముద్రితవదనంతో “బాబూజీ, నన్ను గురించి మీరు

మరీ కళవళంచెందకండి. నాలో సిగ్గుబిడియాలు ఉదయించాల్సిన అవుసరమే లేకుండాపోయింది నా జీవితంలో. కాని, నేడు మీ అపారమైన ఆదరంవలన యెక్కడినో నా హృదయ కుహరంనుంచి సిగ్గుబిడియాలు దొర్లుకొస్తున్నవి. నేను మీ కులమతానికి చెందినదాన్నిగాదు, మీ దేశానికి చెందినదాన్నీగాదు. అలాంటి నాగురించిన చింత మీ కెందుకు బాబూ? నేను అందరిలోనూ నిలిచి గర్వసహితంగా వాఙ్మూలమియగలను” అన్నది.

శివప్రసాద్:- నీవు నేరాన్ని వప్పుకోకతప్పదు. కాని అంతమందిసమక్షంలో నీవు దొంగవుగా బోనులో నిలువటాన్ని పూహించినపుడు నా హృదయం కళవళంచెందుతున్నది. నిన్ను కోర్టుకు హాజరుపర్చనందున యెంత జల్మానా చెల్లించవలసివచ్చినా ప్రసన్నంగా చెల్లిస్తాను.

నూర్జహాన్:- బాబూజీ, మీరు అఖండ పండితులయ్యండికూడా అమాయకులు. తీగమీదనడిచే సర్కస్ వానికి భయముండదు. అది అతనికి అలవాటే కాని, దాన్ని చూస్తున్న ప్రేక్షకులకు భయముంటుంది. మీ భయంకూడా అలాంటిదే. నేను అనేకమారులు కోర్టులకు వెళ్లాను, బోనులో నిలిచాను, జల్మానాలు చెల్లించాను, జైలుశిక్షలు కూడా అనుభవించాను. నాకు భయ మెందుకుంటుంది చెప్పండి?

ఈమాటలు శివప్రసాద్ హృదయాంతరాళంలో యెక్కడో చిన్ని అయిష్టరేఖలను గీచివెళ్ళినవి.

తన ఆంతరంగికనొకరైన గంగులును వెంటఱుచ్చి

పరిపాడు శివప్రసాద్. నిత్యమూ దొంగకార్యాలుచేస్తూ పట్టుబడిన అనేకమారులు అతినిర్భీకంగా కోర్టులోనిలిచి శిక్ష పొందికూడా గర్వంతో శిరస్సునిక్కించి శిక్షను పురస్కార రూపంగా స్వీకరించిన నూర్జహాన్ నేడు తడబాటు చెందుతూ భీతిలుచున్నది. ఆమెఅంతరాత్మలో విరుద్ధధ్వనులు భీకర రూపందాల్చి అర్థంగాని సంచలనాన్ని కలిగిస్తున్నవి. ఆమెలో యెక్కడలేని భీరుత్వం సంప్రాప్తమయింది. తనను ఒక్క-మాటుగా యింత ఆకస్మికంగా పరిమాపుజేసిన ఆ ప్రకృతిమాతమర్మం తన చిన్నారిహృదయాని కర్థమవుట లేదు.

రెండుసంవత్సరాలశిక్షగాని వెయ్యిరూపాయలజుల్మా నాగాని చెల్లించు శిక్ష కోర్టుద్వారా ప్రాప్తమయింది. శివ ప్రసాద్ ఆదేశానుసారం గంగులు జరిమానా వెయ్యిరూపాయలు చెల్లించాడు. కాని ఆవిషయం నూర్జహానుకు అత్యధికబాధను కలిగించింది. జైలుశిక్షను అనుభవించాలని ఇక ఎన్నటికీ ఎవ్వరికీ కనిపించకుండాపోవాలని ఆమె అభిలాష. కాని, గంగులుద్వారా శివప్రసాద్ చెప్పిపంపినమాటలను త్రోసిపుచ్చటం కష్టమనిపించింది. ఆయనఅనుమతిపొందకుండా, కనిపించకుండా పారిపోవటం మహాఅపరాధంగా ద్రోహంగాతోచింది. కాని సిగ్గుబిడియాలుముంచెత్తుతున్నవి.

సంధ్యారాగసమయ మది. ఆరుబైట కట్టివేచిన ఆపులు కలబడి ఆత్రంకొద్దీ పచ్చిగడ్డి మేస్తున్నవి. పాలేర్లు హడావుడిపనులన్నిటినిముగించారు గాబోలు తాసీగా, నిర్మల మైనముఖాలతో కొందరు పాలచెంబులతోను కొందరు

గుగ్గి శృంగుటలతోను అటుయిటు నడుస్తున్నాడు. ఆవుదూడలు ఒకటిరెండు కట్టుగొయ్యలనుంచి ప్రదక్షిణలుజేస్తూ ఘోషిస్తున్నవి. కొన్ని తల్లులపొడుగులను పొడిచిపొడిచి పాలారగిస్తున్నవి.

కాలేజీనుంచివచ్చిన శివప్రసాద్ వెయ్యి నేత్రాలతో వెతుకుతున్నాడు నూరహస్ కోరకు. గోశాలగదిముందుగా ఆవుదూడనుబట్టి, పనికల్పించుకుని వేడుకగా రెండుమూడు మారులు తిరిగాడు కాని, ఆమెఆకార మెక్కడా కనిపించలేదు. స్నానంచేయటానికి చంకనుబిందెతోపోతున్న భవానీ “శివం, ఓ శివం” అంటూ పెట్టినకేకలు శివప్రసాద్ ను శివుకునిజేసినవి. పటుబడిన అపరాధినలె పిల్లి అడుగులువేసుకుంటూ వచ్చి “ఏమిటి అమ్మా?” అని కంపిస్తున్నకంఠంతో ప్రశ్నించాడు.

భవానీ :- ఆ బూబుకు శిక్షపడిందట. ఆవిడ శిక్ష అనుభవించకుండా నీవు వెయ్యిరూపాయలు జరిమానా చెల్లించి విడుదలచేయించావట. ఇది నిజమేనా శివం?

శివప్రసాద్ :- నిజమేనమ్మా, ఆ అమ్మాయి సహచర్యదోషాలపల్ల అలాచేసిందేగాని, నాస్తవికంగా గొప్ప సహృదయిని అమ్మా! ఏరూపంలోనూ ఆధారంలేని అనాథలను ఆపత్సమయంలో రక్షించటం సర్వశ్రేష్టమైన పుణ్యకార్యమని నీవు నా చిన్నతనంలో యెన్నిమారులూ చెప్పితివిగదా!

భవానీ :- అయితే నిన్ను ఒక స్త్రీచృణాలికను రక్షించి, యింట్లోతెచ్చిపెట్టమని నేను నేర్పానా శివం?.

శివప్రసాద్ :- అదేమిటమ్మా, బాధ అందరికీ ఒకే గూఢముయిందిగదా! బాధలు కులమతాలను పాటించవు. వున్నవారికి కులనుతగౌరవాలుంటవి గాని, ఒక అనాధ దళిత దరిద్రావతార ప్రచండరూపిణికి ఏమివుండగలవు చెప్పు అమ్మా.

భవానీ :- ఒకే శివం, పోనీ ఆ జరిమానా చెల్లిస్తే చెల్లించావుగాని, ఆ బూబును చానట్లొనుంచి వెంటనే పంపివేయి. ఇంతకాలమూ ఆ పిల్ల లేకపోతే, ఆ కేసు మన మీదకొస్తుందన్నావు. పోనీ యిక్కడ నా పంపు బాబూ!

శివం :- వాళ్ళదూరపుబంధువు కాళ్ళీకులో వున్నాడట. అతనికి యీరోజే వుత్తరం వ్రాశాను. అతను రాగానే పంపివేద్దామమ్మా.

భవానీ :- ఒకే శివం, నిన్ను పసితనంనుంచీ నాచేతులమీద పెంచాను. నీశరీరమంతా నాచేతులలో పెరిగింది. నీ కన్నతల్లి నీకు వదిలనవత్సరాలు నిండకముందే నిన్ను నాచేతులలో అప్పగించి వెళ్ళిపోయింది. ఆ కొరతను నీకు తెలియనీయకుండా యెలా పెంచానో నాకు తెలుసు. నీ మనస్సు నవనీతంలాంటిది. ఈలోకంలో ఏమిజరిగినా నేను సహించగలను కాని, నీనోటినుంచి టక్కరిమాటలు రావటం భరించరానిది. ఈ అవసానదశలో నన్ను బాధించకు నాయనా! నీవు వివాహంకావలసిననాడివి; ఆ పిల్ల యుక్తవయస్సునచ్చినది. ఇక్కడవుండుట ఏమాత్రం మంచిది గాదు. నన్ను మభ్యపెట్టి మోసగించటానికి చూడబోకు నాయనా; అది నీ ఆత్మవంచనకే దారితీస్తుంది.

శివం :- నన్ను శంకిస్తున్నావా అమ్మా? నీముందు నిజంచెబుతున్నాను. నాకు తెలియని అపారమైన జాలి మాత్రం ఆమెయెడ నాకు కలిగింది. ఆ జర్మానా చెల్లించి సంతమత్రాన అది ఆమెకు వుపకారం కాజాలదు. అందు కామె సునాయసంగా శిక్షనే అనుభవించేది. ఆమెకు సరియైనసహకారాన్ని కల్పించి, జీవనోపాధిమార్గాన్ని చూపితే, ఆమార్గంలో పయనిస్తూ ఆదర్శమహిళగా అందరికీ కనిపించగలదు. అప్పుడే ఆమెకు ఆదరంలభించినట్లు, మనంపుపకారం చేసినట్లు. నేడు నీవుచెప్పినట్లు అవతలకు నెట్టితే, ఆమె అంధకారఅయోమయంలో దుర్గంధపూరితమైన ఏ మురికి కూపంలో పడిపోతుందో చెప్పలేము. జీవితంలో ఒక్క అనాధను రక్షించగలిగినా ఆ జీవితం ధన్యమని నీవు యెన్ని మారులు చెప్పలేదు అమ్మా!

భవానీ :- (అశ్రుధారలద్దుకుంటూ) ఈగూపంలో నామాటలను నాముందుంచుతాననుకొలేదు నాయనా! ఆ బాలిక యే హిందువు అయివుంటే, నేను చింతించను కాని, స్వచ్ఛమైన ఒక స్త్రీచ్ఛకన్య యిక్కడవుండటాన్ని నే నెలా సహించను? ఏమైనాసరే, పంపాల్సిందే; నీవు బాగా ఆలోచించుకో, అంటూ సమాధానంకొరకు యెదురుచూడకుండా భవానీ స్నానానికి వెళ్ళిపోయింది.

విరుద్ధమైనవి, విచ్ఛిన్నమైనవి, అనిష్టమైనవి అడుగులసవ్యడిలో అనువృత్తులుగా మారుట యదార్థసత్యమైనవి.

నూరహా నిపుడు శివప్రసాద్ నేగాదు, యెవరియెదుట

పడనూ సిగ్గిలుచున్నది. తనకు తెలియని బిడియాభిమానా లేనో అంతరాత్మనుంచి వక్రాలుగా సుడులుదిరిగి, హృదయాన్ని కావుసులతోనింపి వుక్కిరిబిక్కిరిచేస్తున్నవి. తన అపరాధాలను నగ్నంగా తనయెదుటపెట్టి పెద్దపెట్టున శిక్షించను తన ఆత్మే తనవైపు గురుగా చూస్తున్నది. నిర్మలము నిస్వార్థము నిష్కామముతో నిండిన స్నేహము, దయ, మమకారములతో నెల్లి విరిసిన స్నిగ్ధరూపంలో యెనరో తన ప్రక్కన నిలిచి, తనను చిన్నబుచ్చుతున్నట్లు వెలవెలబోతున్నది. తలుపులుబిగించి ఆ ధూళి దుర్గంధభరిత గదిలో మ్రగ్గుతూ యెనరికీ తన లజ్జాభరితనదనాన్ని చూపనొల్లక దుఃఖిత యోభాగూపంలో తన హృదయకలుషితాన్ని కడిగి వేస్తున్నది. దయ మమకారాలతో తనను నిర్బంధించిన యీ బందిఖానానుంచి పారిపోయి విముక్తిపొందాలని ఆమెలోని ఓ ప్రవృత్తి పెరపెరలెత్తిస్తున్నది. పొందిన వెలుగును భరించలేక నేత్రాలుమూసి అంధకారాన్ని సృష్టించుకుని తప్పటడుగులు వేసుకుంటూ, అధోలోకానికి చూకి శాశ్వత అంధకారాన్ని కల్పించుకుని ఆత్మద్రోహానికి ఆశ్రితద్రోహానికి గురియై పొందే పాపాన్ని గురించి జడిపిస్తున్నది మరో ప్రవృత్తి.

3. అజ్ఞాత పూజారిణి

కృష్ణానది ఒడ్డున శిథిలావస్థలోనున్న నీలకంఠస్వామి ఆలయం పూర్వ మొకప్పుడు శివప్రసాద్ కుటుంబీకులు కట్టించినదే కట్టించిన తాము స్వయంగా సమక్షంలో వుంటున్నందు

వలన అవుసరంలేదని గాబోలు, ఆ దేవునిపోషణకుగాని పూజలకుగాని ఆస్థిపాస్తులను యివ్వలేదు. పూర్వీకులు శిలా శాసనాలద్వారా తమ అభిప్రాయాలను స్థిరంజేశారు. ప్రస్తుతం రిజిష్టరాఫీసులద్వారా తమ అభిప్రాయాలను స్థిరంజేస్తున్నారు. వాటినే పెడచెవినిబెట్టే యీ వారసులు గాత్రాభిప్రాయాలను యెంతగా పాటించగలరో ఆ నీల కంఠస్వామిఆలయం చూస్తే తెలుస్తుంది. ప్రహరీలు చాలా వరకు పడిపోయినవి. గర్భగుడిగోడలుకూడా పెద్దపెద్ద తొరలుపడి తమదీనత నలువైపులనుంచి ప్రకటించుకుంటున్నవి. ఆ స్వామి తమదర్శనభాగ్యాన్ని అన్నివైపులనుంచి నిరాఘాటంగా యివ్వదలచోయేమో బంధనాలన్నిటినుంచీ విముక్తుడై ఆ శిథిలాలనుంచి తన తేజోమయ విశ్వవిరాట్ రూపాన్ని ప్రదర్శిస్తున్నాడు.

ఆ పడిపోయినగోడరాళ్ళను తీసి, ప్రదక్షిణలకు ఆటంకంలేకుండాచేసుకున్నారు. యే భక్తులో ఆ దేవునిముందు మోకరిల్లుటకు, సాష్టాంగపడుటకుకూడా సదుపాయంచేసుకున్నారు. గుడికిప్రక్కగా పెద్ద వెడల్పైన సోపానాలు కట్టివున్నవి. ఆ రేవులో యెంతమంది యెంత కోలాహలంగా జలకమాడారో! ఏకాదశులందు శివరాత్రులందు మాఘ మాసాలందు యెందరు ఆ సోపానాలమీద జలకమాడి తమ జీవితాలను పునీతంచేసుకున్నారో! నేడు అవి కదలి పట్టుదప్పి దీనమైన జీర్ణావస్థలో నున్నవి. నేడు వాటియడల శ్రద్ధ ఒక్క భవానీకిదప్ప మరెవరికీ లేదు. నేడు ఆ సోపానాలను ప్రక్క ఆలయాన్ని ఆదరిస్తున్నది ఒక్క భవానీమాత్రమే.

ఆ గుడిని సోపానాలను నిర్మించిన తన పూర్వీకుల మనో
వాంఛితఫలితాలను చర్చితచర్చణంచేస్తున్నది భవానీ. ఆమె
నిత్యమూ ఆ సోపానాలనుంచే కృష్ణలో మునిగినచ్చి, ఆ
జీర్ణాలయప్రదక్షిణలుసలిపి దీనదశలోనున్న నీలకంఠస్వామిని
మనసారా పూజిస్తుంటుంది.

అది వేకువజాము. పాలేరులు పశువులను లేపి దిద్దు
బాట్లుజేస్తున్నారు. వృక్షాలనుంచి పక్షులు బడలికతోగూడిన
కలకలారావాన్ని జేస్తున్నవి. నభోమండలంలోని నక్షత్ర
కూటమి అలసటతో రొప్పుతున్నట్లు మిణుకుమిణుకుమంటు
న్నవి. యథావిధిగా భవానీ బిందెచంక నెట్టి నీలకంఠఘాటుకు
పయసమయింది. సోపానాలసందుసందులందు గుబురుగా పెరి
గిన గడ్డిపోచలు పిచ్చిమొక్కలు పీకివేయబడినవి. కడిగి
శుభ్రంచేయబడివుంది. ఈ నిర్జనప్రదేశంలో తానుతప్ప
యెవరూ రాని యీచోటు నేడు సోపానాలు శుభ్రమయి
వుండుట ఆమెకు ఆశ్చర్యమయింది. అంతేకాదు, ఆ శిథి
లాలయంచుట్టూవున్న చిన్ని రాతిముక్కలను యెలుకల
మట్టిని చెత్తచెదారాన్ని తీసి, అత్యధిక శ్రమదానంతో
బాగుపరిచినట్లున్నది. దేవవిగ్రహం కడిగి పూలతో పూజింప
బడింది. ఆ పూజాపుష్పాలనుంచి మంచునీటిబిందువులు
యింకా ముత్యాలవలె మెరుస్తున్నవి. ఈ వింతదృశ్యంలో
భవానీ విభ్రాంతురాలైంది. ఈ అజ్ఞాతపూజారి యెవరో!
ఇంత శ్రమజేసి ఆ దేవుని పూజించినవారి ఆత్మసంకల్పం
విశిష్టమైనదయివుంటుంది. పవిత్రహృదయులు అకుంతితమైన
కఠోరదీక్షావ్రతులే యిలాంటి అజ్ఞాతపూజలు సలుపగలరు.

అని, భవానీ ఆదిఅంతాలులేని పూహలుచేస్తున్నది. ఆ అజ్ఞాతపూజారిని తెలుసుకోను ఆమెమనస్సు కుతూహలంతో ఆరాటపడుతున్నది.

నేడు నిత్యమూనలే భవానీమనస్సు భగవద్ధ్యానంలో నిమగ్నంకాలేకపోయింది. దేవునియెగుట మోకరిల్లి నేత్రాలుమూసి యెంతప్రయత్నించినా మనస్సు అధీనం లోకివచ్చుటలేదు. అజ్ఞాతపూజారిని మనోనేత్రాలతో వెదుకుతున్నది. విఫలురాలై పూజ ముగించుకుని, ఏదో ఆమె మనస్సుకు అర్థమైనట్లు అంగలు పంగలువేసుకుంటూ ఆగలేని ఆత్రుతతో యింటికిచేరి, శివప్రసాద్ గదిని పరిశీలిస్తున్నది. ఈ సర్వజగత్తులోనూ అగ్రాసనాన్నివహించి అపార పుదారిణియై నిష్పక్షపాతియై అందరికీ అదేస్థాయిలో మధురాతి మధురమైన సుఖాన్ని ప్రసాదిస్తూ, అందరిలోని అలసటలను హరిస్తూ అపుసరాలను గుర్తిస్తూవుండే ఆ నిద్రాదేవత ఒడిలో శివప్రసాద్ విరాజమానమైయున్నాడు. నిర్మలమైన ఆయన ముఖమండలంలో యెంతవెదికినా గుప్తపూజాముద్ర కలు స్పష్టంకాలేదు. భవానీవుత్సాహం పుదాసీనరూపంలో అదృశ్యమైంది. మనస్సులోనిసమస్య సమస్యగానే వుండిపోయింది.

తాను పూహదెలిసినప్పటినుంచి ఆ గుడిని, సోపానాలను చూస్తున్నది. తాను విధనగా యీయింటికి తిరిగినచ్చినప్పటినుంచి ఆ రేవులో జలకమాడుతున్నది. నీలకంఠుని పూజిస్తున్నది. కాని ఆదేవునిలో దీనత్వం ఆ రేవుసోపానాలలోని జ్వరత్వం ఒకేమాదిరి గోచరిస్తుండేవి. నేటి అజ్ఞాత

పూజారి యెనరో హృదయపూర్వకప్రేమతో సంస్కారాన్ని పులిమాడు. రోజుకోరీతి శృంగారకళ సుశోభితమవుచున్నది. ఆ అజ్ఞాతపూజారిని పరిశోధించువిషయం వుత్సాహపురకలను కల్పిస్తున్నది భవానీకి.

అజ్ఞాతపూజారి పూజలు నిత్యము తనకంటే నియమానుసారంగా జరుగుచున్నవి. దేవవిగ్రహాన్ని రోజూ జలకమాడిస్తున్నట్లు నూతనపుష్పాలతో నింపుతున్నట్లు, గొప్పస్తోత్రాలను అంకితంచేస్తున్నట్లు ద్యోతకమవుచున్నది. ఆ దేవునిసన్నిధిలో నిత్యమూ సమర్పింపబడుతున్న పుష్పాలు తనపెరటిలోనివిగానే తోచినపుడు ఆమె మరింత ఆందోళన చెందింది. దేవుని అలంకరించిన ఆ పారిజాతపుష్పాలు తమ పెరటిలోనివే; ఆ త్రివర్ణ దేవగన్నేరుపుష్పాలు తమదొడ్లో దప్ప మరెక్కడా లభ్యంగావు. భవానీ మరింత విచలితురాలయింది.

శివప్రసాద్ వంశం తరతరాలనుంచి దైనచింతనలో నిగ్గుతేలినది. అన్నిటితోపాటు వైజ్ఞానికవిషయ సంబంధ వారసత్వంకూడా శివప్రసాద్ కు సంప్రాప్తమైంది. రామకృష్ణ మిషనులో ఆసక్తి యెక్కువ. ధియసాఫికల్ సొసైటీలో ప్రాముఖ్యాన్ని పొందాడు. ఈ శివప్రసాదే అజ్ఞాతపూజారి యని భవానీవిశ్వాసం.

భవానీ :- శివం, నాదగ్గిరకు రానాయనా. నేటికి నీ నునస్సు వికసించింది. దేవపూజకు అంత చాటుతన మెందుకు బాబూ? నీవు నాతో చెప్పి చేయవచ్చుగదా?

శివం :- అదేమిటమ్మా! నీవనేది నా కర్థమవుటలేదు.

భవానీ :- మన నీలకంఠస్వామి ఆలయాన్ని ఊడ్చి బాగుచేసి, రోజూ పూజలు చేస్తున్నది నీవుగాదటరా?

శినం :- నాకు యేమీ తెలియదమ్మా, నీమాటలు నా కగోచరంగానున్నవి.

భవానీ :- అయితే, రోజూ అక్కడ పూజలుసలుపుచున్నది ఎవరు? ఆ పూజిస్తున్నపూలన్నీ మనదొడ్లే నేరా.

శినం :- నేను కాదమ్మా. నాకు తెలియదు. ఆ పుష్పాలు మనదొడ్లోనని యెలా చెప్పగలం?

భవానీ మారుమాటాడగలసితిలో లేదు. అర్థంగాని అయోమయంలో అనభిజ్ఞతతో ఊలాయమానమువుచున్నది. ఆ అజ్ఞాతపూజారి ఆమెను ఆందోళనపరుస్తున్నాడు. ఆమె కది అరేబియన్ నైట్స్ లోనో కాశీమజ్జీ కథలలోనో ఏదో ఒకసన్నివేశంనలె విభ్రాంతినికలిగిస్తున్నది. ఆమె అనేక రాత్రులు ముందుగా వెళ్ళి తెలుసుకోవాలని ప్రయత్నించింది. కాని విఫలురాలయింది.

నూరజ్జహాన్ ఇప్పుడు కాస్త స్థిమితాన్ని పొందింది. ఆదుర్దాపడుటలేదు. పనులను కల్పించుకుని, చక్కదిద్దుకుంటున్నది. కడుపుపంటను కళ్ళముందుంచుకుని ప్రేమదృక్కులొలికిస్తూ ఆనండానుభూతినొందు వృద్ధమాతనలె గోశాలలోని లేగదూడలమధ్య కూర్చుండి, వాటి కేదో అమృతమయభాషను అలవడుస్తున్నది. మహమ్మదీయ బాలికలు ధరించు మంచి విలువైన దుస్తులు ప్రత్యేకంగా బజారునుంచి తెప్పించి, శీనప్రసాద్ ఆమెకు పంపాడు. ఆమె కవి యెందుకో కంపనకలిగించినవి. వాటిని ధరించనని శాబ్దిచేసుకు

న్నదికూడా. పాలేకుద్వారా శివప్రసాద్ బాబు నడిగి మరొక గ్లాస్కోథోనతిని బనియనను తెప్పించుకున్నది. ఆమె నిత్యము ఆ తెల్లటిదుస్తులతోనే వుంటుంది. ఆమె యెప్పుడు స్నానం చేస్తుందో, ఆ దుస్తుల నెప్పుడు శుభ్రపరచుకుంటుందో యెవరికంటాపడదు. వికసించినమల్లెపుష్పాలకుప్పనలె, పాలకడలి నురుగునలె రజితశిఖవర్ణంలో చమకులుగ్రక్కుతున్న ఆ దుస్తులలోని సువర్ణప్రతిమలాంటి ఆమె దేవలోకంనుంచి ఏ శాపఫలితంగానో యీ భూలోకానికి నచ్చినట్లు గోచరమవుచున్నది.

శివప్రసాద్ కు కాలేజీనుంచి క్లబ్బుకెళ్ళి గేముల్లో పాల్గొనే అలవాటుంది. కాని యిపు డాలవాటు తప్పింది. కాలేజీలోవున్నా యింటిధ్యాస యెక్కువయింది. కాలేజీ నుంచి నేరుగా యింటికి చేరుతుంటాడు. ఇంట్లోవున్నపుడు యెక్కువగా రీడింగురూములోను అక్కడ విసిగినపుడు ప్రక్కపెరటిలోను వుండే అలవాటు. కాని యిపుడు గోశాల వైపే తిరుగాలనిపిస్తుంటుంది. గోశాలలోజేరి గోవుగోవును పరికిస్తుంటాడు. భవానికి యిష్టమైన కపిలగోవు చాలా బుద్ధి గలది, తెలివిగలది. మనుషులను ఆహ్వానించి తనను గోకుతూ ఆదరించమంటుంది. ఆ గోవునద్ద కెళ్ళి దానితో యేమో సంభాషిస్తూ గోశాలగదిని పరికిస్తుంటాడు. ఎవరికొరకు ఆయన దృక్కులు వెదుకుతున్నవో వారికి ఆ విషయం తెలుసు. అందుకే వారు ఆ దృక్కులకు మాటునజేరేది. ఏనస్తువు కొరకు మనస్సు అంతంతేనిఆశలతో అన్వేషిస్తుంటుందో అది అంతగా అంతర్ధానమవటం ప్రకృతిమహిమ. నంటరిపాటు

జేసుకుని శివప్రసాద్ దగ్గరగా వెళ్ళి గదితలుపులు త్రోసివే
శాడు. లోపల చాపమీద కూర్చున్న నూర్జహాన్ శిరస్సు
నంచి మోకాళ్ళసందునుంచి చూస్తూ ఆలోచిస్తున్నది. గుమ్మ
టం ఆకారంలోనున్న ఆమెను ఆ తెల్లటిదుస్తులతో, విరజి
మ్మిన మృదువైన శిరోజాలతో గాంచినపుడు తనహృద
యంలో అర్థంగాని చౌర్యల్యం జనించింది. నూర్జహాన్ అనే
పేరుతో ఆమెను సంబోధించుటకు మనస్సంగీకరించలేదు. ఆ
అన్యకమైన బాలికతో యెలా సంభాషణ కుపక్రమించాలో
తోచలేదు. తా నేదో చేయరానిది చేస్తున్నట్లు అపరాధినలె
తడబాటుతో తత్తరచెందుతున్నాడు.

శివప్రసాద్ :- చూడు! నీ కేదైనా బాధ కలుగు
తున్నదా? నిన్ను వెళ్ళనివ్వకుండా నిర్బంధంచేసివుంచానని
కష్టంగావున్నదా, చెప్ప? నిన్ను బాధించాలనిగాని, శిక్షిం
చాలనిగాని నాకులేదు. నీకు ఏమాపంలోనయినా సహాయ
పడి వుద్ధరించాలని నా సంకల్పం. నీకు నా యేర్పాట్లలో
వుండుట కష్టమైతే, నీవు స్వేచ్ఛగా వెళ్ళిపోవచ్చు. నీవు
ఎక్కడికి వెళ్ళదలచితే అక్కడికే పంపే ఏర్పాట్లు చేస్తాను.
నీకుకావలసిన డబ్బుతీసుకుని వెళ్ళిపోవచ్చు.

ద్రోహిని ఊమించి, సత్కరించి గొప్ప ఆతిథ్యాన్నిచ్చి
తన ఆతిథ్యంలోనికొరవలకు మన్నించమని కోరినప్పుడు ఆ
ద్రోహి ఎంత పాపాణహృదయుడయినా పశ్చాత్తాపతపనలో
పూగి కన్నీరుకారుస్తాడు. అదేరీతి నూర్జహాన్ ద్రవిస్తున్న
హృదయంతో పూగిపోతూ, అశ్రుస్రవంతల నాపజాలక
అద్దుకుంటూ శిరస్సు పైకెత్తి గాద్దదికకంఠంతో “నన్నింకా

చిత్రనధచేయకండి. నాకు చదువులురాకపోయినా, నయస్సు
 చిన్నదయినా, దేశంమీద దిమ్మరిగాతిరుగుతూ యెంతో అను
 భవాన్ని నోరుమెదపకుండానే పొందాను. మీకంటే జీవితం
 లోనిబాధలు నాకు యెక్కువ, అనుభవమైనవి. మీరు చదు
 వులద్వారా అర్థంచేసుకున్న బాధలను మంచిచెబ్బరలను
 నేను అనుభవపంద్వారా అర్థంచేసుకున్నాను. నాకు మీరు
 చేసిన సహాయం యీలోకంలో మానవులు మామూలుగా
 చేసేదిమాత్రం గాదు. నాకు మీరు వెలుగును చూపారు.
 కాని ఆ వెలుగుతో నేను పిరికిదాన్నయిపోయాను. నాలో
 ధైర్యసాహసాలు నశించినవి. మొండితనం పోయి, సిగ్గు బిడి
 యా లుదయించినవి. మర్యాదలు మమకారాలు,
 న్యాయము, నీతి నాలో జనించినవి. అందువల్లనే అసమర్థు
 రాలనయిపోయాను. శక్తి అదృశ్యమైంది. సంఘంలో మర్యా
 దనుపొందు తత్వాలను కల్పించారు. కాని వాటితో నేను
 నిరాశయురాలనయిపోయాను. ఇక నేను దొంగవ్యాపా
 రాలుచేయలేను. సిగ్గుయెక్కులులేకుండా కోర్టులకు వెళ్ళలేను.
 అలాంటి అబలత్వం నాలో యెలా జనించిందో నాకే తెలి
 యదు. ఇందుకు మీరే బాధ్యులనిమాత్రం నా ఆత్మకు
 తెలుసు. ఇది నా జీవితానికి మేలో కీడ్తో తెలుసుకోగల
 విజ్ఞత నాలోలేదు. మత్తువదలిన త్రాగుబోతుస్థితివంటిది
 నేటి నా స్థితి. మీ రేదో మేలుచేశారని నాహృదయమంతా
 భక్తితోనిండి తొణికిసలాడుచున్నది. మీరుచూపిన వెలుగు
 లాంటి అంధకారంలో వెదుకుతున్న అసభిజ్ఞురాలనైన నాకు

నిర్దిష్టమైన అవలంబనను కలిగించమని మిమ్మే వేడుకుంటున్నాను". అన్నది.

వలవేసినపల్లెవానికి జలపుష్పాలకుబడులు వ్రజపుటుంగరము లభ్యమైనపుడు తబ్బిబైబాళుబోక చింతాకాంతుడైనట్లు శివప్రసాద్ స్థబ్ధుడైనాడు. అశ్రుముద్రికలు కోమలమైన ఆమెముఖలావణ్యాన్ని ద్విగుణీకృతం జేసినవి. ఆమెలో స్ఫురిస్తున్న నూతననవీనత్వం ఆయన్ను మరింత ముగ్ధుణ్ణిజేసింది. విమూఢునివలె వెలవెలబోతూ "గంగులుచేత నీకు దుస్తులు పంపాను, వాటిని ధరించవెందుకు?" అని ప్రశ్నించాడు.

నూరహాన్ :- వాటినిధరించటానికి నా మనస్సంగీకరించుటలేదు.

శివప్రసాద్ :- కారణముండాలిగదా?

నూరహాన్ :- సిగ్గుగావుంటున్నది.

శివప్రసాద్ :- నీదుస్తులను నీవు ధరించుటకు సిగ్గుండుకు? నా ధోవతిగట్టుటకు సిగ్గుపడవలసింది.

నూరహాన్ :- జీవితంలో చేసేవాటన్నిటికి సహేతుకమైన కారణాలను చెప్పగలసామర్థ్యం అందరికీ వుండదు.

శివప్రసాద్ :- ఆరోజు నీకు తగినగుడ్డలు యిచ్చుటకు లేక నా ధోవతి, బనీను యిచ్చాను. కాని వాటినే యెప్పుడూ ధరించటం నీకు బాగుండదు.

నూరహాన్ :- బాగుండదని నా మనస్సుకు తోచినపుడు తప్పక విసర్జిస్తాను. వేటిద్వారా అనిర్వచనీయమైన ఆత్మానందం లభ్యమవుతుందో వాటిని విడనాడటంకూడా సులభసాధ్యంగాదు.

“అమ్మగారు పిలుస్తున్నారు శివబాబుగారూ” అన్న గంగులుకేకతో శివప్రసాద్ తొటుపాటుచెందుతూ వెళ్ళిపోయాడు.

భవానీని రెండురోజులనుంచి ‘ఫ్లూ’ వెంటాడుతున్నది. ఆమెది మామూలుగా నోటమిని అంగీకరించే స్వభావం కాదు. ‘ఫ్లూ’ను నిర్లక్ష్యంచేస్తూ తనకార్యక్రమాలను నిర్విరామంగా సాగిస్తున్నది. కాని అంతర్జాతీయ కార్మికబలంగలకమ్యూనిజంనలె ఫ్లూకూడా అంతర్జాతీయశక్తి కలిగినటువంటిది. భవానీని స్పృహలేకుండా పడవైచింది. నాలుగురోజుల అవిరామపోరాటంతో తననోటమిని అంగీకరించింది ‘ఫ్లూ’

భవానీపట్టుదల శివప్రసాద్ కు విదితమైందే. ఎవరు యెంత చెప్పినా, ఆమె నీలకంఠునిపూజకు పోకమానదు. శిరస్సున కృష్ణోదకాన్నిచల్లుకుని నెమ్మదిగా నీలకంఠఆలయం వైపుకు వెళ్ళింది. ఆ మసకమసకచీకట్లో యెవరో దేవసన్నిధి నుంచి తుద్రున వెళుతున్నట్లు భవానీ గమనించింది. ఎవరో తెల్లనిదుస్తులలోనున్న వనితఅనిమాత్రం పూహించగలిగింది. తనకంటపడగూడదని అదృశ్యమవుతున్నట్లు ఆ పోవునైఖరి ద్యోతకమవుచున్నది. నిస్త్రాణలోనున్న భవానీ నెంటాడ నశక్తురాలు. దేవవిగ్రహం మారేడుదళంతో మునిగివుంది. ప్రక్కన యింకా మారేడుదళాలు రెమ్మలసహితంగా వున్నవి. ఎవరోచేస్తున్న లక్షపత్రిపూజ సగంనోనే ఆగిపోయినట్లు సుస్పష్టమవుచున్నది. భవానీ విభ్రాంతిలో మేలిముసుగువెళ్ళినవై పే చూస్తున్నది. తనకంటె కొంచెం యెత్తు

తక్కువమనిషని ఆ ముసుగును అర్థంచేసుకున్నది. తన పరిచయంలోని స్త్రీలందరూ మనస్సులో మెదులుతున్నాడు. ఇంత అజ్ఞాతంగా ఆరాధిస్తున్న ఆమెమనోకామనలగురించి వూహిస్తూ, పూజారిణికోర్కెను మన్నించి ఆమె నుద్ధరించమని భగవంతుని మనసా కోరుకున్నది. అలాంటి భక్తివిశ్వాసాలుకలిగిన యువతి తనయింటికి కోడలుగావస్తే తనఅదృష్టం యెంత అద్భుతంగా వుంటుందో వూహించుకుంటూ పూజలు ముగించుకుని వెళ్ళిపోయింది.

భవానీ :- శివం, మన గుడిలోని అజ్ఞాతపూజారిణిని తెలుసుకున్నావా, నాకు అందకుండా సరసర వెళ్ళిపోయింది కాని, గుర్తించాను.

శివం :- ఎవరమ్మా?

భవానీ :- కాంట్రాక్టుజేసే బ్రదీనారాయణ ద్వితీయపుత్రిక అయివుండాలి. దానిపేరు రోహిణి గాబోలు. కాస్త దైనభక్తి వుంది ఆ పిల్లకే. వాళ్ళు మన బ్రాహ్మణులైవుంటే, ఆ పిల్లను నీకు చేసివుండేదాన్ని.

శివం :- అదేమిటమ్మా, దేనపూజలుచేసేపిల్ల బ్రాహ్మణి అయితే నీకు కోడలుకాగలుగుతుందన్నమాట.

భవానీ :- అవునురా, గాఢమైన దైనభక్తివున్నపుడే స్త్రీలో స్త్రీత్వముంటుంది, వినయవిధేయతయూ వుంటవి.

4 వీలునామా

ఆకస్మికంగా యింటిముందు జట్కా ఆగింది. బండ్లనుంచి భరద్వాజశాస్త్రిగారు ఆయనపుత్రికారత్నం లలిత

దిగాదు. లలితకు 16 సంవత్సరాలవయస్సు. బొద్దుశరీరం. చామనచాయ. గాలితోనిండిన రబ్బరుబ్యూబువలె ఆమెశరీరం పుబికి మృదువుగావుంటుంది. వెన్నముద్దవలె గుండ్రని ముఖము. ముఖంలో గంభీరమైన ఆకర్షణవుంది. పరిచయమైనకొద్ది ఆ ముఖంలోని అందం మధురముద్రకలను వేస్తుంటుంది. నడకలోను మాటలోను ప్రతి కదలికలోను కొద్ది మాంద్యముంది. పెద్ద యెత్తరిగాదు. భ్రమరమువలె నల్లని నుచుపులుగలిగిన ఆమెకురులు గొగ్గులతో శోభిస్తున్నవి. బొద్దుశరీరంగల స్త్రీలకురులకు గొగ్గులు స్వాభావికం. కాటుకరంగు కనుఫలకాలలోనున్న మీసనయనాలు చంచలదృక్కులతో జిగిజిగిగా మెరుస్తున్నవి. లలాటము విశాలమైనదిగాదు. కర్ణలుకలుకలు (లోలాకులు) అటుయిటు కదులుతూ ఆమెలోని చంచలత్వాన్ని చాటుతున్నవి. ఆమె పూర్తివిగ్రహాన్ని పరికించినపుడు సనాతనాధునికసమ్మేళనంగా దృగ్గోచరమవుతుంది. తన కేశరాసిని రెండుగా విభజించి రెండుజడలుగా కొద్దికొద్ది అల్లికతో కుచ్చులవలె వదలిన ఆ జడద్వయం నవనాగరిక నారీచిహ్నాలను చాటుతున్నవి. ఆమె తండ్రిచెంత అడుగులోఅడుగువేస్తూ సిగ్గుదొంతరులలో కుంచించుకుంటూ కోణదృష్టితో పరికిస్తున్నది.

భరద్వాజగారు మరెవరోగాదు, శివప్రసాదుమేనమామ. శివప్రసాద్ తల్లి మరణశయ్యమీదనుండి అందగూతనకొరకు విలపిస్తున్నపుడు, తనపతిని చెంతకుపిలిచి తన ఆఖరివినతిగా తనఅన్నపుత్రిక లలితను తనఇంటికి కోడలుగా స్వీకరించగోరి వీలునామాగా తనభర్తచేత

చేతిలోచేయి వేయించుకుని అంతిమశ్వాసను విడచింది. కాని ఆ మాటను నెగ్గించుకోగల అనకాశం కలుగకముందే శివ ప్రసాద్ తండ్రి పయనమయి, ఆలోకంలోని తనసతినద్దకు వెళ్ళిపోయాడు. ప్రమాణంచేయించుకున్న వారు, చేసినవారు అదృశ్యమైపోయినందున వారికోర్కె వారితోనే మరుగున పడిపోయింది. శివప్రసాద్ తలిదండ్రులకోర్కె ఒక్క భరద్వాజహృదయంలోమాత్రం మొండిగా శిలలు వేస్తూ వున్నది. ఆఫలితంగానే దీర్ఘకాలానికి యేదో సందేశంతో యిక్కడికి వచ్చాడు.

“ఇంతకాలానికి మేము గుర్తుకొచ్చామా బాబాయి! పోనీ, యిప్పటికయినా మామీద దయగలిగినందుకు సంతోషం. అందరూ కులాసాదేనా?” అంటూ భవానీ పరామర్శిస్తూ, లలితను వెంటతోడ్కొని వెళ్ళింది. శివం మామకు నమస్కరించి లలితను నోరగంటచూస్తూ వెళ్ళిపోయాడు.

నాలుగురోజులు గడచిపోయినవి. లలిత భవానీతో బాగా కలిసిపోయింది. నంటశాలలో ఆమెసలహాల కెక్కున ప్రాముఖ్యముంటున్నది. భవానీకి పూజాదికాలను సమకూరుస్తుంటుంది. భవానీహృదయాన్ని కొంతనరకు చూరగొన్నది లలిత. శివప్రసాద్ కు భోజనపుయేర్పాట్లుకూడా భవానీప్రోత్సాహంతో లలితే సమకూరుస్తున్నది. తనప్రతిభను నింపుచున్నది. కాని అది శివప్రసాద్ ను ఆకర్షించుటలేదు. వెగటుగా తోస్తున్నది. లలితకు యెక్కువగా శివప్రసాదుసమక్షంలో వుండాలనిపిస్తున్నది. ఆయనలోని అని

ర్వచనీయమైన అనుభూతి ఆమెకు తన్మయత్వంకల్గిస్తున్నది. ఆయనతో సంభాషించాలని కుతూహలముందిగాని, అన కాశం కలుగుటలేదు.

శివస్రాద్ యిపుడు యింటివద్ద యెక్కువగా వుండుట లేదు. కాలేజీలోను, క్లబ్బులోను గేముతో కాలక్షేపం చేస్తున్నాడు. గోశాలకు దూరమయ్యాడు.

“భవానీ, ఒక్కవిషయం నీ చెవినివేసి వెళదామని వచ్చాను. లలితకు ఆ మూడుముళ్ళూవేసి నా బాధ్యతను పూర్తిజేసుకోవలసిన సమయం వచ్చింది. ఇది జన్మించిన నాటినుంచి దీన్ని శివంతల్లి తనకోడలుగా తలచింది. అంద రకు ఆవిషయం తెలియజెప్పింది. మరణసమయంలోకూడా వాగ్దానంతీసుకుని ప్రాణం విడచింది. కాని ఆవిషయం శివం ముందు ప్రస్తావించటానికి నా మనస్సెందుకో సంకోచిస్తున్నది. అందువలన ఆమెవాంఛితాన్ని నిర్వర్తించుభారాన్ని నీమీద మోపుతున్నాను.” అని ప్రస్తావించాడు భరద్వాజశాస్త్రి.

“అవును, ఆవిషయం మీద్వారా ఒకప్పుడువిన్నాను. కాని శివాని కీవిషయం తెలియదు. లలిత యోగ్యురాలు. వీళ్ళిద్దరికీ వివాహంజరిగితే, చిలకాగోరింకలవలె ముచ్చటగా వుంటుంది. మీరు వచ్చినప్పటినుంచి ఈవిషయమే నా మనస్సులో నొర్లుతున్నది. ఈవిషయం నేడే తప్పక శివానికి చెపుతాను” అని సమాధానరూపంగా అన్నది భవాని.

ఆరోజు ఆదివారం. శివం చాలా ప్రౌఢ్దెక్కి నిద్ర మేల్కొన్నాడు. దినకరుని లేతకిరణాలు అరుణ శ్వేతమిళిత రూపంలో కిటికీగుండా అనధికారప్రవేశంచేస్తున్నవి. శివ

ప్రసాద్ ముఖమండలంమీద పడుతున్న ఆ కిరణకాంతి మధుభరితమైన పుష్పాన్ని కల్పిస్తున్నది. బడలికతో లేనబుద్ధిపుట్టక నేత్రఫలకాలను నదులుచేసి అర్థనిమిలితరూపంలో చూస్తున్నాడు. ఆ వెలుగులో సప్తరంగులు జిగిజిగిగా కనిపిస్తున్నవి. ఆ సప్తనర్ణ కూర్పు అత్యద్భుతంగా కనిపిస్తున్నది. అం దనుభూతమవుచున్న ఆనందాన్ని చెదర్పజాలక తననేత్రఫలకాలతో దోచుచులాడుచున్నాడు.

“శివం, ఓ శివం, ఇంకా లేవలేదా నాయనా!” అంటూ వచ్చిన శ్రావ్యమైనధ్వని ఆయనఆలోచనల కంతరాయం కల్పించినది. “ఆదివారమేగదా అమ్మా, లేవాలని పించటంలేదు.” అని సమాధానంవచ్చింది. “నీవు యెన్నడూ యింతప్రౌద్ధిక్రేనరకు పక్కమీదవుండలేదు. నీకొరకని ప్రత్యేకంగా లలిత టిఫినుతయారుచేసి గంటనుంచి యెదురుచూస్తున్నదిరా.” అన్నది ఆమె.

ఆయనమనస్సు మరింత అయిష్టంతోనిండింది. “నా కీ పూట ఏమీ తినాలనిలేదమ్మా, పాలుత్రాగుతాను అంతే” అని సమాధానమిచ్చాడు.

భవానీ శివంపక్కమీద కూర్చుని కుడిహస్తంతో అతనిశిరస్సును సవరిస్తూ, ప్రవేశ్మను తలలోదూర్చిదువ్వుతూ “ఒరే అబ్బాయ్ శివం, నీకొరకని వేకువనుంచి శ్రమపడి లలిత చేసిన పుష్పా తినకపోతే, పాపం ఆ పిచ్చిపిల్ల యెంత బాధపడుతుంది! లలిత చాలా మంచిదిరా, నీనంటే దానికి అమితయిష్టం” అంటున్న ఆమెమాటలకు శివం

కాస్త విసుగును ప్రకటిస్తూ “అబ్బ! వుండమ్మా, కాసేపు నన్ను ప్రశాంతంగా పడుకోనివ్వు” అన్నాడు.

భవానీ :- ముందు నీవు లేచి స్నానాదులు ముగించు కురా, దానిచేతిమీదుగాచేసిన వుప్పా తిని, పాలుత్రాగి, 12 గంటలవరకు నీయిష్టంవచ్చినట్లు నిద్రపోదువుగాని.

శివం :- నద్దన్నపుడు నన్ను విసిగించబోకమ్మా.

భవానీ :- నీ కొక మంచిమాట చెప్పాలి. ఇవ్వాలి చాలా శుభదినం గనుక, ఆవిషయం నీకు తెలియజేయాలని వుంది. అందువలన త్వరగా లేచినస్తే, ఆతరువాత నీ కా విషయాన్ని తెలియజేస్తాను. అప్పుడుగాని, నా మనస్సు కుదుట పడదు.

శివం :- నిన్ను ఆందోళనపర్చేవిషయ మేముం దమ్మా?

భవానీ :- భయపడబోకు. మానవహృదయాన్ని ఆందోళనపర్చేది దుఃఖఘట్టాలేగాదు, ఆనందఘట్టాలుకూడా నన్నది మర్చిపోకు.

శివం :- పోనీ, ఆ ఆనందాన్నయినా ఏమిటో తెలియ జెప్పమ్మా,

భవానీ :- అందుకే నీవు తొందరగా లే నాయనా.

శివం :- ఛో అమ్మా, నీవు చెప్పందే నేను లేవనే లేనను.

భవానీ :- ఇంతచదువులు చదివినా, నీలో యింకా మొండితనముందిరా.

శివం :- నేను యెన్నిచదువులు చదివినా, యెంత

పెద్దయినా నీముందు పసివాడినేనమ్మా, చెప్పవూ? నీ పాదాలుపట్టుకుంటాను, చెప్పమ్మా.

అనునయంగా అంటూ తనశిరస్సుపైనున్న ఆమె చేతిని తనహస్తాలలోకి తీసుకుని, తనముఖమండలంమీద వేసి అదుముకుంటున్నాడు.

భవానీ :- మీ మామగారని మర్యాదపూర్వకంగా పలుకరించ వెందుకు చెప్ప? నీతో యెన్నోవిషయాలు మాట్లాడాలని ఆయన ముచ్చటపడుతున్నాడురా.

శివం :- ఇదేనా ఆ గొప్పవిషయం అమ్మా? (అని దిగజారినకంఠంతో అన్నాడు)

భవానీ :- విషయ మది గాదనుకో. అయినా, ముందు యీప్రశ్నకు సమాధానం చెప్ప.

శివం :- ఈమాటలడిగేది నీవేనా అమ్మా? మా నాన్నగారు చనిపోయినపుడు మన ఆస్తంతా తనచేతిక్రిందే వుంచుకోవాలని, మనలను ఆయన కబళించాలని ప్రయత్నించి, విఫలుడై నీతో యెన్నో పోరాటాలుజరిపి యెంతో కాలంవరకు మనలను సాధిస్తూనేవచ్చాడని, కవుళ్ళు యెగగొట్టించి, దావాలు వేయించి, మనమీది కెందరినో రెచ్చగొట్టించి మనకు గొప్ప నష్టాన్నికల్పించాడని, నేను పాశ్చాత్యదేశాలువెళ్ళినపుడు నేను క్రిష్టియనునై పోయానని ఒక మాలదాన్ని వివాహంచేసుకోబోతున్నానని, యూరపులో త్రాగితందనాలాడుతున్నానని పచ్చిబూటకాలను కల్పించి ప్రచండమైన ప్రచారంసలిపి మనయింటికి సగోత్రీకులెవరూ రాకుండాచేశాడని, రేయింబవలు మనను సాధిం

చుటే మనఆస్థిని సర్వనాశనంచేయుటే తన ఆశయమైనట్లు శనిగ్రహంవలె మనవెంటబడ్డాడని, మనపశువులను దొంగలకు తోలిపెట్టాడని, మనకుప్పలను పరశురామప్రీతిచేయించాడని నీవు యెన్నోమారులు చెప్పావు. నేను సాశ్చాత్య దేశంలో వున్నపుడుకూడా జరిగిన దురంతాలను నకుసగావుత్తరాలలో వ్రాశావు. వాటిలో నేను యేఒక్కటి మరున లేదమ్మా! ఆయనచేసినప్రచారాలతో మనయింటికినచ్చే బంధువులు, కులస్తులు లేకుండాపోయారు. అందువలన మన హృదయాలు మరింత ధృఢమైనవి. వంటరితనంతోనే నిలచి, కాలానికికట్టుబడి నిశ్చలతపొంది ఆనందాన్ని సృష్టించుకోవటం నేర్చుకున్నాము. బంధువులను స్వీకరించే అలవాటుగాని, ఆదరించే అలవాటుగాని లేకుండా ఆయనగారిచర్యలే చేసినవి. నేడు ఆకస్మికంగా ఆయన్ను ఆదరించగలఅలవాటు నా కెలా వస్తుందమ్మా?

భవానీ :- గతించిన దుఃఖంతో మధురత్వం వికసిస్తుంది. స్మృతిపథంలోని దుఃఖంద్వారా ఆనందానుభూతి నందుటకూడా విశేషనైపుణ్యం శినం. దుఃఖాన్ని స్మరించి దుఃఖాన్ని పొందుట వివేకలక్షణంగాదు నాయనా. ఆయన కల్పించిన సర్వకష్టాలను ప్రత్యక్షంగా అనుభవించినదాన్ని నేను. అయినా, నా కీనాడు ప్రతీకారవాంఛలేదు. ఎవరి క్రూరకృత్యాలు వారి వెంటనంటివుంటవి, వాటిఫలితాలను వారే అనుభవిస్తారు. ఎదుటివారి అపరాధాలను సహించటంలోను అంతకుమించి ఊమించటంలోనే మానవపరి

పూర్ణత్వముంది నాయనా; అక్కడే మానసికశాంతి లభిస్తుంది. కనుక గతాన్ని విస్మరించు నాయనా.

శినం :- అందుకే ఆయన్ను నేను యెన్నడూ యేమీ అనలేదు. ఆనాడు అన్నిచేసి నేడు యిక్కడకుచేరి నీ ఆతిథ్యాన్ని పొందుతున్నా నేను పట్టించుకొనుటలేదు. అంతకుమించి నన్నేమిచేయమంటానమ్మా.

భవానీ :- ఆయన మన కెంతద్రోహంచేసినా, లలిత నిరపరాధినిరా. దానిమనస్సు చాలా మంచిది. తండ్రికంటె మనయడల దానికి మమకార మెక్కువ. నీయడల అమిత అభిమానముందిరా. చాలా అణకువ మెలకువగల పిల్ల కూడాను.

శినం :- అయితే నన్నేమిచేయమంటానమ్మా? ఆమెచేసినపుష్పా తినమంటావు అంతేనా. సరే, నీమాట కాదనటమెందుకు? అలాగే తింటానులే.

భవానీ :- అదిగాదురా, నీ చిన్నతనంలో లలితపుట్టి నపుడు మీఅమ్మ కొండంత వేడుక జేసిందట. మీ అమ్మ వంచప్రాణాలు లలితమీదే వుండేవట.

శినం :- ఆమెకు పసిపాపలంటే యిష్టంగాబోలు.

భవానీ :- అదిగాదురా, లలితపుట్టినపుడు నీకు భార్యజన్మించిందనే మీ అమ్మ అందరితోనూ చెప్పిందట. అంతేగాదు, ఆమె అంతిమసమయంలో నీకు లలితనుచేయు నట్లు మీనాన్నగారిచేత ప్రమాణంచేయించుకుని ప్రాణం విడిచిందట.

శివం :- (విభ్రాంతుడై) అదేమిటమ్మా, నా వివాహాన్ని గురించి తనవీలునామాను ప్రకటించిపోయిందా?

భవానీ :- అవునురా. తన అంతిమకోర్కెగా చెప్పి పోయింది.

శివం :- ఆమె యేలోకంలోనున్నదోగాని, నాకు అనంత భక్తివుంది కాని, ఆమెవీలునామాను పాటించుట నాకు శక్యంగానిదమ్మా.

భవానీ :- మీ తల్లి మహా యోగ్యురాలు; ఆమె కోర్కెను వుల్లంఘించటం మంచిదిగాదునాయనా, అయినా, తన తండ్రిదుష్కార్యాలకు లలిత బాధ్యురాలుగాదు. అది చాలానమ్రతగలది, సుశీల, సద్భావాలుగలది. నీకు చక్కగా అతికిపోతుంది. నా మనస్సెందువల్లనో ఆ పిల్లయడల శ్రద్ధ ప్రేమలతో నిండిపోయింది. మనయింటిలోనే వుంచుకొని, నేను విశ్రాంతిపొందాలనిపిస్తున్నది. నీ బాగోగులను చూడగలనేర్పు ఆమెలో నిండి నిబిడీకృతమైయున్నది.

శివం :- భూమిలోనిస్వభావం యెక్కడ యేరూపంలో వుంటే అక్కడి నీటికి ఆయాప్రభావాలు కలిగివుంటవి. క్వినెస్ తో తయారయే సవాక్విన్ అయినా, హెమోజిన్ అయినా మరేదయినా ఆ స్వభావంతోనే వుంటుంది. కూతురులో తండ్రిస్వభావం లేదని నీ వెలా చెప్పగలవమ్మా! అయినా, యీవిషయంలో నన్ను వత్తిడిపెట్టవద్దని ప్రార్థిస్తున్నాను. నామనస్సులో వీరి కేమాత్రమూ స్థానంలేదు. మనలను కులభ్రష్టులుగా సృష్టించినవారిని మనలోకలుపుకుని వారికులాన్ని మట్టిపాలుచేయటం మర్యాదగాదు. ఏదిఏమ

యినా, ఇప్పుడు నేను వివాహంచేసుకోబోనటంలేదు. ఆ సమయమొచ్చినపుడు నామన స్సెలావుంటుందో అప్పుడు విచారద్దాము. నన్ను మరీ వత్తిడిపెట్టి, నాకు బాధ, నీకు చీకాకు కల్పించక ఊమించమ్మా.

భవానీ :- శివం, నీకు ముక్కుకుసూటిగాపోవటమే తెలుసు. కాని, ఇది లోకం. ఇక్కడ అనుభవం అవుసరం, మురుగులో జనించిన కమలానికి మురుగుస్వభావమంటుందా నాయనా! కటికిచేదయిన వేపపూతలో భ్రమరం మధువును పొందుటలేదా? ఒకరోజు హేయమయినది మరో రోజు మధురమవుట స్వాభావికం. హేయపురోజులనాటి దృశ్యాలనుస్మరించి పొందనున్న ఆనందాన్ని విస్మరించటం అవివేకం నాయనా. నామాట విని లభితవిషయంలో సమ్మతించు బాబూ. నేను దానికి మససా మాటయిచ్చాను. మీ అమ్మమాటను నెగ్గించటం మన అందరికీ రత్యం.

శివం:- (నేత్రాలను నులుముకుంటూ ఒళ్ళువిరుచు కుంటూ కాళ్ళనుతన్నిపట్టి, ఆవలింతలో, కాస్త మత్తునుపద లించుకుని) అబ్బ! ఏమిటమ్మా, నీవు యింతప్రౌద్ధన్నే నాదగ్గరకొచ్చింది యీ తికమకలకేనా? నీ పాదాలుపట్టు కుంటాను, నన్ను ప్రస్తుతానికి ఊమించు. మా అమ్మనీలు నామాను నీ వాగ్దానాన్ని ప్రస్తుతానికి వాయిదావేయండి.

అని శివప్రసాద్ లేచి వెళ్ళిపోయాడు.

నదీస్నానానికని వెళ్ళినశివం తిరిగిరాలేదు. పదిగంటలు దాటింది. భవానీ భయవిహ్వలురాలై విలపిస్తూ పాలేళ్ళ నందరిని నదివైపు పంపింది. వారికి ఆచూకీ తెలియక విఫలురై తిరిగినచ్చారు. ఈ వార్త విన్నపుడు భరింపజాలక

భవానీ మూర్ఛితురాలైంది. ఆమెకు సపర్యలుచేస్తున్నది లలిత. భరద్వాజ యెప్పుడూ యే పాలేరుణోనో మచేరైతు ణోనో సంభాషిస్తూ విషయసేకరణచేస్తూవున్నాడు.

అరగంటతరువాత భవానీ తేరుకున్నది. ఆమెనున స్సంతా అంధకారంలో కల్లోలితమవుతున్నది. తాను ప్రస్తావించిన వివాహవిషయంలో క్రోధావేశుడై తనముందు యెక్కువ చెప్పజాలక, శినం పరితపనతో నదికి వెళ్ళినట్లు తననిరోధంనుంచి తప్పించుకొనుటకు ఆయన నదిలోలీనమయినట్లు, ఆయన నిర్మలమైన ముద్దుమొఖం తనవైపు జాలిగా చూస్తున్నట్లు తనపొరపాటుకు రాక్షసులు తన మీదికికూడా దూకుతున్నట్లు— ఈ దృశ్యాలన్నీ చూచి భరద్వాజ వెకిలిగానవుతున్నట్లు, వ్యంగ్యంచేస్తున్నట్లు ఆమె స్మృతిపథంలో సినీరీలునలె నడుస్తున్నది. భరింపరాని దుఃఖంతో విమూఢురాలై పృథ్వీమాతకేసి శిరస్సుమోదు కుంటూ దొర్లిగింతలుబెడుతూ విలపిస్తున్నది.

భరద్వాజముఖంలో నూత్నోత్సాహితముద్రిక లేనో కనిపిస్తున్నది. దీర్ఘమైన గంభీరాలోచనలేనో ఆయననొసట ప్రస్ఫుటమవుచున్నది. వివరమైన ఆరాటుతీస్తున్నాడు.

నూర్జహాను కీ వార్త పిడుగుపాటయింది. మతిపోయినట్లు ఆమెశిరస్సు తిరుగుచున్నది. పాదాలు భూమిమీద ఆనుటలేదు. ఒక్కమాటుగా జ్వాలాముఖపర్వతం పగిలి పొంగి భూకంపాన్నికలిగించినట్లు ఆమె చిన్నిహృదయం కంపనలతో నూగిపోతున్నది. నేతాలు జ్యోతులవలె అయినవి. అంతా అయోమయ అంధకారమయింది. కన్నుపొడుచు

కున్నా కనిపించేస్థితిలో లేదు. నరములలో నిస్త్రీణ కలిగింది. అగాధ జలరాశిలో మునిగినట్లు పూపిరిసలుపక వుక్కిరిబిక్కిరిఅవుతూ జానహీనురాలై అజ్ఞాతశిశువునలె తప్పటడుగులు ఒక్క-టొక్కటిగా వేసుకుంటూ అశ్రుస్రవంతిని అద్దుకుంటూ పెల్లుబుకుతున్న దుఃఖాన్ని అణచుకుంటూ భవానీ చెంత కొచ్చింది. రోదనలతో ఆక్రందనలతో విలపిస్తున్న భవానీ యెవరినీ గమనించేస్థితిలో లేదు. ఆమె దుఃఖాన్ని సాదృశ్యంగా చూసినపుడు నూర్జహాను దుఃఖం హద్దులను అధిగమించింది. దుఃఖాన్ని చూసినపుడు దుఃఖితహృదయం పొంగిపొరలుతుంది. మొదలుతెగినమానునలె నూర్జహాన్ పడిపోయింది.

ఈ దృశ్యం భవానీకి సపర్యలుచేస్తున్న లలితకు వెగటును కలిగించింది. తనతండ్రి చెప్పినమాటలన్నీ ఇపు డామె స్పృహకొస్తున్నవి. ఆమె మరీమరీ నూర్జహాన్ ముఖమండలాన్ని, ధరించినవస్త్రాలను పరికిస్తున్నది. చూచినకొద్దీ ఆమె ఆలోచనలకు అంతరాయంకలుగుచున్నది. తను యెంత పరిశీలించినా ఆ ముఖమండలంలో యెక్కడా మహమ్మదీయ లక్షణాలు కనిపించుటలేదు. తనకంటే ఆ ముఖంలోనే బ్రాహ్మణతేజస్సు వున్నది. ఆమె ధరించినదుస్తులు తనను మరింత విచలితను జేస్తున్నవి. పరిశీలించినకొద్దీ ఆ ధరించినది శివప్రసాద్ ధోవతి, బనీను అని అర్థమవుతున్నది. ఈమెను గురించి తనతండ్రిద్వారా విన్న వికారవిషయాలు అన్యతా లేమోనని శంకకలుగుచున్నది. ఆమె మహమ్మదీయకన్యాగాదు, అందవిహీనురాలు అంతకంటే కాదు. బుద్ధిహీను

రాజుఁ అయివుండదు అని, దొంతరులవలె మనస్సులో దొడ్లు
తున్నవి.

నూర్జహాను విమూఢురాలినలె భవానీపాదాలపై
పడి, తనముఖాన్ని ఆమెపాదాలకద్దుకుంటూ “బాబూజీ,
నీవు పరమపవిత్రుడవైన దయానిధివి. ఇంత చెడువార్త విన
టానికే నన్ను యిక్కడవుంచావా?” అని వాపోతున్నది.

నూర్జహాన్ లోని విలాపప్రలాపన భరద్వాజను చకి
తునిజేసింది. ఆయనపూహలలోని నగ్నసత్యాలు ఒక్క
మాటుగా బయటపడినట్లు, తనవాంఛితసత్యాలు అనాలో
చితంగా అర్థమయినట్లు మరింత వుత్సాహితుడై, రివ్వున
నూర్జహాన్ పడి దొడ్లుతున్న చోటుకొచ్చి హూంకరిస్తూ,
“యే, బూబుపిల్లా, నీకు బుద్ధితేదూ? నీవేమయినా చుట్టాని
వనా పక్కానివనా, నీదంతా పోయినట్లు యేడుస్తున్నావు !
పో, నీవు యేడునదలచితే, బజారులోపడియేడువుగాని, యీ
మాలతరహా యేమిటి? ఇది బ్రాహ్మణయిల్లు; ఇదికూడా నీ
సాయబులకొంపచేయాలనా?” అని గర్జిస్తూ తనపాదాలతో
ఆవిడను ఆవలకు నెట్టప్రయత్నించాడు. కాని అది ఆమె
గమనించేస్థితిలోలేదు. తనను ఆయన పాదాలతో ఓదారు
స్తున్నట్లు భావించి, మరింతగా విలపిస్తున్నది. భరద్వాజగారి
క్రోధావేశాలు పెరిగినవి. ప్రక్క మూలనున్న గొడుగు చేత
బట్టి గొడుగుకొంకిని ఆమెకేశరాశిగుండామార్చి “ఛీ,
భడవా, ఇంట్లోజేరి అందరిని స్త్రీచ్ఛలను చేయదలచావా?
ఈ దొంగయేడ్పు బయటకు వెళ్ళి యేడువు, నీచురాలా”
అని గర్జిస్తూ, బటబట బయటకు యూడ్చుకుపోయాడు.

అంతదుఃఖంలోవున్నా భవానీ క్రీగంట ఆ దృశ్యాన్ని పూర్తిగా చూడగలిగింది. మూలిగేవానిమీద మరో మోటుదెబ్బ పడినట్లు భవానీ కిది భరింపరానిదైంది. క్రోధావేశాలతో నిండిన రుద్ధకంతంతో, “భరద్వాజ్, దాన్ని నదులు, ఆ అభాగ్యురాలిమీద అంత క్రూరత్వం చూపుతా వెందుకు?” అన్నది భవాని.

భరద్వాజ్ :- భవానీ, మర్యాదగా మాట్లాడు. నాది క్రూరత్వమో నీది నీచత్వమో బాగా తెలుసుకో, ఒక స్త్రీచ్చురాలిని యింట్లోచేర్చి యీ యింటికులప్రతిష్ఠను సర్వనాశనంచేయదలచావు.

భవానీ :- నీవు నీ కూతురూ వచ్చి నా బిడ్డను మాయంచేశారు. మీరు యెప్పుడూ మాకు శత్రువులే. నీఅంత క్రూరబుద్ధి యెక్కడా వుండదు. గతాన్ని విస్మరించి, నీకూతురును నాబిడ్డకు చేయాలని వెర్రిప్రయత్నంచేసి, నా ప్రాణప్రదమైన బిడ్డను దూరంచేసుకున్నాను. నేడు నీ రాక్షసత్వం నగ్నరూపంలో దృగ్గోచరమవుచున్నది. నీవు ఆ పిచ్చిదాన్ని విడచి, నీ కూతురుతో బయటకు నడువు, జన్మలో మళ్ళీ యిటు రాబోకు రాక్షసుడా.

భరద్వాజ్ :- భవానీ, జాగ్రత్తగా మాట్లాడు. ఈ యింటిని స్త్రీచ్చమయంచేసేఅధికారం నీకు లేదు. నేను బ్రతికుండగా అలా కానివ్వను. ఈ యింటిమర్యాదలను నిలబెట్టవలసినబాధ్యత నామీద వున్నది. ఈ యింటిలో నీకెంతో నాకూ అంతే హక్కున్నది. ఇప్పుడుగాకపోతే రేపయినా

నిన్నే బయటకు నడిపిచూపుతాను. మితిమించి మాటాడక, నోరుమూసుకు కూర్చో.

ఎవరికొరకు వీరంతా యింతగా విలపిస్తున్నారో ఆ శిష్యప్రసాద్ వచ్చి భరద్వాజమాటలు వింటూ బయటనే నిలిచిపోయాడు. భరద్వాజప్రదర్శిస్తున్న తన సగ్నత్వాన్ని, ఇటు భవానీ యెవరినైతే హేయంగా హీనంగా చూసేదో వారిమీద చూపుతున్న ఆదరం, యెవరికొరకు తను యీడ్డదయమే యెంతగా వినతిచేసిందో వారియెడల యిప్పుడు చూపుతున్న తృణీకారం చూసినపుడు స్థంభీభూతుడైనాడు.

లోకం యెంత విచిత్రమైంది! పైకికనిపించేనన్నీ యదార్థసత్యాలు కావు. సత్యమైనదానికే ఆఖరివిజయం. నూర్జహాన్ యెడల భవానీకికలిగిన కరుణ తనను ముగ్ధునిచేస్తున్నది. నిండుహృదయంలో కరుణ నిండివుంటుంది.

భరద్వాజ కటువైన ఆఖరిమాటలు శినంహృదయం మీద కత్తిపోటులవలె గుచ్చుకున్నవి. ఆయన నెత్తిన యెవరో మొట్టినట్లు వులికిపాటుతో ఒక్కఅంగలో వెళ్ళి భవానీ పాదాలుపట్టి నేత్రాలకద్దుకుని ఆమెను లేవనెత్తాడు. భవానీ ఆయన్ను తనహృదయానికి హత్తుకుని, నేత్రాలు మూసి, దీర్ఘమైన శ్వాసనువదలుతూ అశ్రుప్రవంతిని కొంగుతో అద్దుకుంటూ శివంశిరస్సును దువ్వుతున్నది. నెమ్మదిగా శివం లేచి నూర్జహాన్ వద్దకెళ్ళి ఆమెను లేవనెత్తాడు. ఆమె అధరాలు దంతాలమధ్యపడి పగిలినవో లేక ఆమె భరించరానిబాధతో కొరుక్కున్నదో గాని, రక్తప్రావ మవుచున్నది. అగాధజలరాశినుంచి యేదేవతో లాగి బయట

వేసినట్లు దీర్ఘమైన చల్లటిశ్వాసను విడచింది. ఆమె అధరా
లనుఅంటి చెదిరిన రక్తముద్రకలు, మొఖనుంతటా పులు
ముకున్న అశ్రువులు చెదిరి ముఖంమీదికొచ్చి కుచ్చునలె
వక్రకాలతోనున్న కురులు ఆమెశోభను అద్వితీయంచేస్తు
న్నవి. ఆమెనేత్రాలలో జాలితోగూడిన భయ మింకా
తొంగిచూస్తున్నది. అధరా లెందుకో మృదువుగా అదురు
తున్నవి. ఆమెశరీరంలోని నణుకు శివప్రసాద్ హస్తాలకు అను
భూతమవుచున్నది. ఆమెను నెమ్మదిగా గోశాలగదిలోనికి
పంపి, తిరిగి భవానీనద్ద కొచ్చారు. వనపూల్ - మానదండ
లోని ఏదోదృశ్యంనలె చూస్తూ నిర్ఘాంతపోతున్నాడు భర
ద్వాజ. లలిత తనకుతానే చిన్నబుచ్చుకుంటూ తండ్రివై పు
చూస్తున్నది. జరిగినదంతా ఒక విచిత్రమైన స్వప్నంగానో
చూచిన సినిమాదృశ్యంగానో అనిపిస్తున్నది ఆమెకు.
రోహిణియెండతీవ్రతకు బీటలిచ్చిన పృథ్వీమాతపై కుంభ
నర్జము కురిసినట్లు భవానీహృదయం ఆనందంతో నిండి
తోణికిసలాడుచున్నది.

“నాయనా, నా పొరపాటుకు తగినశిక్ష ననుభ
వించాను. నీవు అమాయకుడవనుకున్నాను కాని, నేనే
వెర్రిదాన్నయినాను. ఈలోకంలో గోముఖవ్యాఘ్రాలను
గ్రహించుటకూడా ఒక గొప్ప నేర్పని నేడు అర్థంచేసు
కున్నాను. నాయనా, నా జీవితంలోని యెక్కువభాగం భర
ద్వాజ కల్పించిన బాధలనే అనుభవించాను. ఆయనకృత్రిమ
కర్మత్వాలతో ఎ.న ఆస్తి యెంతో హరించింది. మనలను
మనఆస్తిని కబళించాలని ఆయనచేసిన ప్రయత్నాలన్నీ

విఫలమై నేడు యీరూపంలో చేరి, మనలను నాశనంచేయ జూచాడు. నీవు జాగ్రత్త నాయనా! ఇలా నాదగ్గరకు రా” అంటూ చేతులుచాపింది భవాని.

“అలా ఖంగారుపడతావెందు కమ్మా, ఎవరి పాప కృత్యాలు వారినే పతనోన్ముఖానికితీసుకెళతవి. వారిని రోజూ నీవు పూజించే భగవంతుడే తగినంతగా శిక్షిస్తాడు.” అని నోదాప్పుమాటలంటూ తీక్షణమైనచూపులతో భరద్వాజ వంక చూశాడు. కన్నములోదొరికిన దొంగవలె నిశ్చేష్టుడై తనదృష్టిని బయటవైపుకు మరల్చాడు.

“మానుయ్యా, నిన్ను గురించి నాకు నూతనంగా కలిగిన క్రోధావేశాలేమీ లేవు. వుండవలసినవేనో శాశ్వతమైనఅభిప్రాయాలు వుండనేవున్నవి. అపశృతులలోని నీ నాటకాన్ని దయతో యిప్పటికయినా ముగించి వెళ్ళమని వినయపూర్వకంగా ప్రార్థిస్తున్నాను. నీలోని విషతత్వాన్ని పాపం! అమాయకురాలైన లలితలోకూడా నింపి సర్వనాశనంచేయబోకని గుర్తుజేస్తున్నాను”. అని స్పష్టమైనకఠిన శబ్దాలలో అన్నాడు.

లలితమనస్సు కీ మాటలు మబ్బుతెరను తొలగించి నట్లయి, ఒక్కటొక్కటిగా వూహిస్తున్నది. గతించినవి నేటివి ఆమెమనస్సులో దొర్లి నపుడు అందలి తనతండ్రి విషభరితనాటకదృశ్యాలు విశదంగా కనిపించినవి. ఆమెముఖమండలం మ్లానమైంది. నూర్జహాన్ యడల తనతండ్రి చూపిన ప్రవర్తనకూడా ఆమెకు హేయంగా కనిపించసాగింది. తన తండ్రి తనదృష్టికే యిపు డేదో మాయలపకీరువలె గనిపిస్తు

న్నాడు. మరోప్రక్కనున్న శివప్రసాద్ త్యాగమూరి యోగమూరివలె కనిపిస్తున్నాడు. తను గనునించినకొద్దీ పవిత్రమైన తేజస్సు అతనిముఖంనుంచి ప్రకాశిస్తున్నది.

కర్మారుడు చతురుడు కార్యసాధకుడు అయినవాడు దురాక్రమణతో విఫలుడైనపుడు పాదాలంటి ప్రార్థించుటలో నిపుణతకలిగివుంటాడు. యెత్తులు జిత్తులు అతనికి పావులాటలలాంటివి. భరద్వాజ నెంటనే తేనిదుఃఖాన్ని తెచ్చిపెట్టుకుని ముఖకవళికలను దీనత్వంతో నింపుకుని, అధరాలను నణికిస్తూ కంఠాన్ని కుద్ధంచేసుకుని రెండడుగులలో శినందగ్గరకు జేరి ముఖానికి చేతులు చాటుచేసి “నాయనా శినం, నీవు దేవునినంటివాడవు. నేను అంధుడనై చేయరానివి చేశాను. ఎన్నోరకాల అపకారాలు కల్పించాను. నేడు నా తెలివితక్కువతనం నన్ను కృంగదీస్తున్నది. నాలోని అంధతెగ తొలగింది. నన్ను త్షమించు నాయనా. నా అపరాధాలఫలితంగా లలితకు శిక్షనివ్వబోకు. దానికి నీ యడల విశిష్టమైన శ్రద్ధాభక్తులున్నవి. అది నిరపరాధి. నన్ను త్షమించి దాన్ని స్వీకరించు శినం.” అని విలాపరూపంలో విన్నవించాడు.

నిర్మలమైన ప్రశాంత స్నిగ్ధత్వంతో “నాకు మీ యడల యీనాడు క్రొత్తగాకలిగిన భావన లేమీలేవు. ఆదరమూ లేదు, అనాదరమూ లేదు. కులాన్ని కోల్పోయిన యీ మేచ్చునికి దేశదిమ్మరికి మీరు ఆధిక్యతనిచ్చి, మిమ్ము మీరు న్యూనతపర్చుకోకండి. నాకు అప్రస్తుతమైన ఆధిక్యతనిచ్చి మీనంశానికి మచ్చ వెచ్చుకోకండి. మీలాంటి

యోగ్యులైనవారిని వెతికి వారిచేతిలోపెట్టి ఆమెను పుడరించండి. మీరు మమ్ములను పూర్తిగా మర్చిపోతే మా కదే పదివేలు" అన్నాడు శివం.

ఈమాటలువింటున్న భవానీకి యెక్కడలేని ఆవేశం కలిగింది; అగ్నిలో ఆజ్యంపోసినట్లు హృదయం భగభగ మంది. "నీ మోసాలు యిక నాదగ్గర సాగవు. ఇంకా నక్కవినయాలు నటించకు. భగవంతుడు మా మంచినిగోరే నీ నిజరూపాన్ని మరోమాటు ప్రదర్శింపజేశాడు. నీవు కర్తవ్య శిరస్సుమీద మోది, కాళ్ళుపట్టి ప్రాధేయపడగల గోముఖ వ్యాఘ్రానివి. నీ సుపుత్రికనుకూడా బాగానే అర్థంచేసుకున్నాను. నన్నూ నా బిడ్డను యిక మోసంచేయలేరు. వెంటనే మర్యాదగా బయటకు నడవండి." అని రొప్పుతూ పెద్దగళంతో ధూతార్కరరూపంలో అన్నది.

భరద్వాజకు పట్టరాని ఆవేశంకలిగింది. నాసికారంధ్రాలు వురుకుతున్నవి, అధరాలు అదురుతున్నవి, శరీరంలో నరాలు తన్ని తానంచేస్తున్నవి. లలితకుకూడా పట్టరాని కోపమొచ్చింది. తండ్రిని చేయిబట్టి లాక్కుని బయటకు వెళ్ళిపోవాలనుకుంటున్నది.

శివం అనునయంగా భవానీహస్తాన్ని బట్టి సవరిస్తూ, "ఎందుకమ్మా, అంత పుగ్రురాలనవుతావు. యెవరిపాపం వారినే హరిస్తుందని నీవే అంటావుగదా; యెవరికృత్రిమాలు వారినే సమూలంగా కృశింపజేస్తనని నీవే అంటావుగా. కష్టాలను సహించటం ద్రోహులను ఊమించటం అన్నిటికంటే గొప్పవని యెన్నోమాదులు నాకు వుపదేశించావు;

అలాంటి నీవు యీనాడు యింత ఆవేశపడతావెందుకమ్మా.” అన్నాడు.

భరద్వాజలోని క్రోధావేశాలు కొంచెం మందగించినవి. లలిత తిరిగి స్థిమితపడి శివాన్ని పరికిస్తున్నది. అందని ఆనందకోరికనలె ఆమెకు శినం కనిపిస్తున్నాడు. ఆమెమనస్సు అతనినిచూడాలని, చూస్తున్నకొద్ది అతనినిచేరాలని, ప్రక్కనున్న తండ్రినుండి దుష్కార్యాలదుర్గంధం దొల్లకొస్తున్నట్లు అనిపిస్తున్నది.

కొంచెం కుదుటపడిన మనస్సుతో స్థిమితతను ప్రకటించుకంతంతో “నీకు తెలియదు నాయనా, బాధలు అనుభవంలోగాని అర్థంకావు. ద్రోహంచేసినవారు, బాధలు కల్పించినవారు, హింసించినవారు ఆతరువాత సునాయాసంగా మరునగలరు. వాటిని విన్నవారు చూచినవారుకూడా పోనీ తెమ్మనగలరు కాని, స్వయంగా అనుభవించినవారు మరచుట సాధ్యంగాదు నాయనా. వీరిముందు బంధుత్వాలకు గాని, మనుష్యుల మంచిచెబ్బరలకుగాని విలువలేదు. వీరికి డబ్బే ప్రధానం. వీరు చెప్పేవి, నటించేవి ధర్మాలు, న్యాయాలు, పేరు ప్రతిష్ఠలు, కుల గోత్ర సంశ్లప్తిలే కాని వీరిలో అవిమచ్చుకుకూడా లేవు. వీరికంటె యెనరినైతే స్లేచ్ఛ బాలిక అంటున్నామో ఆ చిన్నదానిలోకూడా మానవత్వము మమకారము విశ్వాసము వున్నవి. పదినిమిషాలకుముందున్న వీరివైఖరినిచూస్తే నీవే తేటతెల్లంగా గ్రహించేవాడివి. దుఃఖానికిబదులు వీరు ఆనందంకో మనయింటిని ఆక్రమించుకుని కబళించేపూహలతో వుక్కిరిబిక్కిరిఅయ్యారు. నీయడల

ప్రచ్ఛన్నగూఢంలో వున్నవిశ్వాసం ఆ మేల్చబాలికలో ప్రస్ఫుటమయింది. నీకొరకు దుఃఖంభరింపజాలక విలపిస్తున్న ఆ బాలికను కిరాతకునివలె బయటకు బటబటలాగాడు. నీవు రాకపోతే ఆతరువాత నా గతీ అంతే అయ్యేదన్న విషయం నేను విస్మరింపజాలను.. ఇక నీవు అననసరమైన శ్రమతీసుకోకు. —భరద్వాజ్, వెంటనే యింటిబయటకు నడుపు. నీముఖం మళ్ళీ జన్మలో యిటు చూపబోకు,” అని నిష్కర్షగా అన్నది.

“క్రోధంలో తొందరపడకమ్మా. పెద్దదానివి అన్నీ తెలిసినదానివి, అనాలోచితంగా అన్నీ యేకరువుపెడితే యేంప్రయోజనమమ్మా! ఈ ఉదయం నీకున్న అభిప్రాయాలకు యిప్పటి నీ అభిప్రాయాలకు యెక్కడ పొంతన అమ్మా! స్త్రీలు యెంతతొందరపడతారో అంత పశ్చాత్తాపపడతాను, తిరిగి మర్చిపోతారు. పురుషుడు అన్నిటిని మిళితంజేసుకుని జీర్ణించుకుని హృదయకుహరంలో అణచివేస్తాడు. అది అవు సరమైనపుడు దిక్ సూచీనలె వనిచేస్తుంటుంది. తేడా అంతే నమ్మా. నీకు తెలిసిన విషయాలన్నీ నాకు తెలుసు. వేటిని మరువలేదు. వాటిని స్మరించి వాటి ఆయుర్దాయాన్ని పెంచి చీకాకుపడదలచలేదు. అందుకే ఉదయం నీవు తెచ్చిన ప్రస్తావనను నిష్కర్షగా నేను నిరోధించింది” అని అన్నాడు శివం.

భవానీ పొంగిపోయిన హృదయంలో ఆనందబాష్పాలను అద్దుకుంటూ శివప్రసాద్ శిరస్సును తనవైపుకువంచి ముద్దిడుకుంటూ, “నేను పిచ్చిదాన్ని నాయనా, ఇక యెన్నమా

అలాంటివని చేయను. నే నేదో అశుభంతలపెట్టినట్లు దాన్ని నీవు నీ తెలివితో భగవంతునికృపతో తప్పించుకుని, శుభం పొందినట్లు నా మన సిప్పుడు తేలికపడింది నాయనా! లోపలికి పద నాయనా, దిష్టితీసి వేస్తాను” అంటూ శివాన్ని నంట యింటివైపు లాక్కెళ్ళి చేటనిండా మిరపకాయలు వుప్పు వెండుకలను నింపి, శివానికి దిష్టితీసి నుంటలోపోసి, మెటికలిరుస్తూ యేదో నుంత్రించింది. ఆ కోమహోరులో భరద్వాజ పుత్రీసమేతంగా పలాయనంచి తగించాడు.

5. దేవునిమైల

రాత్రి రెండుజాములు గడిచిపోయినవి. నిద్రకొరకు శివప్రసాద్ చేసిన విశ్వప్రయత్నాలు విఫలమయినవి. అంతంతేని ఆలోచనతో మనస్సు అలసటచెందటానికిబదులు వుత్సాహాన్ని పొందుతున్నది., ఆలోచనలు యెక్కువయినపుడు రక్తప్రసారం యెక్కువయి, చెమటలుగ్రమ్ముట సహజము. ఆలోచనలదొంతరులలో మధురత మరింత హెచ్చినపుడు నూపిరిసలుపక పడుకున్నవారు కూర్చోవటం, కూర్చున్నవారు నిలుచోవటం, నిలుచున్నవారు అటూ యిటూ పచార్లుచేయటం పరిపాటి. ఇట్టొన్ముఖమై పోతున్న కుక్కపిల్లను గాలకుడు యెంతప్రయత్నంతో యెటుతిప్పినా పోదలచినవైపు కే తిరిగి పయనించినట్లు, శివప్రసాద్ తన ఆలోచనలను యెటుతిప్పినా మరుక్షణంలో మళ్ళీ ఆ నూర్జహాన్ వైపు కే పరువెడుతున్నవి. ఆమె భవానీదయను చూరగొన్నం

దుకు తనకుతాను మహాదానందాన్ని పొందుతున్నాడు. కీచకునినలె, కంసునినలె, రావణునినలె, మాయలపక్షీరునలె, మాంత్రికునినలె ఘృణితరూపంలో గోచరిస్తున్నాడు భరద్వాజ. బ్రహ్మపదినలె సీతనలె పవిత్రమూర్తియై తనవైపు దీనత్వంతో చూస్తున్నట్లు, తనను దయాభిక్ష వేడుతున్నట్లు కనిపిస్తున్నది నూర్జహాన్.

యావజ్జీవరాసులూ నిద్రామతల్లి ఒడిలో బుసలు గొడుతూ విశ్రాంతినొందుచున్నవి. అది కాళరాత్రి. గగనమండలంలోని చిరపరిచితమైన సక్షతమండలం మిణుకు మిణుకుమంటూ దోబూచులాడుచున్నవి. మందగమనపవనాలకు నటనృతరాజదళాలు కరతాళస్పృత్యంచేస్తున్నవి. కృష్ణా తీరంనుంచి గాబోలు, మార్జాలపుకూతలు చిన్నచిన్నగా వినవస్తున్నవి. తూముదగ్గరనుంచి గాబోలు, యిలకోడి ఏకతానంలో విరామంలేకుండా గానం చేస్తున్నది. గోడనున్న గడియారం టిక్ టిక్ నుంటూ సమయాన్ని ఖండఖండాలుగా ఖండిస్తున్నది. తీతువుపిట్ట వేపచెట్టు అగ్రాన్నుండి న్యర్థప్రలాపనలేకో చేస్తున్నది. మలయమామతం నదీలోయగుండా మందగమనంతో శీతలమాధుర్యాన్ని మోసుకొస్తున్నది. నిద్రలోని పశువులను దొంగమాటుగా కుడుతున్న దోమలను కుక్కకాటుకు చెప్పదెబ్బ అన్నట్లు తమచెవులతో తపతప బాదుతున్నవి. గగనకుసుమంనలె ఒకసక్షత్రం ఆకాశం అంచునుండి వూడి పెద్ద తోకమెరుపుతో పృథ్వీమాత నాలింగనంచేసుకున్నది. రోడ్డుకావలనున్న వణిక్ ప్రముఖుని యింటి కిటికిసందులగుండా వెలుగుకిరణాలు అతిప్రయాసతో

బయటకొచ్చిపడుతున్నవి. కొబ్బరిచెట్టుమట్టలు ఆకులు
పుండిపుండి కదులుతున్నవి.

శయ్యమీద పుండజాలక నెమ్మదిగా లేచివచ్చి ఆరు
బయట అరుగుమీదకూర్చున్న శివప్రసాద్ మనోనేత్రాలకు
మరేవో కనిపిస్తున్నవి. అవి అతి మృదుమధురమైనవి. నూర్జ
హాస్ నుగురించి వినూత్నంగా నేడు భవానీఅన్నమాటలు,
ప్రత్యక్షంగా తాను గాంచిన ఆ దృశ్యము, తనయడల ఆమె
కున్నవిశ్వాసము, ఆమెను అనమానించి హింసించిన భర
ద్వాజచర్యలు తనమనస్సులో చర్చితచర్చణంగా పదేపదే
దొర్లుతున్నవి. అనభిజ్ఞుడై, అంతర్వాణిప్రేరితుడై అడుగులో
అడుగు వేసుకుంటూ, గుండెదడను అణచుకుంటూ, దిశ
లను గజదొంగనలె శోధించుకుంటూ గోశాలలోని నూర్జ
హాస్ గదిగుమ్మంనద్దకు చేరాడు. భయము భాధ అంటే
పుట్టుకనుంచీ తెలియని ఆ అబల ద్వారంతెరచే నిర్భీతిగా
నిశ్చింతగా పవళించివుంది. శివప్రసాద్ లోపలకుప్రవేశించి
నెమ్మదిగా దొంగనలె తలుపు గట్టిగా బిగించి, నూర్జహాస్
చెంత కెళ్ళి కూర్చున్నాడు.

ఆమెశిరస్సుదగ్గరగా కిరోసిన్ దీపం మిణుకుమిణుకు
నుంటూ వెలుగుతున్నది. ఆ లైటు ఆమెనేత్రాలమీద
యెక్కువగాపడితే భాధఅనో యేమో గ్లాసుపైభాగమంతా
పొగతోకాటుక వేసింది. ఆ సన్నటివెలుగులో సూర్యకిర
ణంతో చంద్రుడు మెరిసినట్లు, నక్షాలగనిలో నక్షం ప్రకా
శించినట్లు ఆమె ముఖమండలం ప్రస్ఫుల్లిత చంద్రబింబంనలె
అత్యంత శోభాయమానంగా మెరుస్తున్నది. ఆ అమాయక

చిన్నిముఖాన్ని యెంతచూసినా తనివితీకుటలేదు. చూసిన కొద్ది ఆకర్షణ అధిగమిస్తున్నది. నిద్ర ఆమెముఖానికి మరింత అందమిచ్చిందనుకుంటున్నాడు. తనకు తెలియకుండానే ఆమె తనమనస్సులోచేరి నిద్రపోనీకుండా తికమకపెడుతున్నది. కాని తాను స్వయంగా నిశ్చలమైనమనస్సుతో నిర్మలమైన హృదయంతో ప్రశాంతంగా నిద్రిస్తున్నది. ప్రకృతి యెంత విచిత్రమైంది! ఒకేవిషయంలో ఒకరికి వెర్రినికలిగిస్తుంది, మరొకరికి నిర్మలమైన శాంతిని కల్పిస్తుంది. తనధోనతిలో తనబనీనులో వుండి చమకులలో మెరుస్తున్న ఆమెశరీరం తనను మరింత పరవశంచేస్తున్నది. చెల్లాచెదరుగానున్న ఆమె కేశరాశిని తనప్రేళ్ళతో అతినైపుణ్యంగా సరిదిద్ద ప్రయత్నిస్తున్నాడు. చెక్కిలిమీద గుంగురులుగావాలిన ఆ కురులను నెమ్మదిగా తొలగిస్తున్నాడు. మొహమంతా శ్వేదంతో చెమ్మగిలివుంది. స్పటికంలాంటి ఆ చెక్కిలిలో తనప్రతి బింబం లీలగా కనిపిస్తున్నది. ఆమె పనళించినది కటికిచాప మీద. తలగడగా తన యెడమహస్తాన్ని మడిచి వుపయోగించింది. ఆయనపంపిన పక్క వగైరాలన్నీ నోప్రక్కన అతి జాగ్రత్తగా వుంచబడినవి. ప్రశ్నిస్తే 'కటికినేలమీద పరుండటమే నాకు అలవాటు. మీకు పరుపులు దిండ్లు యెంత హామో, నాకు కటికినేల అంతేహామిని చేకూరుస్తవి' అని ఆమెనుంచి సమాధానమొస్తుందని ఆయనకు తెలుసు. దోమకాటు, పుక్కవలన, అటుయిటు పొర్లుటవలన గాబోలు

ఆమెధరించినదోవతి అస్తవ్యస్తంగా మోకాళ్ళపైవరకు తొలగిపోయింది. ఆ సన్నటివెలుగులోకూడా ఆమెకాళ్ళు అరిటిస్తంభాలవలె అరుణనర్ణంలో మెరుస్తున్నవి. ఆమె పాదాలు కాళ్ళు చూస్తున్నకొద్దీ మృదుత్వం నుధుర గూపంలో దృగ్గోచరమవుచున్నది. ప్రతి అనయనంలోను, శరీరప్రతిపక్షంలోనూ కోమలత్వం పుట్టిపడుతున్న ఆమెను కష్టజీవియని యెవరనగలరు? అనభిజ్ఞతతో ఆమెకుడిహస్తాన్ని తనచేతిలోకి తీసుకున్నాడు. అనిర్వచనీయమైన ఆనందానుభూతి ఆయననరములలో కరెంటువలె పరువులెడుతున్నది. ఆమెముఖంమీద పొడచూపుతున్న చిరుచెమటబిందువులు ఆమెనిద్రలోని గాఢత్వాన్ని ప్రకటిస్తున్నవి. చెదరిన ఆమె ధోవతిని సరిచేయను వంగి పాదాలపై పు నెట్టాడు. కాని ఆ వూపును ఆపుకోజాలక కూర్చున్న తాను ఒరిగి ఆమెమీదకు వాలిపోయాడు.

ఆమె పులికిపాటుతో తత్తరపడి మేల్కొని, ఆయన్ను చూచి బి తరపోయి లేచి కూర్చున్నది. నదిరీవదలని నిద్ర మత్తుతో, కంఠాదుతో, బరువై సకంఠధ్వనితో “బాబూజీ, మీకు యిక్కడున్నా రేమిటి? ఎందుకొచ్చారు?” అని ప్రశ్నించింది.

తెలియని అంధప్రవృత్తిపేరణతో రాగలిగాడుగాని, ఆమెప్రశ్నతో తన మత్తు నదిలింది. సిగ్గుబిడియాలతో కుంచించుకుపోతూ అజ్ఞానినలె నణుకుతున్న కంఠంతో “ఏమీ లేదు; నిద్రపట్టలేదు. పుక్కపోస్తున్నది. ఏమీతోచక వచ్చాను. మధ్యాహ్నం నీ అధరములనుండి రక్తస్రావముయి

నట్లు చూశాను. బాగా దెబ్బతగిలిందేమో అడిగిపోదామని వచ్చాను. కాని నీవు గాఢనిద్రలో వున్నావు, అందుకని నీ అధరాలను పరిశీలనచేసిపోదామని కూర్చున్నాను. అంతే” అన్నాడు.

నూర్జహాన్ :- కాస్తంత రక్తంకనిపిస్తేనే మీ రంత భయపడ్డారా బాబూజీ. అలాంటిదెబ్బలు యెన్ని తగిలినా నాకు నొప్పిగాని బాధగాని వుండదు. పోలీసులు నన్ను కొట్టి కొట్టి వాళ్ళే విసిగిపోయేవారు. ఒకమాటు నావీపున కొట్టిన దెబ్బలతో చర్మం చిట్టి, నా గుడ్డలన్నీ రక్తంతోతడిసినవి. చూసినవాళ్ళు భయపడ్డారు కాని, నాకు నొప్పికలిగినట్లే లేదు. (అని ఒక గొప్ప వుత్సాహకరమైనవిషయాన్ని చెప్పి నట్లు చెప్పింది.)

శినం :- తగిలినదెబ్బవలన కలిగే నొప్పికంటే అనమానం మానసికంగా బాధిస్తుంది. నిన్ను మా మామయ్య అంతకకారంగా బయటకుయిడ్వడం నాకు చాలా బాధను కలిగించింది. అందుకు మరేమీ అనుకోక నన్నుక్షమించు నూర్జహాన్.

నూర్జహాన్ :- బాబూజీ, మీ రలాంటిమాట లనకండి. నేను హీనురాలను. నన్ను వారు అంతేగాదు, యింకా కొట్టినా తప్పలేదు. నేను బాధపడను. కాని మీ రిలాంటిమాటలని చిన్నబుచ్చితే నేను భరించలేను, పారపోతాను. నేను అనమానాలమధ్య పుట్టి పెరిగాను. నాకు యీనాడు మీద్వారా యేమి సంభవించినా అవి నాకు శిరోధార్యంగా భావిస్తాను.

శివం :- నూర్జహాన్, నీవు వేటినయినాభరించవచ్చు, కాని నీ కలాంటివి సంభవించినప్పుడు నా మనస్సు యెంతో బాధపడుతుంది. అందువలన నాకొరక్కయినా నీవు వాటిని సహించగూడదు.

నూర్జహాన్ :- (శివం క్రిందకూర్చున్నవిషయం గ్రహించి విస్తుపోయి నాలుకకొరుక్కుంటూ తాను చివ్వున లేచి ప్రక్కకువచ్చి) బాబూజీ, మీరు క్రిందకూర్చున్నారు. లేండి! ఆ చాపమీద కూర్చోండి.

శివం :- నీవు నట్టిచాపమీద పడుకున్నప్పుడు నేను కటికినేలమీద యెందుకు కూర్చోకూడదు?

నూర్జహాన్ :- బాబూజీ, మీరు పెద్దవారు, అలాంటి ప్రశ్నలు నన్ను వేయకండి. బంగారాన్ని పెట్టెలో దాస్తారు. ఇత్తడిని ఇంటిలో దాస్తారు, ఇనుమును బయట దాస్తారు, యెందుకు చెప్పండి?

శివం :- బంగారాన్ని ఇనుముగా పొరపాటుపడి పారవైచి, ఇనుమును బంగారంగా భ్రమించి పెట్టెలో దాచేవారుంటారు యీలోకంలో, నీకు తెలుసా?

నూర్జహాన్ :- (మాటనుమలుపుయత్నంతో అటు యిటు పరికించి) బాబూ, తలుపులు మూశారెందుకు?

శివం :- ఓహో, అవును తెరవాలనుకుని పొరపాటుగా మూసివుంటాను. నీ నిద్రాభంగమవుతుందేమో వెళతాను (అని లేచాడు,)

నూర్జహాన్ :- ఈరోజు నా కెందుకనో మహదానందంగా వున్నది, బాబూజీ. బామ్మగారియేడ్పు విన్నప్పుడు

తత్తరపోయాను వివరాలు విన్నప్పుడు కళ్ళముందు అంధకారం ఆనరించి క్రిందపడిపోయాను. ప్రళయం సంభవించినట్లు నిపించింది. అదంతా అంధకారం. ఇప్పుడు నా కీ ప్రపంచమంతా వెలుగులో ప్రకాశిస్తున్నట్లు మధుమయంగావుంది. మీరు తిరిగిరాకపోతే నేనూ ఆ నదిలోనే కలిసిపోయేదాన్ని. (అంటున్న ఆమెకంఠంలోనిరుద్ధత ప్రస్ఫుటమయింది. ఆమె నేత్రాలలో తొణికిసలాడుతున్న అశ్రువులు శివబ్రహ్మ బాబు కంటపడుతననో యేమో ముఖం మరోవైపుకు తిప్పింది.)

పొరపాటుగా కలు అంగడికెళ్ళినవానివలె యెన్నకంట పడతానో అనేభయంతో పిల్లి అడుగులు వేసుకుంటూ శివం తనగదిలోకిచేరి, తిరిగి యధారూప ఆలోచనలలో పూహ విహారంచేస్తున్నాడు.

పూజాదికాలు ముగించుకొచ్చిన భవానీ తడిబట్టలతోనే శివంమంచందగ్గరకొచ్చి “ఒరే శివం, చూచావుట్రా ఆ పిల్ల యెవరో మనదేవుడికి యెలా పూజచేసిందో! పెద్ద బుట్టెడుపూలతో పూజించిందిరా. ఆ గుడంతా బాగుచేసిందిరా. పూడ్చి నీళ్ళుచల్లింది. దేవవిగ్రహాన్ని యెన్నికడనల నీటితో స్నానంచేయించిందో గాని, కాలవలుగట్టిన అరనల్లు గనిపిస్తున్నవి; ఒకగణ్ణం తప్పిందని, నా బిడ్డను పులితోటి నుంచి రక్షించుకున్నానని దేవునికి పెద్దగా పూజచేదామని చాలా పెందలకడనే వెళ్ళాను. అప్పటికే ఆ పిల్ల పూజచేసి వెళ్ళిపోయింది. ఆ చేసినశుభ్రత, పోసిననీరు, ఆ పూల అలంకారం చూసి విస్తుపోయాను. అంత శ్రద్ధతోచేసిన

ఆమెకు సమానంగా నేను యెన్నడూ చేయజాలనని దేవుని ముందు స్వీకరించి ఆ అజ్ఞాతపూజారిణి పిల్లను మనసా ఆశీర్వాదించివచ్చాను. కాని ఇక్కడికొచ్చి చూద్దనుగదా మనదొడ్లోనిపూలచెట్లను ఒక్కపువ్వు లేదు. మనదొడ్లోనిపూలే అక్కడ కనిపిస్తున్నవి. ఈ పూలు అక్కడ కెలా పోతున్నవో! నా కిదంతా ఆశ్చర్యంగావుంది. ఇంతకాలం నుంచి నిత్యము పూజచేస్తున్న ఆ పిల్లను పట్టుకోలేక పోయాను. దైవపూజకు వయస్సు ప్రధానంగాదు, మనస్సు ప్రధానమయింది. ఆపిల్ల యెనరో చిన్నదయినా, నేను గురువుగా స్వీకరిద్దామనుకుంటున్నారా. అంత అజ్ఞాతంగా పూజఘేస్తున్న ఆమెహృదయం తప్పకుండా పవిత్రమైనదయి వుంటుంది. కేవలం నిశ్చలమైనభక్తితోనే చేస్తుంటుంది. నా జీవితంలో యింత నిర్మలమైన నిశ్చలమైన పూజారిణిని యిదివరకెన్నడూ చూడలేదురా. తుఘానుపీస్తున్నరోజు కూడా ఆమె పూజచేసివెళ్ళినట్లే గుర్తులు కనిపించినవి". అని మమకారాలొలికిస్తూ చెప్పింది.

శివప్రసాద్ ముసుగులోనేవుండి, ఆవలిస్తూ మత్తును వదిలించుకుంటూ "ఎవరో పిచ్చిదైవుంటుదమ్మా", అన్నాడు.

భవానీ :- ఛీ, అలా అనబోకురా. దైవపూజలు పటాటోపాలులేకుండా, ఆర్భాటాలులేకుండా, ఎవరికంటా పడకుండా నియమంతప్పకుండా చేయటం హృదయపవిత్రతను చాటుతుంది. నిజమైన భక్తురాలయితేగాని, అంత శ్రద్ధాభక్తులుండవు. అలాంటిభక్తుల సాంగత్యంవలన

సపర్యలవలన, కనీసం దర్శనప్రాప్తంతోకూడా కొంత పుణ్యం లభిస్తుందిరా. అందుకే ఆపవిత్రమూర్తులు యెనరికంటాపడరు. తమభక్తిని పూజలను ప్రకటంకానీయరు. వారికి లోకమన్న నలుగాదు కావలసింది, దైనకృపమాత్రమే.

శివం :- అబ్బ; నన్ను కాస్త నిద్రపోనీ అమ్మా.

భవానీ :- ఒరే పిచ్చితండ్రీ, వారిమాటలను విన్నా కొంత పుణ్యం లభిస్తుందిరా నాయనా!

శివం :- (ముసుగును కాస్త తొలగిస్తూ నేత్రాలు నులుముకుంటూ కాళ్ళుతన్ని పడుతూ) నీవు నట్టి పిచ్చిదాన్ని వమ్మా! ఎవరేది చెప్పినా నమ్ముతావు, అందరినీ పనిత్రులనుకుంటావు. ఆ శిథిలమైపోయిన ఆలయం మనపూర్వీకులు కట్టించిందిగనుక, మన గుడిగనుక మనపూర్వీకుల మీదున్న శ్రద్ధతోను దేవుడనేపేరుమీదున్న భక్తిప్రపత్తుల వలన నీవు పూజిస్తున్నావు. ఆ దేవునిలో ప్రభావంలేదని కూడా నాకు తెలుసు. అలాంటిదేవుని గుప్తంగా పూజించే వారు వెర్రివాళ్ళుకాక తెలివికలవారా అమ్మా? ఎవరో పిచ్చిదయివుంటుందమ్మా.

భవానీ :- మా తండ్రీగాదూ, అలా అనబోకు నాయనా. దేవునిగాని పవిత్రమైనభక్తులనుగాని పరిహసిస్తే అశుభం కలుగుతుంది బాబూ. దేవుళ్ళందరిలోనూ శక్తి వుంటుంది. గుప్తపూజారులనుమాత్రం హేళనచేయ గూడదు.

శివం :- నీవే ఎప్పుడో చెప్పినట్లు గుర్తమ్మా. ప్రతిష్ఠితదేవునిక్రిందవేసిన బీజాక్షరఅంత్రంలోను, ప్రతిష్ఠిత

ముహూర్తంలోను అసలు ప్రభావ ముంటుంది. అవి సరిగ్గా కుదిరినప్పుడే ఆ దేవునిప్రభావం వైభవోపేతంగా వుంటుందని అంటివిగదా అమ్మా! ఆ ప్రభావాలు మనదేవునిలో లేవనటంలో అపరాధమేముందమ్మా? అలాంటిదేవుని గుప్తంగా పూజించే యితరులు పిచ్చివారుగాక మరెవరమ్మా?

భవానీ :- ఈవిషయాలు నీలోచెప్పటం నాదే పొర పాటుగాని, నోటికొచ్చినట్లు అనకురా. ఆ గుప్తపూజాని మాత్రం మహాత్మురాలే. నా మనస్సే అందుకు సాక్షి.

శినం :- ఒక్కమాట చెబుతాను వింటావా అమ్మా, ఒకరాత్రంతా కాచుకునయినాసరే, ఆ పూజారిణిని తెలుసుకోరాదా అమ్మా?

భవానీ :- స్వయంగా నాకేమో నాపనులతోనే సరిపోతోంది. తీరా ఆసమయానికే వెళ్ళగలుగుతాను. యెవరినైనా కాపలాపెట్టటమంటావా, అది మహా దోషం.

శినం :- సరేనమ్మా, ఈరాత్రికి యెలాగయినా ఒంటిగంటకే వెళ్ళి, ఆప్రక్కన దాగి పరిశీలించు.

భవానీ :- అవునురా, యీరాత్రి యెంత బాధయినా వోర్చి ఆ మహాతల్లిని దర్శించితీరుతాను. పది పుణ్యక్షేత్రాలు దర్శించితేకలిగే ఫలితం ప్రాప్తిస్తుంది నాయనా!

శ్రావణమాసపు కృష్ణపక్షపురోజు అవి. మిసమిసలాడునయస్సులోని యువతినలె నుదభరితగమనంకో మేఘాలు గుచ్చాలు గుచ్చాలుగా ఎక్కడికో పయనిస్తున్నవి. తుఫానుసూచనలిచ్చే యీదురుగాడ్పులు జోరుగా కొడు

తున్నవి. గరగరమనే తేలికయిన గరనలతో, జలకగా, మెరుపు
 లతో అనంతాకాశం భీతిని గలిగిస్తున్నది. వటవృక్షంమీది
 పక్షిజాలం కిసకిసమని యేదో తమలోతాము సంభాషించు
 కుంటున్నవి. భవానీ కింతవరకు కన్నుమీద కూరుకుపట్ట
 లేదు. గుప్తపూజారిణిని చూడాలనే నిర్ణయం జరిగినప్పటినుంచి
 ఆమెనునస్సులో తనకునచ్చిన బ్రాహ్మణ సుశీలబాలికల
 ముఖాలు ఒక్కటొక్కటిగా చొచ్చుతున్నవి. నేడు తాను
 పూజకుగాను, పూజారిణిని తెలుసుకోను వున్నిశాలువా
 భుజాన వేసుకొని పయనమయింది. తనకిదో అగ్నిపరీక్షా
 యన్నట్లు ఆకాశపీఠులన్నీ భయభీతానహంచేస్తున్నవి. భవానీ
 పట్టుదలగల స్త్రీ. అంతేగాకుండా, లోపలున్న వుత్సాహం
 ఆమెను పరనభ్యుత్తోక్తిస్తున్నది. ఒక గొప్ప నాటకాన్ని
 దర్శించబోతున్నట్లు, సునర్ణ సుందరిలాంటి సినిమాచూడ
 బోతున్నట్లు, కోటప్పకొండతిరుణాలకు బోతున్నట్లు వున్న
 కొద్దీ ఆమెలోని వుత్సాహం హెచ్చుచున్నది. మందిరం
 ప్రహరీప్రక్కనున్న బోదివృక్షపు మొదలుకు ఆని ఆసనంచేసు
 కొని నిరీక్షిస్తున్నది. మందిరంలో మూర్తిప్రక్కగా స్పష్టమైన
 యేడ్పు వినిపించి ఆమె వుద్విగ్నురాలైంది. ఆ యేడ్పు
 యింకా పెద్దదయింది. భవానీగుండెలు గుబగుబలాడు
 తున్నవి. ఆమెలలాటం శ్వేదమయమవుతున్నది. తాను
 నిత్యమూ చూస్తున్నది మానవమాత్రులుచేస్తున్న పూజ
 కాదేమో! దేవలోకంనుంచి యెవరయినా వచ్చి చేస్తున్నా
 రేమోనని, అలాంటిదేవత తనరాకను గమనించి దేవునిపాద
 పద్మాలవద్ద విలపిస్తున్నదేమోనని, తత్ఫలితంగా దేవునికి

ఆగ్రహంకలగటం, తనశిరస్సు పగలటం జరుగుతుందేమో
ననే ఆలోచనలతో విహ్వలైతారాలవుచున్నది. ఆమెశ్వాస
స్థంభించి వూపిరిసలుపక వుక్కిరిబిక్కిరిలవుచున్నది. ఆ
యేడ్పు రోదన గుక్కబట్టినట్లు మరింత పెద్దదయింది.
భవానీ కిది భరించరానిదై శాలువాకప్పుకుని నృత్యాన్ని చట్టు
కుని భగవన్నామం జపిస్తూ తను తెలియక సాహసించినం
దుకు భగవంతుని తుమాభిక్షవేడుకుంటూ తేరిచూస్తున్నది.
అదేయేడ్పులో ఒక పిల్లి దేవునిప్రక్కనుంచి ఒక్కదూకుతో
పడిపోయిన ప్రహరీమీదకుచేరి భవానీప్రక్కగానే యుక్తితో
గూడిన తన వేటఅడుగులు వేసుకుంటూ వెళ్ళిపోయింది.
భవానీ ఒక దీర్ఘశ్వాసను విడిచింది. గగనంనుంచి కూలిపో
పోతున్న విమానం దైనికంగా నెమ్మదిగా తేలియాడుతూ
పృథ్వీమీద నిరాపదగా వాలినపుడు అందున్నప్రయాణీకుల
హృదయాలవలె శీతలశ్వాసతో భవానీ హృదయాన్ని స్థిమిత
పరుచుకుంటున్నది.

ఆ పిల్లి అక్కడకు యెలుకలవేటకొరకు నచ్చివుం
టుంది. ఆ శిథిలగోడలలో పెద్దపెద్ద సర్పాలు తిరుగుతుంటున్నవి
విన్నవిషయాలు గుర్తుకొచ్చి, మళ్ళీ వుద్విగ్నురాలయింది.
ఆమెప్రక్కగాను వెనుకగాను సర్పాలు తనమీదికి దూకు
తున్నట్లు భ్రమించి వులికిపాటుచెందుచున్నది. తిరిగిపోవ
టానికికూడా ఆమెకు ధైర్యంఛాలుటలేదు. ఆమె కిదివర
కెన్నడూ యింత హృదయభీరుత్వం కలుగలేదు. కాలు
చేతులు చచ్చుపడిపోయినట్లు భ్యానంచేస్తున్నది. నిరుపాయు
లకు భగవత్ స్తోత్రానికిమించి మరేముంటుంది.

భవానీ యిక్కడకుచేరి అరగంటేఅయినా . తుణ
మొకయుగంగా గడుపుతున్న ఆమెకు దారి తెన్నులు ముగిసి
నట్లు, తిరిగి తాను యింటికిచేరలేనని, ఇవి జీవితఅంతిమ
క్షణాలని, ఆలోచనలతో వృత్పిడుతురాలవుతున్నది.
ఇంతలో ఆమెనేత్రాలు చెదిరినట్లు మారాన తను రోజూ
వచ్చు కాలిబాటలో యెనరో శ్వేతరంగులో పాలనురుగువలె
మెరుస్తున్న దుస్తులతో నదిరేవువైపు వెళుతున్నట్లు కనిపించి
చకితురాలై నేత్రాలునులుముకుని మరీమరీ చూస్తున్నది.
ఇంత గాఢాంధకారంలో నిర్భీతిగా పయనిస్తున్న ఆమెవై ఖరి,
ఆ దుస్తులు గాంచినపుడు ఈమె మానవస్త్రిమాత్రం గాదు.
దేనలోకంనుంచి దేనదేవుని ఆజ్ఞానునర్తనియై యిక్కడకు
వస్తున్న దేవకన్య అయివుంటుందని, సామాన్య మానవ
యువతి అయితే ఈ అర్థరాత్రిసమయంలో యింత నిర్భీతిగా
యెలారాగలుగుతుందనీ ఆలోచిస్తున్నది. ఆ యువతిచేతిలో
తెల్లటిఇనుప రేకుల కడనగాబోలున్నది. మరోచేతిలో
చీపురు, యింకేదోకూడా వున్నవి. ఆ యువతి మెట్లనద్ద కడన
నుంచి పెద్దపెద్దఅంగలువేసుకుంటూ ఆలయంలో కనవు
వూడుస్తున్నది.

భవానీ కిప్పుడు భయంపోయింది. ఆ దేవకన్యపాదాల
ముందు మోకరిల్లి ప్రార్థించాలని మనస్సు ఆరాటపడు
తున్నది. ఆమెహృదయములోని ఆలోచన లిప్పుడు అంతతేలి
కగా సాగటంలేదు. ఒకదేవకన్యను కనులారకనిన తనజీవితం
ధన్యమైనట్లు ఆమెహృదయం ప్రఫుల్లితమవుచున్నది. ఆనంద
బాష్పాలు ముత్యాలవలె టపటప రాలుతున్నవి. రెప్ప

పాటులో ఆ యువతి శుభ్రపరచి, రేవుకు వెళ్ళింది. తిరిగి తలారస్నానంచేసి ఆమె తడిబట్టలతోనే తపతపలాడించుకుంటూ భుజాన నీటికడవధరించి వస్తున్నది. ఆలయమంతా నీళ్ళుచల్లాక ఆ దేవవిగ్రహంమీద అయిదుకడవలజలం గుమ్మరించింది. ఇదంతా సాక్షిభూతివలె చూస్తున్న భవానీకి శ్రావ్యమైన చిన్నిస్వరంలో పాటకూడా వినిపిస్తున్నది.

‘సకలలోకపాలితా-సాధుజనరక్షకా’ అనే చరణం ఆమెకర్ణరంధ్రాలలో శీతల అమృతంవలె ప్రవేశించినపుడు మరింత తన్మయురాలై, తానూ ఆమాటలను నేత్రాలు మూసి మనస్సులో ఉచ్చరించింది.

ఆ దేవకన్య తిరిగి రేవుకెళ్ళి కడనకుబదులు ఒక బుట్టను పట్టుకొచ్చింది. అది పుష్పాలతో నిండివుంది. ఆ పుష్పగుచ్ఛాలను అతినైపుణ్యంగా రెప్పపాటులో అలంకరించింది. ఆ అలంకరణలోని నైపుణ్యం, తొందర జన్మజన్మాలనుభవాన్ని చాటుతున్నట్లున్నది. అలా అంత తొందరగా అలంకరింపజేయటం భవానీకి చేతగాదు. అందువలన మరింత విస్తుపోతున్నది. ఇపుడా దేవకన్య దేవుని సమక్షంలో మోకరిల్లి హస్తాలుజోడించి నేత్రాలుమూసి మధుభరిత మాధుర్యాలుకు శ్రావ్యమైనకంఠంలో

పొందిరి నీదుసేవలో యెందరో ముక్తిని

దేవా, లేవు కప్పురకానుకలైన యీ దీనురాలికడ

బ్రోతునో లేదో, నీ కివే నా సర్వసమర్పణల్

సంగ్రహింపుము నా మనోనివేదనలన్.

అని పాడింది. భవానీ కీ స్తోత్రం మరింత మానసికోల్లాసం

కలిగించింది. తనజీవితం ధన్యమైనట్లు, తనజీవితతరణోపాయం లభ్యమైనట్లు ఆనందపడుతున్నది. స్తోత్రం ముగిసినపిమ్మట ఆ దేవకన్య తనచేతికేళ్లు దై నపటాన్ని స్పర్శించునట్లు సాష్టాంగ పడింది. ఆమె మనస్సులో యేమిధ్యానిస్తున్నదో, ఘమాదు గంటవరకు అదేరీతిని నిశ్చలంగావున్నది. ఆ సాష్టాంగరూపం లోని దేవకన్యపాదాలంటినా తనకు ముక్తిలభిస్తుందేమోనని తాపత్రయపడుతున్నది భవాని.

ఆ దేవకన్య గృహాన్ముఖురాలై వచ్చినదారిననుసరించి వెళ్ళిపోతున్నది. ఇప్పటికి భవానీనుంచి మబ్బుతెర వంటిభ్రమ తొలగిపోయింది. సచేతనావస్థకు చేరుకున్నది. వెంటనే సరసర ఆ దేవకన్యననుసరించింది. ఎంత విచిత్రం! ఆ దేవకన్య తనయింటిప్రహరీలో ప్రవేశించింది. అంతే గాదు, తనుగోశాలగదిలో ప్రవేశిస్తున్నది. భవానీ రెప్ప పాటులో నిశ్చేష్టురాలయింది. చేన్నయితే రత్నమనుకుని భ్రమించి ఆదరణో అభిమానించి శిరోధార్యంగా తలంచి నదో అదే మరుక్షణంలో తనచేతనున్నది గాజుపెంకని తెలి సినప్పుడు యెంత తోభను కలుగజేస్తుందో, అంతకుమించిన వుత్పాతాన్ని కలిగిస్తున్నది భవానీకి. ఆమెసాదాలు ముందుకు పడటంలేదు. ఇంకా జాముప్రొద్దున్నది. అడుగులోఅడుగు లేసుకుంటూ గోశాలగదిమొందు కెళ్ళి నిలిచింది. గదిలోపల నూరహాన్ యింకా తడిదుస్తులతోనే వున్నది. జారవిడుచ బడి పిరుదలహద్దులనుదాటిన శిరోజాలనుంచి యింకా జల బిందువులు జారుతూనేవున్నవి. ఆమెధరించివున్న దుస్తుల నుంచికూడా యింకా నీరు కారుతూనేవున్నది. గోడను చిన్న

శంకరునిపటము అంటించివున్నది. అది యే నూతనవస్త్రాల నుంచో వూడబెరికినదయివుంటుంది. ఆ పటంక్రిందవున్న చిన్న గూటిలో కుందిన తి వెలుగుచున్నది. ఆ పూజారిణి చిత్రంఎదుట నిలబడి నిశ్చలమైనభక్తితో జేతులుజోడించి నేత్రాలుమూసి స్తోత్రంచేస్తున్నది.

దేవకన్యకగాభావించిన భవానీ కిది ఆశాభంగాన్ని కలిగించినందున ఉగ్రురాలైంది. క్రోధాన్నిపట్టజాలక విశ్వ రూపాన్నిధరించినట్లు నిప్పులుగ్రుక్కుతున్న నేత్రాలతో బుసలుగొడుతున్న నాసికతో బిగబట్టిన అధరాలతో “ఛీ, నీచురాలా! నీకు బుద్ధితేదు. నిన్ను నీవు మర్చిపోయి, పెద్ద భక్తురాలవైకూర్చున్నావు. బ్రాహ్మణివైపోయినావు! మా మందిరంలో అడుగుబెట్టి దేవుని అపవిత్రంచేశావు. దేవాలయాన్ని మురికికూపంచేశావు. భడవా, నిన్ను యీవాళ బయటకు గెంటిస్తాను చూడు.” అని సింహగర్జనలుచేస్తున్నది భవానీ.

ఈ గోలతో శివప్రసాద్ కు మెలకువవచ్చింది. ఈ తగాదా నూర్జహానుకుసంబంధించినదని తెలిసినపుడు ఆలోచించే అవకాశమేలేకుండా పరువెత్తుకొచ్చి భవానీప్రక్కన నిలిచాడు.

భవానీకేకలనువిన్న నూర్జహాను చిన్నబుచ్చుకుని, తా నేదో నిజంగానే గొప్ప అపరాధంచేసినట్లు, దేవునిఆలయాన్ని అపవిత్రంచేసినట్లు చింతాక్రాంతురాలై, చేస్తున్న పూజను మధ్యలోనే ఆపి, వాకిటివైపుకొచ్చి తనదుష్టముఖాన్ని ఆ మెకుచూపనొల్లక అధోముఖంతో భూమిమీద సాష్టాంగపడి

విలపిస్తున్నది. స్వీకరుశక్తి పెద్దదయి పూర్తిసౌండులోనున్న పుడు రేడియోను పూపుతూ వణికించినట్లు ఆమె హృదయంలో దొర్లుతున్న దుఃఖం శరీరాన్ని కంపింపజేస్తున్నది. ఆమెదుస్తులనుంచి కేశరాశినుంచి జారుతున్ననీరు పృథ్విమీద ప్రాకుతున్నది. ఆమె వెలిగించినజ్యోతి దేవునిముందు నిర్విరామంగా ప్రకాశిస్తూ దేవునిప్రతిమను స్పష్టరూపంలో ప్రస్ఫుటపరుస్తున్నది. పాశమువేసి ప్రాణాన్ని లాక్కెళ్ళవచ్చిన యమధర్మరాజువలె భవానీయెదుట నిలిచివున్నది నూరహాన్.

ఈ దృశ్యం శివప్రసాద్‌ను విచలితునిజేసింది. నేత్రాలముందు అంధకారం ఆవరించింది. తల్లివైపుతిరిగి నూరహాన్ వైపు చూశాడు. భవానీవైపు చూస్తుంటే అతనిబాధ మరింత అధిగమిస్తున్నది. ఆమెయెడల అర్థంగానిత్రోధం జనించింది. తనజీవితంలో ఆమెయెడల త్రోధం జనించుట యిదే ప్రథమం.

భవానీ :- శివం, యీ రాక్షసి సర్వనాశనం చేసిందిరా. తిన్నయింటివాసాలు లెక్కించినట్లు, మన ఆలయాన్ని మైలపర్చింది. దేవుని యెందుకూపనికిరానివాణ్ని చేసింది. నీతీజాతీతీని యిలాంటి స్లేచ్ఛకన్యను యింటిలో వుంచటం తగదురా నాయనా అంటే విన్నావుగాదు. ఇప్పుడు దానిచేష్టలు బాగా గ్రహించు. ఈ దొంగముండకి స్నానాలు జపాలు పూజలు యెందుకు చెప్పా? దీనిదొంగబుద్ధి యెక్కడికపోతుంది!

శివం :- (అతిప్రయాసతో అణచుకున్న క్రోధావేశాలతో) అమ్మా, నీ పాదాలంటి ప్రార్థించుకుంటాను. అంత తొందరపడబోకు. చేవునిపూజించటం అపరాధమా అమ్మా. ఏ గుప్తపూజారిణిగురించి నీవు యెంతగా పొగడితిరో, యెవరికి దేవతాస్థానాన్ని గురుస్థానాన్ని యిచ్చావో, యెవరిదర్శన భాగ్యంతోనే పుణ్యప్రాప్తికలుగుతుందని రాత్రివరకు అంటూ వచ్చావో, యెవరిని దేవతలతో పోల్చావో ఆమెనే యిప్పుడు యింత హీనంగా కృరంగా నిందించుట నీబోటి పెద్దదానికి తగునా అమ్మా! అంత ఆగ్రహ మెందుకు? ఆగ్రహంలో మర్యాదలను మరచు తేలనమ్మా?

భవానీ:- ఒరే శివం, అన్నివిషయాల్నూ అందరికీ అర్థంగావు. ఈ భడనవిషయంలో నీవిక వకాలాతీసుకోవద్దు. వెంటనే బయటకు వెంటిస్తాను.

శివం :- (వంగి ఆమెపాదాలంటి లేచి, తల్లి హస్తాన్ని చేతిలోకితీసుకొని) అమ్మా, నేను యెన్నడూ నిన్ను యింత అనునయంగా ప్రార్థించివుండలేదు. ఆఖరివినతిగా మళ్ళీ నీకు విన్నవించుకుంటున్నాను. నూర్జహాన్ నుగురించి నీ విప్పుడు యేమీ అనవద్దు. ఇప్పటికే నీవు అన్నమాటలు సహింపరానివి. నీ వీనాడు అంటున్నమాటలకు నీవు స్వయంగా పశ్చాత్తాపపడేరోజు వస్తుంది. ఆమెచేసింది అపరాధంగాదు. నిద్రావస్థలోనున్న మనలను మేల్కొల్పి వెలుగుచూపింది. మానవులందరూ దైవదృష్టిలోనినారే నమ్మా. మానవనిర్మిత కులగోత్రాలు మతాలు యెన్ని వున్నా దేవదేవునిసన్నిధిలో అన్నీ ఒకతేనమ్మా. నీవు

స్వల్పవిషయాలకు ఆగ్రహంబొంది, అంధురాలవవుతావు గాని, నిర్మలమైనమనస్సుతోనున్నపుడు అన్నీ నీవే నాకంటె బాగా ఆలోచించగలవు. భగవంతుడు పాపాలనుహరించేవాడు ముక్తినిప్రసాదించేదాత; ఆయనకు దోషాలంటుతవా అమ్మా! నిష్కల్మషమైనభక్తితో దేవునిపూజించటం దోషమా చెప్ప?

భవానీ :- శినం, యీవిషయాలలో నీవు పట్టించుకోవటం మంచిదిగాదు. నీవు యేదిచెప్పినా వింటానుకాని, దేవునివిషయంలోను పూజలవిషయంలోను సాహసించబోకు. దేనస్థలం అతి పవిత్రమైంది. ఆ పవిత్రతను కాపాడు భారం పరమభక్తులది. ఆ బాలిక యెంత దీనురాలైనా అభాగ్యురాలయినా బ్రాహ్మణబాలికయివుంటే నేను హృదయానికద్దకుని ఆ దేవునిభారాన్నేగాదు, యీ యింటి భారాన్నిగూడా ఆమెభుజస్కంధాలమీద మోపివుండేదాన్ని. ఇంత దుస్సహంజేసే దీన్ని యిక యిక్కడ క్షణం కూడా వుంచడానికివీలులేదు.

శినం :- (నొసలుచిట్టించుకుంటూ చేత్తోరుద్దుకుంటూ దీర్ఘమైన వేడినిట్టూర్పును విడుస్తూ) విశ్వాసము అందరికీ విశ్వశనీయంగా ఆదరణీయంగా వుండాలిగాని, ఇతరులను నేధించేది బాధించేది పరిహాసాలపాలుజేసేదిగా వుండరాదు. నిర్మలము నిశ్చలము పవిత్రము అయిన మనస్సుచేసే పూజలవల్ల భగవంతుడు అపవిత్రంగాడు. ఆ సర్వంత త్యాగిఅయిన దేవునితోకూడా కులమతద్వేషాలుంటే లోకాలు సాగవమ్మా. అపవిత్రులు పవిత్రులుగాను అయో

గ్యులను యోగ్యులుగాను, పాపులను పునీతులనుగాను చేయ
గలవాడే సర్వశక్తిసమన్వితుడైన భగవంతుడు. కులనుతాలు
ఆయనదృష్టిలో లేవు. ఈ లోకంలోని యేవీ ఆయన్ను అప
విత్రంచేయజాలవు. ఆయనపేరుతో ఆయనఆడుతో జరిగే
అంధకార్యాలకు ఆయన బాధ్యుడుగాదు. కులప్రతిష్ఠలతో
భక్తిప్రపత్తులను చాటుకొంటూ రాణించే భరద్వాజకన్నా
ష్టేచ్ఛురాలనబడుచున్న ఈ బాలికే యోగ్యురాలు విశ్వాస
పాత్రురాలు అని నీ నోటితోనే అన్నావు. ఇంతలో ఈ
అభాగినిపై కాలుదువ్వటం సముచితంగాదమ్మా. నీ
పాదాలుపట్టుకుంటాను, యింతటితో నీ ఆగ్రహాన్ని విడనాడి
వెళ్ళి స్నానంచేసి ఆ దేవునిముందే నిష్కల్మషహృద
యంతో ప్రార్థించి వాస్తవాన్ని తెలుపమని వేడుకో. నీకు
ఆ భగవంతుడే సరియైన అభిప్రాయాన్ని కలుగజేయగలడని
నా విశ్వాసం. నీవు నేడు యెవరిని నిందిస్తున్నావో ధూత్కా
రంచేస్తున్నావో ఆమె నా ఆశ్రయంలోనిది. అందునలన ఆ
ధూత్కారాలు నిందలు ఆమెకుగాదు నాకు. ఆమెచేసినపని
మంచిదో కాదో నీవు నిర్మలమైన శాంతియుతహృదయంతో
నిర్ణయంచేయకుండానే తాత్కాలికపు ఆవేశంలో ఆమెను
నిరాశ్రయురాలినిచేయుటే నీ కర్తవ్యమయితే, నా హృదయం
యెంత ఖోభిస్తుందో అది నీ కీ ఆవేశంలో అర్థంగాదు.

తలతిరిగిపోతున్నవానిని సాంబ్రాణిధూమంతో
ముంచినపుడు మతిపోయినట్లు భవానీ విమూఢురాలినలె
భంగునుత్తునదలిన భంగుభాయివలె వెనుదిగిరి చెంగుతో
ముఖాన్ని అడ్డుకుంటూ గృహోన్ముఖురాలై వెళ్ళిపోయింది.

శివప్రసాద్ అక్కడే నిలిచిపోయాడు. తా నేదో గొప్ప అపరాధంచేసినవానివలె భయకంపితుడవుతూ పృథ్వీమాత ఒడిలో సాష్టాంగపడివున్న నూర్జహానును స్పర్శించలేకపోతున్నాడు. తదేకంగా ఆమెను, ఆమెవెలిగించిన జ్యోతిని, గోడకుఅంటించిన దేవదేవునిచిత్రాన్ని వరుసగా తిరిగితిరిగి చూస్తున్నాడు. అమాయకంగా భవానీచేసిన అఘాయిత్యం ఆయనహృదయాన్ని నులిమివేస్తున్నది. ఆమెవైపు వంగి “ఆమె ఆవేశంలో తెలియక అన్నమాటలకు నీవు బాధ చెందకు. ఆడవారికి చిరాకెక్కువ. కొందరపాటు అంత కంటే యెక్కువ; ఆతరువాత అంతకంటేమించిన పశ్చాత్తాపం కూడా పొందుతారు. అందువలన మా అమ్మ మాటలకు కించపడకు నూర్జహాన్. ఆమె అనాదరపుమాటలకు నేను తుమావణకోరుతున్నాను.” అన్నాడు శివం.

నూర్జహాన్ చివ్వునలేచి ప్రక్కనున్న శివప్రసాద్ పాదాలమీద తనహస్తద్వయాన్నుంచి శిరస్సునుకూడా పాదాలమీద వాల్చి, పవిత్రమైన తన అశ్రుధారలతో ఆయనపాదాలను పునీతంచేస్తున్నది. ఆయనపాదాలమీద పడి వరువులెడుతున్న వెచ్చటిఅశ్రుధారలతో శరీరం జలదరించి కంపిస్తూ తన హస్తద్వయంతో ఆమెశిరస్సునుపట్టి పైకిలేవనెత్తి, రుద్ధకంఠంతో “తుమించు నూర్జహాన్” అన్నాడు. ఆమె ఆయనముఖాన్ని పరిశీలనగా చూస్తున్నది. తననేత్రాలలో తొణికిసలాడుచున్న అశ్రువుల నెక్కడ ఆమె చూచిపోతుందోననే భయంతోనో సిగ్గుతోనో ముఖం వారగా మరోవైపుకు త్రిప్పాడు.

పెరిలీపెగలని గాదదికకంతంతో “బాబూజీ, మీ రలాంటిమాటలని నా హృదయాన్ని బాకుతోపొడిచినట్లు చేయకండి. మీ మాటలే నా మనశ్శాంతిని హరింపజేస్తున్నవి. బామ్మగారన్నమాటలకు నాకు రనంతకష్టంకూడా కలుగలేదు. వా రన్నవి యదార్థసత్యాలు. నేను స్త్రోచ్ఛురాలి నైపుండి మందిరంలో ప్రవేశించటం మహాపరాధమని నా కిప్పుడు తెలిసినచ్చింది. బామ్మగారు పూజ్యులు; కల్లకపటములులేని పవిత్రమూర్తి, నిశ్చలభక్తురాలు. నేను యే మతస్తురాలనయినా, నా జన్మ యెలాంటిదయినా వారిఆచారవ్యవహారాలు నన్ను ఆకర్షించినవి. గుప్తంగా మనసావారిననుకరించాను. వారు నాకు దైవసమానులు. ఆత్మప్రేరణోత్సాహంలో అంధురాలనై వినక్షతను మరచి, ఆలయంలో ప్రవేశించి అపవిత్రంచేశాను. ఇది నిజంగా ఘోరమైన అపరాధమే. నేను ఆలయఆవరణవెలుపలనుంచే దేవుని సేవిస్తే ఎంతో బాగుండేది. నా అపరాధాన్ని నేను గ్రహించినప్పుడు అందుకు ప్రాప్తమయ్యే యెంతటిశిక్షనైనా ప్రసన్నపూర్వకంగా స్వీకరించటం యుక్తంగదా బాబూజీ. బామ్మగారిమాటలవలన నాకు కించిత బాధకూడా కలుగలేదు. వారియడల నాకున్నభక్తి గురుత్వం రనంతకూడా హ్రస్వంకాలేదు. కాని మీరు దీని హీనురాలైన నన్ను తమపణుకోరి చిత్రవధచేయకండి. ఇంతవరకు నాద్వారా మీరు పొందిన బాధలు చాలు. ఇంకా బాధలుకలిగిస్తూ యిక్కడ కూర్చుండి నేను చూడలేను. ఇక నాకు శాశ్వతమైన సెలవు నివ్వండి బాబూజీ. ఎక్కడున్నా ఎన్ని బాధలలోవున్నా

మిమ్ము బామ్మగారిని మనస్సులో పూజించుకుంటూ వుంటాను. ఇక్కడినుంచి నేను వెళ్ళగలిగితే నాకు పూజా మందిరాలు విగ్రహాలు అవునరంలేదు బాబూజీ! మిమ్ము లనే దేవుళ్ళుగా తలంచుకుంటాను; పూజిస్తుంటాను. నా జీవితానికి ఒక నూతనవెలుగును చూపారు బాబూజీ. అది నేను యెన్నటికి మరువజాలను" అన్నది.

ఆమెముఖమండలము శిరోజాలు దుస్తులు మట్టితో ముద్రించుకున్నవి. ఇంకా శిరోజాలనుంచి దుస్తులనుంచి నీటిబిందువులు రాలుతూనేఉన్నవి. తన ప్రతిష్ఠితదేనపటం ముందు దిద్దుకున్న తిలకం యింకా చెరగలేదు. యోగనిష్ఠ లోనున్న లక్ష్మీదేవివలె ప్రతిబింబిస్తున్న ఆమెను మహమ్మదీయయువతిఅని యెవరనగలరు! ఈమెతాకితే అపవిత్ర మయ్యేదేవుడు యీలోకంలో యెందుకున్నాడా, అని ఆలోచిస్తున్నాడు శివం. ఈమెద్వారా తన కానందాన్నికలిగించే అనుభూతిని పొందుతున్నాడు కాని, దాన్ని అర్థసహితంగా చెప్పజాలడు. పసివానికి ఆటవస్తువు లభ్యమైనట్లు ఆయన మనస్సు కీమె వుల్లాసితవస్తువైంది. బాలకుడు బజారులోని కుక్కపిల్లని పట్టుకొచ్చి నులకతాడుతో గుంజకుకట్టివైచి, తనకులభ్యమైనవాటినన్నిటిని దానికితినిపిస్తూ "కూరుకూ"రని ఆడిస్తూ దానితోలీనమై ఆనందపరవశుడవుతాడు. దానికి పెట్టటంలోను ఆడించటంలోను తనకుద్బాధనుకూడా మర్చిపోతాడు. నేటి శివప్రసాద్ స్థితికూడా అలాంటిదే. నూరజ హాన్ వెళ్ళిపోవడమనేవిషయం ఆయనకు, పెనుభూతంనలె కనిపిస్తున్నది. ఆమెలేని తనను ఆలోచించుకుంటే భీతిగలుగు

చున్నది. తన మనోలాసితనస్తువైన ఆమెను కొల్పోవటం ఆయనకు భరించరానిది.

“నూరహాన్, నీవు అన్నట్లు మా అమ్మ అన్నమాటలకు నీకు నిజంగా బాధకలుగనపుడు నీ కిక్కడనుంచి వెళ్ళాలనే ప్రమేయ మెందుకొస్తున్నది?” అన్నాడు శివం.

నూరహాన్ :- కేవలం ఆవిషయంతో నేను వెళ్ళిపోవటంలేదు బాబూజీ. నేను యిక్కడనుండి మీకు యింకా బాధలుకల్పించటం నా కిష్టంలేదు. వెళ్ళుటకు అనుజ్ఞయివ్వమని ఆఖరివినతిగా ప్రార్థించుకుంటున్నాను.

శివం :- నూరహాన్, ఒక్కవిషయ మడుగుతాను నిజం చెప్పు. నీవు ముస్లిమువిగదా, హిందూమతమన్నా గ్రంథాలన్నా హిందూదేవాలయాలన్నా దేవుళ్ళన్నా ముట్టరానివి తలంచరానివిగా భావిస్తారు ముస్లిములు. మతోన్మాదులకు బద్ధవైరము. అందు నీవు మరీ మహమ్మదీయుల కిరవైన కాశ్మీరునందు ముస్లింగా జన్మించి, నేడు హిందూ దేవుళ్ళను శాస్త్రాక్రంగా ఆరాధిస్తూ స్వచ్ఛమైన ఒక బ్రాహ్మణయువతిగా తయారయినావు. నీకు మా మతం మీద ద్వేషంలేదా? ఈ పూజావిధానాలన్నీ యెక్కడ నేర్చుకున్నావు?

నూరహాన్ :- బాబూజీ, మీరు గొప్పకుటుంబీకులు, వున్నవారు. పాశ్చాత్యదేశాలలో చదివారు. కాని మీరు యెప్పుడూ మీలాంటి వున్నవారితోనే, సుఖసంపదలతో తులతూగేవారితోనే స్నేహాలుచేసివుంటారు. కలిసి మెలిసి తిరిగివుంటారు. ఏప్రాంతమువారైనా యేదేశము

వారైనా వున్నవారంతా సుకుమారశరీరాలతోను, విలువైన ఒకేమాదిరిదుస్తులతోను, నాగరికభాషతోను దాదాపు ఒకే అచ్చులో వుంటారు. ఏవిషయాలయినా వా సవికం మీదు చదివి తెలుసుకొనవలసిందేగాని, అనుభవంతో తెలుసుకోలేరు. నా వయస్సెంత చిన్నదయినా పొట్టచేతబట్టి రైళ్ళలో టిక్కెట్లులేకుండా దేశంమూలమూలల తిరిగాను. నా స్వానుభవం నాకు నేర్పుతుంటుంది. బాబూజీ, మతాలవారీగా మాత్రం మనుష్యులు జన్మించలేదు. కాశ్మీరులోని హిందువులయినా ముస్లింలయినా ఒకటిగానేవుంటారు. కాని యిక్కడి హిందువులు కాశ్మీరు హిందువులుకూడా ఒకేరకమైన పుట్టుకతోవుండరు. ఇక్కడ జన్మించేవారు యేమతస్తులయినా ఒకేరూపాలతోనే వుంటారు. ఆయా ప్రాంతవాతావరణము, నీటితీరు, మట్టిస్వభావాలనుబట్టి అక్కడి ఆహారాదులనుబట్టి మనుష్యపుట్టుకలు స్వభావాలు వుంటవిగాని, మతాలనుబట్టి జన్మవుండదు బాబూజీ. మనుష్యులే స్వయంగా కొందరు గడ్డాలుపెంచి కేశములు ఖండించి, కొందరు పిలకజుట్టును పెంచి, మరికొందరు కత్తి శరీరానికి ఆనకుండా మొత్తం కేశములను పెంచి వివిధరూపాలను కృత్రిమంగా ధరించి, తమతమ మతాచారాలుగా విశ్వసిస్తుంటారు తప్ప మరేమీలేదు. నేనేగాదు, కాశ్మీరులోని యేమహమ్మదీయయువతి నావలె ధరించినా హిందూస్త్రీవలెనే కనిపిస్తుంది. నా నేత్రాలతో నేను యింత తిరిగి చూశాను. ఇదంతా చేసుకునే భేదాలేగాని, పుట్టుకలోని భేదాలు మాత్రం గాదని స్వానుభవంతో చెబుతున్నాను బాబూజీ.

నేను మహమ్మదీయమతంలో జన్మించినా, మా దరిద్రంలో
 ఏ మహమ్మదీయులూ మమ్మ ఆదరించలేదు. వారిద్వారా
 యెన్నమా నేను జాలిని దయను పొందలేదు. నాలుగురెల్లు
 పనిచేయందే పెట్టియెరుగరు. చిన్నప్పటినుంచి హిందువుల
 ఆదరం నాకు అనుభవమైంది. అడుగుకుండానే వారిదాన
 ధర్మాలనుపొందే సుయోగం యెన్నోమానులు సంభవిం
 చింది. జాలి దయ హిందువుల హృదయాలలో నిండి,
 తొణికిసలాడుతుంటవి. మహమ్మదీయహృదయాలు విజ్ఞాన
 శూన్యమై కఠినత్వాన్ని పొంది కరకరలాడుతుంటవి. పోలీ
 సులలోని మహమ్మదీయులు నన్ను మరింత కొట్టేవారు;
 నేను మహమ్మదీయకస్యనని తెలిసినపుడు పశ్చాత్తాపపడే
 వారు. హిందూపోలీసులలో ఆ విచక్షణ వుండదని నా
 అనుభవం. మహమ్మదీయులంత కాఠిన్యం వారునహించలేరు.
 అందునల్లనే నాకు హిందువులంటే అభిమానంతప్ప మరే
 రహస్యమూ లేదు. ఇక మీ దర్శనభాగ్యంతో నా హృద
 యం పూర్తిగా మారిపోయింది. బాన్సుగారిదర్శనంతో నా
 రక్తంలోనుంచికూడా మహమ్మదీయతత్వం పోయింది. మీ
 ఆదరాభిమానాలు నన్ను మార్చినవి. జైల్లు, లాశీదెబ్బలు,
 తిట్లు చివాట్లు మార్చలేనివాటిని అపారమైన విశ్వాసంతో
 గూడిన దయ మమకారాలు మార్చగలవని యిక్కడికి
 వచ్చాక తెలుసుకున్నాను. మీరు నన్ను ఘనంగా
 ప్రియంగా విశ్వసనీయంగా తలచుచున్నందువలన, నేను
 నాకు తెలియకుండానే మారిపోయాను. మీరు విశ్వసించే
 వాటిని విశ్వసిస్తూ, మీ అడుగుజాడలలోనే నడుస్తూ మీరు

పూజించేవారినే పూజిస్తే నాకు మనఃశాంతి లభిస్తున్నట్లు గ్రహించి తుచ తప్పకుండా పాటిస్తున్నాను కాని, మీతో కలిసిపోవాలని, ఆధిక్యతకావాలని, ఆలయప్రవేశం కావాలని నేను కోరుటలేదు. మీకు నాయందున్న సద్భావనలతో గూడిన విశ్వాసం సడలకుండా యెప్పటికప్పుడు వృద్ధిఅవుతుండాలనే ఆశమాత్రం నన్ను పీడిస్తున్నది బాబూజీ. దీనికికాణాలను చెప్పగల సామర్థ్యం నాలో లేదు. నేను ఆచారయుక్తంగా పూజిస్తున్నానని మీకు ఆశ్చర్యంగావుంది లాగుంది. పూజించేవారి భృత్యురాలిగావున్నపుడు వారి పూజలను చూచినపుడు నా కెంతో ఆనందంకలిగేది; ఆకర్షించేది. నేనూ అలాంటి బ్రాహ్మణకుటుంబంలోజన్మించితే నిద్రాహారాలులేకుండా అలా పూజలుచేసేదాన్నిగదా అని వ్రాహ్మణులచేదాన్ని. వారు నన్ను అతిప్రీతిగా చూసేవారు. అందుకే నా మనస్సులో ఆ ప్రభావాలు నిలిచి స్థానాన్ని పొందినవి. ఆగూఢంలో ఆనాడు నా హృదయంలో నాటుకున్నవి వృద్ధిబొంది, వృక్షాలై నేడు మీసమక్షంలో మీ మెదుగుతో వినుత్నగూఢంబాల్చినవి. ఈ శిఖరాగ్రం నుంచి నేను జారిపడకుండా హృదయపవిత్రతతో భగవద్భక్తితో వ్రుండేట్లు ఆశీర్వాదించి యిక్కడినుంచి పోను అనుజ్ఞ యివ్వండి బాబూజీ.

శివం :- (మూడుఅడుగులజాగా దాసమడిగిన వామనమూర్తిని చూచి, నవ్వుకున్న బలీచక్రవర్తి ఆకాశానికంటె పెరిగిన ఆ వామనమూర్తినిగాంచిబి తర చెందినట్లు శివం తత్తరపాటుచేందుతూ) నూర్జహాన్, భగవంతుడు ఏదో

రిషమైన వృద్దేశంకోనే అమూల్యమైనవజ్రాన్ని నా కందిం
చాడు. సానబట్టినకొద్ది వజ్రంలోనిమెరుపులు మరింత
మెరుగెక్కుట సహజం నీ చిన్నిహృదయంలోని యిన్నివిష
యాలను చెప్పి, నాకనువిప్పచేశావు. కనుక నేను నిష్క
ల్మషమైనహృదయంకో నీముందు శపథంచేసి చెప్పుకున్నాను
మా అమ్మేగాదు, నన్ను నేను శష్టపోవలసినచ్చినా తెక్కిం
చను. నిన్నుమాత్రం నేను పోగొట్టుకోజాలను. జన్మతః
నీలో కొంత విజ్ఞానబుద్ధి వున్నది. నీవు సామాన్యస్త్రీవి
కాదనిమాత్రం నేడు అర్థంచేసుకున్నాను. నీద్వారా యీ
లోకాని కేదో ఒక గొప్ప విశిష్టప్రయోజనము ఒకరోజున
కలుగుతుందని నానుసస్సు చెబుతున్నది. కనుక నిన్ను నేను
పోనివ్వను. నామాట విసక నీవు నిర్లక్ష్యంచేసి వెళ్ళితే
మాత్రం నాప్రాణాన్ని హరించి వెళ్ళినదాననవుతావు. నా
మరణవార్త వినాలనివుంటే నీవు నిరభ్యంతరింగా వెళ్ళి
పోవచ్చు. (అని ఆపేశంలో అన్నట్లు అన్నాడు)

మూర్ఖహాస్:- (ఆత్రతగా చెంతకుచేరి తనకుడిహస్తంతో
ఆయననోటిని మూస్తూ) బాబూజీ, ఈ అభాగ్యురాలైన
స్టేచ్చురాలికొరకు అంత ఘోరమైన మాటలనటించి మీకు
తగదు. మీకు నాయడల అంత కృపవుండుట నా అదృ
ష్టంగా భావిస్తాను. నన్ను గొప్పగా యెంచకండి. ఆతనివారత
మీచే పశ్చాత్తాపపడవలసినస్తుంది. నన్ను తీమించి వెళ్ళ
నివ్వండి; మీకు బాధలనుండి నీను క్తులవుతాను. (అంటూ
గడ్డం పుడుకుతున్నది.)

శివం:- (ఆమెహస్తాలు రెండూ పట్టుకుని అనునయం చేస్తూ ఆనందాశ్రువులనొలికిస్తూ) నూర్జహాన్, నేను వినయంగా బ్రతిమాలుతున్నాను. నానుంచి కఠినోక్తులు రాకముందే, పోనని ప్రమాణంచేయి. (అంటూ ఆమె గడ్డాన్ని పుణుకుతూ తన శిరస్సును ఆమె ముఖంవైపుకు పూర్తిగా వంచాడు.)

నూర్జహాన్:- (గాబరా చెందుతూ వారిశిరస్సును పైకెత్తుతూ) బాబూజీ, అబ్బ! మీ రీ తుచ్చురాలికొరకు యిన్ని బాధలు కొనిజెచ్చుకోవట మెందుకు? సరే, మీ అనుజ్ఞలేకుండా నేను వెళ్ళను లెండి.

అది దశమిరోజు. చాలా శుభదినం. జెల్లవారకముందే పట్టణంలోని అనేకనుంది పౌరోహితులు వచ్చి భవానీని సంప్రదిస్తున్నారు. వంటబ్రాహ్మణులు సానుగ్రహిని లెక్కలుజూడకుండా గబగబలతో కూలీలనెత్తి కెక్కిస్తున్నారు. నీలకంఠశిథిలాలయఆనరణేగాదు, చుట్టూ చాలా దూరంనరకు జనం గుంపులుగుంపులుగా జేరి పెద్దపెద్ద ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు. దృష్టిదోషం తగులకుండా చుట్టూ గుడ్డతెరలు అనుర్చబడినవి. నేల పరిశుభ్రం చేయబడింది. ఒకప్రక్క నందలనుంది బ్రాహ్మణులకు భోజనాదులు ఏర్పాటు చేయబడుచున్నవి. అందుకు జేరిన బ్రాహ్మణోత్సవాలంతా ముహూర్తసమయంచూసి మంత్రోచ్ఛారణ ప్రారంభించారు. నదిఘాటునుంచి వరుసగా తొలిసారికి కడవలతో నీరు వస్తున్నది. అఖండపారంగతులైన ప్రఖ్యాతిబొందిన పండితులు దేవవిగ్రహంచుట్టూ నిలిచి మరింత స్పష్టరీతిని గుక్క

తిరగకుండా మంత్రోచ్ఛారణచేస్తున్నాను. దేవునిమీద
ఒలుకుతున్న కడవలాదినీకు ఏకభారగా పడుతున్నది. ఆ
దేవునితో నిజంగా ప్రాణముంటే పూజిరిసలుపక యెగిరిపోయి
వుండును. దేవునుంచి దేవునివరకు వరుసగానిలిచి కడవల
నీ రందుకుంటున్న బ్రాహ్మణులుకూడా అదేరీతి మంత్రో
చ్ఛారణచేస్తున్నాను. శేల్ల వారిందిగాని, దినకరుడు యింకా
పడుకుంటికనును తెక్కి తొంగిచూడటంలేదు. కాని వేదో
చ్ఛారణ మిన్నముట్టి దేవుని మేల్కొలుపుతున్నవి. దేవ
లోకంనుంచి యానకు దేవతలు ఒక్కమాటుగా నీలకంఠ
స్వామి అతిథ్యానికొచ్చినట్లు వారి మంత్రోచ్ఛారణ పట్టణంలో
మాకు మోగుతున్నది. మా మూలుగ్రంథ కీ దో
వంతగా శోస్తున్నది. ఎన్నడూలేని యింత ఆర్థాట మీ
దేవుని కీనా డెందుకు కలుగుచున్నదో, తన ఆలయం అంత
శిథిలమయిపోయినా, యీలోకంవారెన్నికూ పట్టించుకో
లేదని తాను స్వయంగా తన బంధుకోటిగంతటిని శెచ్చి
తనప్రభావాన్ని ప్రదర్శిస్తున్నాడేమోనని జనం పరిపరివిధాల
భ్రమిస్తున్నాను. ఆలయం మైలబడిందని అపవిత్రతను
దూరంచేయను భవానీ చేయిస్తున్న పూజ లని ఆతికువాత
గాని ప్రజలకు శేలియలేదు. ఎందుకు మైలపడింది, యెవరి
ద్వారా అపవిత్రమైంది అనే విషయం పాపం అక్కడచేరి
పూజలుగులుపుతున్న వందలనుంది బ్రాహ్మణులకే తెలి
యదు.

పాపం! ఆ దేవుని నెత్తినపోస్తున్న నీకు వ్రపనదిగా
తయారయి, తిరిగి కృష్ణా కలుస్తున్నది. కొందఱుమంత్రా

లకు మరికొందరిమంత్రాలకు పొంతనకూడా కనిపించుట లేదు. దూరదూరాలనుంచి కేవలం వినోదంచూడను, భోజనాలకు వస్తున్న వారుషడ్రసోపేతంగా భోంచేసి, మహదానందాన్ని పొంది తృప్తిని ప్రకటిస్తూ అపుడపుడు తరచుగా యీదేవుడు యిలా మైలపడుతుంటేనన్నా బాగుండునని దీవించి వెళుతున్నారు. ఇదేనూపంహ్ మాదురోజులు పూజలుజరుగుతున్న గూఢినార్త తేలిసినతరువాత భోంచేసిన వారు తిరిగి పోవటంకూడా మాని, అక్కడిమైదానంలోనే విశ్రాంతియేర్పాట్లు చూసుకుంటున్నారు. దూరదూరాల నుంచి వచ్చే జనం యింకా అధిగమించింది. వచ్చినవారికి లేదనకుండా భోజనసదుపాయాలుచేయుటే నియమమయినట్లు కూడా ప్రచారమయి బ్రాహ్మణులచాక తేరపి లేకుండా నాగుతున్నది

భవానీవద్ద డబ్బుకొందవలేదు. ధాన్యానికి ధోటులేదు. కాని కూరగాయలు, నెయ్యి అపరాలు పట్టణంకోనివి నట్లుగోయాక యేమిచేయటమాలనే భీతిపట్టుకున్నది భవానీకి. చుట్టుపట్లనున్న అరటికోటలను నూనెగానుగలను గుర్తు జేసి, భవానీకి ధైర్యాన్ని కల్పిస్తున్నారు బాకోహితులు. మూడనరోజు ఆఖరిలో సంభావనలిచ్చేయేర్పాట్లున్నట్లు కూడా వచ్చినవారందరికి తెలిసిపోయింది. అందువలన తిరిగిపోయేవారు కనిపించుటలేదు. వంటబ్రాహ్మణులను త్రిగుణంచేయవలసివచ్చింది. వడ్డనచేసేవారిని పదిరెట్లు పెంచ వలసివచ్చింది. జిల్లాలోని బ్రాహ్మణులసంఖ్యను యిక్కడ కూర్చుని తెక్కించవచ్చు. నదీతీరమైదానమంతా బ్రాహ్మ

ఋలతో క్రిక్కిరిసిపోయింది. పట్టణంలో యెక్కడచూసినా భవానీఅతిథులతో శోభిస్తున్నది. వందల చిల్లరమాపులు వెలిసినవి. ముక్కుపొడుము, బీడీలు, చుట్ట, పొగాకు, పోడాలు విరివిగా అమ్ముడుబోతున్నవి. పట్టణము, అనంత ఆకాశము, నదిఅంతటా మంత్రోచ్ఛాదితమైనట్లు ప్రతిధ్వనిస్తున్నది.

శివప్రసాద్ కిది వింతగా తోస్తున్నది. ఈరూపంలో నైనా భవానీ సంతృప్తురాలవుతుందిగదా అనేభావన చిన్ని ఆనందరేఖలను కలిపిస్తున్నది. ఈవిషయం తెలిసినపుడు నూర్జహాన్ నిర్ఘాంతపోయి, సిగ్గుబిడియాలతో బయటముఖం చూపకుండా స్రవంతబట్టి శివప్రసాద్ కిచ్చిన అభయాన్ని జపిస్తూ మూలకూర్చున్నది.

పాలేర్లందరికీ యివి పర్వదినాలుగా గనిపిస్తున్నవి. ప్రతిసంవత్సరం యిలాజరిపితే చాలా బాగుంటుందని అమ్మ గారికి ప్రసాద్ గారికి చెప్పాలని నిర్ణయించుకున్నారు.

అది పూజల తృతీయదినం. దిక్కుదివాణాలులేక వుత్తలపడివుండే ఆ నీలకంఠస్వామివిగ్రహదర్శనం నేడు దుర్లభంగావుంది. వేనకువేల జనాభా కిటకిటలాడుతున్నది. ఆకాశానికంటుతున్న ఆ మంత్రోచ్ఛారణ అందరినీ ఆవేశ పర్చి వంతపలికిస్తున్నది.

దూరదూరాలనుంచి విని వచ్చిన అనేకమంది సాధు పుంగవులు పాపం దేనికి అవకాశంకలుగక నిస్పృహ నిరాశ లతో పూజారులను దూరుకుంటూ దూరంగా వెళ్ళి కూల బడి వినోదపుతిరుణాలను తిలకిస్తున్నారు.

ఈరోజే సంభావనలిచ్చేది. ఏసమయంలో ఆ పంపిణీ

జరుగుతుందో, ఆ అవకాశం యెక్కడ కోల్పోతామోననే భీతితో అందరూ యిసుక వేస్తే రాలకుండా చేరివున్నారు. మంత్రోచ్ఛారణ మామూలుగా మరింతవుత్సాహంగా జరుగుచున్నది. భోజనాలకు సమయమంటూలేక యెవరికివారు అవకాశంకలిగినపుడే తమపాలు పంచుకుంటున్నారు. కుక్కలు నిద్రలోకూడా యిలాంటిఅవకాశాన్ని కోల్పోవు. అవి వాటిలోఅవి కోలాహలంచేసి కొట్టుకుంటున్నవి. ఎవరో ఒకరు వాంతులుచేసుకుని పడిపోయారని, ఒకరికి వాంతుల తోను విసర్జనలతోను ప్రాణంపోయిందని పిడుగులాంటివార్త బయల్పడింది. అయినా సంభావనలను విడనాడలేక కొందరు పెడచెవినిపెడుతున్నారు. ప్రాణభీతిగలకొందరు చెప్పకుండా పలాయనంచి తగిస్తున్నారు.

ఆరోజు అపరాహ్నసమయ మది. కల్లోలం పెరిగి పోయింది. ప్రాణాలువిడచిననా రెవరో విడువనివారెవరో పరీకించుట కష్టం వృద్ధీమాతమీదపడి, వాంతులు హీనస్వరంలో చేసుకుంటున్నారు కొందరు. కొందరిలో కదలికలు లేవు. ఇప్పుడు మంత్రోచ్ఛారణ వినిపించుటలేదు. అటూయిటూ తిరిగేవారుకూడా లేరు. యెక్కడినంట సామగ్రి అక్కడే వుండిపోయింది. నీలకంఠస్వామి నిగనిగ కాంతులు వెదజల్లుతూ, శ్రాపిరిసలుపుకుంటున్నాడు. యమ ధర్మరాజు ఆతిథ్యానికెల్లినవారుమాత్రం నోరుతెరచి మర్గం ధాన్నివిడచి శాశ్వతంగా కనులుమూసివున్నారు. యెటు కదలను శక్తిచాలక వృత్యుదేవతఒడిలో కొందరు పెనుగులాడుతున్నారు.

భవానీదొడ్లో పాలేరుకుకూడా కలరాతగిలించన్న వార్తతో యెక్కడిపాలేరు లక్కడే పనులువిడచి పారిపోయాడు. ఇది భవానీహృదయాన్ని కల్లోలపరచింది. మంచి కంటే చెడుకు బలమెక్కువ. రెండురోజులలో కలరా పట్టణమంతా వ్యాపించి తాండవనృత్యం సాగిస్తున్నది. ఎనరికివాడే భయభీతావహులై పట్టణంనుంచికూడా పారిపోతున్నారు. యనుపాశాలకు బలియైనవారిని మోసేటందుకు మనుష్యులుదొరకుటకూడా ఒక పెద్ద సమస్య. అయిపోయింది. ప్రాణభీతిలో పరస్పరసహకారాలు ఆచారాలు పటాపంచలై కూర్చుంటవి.

వారంరోజులు గడచినవి. ఉధృతరూపంలోని కలరాయంకా వెనుకవసుఖించూడలేదు. కళికళలతో కోలాహలాన్నివెదజల్లే పట్టణంలో నేడు ఏడ్పులు రోదనలు ఆక్రందనలు ఘోషిస్తున్నవి. దుకాణాలు బందుఅయినవి. బజార్లలో తిరిగే జనంలేదు. భవానీనుడతల్లి వెచ్చిపెట్టిన కలరా అని పట్టణంలో చృత్యవృనాతబడినవారికుటుంబాలలోను ఆమెను గూషిస్తున్నట్లు భవానీచేపినబడినపుడు, ఆమె పోయి ప్రక్కమీదపడి దొర్లిగింతలుపెట్టి పిలపించింది. భగవంతునియింత కఠినశిక్షను తనరశిస్తున్న యెందుకు ఏదాడా అని వాపోతున్నది. శాశ్వతమైన పవిత్రజేగో అపవిత్రజేగో మూలపుని కెంతమాత్రం తెలియదు. పవిత్రకలలుగంటూ అపవిత్రతనుపొందటమే లోకానికి పరిపాటి.

భయభీతితో దుఃఖంతో పిచలించుతూనే భవానీనికూడా ఆదరించాలని గాబోలు కలరా ఆమెనున్నదికి చేరుచుంది.

రాత్రంతా నిద్రలేదు. వాంతులతో హైరానయింది. సాహసంగల పసిపాపాయివలె శిశువసాద్ ఆమెచెంత చేరి, అశ్రుకణాలు రాలుసూ ఆమె యెంతబలవంతంచేసినా వినక హఠమేసి పాదాలొత్తుతున్నాడు. తెల్ల వారుజామయింది. భవానీ ప్రక్కనే నిద్రను ఆపజాలక మేనువాలాచ్చాడు. నిస్త్రాణతో మూలుగుతున్న భవానీ “నాయనా శివం, నీగదిలోకి వెళ్ళు బాబూ” అంటూ తనహస్తాన్ని ఆయన శిరస్సుమీదవేసి నిమురుతున్నది. ఆమెచేయి లలాటంమీద పడినపుడు విస్తుపోయి “అరే బాబూ, ఇదేమిఖర్మంరా, నీకు జ్వరం మండిపోతున్నది. నిప్పులు చెరుగుతున్నది. నన్ను యిలా అన్యాయంచేయకు తండ్రీ. నేను చనిపోయినా బాధలేదు. నీ కీ జ్వరంరానటం నా ఖర్మంలాగుంది. భగవంతుడా! నేనేమి అపచారంచేశానని నా కింత కఠినశిక్ష? నీ పవిత్రత కొరకు నీపూజలు జరిపించు టపరాధమా తండ్రీ!” అని నిలపిస్తూ వాపోతున్నది.

మానవస్వభావం యెంత పిచిత్రమైంది. సకలశక్తులు కలిగి విశ్వవిరాట్ గూపుడైన భగవంతుడు అపవిత్రుడవుతాడని, ఆ సర్వారంతర్యామిని తాను పవిత్రంచేయగలనని యీ వెత్రిమానపుడు విశ్వసిస్తాడు. అందుకే ఆ భగవంతుడు పీరి వెత్రితనానికి జాలినిబొంది, తన భక్తులనేవారిని పరిహాసరూపంగా శిక్షించి కోరగా చూస్తుంటాడు.

మూలిగేనక్కమీద తాటిపండుపడినట్లు నూర్జహాను కిగో విషమపరీక్ష వచ్చిపడింది. ఆ దేవుడు యెవరివలన అపవిత్రమయిపోయాడో ఆవిషయం భవానీ, శివం తరు

వాత తనకుమాత్రమే తెలుసు. అది కేవలం తనద్వారా
అయిన అపవిత్రతే. అందు కామెహృదయం యెంత
క్షోభిస్తున్నదో ఆమెకే తెలుసు. దుఃఖితజీవితానికి దుఃఖం
నెతుక్కుంటూ గానంతటదే నస్తుంది. నూర్జహాన్ మనో
వ్యధతో కుమిలిపోతున్న సమయంలో కలరావార్త వచ్చి,
మరింత కల్లోలితపరిచింది. ఆమెకు మృత్యుభయం అసలే
లేదు. కాని యీ మొత్తానికి తానే కారణభూతమనునది
భరింపరానిదిగావున్నది. ఆ భయోత్పాతమైన కలరామతల్లి
తమదొడ్డిలోనే ప్రవేశించుట, పాలేర్లు పారిపోవుటతో
ఆమె మరింత విహ్వలురాలయింది. పశువులు గ్రాసంవేసే
వాగుకూడా లేక అరుస్తున్నవి ఇపుడా దిక్కులేనిపశువు
లకు నూర్జహాన్ ఆదరం లభ్యమయింది. అవుసరాలు మనిషికి
శక్తినికలిగి సవి. ఆమె కట్టిన ధోనానికి నోచీపెట్టి చండికారాచి
నలె గ్రాసంజోను, మనోమాటు నీటిగుక్కెట్లతోను పశువులు
మధ్య పరువులెడుతున్నది.

6 పురస్కారం

బాధలు సంభవించినపుడు కేవలం కనిపించిపోవు,
అంతలేనన్ని బాధలు ఒక్కటొక్కటిగా పెరచేసి సరాలను
నలిపి పిండి పిప్పిజేసిగాని పోవు. భవాగ్నిహుండా కలగా
ఆవహించటం, శివబాబుకి జ్వరము ఆమెను అంధకారంలో
ముంచినవి. తాను యెన్నికష్టాలనైనా నిర్లక్ష్యంగా అనుభ
వించగలుగును. అనమానాలనెల్ల చాదాలువేసి పరిహసిస్తూ

పయనించగల్గును. కటికిదారిద్ర్యంబో చిరునగవును చిలికించు కుంటూ శయనించగల్గును. కాని తనకు అపారఆదరాలను చవిజూపి, తనకు నూత్నజీవితాన్ని కల్పించి నూత్ననెలుగును చూపిన శివభాను, ఆయనతల్లి మంచానబడుట ఆమెను అయోమయంజేసింది. నిరాశ్రయుడైన అభ్యాగతుడు ఆకస్మికంగా లాటరీలోపోందిన అమూల్యసంపద దుర్యోగనశాత్తు జప్తుఅయినపుడు, ఆ అభ్యాగతి పొందు రీతిగా, నూర్జహాన్ అర్థంగానిన్యధలోతహతహాలాడుచున్నది.

కళకళలాడు భవానీగృహం నేడు ప్రేతగూఢం దాల్చింది. భవానీ తేవగలస్థితిలోలేదు. గది వాంతులలో గలీజయి, దుర్గంధాన్ని గుప్పుచున్నది. నాలుకపిడచగడుతున్నా గ్రుక్కెడునీటిని ఇన్స్వగలిగేవాడు లేకు. నీలకంఠుని అపవిత్రతనుంచి రక్షించగలిగిందిగాని, తననుగాని తనశివాన్నిగాని యీఆపదనుంచి రక్షించుకో నశక్యురాలయి, నేత్రాలుజేల వేసి నోరుతెరచి పరమాశ్మనిధ్యానిస్తూ “భగవాన్, నన్ను నీ ఆశ్రయానికి చేర్చుకోగాని, యీయింటికి యేకైకజ్యోతి అయిన శివాన్ని రక్షించు. వాడు అమాయకుడు. నిష్కల్మషి, నిరపరాధి. అలాంటివానిని నా అపరాధాలకు దండించకు” అంటున్నది. ఆమెలోని ఆఖరిశక్తికూడా అంతరించి అతికష్టంపూరిత కనులుమాత్రం జెరునగలుగుచున్నది. ఆమె నుంచి కేవలం మూలుగులుమాత్రం వినవస్తున్నవి.

జ్వరంబో శివం ఆమెబలనశంబో తనగదిలోకి తప్ప టడుగులువేసుకుంటూ నెళ్ళాడు కాని, జ్వరంబోనితపనబో భీతిజెంది కనులయెదుట యెవగూ కనిపించని ఆగదిలో వుండ

జాలక తనపరుపుభవానీగదివాకిటముందు వేసుకుపరున్నాడు. ఆయన దగ్గరపెట్టుకున్న కూజానీచూ అగుపోయింది. తిరిగి వెచ్చుకోగలశక్తిలేదు. నుందుమాకులచింత యిరువురిలో యెనికీ లేకుగాని, దాహపుతపనమాత్రం తపింపజేస్తున్నది. నుంచిసీటికయినా నోచుకోక, నృత్యముఖద్వారంచెంత జేరి నిట్టూర్పులు విడుస్తున్నారు. జ్వరమైకంబోనున్న శివానికి కూడా భవానీగదినుంచి వస్తున్న దుర్గంధం భరింప రాకున్నది అపుడపుడు ఆమెఅనసానమూలుగులు ఆమెఇంకా యీలోకాన్ని విడువనట్లు తెల్పుచున్నవి. దిబ్బభృషేసిన భవానీచేవులకు శివంమూలుగులుకూడా వినిపించటంలేదు. పిలువను ఆమెవాక్కు యెప్పుడో పడిపోయింది. ప్రాహ్లాం చను మనోశక్తికూడా నశించి తెలివితప్పివున్నది.

తల్లివద్ద పాలుత్రాగుతున్న ఆవుదూడ పట్టుకోనున్న కురాలవుతున్న నూర్జహాన్ ను తప్పించుకుని అటుయిటూ పరువుతెడుతున్నది. ఈమె యెంత పట్టుకోజూస్తే అది అంత వుత్సాహితమై గంతులువేస్తూ వుల్లాసాన్నిప్రకటిస్తూ ఆటలు పట్టిస్తున్నది. పొంచి పట్టుకోవాలని నూర్జహాన్ భవానీగది కిటికీవైపుచెంతగా వెళ్ళి గోడకాని నిలిచింది. ఆ కిటికీగుండా వస్తున్న దుర్గంధం ఆమెకు తేములును కలిగించింది. సన్నటి మూలుగులుకూడా వినిపించినవి. మనస్సు ఆందోళితమై డగమగలాడుతూ ద్వారంవైపుకు తిరిగి వెళ్ళింది. యీయింటిలో అడుగుపెడితే తిరిగి యింటినికూడా అపవిత్రంచేసి నట్లవుతుందేమోనని, మరోమాటు బామ్మగారిక్రొధానికి

గురికానలసినసుందేమోనని సంకోచంకో ఆగి. పాలుబోని ఆలోచనలనుచేస్తున్నది.

మొండినిశ్చయంకో గదిలోప్రవేశించి భవానీ శివంల స్థితి గాంచిన నూర్జహాన్ శిలాప్రతిమనలె నిలిచిపోయింది. దుఃఖం యెంత సహించరానిది! ఒక్కమాటుగానచ్చి శిరస్సునపడినా కోకాలుపెట్టి విలపించేస్వభావంగాదు నూర్జహాన్ది. ఆ చిన్నిహృదయంకో జ్వాలాముఖపర్వతాలు యెన్ని బ్రద్దలయినా అధరాలనుబిగించి నిండుగానిలచి, అంతర్గతపుత్పతాలను అదుముకుని కర్తవ్యపరాయణురాలు కాగల సాహసి. దళితసూపంలో చెట్లక్రింద పంచలలోను ధర్మశాలలలోనూ వుంటూ, గోజు కోపుూ మారుస్తూ తిరిగిన తాను దిక్కులేనిచావు లనేకం చూసింది. శవాలను సమాధిచేసేఅనకాశంగాని కాల్చేఅనకాశంగాని ప్రేక పొడల మాటున పారజేయుట, నదులలోవిడచుట మొదలగు దృశ్యాలు ఆమె యెన్నిటిలో చూసింది. కాని ఎన్నడూ మనస్సుచలించలేదు. నేడు భవానీ, శివంలస్థితి ఆమెహృదయాన్ని నలిపివేస్తున్నది. “భగవంతుడా, చేతగాని నా చేత యీ సర్కసుఆట ఆడించు పెందుకు! నన్ను ఆ శైశ్వులోనో దొంగవ్యాపారాలలోనో వుంచి అనమానాలను దుఃఖాలను లెక్కించకుండా వాటిమీదుగా నడిచిపోగలిగిన మొండి తనాన్నికల్పించి అభ్యాసపర్చికుడా మళ్ళీ యీ అర్థంగాని చిక్కుననుస్యలలో దించి పరీక్షించుతావెందుకు తండ్రీ? నేను నిన్ను యెన్నడూ నోరెత్తి యేమీ కోరలేదు. నేడు మొదటి ఆఖరివినతిని విన్నవించుకుంటున్నాను. వీరిద్దరినీ

రక్షించి వారిబదులు నా ప్రాణాలను తీసుకో అని మనసా
అనుకుంటూ కర్తవ్యపరాయణురాలయింది.

రోగపీడితులైవున్నవారు మనుష్యులనుగుర్తించేస్థితి
లోలేరు. అంటుదోషాలను పాటించేస్థితి అసలేలేదు. ఇప్పు
డా గదినుంచి దుర్గంధానికిబదులు సాంబ్రాణిధూమ్రము
వెడలుతున్నది. శినం యిప్పుడు ఆ క్రిందపరచిన పరుపు
మీద లేదు. తనగదిలో నూరహాన్సపర్యలు పొందు
తున్నాడు. ఆమె యిక్కడ వీవనతోపిస్తూ, ఆయనకనుకొల
కులనుంచి జామి అశుభారలను అద్దుతూ, సాంత్వన
నిస్తూవుంటుంది. మరోక్షణం భవానీచేత కూర్చుని తన
ముఖాన్ని ఆమెకు కనిపించకుండా ప్రక్కకుపెట్టి పాదాలను
వత్తుతుంటుంది. వైద్యులసహాయంకొరకు చేసిన ప్రయ
త్నాలు సఫలంకాలేదు. కలరా ప్రచండస్పృత్యాన్ని చూసి
ప్రాణభీతినిపొంది వైద్యులందరూ ముందే పలాయన
మయ్యారు. రోగాలస్వభావాలు వాటిస్థితితాలు బాగా
తెలుసుకున్నవారికే భయ మెక్కువ. ఇతరసహకారాలేవీ
సందర్భపడనప్పుడు స్వశక్తికి చురుకుదనం సూక్ష్మగ్రాహ్యత
కలుగుతుంది. నూరహాన్స అనుభవంలో డాక్టర్లమందులకంటే
చిట్కావైద్యాలను యెక్కువ చూసింది. నడిసముద్రంలో
మునుగుతున్నవాడు చేతికందిన ఆసరా తగిందా కాదా అనే
విచక్షణ చూడజాలడు. అదేరీతి నూరహాన్సుకు పాలుపోని
ఆలోచనలలో దొడ్లోని పొదీనా కంటబడింది. ప్రతిఆలో
చనలేకుండా వెంటనే ఆమె పొదీనాఅరకుతీసి శుద్ధిచేసి
అరిగిగుఱుడియలను గెక్కిస్తున్న భవానీచేత త్రాగించింది.

మిరియాలు తులసిమిళితకషాయం పొంగించి శివప్రసాద్ కందించింది. క్షణం తీరుబడిలేదు. కనుమూతలేకుండా ఆ గదినుంచి యీగదికి యీగదినుంచి ఆగదికి పరుగుతీస్తున్నది. ఇరువురిలో యెప్పుడు యెవరు కన్ను తెరచి యేమికావాలంటారో అనే ఆదుర్దాలో అటు యిటు తికమకలలో పిచ్చి దానినలె తిరుగుతున్నది.

నూరహస్సేవలో రెండురోజులు పూర్తిగా గడిచి పోయినవి. ఇప్పుడు భవానీ పరిశుభ్రమైనప్రక్కమీద పడుకునివున్నది. కాని అది తనగదికాదు, యింటిలోని పెద్ద హాలు. తనప్రక్క కొద్దిదూరంలో శివంకూడా పరిశుభ్రంగా పరచబడిన ప్రక్కమీద పడుకునివున్నాడు. తాను యీ గదికి యెప్పుడు యెలా వచ్చానా, యీ ప్రక్క యెవరు పరిచారా, యీసాంప్రదానిధూమ్రం యెక్కడినుంచి యెవరి ద్వారా వస్తున్నదా అని ఆలోచిస్తూ, ఆమనునసు తన మొదటిదుర్గంధాన్ని తలచుకొని, శరీరంజలదరించి నేత్రాలు మూసి “భగవంతుడా, నీ మాయ యెవరికీ అర్థంగాదు. ఇదంతా యేమిటో నాకు తెలియుటలేదు. నేను యేమిచేయబోయి యెందులోపడిపోయానో! విచిత్రంగావుంది. నా బిడ్డను నా కిచ్చావు, నా కదే చాలు” అని ఆలోచిస్తూ కనుమోడ్చింది.

శివం జావత్తాగి, ప్రశాంతంగా కనులుమూసి ఆసంధమయమైన ఊహలోకంలో విహరిస్తున్నాడు. తాను పరిధ్యాసతో పయించేస్తున్నట్లు, వానిమధ్య పొరపాటుగా తనబూటు బెసిగి దారిప్రక్కన పడిపోయి, చూసుకుంటే,

తాను దుర్గంధంతోను, జిగటలుగట్టినమురికితోను యెవరో పారవై చిన ఒక చిరిగిచీలికలైన కంబళిమీద పడివున్నట్లు, శరీరం జలదరించి, ఆ దుర్గంధం తనచేతులకంటిందేమోనని హస్తాలు దులుపుకుంటూ లేవబోయినట్లు 'బుజ్'మంటూ ఆ కంబళి తనను గగనమార్గాన మోసుకెళుతున్నట్లు, తాను విభ్రాంతుడై బిత్తరపోతూ అధోముఖుడై పరికించినపుడు 'మడిగో' జపమాల చేతబట్టి భగవంతుని స్మరిస్తున్న భవానీ తనను కేకలుపెట్టి పిలుస్తున్నట్లు, తాను ఆ కంబళిద్వారా గగనగుండలంలోని యేదో ఒక స్వర్ణతుల్యమైనా కానికి చేర్చబడినట్లు, అక్కడ వికృతంలేని ప్రకృతిసౌందర్యంతో శోభిస్తున్నట్లు, విధ్వంసకుల 'శీడలేక, కోయలమైన నృతజాలాలు ఫలపుష్పములతో సుగంధపరిమళాలను నెడిజల్లుతూ పిల్లగాలితెమ్మరలకు నృత్యంసలుపుతూ తన్ను ఆహ్వానిస్తున్నట్లున్నవి. పృథ్వీకూడ దట్టంగా హరితవర్ణానాదితమై విలసిల్లుతున్నది. ప్రక్కప్రక్కల కుప్పిగంటలలో గుర్మీరధ్వనితో శాస్త్రోక్తసంగీతాలాపనను లయతానాలతో ఏగానుంలేకుండా సాగిస్తున్నవి సెలయేకులు. చిత్రపిచిత్రమైన అందాలోలికించు పక్షిజాలాలు క్రీడలుసలుపుకుంటున్నవి. భవరరాజములు తన పాతపాటలకు వినూత్నమోగులు కల్పించి, ఆలాపనలుసలుపుతూ పుష్పగుచ్ఛాలలో దూరదాగుడుమాతలాడుచూ, నలపులలో కైపులుకల్పించి, నుయిదులో పుష్పరాజసభలో జాలను మంబించి నాధునిను గ్రోలుతూ నాట్యో మాలుగులు ప్రకటిస్తున్నవి. ఒక నర్తనప్రియము తన పింఛాన్ని పూర్తిగా వికసింపజేసి జుళి

పిస్తూ నృత్యప్రదర్శనసలుపుచున్నది. పుష్టిగా పెరిగి కోమ
 లంగా మృదుత్వాలోలుకు తేళ్ళు, తోడేళ్ళు మొదలగు
 మృగాలు అన్యోన్యంగా కలిసి ప్రేక్షకులవలె నిలచి ప్రదర్శన
 చూస్తున్నవి. ఈలోకంలో ఒకరిభయం మరొకరికి వున్నట్లు
 లేదు. అందరిలోను ఐక్యతవున్నట్లు కనిపిస్తున్నది. ఇక్కడ
 మానవులు కనిపించుటలేదు. అందుకనే యిక్కడ సంపాద
 నలు, సంపత్తులు, యిండ్లు, దేవాలయాలు, అన్యాయాలు,
 అక్రమాలు, క్రూరాలు, హింసలు మొదలగు అపశృతులు
 లేవు. నిర్మలమైన ప్రశాంతత, ఆనందాలతో ప్రకృతి తానం
 చేస్తున్నది. అందు ఆనంద తోలికలలో వూగుతూ ప్రేమా
 లాపనచేస్తూ ప్రకృతిహృదయ తానముమీద గోటితో
 మీటుతున్నాడు. ఈ మురికికంబళిమీదినుంచి దూకి ఆ మధు
 మయప్రకృతిలో లీనమయి నుత్తునుబొంది హాయినిగొల్పే
 సుఖస్వప్నాలను జూస్తూ, నిద్రించాలనిపించి ఒక్క-దూకు
 దూకాడు. మెత్తటి మృదువైన శయ్యమీద నిలిచినట్లు తన
 పాదాలక్రింద పృథ్వీమాత నాచ్ఛాదించివున్న హరితనర్మ
 గరిక గిలిగిలింతలుపెడుతున్నది. తాను యే కంబళిని ఘృణీక
 రించుకుంటున్నానో, యే కంబళి తన నింత వుచ్చశిఖరాల
 నున్న జీవితపూర్ణ త్యాన్ని చవిచూపను గగనమార్గాన కొని
 ఎచ్చిందో, ఆ కంబళి ఇప్పుడు కంబళిగా లేదు. లావణ్య
 లాలికించు దేవకన్యగా తనప్రక్క నిలిచి చూస్తున్నది. మద
 భరితమైన ఆమెదృక్కులు తనను లాలిస్తున్నవి. ఆమెధరిం
 చినదుస్తులు తనవిగానే కనిపిస్తున్నవి. ఇప్పుడిప్పుడే ఆమె
 దేవపూజనుంచి వస్తున్నట్లు గోచరమవుచున్నది. ఆమెశిరో

జాలనున్న తడి యింకా ఆరలేదు. ఆమెముఖముండలం
నిర్మలమైన ప్రశాంతం దేదీప్యంగా కనిపిస్తున్నది. బాగా
పరికించినపుడు ఆమెముఖం అతిపరిచయమైందిగాఁజోస్తున్నది.
“బాబూజీ, అలా చూస్తారెందుకు? నన్ను గుర్తించలేదా?”
అన్నమాటలు తన చెవులకు వినిపించినట్లయింది. కాని ఆమె
అధరాలు కదిలినట్లులేదు. ఆ పరిచితమైన ముఖముండలం
వ్రుబికి నన్నెలుచిందిస్తున్నది. ఆ వక్రజాలు పొంగి రెచ్చ
గొట్టచూస్తున్నట్లున్నవి. చూస్తున్న కొద్ది ఆమెలోని అపరాధము
అద్వితీయమై నానస్సును చలంపజేస్తున్నది. శృంగారదృశ్యం
యెట్టయెదురునిలిచి రెచ్చగొట్టినపుడు నానస్సు యెంత కఠిన
మైనదయినా చలించుట స్వాభావికం. వ్రుబుకుకొన్న వ్రున్నాది
ప్రేరితమై ఆమెచెక్కిలి పట్టుకోను హస్తంచాచాడు. కాని
తనచేతి కేమీ తగులకుండానే ఒక్కమాటుగా తాను ఆకా
శంనుంచి రాలు శోకచుక్కవలె అక్కజినుంచి పడ్డాడు.
గుండెదడవో పక్కమీది తాను “అబ్బా!” అని పెద్దగా
అన్నాడు. “ఏమిజరిగింది బాబూజీ, శిరోధారంగా వుందా?”
అని పక్కనుంచి యెవరో ప్రశ్నించాడు. ఆయన వెంటనే
నేత్రాలు తెరచి చూచి, నెల నెలబోసున్నాడు. తన యెదుట
పొలగ్లాసుతో నిలిచివున్న ఆమె స్పష్టంగా ఆ దేనశోకం
తనకుకనిపించిన దేనకన్య. ఇంక ఆశ్చర్యాన్ని అణచుకోవోక
తనహస్తంతో ఆమెచేతిని నమ్మిదిగా తాకాడు. ఆశ్చర్యవూత
పట్టుకుని ననరించి పరిశీలిస్తున్నాడు.

“అలా చూస్తారేమిటి బాబూజీ. ఖంగాదుగా కని
పిస్తున్నారెందుకు?” అని ప్రశ్నించింది. ఆయనకనుకొలుపుల

నుంచి అశ్రువులు ప్రవహిస్తున్నవి. అమ్మ యెంతపిచ్చిది! ఈమె భగవంతునిచే ప్రసాదించబడిన దేవకన్య అని గుర్తింపజాలక మేచ్ఛకన్య అంటున్నది. మానవస్వభావం యెంత వెర్రిది! యెదుటకనిపించేది యెంతవుత్కృష్టమైనదైనా, సాక్షాత్ దేవస్వరూపమయిందయినా, దాన్ని నిరాదరంచేసి వూహాలోని దేవునికొరకు వాపోతుంటారు. పొందినదాంశో ఆనందాన్ని అనుభవించటం చేతగాక పొందలేనిదానికొరకు తపిస్తుంటారు. పీరు యేదేవునికొరకు నోచుచించుకుని చేతులుచుచుకుని నేత్రాలుపొడుచుకుని వెతుక్కుతుంటారో, ఆ దేవుడు వీరియెదుటపడినపుడు పరిహసించి ఆనలకు నెట్టి, మేము మా యిష్టదేవునికొరకు తపిస్తున్నాము, నీవుకాదు పొమ్ము, అని అవసానానశో భజనలుచేస్తుంటారు. ఎన్నటికీ కనిపించని దేవుడే వీరికి కానలసింది. కనపడినదేవునిలో మహిమలేదని నెట్టివేసి కనపడనిదేవునికొరకు తపస్సుచేయటం మానవులకు పరిపాటయిపోయింది, అని మానస్సులో అనుకుంటూ వెకిలిగా నవ్వి పెద్ద వేడినిట్టూర్పు విడిచాడు.

నూర్జహాన్ ఆదుర్దాతో ఆయనలలాటంమీద చేయి వేసిచూస్తూ మరోచేతో తనకొంగుతో ఆయన అశ్రువులను అద్దుతూ “ఏమిటి బాబూజీ, నాకు భయంగావుంది. చెప్పండి. మీలో మీరే ఏమిటో అనుకుంటున్నాను, నవ్వుకుంటున్నాను, నిట్టూర్పునిడుస్తున్నాను, కన్నీరుకారుస్తున్నాను. ఇవంతా నాకు అగమ్యంగావుంది. మీకు యేమి బాధో వెంటనే చెప్పండి. భగవంతుడు నన్ను కటాక్షించాడనుకుంటున్న యీసమయంలో మీకు గుణంబుటినవారి

నలె సంచరించుట ఆశ్చర్యంగావుంది. బాబూజీ, నామీద దయవ్రుంచి చెప్పండి." అని ఆయనగడ్డెన్నిపుణుకుతూ అడిగింది.

శినం:- అమ్మ నిద్రపోతున్నదేమో చూడు.

నూర్జహాన్:- (ఈ ఒక్కప్రశ్నతో ఆమెహృదయం మదుటపడి, నెమ్మదిగా వెనుదిరిగి భవానీని పరిశీలించి) అమ్మగారు నిద్రపోతున్నారు. ఏమిటో చెప్పండి.

శినం:- (కరుణ పుట్టిపడుతున్నకంఠంతో) నిన్ను నూర్జహాన్ అనే మహమ్మదీయ పేరుతో సరిగ్గాధించటానికి నామనసు నప్పటలేదు. ఏమనిపిలవాలో తోచుటలేదు. మా అమ్మ యెంత పిచ్చిదో చూడు! ఆమెబ్రతుకుతుందని నేను తలచలేదు. అంత ప్రచండసూపంలో కలరా కాహుతియైనవారెన్నడూ బ్రతికిబయటపడలేదు. కేవలం నీ స్వర్గ ప్రభావాలతో ఆమె బ్రతికిందిసి నేను ధృఢంగా చెప్పగలను. మాయినువురిను నీవు బ్రతికించావు. నీలోనినిర్మలత్వం స్నిగ్ధతలను గుర్తింపజాలసి మా అమ్మ యెంత చెత్రిది! నీ నంకితే శవాలకు జీవాలురాగలనని తెలుసుకోజాలక అపనిత్రనువుతాయని వ్రాపించుట యెంత పొరపాటు!

నూర్జహాన్:- బాబూజీ, మీకింకా జ్వరం పూర్తిగా విడిపోలేదు. యెక్కువగా మాటాడటంగాని, ఆలోచించటంగాని మంచిదిగాదు. ఈ పాలుత్రాగి మీరు ప్రశాంతంగా పడుకోండి. నన్ను గురించి మీరు యేమీ అనుకోకండి. నాకిక యే దుఃఖమూ చింతా లేదు. భగవంతుడు, దయానయుడు. అసహాయురాలను అబలను దలితజాతిలోని

తుచ్చురాలనైన నా మొర విన్నాడు. నన్ను కనికరించి
మీయిరువురను సురక్షితంచేశాడు. బాబూజీ, నాజీవితంలో
యింతకుమించిన ఆనందాన్ని యెన్నడూ పొందలేను. ఇంతకు
మించి భగవంతుని కోరగలిగిందికూడా లేదు. ఈ సర్వజగ
తును నాచేతికి భగవంతుడు దానంచేసినా, నన్ను యీ
తుచ్చశరీరంలోనే వైకుంఠానికి తీసుకెళ్ళినా యింతఆనందం
నాకు సంభవించదు. మీరు బాగా ఆరోగ్యంపొందాక నేను
భగవంతునికిచ్చిన వాగ్దానం చెల్లించుకుంటాను బాబూజీ.
(నేత్రాలగుండా పరువులెడుకున్న అశ్రునవంతిని చెంగులో
తొడుచుకుంటుంది.)

శినం:- దేవునికి యేమివాగ్దానంచేశావు? పూజలు
చేయిస్తానన్నావా లేక దేవాలయం నిర్మిస్తానన్నావా?

నూర్జహాన్:- అలాంటి శక్తికిమించినశపథాలు దేవుని
యడ చేయుట అపచారం బాబూజీ. నేను ఆయనకు చేయ
గల పూజలు మనస్సులో భ్యానించుటకన్నా మరేముం
టుంది. పుష్పాలర్పించేశక్తి, హక్కుకూడా లేనిదాన్ని.

శినం:- (చిన్నబుచ్చుకున్న మొహంలో జిజ్ఞాసాభరిత
దృక్కులతో) అయితే, మరి భగవంతునికి యేమివాగ్దానం
చేశావు?

నూర్జహాన్:- మీయిరువురను బ్రతికించి అందుకు
ప్రతిగా నా ప్రాణాలను తీసుకోమని ప్రార్థించాను. నా
ప్రాణాలర్పిస్తానని వాగ్దానంచేశాను బాబూజీ.

శినం:- (మధ్యకంఠంలో నేత్రాలను వత్తుకుంటూ
బుసలుగొట్టినట్లు పెద్ద నిట్టూర్పునువిడిచి) నీవు కాస్త నా

దగ్గరకు రా, (దగ్గరకువచ్చిన ఆమెకుడిహస్తాన్ని తనచేతిలోకి తీసుకుని) ఇక యెన్నటికీ యిలా నిన్ను నీవు న్యూనతపరచుకునేమాటలు నాముందు అననని ప్రమాణంచేయి. నీ ప్రాణం అంత తేలికయిందిగా ఇక యెన్నడూ తలచకు; మేముయిరువురమూ మరణించటానికయినా నేను యిష్టపడతాను కాని, నీవిషయంలో నేను సమ్మతంపజాలను. నీ ద్వారా మానవసమాజాని కేదో గొప్ప తరణోపాయం లభిస్తుందని నా విశ్వాసం.

నూర్జహాన్ :- ఎక్కువగా మాటాడితే మీ శరీరం వేడెక్కుతుంది. ప్రశాంతంగా పడుకోండి బాబూజీ.

శివం :- నీవు చెప్పినమాట నన్ను ప్రశాంతంగా పడుకొనిచ్చేదిగాదు. నీవు అన్నమాట నిజమేఅయ్యి, నీప్రాణాన్ని భగవంతునికర్పించుటే తథ్యమయితే నీకంటే ముందే నేనూ ఆ దేవునిసన్నిధిలో ప్రాణత్యాగంచేస్తాను.

నూర్జహాన్ :- బాబూజీ, మీ పాదాలుపట్టుకుంటాను మాట్లాడకండి. భాగ్యునిగారికి మెలకువనస్తుంది; మీరు పడుకోండి.

శివం :- నీ నిర్ణయమెలాంటిదో నా నిర్ణయమూ అలాంటిదే. (అని పెద్దగా అన్నాడు)

భవానీ నిద్దురచెడి, “బాబూ శివం, యెవరితో మాట్లాడుతున్నావు?” అని ప్రశ్నించింది.

శివంనోటిమీదచేయివుంచి. అత్యధిక అనునయంతో “నా పేరు చెప్పకండి, యీ ఒక్కమాట నిలబెట్టండి. యింకా వానికి బాగా ఆరోగ్యం కుదుటపడలేదు. నా పేరు

వింటే వారు ఆరోగ్యం తిరిగి కోల్పోవచ్చు. నామీదబట్టు. మీరుమాత్రం నాపేరు చెప్పకండి" అని తుద్రుస బయటకు పారిపోయింది నూర్జహాన్.

ఇంతవరకు భవానీకంటపడకుండానే సేవ జేస్తున్నది. శిరస్సునైపునుండి ఒక్కొక్కటి అందిస్తూ పనిజరుపుకుంటున్నది. స్వప్నహతేనపుడుమాత్రం ఆమెను తనచేతులతో తీసి దుస్తులుమాడ్చింది, పక్కలుమార్చింది. ఇపుడు అలాచేయ సాహసించలేకపోతున్నది.

శివ:- ఎవరూ లేరమ్మా.

భవానీ:- (లోతుకంతంతో) మరి నీవు మాట్లాడేది గంగులుతోకామా?

శివ:- అవునమ్మా, వాడు బయటకుపోయాడు.

భవానీ:- గంగులు మనపాలిటి దేవుడు నాయనా, మన సొమ్ముతన్నవాళ్ళు వేలమంది వున్నారు. యెంతమంది వాతేస్తుండి యేంప్రయోజనం? చూడు, దుఃఖకాలంలో అందరూ పారిపోయారు. ఆపత్తులో ఆదుకున్నవాడే ఆత్మబంధువు నాయనా! గంగులులేకపోతే మనమీపాటికి ఆలోకంలో యమధర్మరాజు అతిథులంగా వుండేవాళ్ళిము.

శివ:- అదేమిటమ్మా, యమధర్మరాజుచిట్టాలో మన ఆయువుఅంతమయితే యెవరైనా యెలాబ్రతికించగలరమ్మా!

భవానీ:- దేవునివిషయంలో నీవు వితండంగా మాట్లాడబోకు నాయనా! యమధర్మరాజు లాక్కెళ్ళిన ప్రాణాలను సాపత్రి తిరిగి తప్పకోలేదటా. శాస్త్రాలు చదివినంతమాత్రాన అనుభవంకావు.

శివం:- ఆయుర్దాయమయిపోయినపుడు యేమిచేసినా నిష్ప్రయోజనమని, సప్త సముద్రాలమధ్యమహాలుగట్టుకున్నా యే సర్వరూపధారిద్వారానైనా చానకతప్పదన్నదికూడా శాస్త్రోక్తేగదా అమ్మా!

భవానీ:- ఒరే శివం, యింకా నీకు ఆరోగ్యం కుదుట పడలేదు. యెక్కువగా మాటాడబోకు. నీకు గంగులు అంటే యిష్టంలేక యేదో అంటావు. నా ప్రాణంపోయినా నాకు చింతలేదు. నిన్ను బ్రతికించినందుకు వాడు నాపాలిటి దేవుడుగా భావిస్తానురా. నా పేరనున్న నా స్వంత ఆస్తి పదివకరాలజామతోట, అక్కడియిల్లు, అజ్ఞానకొండ ప్రక్కనవున్న యిరవై యెకరాలభూమిని వాడికి యీనాముగా ప్రాసీయిస్తాను.

శివం:- (చిరునగవుతో) గంగులు నా వెంటవుంటాడని, నేను చెప్పినపనులే చేస్తాడని వాడిని యెప్పుడూ తిడుతుండేదానివి. వాడంటే నీకు మహాక్రోధం. అలాంటివానికి ఒక్కమాటగా యింత ఆస్తిని సంక్రమింపచేయడలచూడాలి అమ్మా! సేవజేసినవారికల్లా యింతంత ఆస్తిని దానం చేస్తే సంవత్సరంతిరక్కముందే మన ఆస్తి అయిపోతుందిగదా.

భవానీ:- (చిరాకును ప్రదర్శిస్తూ) ఒరే శివం, నీకు షేలీయదు నూరుకో. వాడంటే నాకు కొపంవున్నా వాడు యీ అపత్సమయంలో మనయిరువురకు ప్రాణనానం చేశాడు. నన్ను బ్రతికించినందుకయితే నేను యేమి యివ్వను. నిన్ను బ్రతికించాడు. మన ఆస్తి సర్వాన్నయినా త్రుణప్రాయంగా వాడికి వ్వగలనురా. ఇలాంటి ఆస్తులు లేక

పోయినా నాకు దుఃఖం లేదుకాని, నీవు లేకపోతే యీ ఆస్తులు నా కెందుకు నాయనా?

భవానీ కుడి నైపుకుతిరిగి పడుకుని మాటాడుతున్నది. యెడమవైపున మంచానికి ఆని స్టూలున్నది. ఎనరో శిరస్సు వైపుగా నచ్చి, ఆ స్టూలుమీద వేడివేడి జావగిన్నె, చంచా మంచి నీళ్ళగ్లాసు పెట్టి వెనుకగా మాయమయ్యారు. భవానీ ఆ చప్పుడువిని “ఒరే గంగులూ, కనపడకుండాపోతావెందుకురా? ఈసమయంలోకూడా భయమెందుకు? శివం వెంట పరిమానందయ్య శిష్యుడినై పడి వాడిని చెడగొడుతున్నావని కోపగించుకునేదాన్ని. కాని నేడు నీవు దేవునిపలే వాడి ప్రాణం నిలిపావు నాయనా! నీ కింకా భయమెందుకు? నాకు తెలుసు; నా భయంతోనే వీడు నా కంటబడకుండా నా వెనుకనుండి చంచాతో జావ నానోటికందించాడు. ఒరే శివం, వీడు ఒక్కడూ చేయలేక పడికూతురునుకూడా తీసుకొచ్చాడనుకుంటా. అది నా పాదాలను ఒళ్లోపెట్టుకుని రాత్రులల్లా ఒత్తుతుండేదిరా.

శివం:- పోనీ, ఆ కాళ్ళువత్తినపిల్లకుకూడా కాస్త యీనాం యివ్వరాదా అమ్మా!

భవానీ:- గంగులుకు వున్నది ఒక్కకూతురేగదరా; దానికినే గంగులుకు దానమిస్తున్నది. నీవు పసివాడివి, నీకు తెలియదులే నాయనా. నేను ఆపిల్లనుకూడా దృష్టిలోవుంచుకునే గంగులుకు దానమిస్తున్నది. పోనీ, ఆ జామతోటంతా దాని పేరనే వ్రాసియిస్తాను.

శివం:- అమ్మా, ఒక్క పేషయ చదుగుతాను, కోప్పడకుండా జవాబు చెప్పు?

భవానీ:- నీవు అంత భయపడటానికి నేను యెప్పుడు కోప్పడ్డానురా?

శివం:- నీవు ఒక నిరపరాధిని, నిశ్చలమైన పవిత్ర భక్తురాలిని అవమానించిన ఫలితం, నిర్లక్ష్యంచేసిన ఫలితంగా, భగవంతుడే యింత కఠినశిక్ష ప్రసాదించాడంటే నమ్ముతావా?

భవానీ:- నీవు యెన్ని దేశాలు తిరిగి చదివినా, చిన్న నయస్సువాడివి. దేవునివిషయంలో అనభిజ్ఞుడవు. నీకు తెలియదు. ఆవిషయాలలో నీ మొండివాదాలను అడ్డం పెట్టకు. వాగ్వాదంలోను, వాక్ చాతుర్యంలోను చూపే ఆధారాలే సత్యాలు కానన్న విషయం తెలుసుకో. ఒక బూబు నున మందిరంలో ప్రవేశించుట శిమార్హంగాదు. ఈ కలరా నున పూజా కాలంలోనే రానట నంటావా, రానలసింది నేనోకో ఒక సూపంకో రాకమానదు.

భవానీ కిప్పుడు కాస్త ఓపిక వచ్చింది. కాని బాగా తిరుగగలస్థితిలో లేదు. ఇది నూర్జహాను కో కఠినసమస్యగా తయారై కూర్చున్నది. ఆ మెద్యష్టి కోపడకుండా కానలసినవి ఆమెకు సమకూర్చాలి. తనే ఈ యానత్తు చేసున్నట్లు తేలిస్తే, మరో ఘోరవిపత్తు రావచ్చుననే భయంతో సతమతమవుతూ, భవానీదృష్టికి దైవసమానుడైన గంగులును పిలుచుకొచ్చి, అతనికప్పగించి మొదటినుంచి అతనే చేసినట్లు యేర్పరచాలని, వాని నిద్రలోనున్నప్పుడు నూర్జహాను

స్వయంగా బస్తీఅంతా తిరిగి, విఫలురాలై వచ్చింది. గంగులు అందరికంటెముందే ప్రాణభీతితో తనకూతురును నెంటనిడుకొని మారప్రాంతం వెళ్ళిపోయినట్లు తెలిసి, నిస్పృహతో యింటికొచ్చింది. నెమ్మదిగా శివబాబు ప్రక్క జేరి లేపి బయటకు తీసుకొచ్చింది. ఆయన కొంచెం తిరుగ గలుగుతున్నాడు.

నూర్జ:- బాబూజీ, యూజన్మలో యిక బామ్మగారి సేనజేసే అదృష్టం నాకులేదు. మీ పాదాలంటి చెబు తున్నాను. దయతో నాపేకు వారియెదుట యెన్నడూ తేకండి. నేను సేనచేసినట్లుకూడా చెప్పకండి. గంగులునీంటే తీసుకోచ్చేదాన్నే కాని, మారప్రాంతం వెళ్ళిపోయాడట. నా మరదృష్టంవల్ల అతను లేడు. నాకు మార్గంలేదు. కనుక మీరై నా నన్ను కాపాడండి.

శినం:- ఏమిటి? నీవు ప్రాణదానంచేసిన దేవతవు! నీవు భయపడటమెందుకు? నన్ను ఏమిచేయమంటావు?

నూర్జ:- అననసరమైనమాటలతో నన్ను మరీ న్యూనతపర్చకండి. నంటయింట్లోపనులు నేను చేస్తుంటాను. మీకు కావలసినవి అక్కడే తీసుకోవచ్చు. కాని బామ్మ గారికికూడా మించేతులతోనే తీసుకెళ్ళి వారిచేత తినిపించండి. నా పేరుమాత్రం వారిముందు రానీకండి బాబూజీ! (అంటూ ఆయన పాదపద్మాలమీద వాలిపోయింది.)

శివప్రసాద్ హృదయం కరుణతో కరిగిపోయింది. ఆమె చెప్పినట్లు చేయటానికి నిశ్చయించుకొని, ఆమె శిరస్సుచుట్టి లేవనెత్తి గడ్డముపుగుళుకూ కుడికంటికొలికి

గుండా జారుతున్న అశ్రుబిందువును గనగోటితోత్రీసి, తదే కంగా ఆమె ముఖమండలాన్ని పరికిస్తున్నాడు. ఆమె ముఖ ముగో గాఢ్యతలుగల పిల్లలతల్లివలె ఏనో దృశ్యం కని పిస్తున్నది.

అది ఉదయం గిరిగంటలసమయం శివం నంటగది లోనే కాఫీతాగి ఒకగ్లాసులో భవానీకి తెచ్చియిచ్చాడు.

భవానీ :- ఆ గంగులు నాఎదుటకు రాడెందుకురా?

శివప్రసాద్ :- భయంకొంత, తీరక కొంతమ్మా. మేత వేసేనాళ్ళులేక పశువులన్నిటినీ ఆనాడే తాళ్ళువిడిచాడట. తీవి నామిగోపడి తీని పడుకుంటున్నవిగాని, నీకుపోయ నలసివున్నదిగా! అందునలన తీరటంలేదమ్మా.

భవానీ :- అవునురా పాపం! ఎన్నిపనులని చేయ గలడు. ఇప్పటికయినా వాడి తెలివిని గ్రహించావా? ఖైదీ లకు తిండిపెట్టలేనపుడు విడుదలచేస్తే వాళ్ళే బ్రహ్మతాకు. విడుదలచేయక తిండిచూపకపోతే హత్య జరిగియుండును. వాడు మన యిరువురకేగాదు, పశువులకుకూడా ప్రాణ దానంచేశాడు శివం. ఈ జన్మలో వాడి ఋణం తీర్చుకో లేమురా. నా కపిలగోవును దాని మూడుబిడ్డలను వాడికి దానంగా యిచ్చేస్తానురా శివం.

శివప్రసాద్ :- అదేమిటమ్మా, గోశాలనంతటి నయినా దానంచేయగలనుగాని, నీవు నిత్యమూ పూజచేసే కపిలగోవు నివ్వజాలనంటివిగదా!

భవానీ :- ప్రాణదానంచేసినవానికి అత్యధికవిలు వైనదే యివ్వాలిరా.

పగలు 12గంటలసమయమవుతుంది. శివం మాగన్ను నిద్రలోనున్నాడు. భవానీకి ఆకలిఅనిపించి ఎదురుచూసి వినగటచెంది, నెమ్మదిగా అడుగులు వేసుకుంటూ వంట శాలవైపు వచ్చింది. ఎనరో ఒకయువతి పనిలో నిమగ్నమై కనిపించింది. గంగులుకూతురు గాబోలునని “గంగులు యేడమ్మా, యెటు వెళ్ళాడు?” అని ఆదరంగా ప్రశ్నించింది. సింహాన్ని చూసి జెదిరిన తేడివలె వణకుతున్న శరీరంతో అదరుతున్న అధరాలతో జిజ్ఞాసాభరితదృక్కులతో తొట్రువడుతూ ముఖాన్ని పెకిఎత్తింది నూర్జహాన్.

భవానీ చకితురాలై బుసలుగ్రక్కుతున్న క్రోధావేశాలతో ముందుకడుగులిడుతూ “ఛీ! నీచురాలా, నీకు బుద్ధితేదు. మమ్ము ప్రాణాలతోవిడువదలచలేదా. గంగులు అటుపోయాడేమో, నీవు మెల్లిగా ప్రవేశించావూ. నీ మేచ్చచేష్టలు మేనితోగాని పోవు. మమ్మా మహమ్మదీయుల్ని చేద్దామనా నీ కోర్కె, భడవా” అంటూ చంపలనుండ తపతప అటూయిటూ పొయించింది. బుద్ధభగవానుడు కైస్తుప్రభువు నూర్జహాన్ లో లీనమయినట్లు ఆమె కింనాస్తిగా మాట పలుకు లేకుండా, ఆ తిట్టులూ తెంపకాయలు తనకు గొప్ప పురస్కారాలయినట్లు యిష్టానుక్రమై స్వీకరిస్తున్నది. ఎదురుతిరిగనివారిమీద మరింత దారుణంచేసేవారుకూడా మానవులలో చాలామంది వున్నారు. భవానీ కసిదీరక ఆమెకేశరాశిని చేతబట్టి గుంజి, కవాటాలవైపు ఒక్కఓపుతోసింది.

నిద్రాహారాలు మాని, సేవలో యోగినివలె తపస్సు

చేస్తున్న ఆమె మనోబలంతో యింతవరకు అన్నిపనులను సునాయాసంగా చేయగలిగింది, బొంగరమువలె తిరుగగలిగింది కాని, భవానీ కంటపడినక్షణంలోనే ఆమె మనోబలం సడలిపోయింది; నిర్జీవినలె నిలిచిపోయింది; భవానీత్రోపుతో దూరంగా పోయి వసారాలో బోర్లాపడింది. “బాబూజీ!” అన్న హృదయంద్రవించేపలుకులుమాత్రం బయల్పడినవి. తిరిగి ఆమె లేననేలేదు. జబ్బుపడి బలహీనతచెందినవారికి కోపమెక్కువవుండుట సహజం. భవానీ కోపమింకా చల్లారలేదు. “బాబూజీ” అన్న నూర్జహాన్ ఆర్తనాదంమాత్రం ఆనాటి గజేంద్రునిమొర వై కుంతవాసునిచెవినపడినట్లు నిద్రలోనున్న శివప్రసాద్ హృదయానికి బాణంవలె గుచ్చుకున్నది. అంతజబ్బులోనున్నా హుటాహుటి లేచినచ్చి యీ విచిత్రదృశ్యాన్ని గాంచి నిశ్చేష్టుడయ్యాడు. సున్నితమైన హృదయాలకు కోపంకంటె దుఃఖం ముందు ప్రకటితమవుతుంది. విజ్ఞానహృదయులు అంతర్గతదుఃఖం యెంత భరింపరానిదయినా గొంతుచించుకుని శోకాలుపెట్టలేరు. అధరాలనుఅదిమి హృదయాన్ని బిగబట్టి సహిస్తారు. వారి బాధ వారిముఖకవళికలలో సుస్పష్టరూపంలో ప్రస్ఫుటమవుతుంది. అలాంటివారికి కారే అశ్రుభారలకు అంతుండదు.

“గంగులూ, ఓ గంగులూ!” అని కేకబెడుతున్న భవానీ శివప్రసాద్ రావటాన్ని చూచి కొంచెం చిన్నబుచ్చుకుంటున్నది.

కాకుండాకన్నీటిని అద్దుకుంటూ, రుద్దకంఠంతో

“ఎంతపనిచేశానమ్మా! నేయిదేవాలయాలను నిర్మించినా కోటిదేవతలకు మొక్కినా ఆత్మదానాలొసంగినా యీ పాపం నుంచి నీవు విముక్తురాలవుకాలేనమ్మా!” అంటూ నూర్జహాన్ చేయిపట్టుకుని లేవదీయప్రయత్నించాడు. కాని ఆ చేయి కట్టెవలె నిరీనంగా కనిపించింది. ఆమెముఖమంతా రక్తంతో తడిసిపోయింది. ఆమెనాసికారంధ్రంగుండా స్రవిస్తున్న రక్తం పృథ్విమీద కాల్యగడుతున్నది. కురులు ఆ రక్తంలో జలకమాడుతున్నవి, ఆమెలో యెక్కడా జీనమున్న లక్షణాలు కనిపించుటలేదు. బోర్ల గాపడివున్న ఆమెను బలంకొద్దీ పక్కకుత్రిప్పి ముఖాన్ని పైపాటుకు తెచ్చాడు. ప్రాతఃసమయాన బయటకువస్తూనస్తున్న దినకరునివలె ఆమె ముఖమంతా రక్తాచ్ఛాదితమైవుంది. తన కట్టుధోవతినుడ తతో ఆమెముఖాన్ని తుడుస్తున్నాడు. తన ధోవతి నవతల పిండితే రక్తంకారుతున్నది గాని, ఆమెముఖంమీదినుంచి రక్తం యింకా పోలేదు. ఆ దృశ్యాన్ని చూడలేక తనధోవతిని నోటినిండా కుక్కుకుని ముఖానికిఅదుముకుని కనులు గట్టిగా మూసుకుని దీర్ఘమైనశ్వాసను వరుసగా వదులుతున్నాడు.

రెప్పపాటు స్థిమితాన్ని పొందిన భవానీ “నీవు మరీ పిచ్చివాడివైపోతున్నావుతప్ప మరేంలేదు. ఎనరిహద్దులలో వాళ్ళుండాలనేది నీకు తెలియదు. ఒక మహమ్మదీయప్రజల దేవాలయాలలోను బ్రాహ్మణవంటశాలలలోను ప్రవేశించుట ఎంతదోషమో నీకు తెలియదు. నీవు వెగ్రితనంగా యిచ్చే చనువునల్లనే ఆ భడన అలాచేయగలుగుతున్నది.

దానికి నీయిష్ట మొచ్చినంతడబ్బు సహాయం జేసి అయినా వెళ్ళగొట్టమని నీకు అనేకమామలు చెప్పాను. కాని నీకు మతిలేదు. ఆమెను యీ గోశాలలోనయినా వుండనివ్వటం నాదే తప్ప. అది యెన్నోమామలు జైలుకువెళ్ళిందట, పోలీసువాళ్ళచేత చావుదెబ్బలుతిన్నదట, దొంగతనమే దాని వృత్తట. అలాంటి దొంగముండనుగురించి నీ కా జాలి ఎందుకు? అది చావాచావదు, మనలను హాయిగా వుండనివ్వదు. వెంటనే ఈ సాయంకాలంలోగా దాన్ని ఇక్కడ మెయ్యకపోతే నేను గంగాభవానీనిగాదు.” అని స్పష్టమైన శబ్దాలలో దుడుకుస్వభావం ప్రస్ఫుటమయ్యేట్లు అన్నది.

ఒక్కొక్కమాట ఒక సూదిపోటువలె శివంకర్ణం ధాగ్రిలో పొడుచుకుంటున్నవి. భరించలేక అంతంలో చేతులతో చెవులుమూసుకున్నాడు. భవానీదృష్టి ఆమెమూడ పడటాన్నికూడా భరించలేక ఆమెను అమాంతం తనశాపాలు వులతో తీసుకుని, గోశాలగదికి చేర్చి, ఆమెశిరస్సును తన తొడలమీదవ్రుంచుకుని తన పట్టుచివరతో రక్తాన్ని గుడిచి మొహంమీద బాగా నీళ్ళుచల్లి తుడుస్తూ, అలా యెన్నో మామలుచేసి, తన చెంగుతోనే విసురుతున్నాడు. దుఃఖం పట్టజాలక ఆయనహృదయం వూరిపోతున్నది. ఆయనఅనువులు ఆమెచెక్కిలిమీద బిందుబిందువులుగా రాలుతన్నవి.

బరువైన మదకంతంతో “దేవునిపేరుతో గొంతించించుకుంటూ భజనలుసలుపుతూ పూజలుచేస్తూ ప్రవక్షణాలుతిరిగే యీ భక్తులనబడేనాడు నిజమైన భగవద్భక్తులు కాదు; పుణ్యంకొరకు అష్టవిశ్వరూపకొరకు ముక్తికొరకు

తపనతోనిండిన కటికి పాషాణహృదయులు. వారిశరీరంలోని ప్రతిఅణువు స్వార్థంతో మ్రగుతుంటుంది. దేవుని వారి వాంఛలకు స్వార్థాలకు ముడివేసుకున్నాడు; దాసునిచేసుకున్నాడు. దేవునికూడా స్వార్థిని, లంచగొండిని, అన్యాయిని చేసివేశాడు. దేవునికి ఆలయాలనే జైళ్ళను సృష్టించి, ఆయన్ను అందుబంధించి పెద్దపెద్దతాళాలువేసి, చెవులను చెంగుకుగట్టుకుని తిరుగుతూ, తమకు తీరినప్పుడు తోచినప్పుడు అనుసరమైనపుడు తాళాలుతీసి ఖయిదీకి చిప్పకూడునలై నేవేద్యం, అర్చన అనేపేర్లతో తమకు యిష్టమైనవి ఆయనకుచూపి తాము కనులుమూసుకు తామే దేవుళ్ళుగా భావించి నోట్లోవేసుకుని తమకోర్కెలను యేకరువుబెట్టి నాటిని వెంటనే సానుకూలంచేయమని, ఆశిపెట్టి, బెదరించీ, మళ్ళీ ఆ దేవుని ఆ కటకటాలలోనే బంధించి తాళపుచెవులను భద్రపరచుకుని, తమచేబంధింపబడిన ఆ దేవుడు తమ చెప్పుచేతలతోపున్నాడని, ఆయన్ను ప్రార్థించను, నైవేద్యమునే చిప్పకూటిని తినిపించేహక్కు తమకేపున్నదని, ఆ దేవుడు తమమాట తమవారిమాట దప్ప మరెవరిమాట వినడని, వినగూడదని, అసలక్కడికి యితరులు పోనేపోకూడదని వారి దృఢనిశ్చయం. నిజంగా దేవుడనేవాడు వుంటే, ఆయన యీ బంధింపబడిన ఖయిదీలలోమాత్రం వుండడు. ఈ ఆలయాలలోనిఖయిదీలను బట్టుకుని పూజించే భక్తులందరిని అతికఠినంగా శిక్షిస్తూవుంటాడు. దేశములోని పాపము అన్యాయము అక్రమము దౌర్జన్యము కుత్రిమము యేకమయి భక్తులసబడేవ రిలోనే కరుడుగట్టివుంది. మా అమ్మకుకూడా

ఆ భగవంతుడు కఃనాతికఠినమైన శిక్షనివ్వాలి.” అట్లుండగా అర్థంగా నయనాలుతెగచిన నూర్జహాన్ తన కుడి హస్తాన్ని నెమ్మదిగా శివంనోటికడంపెట్టి “నాబూజీ, అలా అనకండి. వారు పెద్దవాను, అమాయకులు, నిష్కపములు. వారునమ్మినవాటిమీద గాఢమైన విశ్వాసంగలవాను. అది అంధవిశ్వాసం గావచ్చు. కాని అలాంటివిశ్వాసమున్న వాని అంతపటుదలతోనే వుంటాను. ఇంకా వారు వెలసినప్పుడు చచ్చిపోతారు, గోషమూలేదు. వారు పూజనీయులు. వారిని అగౌరవపరచినా నిందించినా ఆ గోషం నానకే చుట్టుకుంటుంది.” అని యోక్షకంకంకో ఆపుకుంటూ ఆపుకుంటూ అన్నది.

శివం:- నూర్జహాన్ నిన్ను యింతఫోరంగా శిక్షిస్తున్నా నీవు ఆమెను యేమీ అననివ్వవు, ఆమెయడల భక్తి విశ్వాసాలతో వుంటావు. ఈయోక్షకంకో యింతకంటే పొందిగల అవమానమేమీ లేదు. మాకు కానలసిన వారు, భృత్యులు, మానుంచి పొందిన వారు మాకంటే వారిప్రాణాల విలువ తెలుసుకుని పారిపోయాను. మృత్యుముఖంలోవున్న మాకొరకు నీవు నీ ప్రాణాన్ని లక్ష్యంచేయకుండా అంటు వ్యాధి అని ఆలోచించకుండా నిద్రాహారాలు మాని, మాయద్దరినూ బ్రతికించావు. భరించరాని ముగ్ధుని నీర్వహస్తాలతో ఆనందంలో పరిశుద్ధపరిచావు. ఏ పనులు ఒక తల్లికి కన్న కూతురుకూడా చేయలేదో, అవి నీవు నీ కర్తవ్యంనలె గుప్తకూపంలో చేశావు. మా యిరువురకు నిష్కామకూపంలో పునర్జన్మనిచ్చిన నీకు మాలమ్మయిచ్చిన

పుకస్కా గం నే నీజన్మలో మనునలేను. నాకు ఆమెయెడల నున్న అనంతభక్తి నేడు నాలో పున్నట్లులేదు. ఈ స్థితిలో ఆమె నాద్వారా శాంతినిపొందలేదు. నేను ఇక్కడ వుండ దలచనూలేదు. ఇంత స్వార్థాలలో సంకుచితాలలో అన్యాయాలలో అక్రమాలలో నిండిన యీ తావున నీకు గౌరవం లభించదు. ఎక్కడయితే యిలాంటివి లేకో, కులమతాలంటూ లేకో, పరస్పర ప్రేమాదరాలు అన్యోన్యత సహకారము వుంటాయో, అర్థంగాని కూపు కేఖలు స్వభావాలు లేని మానవాతీతమైన అనంతశక్తియే ఆ సర్వాంతర్యామి యని భావిస్తారో, ఆస్తిపాస్తులకు, చదువుసంధ్యలకు, తర్కనిశ్చయాలకు, పేరుప్రతిష్ఠలకు ప్రాధాన్యతగాకుండా, సద్భావాలకు సత్కార్యాలకు, సత్సంగత్యాలకు ప్రాముఖ్యముండుందో, సేవాభావానికి, త్యాగానికి ఆదరముండుందో అలాంటి నోటుకు వెళ్ళిపోదాము. అక్కడ నీవు జీవితపూర్ణ త్యాన్ని పొందగలవు. నిన్నక్కడ అందరూ ఆదరించి సత్కరిస్తుంటే వా మనస్సుకు శాంతిలభిస్తుంది.

నూర్జ:- గొబ్బాజీ, మీ రలా అనకండి. ఆవేశంలో వివేకం నశిస్తుంది. మీ రలా అనగూడదు. అనసరమైతే నా ప్రాణాన్ని యిక్కడే త్యజిస్తానుగాని, మిమ్ము బామ్మ గారినుంచి దూరంచేయడం నేను సహించరానిది. అది యెన్నడూ జరుగనిది. బామ్మగారన్నమాటలలో రనంత కూడా నన్నుగురించి అబద్ధంలేదు. నేను స్నేచ్ఛురాలిని. అదికాదని మీరు అనలేకు. వృత్తిరీత్యా దొంగని; జైలుకు వెళ్ళాను. పోలీసువారిదెబ్బలు, తిట్లు లెక్కకుమిచ్చగా

అనుభవించాను. అనమానాలు నాకు అలవాటు. పోలీసు
వారిఫిట్లను అనుభవించిన నాకు బామ్మగారిలాంటివారి
నిందలు యెలాంటినయినా హాసాలుగా ధరించగలను. వాకు
మీకు పూజ్యులు. అందుకని వారియడల నాకు శాశ్వతమైన
చెరగని విశ్వాసము భక్తిశ్రద్ధలున్నవి. వాకు నన్ను వారి
పాదాలతో నలిపి చంపినా నా భక్తితో మాన్పిండుడు.
వారిని మనసా పూజిస్తూనే ప్రాణంవిడుస్తాను. మరోజన్మలో
నైనా వారిసేవజేసేయోగ్యత కల్పించమని భగవంతుని నేడు
కుంటూ ప్రాణంనడులుతాను. బామ్మగారిలాంటి సవిత్ర
మూరిపాదభూమి నా శరీరంమీద పడినపుడు నా పాపాలు
దోషాలు హరిస్తవి బాబూజీ! అందునల్లనే వా రేనున్నా
నాకు కోపంరాదు

శివప్రసాద్ గోళాలలోకి నూర్జహాన్ ను యెత్తుకెళ్ళాక,
భవానీ అయ్యాయితూ గంగులుకొరకు చూచిచూచి కానక,
గోళాలగదిగోడప్రక్కకు నచ్చి పశ్చాత్తాపహృదయంతో
పునఃపరిశీలనచేసుకుంటున్నది. లోపలనుంచి శివంఅంటున్న
మాటలు విననచ్చినందున కర్ణరంధ్రాలను మరీ రిక్కించి
కొంచెం కిటికీవైపుకు వెళ్లి ఆలకిస్తున్నది. శివంమాటలు
వింటున్నపుడు ఆత్మపరిశీలనలోపడింది. నూర్జహాన్ మాటలు
విన్నపుడు ఆమెహృదయం పశ్చాత్తాపంతో వూగిపోయి,
పరితపిస్తూ కరిగి కంటివెంట కడవపోతనలె అశ్రువులు కాకు
లేన్నవి. నూర్జహాన్ ఆఖరిమాటలు విన్నపుడు తనలోతాను
పరనశమై కనులుమూతలునడి, హృదయం నూగి విమూఢు
రాలై మొదలుపెగిన ప్రమానునలె పడిపోయింది. పడిపోయి

న్నపుడు “శివం” అన్న చిన్ని పిలుపుమాత్రం బయల్పడింది. ఆనందము దుఃఖము పశ్చాత్తాపము ఇవి మూడూ హద్దులు అధిగమించినపుడు మానపుడు కొద్దిసేపటివరకు చైతన్యాన్ని కోల్పోతాడు.

ఆ ‘శివం’ అన్న శబ్దం శివప్రసాద్ సూరజ్ఞాన్ లికు పురు విన్నాడు, కాని శివాని కది ఆందోళనకలిగించలేదు. తన ఒడిలోవున్న సూరజ్ఞాన్ శిరస్సును కదుపనుకూడా యిచ్చలేదు. కాని సూరజ్ఞాన్ పులికిపాటుతో లేస్తూ, నిరోధించు ఆయన హస్తాలను ఆదరంగా పట్టుకుని అనునయంలో “బాబూజీ, యెనరో మీ పేరు ఉచ్చరించాను. ఆ పిలుపులో యేదో న్యధాభరితహృదయంలో జ్ఞానాపూరిత అంతిమ పిలుపుగానో, ఆప్యాయతలొలికిస్తున్న అఖిరి పిలుపుగానో, పశ్చాత్తాపంలో పరితపిస్తున్న పిలుపుగానో వినిపిస్తున్నది. బయటకుపోయి చూడండి!” అంటూ ఆమె లేచి శివం హస్తాన్ని లాగి ఆయన ఆధారంలో ఆమె బయటకు నచ్చి చూసింది. కాని సూన్యం. కిటికీ ప్రక్కగా పడిపోయివున్న భవానీని చూసి, విస్తుపోయి “అమ్మా!” అంటూ రెండడుగులు వేసి, ఆమె పాదాల మీద పడి సూరజ్ఞాను గ్రుక్కతిరగని రోదనలతో విలపిస్తూ, తన ముఖమండలాన్ని భవానీ పాదాల కేసి అద్దుకుంటున్నది. యేడ్పును ప్రదర్శించుటలో కాలతో రాగాలు తీయుట చేతగాని స్త్రీలనుగూడా అందు ప్రవీణులను చేస్తవి కొన్ని ఘట్టాలు.

శివప్రసాద్ నీ దృశ్యం ఏమాత్రం కదల్చలేదు. ముఖమంతా క్రోధావేశాలతో నింపుకుని, యెలా తెలా

చూస్తున్నాడు. నూరహాన్ ను చేయిబట్టి బలవంతంగా లాక్కొచ్చి ఆవిడగదిలో పడవేస్తే బావుండువనుకుంటున్నాడు. అవును, అనాదరంగా గలీజుగావున్న గుడిఆనరణను పరిశుభ్రంచేసి, దేవుని భక్తితోపూజించి ఒక గొప్ప ఆపదను కొని తెచ్చుకున్నది. పోతున్న ప్రాణాలను తన ప్రాణాలనుబట్టి నిలిపి, అంతకుమించిన ఆపదను కొని తెచ్చుకున్నది. యిప్పుడు స్పృహలేకుండా పడిపోయిన ఆమెకు సేనలు జేసి, ఆమెకు సృహకలిగేవరకూ తనసర్వశక్తిని ధారపోసి, ఆమెకు ఆరోగ్యాన్ని చేకూర్చి, ఆమె కనులు తెరచి తనను చూచి గుర్తించాక 'ఛీ! మేచ్చురాలా, భో, నాయెదుటి నుంచి!' అని ఘాతాఘాతంచేసి కాలితోతన్ని నట్టితే కన్నీరు కాకుంతుంది. అంతకుమించి నూరహాన్ యీ భక్తురాలికడ పొందగలిగేది శూన్యమని శివానికి బాగా తెలిసిపోయింది. అలాంటిపురస్కారాలకు యింకా పడి ప్రాకులాడటమెందు కని విసుక్కుంటున్నాడు శివం.

నూరహాన్ ఆమెశిరస్సును తనబడిలోపెట్టుకొని తన చెంగును నీటితోతడిపి, ఆ తడిగుడ్డతో ముఖాన్ని తుడుస్తున్నది. భవానీముఖమండలం యోగనిద్రాముద్రలను ప్రకటిస్తున్నది. కన్నబిడ్డను వడిలోపెట్టుకుని నోదాకుస్తున్నట్లు, నూరహాన్ ఆమెకురులను సరిదిద్దుతూ, మరోచేతో విసురుతున్నది. శివ మీ దృశ్యంపై పూర్తి అయిష్టంతో చీకాకు చెందుతున్నాడు. యెప్పుడు భవానీకి స్పృహకలుగుతుందో, కనులముందుకనిపించే నూరహాన్ చెక్కిళ్ళు ఛేళ్ళునని ప్రతిధ్వనిస్తోననే భయాందోళనలతో ఆదుర్దాన ఆపుకో

జాలక సమీపంగావచ్చి అటూయిటూ పరకాయించి “నూర్జ
హాన్, నీ అంత మూర్ఖురాలు మరేవగూ వుండరనుకుం
టాను. మా అమ్మదెబ్బలు, నిందలు నీకు మహాభష్టమనుకుం
టాను. ఆమెకు సేవ జేసినందువలన ఆమెకూ సుఖంలేదు.
నీకూ సుఖంలేదు. మధ్య నేను అననసరమైన చునోన్యధకు గురి
కావలసినస్తుంది. నీవు మెల్లిగా లేచి అనతలకు వెళ్ళి. ఆమె
విషయం నేను చూసుకుంటాను” అన్నాడు.

నూర్జ:- అదేమిటి బాబూజీ, అన్నీ తెలిసినవారు
అలా అంటారు! ప్రతిఫలవాంఛగాని ప్రతీకారవాంఛగాని
మానవుని పున్నతస్థాయికి తీసుకెళ్ళజాలనని మీ శాస్త్రా
లలోవున్నట్లు విన్నగుతు. బామ్మగారి సేవకు నేను ప్రతిఫలం
కోరటంలేదు బాబూజీ! నా సేవలవలన వారికి ప్రయోజనం
లేదంటారా? అది భగవంతునికి తెలుసు, మీకూ తెలుసు.
భగవంతుడు నా సేవకు మెచ్చి బామ్మగారికి పునర్జన్మ
నిచ్చాడు. బామ్మగారు నన్ను నిందించినా, నిర్బంధించినా
కొట్టినా నా మనస్సుకు బాధలేదు. అనన్నీ నాకు అలవాట
యినవి. కాని ఈ ఆపదనుంచి బామ్మగారిని రక్షించుకోగలిగా
మన్నతలంపు నా హృదయాని కెంత ఆనందాన్నిస్తున్నదో.
మీకు తెలియదు. ఆత్మానందంలో మానవుడు యెన్ని
బాధలను అనమూనాలైనా సునామూసంగా చిగుసగిపుట్టో
అనుభవించగలడు బాబూజీ. మూరన్నట్లు నిజం. కానీ బామ్మ
గారి నిందింపు గూర్తూ రాలు నాకు ఆనందాన్నే కలుగజే
స్తోంది. వారిహృదయం అతి పపిత్రమైంది. నేను యెక్కడ
నుండించి నా ఆఖిక్షణాలలోకూడా మిమ్మున్నుంటూ బామ్మ

గారికృప మీ కృప మరోజన్మలోనై నా కల్పించమని, నన్ను హిందువులయింటనే జన్మింపజేయమని ఆఖరివినతిగా భగవంతుని ప్రార్థించుకుంటాను.

భవానీనేత్రాలు మాతబడివున్నవి గాని, ఆమె బాగా స్పృహలోవున్నది. వీరిరువురిసంభాషణా పూర్తిగా విన్నది. అర్థంచేసుకున్నది. తనశిరస్సు యెవరిబడిలోవున్నదోకూడా ఆమెకు తెలుసు. ఆమెమనస్సుకు ఆ ఒడిలో యేదో అనిర్వచనీయమైన ఆత్మగ్లాని కలుగుతున్నది. తన పసితనపురోజులలో తన మాతృదేవిబడిలో పడుకుని పేదరాలు పెద్దకష్ట కథలు వింటూ, పూకొట్టినరోజులు స్మృతిపథంలో మెదులుతున్నవి. ఆ స్మృతిదొంతరులు చెదరుతవనేభయంతో అలానే పడుకున్నది. నేత్రాలు తెరవాలని అసలేలేదు. శాశ్వతంగా ఆ ఒడిలోనేవుంటే గావుండుననికూడా అనుకుంటున్నది. ఆమెకనుకొలకులనుంచి ఒక్కటొక్కటిగా వేడిఅశ్రుకణాలు జారి నూర్జహన్ తొడలమీద పడుతున్నవి. ఆమె తన చెంగుతో, తల్లి తనబిడ్డయెంగిలిమూతిని తుడిచినట్లు ఆ అశ్రువులను తుడుస్తున్నది.

శివం :- నీముఖంమీద రక్తపుజిడ్డు యింకా ఆరలేదు. నూతనరక్తం స్రవిస్తూనేవున్నది. నీ దుస్తులన్ని రక్తంతో తడిసినవి. యెవరిద్వారా యిదంతా జరిగినదో వారినే మళ్ళీ శిరస్సునధరిస్తున్నావు. ఫలీతంగా మరోమూడు దుష్ఫలితాలను పొందుతావు. నీవు ఆమెను తోలగించి, నీగదిలోకి వెళ్ళి రక్తంతుడుచుకో. మాఅమ్మకు పరిచర్యలు నేను చేస్తాను.

నూరహాన్ :- రోగికి సేవ అంధరూ చేయగలిగేది గాదు. అందుకు ప్రత్యేకమైన నైపుణ్యంవుండాలి. భగవంతుడు ఆ నైపుణ్యాన్ని కేవలం స్త్రీలయందే నింపాడు బాబూజీ.

శివం :- అవమానాలను సహించటం, దెబ్బలుతిసటంకూడా ఆడవారికే అలవాటనుకుంటాను.

నూరహాన్ :- బాబూజీ, యెప్పుడూ మీ రలా పరిహసించకండి. బామ్మగారిచేతిలో నా ప్రాణంపోయినా, చింతలేదు. ముక్తినిపొందుతాను.

భవానీ మూలుగుతూ యెవరిఒడిలో తనశిరస్సు వున్నదో వారిచేతులను తనచేతులలోకి తీసుకుని, తనముఖం మీదవేసుకుని అదుముకుంటూ ముద్దులిడుకుంటున్నది. తిరిగి ఆ హస్తాలనే తనహృదయంమీదవేసి అదుముకుంటున్నది. ఆమెనేత్రాలు మూసుకునేవున్నవి. నూరహాన్ హస్తాలు వణుకుతున్నవి. హృదయం దడదడ వణుకుతున్నది. ముఖం మూసమై వెలవెలబోతున్నది. భవానీ కనులుతెరచి తనను గాంచినపుడు మళ్ళీ ఉద్విగ్నరాలై యేమిచేసి కూర్చుంటుందోననే భీతితో కళ్ళవళపడుతున్నది నూరహాన్. తనను ఎవరుగానో భావించి, తనచేతుల నలా ముద్దిడుకుంటున్నట్లు తలచింది. “భగవాన్, నన్నిలా బాధించడమెందుకు? మళ్ళీ పుత్రాత్మాన్ని కలిగించబోకు తండ్రీ,” అని మనసా అనుకున్నది. ఎవరిద్వారా ఆదరింపబడి, రక్షింపబడి ఎవరి హృదయంలో అత్యున్నతస్థానాన్ని పొందిందో, వారివిశ్వాసాన్ని పూర్ణరూపంలో చూరగొనటం తనకు స్వాభావిక

మైనది. పుష్పాన్ని చూసి ముగ్ధతపొందినపుడు దానినే తనే కంగాచూచుటకంటే దానికిమూలమైనరెమ్మను కొమ్మను మొదలును పరామర్శించి వాటిపునికికి మెరుగులు కల్పించుట వివేకంగలపని. నూర్జహాన్ స్వానుభవంగలయువతి. యెరుటి హృదయాలను సూక్ష్మంగా గ్రహించగలఅనుభవం ఆమెలో వున్నది. శివప్రసాద్ యెడల ఆమెకు అనంత భక్తివిశ్వాసాలున్నవి. ఆయనకు ఏరూపంలోనూ బాధలుగాని నష్టాలుగాని కలుగనీయకుండుటే ఆమెనిశ్చయం. ఆ నిశ్చితాభిప్రాయప్రతిఫలమే భవానీయెడలకూడా భక్తి. భవానీహృదయంలోని నిర్మలత నిష్కపటత, ప్రేమాదరాలు ఆమెకు విదితమే. నియమనిష్ఠలుగల స్త్రీలహృదయాలు ఎట్లాడలతో వుండుట సహజమనికూడా ఆమెకు తెలుసు. అందుకల్లానే భవానీయెడల, ఆమెకు క్రోధావేశాలులేవు. విషయాలను విపులంగా అర్థంచేసుకోగలిగినపుడే సహనం సంప్రాప్తమవుతుంది.

నూర్జహాన్ నేత్రాలనుంచి అశ్రుబిందువులు ముత్యాలవలె టపటప భవానీచెక్కిలిమీదపడి క్రిందికి జారిపోయిన్నవి. ఎవరిఅశ్రువులు తనబుగ్గలమీద పడుతున్ననో దానిముఖమండలాన్ని చూడాలని నూనస్సు వువ్విట్టేమో ఉన్నది. భవానీ వివశురాలై నెమ్మదిగా తననేత్రఫలకం ను తేరచింది. సాక్షాత్ లక్ష్మీదేవి నచ్చి తనకు నేవైతూ తన మొండితనానికి విసిగి విలపిస్తున్నట్లు నూర్జహాన్ కి ఖంంలో అనిర్వచనీయమైన తేజస్సు ప్రస్ఫుటమయింది. ఆ అశ్రుబిందువులు ఆమెముఖానికి మెరుగులుదిద్దుతున్నవి. భవానీ

యిక భరించలేక ఆమెవడిలోనుంచి లేచికూర్చుని, ఆమెను అమాంతం తనబాహువులతో బంధించి తనహృదయానికేసి అదుముకుంటూ, ఒకచేత్తో ఆమెవీపును సవరిస్తూ స్వాంత ననుకలిపిస్తూ, గాఢదికకంఠంతో ప్రేమాదరపుబండారాలు దొర్లుకొస్తున్నట్లు "నీవు మా లక్ష్మీవి అమ్మా, నేను తెలియక అజ్ఞానంతో నిన్ను నిందించాను. నీవు మహ్మదీయ కన్యని కానేకాదు. నీవు నా బిడ్డవు తల్లీ. నిన్నిక నానుంచి యీలోకంలో యెవరూ వేరుచేయలేరు. నీ గతజీవితంతో నాకు అవసరంలేదు, దాన్ని నేటితో విస్మరించు. నేడు నీలోపున్న ఆచారాలలోను, వ్యవహారాలలోను, భావనలలోను స్వచ్ఛమైన బ్రాహ్మణత్వమున్నది. నీవు మహ్మదీయపిల్లవి కావు, నాబిడ్డనని అందరికీ చాటిచెప్పతాను. ఇదినరకు నాకున్నది ఒక్కనేత్రమే, యిప్పుడు భగవంతుడు నాయందు దయదలచి, ద్వితీయనేత్రాన్నికూడా ప్రసాదించాడు. శినంతోపాటు నీవుకూడా నా బిడ్డవు లక్ష్మీ.

నూర్జహాన్ చేతులు భవానీకపుగిలినుంచి జారుకుని 'యేనిమి త్తమో వెదుకుతున్నవి. భవానీపాదపద్మాలకొరకు గాబోలు. నూర్జహాన్ తనశిరస్సును భవానీపాదాలమీదుంచి తనహస్తాలతో ఆమెపాదాలను చుట్టివేసి బొలబొలవింపిస్తూ తనపవిత్రాశ్రువులతో పునీతంచేస్తున్నది. ఇంతగా ఆమె యెన్నడూ విలపించియెరుగదు. సహనము, సాహసము, త్యాగముగల గంభీరహృదయులకు అత్యధిక ఆదరములభించి నపుడు ఆనందం పొంగి హృదయాన్ని పూపుతుంది, కన్నీరు కారుతుంది.

భవానీ ఆమెను శిరస్సుబట్టిలేపి బుజ్జగిస్తూ “వూ తల్లి విగదూ, పూకుకో అమ్మా, యీనాటికి నాకు కసువిప్పి యింది. నిన్ను పూర్తిగా అర్థంచేసుకున్నాను. ఇంట్లోకి పద అమ్మా” అంటూ ఆమెను తన బాహువులమధ్యనెంచుకుని, నడిపిస్తూ యింటిలోపలికి తీసుకెళ్ళింది.

శివప్రసాద్ శివప్రతిమనలె నిలిచి, పౌరాణికకథలలోని యేదో దృశ్యాన్ని చూస్తున్నట్లు చూస్తున్నాడు. ఆనందింకో ఆయన నేత్రాలుకూడా అశ్రుభరితాలయ్యాయి. ఇలాజరుగు తుందని యెన్నడూ ఊహించలేదు. ఈ దృశ్యం తనకే అగమ్యంగా కనిపిస్తున్నది.

నూర్జహా నిపుడు అనాధబాలికకాదు, దళితురాలు గాదు. ఆ యింటిలోను, యింటిలోనివారిహృదయాలలోను పూర్ణస్థానాన్ని పొంది విరాజిల్లుతున్నది. ఆ యింటిలోని సర్వకార్యాలు ఆమెచేతిమీదిగానే జరిగిపోతున్నవి. నంట శాలలోనిభారమంతా ఆమెదే. పూజాగదిపరిశుభ్రత ఆమెదే. నీలకంఠునిపూజ ఆమెదే. గోశాపెతనం ఆమెదే. ఆమె యిపుడు నూర్జహానుగాదు. ‘లక్ష్మీ’ అని భవాని ముద్దుగా పిలుస్తుంది. ఆమెలోని నిర్మలత్వానికి ముగ్ధుడైన శీవం “నిర్మలా” అని పిలుస్తుంటాడు. ఇక మనము ఆమెను ‘నిర్మలా నూర్జహాన్’ అని అందాము. ఆమె ‘అమ్మా’ అని నోటినిండా పిలిచినపుడు, భవానీ తన్నయరాలపుతుంది. ‘ఆ అమ్మాయి యెవరు?’ అని యెవరయినా ప్రశ్నిస్తే ‘భగవంతునిచే ప్రసాదించబడిన నా వరపుత్రిక, నా ముద్దుల లక్ష్మీ’ అని సమాధానమిస్తుంది. మాతృత్వమాధుర్యాన్ని

పూర్ణరూపంలో అనుభవిస్తున్నది భవానీ. భవానీ కిప్పుడు పూర్తి విశ్రాంతిలభించింది. ఈ యింటిజంజాటము, శివం మంచిచెబ్బరలు యెవరయినా నెత్తినవేసుకుంటే రేయిం బవలు తనపూజాగదిలో వుండి, దేవునిలో ఐక్యంకావాలను కునేది. కాని నేడు దేవునిధ్యాసకంటే లక్ష్మీ చక్కబెడు తున్నపనులను, వంటశాలలోని ఆమెనైపుణ్యాన్ని, శివానికి తనకు స్నానాలవిషయంలోను, ఫలహారాలవిషయాలలోను భోజనాలవిషయంలోను ఆమెతీసుకుంటున్న శ్రద్ధ నేర్చు చుండుకుదనంచూడటంలో భవానీ ముగ్ధురాలవుతున్నది. లక్ష్మీచేస్తున్నపనులను తిలకిస్తూ, అప్పుడప్పుడు ఆమెచేత “ఇంతేనా అమ్మా, బాగుందా అమ్మా” అనుపించుకొను టలో కలుగుతున్న ఆనందం దైవపూజలో లభించుటలేదు. అంశుకనిఆ పూజాగదివైపుకని బయలుదేరినా తాను లక్ష్మీ న్నన్నచోటికే అజ్ఞాతంగా చేరుతున్నది. “కూర్చో అమ్మా” అని అక్కడ పొందే ఆదరం దేవునిదగ్గర లభ్యమవుటలేదు.

7. జాతకచక్రము

విజయపురిలో గణుతికెక్కిన కంట్రాక్టరు బ్రదీనారా యణ. ఆయన కాలేజీలలో చదివినవాడుగాదు, కాంట్రాక్టు వ్యాపారానికి తగిన పెట్టుబడులున్నవాడూగాదు, కుటిల నీతిల అనుభవమున్నవాడూగాదు, మాటలలో అధికారు లను తృప్తిపరచకల దక్షుడూగాదు. అయినా, తన చిన్న వయస్సులోనే అందరిఅభిమానాలను చూరగొని వ్యాపా

రంలో ప్రసిద్ధిజెందాడు. జగన్నాథబాబు తన కంట్రాక్టు వ్యాపారంలో భాగస్తుడుగావుండమని తనను నిర్బంధించి నపుడు లాభాలకు ఆశించి తాను సమ్మతించలేదు. స్నేహ ప్రీతితో మొహమోటానకి యిచ్చగించాడు. కోరినచో స్నేహ సంతసంతో సంతకాలుపెట్టాడు. ఫలితంగా సంవత్సరంజర గకముందే జగన్నాథబాబు అంతర్ధానమయ్యాడు. రాగల మొత్తాలన్నిటిని రొక్కంజేసుకుని, యివ్వవలసిన బాకీలను బ్రదీనారాయణభారానికి వదిలివెళ్ళాడు. లెక్కలలో 30 వేల లాభం తేలుతున్నది కాని, న్యవహారికంగా 40 వేలు యివ్వ వలసిన బాకీలు కనపడుతున్నవి. పితార్జితభూములన్నీ అమ్మినా తీరని రుణభార మిది బ్రదీనారాయణకు. పిల్లల చదువులకని బస్తీచేరినందుకు తగిన శాస్త్ర జరిగిందన్నారు దాయాదులు. ఆ పిల్లలతో వున్న భూమిని బాగుచేసుకోను చేతగాక బస్తీలకెళ్ళితే, యింతకుమించి మేంజరుగుతుంది; అన్నారు యిరుగుపొరుగు. పెద్ద మొత్తాలకు దొంగనోట్లు సృష్టించి, ఐ. పి. దాఖలుచేయమని కొందరు సలహాలిచ్చారు. తనపుత్రులచేత నోటీసులిప్పించి, వారిభాగాలను విడదొక్క మిగిలిన తనభాగం బాకీలవారి కప్పగించమని వ్యవహార దక్షులు ఆదేశించారు. బ్రదీనారాయణ సాఫీఅయిన న్యాయాధికారి తనయెడల ఆదరంగావుండేవారందరిని తనఆపులుగానే పిలిచి వస్తుంటాడు. ఇతరులయెడ స్నేహభావము, మమకారము, విశ్వాసము ఆయనహృదయంలో తొణుకుతుంటవి. కల్లపాటము ఆయనదృష్టిలో హేయమయినవి. పట్టుదలలకన్న సత్యాసత్యాలకన్నా యితరులమనస్సులకు నొప్పితగిచ్చుచు

యాలు ఆయన్ను వేధిస్తుంటవి. ఆపదలుసంభవించినంత మాత్రాన అపరాధికాగలస్వభావిగాదు ఆయన. జగన్నాథ బాబు చేసిపోయినమోసంకంటె తన కిప్పుడు పరులుచూపు తున్న చీకటిమార్గాలు తనను మరింత వేధిస్తున్నవి. మోస పోయినవానికే మోసంలోనిబాధ అనుభవమవుతుంది. సుని శితమైన హృదయంలో ఆ బాధ లీనమైనపుడే సంఘక్షేమం కలుగుతుంటుంది.

బ్రదీనారాయణ హృదయాన్నిచిక్కబట్టుకుని విధికి సంతానాన్నివదిలి ధర్మానికికట్టుబడి, పితౄజ్ఞత ఆస్తిసంతతిని అమ్మి, ఒక్కటొక్కటిగా బాకీలను సర్దుబాటుచేశాడు. ఇప్పుడాయనకు మిగిలింది యిల్లుమాత్రమే. ఈ ప్రపంచంలో అన్నిటికంటె కటువైనది కటికిదారిద్ర్యమన్నవిషయం అనుభవంమీదగాని అర్థంగాదు.

అధీరతలో ధైర్యతా విగళితావేదనలో క్షుభిత హృదయంతో ఆత్మగ్లానిచెంది, ఆవేశాన్నిపొంది తన అన్యత్త తకు తనను దూరుకుంటూ, తనకుటుంబానికి యేకైక సంపత్తియైన భూమిని విక్రయించి, బాకీలు తీర్చిగలిగాడుకాని, అంధకారంలో ఆవరించియున్న తనకుటుంబభవిష్యత్తును తిలకించి కింకర్తవ్యతావిమూఢుడై ఖోభిస్తూ బయటముఖం చూడనొల్లక రోగగ్రస్తుడై మంచానపడ్డాడు. ఎవరిని చూడగూ యిప్పుడాయనమనోనేత్రాలు యిచ్చగించుట లేదు ఎవరిమాటలువిననూ ఆయన కిష్టంలేదు. ఎవరితో మాటాడను ఆయనమనస్సు వాంఛించుటలేదు. ఆయనఆత్మలోని ద్వంద్వాత్మకసంఘర్షణ ఆయన్ను అస్తవ్యసంచేస్తు

న్నది. లోకంలో స్త్రీకి నీతికి లభించే ఫలిత మిదేనా అని ఆయన ఆత్మ వాపోతున్నది. దెబ్బతగిలినప్పటికంటే ఆ తరువాతనే బాధ విశేషమవుతుంది. ఆలోచనలు యెక్కువయి ఆకలి నశించింది.

అమాయకుడుగనుక బస్తీవాళ్ళు ముంచారని సానుభూతిని వెల్లడించారు దాయాదులు. వెర్రివాడుగనుక ధర్మానికికట్టుబడి దరిద్రుడయ్యాడన్నారు యిరుగుపొరుగువారు. ఎవరుచేసుకొన్న ఖర్చు వా రనుభవింపకతప్పతుందా అన్నారు మరికొందరు.

దరిద్రదేవతశక్తి ప్రచండమయింది. తనరూపాన్ని ప్రకటించినచోట నగ్నసృత్యంచేస్తుంది. లోకంలోని అన్ని శక్తులు ఆమెనుండుపరాజులు. బ్రదీనారాయణ ఆరోగ్యం నానాటికి క్షీణిస్తోంది. డాక్టరు విసిగిపోయాడు. మనోవ్యాధి మీద మందు లేమిపనిచేస్తవి!

కళ్యాణి ఆర్థికబాధలను అనుభవించియెరుగదు. ఆమె శరీరం యెంతదుర్బలమైందో అంత అనారోగ్యమైంది. పూజలమీద నైవేద్యాలమీద యెంతఆసక్తి మందులమీద పత్నీలమీదకూడ అంత శ్రద్ధవుంచుట ఆమెకు అలవాటయిపోయింది. దుర్బలరోగిష్టిశరీరంలో చిరాకులు చింకులు త్రొక్కుట, సహనం నశించుట సహజమైనవి. కాని ఆమె అందుకుప్రతిగా నిలిచింది. ఆమెకు చిరాకుకలీపించాలని, ఆమెనుఖనుండలనుంతా కోధానృతమైవుంటే యెలావుంటుందో చూడాలనేభ్రమతో బ్రదీనారాయణ ఆమెను వధువుగావున్నపుడు చేసినప్రయత్నాలన్నీ విఫలమయిన

రోజున మహాత్మాపహృదయంతో ఆమె తన అదృష్టదేవతగా
స్థిరీకరించుకున్నాడు. అప్పటినుంచి ఆయన ఆమె అభిప్రాయా
లకు ఆధిక్యతనిస్తుండేవాడు.

కళ్యాణి కాపురానికివచ్చినరోజునే యింటియాజమా
న్యాన్ని పొందింది. అతడు లేకపోవటం, మామగారికి
కూడా తానే సపర్యలుచేయనలసిరావటం తనభర్త బ్రదీ
నారాయణకూడా తనమాటకే ప్రాధాన్యతయిచ్చేవాడు
కావటంవలన ఆమెకు ఆ యింటిలో అంతా మమకారాలు
దప్పి అయిష్టవాతావరణం తెలియకుండాపోయింది. మామ
గారు తనయింటికి కోడలు వచ్చినట్లు తలంచలేదు, సాక్షాత్
లక్ష్మీదేవతే వచ్చిందని, ఆమెగుణగణాలను పదేపదే పొగడు
కుంటూ పొంగిపోయేవాడు. మామగారి మెప్పుమాటలు
ఆమెశరీరానికి శక్తికలిగించేవి. అన్నివైపులా ఆనందాన్ని
పొందుతూ హాయినిగ్రోలుతూ, పరమతృప్తితో జీవించే
వారిని చూచి, ఆ సర్వశక్తివంతుడైన భగవంతుడు ఓర్పు
జాలడు. నవ్విస్తూ కవ్విస్తూ ఏడ్చించి మనోరంజననుబొందుట
భగవంతునికి పరిపాటి.

ఆమెమామగారి అస్తమయంతో ఆమెలోని పుత్రాహం
కుంభిషింది. మెప్పులతోను ప్రోత్సాహాలతోను వుద్రేకా
లతోను మానవులు చేయగలిగినన్ని కార్యాలు కర్తవ్య
రూపంలో యెన్నఱూ చేయలేరు. ఇప్పుడు కళ్యాణిచేసేపను
లన్నిటికూడా కర్తవ్యముద్రలు పడుతున్నవి. బ్రదీనారా
యణపక్షి కపుత్రసంతానమైనందున త్వరపడివిరువాహించే శా

గాని, యింకా వ్యక్తిత్వంరాలేదు. అందువల్ల నే నేడు ఆ కుటుంబం దర్శకుడులేని డ్రామాలాగుంది.

రత్నాకర్ జననంతో మేఘావృతచ్ఛాయలు ఆ యింటినుంచి విడిపోయినవి. జాతకచక్రం వ్రాయించి జ్యోతిషులన్న వారందరివద్దకు వెళ్ళి కానుకలర్పించి తనమమతకొద్దీ మరీమరీ అడిగి తెలుసుకుంటున్నాడు బ్రదీనారాయణ. బాలునిపోషణకంటె అతనిభవిష్యత్తును గురించిన ఆఁకోశన యెక్కువయింది. దశమస్థానమందు రవి, కుజ, శుక్ర, శని, బుధుడు, ద్వితీయమందు రాహువు, తృతీయమందు గురువు, చతుర్థమందు చంద్రుడు వుండి, మీనలగ్న జాతకుడయినందున జాతకునిది రాజయోగమన్నారు. రాజకీయ పురోహిత నాయకుడై ప్రధానమంత్రిగాక తప్పదన్నారు జ్యోతిషాహితీపకులు. ఈ వాక్కులు బ్రదీనారాయణను జేయని మత్తులో ముంచినవి. “మీరు మరీ పిచ్చివారైపోతున్నారు. వాడు బ్రతికిపెద్దవాడైతే ఏదోఒకటి అవుతాడు; కాన్ని గురించి యింత భ్రమలుపడుతూ మీరు యింతవ్యూహంగా లను మరచి, ఆఖరకు స్నానం భోజనం కూడా విడిచిపెట్ట గుట నాకే సిగ్గుగావుంది పూవుకోండి. వాడికి జాతక చక్రకాణూ నద్దు, పూహాగానాలూ నద్దు. మీరు ఏ డిజాత కాన్నిగూర్చి ఎవరినద్దా ఏమీ అనకండి.” అని నిండు ప్రశాంతకంఠంతో అన్నది కళ్యాణి “నీవు నెవ్రదానివి; వాడిజాతకప్రభావం నన్నలా తిప్పిస్తుంటే, నన్నేందేయ మంటావు చెప్పు? నీవు నిజంగా రత్నాన్ని కన్నావు. అందుకే వాడిని నేను ‘రత్నం’ అని పిలుచుకుం

టున్నాను. వాడు భారతరత్నంగా ఒకనాడు పిలువబడతాడు" అని పొంగుతూన్న ఆనందంతో అన్నాడు బ్రదీనారాయణ. "ఎవరిబిడ్డ వారికనులకు అలానే కనిపిసాడు. మీరు మరీ పిచ్చివాగుకాక, కాస్త పాలేళ్ళు ఏమిచేస్తున్నారో చూడండి" అన్నది ఆమె.

మానవకాంక్ష ఎండమావులలో నగ్ననృత్యంచేయిస్తుంటుంది. రత్నాకరునిజాతకచక్రం బ్రదీనారాయణజేబులో ఉనదినాభివృద్ధిపొందుతున్నది. పేరుబొందిన ప్రసిద్ధ జ్యోతిషులవద్దకు యెంతదూరమయినా వెళ్ళి, జాతకునిభవిష్యత్తుని అన్నిదశలలోను అడిగి తెలుసుకుని పెద్దపెద్దకానుకలను సమర్పించి వస్తుంటాడు. కాని ఆ తెలుసుకున్నవినరాల విపుడు కళ్యాణితో చెప్పటలేదు. చెప్పి ఆమెవిసగటకు గురిగావటం తనకిష్టంలేదు. గ్రామంలో తనకిష్టమైనవారందరి వద్దకు వెళ్ళి ప్రయత్నపూర్వకంగా మాటలలో తనరత్నాకరుని జాతకప్రభావవిషయం తెచ్చి, జ్యోతిషులు చెప్పినవి వరుసకుదురక మరింత హెచ్చింపులతో చిలవలుపలవలుగా అల్లి చెప్పివస్తుంటాడు. వినేవారు వున్నపుడు చెప్పినకొద్దీ తనహృదయం ఉల్లాసంతో వూగిపోతుంటుంది. ఎవరితో చెప్పనూ వీలుకుదరనప్పుడు తనముసలిపాలేకు నాగులును పిలిచి "నాగులూ, మీఅమ్మగారు పిచ్చిదిరా, నేను మొన్న విజయవాడ వెళ్ళినట్టాను. ఈమాట యింట్లో అనబోకు సుమా! నుహాపండిట్ వైకుంఠశాస్త్రిగారివద్ద కెళ్ళాను. అబ్బ! ఆయన జ్యోతిషంలో అఖండవిద్వాంసుడు. ఎంతమంది పెద్దపెద్దవారు ఆయనవాక్కులకొరకు వేచి

వున్నాడు! రాజకీయనాయకులు ఆయనవాక్కులతో తమ భవిష్యత్తును తూచుకుంటున్నాడు. వ్యాపారులు ఆయన మాటలతో తమలాభాలు అంచనాలు వేసుకుంటున్నాడు. విద్యాధికులు ఆయనసలహాలతో కార్యరంగాలను నిర్ణయించుకుంటున్నాడు. అలాంటి మహాపండితుడు మన రత్నాకర్ జాతకాన్ని వేయినోళ్ళ పొగడుతున్నాడు. ఈ జాతకానికి రాజయోగముందన్నాడురా, అఖండఖ్యాతితో పరిపాలనాస్థానాన్ని పొందితీరాలన్నాడు. వాడు ఆంధ్రరత్నం దేశరత్నంరా. వాడు మంత్రిఅయినపుడు నీ కొడుక్కు మంచిపుద్యోగం యిస్తాడులేరా,” అనేవాడు.

నాగులుఅమాయకుడు, అల్పసంతోషిఅయినా అతని స్వల్పబుద్ధికి అందులోని నగ్నసత్యం స్ఫురించింది. “మా వాడు అప్పటికి ముసలివాడవుతాడు గదండి!” అన్నాడు నిరాశాకంఠంనో. “నాగులూ, నీవు పిచ్చివాడనోయ్. నీ కొడుక్కుగాకపోతే, నీ మనుమడికయినా మా రత్నం మంచిపుద్యోగం యిచ్చితీరుతాడురా. వాడిస్వభావం మర్చిపోయేదిగాదు” అని నిశ్చితకంఠంతో అన్నాడు బ్రదీనారాయణ. ఈదఫా నాగులుకు నమ్మకంకలిగింది; కృతజ్ఞతతో ముఖం విప్పిరింది. అయినా, తనకు అంతా మనుషురాళ్ళే కలిగి, మనుమడు పుట్టకపోతేనో, అనేశంక అతనిని అనందిగ్ధం చేసింది. ఈ అవకాశాన్ని వుపయోగించుకునే అదృష్టం తన కొడుక్కు కలుగుతుందో కలుగదో అనేఅనుమానంనో బాధపడుతున్నాడు.

కళ్యాణి గృహకార్యాలలో లీనమయివుంది. తాలింపు

గింజలలోనిరాళ్ళను యేరుతున్నది. నాగులు తచ్చుట్లాడుతూ, బిడియంతోను భయంతోను తొక్కిసలాడుతూ, తనముందుగా రెండుమాగులు వచ్చిపోవటము గమనిస్తూనేవున్నది. తిరిగి వచ్చినపుడు ఆమె వుండజాలక “ఏమిటి నాగులూ, ఏదైనా చెప్పాలా?” అని పిలిచి అడిగింది. “ఏమీలేదు అమ్మా! మన బాబు పెద్దయ్యాక మంత్రిఅవుతాడట, మా నుగునుడికి వుద్యోగంకూడా యిస్తాడుట...” అని ప్రేమ లాలుకుకంతంతో అన్నాడు. “మీ దొరగారేనా యీ మాటలన్నీ చెప్పింది!” అని ఆమె ఆశ్చర్యకంతంతో అడిగింది.

నాగులు:- అవును అమ్మగారూ, అయ్యగారు పెరిగి బెజవాడవెళ్ళి పెద్ద జోతిష్యులవారినద్ద బాబుజాత కంఠంపూపించారట. రాజయోగముందన్నారట.

కళ్యాణి:- మీ అయ్యగారికి మతిపోతున్నది. నీవు కూడా ఆయనకు తోడుగాబోకు. నీకు ఏనాడో కలుగబోయే మనుమళ్ళవుద్యోగంకొరకు యీనాటినుంచే దేవుళ్ళాడుతూ పిచ్చినాడివి కాబోకు. (అని మందలించింది.)

నాలుగుసంవత్సరాలు గడిచిపోయినవి. ద్వితీయపుత్ర సంతానం కలిగింది కళ్యాణికి. మొదటిఅనుభవాన్ని పుపయోగించి మరింత శ్రద్ధగా వ్రాసియించాడు జాతకచక్రాన్ని. పాత పరిచయమున్న పండితోత్తములందరిదర్శనము మళ్ళీ చేసుకున్నాడు, ఈ జాతకుడు.

* * * * *

పండితయోగంలో జన్మించాడన్నాడు. మహాపండితుడై కాళిదాసువలె కావ్యాలువ్రాసి శాశ్వతకీర్తిని గడి

స్తాడు; తరతరాలకు మాసిపోని కీర్తిని పొందుతాడని అందరూ నెలవిచ్చారు. ఇది మరింత ఆనందమైనవిషయంగా తోచింది బ్రదీనారాయణకు. తనపేరును తనవంశంపేరును తరతరాలకు శాశ్వతంచేయువాడు గనుక, మరింత మనుకారం కలిగింది యీ జాతకునియెడల. అందుకే కాళిగానని పేరుబెట్టాడు యీ పుత్రతారత్నానికి.

ఇలా మూడు నాలుగుసంవత్సరాల కోమాటు జ్యోతిషులనద్దకు తిరుగుతూనేవున్నాడు బ్రదీనారాయణ. పృష్ఠకుమారి పుట్టినపుడు సాక్షాత్ సరస్వతీదేవి తనయింటికి వేంచేసిందని ప్రచారంచేసుకుంటూ పొంగిపోయాడు. ఆ తరువాత రోహిణి జన్మించినపుడు లక్ష్మీయోగజాతకమని, సాక్షాత్ లక్ష్మీ తనకనులయెదుట ప్రత్యక్షమయిందని సంబరపడ్డాడు.

ఒక్కొక్కరు తనను ఒక్కోవిధంగా ఆకర్షిస్తున్న ఆ నలుగురుబిడ్డల విద్యాభివృద్ధులకని విజయపురి చేరాడు బ్రదీనారాయణ. కొంతకాలానికి విధి ప్రణోపించింది. జగన్నాథం చేతిలో చిక్కుకుని సర్వసంపత్తిని కోల్పోయాడు. ఆ చీకుతో ఆరోగ్యంకూడా అదృశ్యమైంది. సంపత్తి పోగొట్టుకున్న బాధకంటే బ్రదీనారాయణ అస్వస్థత కళ్యాణిని కలువరపెడుతున్నది. అర్థంగాని జబ్బుగా డాక్టర్లు జవాబుచెప్పారు. మనోవ్యాధికి డాక్టర్ల మందు లేమిపనిచేస్తవి!

నరదనపడి కొట్టుకుపోయేవానిపై తుఫాను కటాక్షించినట్లు, బ్యాంకులో జగన్నాథంచేసిన మోనర్ డ్రాఫ్టుతోటీసు రెండు వేలకు వచ్చిపడింది. విధి వక్రించినపుడు అడుగడుగునా

అఘాతాలు కలుగుతుంటవి. ఆఖరిదమ్ము అంతమయినపుడే నూతన జీవితసోపాననిర్మాణం జరుగుతుంది. కష్టాలు మానవుని కరుడుకట్టించి, యెదురీతకు అలవరుస్తవి.

భగవంతుడు స్త్రీలకు కావలసినంత కన్నీటినేగాదు, అవురమైనపుడు కాలానికి ఎదురీదగల కఠినత్వంకూడా యిచ్చాడని రుజువుచేసింది కళ్యాణి. దివాలాయెత్తిన వ్యాపారి లెక్కలపుస్తకాలను ముందెట్టుకుని విలపించటం నిష్ప్రయోజనమని వెర్రితనమని కళ్యాణికి తెలుసు. ఏ నీతికొరకు ధర్మంకొరకు యావత్తు కోల్పోయాలో ఆ నీతిధర్మం విలువదెలిసిన కళ్యాణి కర్తవ్యస్మృతురాలయి భర్తకు ధైర్యాన్నినింపి పూతాన్నిచ్చి వున్న యింటినికూడా అమ్మిబ్యాంకుకు చెల్లించింది. న్యాయము ధర్మము, లక్ష్యాలు ఆదర్శాలు అని గొంతుచించిచాటుకునే రాజకీయరంగంలోను కోర్టులలోను అది వాస్తవికశూన్యం. అక్కడ అన్నీ కరుడుగట్టిన కఠినహృదయాలు. అధికారులమనసులు కరిగి, కరుణకలుగటం కద్దు.

స్నేహాన్నినమ్మి, ధర్మానికి కట్టుబడినర్వస్వాన్ని కోల్పోయిన అమాయక బ్రదీనారాయణగాధ విన్నపుడు, అక్కడి హైకోర్టు యెగ్జిక్యూటివ్ యింజనీర్ నాగార్జునదాస్ మనస్సు ద్రవించింది. తనసానుభూతిని ప్రకటించను స్వయంగా వారి యింటికెళ్ళినపుడు బ్రదీనారాయణ అస్వస్థత, బాడిలోనడిచిన పాదముద్రలవలె ఆ యింటినుంచి అదృశ్యమవుతున్న లక్ష్మీచిహ్నాలు; కళ్యాణిలోని తీయని ఆదరితత్కారం, వోప్రక్క, తొంగిచూస్తున్న దీనత్వం, మరోప్రక్క ఆయన్ను

చలింప జేసినవి. జగన్నాథంచేసిన కంట్రాక్టుపనులన్నీ తనకు విదితమే. తా నెన్నోవిధాల ఆయనకు సహకరించాడు. ప్రతి ఫలంగా ప్రభుత్వాన్ని అనేక మోసాలుచేశాడు. ఇటు అమాయకుడయిన బ్రదీనారాయణనూ సర్వనాశనంచేశాడు.

శిథిలాలమీదజరిగే నిర్మాణం అత్యధిక అనుభవంతో వుంటుంది. నాగార్జునదాస్ అనురోధంతో సర్వసహకారాలతో బ్రదీనారాయణ కంట్రాక్టులకు దిగి, పూర్తిగా వుంజుకున్నాడు. మోసాలూ, తంత్రాలూ లేకుండానే అందన ఆదరాలనూ పొందుకూనే అభిమానాలను చూరగొంటూనే ఆర్థికాభివృద్ధిని పొందగలిగాడు. తాను విజయపురిచేరక ముందున్న స్థితికంటె నేడు ద్విగుణరూపంలో వుంది. విజయపురిలో ఆధునికహంగులతో స్వగృహనిర్మాణంకూడా జరిగింది.

8. వలపులరాణి

కృష్ణకుమారి యిప్పుడు యశోపాల్ కాలేజీలో ప్రవేశించింది. ఆమెయడల బ్రదీనారాయణకు ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధవుంది. ఆమె గొప్ప సాధ్యగా ప్రతిటిబాందీ మోగముందిసి. స్త్రీలలో అంత గుంచిజాతకురాండ్రు సహజంగా వుండరని, ఆమెద్వారానే తల్లిదండ్రులకు పేరు, శాంతి లభిస్తుందని జాతకులు చెప్పినమాటలకంటె బాల్యంనుంచి నాధుసించితపలుకులు, లాలింపులతో, అనురాగంతో అర్థమై పులకితంజేసే ఆమె స్నేహదృశ్యములు, ఆమెలోని క్రేడాకాంతకచాంచల్యం, వాత్సల్యోద్వేలమైన ప్రభుత్వ

ముఖమండలం ఆయనను ముగ్ధునిచేసెడివి. ఆయనమనో
రాజ్యంలో యీమెకున్న వీరవిహార క్రీడావకాశం అన్నలు
గాని చెల్లిగాని పొందజాలకపోయారు. కన్నతండ్రిలోని
అనిర్వచనీయమైనప్రేమ ఆమెలోని చిరాకులకు, చీకాకు
లకు, చంచలతకు కనచమువలె వుంటూ వాటిని విస్తృతం
చేయగలిగింది.

పుష్టికర్త కదాచిత్ గా మానవులను విచలితులను
జేయను. తన మనస్సంతా కేంద్రీకరించి, అతిశ్రద్ధతో మచ్చు
ప్రతీకులుగా అత్యద్భుతఅందంతో చిత్రించి యీలోకంలోకి
వరులుకుంటాడు. ఆ మధుభరితమైన అందాలనుందరిని
గూర్చిసపుడు మానవుడు విభ్రాంతిచెంది “బ్రహ్మ పాపం
తనకొరకని చిత్రించుకునివుంటాడు, సరస్వతి యెదుటపడి
సపుకు భయకంపితుడై అధీరతతో యీలోకానికి జార
విడచివుంటాడు” అని, ఆ దోషాన్ని ఆయనకే అంటగట్టుట
పరిపాటి. అలా చాటుగా బ్రహ్మచే జారవిడువబడిన దీ కృష్ణ
కుమారి.

భగవంతుడు పక్షపాతి; నదీజలాలన్నిటిని ఆ అగాధ
సాగరగర్భానికి అర్పిస్తాడు. అనంత అంతరిక్షానికి అంటిన
ఆ హిమాలయాలనేమంచుతో వాటియెత్తును యింకా
పెంచుతుంటాడు. అలానే అందాలవై పే అలంకారాలన్నీ
నడుస్తుంటవి. కృష్ణకుమారిగది ఒక చిన్న ఫాన్సీషాపు అన్నా
యిబ్బందిలేదు. సినిమానిర్మాణరంగంలోని మేకప్ గదిఅన్నా
యిబ్బందిలేదు. పాపం రోహిణికి ఆ గదిలో అడుగుపెట్టే
హక్కులేదు.

కా లేజీలేనిరోజు కృష్ణకుమారికి ఆనందంగానూ
వుంటుంది, బాధగానూవుంటుంది. ఖిచ్చ పెరిగినపుడు
సంపాదన పెరుగుతుందికాని, ముస్తాబు పెరిగినపుడు కాలము
పెరుగదు. ఆ బాధ నేడు కృష్ణకు బాగా అర్థమవుతున్నది.
ఆమెకు స్నానము మేకప్లకు మూడుగంటలు అనివార్యము.
200గాలన్లనీరు పారబోయనిదే, మైసూరుశాండిల్ ప్రజ్
సోపు సగముఅరుగనిదే ఆమెకు తృప్తివుండదు. సంపత్తిమీద
సవారీచేసేవాడు అడుగడుగున అంకణాలువేసుకుంటూ అభి
వృద్ధిపథకాలను అమలులోపెడుతుంటాడు. అదేదీని మూ
లోకంలో భగవంతుడు అందాలను అన్యుతభరితంగా చేతి
కిస్తూ ప్రతిమలనలె చిత్రించిన సునర్ణ సుంసరాలగులు
అంతటితో తృప్తిజెందక తమ అందంఅభివృద్ధికొనకు అను
క్షణము ఆలోచనలుచేస్తుంటారు.

కృష్ణకుమారి మేకప్లూ, వయ్యారాలు, సెటా
టోపాలు యింటిలోనివారందరికి వెగటుగానేతోసుంటు కాని,
బ్రదీనారాయణకుమాత్రం ఆనందాన్ని కలిగిస్తుంటుపి ఆమె
అధునాగరికపు లక్ష్మీఅవతారమని సరస్వతీదేవిస్వరూపమని
మనస్సులోనే పొంగుతుంటాడు. పట్టణంలోని సననాగరిక
యువకలోకానికి విద్యార్థిలోకానికి ఆమె ఆకర్షణాదేవత.
ఆమెఅలంకారాలన్నీ మెరుగులుదిద్ది అందాన్ని అభిగమింప
జేయునట్లే తోస్తుంది వారికి. అవును, సర్వలను ఆకర్షించి
ఆహ్లాదాన్నిచ్చు వివిధరంగుల పుష్పగుచ్ఛాలమీద భ్రమ
రము వాలినపుడు అరుణ, కెంపు, సునర్ణ, పిండ్ల, రిజిత
రంగులలో భ్రమరకాటుకరంగు కలిసి, సోభను చూపాం

నిస్తుంది. ఆపైన అచటనే పంచవన్నెలచిలుక రెక్కలపురుగు చేరినపుడు వెగటుగాక అద్వితీయంచేస్తుంది. అందంపైచేసే అలంకరణలు యేరూపంలోనున్నా అవి అందాన్ని అత్యధి కంచేయుట సహజం.

చంద్రబింబంతో అనంత ఆకాశం శోభిస్తున్నట్లు, ఆ బింబంతోనే నక్షత్రమండలం ఆధిక్యతపొంది గర్విస్తున్నట్లు కైలాసపర్వతంతో భూలోకం శోభిస్తున్నట్లు యశోపాల్ కాలేజీ కృష్ణతో విరాజిల్లుతున్నది. ఏకారణంతోనైనా కృష్ణ కాలేజీకి హాజరుకానిరోజు చంద్రుడులేని నక్షత్రకూటమినలె కళావిహీనమై వుంటుంది కాలేజీ. ఆమె రాలేదని అందరి మనస్సులు ఆరాటపడుతవి. చంద్రబింబసమాన చిరునగవును చిలికించే ఆమెముఖమండలం అందరిహృదయాల్లోను మెదులుతుంది. ఆమెరానిరోజు ఆమెక్లాసువిషయం వ్రాసినపుసరంలేదు. ఆచార్యునిదృక్పథే ఆమెకొరకు వెదుకుతుంటవి. ఆయనమనస్సు అజ్ఞాతరూపంలో ఆమెను స్మరిస్తుంటుంది. తెరచివున్న క్లాసుపుస్తకంలో చూస్తూనే సుకోమల కుసుమంలాంటి ఆమెముఖాన్ని వర్ణిస్తుంటాడు. పిసినారి విద్యార్థులు కొందరకు వారిపుస్తకంలో అవి కనిపించక, వెల వెలబోతూ బుర్రలేని మిలిటరీసైనికులవలె ఒక్కొక్కరుగా నిలబడతారు.

ఆమె కాలేజీకి రానిరోజు ఆమెద్వారా పునీతంగా ఆ మార్గం చిన్నబోయి దీనతను ప్రకటించుకుంటుంది. ఆ మార్గంగుండా ఆమెపోనికొరత అచటి అందరిని బాధిస్తుంటుంది. నేత్రాకర్షణలోగూడా అనిర్వచనీయమైన యింత

అనుభూతిని కల్పించిన ఆ భగవంతుని ఆశయం విశిష్టమైంది.
అదే సృష్టికి మూలం గాబోలు!

రితూ మొదలగు వాహనాలమీద కాలేటికి వెళ్ళుట
కృష్ణ కస లిష్టముండదు. తన అందంలోని పరిపూర్ణ సౌష్ఠ్యాన్ని
ప్రదర్శించను వీలుగా దనేమో, ఆమె శరీరచ్ఛాయ మేలిమి
సువర్ణరంగులో స్పటికమువలె నునుపులుదేలి చూచుకులు
గ్రక్కుతూ వెన్నవలె మిసమిసలాడుతుంటుంది. వికసితకమ
లమువలెనుండు ఆమె ప్రఫుల్లితముఖమండలములో విలా
సపు చంచలత్వం జలిబిలినృత్వంచేస్తుంటుంది. వ్రవికి ఒడిపిం
చునట్లుంటవి నేత్రద్వయము. నుదురు విశాలము, తీర్చిదిద్దిన
కపోలాలు, పూర్ణవికసిత గులాబిపుష్పరేకువలె అనునానాధ
రాలు. ఆమె కిలకిల నవ్వి నపుడు కాకుమేఘాలలో జగిజిగిగా
మరిసినట్లుంటుంది. కాకునలుపయిన ఆమె శిరోజాలు అంత
దీర్ఘమయినవిగాదు. అయినా వాటి దీనత్వాన్ని ప్రకటన
కానీయకుండా కృత్రిమకురులతో రెండుజడలను వేసుకుం
టుంది. నిష్పక్షపాతాన్ని ప్రకటించనో యేమో ఒకజడను
మాత్రమే నెనుకవుంచి, రెండోజడను ముందునైపు కుడి
వక్షోజంమీదుగా జారవిడుస్తుంది. ఏ ఇంజనీరో శిఖరా
గ్రాన్ని కొలువను తేపు శిఖరంమీదుగా వేసి, అక్కడే ఆ
తేపుకుకలిగిన గౌరవాన్ని పరికించి, తిరిగి తీయబుద్ధిబుట్టక
నదని తదేకంగాచూస్తూ తనకర్తవ్యాన్ని మరచినట్లుంటుంది
ఆ జడ. సింహారరంగులో మెరుపులు ప్రతిబింబిస్తున్న
పావడాగర్వాన్ని అణచను వేసినట్లు నీలిరంగువోణిని చుట్టి
వక్షద్వయమనే రెండుకొండలమధ్యగా పైకివేస్తుంది. అది

బెంగాలునో పంజాబునో రెండుగా విభజించి, యూనియన్ పాకిస్తాన్ కొరకు గోడలుకట్టినట్లు రెండునయ్యోజాలకు హద్దుల సేర్పాటున్నది. ఆమెధరించిన మఖమలుజాకెట్లు వదనచను కులతో పోటీలుపడుతున్నది. పాదాలకు తోడిగిన శెల్లని స్టాకిన్స్, బూటులు మేకప్ కు పరిపూర్ణ త్యాన్నిస్తున్నవి. ముఖాన్ని ఆలివాయిల్ తో మర్దనచేసి, సబ్బుతో శుభ్రం చేసి, స్నో కుద్ది టాలక్రంపనడక్ కొట్టి పింజపుష్పర్మిలో తుడుచుకోవడంవలన గాబోలు మరింత తేజోవంతంగా వున్నది. ఆమెఅందం చాలకడలినుకుగు మెరుగువలె అద్వితీయమై శోభిస్తున్నది.

జన్మతోవచ్చిన అందానికి తన శక్తినంతటిని పోడు చేసి మెత్తులుపెట్టినా యెక్కడ లోపముంటుందో అనే భయం కృష్ణను విచలితను చేస్తుంటుంది. బ్రదీనారాయణ ఆమెచదువునుగురించి ఆలోచిస్తున్నాడు. ఆమె తనఅందాన్నిగురించే ఆలోచించుకుంటున్నది. అంగరూ తనఅందాన్నిగురించి పొగడాలని, ముగ్ధులుగావాలని ఆమెవాంఛ. విక్టోరియా మహారాజ్ఞి రాజసభకు వెడలినట్లు ఆమె తన కొనేటికి పయనమవుతుంది. మండుతూన్న వెలుగు రెక్క పుసగులను ఆకర్షించినట్లు అందం మానవులను ఆకర్షిస్తుంది, నెక్రసి కల్పిస్తుంది. అద్వితీయమైన ఆమెసౌందర్యాకర్షణలో కాలేజీ విద్యార్థులెందరో కొట్టుకుపోతున్నారు. అజ్ఞాతంగానే అసభిజ్ఞంగానే ఆమె అందంతో ముగ్ధులయినవారు కొందరు నేత్రపానంతో తృప్తినందక, ఆమెవెంట జైలకువెంటవెళ్ళు వైలవలె, హవ్వల్ దారువెంట వెళ్ళు సిపాయిలవలె, గురు

వుతో వెళ్ళు శిష్యులవలె వెళ్ళుతుంటారు. వినగట చెంది నిస్సహపాండి చేతన్యంపొందబోవువారిని తన మృదున ధుర మందహాసపు కొంటెవిసుకుతో వారికికానలసిన సూతాన్నిచ్చి పిచ్చివారినిచేసి ప్రోత్సాహమిస్తుంటుంది.

ఇపుడు కృష్ణకుమారి బాడిగాడ్డలసంఖ్య ద్విగుణమయింది. వారంతా జీతభత్యాలులేని తన బాడిగాడ్డలని ఆమె భావన. వారిలో యెవరికివారికే తనను ప్రేమిస్తున్నదని అందుకే ఫలానసమయంలో తననుచూచి ఆదరంగా చిరునగవును ప్రకటించిందని నమ్మిక. ఇలాంటి దోబూచుటలకు భ్రమలు యెంతప్రేరణనైనా యిస్తుంటవి. ఆమె ప్రతీజ్ఞనుంచి బయలుదేరితే, కొద్దిఅంతరంతో చిన్నబ్రూపు వెంటాడుతూంటుంది. ఈలలువేయుట, వ్యంగ్యవాగ్దాశాలను నడులుట, తుమ్ముట, సకిలించి దగ్గుట, కవ్వించే కలహాప్రియమాటలనుట, అకారణంగా గొప్ప వికటనగవును ప్రదర్శించుట వారి కలవాటయిపోయింది. అనన్నీ తన కీర్తికి నిదర్శనలయినట్లు, వుత్సాహానికి పూతమయినట్లు, అభ్యంతకు హంగులయినట్లు ఆనందభరితురాలవుతున్నది. అది 'డాన్ క్విక్ సేట్' పూహావిహారమనుకున్నా నా అభ్యంతరంలేదు. ఏకాంకాలవల్లనైనా ఆమెను వెంటాడుతున్నప్పుడం ఒకరోజు అదృశ్యమైతే, ఆమెమనస్సంతా వికలంకంబుతుంది. నక్షత్రకోటి హర్తాళోచేసినపుడు పేలనంకో చీకాకుతో వ్యధతో ఏకాకిగా పయనించే చంద్రబింబంవలె ఆమె ఆరోజంతా అన్యమనస్కురాలుగా వుంటుంది. క్లాసులో కన్నుగీటులు, కొంటెచూపులు, వ్యంగ్యబాణాలు అభ్యం

గానపుడుకూడా సత్కారాలు సన్మానాలులేని సభికునివలె చిన్నబోయివుంటుంది. వాటికొరకు ఆమెమనస్సు తహతహలాడుతుంటుంది. కాని అధీరతలోని దీనత్వం ఆమెఅందాన్ని ద్విగుణీకృతంచేస్తుంది.

క్లాసుపుస్తకాలమీద ఆమెకు అభిలాష తక్కువ. చదువుటలో డిటెక్టివ్ నవల్స్ న్నా సినిమాలలో స్టంటుఫిల్ములన్నా శ్రద్ధ హెచ్చు. చతుర్ముఖపారాయణమన్నా కేరమన్నా మరింత అపేక్ష. భాషావిజ్ఞానంకంటె విజ్ఞానంకంటె ఫ్యాషన్లవైపు అనుకరణలవైపు ఆమెమనోప్రసృత్తి పరువులెడుతుంటుంది. భారత సంస్కృతీసంప్రదాయాలామె కంటెత్పినిస్వపు. పాశ్చాత్యభావనలతో మిళితమైన సాంప్రదాయం ఆమెను ఆకర్షిస్తుంది. 'టాటాలు, గుడ్ మార్నింగ్స్' అధకప్రీతి. పప్పా, మమ్మా' శబ్దాలు పాశ్చాత్యుల నోటినుంచివచ్చినట్లే వస్తవి.

పురుషులమధ్య మెలగటమే తనకిష్టం. స్త్రీలసాంగత్యము, స్త్రీలతోతిరుగుట ఆమెకు నచ్చదు. పురుషులతో సమచుభ్యాసలేకుండానయినా ఆడగలదు, తిరుగగలదు, సంభాషించగలదు. ఆమెప్రక్కనున్నపుడు మొద్దులబ్యాబులకు కూడా ఆశుకవిత్వం వచ్చేస్తుంటుంది. పద్యరూపంలో పెట్టి ప్రహేళిస్తుంటారు. వాటితో ఆమె పరవశమవుతుంటుంది. ఆమెపరవశం యెదుటివారిని మరింత రెచ్చగొడుతుంది. వారు పంచరత్నాలరూపంలోను, ప్రార్థనాప్రతాలరూపంలోను రచించి సమర్పించుకుంటుంటారు వాటిని ఆమె పడే పడే చదివి తన్మయురాలయి, పెట్టిలో చీరలఅడుగున అతి

జాగ్రత్తగా పదిలపర్చుకుంటుంది. పేరాశగల వడ్డీవ్యాపారి పెద్దనడ్డీలతో వ్రాయించుకున్న ప్రామిసరీనోట్లను అతి జాగ్రత్తగా దాచుకున్నట్లు ఆమె తనకులభ్యమైన ఉత్తరానిను దాచుకుంటుంది. ఆమె కిప్పుడు పసిబిడ్డలద్వారాను పుస్తకాలలోపెట్టి యిచ్చుటద్వారాను, ఆమె చూడకుండా ఆమె బల్లమీదే పిడచుటద్వారాను అందుతున్న ప్రేమలేఖల సంఖ్య పెరుగుచున్నది.

“అమ్మా, అక్కనుగురించి చెప్పకునేమాటలు నేను వినలేకుండావున్నాను. రోజూ మగపిల్లలతో వాలీబాల్ ఆడుతున్నదట. వాళ్ళకు షేక్ హాండ్ లిస్తున్నదట. నా క్లాసు లోనిపిల్లలు గుచ్చిగుచ్చి అడుగుతున్నారు.” అన్నది రోహిణి తల్లియెదుట.

కళ్యాణి :- దాన్ని ఎవరేమి అనగలరే! గడపలో అడుగుపెడుతూనే శివ్వాలూ చిందులూ త్రొక్కుకుంటుంది. కోపమంతా దానినెత్తినే పుంటుంది. ఏమి అసటానికీ ఎనరికీ అధికారంలేదు. దాన్ని ఏమయినా అంటుముందు మీ నాన్నగారు వ్రాసుకోరు.

రోహిణి:- అక్కకు నేనంటే అంత కోపమెందుకో? మొన్న వాళ్ళికారేజీలో స్పోర్టుజరుగుతుంటే మేనుండరమూ చూడబోయాము. అక్క మొగపిల్లలవై పున నిలిచి పుండి. నేను నాతోవచ్చిన ఆడపిల్లలనందరిని విడచి అక్క వద్దకు పరుగెత్తుకెళ్ళాను. నన్ను చూడగానే ఆమెముఖమంతా కాతన్యంపహించింది. నన్ను కొరకొరచూస్తూ యూరూ పున్న ఒక విద్యార్థిదగ్గరకుపోయి, నవ్వుతూ ఏదో మాట్లాడు

తోంది. నేను చిన్నబోయి తిరిగి నాతోవచ్చిన ఆడపిల్లల వద్దకు వెళ్లినమ్మా!

కళ్యాణి:- రోహిణీ, నా కీ విషయాలు చెప్పి మరీ యెండుకు బాధిస్తావు తల్లీ. దానివిషయంలో నాహృదయం తో భిన్నున్నది. మాటలంటే చిందులుత్రొక్కి యేడుస్తుంది; భోజనం మానేస్తుంది, ఆతరువాత యెంతరాద్ధాంతమైనా చేస్తుంది. మీ నాన్నగారిగారాబం దా న్నలాచేస్తున్నది.

అపరాహ్ను సమయ నుది. మాఘమాసపురోజు లవి. వృక్షాలను సరికివేసిన అరణ్యంవలె, సరుకులంతటిని యెగు మునిచేసివేసిన వ్యాపారి గోడవునువలె, ప్రేక్షకులులేని నిర్జన ధియేటనువలె అనంత ఆకాశమంతా శూన్యంగావుంది. మేఘాలన్నీ యెక్కడికో పలాయనమయినవి. మొండికేసి అక్కడక్కడావున్నవి తెల్లని మాదిపింజలువలె తేలియాడుతూ గగనశోభకు నగలవలె నిలిచినట్లున్నవి. రజితకిరణోజ్వలమైన ఆకాశమూ, ఆ తేలియాడుచున్న స్ఫటికములాంటి చిన్ని చిన్ని మేఘాలు, జీవరాసులకు హాయినిగూర్చే ఆ గగనరాజ తీక్షణధృక్కులు చూచువారికి ఆత్మగ్లానిని కలిగించు నట్లున్నవి. ఆ దిగంతవిస్తృతమైన నీలాకాశంలో తేలియాడుచూ ధరణిమీద జరుగుచున్నదురంతాలను తిలకించి కంపించిగాబోలు, యింకా పైకిపోయి విహరిస్తున్నవి గరుడ పక్షులు. బ్రదీనారాయణ రెండోఅంతస్తు బాల్కనీలో యూజీచైకునందు వాలబడి, వారపత్రిక తిరగవేస్తున్నాడు. పెరియలోని బాదంవృక్షదళాలమీద తన జిలిబిలి నృత్యప్రదర్శన సలుపుతున్నాడు దినకరుడు. బయటవైపున్న వేపచెట్టు

మీద చేరిన కాకులకూటమి ఏదో ఘోరణచెందుచున్నది. నాగాదునపర్వతంవై పునుంచి ఏదో సన్నటి శ్రావ్యమైన రాగము శాంతిసందేశాన్ని మోసుకొస్తున్నది. విగ్రహముం లేకుండా కర్తవ్యానికికట్టుబడి పరువుతెడుతున్న కృష్ణజలం వినీలకాంతులను వెదజల్లుచున్నది. దూరంగా కనిస్తున్న చిమ్నాగుండా వెడలుతున్న దట్టమైన ధూమ్రము దోంత రులుగా పైకిలేచి, దిగంతంలో లీనమైపోతున్నది. అనేక రాయణదృక్కులు ఆవైపుకే నడుస్తున్నవి. ఆయనహృదయ మొకక్షణంపాలుకంపించింది, 'ఈసర్వము అలాంటి క్షణకమే గదా!' అని గాబోలు. బహువర్ణ శోభితమైన ఆ నాగాదున గిరులమీద ప్రాచీనముద్రలేవో ప్రకాశిస్తున్నవి. అవి బౌద్ధ విగ్రహాల నిద్రలేమో!

'పప్పా' అన్న పిలుపుతో బ్రదీనారాయణ ఆనందమునకు అంతరాయంకలిగింది. పిల్లి అడుగులు నేనుకుంటూ సన్నిహిత కృష్ణ సంకోచాన్ని సద్దశాటుజేసుకుని "పప్పా, మానావోడీ విద్యాధులు కొందరు హైదరాబాద్ యక్ష్మకర్షణకు వెళుతున్నారు. నేనుకూడా వెళితాను "

బ. నా:- వారీలో యెవరయినా ఆడపిల్లలుంటే అలానే వెళుదువుగాని. అయినా హైదరాబాద్ కి నీది చూడాలన్నా నేను తీసుకెళ్ళి చూపుతానుగదా తల్లీ!

కృష్ణ:- కాదు పప్పా, ప్రత్యేకంగా వెళ్ళి చూస్తే చూజారాదు. సదీసుందివిద్యాధులతో వెళ్ళి చూస్తే ఎంతో ఆనందంకలుగుతుంది.

బ.నా:- అదేమిటమ్మా, అలాఅయితే సదీసుందిబ

మంతా కలిసి చూసివద్దాము. రోహిణి పాపము ఎన్నడూ ఏదీ అడుగదు. దానికికూడా చూపవద్దా చెప్పి?

కృష్ణ:- వెళ్ళితే మీరందరూ వెళ్ళి చూడండి. నేను ఎక్స్‌కర్స్‌నకు వస్తానని చెప్పాను పప్పా, నేను తప్పకుండా వెళ్ళాలి.

బ.నా:- నీకుతోడు అందులో ఆడవాళ్ళెవరున్నారమ్మా?

కృష్ణ:- అదేమిటి పప్పా! ఆడవాళ్ళెందుకు? నేను తప్ప, మిగతావాళ్ళంతా మొగపిల్లలే. అయితే నాకేం భయం? నేను యెన్నడూ తప్పుచేయను, చేయరానిపని జీవితంలో చేయను. నామీద నమ్మకంలేదా పప్పా?

బ. నా:- (వేదనతోగూడిన నిరాశా గాఢద్యంతో) అదిగానమ్మా, నీవిషయం తలపునకొచ్చినపుడు నామనస్సు తొట్రుకాటుచెందుతుంటుంది. నేను తప్పుచేయను, చేయగూడనిపని మనస్సుకే రానివ్వను, అని పదేపదే వుచ్చరించే నారే, తనను పవిత్రంగా, సృష్టించుకోను శాపత్రయనడే హారే, ఘోరఅపరాధాలు, పాపభూయిష్టకార్యాలు లెక్కకు మిన్నగా చేసి, తనతోగాటు తనకుసంబంధించిన యాన న్మందినీకూడా పనికిమాలినవారినిగాను హీనులనుగాను చేసి రసాతలంచేరినట్లు యింతకుముందే వారపత్రికలోని ఒకకథ చదివినపుడు నీవే నా మనిలో మెదిలావమ్మా.

ఆమె నెంటనే తండ్రిమీదకు ఒరిగి తన కుడిహస్తం ఆయననోటిమీదవేసి కరుణాభరితకంఠంతో “నే నంత అశుభురాలినా పప్పా? నన్ను విశ్వసించవా? మొగ

హరిణో చనువుగావుండటం దోషమా? సర్పాలణో చెల
గాటలాడేవారిని సర్ప మెన్నమా కాటువేయలేదు పన్నా!
సర్పభీతిలో దూరదూరంగా పరువులెత్తేవారే సర్పకాటుకు
గురిఅవుతారు. ఈ ఒక్కమాటు నామాట నెగ్గించు పన్నా!”
అన్నది.

దైన్యతామనస్కుడై విషణ్ణముఖంలో, “సకే నీ
యిష్టమమ్మా” అన్నాడు బ్రదీనారాయణ.

9 వి హా ర యా త్ర

ఎక్స్‌కర్వ్ న్‌ట్రూపుప్రోగ్రాముకు స్పెషల్ బక్ ఎ.పి.జి.
60 మేర్పాటుచేయబడింది. ప్రబంధకర్త సెకండియ్యర్
స్టాడెంటయిన మంగళ్ నాథ్ ప్రయాణీకులసంఖ్య 40
మంది. బస్ చార్జీలు చెల్లించిన ఎక్స్‌కర్వ్ న్‌విద్యార్థులం
దరూ బస్సులో అనుకూలస్థానాలనుపొందికూడా అటూ
ఇటూ నెట్టుకుంటున్నారు ఒక్కరుదప్ప. ఆ ఒక్కరిరాక
కొరకే డ్రైవరు కండక్టరు మంగళ్ నాథ్ లు యెదురుచూస్తు
న్నారు. అటూఇటూ చిలిపిగా నెట్టుకుంటున్న విద్యార్థుల
మనస్సులలోకూడా బస్సు స్టాపుకావటంకంటే, ఎక్స్‌కర్వ్ న్
తాపత్రయంకంటే యింకా రావలసిన ఆ ఒకరికొరకు కళ
వళంచెందుచున్నది..

అందరిముఖాలు ఒక్కమాటుగా విప్పరినవి. మంగళ్
నాథ్ ప్రఫుల్లితుడై ఆఖరిమాటుగా హడావుడిలో సామాన్లు
లెక్కించుకుంటున్నాడు. వూసుబోక స్వైరవిహారంచేయను

స్వర్గభామంనుంచి దిగివచ్చి క్రీడాలాపంగా పెద్దపెద్ద అంగలు
వేసుకుంటూ సూర్యచంద్రులను చిన్నబుచ్చును ధరణి.
మాతచే వాహనంగా యెంచినట్లు వస్తున్నది కృష్ణకుమారి.

ఎవరికివారే తమప్రక్కగా వచ్చి ఆమె కూర్చుంటే
బాగుండుననే తృప్తితో తనప్రక్క ఖాళీచేయను ప్రక్క
వారిని నెట్టుతున్నారు. ఆమెకు ప్రత్యేకస్థానాన్ని యేర్పాటు
చేయాలని మంగళనాథ్ ప్రయత్నించాడుగాని. కమలాకర్
అవరోధంనలన జరుగలేదు. ఫంటుసీటులోనున్న కమలాకర్
మాత్రం తనప్రక్క కృష్ణకొరకని సీటు రిజర్వుచేసివుం
చాడు. కాని, అతనికిపోటీగా ప్రతిఒక్కరు తమప్రక్క ఖాళీ
చూడను కుంచించుకుని విశ్వప్రయత్నాలుచేస్తున్నారు. ఆ
...తల్లి ఏక్షణంలో యెవరిని వుద్ధరిస్తుందో యెవరికితెలుసు?
అదియేనపుడు ఆమెదర్శనభాగ్యంకొరకుఅందరిహృదయాలు
ఆరాటపడుతుంటవి, సమక్షంలోనున్నపుడు ఎవరికివారే తన
చెంతకు చేర్చుకోవాలని యత్నం. ఆ స్వర్ణానుభూతులలో
పంటలేవున్నో పంటలేవున్నో యెవరికితెలుసు! గులాబి
పుష్పాన్ని గాంచినపుడు ముగ్ధుడవుతాడు మానవుడు. కాని
అంతటితో పరిసమాప్తిలేదు. ఆ పుష్పాన్ని అరచేతుల్లోకి
అందుకుంటాడు, ఆఘ్రాణిస్తాడు. నేత్రపానము ఆఘ్రాణ
ముతో అస్తవ్యస్తమయి నలిపివేస్తాడు. అప్పటికీ అతనిఅను
భూతి పరిపూర్తని ఎవరనగలరు?

నాట్యరంగంమీదికి ప్రవేశించున రకినలె సినిమా
స్టేజింగులోకిబోవు సినితారవలె కృష్ణ బస్సులోప్రవేశించి
స్వయంవరహారంచేతబట్టి నలుని పరిశోధిస్తున్న దమయంతి

వలె తీక్షణధృక్కులతో నలుప్రక్కలనింపుచున్నది, ఆమెనిలిచినప్రక్కసీటునందున్న చత్రపతికి ఆమెచూపులు కూసనకలిగించినవి. అందరిలో చిన్నవాడు వున్నవాడు. సర్వోత్తమతనియెడల కృద్ధురాలు. అందు కతనికి చింతలేదు. వ్యాపారాలు వ్యవహారాలు విద్యాధికులుకానివారినే వరిస్తూనే తన తండ్రిద్వారా విన్నాడు. పురుషుని సర్వవిధాలా వంచించింది స్త్రీ, అనే విషయంకూడా తండ్రిద్వారానే తెలుసుకున్నాడు. అందుకే తండ్రివలెనే తానూ విద్యాధిక్యతలేకుండా వ్యాపారాలుచేస్తూ దృఢచిత్తంతో రాణించాలని అతనివారింఛ తన ప్రక్కనున్న కొద్దిభాళీలో కృష్ణ కూర్చోనుద్వ్యక్తురాలునున్నట్లు పసిగట్టిన చత్రపతి చిప్పున లేచి “మీరుకూర్చోండి” అంటూ తనప్రక్కనున్న సంచిని మధ్యనున్నభాళీలో నేపి కూర్చున్నాడు. అందరూ విస్మితులయ్యారు. కమలాకర్ నిరాశతో దీనవదనుడయ్యాడు. సుసజ్జిత పూజామంత్రపం నుంచి మూలవిరాట్విగ్రహాన్ని చేతబట్టి నోటకడుగునను బాలకునిచేతనుంచి అమాంతం లాగినపుడు ఆ బాలకునికి దుఃఖంపొరినట్లు కృష్ణముఖం మ్లానతచెందింది. చెడిరిన మనస్సుతో ఒకమాటు బస్సంతా కలియజూచింది. స్త్రీ మనస్సు తనను నీర్లక్ష్యంజేస్తున్నవై పే మొగుతుంటుంది. బస్సుకదిలింది. తూలునుఆపుకోలేక కృష్ణ చత్రపతిప్రక్కనే కూలబడింది. అప్రత్యాశితమైన యీ ఘటన అతనిని వినతి తునిజేసింది. తనవిషణ్ణదృష్టినికూడా ఆమెవైపు బసుపజాలక రెండోవైపుతిరిగి మనస్సులో ఏదో ధ్యానిస్తున్నాడు, అది ఆంజనేయదండక మేమో!

బస్సు అతివేగంగాపోతున్నది. కుదింపులో కృష్ణ శిరస్సు చత్రపతిపీఠపును చిన్నగా మోదింది. అతను వెనుదిరిగి చూశాడు. ఆమెవినర ముఖం అతని నేదో గిలిగింతలు పెట్టిపట్లయింది. తగిలినచోటేతగలటం పరిపాటి. పరధ్యాసలోనున్న కృష్ణ యీదళా అమాంతం చత్రపతిమీదకు పోయిపడింది. అనాలోచితంగానే అతను ఆమెశిరస్సును పట్టి నెమ్మదిగా లేననెత్తాడు. అనిర్వచనీయమైన అత్యద్భుత ఆ సాగనేత్రద్వయసోయగాలనుంచి ఏదో ప్రవేశించింది. మన్నుదిన కృష్ణకన్నయ్యనోటినితెరచి 14 లోకాలనుగాంచి విభ్రాతిచెందిన యశోదనలె చత్రపతి ఆ నేత్రద్వయంలో అర్థంగాని అనుభూతినిపొందగలగాడు. ఆమెచెక్కిలినంటిన తనఅరచేతిని మరీమరీ పరిశీలించిచూసుకుంటున్నాడు. పారిస్ సుగంధపరిమళాలు చిందిస్తున్నవి. ఆ సువాసనలలో హాయిని గొలిపి మత్తు ప్రసారితమవుతున్నది. ప్రకృతితలంపుల ముందు కృత్రిమతలంపులు తుత్తునియలవుతవి.

ప్రయాణప్రారంభంలోవున్న అలజడి పోనుపోను శాంతిస్థాయికిచెందుతుంది. ఎవరోమంత్రించినట్లు అందరి మీదా నిద్రామతల్లి జలిబిలినృత్యంచేస్తున్నది. కమలాకర్ మాత్రం జూదంలో సర్వమూ కోల్పోయినవానివలె, నిషాదిగినవానివలె ఏదో వ్యధలోనున్నట్లు గోచరిస్తున్నది. చత్రపతిహృదయంలోని విముఖతలన్నీ సుముఖతలుగా తనకు తెలియకుండానే గూపొందినవి. కృష్ణవైపు తిరిగి ఆమెలావణ్యాన్ని తననేత్రద్వయంతో ఆరగిస్తున్నాడు. క్షుద్భాధను మానవుడు శాంతింపచేసుకోగలడుగాని శృంగారంలోని

తృష్ణను చల్లార్పను ఆ సృష్టికర్తకుకూడా సాధ్యంగాదేమో!
 ఆకస్మికంగా సంభవించిన కుదింపుతో కునుమోడ్పులోనున్న
 కృష్ణశిరస్సు ఛత్రపతివడిలో వాలిపోయింది. గర్భాకలితో
 పయనిస్తున్నవానియందు క్షీరసాగరం ప్రత్యక్షమయినపుడు
 తబ్బిబ్బయినట్లు ఛత్రపతి కింకర్తవ్యతావిమూఢుడయ్యాడు.
 రక్తం పొంగి స్పందిస్తున్నందున నాళాలు తానంచేస్తున్నవి.
 స్వేదస్రవంతులు బిరబిరలాడుచున్నవి. అతని బీత్తరిదృక్పథం
 మత్తులో మునిగినవి. ఆమెను లేవదీయునుద్యక్తానుకరణాల్తో
 ఆమెచుబుకంమీదవేసిన హస్తం అలానే వుండిపోయింది.
 నున్నటి మంచుగడ్డమీద నున్నట్లు అతనిఅరచేయి కొంగు
 తెత్తి చైతన్యాన్ని కోల్పోతున్నది. ఆమెఉర్ధ్వచెక్కిలిలో
 తనప్రతిబింబాన్ని చూచుకుంటున్నాడు. ఆ చెక్కిలిలోని
 తనప్రతిబింబం చిన్నిపాపాయివలెనున్నది. ఆమెకర్ణజూతాల
 లోని కెంపురాయి తనను పరిహసిస్తున్నట్లున్నది. పసిమొగ్గ
 మంచి ఆటవస్తువు లభ్యమైనపుడు నోటచీకనిదే తాపత్రయం
 తగ్గదు. అదేరీతి ఛత్రపతిమనస్సు పరువులెడుది. ఆ
 పక్షంచెంది పండినబంగిసపల్లి మామిడిపండువలె నునులు
 దేలే చమకులు గ్రక్కుతున్న ఆమెచెక్కిలిలో శృంగార
 సంగ్రహ సర్వస్వము దొంతరులుగా దృగ్గోచరమవుచున్నది.
 ప్రేమపేరణలలో అన్నీపోయి అంధత్వం మిగులుతుంది తన
 రెండోహస్తం ఆమెపేపుమీదవేసి ఏదోఆలోచించుచుండగా
 ఆమె నిద్రమేల్కొని బెడన లేడివలె విహ్వలురాలయింది.

ఈలోకంలోని సర్వసంపత్తి యొక్క తనవడిలోకి
 వచ్చిపడినట్లు, అదిచూచి అంతా యీర్ష్యాద్వేషాలను

నాది తననుంచి దొంగిలించ ప్రయత్నిస్తారో లేక తననే
 గోలుచేస్తారో అనే భయాందోళనలతో బిత్తరిచూపులను
 రక్తించి అందరినూ చూస్తున్నాడు. కమలాకర్ముఖమంతా
 నిష్కలతో చెలరేగుతున్నది. అతని దంతాలు కటకట
 మంటున్నట్లు తన కర్ణరంధ్రాలు ప్రతిధ్వని వింటున్నవి.
 అయినా యీ భయాలు ఛత్రపతిమీద అంతగా పనిచేయ
 తరలేదు. కవుగిటిలోలభ్యమయిన అమూల్యసంపదను కాల
 దన్నుకోగలవ్యధులైనవంటారు. అవుసరాలు పుపాయాలను
 కృష్టింనుకుంటుంది. ఛత్రపతి ఇప్పుడు అయిదు పరికించటం
 మాసి అర్ధనిమిషాలింట్లో ధ్యాననిమగ్నుడై కృష్ణకుమారి
 స్వర్ణానుగూలితోని, ముఖమండల లావణ్యంతోని మాధు
 ర్యాన్నిగ్రోలి హృదయతోలికతో షాగుతున్నాడు.
 నేత్రాలు తెరచి అర్థంగా అవలోకించి ఆమె తనద్వారా
 అతనుపొందుతున్న సుఖాన్ని అతనిద్వారా తనకుకలుగు
 పున్న ఆనందాన్ని చెదర్చనిచ్చలేక నేత్రాలుమాసి అతని
 పిడితోని తనశరస్సును పాలుకు అమరకంచేసుకున్నది.

మన పహారయాత్రికులు శర్బాకుళాటలులోనాకాం
 చేశారు. కుమారికి ఒక ప్రత్యేకగదిని కేటాయించారు. ఎవ
 రికిహాని స్నానాదులలో హడావుడిపడుతున్నాడు. హాటలు
 వారి పద్మి నంటునీటింగు నిలువుటద్దముయెదుట కుర్చీలో
 కూర్చుని తన వన్నెలోను కవళికలలోను యెంతఘటించిందో
 పరీక్షించుకుంటున్నది కృష్ణ. ఎవరో కవాటాలులోనుకుని
 తోపలప్రవేశించి తిరిగి బయటవైపు చూస్తూ నిలిచారు.
 కుమారి నిర్ఘాంతపోయి చూస్తూ “ఓహో ఛత్రపతి నీవా,

ఏమిటి?" అని ప్రసన్నాన్ని ఆశ్చర్యాన్ని మిళితంగా ప్రకటించుచూపంట్లో అధరాలనుంచింది. తెలియక పొరపాటు చేసినవానివలె చిన్నబోయినవదనంతో సతనతలాడుతూ "ఏమీలేదు, మీరు ఏమిచేస్తున్నారో చూసిపోదామని వచ్చాను." అన్నాడు. "అదిసరేగాని నున ప్రోగ్రామేమిటో నీకు తెలుసా" అని ప్రశ్నించింది సుమారి. అది ఆలోచించ వలసిన అవసరంగాని ఆదుర్దాగాని ఛత్రపతి కిప్పుడు పేద. మంగళనాథ్ అడుగుజాడలలో పేరందరినుధ్య యిరుక్కోని వ్రాపిరిగలువకుండా వినోదవిహారమనేపేరుతో ప్రయోగాలనుపించటంలేదు. తన మన సిప్పుడు ఒకరితోనేకలిసి కట్టుదిట్టాలు, కంటకాలులేకుండా నిజమైన వినోదవిహారాన్ని సలుచాలని పిస్తున్నది. ప్రకృతి విచిత్రమైంది, కఠోరమైనపట్టుదలునే పటాపంచలుచేస్తుంటుంది. దీక్షతో గూడినధ్యానాన్ని విఘ్నం చేస్తుంది. కంచీకోటలను బద్దలుకొడుతుంది. ఏభయంకో వానికిదూరంగావాలని అహోరాత్రులు జపిస్తామో అని ముందునిలిచి నునస్సులో ప్రవేశిస్తుంది. దేనికి దూరంగా వుండాలని వ్రతంసలుపుతారో అందులోనేముసగటం వంధి వించినపుడు తోకాన్నిమరచి తాండననృత్యంసలుపుట సహజం. అయిదుగంటలప్రయాణంలో ఛత్రపతి గగనలోకం నుంచి భూలోకానికి చేరుకున్నాడు.

"నాకూ బాగా తెలియదు.....గండికోట వెళ్ళా లని అనుకుంటున్నాడు. నా మన స్సక్కడికి పోవాలనిపించ టంలేదు. ముందు గోల్కొండపోయి భక్తరామకావిగారు బందీచేసిన పుణ్యస్థలాన్ని సందర్శించడం వుంచినదియ్యది.

అయినా నాకు మంగళనాథ్ పెడుతున్న కట్టుబాట్లు, నిగ్గ
యిస్తున్న ప్రోగ్రాములు నచ్చటంటేదు.” అని ఛత్రపతి
అన్నాడు.

కుమారి :- మంగళనాథ్ యెప్పుడూ అంత స్తీరి
యవ్వగా వుంటా డెందుకు? మఠంలోని మహంతో మిలిటరీ
కమాండరోన నె యెప్పుడుచూసినా భీకరరూపంలో వుంటాడు.
పుల్లసంగా కబుర్లు చెప్పుకోనుగాని; నవ్వుకోనుగాని ఆయ
నేనుంటాడో అని భయంగావుంటుంది. నిజంగా ఆయన
వెంట పోవటం జైలరువెంట ఖైదీలువెళ్ళునట్లు వెళ్ళటంగా
వుంటున్నది.

ఛత్రపతి :- (పుత్రాహితుడై మందస్మిత వదనార
వింశంతో) మీరు చాలా బాగా అన్నారు. నేను అనుకుం
టున్న మాటలనే మీ రన్నారు. చాలా సంతోషం. నేను
నచ్చినవిషయం మర్చిపోయాను. మీరు ఏమైనా పోగొట్టు
కున్నారా?

కుమారి :- (హృదయంమీద చేయివేసి సవరించు
కుంటూ) లేదు. ఏమీ పోగొట్టుకోలేదు.

ఛత్రపతి :- (జేబులోనుంచి చెవిపోగును దీసి ఆమె
కిస్తూ) ఇది చూడండి మీదేమో?

కుమారి:- అవును, ఇది నాదే. ఎక్కడో రాలి
పోయిందనుకున్నాను. నీ కొండలమీద నా శిరస్సున్నప్పుడు
నెమ్మదిగా చీలదిప్పి తీయలేదుగదా (అని కొంటెచూపును
విసిరి, తనచేతిలోకి తీసుకున్నది ఆ పోగును.) మెట్లుయెక్కు
తున్నవ్యక్తి కూలిపోయి ఒక్కమాటుగాపడిపోయినట్లు వెల

నెలబోతూ అధోనుఖంజేసి “కాదండి, అలాఅయితే ఇన్వ
టానికెందుకొస్తాను” అని సంకోచ విడియాలతో అన్నాడు.
“పరిహాసంగా అన్నమాటలకు చిన్నబుచ్చుకుంటా రెం
దుకు? కూర్చోండి ఛత్రపతిగారు.” అని ఆప్యాయతగా
అన్నది కుమారి.

కూర్చోటానికి సంశయిస్తూ “మీ రేదో పనిలో ఉండి
వుంటారు. నేను మళ్ళీ యిపుడే వస్తానులెండి” అంటూ వెళ్ళి
పోయాడు.

ప్రక్కనున్న కుర్చీలో తన చిరునామా వ్రాసి వరు
ఒకటి కనిపించి, సంభ్రమాశ్చర్యాలతో తీసి చించిచూచింది.
అది ఒక విచిత్రమయిన ప్రేమలేఖ.

“కళాగమైన తపోనిమగ్నతలో హృదయానికి నిద్రించు
కున్న కంచుకోటలను ఒక్కపెట్టున పటాపంచలుచేసే తప
స్సులహృదయాలలో సునాయాసంగా ప్రవేశించి వారిని ఎత్తు
చేసి వారిహృదయఫలకాలమీద జలిబిలినృత్యాన్ని ఆడుప
గల అపర మేనకా!

నీ కీ పరాజితపత్రాన్ని వ్రాస్తున్నందుకు క్షమించు. ఈ
విహారయాత్రకు యెందుకు వచ్చితివా, నీ సాంపర్క్యం ఎం
దుకు పొందితివా అని పరితపిస్తున్నాను. స్త్రీ సాంపర్క్యంలో
మనోచౌర్యల్యం యెంతవరకుపోతుందో అర్థంచేసుకున్నాను.
నీవు కనిపించినపుడే భయకంపితుడనై యెవరూ యెన్నుకోని
చోటుకెళ్ళి కూర్చున్నాను. విధి బలీయమైనట్లు నీవు నా వెంట
చేరి కూర్చున్నావు. దురదృష్టమో. అదృష్టమో నీ స్వప్నాలు
పొంది నా రక్తం మరిగిపోయింది. నిద్రమత్తులో నీవు నా

నడిగో వరిగిపోయావు. నేను కరిగిపోయాను. నా హృదయం
చెడిరిపోయింది, రక్తం మారిపోయింది. నీతో మిళితమయి
నవి. స్త్రీ పురుష నామమాత్ర సన్నిహితాలై నా యెంతలో
యెటు మలుపుతనో చూడు. నేడు నా పరిస్థితి నాకే చీకాకై
తికమకగావుంది. నేడు నాహృదయంలో అగ్నిపర్వతాలు
బ్రద్దలై పొంగిపోరలుతున్నవి, ప్రచండభూకంపాలు పీస్తున్నవి.

నీవు నా నడిలో వరిగిపోయి నిద్రిస్తున్నపుడు నీ చెక్కి-
లిని యెన్నోమారులు నొక్కాను. నీ కురులమీద లలాటం
మీద చేయి వేసినిమిరాను. నీచెక్కిలిలో నాప్రతిసు గనిపించి
నపుడు నివ్వెరపాటుతో ఆ ప్రతిమతోనే గోనో గంభాషం
చాను. ఆ సమయంలో నేను పొందిన అనిర్వచనీయమైన
ఆనందం వ్రాయలేను. నీచెక్కిలిని కొరకాలన్నంత పుద్రిక్తు
డనయ్యాను. నిన్ను అమాంతం మ్రొంగితే నాహృదయశాంతి
కలిగేదేమో! నీచేతులను కసిదీర నలిసాను. అంతమంది
మధ్య వుండికూడా నేను అంధుడినై ప్రవర్తించాను. నీ
కివన్నీ యిష్టమై సహించావా లేక నిజమైన నిద్రమత్తులో
వున్నవా అనే విషయం నాహృదయాన్నిపుడు నలిపివేస్తు
న్నది. నాహృదయాని కిప్పుడు జీవన్మరణసమస్యగా నిలిచావు
నీవు. హృదయంలో పొంగే ప్రవాహాన్నిపుడు యెటుపం
పాలో యేమిచేయాలో యెలా శాంతింపచేయాలో అర్థమ
వుటలేదు. పేరు ప్రతిష్టలమీద వ్యాపారాలమీద వుండే
వ్యామోహం పూర్తిగాపోయింది. నాకిప్పుడు వినోదవిహారాల
మీద ప్రకృతిసౌందర్యాలమీదగాని, వింతలువిశేషాలనైపు
గానీ మనస్సు పోవుటలేదు. నేను యెటుచూసినా యేమి

చేయాలన్నా నీవే గనిపిస్తున్నావు. నేను నిన్నటివరకు స్త్రీ
లోకాన్నే నిర్లక్ష్యంగాచూసినవాడిని. నేడు ఒక స్త్రీమందు
యేమిచేయటానికైనా వెరపు లేకుండా లోకాన్ని లెక్కచేయ
కుండా తయారయివున్నాను. ప్రకృతిలో యింత విషయ పరి
క్షను కల్పించి పరిహసించగల సత్తా వున్నదనుకోలేదు. నేడు
నీముందు వినముడనై చేతులుజోడించి నిలిచిన యాచ
కుడను.

నీ నామస్మరణలో సుధిదప్పి మది పొంగి పొరలన్
అదియేమి జ్వాలలో సుధిదప్పి మింట లేపు మంటలన్
తాళజాలక తపోనిష్ఠలో తేలియాడుచుంటి హేకృష్ణా
ప్రేమక్రుచున్నాడ నిష్ఠతో నీ పాదపద్మంబులన్

“ఛ. పతి.”

కృష్ణకుమారి ఆ పుత్తరాన్ని ఒకమాటుగాదు రెండు
మాటులు చదివి కుర్చీలోకూలబడి ఒక్కొక్కవిషయాన్ని
చర్చితచర్చణం చేసుకుంటున్నది. ఆ స్మరణలో అర్థంగాని
అనిర్వచనీయమైన ఆనందం అనుభూతమవుతున్నది. ఆపుత్త
రంమీద, అందలివిషయాలమీద, ఆ వ్రాసిన ఛత్రపతి
మీద శేలీయనిపుత్సాహం వుత్పన్నమవుతున్నది. అప్పుడు
నిజంగానే అతను నిష్ఠనియమం గలవాడు, ఆతనిహృదయం
చపుకపాగుదిగాదు, లోతైనది, నిర్ణీతమైంది, కట్టుదిట్టమైంది.
సాధారణస్త్రీలయెడ నిర్లక్ష్యమైంది. అతనివనస్సుక్షణంలో
విభిన్నరూపంచెందుటకు తన విశేష తే కారణం అని మనస్సా
అనుకుంటూ పొంగిన హృదయంతో తన పాదపద్మాలును
టేబులుమీదవేసి కవాటాలవైపు చూసింది అతని గుర్ర

కొరకు కాబోలు. కవాటాలదగ్గర వొకరు కనిపించి, ఆశ్చర్య సంక్లమాలతో వెళ్ళి తీసుకొచ్చింది. దానిమీద తనపేరే వున్నది. ఎవరో తలుపులసందుగుండా జారవిడచివుంటారు.

“నవనారీలోక విదుషీమణి కృష్ణకుమారీ,

శతకోటి నమస్కారాలు.

ఈ విహారయాత్రలో నేను పాల్గొన్నందుకు చాలా విచారిస్తున్నాను. బస్సుబయలుదేరినక్షణంనుంచి నామనస్సు నాలోలేదు. ఎంత చీకాకుచెందుతున్నానో వ్రాయలేను. నీ కొరకే నాప్రక్కన నీటు రిజర్వుచేసివుంచాను. అయినా నీవు ఒక గమనించకుండానే కూర్చోరానిచోటకూర్చున్నావు. రాజరాజులలో మహారాజు సింహాసనాన్ని తిలకించకుండా సామంతుల కాళ్ళనద్ద కూర్చున్నట్లున్నది నీ వ్యవహారం. పైపెచ్చు స్త్రీవిలువ తెలియని, నాగరికసభ్యత తెలియని ఒక నెర్రివానినడిలోపడి నిద్రించావు. ఆవిషయం తలచుకుంటేనే నా శరీరం జలదరిస్తున్నది. నీవు సర్పాలు, వృశ్చికాలమధ్యపడి పోయినట్లు నామనస్సు యెంతో ఆందోళితమైంది. భరింపరానివి భరించటం మెలావుంటుందో నేడు అనుభవమైంది. ఛత్రపతిలాంటి అవ్యక్తులకు అంత చనువిచ్చుట మంచిది గాదు. నీయడల నాకున్నలక్ష్యము, ఆదరము, అభిమానము ప్రేమ నీకు తెలియనివిగాదు. ఈ విహారయాత్రనాయకుడు మంగళనాథ్ వ్యక్తిత్వంలేనివాడు. అతని అనామకత్వమే నీ వెక్కడ కూర్చోవటానికి కారణం. నాప్రక్క భాళీవున్న సంగతి తెలిసేకూడా నీన్ను క్రిందకూర్చోనిచ్చుట అతని అప్రయోజకత్వాన్ని చాటుచున్నది. అందువలన ఆయనతో

పాటు యీ మతిలేనివారితో గండికోటపోవుట నాకిష్టం .
లేదు. అందువలన నేను యేదోసాకుతో యిక్కడే వుండి
పోయాను. నీవు నీ అనాకోగ్యప్రస్తానన తెచ్చి రానని చెప్పు.
మనమిగువురము సాలార్ జంగ్ మ్యూజియంకు వెళ్ళి సర్దాగా
ఆనందంగా చూడవచ్చును.

ఇట్లు,

నీ కమలాకర్

పుత్తరమంతాచదివాక ఆమెమనస్సు రవంత వ్యాఖల
పాటుచెందింది. తిరిగి మొదటిపుత్తరాన్ని తీసి చదువుకున్నది.
రెంటినీ జతజేసి నుడిసి చేతనుంచి కనులుమూసి పూహవిహార
రంలో పరువుతెట్టి విసిగి దీర్ఘశ్వాసను విడిచింది.

బస్సు ప్రయాణసన్నాహంలోవుంది. ఛత్రపతికొరకు
యెంతవెదికినా యెవరికీ కనిపించలేదు. కమలాకర్ గా నిది
నరకే గండికోట చూచానని, అందువలన తాను పట్టణంలోనే
వుంటానని నిష్కర్షగా చెప్పాడు. ఎవరు ఏమయినా కార్య
నిర్వహణలో నుంగునాఫ్ ఘటించుకు, వ్యవహార తీసు
తలంచిన కార్యాన్ని సాధించుటలో యోధుడు. ఆయన ముఖ
మండల మెప్పుడుజూసినా లోతైన ఆలోచనలతో నిండినది
టుంది. నుంచి స్పృహనుంచే. కృష్ణానదిని నంటిచేతో దాట
దైశ్యశాలి. కాళ్ళురెండు తాడుతో బంధించుకుని కూడా
కృష్ణను అనలీలగా యీదిన ధీశాలి. విజయపురిలోని యువ
కులనందరిని ఆకర్షించిన విద్యార్థి నాయకుడు. కులద్వేషంలో
ఒకనిరపరాధని దండించి శిక్షకొరకు ప్రిన్సిపాల్ తో యదుకు
తిరిగి పోరాటంసలిపి రెండుసంవత్సరాలు కాలజీనుని

నస్సెందు అయినవాడు. కట్టుదిట్టమైన యువకుడని ప్రతీతి. గృహనంటూ వున్నదిగాని ఆ యింటితాళాలు తీయగా యెవరూ యెన్నడూ చూడలేదు. ఆయనకు నా అన్నపంరె వరూ లేరని అంటారు. ఆయనతండ్రి బౌద్ధమతస్తుడు. బిక్కువు సంఘాలకే తనజీవితాన్ని అంకితంచేసి ఆ సన్యాసులలోనే తినుగు అలవాటుపడి యెటుపోయానో యెవరికీ తెలియదు. ఇట్లు తన అవసానదశలో తనతండ్రినుంచి పొందిన ధనాన్ని మంగళనాథ్ పేర బ్యాంకులోవేసి మరణించిందట. బ్యాంకు లోని లక్షరూపాయలలో సగం యిప్పటికే హరించినట్లు ప్రతీతి. మంగళనాథ్ యెప్పుడూ హాస్టలులోనే వుంటుంటాడు. హాస్టలే నా యిల్లు అంటాడు. జీతంకట్టనందువలన యెవరిపేరు కొట్టివేసినా, తిరిగి మంగళనాథ్ డబ్బుతో చేరుట అలవాటుగా పరిణమించింది. మంగళనాథ్ మాతృవాత్సల్యానికిగాను, స్త్రీవాత్సల్యాన్నే చవియెరుగడు. అందువల్లనే జీవితానికి స్త్రీలు యెంతఅవుసరమో ఆతనికింకా తెలియదు. తలచిన కార్యంలో అత్యధిక పట్టుదల వుంటుంది.

అలాంటి మంగళనాథ్ ఛత్రపతి కనిపించనందున కను లొకర్ సరాకరించినందువలన కార్యక్రమాన్ని మార్పు తెలా జరుగుతుంది? బస్సు రెడీలోవుంది. కృష్ణకుమారి యింకా రాలేదు. మంగళనాథ్ అందరనూ ఆయత్తపరచి కృష్ణకుమారికొరకు తాను స్వయంగా వచ్చాడు.

చెదిరిన శిరోజాలతో స్వేదోచ్ఛాదిత ముఖమండలంతో భీతినిప్రకటిస్తున్న మూలుగులతోనున్న కృష్ణకుమారి నయ్యమీదగనిపించినపుడు మంగళనాథ్ భయకంపితుడై

“కృష్ణకుమారిగానూ, అలా వున్నా కేమిటి? గంకికోటకు బస్సు ప్రయాణంలోవుంది. మీకొకకని వచ్చాను.” అని అన్నాడు మంగళనాథ్.

వణకుతున్న కంకతో “మంగళనాథ్ గానూ, నన్ను క్షమించండి. నా శరీరం బాగుండలేదు. కడుపులో నొప్పిగా నుండి తెములుతున్నది. వాంఛలొచ్చుసూచనలు గనికొస్తున్నవి. మీరంతా వెళ్ళిరండి.” అని అన్నది.

మంగళనాథ్ విమూఢునినలె ఇదేవో భయంకర సూచనగా భావించి వెనుదిరిగి అంగలుపంగలు వేసుకుంటూ బస్ కడకెళ్ళి, హడావుడిని ఆమర్దాను ప్రకటిస్తూ “మీరు బస్సును వెళ్ళనీయండి. నేను ఇక్కడే వుండవలసినదానిది. కృష్ణకుమారికి చాలా సుస్తీగా వుంది. కలరాచేష్టలుగా కనిపిస్తున్నవి. అయినా భయపడాల్సిన పనిలేను. అనుకున్న ప్రకారం మీరు వెళ్ళి రెండురోజులు గడిపి రండి. నేను ఇక్కడవుండి కుమారిని చూస్తుంటాను. మీరు నిశ్చింతగా వెళ్ళిరండి.” అని చేయివ్రాపి బస్సును స్టాటచేయించాడు. ఆయనమనస్సులో యెంత భయమున్నా ఆమర్దావున్నా భయపెట్టిన కార్యాలు సాగగలిగినంతవరకు సాగించుట ఆయనకు అలవాటు.

కిటికీసందుల్లోగుండా గమనిస్తున్న కృష్ణకు బస్సు పోవుట సంభ్రమాన్ని కలిగించింది. గాని ప్రక్కన అక్కడే నిలిచివున్న మంగళనాథ్ నుచూసి విస్తుపోతూ విమూఢుగాలివలె వెళ్ళి శయ్యమీదపడి అభినయంలో మునిగింది.

మంగళనాథ్ ఆమర్దాతో పోడాచావునుంచి విన్న

కాయతీసుకుని కృష్ణగదికి వచ్చాడు. ఆమెకు పొంగించిన నిస్సృరసమిచ్చి పంకావినకుతూ ప్రక్కన కూర్చుని “భయ పడనోకు కృష్ణా, మనస్సులో రాచునానాం జపించుకో, నిన్ను జబ్బు ఏమీ చేయలేదు.” అని ధైర్యాన్ని పురి గొల్పాడు. ఆమె ఆయాసంతో బాధచెందుతున్నట్లు మూలుగులను నటిస్తూ సంగిధ్వనితో “మీరు బస్సులో నెళ్ళి పోదెందుకు మంగళనాథ్ గారు?” అని ప్రశ్నించింది.

“మీరు యిలావుంటే నే నెలా వెళతాను? మీకోక వేళ మేదిసంభవించినా దానిబాధ్యత నాది. మీ అందరను సలక్షంగా నిరాపదగా యింటికి చేర్చేవరకు బాధ్యత నాది. మీ అందరకు వినోదాన్ని కల్పించి రక్షిస్తుంటేనే నాకు వినోదం గలుగుతుంది. గండికోట వెళ్ళిరానటానికి వారి కేభయంలేదు. భగవంతుని దయవలన నీకు నయమైతే అంతే చాలు” అన్నాడు.

అయినమాటలు విన్నపుడు తనకుతానే శంకితురాలై నిజంగానే తన కేదో ఆపదసంభవించినట్లు, అందు రక్షణకు ఆయన నడుంగట్టినట్లు భ్రమనొంది యింకా మూలగసాగింది. కాని ఆయన ఆదుర్దాతో విసురుతున్నపుడు తనమనస్సు యెందుకో నొచ్చుకుంటున్నది. “మంగళనాథ్ గారూ, మీరు పెద్దవారు. ఆవిసనకర్ర అనతలపెట్టండి.” అని అన్నది.

రోగానికి పెద్ద చిన్న అను విచక్షణ యెలా లేదో రోగులసేవలోకూడా తారతమ్యాలుండవు కృష్ణా. రోగము యెవరికయినా వస్తుంది. అలానే కష్టంలో సేవ జేయటానికి

స్త్రీ పురుష వివక్షతకూడా వుండరాదు” అని మామూలు ధోరణిలో అన్నాడు.

ఆమాట లామె కొకవిధమైన కమనీయతను కల్పించినవి. నిష్కామ నిర్మల ఆదరాభిమానా లందు వుట్టిపడుతున్నవి. ఆమాటలుకూడా అతీతరళమైనవి. డంబాచారం లేదు, కల్మషం కనిపించదు. ఈ మాటలలోను, ఆదరంలోను నూతనానుభూతిని పొందుతున్నది. కర్మిష్టిగాను, కర్తవ్యోన్ముగగాను చెప్పేమాటలలోకూడా విశేషమైన ఆకర్షణ వున్నదని నేడు అర్థమవుతున్నది. ఆయనయడల తనకున్న విరుద్ధాభిప్రాయాలు అదృశ్యమైనవి. ఆ స్థానే ‘భక్తి’ అర్థాలుత్పన్నమైనవి. తనమన స్సిపు డెందుకో కించచెందుతున్నది. ఆమె నేత్రకొలుకులలో అశ్రువులు మెరుస్తున్నవి. ఆమెమనస్సులో దొర్లుతున్న విరుద్ధధ్వనులతో అలరారుతూగి నిస్త్రాణగా కనిపించింది. తను యింతకుముందు కనపర్చిన అస్వస్థత అంతర్వరలో పోయినట్లు కనిపించుట మరిచిపోదనిపించి, వుదరాన్ని నత్తుకుంటూ కనుబొమలు చివ్చిస్తూ అధరాలను బిగబట్టి “ఇస్, అబ్బా!” అన్నది.

వీననతోవిసుగుతూ ఏదో ఆలోచనలోమునిగి నిమిగ్నమైతలంపున్న మంగళనాథ్ “ఏమిటి కృష్ణా, కడుపు గోనులుముతున్నదా? నా దగ్గర సంకోచించాల్సినదానిలేవు. చెప్పు కృష్ణా” అని అడిగాడు. ఆయన అడిగిన ప్రశ్నలోని సరళతతో వశీకరశక్తి వున్నట్లు అనుభవమవుతున్నది. ఆ పిలుపులో మాధుర్యమున్నది.

“అవును” అని అన్నది కృష్ణ.

మంగళనాథ్ బయటకెళ్ళి అయిదునిమిషాలలో ఒక గిన్నె అంగుళినుంచి త్రిప్పతూ పచ్చి కృష్ణకుప్రక్కగా శయ్య మీద కూర్చున్నాడు. ఆ గిన్నెలో కలుపుతున్నది మంచి నూనె జలమిళితం. “కృష్ణా, నీ కేమీ భయంలేదు. మంచి నలన వేడిచేసిన బాధతప్ప మరేం గాదు. మొదట కలకంఠాచనలేమోనని. భయపడే నేను నీ దగ్గర వుండి పోయాను. కాని ఇప్పుడు భగవంతుని దయవలన ఆ భయం పోయింది.” అంటూ ఆయన తన యడమనూ సంకో ఆమె ఉదరంమీదున్న చీరెను తొలగించి కుడిచేత్తో ఆ గిన్నెలోని జలమిళితనూ నెను వేసి మృదువుగా కుద్దుతున్నాడు. ఆయన గేమ్ములో కాలుబెణికినప్పుడు చేతిమణికట్టుకు దెబ్బ తగిలి పుడు యెంతో నుందికి తన హస్తాలతో కుద్ది సరిజేసినట్లు మామూలు కార్యక్రమమువలె, తన స్నేహితునికి తనేదో చేస్తున్నట్లు, ఆమె స్త్రీగా తన కసలు భావనేలేనట్లు వున్నది ఆయన ధోరణి.

కృష్ణకుమారి యెంతో నుంది విద్యాధులతో స్నేహం జేసింది. యెన్నో రకాల పరిహాసాలు జరిపింది. యెంత మంది స్పర్శలతో తను యెరుగు. కాని మంగళనాథ్ స్పర్శ లోనూ మాటలోను మంత్రశక్తి వున్నట్లు తనను పరివశంచేసే ఆనందాన్ని పొందగలుగుతున్నది. ఆయన తన చీరెను తొల గించి వుదరంమీద మర్దనచేస్తుంటే గిలిగింతలు కలుగు తున్నవి. ఆమె యెంత బిగబట్టినా ఆ గిలిగింతల జోరును ఆప లేక, చస్తున్న నగవును మ్రొంగలేక, చరాలను చిక్కబట్టజాలక, గ్యాస్ అధికమై బిరడాను తన్ని వేసిన బాటిల్ వలె బిగబట్టిన

నగవును చిందిస్తూ తనహస్తద్వయంతో మంగళనాథ్ యడమ
హస్తాన్ని గట్టిగాబట్టి, కసిదీరా వత్తుతూ తనముఖం పుకు
లాక్కుని అయిటూ పూపుతున్నది. మంగళనాథ్ వెల
వెలబోతూ “ఏమిటి, ఏమయిందె!” అని ప్రశ్నించాడు.
ఆయనకుడిహస్తం యింకా ఆమెపుదరాన్ని మద్దుతూనేవుంది.

కాస్త నవ్వును తిరిగి బగబట్టి “చక్కలిగిలిగా వుం
దండి.” అని మరింత నవ్వుతున్నది. ఆయన అనభిజ్ఞుడనటె
“నీ కడుపునొప్పి ఎలావున్నది?” అన్నాడు. తనపొట్టసియ్యు
తున్నందునలనకలిగే ఆనందాన్ని కోల్పోజాలక “కోరిచేం
తగ్గింది కాని, యింకా కొద్దిసేపు అలాచేస్తే పోవచ్చు.” అని
తనచేతిలోని ఆయన యడమహస్తాన్ని తన ముఖమునకు
మీద వుంచుకొన్నది. అనాలోచితంగా ఆయన తన
హస్తాన్ని నెమ్మదిగా లాక్కోజూశాడు. ఫలితంగా ముఖం
మీదనున్న ఆ మూడుహస్తాలు ఆమె వక్షస్థలంమీద పరకు
నచ్చి ఆగిపోయినవి. ఆయన అంగుళీయములు ఆ పక్షి
జాన్ని గట్టిగా తాకుతున్నవి. ఆ అంగుళీయముల పరిచయ
నుంచి చిన్నగా ఎల్క్వికొశాపలాంటిశక్తి తగిలి తనహస్తాద
యాన్ని చిన్నగా పూపింది. ఇపు డాయనమనస్సు రంత తమై
తన రెండుహస్తాలకార్యక్రమాలను పరికించుకుంటున్నాడు.
ఆమెపుదరంమీద మద్దుతున్నచేయి మద్దుతున్నవైశాల్యాన్ని
పంపుచేసుకుంటున్నది. ఆమెబ్లాజమముడిలోపలనరికు
దూరుతున్నవి. క్రింద బొడ్డువెపు అడ్డమువస్తున్నచీరను కడన
తడవకు నెడుతూ తమకాంక్షను ప్రకటించుకుంటున్నవి.
ఆ మెత్తటి నున్నటి మృదువైన, కాంతులు వెదజల్లు ఆమె

ఉద్ధరించును తన దృష్టిని ఆకర్షిస్తున్నది. తన కా ఆకర్షణతో
 వినియోగము మధురానుభూతి కలుగుచున్నది. ఆపలేని నగవును
 బిగ్గరిగియున్న ఆమెముఖము, తనయడమచేతి అంగుళీయ
 ములను అంటుతూ, అర్ధంగాని శక్తివంతమైన కరెంటును
 పాసుచేస్తూ, శరీరమనే ధరణిమీద జోడుకొండలుగా నిలి
 చిన ఆమెనతోజాలు, తనస్వాధీనతలోనున్న ఆనగ్నఉదరము
 తన కర్ధంగాని మత్తుపానంలోముంచి నృత్యంచేయిస్తున్నది.
 తన హృదయజీవితంలో కర్మిష్టిగా యెన్నెన్నో కార్యాలను
 చూడగలుగుగాని, హృదయపరవశంలోని పరిపూర్ణ తేమిటో
 యెరుగడు. నేడు ఒక యునతిసేనలో ఆనందఙ్గోలికలలో పర
 వశుడై మదభరితమత్తులో ఙ్గోలాయమానమవుతున్నాడు.
 ఆంధ్రాలోచనలలోపరధ్యాసను పొందితనుచేస్తున్న కార్యన్ని
 ఆలోచించజాలక ఆమెఉదరంమీదవున్న చేతిని అలానే
 వుంచి అంగుళీయములతోగుచ్చుతూ తిరిగి మెలివేస్తూ అర
 చేతినిండా పట్టుకుంటూ యడమహస్తంప్రవేశ్యతో సితారును
 మిట్టమెరుస్తున్నట్లు ఆమెనతోజాలమీద మీటుతూ పసిపాపల
 హస్తాలనలె ఆయనహస్తాలు ఆడుకుంటున్నవి.

కృష్ణకుమారి కిది విచిత్రాన్నిగాని వెగటునుగాని
 కలిగించలేదు. ఆమెశరీరంలోనిరక్తం పరువుతెలుపుతున్నది.
 నరాలు కొంగరులెత్తుతున్నవి. కొంగరలుపోయేటంతగా
 కప్పగిలిబిగించి పటపటనునేటంతబలంగా తన్ని పట్టాలని
 పిస్తున్నది. నేత్రాలుమూసి పూహవిహారంలో ప్రయాణం
 సలుపుతూ తనలోతానే నవ్వుకుంటున్నది. ఆమెనవ్వులో
 అశ్రిష్టమైన తనచేతులను విడిచించుకుని ఆమె శరీరస్సను పట్టి

తన హృదయానికి అదిమి వత్తాడు. ఆమె తన బాహువులతో ఆయన నడుమును బంధించి బలంకొలది బిగించింది. ఆమె నరములు గాబోలు పటపటమన్నవి. మంగళనాథ్ తిరిగి చిన్నగా ఆమె శరస్సును యధాస్థానంలో వుంచాడు. బెడరిన లేడినలె బిత్తరిచూపులతో రొప్పలుతున్నట్లు త్వరత్వరగా శ్వాసను వదులుతున్నది. పరధ్యాసలో పొరపాటు జేసిన అపరాధవలె మంగళ వెలవెలబోతూ “మీ కడుపునొప్పి యెలావుంది?” అని ప్రశ్నించాడు.

“కొంచెం తగ్గింది, పరవాలేదు” అన్నది.

“అయితే నేను వెంటనే బస్సులో గండికోట వెళ్ళి వారిని కలుస్తాను.” అన్నాడు.

“నేను ఒక్కడాన్ని యిక్కడ యెలావుండేది?” అన్నది.

మంగళనాథ్ :- పోనీ నిన్ను కూడా టాక్సీలో అక్కడికే తీసుకెళతాను.

కృష్ణ :- వద్దు వద్దు, ఆప్రయత్నం మాత్రం వద్దు. అబ్బ! చూడండి, మళ్ళీ కడుపునొప్పి పొట్లుగా వస్తున్నది. నేను రానూ లేను, మీరు వెళ్ళటానికి వీలులేదు.

మంగళ :- ఒకపని చేద్దాం. చత్రపతి యిక్కడే యెక్కడో వుండివుంటాడు. కమలాకర్ కూడా వున్నాడు గనుక వారికి నీ భారాన్ని అప్పగించి వెళతాను. నేను లేక పోతే అక్కడ అందరికీ ఏదోఒక కొరతగా కనిపిస్తుంది.

కృష్ణ :- మంగళనాథ్ గారూ, సన్నుక్షిమించండి. మీరు వెళతారనేమాట వింటుంటేనే నా శరీరం కంపిస్తుంది.

న్నది. మీరులేనపుడు యెవరున్నా నిష్ప్రయోజనం. మీ ధైర్యంతోనే మానాన్నగారు యిక్కడికి రాను అనుమతించారు. ఆతరువాత మీ యిష్టం.

మంగళనాథ్ పాలుబోనివిమూఢుడై నొచ్చుకుంటూ అబ్బి! కృష్ణా “సరే నీయిష్టం. పాపం! వాళ్ళంతా నాకొరతతో విచారపడుతుంటారు.” అన్నాడు.

కృష్ణ : — వాళ్ళకు బాధలుకలిగినా భరించగలరు. నీవు నిత్యము వారికోనేవుంటూ వారిపరామర్శలే చేస్తుంటావు. స్త్రీలంటే ఆదరంలేదా మంగళనాథ్ గారూ?

మంగళ:- స్త్రీలపరిచయం నాకు తక్కువ. అంత మాత్రాన నాలో నిరాదరణ అనీ చెప్పలేను.

కృష్ణ:- మళ్ళీ నాకు కడుపులో బాధగావుంది. తిరిగి మొదటివలె నూనెవాాయండి.

మంగళ:- ఇప్పుడు నీ కేమీ పరవాలేదు. యిదిగో యీ గిన్నె తీసుకుని నీ వేవ్రాసుకో కృష్ణా! నీవు స్త్రీవి. నీచేత్తో నీవు చేసుకోవటమే మంచిది.

ఆమె, ‘అబ్బా!’ అని అభినయంచేస్తూ కనులుమూసి బాధను కనపరుస్తూ ఆయనహస్తాలను పట్టుకుని తనవుదరం మీదపెట్టి అదుముకొన్నది.

బస్సుబయలుదేరి వెళ్ళిన 15 నిమిషాలకు కనులొకర నెమ్మదిగా లేచి టాయిలెట్ అయి తనకొరకు యెరుగుచూసుంటుందనే ఆదుర్దాతో కృష్ణగదిదగ్గరకొచ్చి, ఆమె యేమి చేస్తుంటుందో అనే కుతూహలంతో కిటికీసందులగుండా చూశాడు. ఆమె లోపల శయ్యమీమండి మంగళనాథ్ సేవల

నందుకుంటున్నది. రత్నాలహారప్పెట్టెను తెరచినపుడు అందు
 తేజోమూర్తిఅయిన నాగేంద్రుడు ఫణివిప్పి ఆడుతుండుట
 గమనించినట్లు విచలితుడై క్రోధావేశాలతో వుక్కిరిబిక్కిరి
 అవుతూ తా నచట వుండజాలక తనగదికివెళ్ళి శయ్యమీద
 పడి, తను యాంతయు క్రితో ఆమెను ఆపినా అది యిలాపరిణా
 మించినందుకు విచారిస్తున్నాడు. ఛత్రపతిమీదన్న క్రోధం
 కంటే యిపుడు మంగళనాథ్మీది వేయిరెట్లు వెగటు జనిం
 చింది. ప్రారంభించుచి తనకీ ప్రయాణము దుర్భిక్షుట్టంగా
 తయారయింది.

గండికోట ప్రయాణంనుంచి తప్పకోనటాకి కృష్ణకు
 బోధించి తాను ప్రపాయంపన్ని దొంగదారిని బజారు
 కెళ్ళి అరగంటవరకు మారుమూల హోటలులో కాలంగడిపిన
 ఛత్రపతినిచ్చి బస్సుపోయినజాడ తెలుసుకుని విహిదానంద
 భరితుడై, కృష్ణ గదికిటికీలు తీసివుంటం గమనించి తనయెత్తు
 వారి ఫలించిందనుకుంటూ, తనరాకకొరకు ఆమెనుదురుసు
 న్తుంటుందనుకుంటూ పెద్దఅంగలు వేసుకుంటూ పెళ్ళి కోరగా
 ఆ కిటికీగుండాచూసి చకితుడై, సత్యహరిశ్చంద్రుడు కన్నమా
 వేసి దోస్తుండగా చూసినవానివలె మంగళనాథ్ ఆమెను
 యేదో చేస్తున్నట్లుహించి నిశ్చేష్టుడై విమూఢునివలె వెను
 దిరిగి నిలిచిపోయాడు.

తాను ప్లాను వేసి గండికోట వెళ్ళకుండునట్లు ఆమెకు
 ప్రపాయంసూచించి, తాను విహారబృందాన్ని తప్పకున్నాడు.
 కృష్ణతోకలిసి హాయిగా సరససల్లాపాలతో గోల్కొండకొం
 డలమీద తిరుగవచ్చునని యెన్నెన్నో ఆలోచనలు సలిపాడు.

తను నిర్మించుకున్న భవనంలోదూరి యెవడో హాయిగా పవళించినట్లు మంగళనాథ్ దురాక్రమణకు వాపోతూ మంగళనాథ్ యింత మాయలమారని యెవరికీ తెలియదు. ధర్మావతారమని, సశ్శీలుడని పొగడుతుంటాడు. అమాయకురాలయిన కృష్ణను యెలా మోసంజేస్తున్నాడో చూడు. పాపం పిచ్చిది, నా పుత్రరం చదివి, నా మాట నమ్మి, నాకొరకని గండికోటపోకుండా మాని వుండిపోయింది. ఈ మంగళనాథ్ యీ పుద్దేశ్యంకోసే విహారయాత్రను సృష్టించాడుగాబోలు! అని పుత్రదేకంపొందుతూ, పూరించుకుని నెమ్మదిగా తమ కామన్ గదివైపు వెళ్ళాడు. విచారసాగరంలో ముసకలు వేస్తున్న కమలాకర్ నెల్లకి పానుపుమీద పవళించి పైవేపు తదేకంగా అక్కడ యెగురుతున్న కీటకాలను మ్రింగను నలఅల్లుతున్న సాలీడు, ఆ సాలీడును కబళించ పొంచి పున్న బల్లి, ఆ బల్లిని కోరలుతెంచి క్రింద మూలనుంచి చూస్తున్న పిల్లిని చూస్తున్నాడు.

ఛత్రపతి:- కమలాకర్, నీ విక్కడున్నా వేమిటి? వెళ్ళలేదా?

కమలాకర్:- నాకు వంట్లో అంత బాగాలేదు. నేను అవన్నీ చూసినవే. నీవు యెక్కడనుంచి వస్తున్నావు? వెళ్ళలేదెందుకని?

ఛత్రపతి:- అయిదునిమిషాలలో వద్దామని బయటకు వెళితే ఒక స్నేహితుడు కనిపించి, యిప్పటివరకు వదలలేదు. అందువలన పోలేకపోయాను (అంటూ మరోబెడ్డును ఆక్రమించి ఆలోచనానిమగ్నుడయినాడు.)

ఇద్దరూ అంతంతేని ఆలోచనలలో నీరియన్ పోజులు పెట్టివున్నారు. ఇద్దరిహృదయాలలోను ఒకేవిషయం దొర్లి దొర్లి పొర్లుతున్నది, కాని ఒకరిది మరొకరికి తెలియదు; యెనరికివారే రహస్యంగావుంచుకుని మ్రగ్గుతున్నారు.

మంగళనాథ్ అమూల్యసేవలను కోల్పోజాలక, అందు గలుగుతున్న ఆనందానుభూతిని విడనాడజాలక ఆయాసాన్ని వాంతిసూచనలను ప్రదర్శింపనారంభించింది. పొర పాటులోపడిన మాయతేర తొలగినట్లు వెలవెలబోతున్న మంగళనాథ్ సందిగ్ధంలో సతమతమవుతున్నాడు. ఆదుర్దాతో భయాందోళనలతో కలరాభీతితో పాలుబోక, అనభిజ్ఞునివలె రోగోపశాంతికొరకు యేమేమో చేయగలిగాడు. సన్నిహితుడై చేస్తున్న సేవలో తా నెంతవరకుపోయాడో తనకూ తెలియదు. అమాంతం నీటిలోమునిగినవ్యక్తిని బయటకులాగువాడు స్త్రీపురుషవినక్షతనుగాని, స్త్రీ అయితే మునిచేయివట్టి బయటకులాగాలనిగాని తలంచడు. ఆదుర్దాను, నీలునుబట్టి అవి జరుగుతుంటవి. రక్షించేవారు రక్షింపబడేవారిలో పరస్పరస్పర్శానుభూతులశక్తి ప్రభావితంగానటం, ఆ మఱులో అటేఅడుగులిడటం, ఆతరువాత నిగ్రహాంగలవ్యక్తి తన అప్రమత్తతకు నొచ్చుకోవడం కద్దు.

మంగళనాథ్ మనోదార్థ్యం గలవాడు. పిసిలిన కాలును కుదుబాటుచేసుకోగల సమర్థుడు. అయినా ఆయన మనస్సు అర్థంగాని సందిగ్ధంలోనున్నది. ఆమెజబ్బునుగురించిన భయం పోయింది. కాని ఆమెఅనురోధాన్ని ధిక్కరించి వెళ్ళలేకపోతున్నాడు. ఒంటరిగా యీబాధలోపడలుటసమం

జనంగాదని మనస్సులోని నో ప్రవృత్తి ప్రలాపిస్తున్నది. (స్త్రీ) చౌర్యల్యాన్ని కల్పించి పెంచు అమోనియాలాంటిది. చౌర్యల్యంలో నిన్ను నీవే మర్చిపోగలవు. నోలుడవు కీనుడవు కాగలవు. గనుక వెంటనే దూరంగమ్మనిమిరొప్రవృత్తి చైతన్యాన్ని కల్పిస్తున్నది. ఎన్నడూ యేరూపంలోను యెరుగని యీ మెద్వారా కలిగిన ఆనందానుభూతిని కోల్పోవటానికి వేరొకప్రవృత్తి తటపటాయిస్తున్నది.

“అబ్బ! మంగళనాథ్ గారూ, భరించరాని బాధగా వున్నదండీ. మీరు వెళ్ళాలని ఆలోచిస్తున్నట్లున్నాడు; మీరు నన్ను యీ బాధతో నదిలివెళ్ళితే, తిరిగి నా శవాన్ని తీసుకెళ్ళవలసినస్తుంది.” అని అధరాలుబిగబట్టి నేత్రాలునూసి ఆలసనకుడిహస్తాన్ని గట్టిగా పట్టుకున్నది నెల్లకిలా పనలించి వున్న ఆమెప్రక్కలకు వూగుతున్నది. ఆమెజాకెట్టుమీదున్న చీర యెప్పుడో తొలగిపోయింది. ప్రెస్ బటన్లు అంతకు ముందే వూడిపోయినవి. ఆ జాకెట్టుపట్టీల విశాలశంధు గుండూ పెద్ద అర్ధదబ్బపండువలెనున్న నల్లజాటు పీతాంబర రంగులో మెరుస్తూ నేత్రాలను జిగేల్ మనిపిస్తున్నవి. తన శౌర్యల్యం యెక్కడ పూర్ణ త్యాన్ని పొందుతుందోననే భయంతో మంగళనాథ్ తనదృష్టిని అటునుంచి ఆమెవ్రదరం వైపుకే గురలుస్తున్నాడు. అక్కడ అదే గూపురంగులు కనులతో మెదులుతున్నవి. తను నూనెమర్చించినందున ఆ వ్రదరం మరింత మెరుపెక్కి చనుకులతో అత్యద్భుత ఆకర్షణ నిచ్చి హృదయాన్ని చలంపజేస్తున్నవి. తననుతాను మరింత కట్టుదిట్టంజేసుకుని తనదృష్టిని క్రిందికి మరల్చి పాదాలను

కాశ్యను పరిశీలిస్తున్నాడు. చెదరిన చీర అస్తవ్యస్తంగావుండి ఒకకాలు నగ్నగూపంలో చాలావరకు కనిపిస్తున్నది. అక్కడా అదేరంగు అదేచమకులు అదేఆకర్షణ ముహను పూర్తిచేస్తున్నవి. ఇంకా కట్టుదిట్టంగాగలిగి తననేత్రాను నులుముకుని దృష్టి ఆమెహస్తాలవైపు మరల్చాడు. నగ్నంగా వున్న ఆ చేతులు మరింత మృదుత్వాన్ని లానశ్యాన్ని ప్రదర్శిస్తూ, అదేరంగు అదేఆకర్షణను మరింత తీక్షణ గూపంలో కొడుతున్నవి. కెంపురంగులో అతి మృదువైన తలోనుండి తగరపు పెయింటులో సింగారించబడిన ఆ ములనుండి చిందుకున్న మెరుపులు కనులను భ్రమింపజేస్తున్నవి. సాగరమధ్యంలో మునిగినవాడు యెటుచూసినా సాగరమే కనిపించినపుడు నిరాశచెంది ఆకాశంనంక ఆఖరివినశిగా చూసినట్లు మంగళనాథ్ ఆమెముఖమండలం చూశాడు. బాలకృష్ణునినోటిలో పదునాలుగులోకాలను గనిన యశోద విభ్రాంతిజెందినట్లు ఆయన ఆమెముఖాన్ని చూస్తూనే వుండి పోయాడు. అటునుంచి తనదృష్టిని మరల్చునుకూడా అశక్తుడయ్యాడు. ఆ ఆకర్షణలో లీనమయిన తాను ఆలోచనా శక్తినికూడా కోల్పోయి ఆకర్షణాధీనుడయిపోయినాడు.

స్వభావసిద్ధమైన ప్రకృతిబలం అభేద్యమయింది. మానసకృత్రిమకార్యాలను భావాలను అడుగడుగున వుండి స్తుంటుంది. మానవుడు ప్రకృతిశృంగారం జూసి విస్తుపోయి టాడు. దాన్ని వినాశమొసర్చి తన కృత్రిమదృష్టిని కల్పించి ఆనందించి ప్రగల్భితుడవుతాడు. కాని, వెనుదిరిగిన వెంటనే మరుగునపడిన తనదృష్టికి దుక్కుతుడై ప్రకృతిపై కృష్ణిడై

వెర్రిగా నిలచి యేమేమో చేసి విఫలుడై ప్రకృతిఅంతిమ విజయానికి జోహారులర్పించి 'నే ననభిజ్ఞుడ' నని వినమ్రతను ప్రకటించుకుంటాడు. మహాఋషులను వోడించి, గెలిచింది మేనక మొదలగు దేవకన్యలు గాదు. అది కేవలం ప్రకృతి. దూదిపింజలనలె కనిపిస్తూ గాలిలో తేలియాడు ఆకాశము లోని మేఘరాసులు అతి కఠోరమైనవి. సుతైలతో మోదినా పులులతో నరికినా అది ద్రవంకాజాలదు. చల్లటి పవన తెమ్మెరలకు కరిగి నీరుగా కారిపోతుంది. సమ్మోపోటులకు సాధ్యంకానిది చల్లని పవనాలకు సులభసాధ్యము. అదే ప్రకృతిరహస్యము.

అఘాతములో మునిగి జ్ఞానాన్ని కోల్పోయినవాని వలెనున్న మంగళనాథ్ పరాజితుడని యెలా అనగలం? మానవునిలో కొన్ని అధీనప్రవృత్తులుంటవి. అవి తన ఆజ్ఞానర్తులయివుంటవి. తననిర్ణయాలను కార్యాలను బల పరుస్తుంటవి. మరికొన్ని స్వేచ్ఛాప్రవృత్తులుంటవి. అవి మనలను పరాధీనంచేయజూస్తుంటవి. ప్రకృతికి అండగా నిలుస్తుంటవి. నిప్రవృత్తులకు బలంకలిగినపుడు నాటివైపుకు నడువగలుగుతవి. ఇప్పుడా స్వేచ్ఛాప్రవృత్తులబలంలో చిక్కి విమూఢునినలె వున్నాడు మంగళనాథ్. నోప్రక్క జాలి, ఆకర్షణలు లాగుతున్నవి, మరోప్రక్క చైతన్యంలోని వినే కం మందలించుతున్నది.

ఏదో ఒక మడిచినకాగితం కిటికీలోగుండా 'టప్' మని పడింది. "ఎవరో ఆ కాగితాన్ని విసిరినట్లున్నామ కృష్ణా!" అన్నాడు నివ్వెరపాటుతో తొట్రుపడుతూ మంగళ.

“ఏదో గాలికి నచ్చిపడివుంటుందిలేండి” అని నిర్లక్ష్యంగా అన్నది కృష్ణ.

“బయట గాలి తేనేలేదు. అయినా అంతకాగితం యెగిరి కిటికీలోగుండా రావటం అసంభవం. యెవరో విసిరి వుంటారు” అన్నాడు.

“పోనీ విసిరేవుండవచ్చు, దానినిగురించి అంత ఆలోచనెందుకు?” అని తేలికస్వరంతో అన్నది ఆమె.

“కాదు కాదు. అది వుత్తరమయివుండవచ్చు” అన్నాడు.

“ఇక్కడ మనకు వుత్తరాల అవుసర మేమున్నది చెప్పండి” అన్నది.

“నా చేయి విడువు, చదివిచూస్తాను” అని చేయి లాక్కోప్రయత్నిస్తున్నాడు “ఆ పాడుకాగితంలో యేముంటుంది చెప్పండి. దాని కంత ఆదుర్దా అనవసరం. వుత్తరాలన్నా వుత్తరాలన్నా నాకు చాలా నిర్లక్ష్యం. మా పిన్ని గారింటికి నేను వెళ్ళినా, ఆమె మా యింటికొచ్చినా, ఆమె నాతోగాని, నేను ఆమెతోగాని అంత ప్రీతిగా మాట్లాడుకోము. ఆమెను చూస్తున్నంతసేపూ నాకు మహా కోపంగా వుంటుంది. యెప్పుడూ ముటముటలాడుతుంటుంది. వుత్తరాలలోమాత్రం ప్రేమను నలకబోస్తూ వ్రాస్తుంటుంది. సామాన్యంగా సమక్షంలోలేని మమకారాలను భావాలను ఆదరాలను అభిమానాలను వుత్తరాలలో ప్రకటించుట అలవాటయిపోయింది. అందుకే నాకు వుత్తరాలమీద అంత శ్రద్ధవుండదు. అలానే వుత్తరాలలోకూడా. పూసుబోని

వారంతా రచయితలుగా తయారయి, అసంభవాలను అసం
దర్భాలను యెక్కిరించినట్లు చిత్రిస్తుంటారు. వాస్తవికజీవి
తంలో అనుభవము ఆనందము పొందలేక చేతగాక పుస్త
కాలలో చదివి ఆనందించటం ప్రతివారికి పరిపాటి అయి
పోయింది. పెద్దపెద్ద రుద్రాక్షమాలలనుధరించి మహాభక్తుల
మని ప్రదర్శించుకుంటూ, చిడతభజనలో సిద్ధిజెంది నృత్యం
సలిపి సాక్షాత్ భగవంతునితో మాట్లాడుతున్నట్లు నటించి,
తమ భక్తిప్రభావాలను చాటుకుంటూ విప్రనారాయణ
లాంటి సినిమాలో కూర్చుని విరహగానం వింటూ తన్న
య్యలై మోకాటిమీద తాళం వేసుకుంటూ శిరస్సు ఆడించు
కుంటూ సుహదానందాన్ని పొందుతుంటారు. అలాంటి నట
నలన్నా అవాస్తవికాలన్నా నాకు మహా మంట. అందుకే
పుత్తరాలన్నా పుస్తకాలన్నా నాకు అయిష్టం. ఆ చిన్ని
కాగితంమీద అంత ఆదుర్దా యెందుకు మంగళనాథ్ గారూ?”
అన్నది.

ఆకలితో అలమటిస్తున్న వానిముందు వేదాంతనిఘం
టువును పల్లిస్తుంటే యెలావుంటుందో అదేస్థితిలో వున్నాడు
మంగళనాథ్. “నీవు చాలా పొరబడుతున్నావు. అందరూ
కోరేది హాయిగా ఆనందంగావుండాలనే. అందరూ దాన్నే
వెతుకుతుంటారు. సంభవమయినంతవరకు దాన్ని ఆశ్ర
యిస్తుంటారు. పుస్తకాలద్వారాను సినిమాలద్వారాను
పొందేదికూడా ఆనందమే. దానిద్వారా ఆనందాన్ని అనుభ
వించేనైపుణ్యం కావాలి. ఏద్వారా ఒకరికి పరమానందం
కలుగుతుందో ఆద్వారానే అందరికి అలాంటిఆనందం లభ్య

మవుతుందనటానికి వీలులేదు. ఒకరికి ఆనందాన్ని సనుకూర్చగలిగేది మరొకరికి దుఃఖాన్నివ్వటంకూడా సహజమే. వాటినిగురించి తర్కించగల అనుభవం మనయిదువురికీ లేదు. అలా తర్కించుట దుస్సాహసమవుతుందిగాని, అసలువిషయం చెబుతున్నాను. నీకు కలరా సోకుతుందేమోనని నేను భయపడి ఆగిపోయాను. అదృష్టవశాత్తు నీకా ఆపద కలుగలేదు. ఈ కడుపునొప్పినిగురించి నీ ఎంత ఖంగారుపడకు. నన్ను కాస్త చేయి వదులు. ఆ కాగితమేమిటో చూస్తాను.” అని అనునయంగా మెల్లిగా చేయినదిలించుకున్నాడు.

“మంగళనాథ్ మహాశయా,

మీరు నుమ్మ అడవులపాలుజేసి, యిక్కడ హాయిగా వున్నాను. మన బస్సు సిటీబయట మైలుదూరంలో ఆగిపోయింది. ఒక పెద్ద యాక్సిడెంటునుంచి నేను బ్రతికిపోయాము. అందరూ మీకొరకు యెదురుచూస్తున్నాము. కనుక మీరు వెనువెంటనే చిన్నకారులోగాని డామాములు బస్సులోగాని గండికోట చేరగోరుతున్నాము. అందరవరూ మీకై నిరీక్షిస్తుంటాము.

ఇట్లు,

విహారయాత్రక బృందం.”

పుత్తరాన్ని పెద్దగానే చదివాడు మంగళనాథ్. గొప్ప అనమానంపొందినవానినలె అతనిముఖం మూసమై నెలనెలబోతున్నది. “నేను చాలా పొరపాటుచేశాను. వాళ్ళవిషయమే మర్చిపోయి కూర్చున్నాను. పాపం! యెన్ని బాధలుపడుతున్నానో!” అని పుత్తరాన్ని చూస్తూ అన్నాడు.

“వారు పసివారుగాదు. మీ రంత భీతిజెందుతారెందుకు? బస్సు యిక్కడే ఆగిపోయిందని, యాక్సిడెంటునుంచి తప్పించుకున్నామని మొదటివాక్యంలో వ్రాశారు. ఆతరువాతవాక్యంలో మిమ్ము గండికోటరమ్మంటూ వ్రాశారు. ఇది శుద్ధ తప్పుడుపుత్తరమని ఆ విరుద్ధధ్వనులే తెలుపుతున్నవి. ఆ పుత్తరాన్నిచించి అనతలపారవేయండి మంగళనాథ్ గారూ” అన్నది కృష్ణ.

కొంచెం చీకాకుతో “నిజంబ్రవాసేటప్పడే పొరపాట్లుంటవి. సత్యము దా న్నదే రుజువుచేసుకోగలుగుతుంది. అసత్యము యుక్తిని ఆశ్రయిస్తుంది. అసత్యాన్ని సత్యంగా చలామణిచేయటానికి అపారమైన యుక్తి చాకిచక్యము కావాలి. అసత్యాన్ని శంకించను నీలువేనంతగా తర్కించుకునే నిలుస్తుంది. అసత్యై న సత్యము అనాలోచితంగాకూడా నిలునవచ్చు. అందువలన పుత్తరంలోని విరుద్ధభావవాక్యం వలన మొత్తాన్ని శంకించరాదు. అస లలాంటిది నిజమా నట్టిదా అనే ప్రశ్నే వుదయించగూడదు. నీ మనస్సు కలా యెందుకు అనిపించుతున్నదో. ఏదియేమయినా. నేను వెళ్ళక తప్పదు. నీకు అవుసరమైన సేనచేస్తుండమని కమలా కర్కు ఛత్రపతికి చెప్పి వెళతాను” అని నిర్దిష్టమైనధ్వనితో అన్నాడు.

“మంగళనాథ్ గారూ, మీ పాదాలుపట్టుకుంటాను. నారికిమాత్రం నా మంచి చెబ్బరల నప్పగించకండి. వారిలో యెనరికయినా చెప్పి యిటు పంపితేమాత్రం ఆతరువాత మీరు చాలా పశ్చాత్తాపపడుతారు. వారిసహాయాలుగాని

సేవలుగాని నా కవుసరంలేదు. వారిలో యెవరయినా యిటు అడుగుపెడితే, నేను ఆత్మహత్యచేసుకుంటాను. కనుక మీరు విధిగా వెళ్ళదలంచితే, నా ప్రారబ్ధానికి నన్ను విడిచి మీరు వెళ్ళిపోండి.” అని నిష్ఠూరంగా వ్యక్తపరచి, రెండ్లో వైపుకు తిరిగి పడుకున్నది.

మంగళనాథ్ మనస్సులోనిమంగు వదిలిపోయింది. తనకర్తవ్యం నిర్ణయించుకున్నాడు. ఇక యెవరూ ఆపహక్యం గాదు. ఆమెను పరికించకుండానే నెమ్మదిగా తలుపులు తెరచుకుని బయటకొచ్చాడు. కమలాకర్ ను చూడాలని, గదికి చేరాడు. ఛత్రపతి లేచి యెదురుగావచ్చి “మీరిక్కడున్నారేమిటి మంగళనాథ్ గారూ?” అని ప్రశ్నించాడు.

“నేను కృష్ణకు నంట్లోసరిగాలేనందున ఆమెకొరకు వుండిపోయాను. నీవు బస్సుపోవునపుడు కనిపించకుండా యెక్కడికి వెళ్ళావు?”

“బ్లేడు తెచ్చుకుందామని బయట వెళ్ళాను. ఒక మిత్రుడు కనిపించి, కబుర్లతో ప్రాణంతీశాడు. తీరా నచ్చే సరికి బస్సు వెళ్ళిపోయింది” అని జంకుతున్నకంఠంతో అన్నాడు.

“సరే, కమలాకర్ నిద్రపోతున్నాడా?”

“అవును నిద్రపోతున్నాడు.”

“అయితే, నీ హాకపనిచేయి; నేను లైనుబస్సులో గండికోట వెళ్ళబోతున్నాను; నీవు కృష్ణకుమారిని కనిపెట్టి చూస్తుండు. ఆమెఆరోగ్యం బాగానేవుంది. నీవు లోపలికి పోవలసినపనిలేదు. బయటనుంచే ఒకకంట 'కనిపెడుతూ

వుండు. కమలాకర్కుకూడా యీవిషయం చెప్పి. యిద్దరూ కలిసి బయటనుంచి ఆమె విషయాలు తెలుసుకుంటూవుండండి” అని మందహాసాలాలుకుమాటలతో చెప్పి వీపుననరించి వెళ్ళిపోయాడు. మంగళనాథ్.

ఒక పెద్ద శ్వాసవిడచి, మహావిపత్తునుంచి బయటపడిన వానినలె విప్పారినముఖంతో “ఇప్పటికే నా శనినదిలిపోతున్నావు పో. మంగళనాథ్! నీవు యెంత తెలివిగలవాడివి! పోకూకూడా నన్ను బయట కాపలావుంచిపోవాలనే నీ కోరిక... కృష్ణ పిచ్చిదిగనుక నిన్ను యింతసేపు అక్కడ వుండనిచ్చింది. ఆమె ఆఖరుకు విసిగి నెట్టినా నీవు కదిలి వుండవు. వుత్తరంతో బయటపడివుంటావు. నన్ను పంపుమని కృష్ణ కోరివుంటుంది. అందుకు ప్రతిగా నన్ను బయట రక్షింపునిగా నియమించి పోదలచావు. ధన్యుడవు నీవు. ఇప్పటికే నా విరగడ అవుతున్నావు.” అని గర్వాన్ని ప్రదర్శించే హాజుతో ప్రసన్నంగా గదిలో ప్రవేశించాడు.

కృష్ణ రెండోవైపు ముఖంపెట్టి పడుకునివున్నది. అందునలన ఎచ్చినదెవరోకూడా తెలియదు. బయటముఖం చూడగానే ధైర్యంసడలే నిర్ణయం తారుమారై తిరిగి లోపల ప్రవేశించివుంటాడని ఆమెవూసా. తనను క్షణమైనా అలక్ష్యంచేసినందుకు కొంత గంభీరత ప్రకటించాలని నిర్ణయించుకున్నది. తనముఖాన్ని దిండుకు చాటుచేసుకుని కనులుమూసి మునగదీసుకుని పడుకున్నది. నిద్రలోవున్నట్లు నటించాలని ఆమెతలంపు. అందునలన కాళ్ళవైపు చెదిరి పున్నచీరను సరిజేసుకొన ఏలుకలుగలేదు.

పోగొట్టుకున్నవజ్రాలహారం పోలీసువారిద్వారా సంప్రాప్తమైనపుడు పొంగినఆనందంలో దాన్ని మ్రింగుమాని వలె చూస్తున్నట్లు కృష్ణను చూస్తున్నాడు ఛత్రపతి. తనకూ ఆమెకూ మధ్య మంగళనాథ్ కల్పించిన యెడగాటు బాధ వలన పొందిన దుఃఖంతో ఆమె మ్రగ్గుతూ, చూడగల స్థితిలోగూడా లేదని ఆతనిబాధ.

ఛత్రపతి నెమ్మదిగా తలుపులోపలిగడియ వేసి ఆమె ప్రక్కగా ఆని శయ్యమీద కూర్చుండి, వీపుమీద, శిరస్సు మీద తనహస్తంవేసి నిమురుతున్నాడు. ఆమెమెడమీద కనిపిస్తున్న పుట్టుమచ్చను గోటితో గీకుతున్నాడు. చక్కలి గింతకలిగి గాబోలు, ఆమె నేత్రాలు తెరువకుండా ఆతని హస్తాన్ని పట్టుకుని నలుపుతూ ప్రవేశసందున ప్రవేశించుకున్న అటూఇటూ మెలివేస్తున్నది. మధ్య కెంపు, యిరువైపులా వైఘాతాలు మెరుస్తున్న ఆమెప్రేలిపుంగరం నొక్కుకుని చాలా బాధకలిగిస్తున్నది. ఆ బాధలో భరింపరాని కఠోరత లేదు. ఆనందం వుత్పన్నమవుతున్నది. ఆ కోమలమైన అంగుళీయములమధ్య తనప్రవేశం వెక్కిరించినట్లు కనిపిస్తున్నవి.

తనను ముందే చూసి, అలా కనులుమూసి నటిస్తున్నదని, తన ఆలస్యంవల్లనే మంగళనాథ్ పీడ ఆమెపెంట్టుపడి సందుకు క్రుద్ధురాలై అలకనటిస్తున్నదని, మంగళనాథ్ అసవసరమైనప్రశ్నలెన్నో అడిగి చాలా విసిగించివుంటాడు.; ఆఖరకు ఘోరంగా తిట్టి పంపివుంటుంది; ఆ చీకాకులోనిబాధ యింకా వుండివుంటుంది. అందుకే ఆమె అంతగా మునగ

దీసుకునివుందనీ, ఆపత్తులో ఆత్మీయులు కంటబడినపుడు దుఃఖంపొద్దుతుంది, ఇప్పుడు నన్నుచూస్తే ఆమె దుఃఖం ఆగదు. అందుకే కనులుమూసి బిగబట్టివుంది, అని ఛత్రపతి తనలోతానే అనుకుంటున్నాడు.

ఆమె మాట పలుకు లేక కనులుమూసే ఛత్రపతి హస్తాన్ని నలుపుతూ తనముఖంమీదికి తీసుకెళ్ళి చెక్కిలి మీదపెట్టి అదుముకుంటున్నది. మంచుగడ్డమీద చేతినివేసి అదిమితే కొంగరైతి నరాలనులాగినట్లు, కరెంటుతీగమీద చేయివేస్తే ఒక్కమాటుగా నరాలన్నిటిని ఝళిపించి లాగి కుదించినట్లు ఛత్రపతిహస్తంతోపాటు శరీరమూ కంపిస్తున్నది. హస్తము తనవశంలోలేదు. చైతన్యంకోల్పోయిన వానివలె ఆమెవుదరంప్రక్కపాలుమీద తనముఖమండలాన్ని వాల్చివేశాడు. వుండివుండి మంచినూనెవాసనలుగొడుతున్నవి. అతనిఫాలభాగం ఆమెవుదరపొత్తిమీద అంటివున్నది. మంగళనాథ్ ద్వారా సేవించిన నిమ్మరసంవలన గాబోలు ఆమెవుదరంలోని ప్రేగులు అకుస్తున్నవి. ఆ ధ్వనులు, ఆమెవుదరంనుంచి తనలలాటంపొందుతున్న ఊణిక వుష్ణము, ఊణిక శీతలముగిలిగింతలను గల్పిస్తున్నవి. తనరెండ్లో హస్తాన్ని తనశిరస్సుకుప్రక్కగా ఆమెవుదరంమీద వేసి నిమిరుతున్నాడు. ఆచేతికి తగులుతున్న మృదుత్వము జిడుకవ్వించినట్లయి వుదరాన్ని చేతినిండా పట్టి అటూయిటూ పూపుతున్నాడు. మత్తులోమునిగినవానివలె ఆమెవుదరపొత్తిభాగంలో అందిసంత నోటకరచి పసిబాలకునివలె చప్పరిస్తున్నాడు. తన

నరాలలోని వుద్వేగం భరింపజాలక గాబోలు దంతాలతో కొంచెం బలంగా కొరికాడు.

లోలోన 'కలియుగకర్మిష్టిమూర్తి' అనుకొంటున్న ఆమె "అబ్బ!" అని ఆయనచేతిని విడచి, ఆయనకుదులను పట్టి మృదువుగా లేవనెత్తి తనవైపుకు అతనిశిరస్సు తిప్పింది. కనకమనిభావించి దాచి కలలుగంటూ చూచినపు డది కంచుగా తెలిసినట్లు ఆమె విభ్రాంతురాలై వెర్రిదానిసలె చూస్తున్నది. ఆమెముఖంలో రక్తం గడ్డకట్టుకుపోయింది.

ఆ చూపులోని విభ్రాంతిలోని అంతరార్థమేమిటో అర్థంగాక కుతూహలాన్ని సూరించుకుని "మంగళనాథ్ వెళ్ళి పోయినాడు కృష్ణా. ఇక భయంలేదు. ఆ మాయలమారి యిక రాడు. రెండు రూపాడించి, గదిబయటకు పంపకపోయావా? బయట పెద్దపెద్ద నీతులు బోధిస్తూంటాడు, సశ్చీలుడని ధర్మావతారమని పేరు. ఎనరూచూడకుండా ఒక అమాయకురాలిగదిలో ప్రవేశించి బాధించటం ఎంతతోచనీయో! నేను నేనుగా వచ్చి గదిబయటకుపోయి మాట్లాడినావా మునుకున్నాను. ఇలాంటివారిని నమ్మగూడదు కృష్ణా! ప్రాణాలను అరచేతిలో అర్పించగలవారినే నమ్మాలి. స్నేహము, అనురాగము, ప్రేమల విలువ తెలియనిదికి చనువివ్వగూడదు; ఆయన నీప్రక్కన కూర్చున్నప్పుడు చూసినపుడు నా శరీరం భగ్గునమండిపోయింది. ఎవరైనా అస్యోన్యత తెలియక, మనప్రేమ అర్థంగాక, పాపం, నకిన్నీగదిలో అడుగుపెట్టకుండా నిన్ను సురక్షితంగా చూస్తుంటామన్నాడు. అప్పుడే బయటపెట్టి నాలుగూ అడుగుదామని

కుని, పెద్దవాడని పస్తాయించాను. నిన్ను నాపాలిటిదేనతగా భావించి, నీతోనే వివాహంచేసుకో నిశ్చయించుకున్నాను కృష్ణా! నాహృదయం అతి నిర్మలము నిశ్చలము అయినది. స్త్రీలను నిర్లక్ష్యంగాను. హేయంగాను చూసినవాడిని. మన యిరువురకు పూర్వజన్మసంపర్కమేదో వుండివుంటుంది. కానిపక్షంలో నీముందు నా హృదయ మంతగా జారిపోదు. నీముందు నా మనస్సులోనిమాటలను ప్రమాణంచేసి చెబు తున్నాను. ఈజన్మేగాదు, జన్మజన్మాలకు నీవు నన్ను విడువ కుండావుండాలని భగవంతుని ప్రార్థిస్తున్నాను. ననోప నదులుకలిసియేకరూపంతోసాగినట్లు నేనేనీవు, నీవే నేనుగా కలకాలం యేకరూపంగా ప్రవహించాలని నా హృదయ పూర్వకవాంఛ. నీవూ నాకంటె యెక్కువగా వాంఛిస్తున్నానని నాకు తెలుసు. మనమధ్య దుష్టగ్రహంగా తయారయిన మంగళనాథ్ తిరిగి రావచ్చు. అతనిబారినుంచి తప్పకుని యీ రెండురోజులయినా హాయిగా గోల్కొండ కొండలవైపు నిజమైన వినోదవిహారంచేయవచ్చు. నేను వెంటనే టాక్సీ తీసుకొస్తాను. నీవు మేకప్ అయి అంతా సర్దుకో” అని జవాబుకు యెదురుచూడకుండా త్రొత్తగా ప్రవేశించిన డ్రామాలోని పాత్రధారివలె, కంఠ స్తంచేసిన వాక్యాలు వల్లించినట్లు, ఆదుర్దా ఆవేశాలలో మనస్సు లోనిమాటలు వెల్లడించి కర్తవ్యస్మృతి టాక్సీస్టాండువైపు నడిచాడు.

గాఢనిద్రలోనున్న కమలాకర్ కు జిహ్వా పీక్కుపోయే అంత దప్పికయింది. నీరుగా కనిపించినచోటికల్లా నోపిక

కొద్దీ పరువులెత్తాడు కాని, నిష్ప్రయోజనమైంది. తనదంతా
యెండమావులలోని భ్రమ. యెటుజూచినా యెడారిగా
గనిపించి నిరాశ నిస్పృహలతో కూలబడి కనులుమూ
శాడు. సమక్షంలో కలువ తామరపుష్పాలతో విరాజిల్లుతూ
నిర్మలజలంతో శోభిస్తున్న విశాలకొలను కనిపించింది.
ఆ కొలనులో రెండోప్రక్క దూరంగా హంసలు స్వేచ్ఛగా
విహరిస్తున్నవి. భ్రమరములదండు పుష్పాలమీద పీరవిహారం
చేస్తూ మధురమయగానాన్ని స్తోత్రంచేస్తున్నవి. తనకు సన్ని
హితముగావున్న సోపానాలమీద తమదుస్తులను విడచి
సుందరాంగులెవరో జలక్రిడలుసలుపుతూ సరససల్లాపా
లాడుకుంటున్నారు. ఆ కన్యలు యీ సామాన్యలోకానికి
సంబంధించినవారుగామాత్రం కనిపించుటలేదు. దప్పికతో
పీక్కుపోతున్న జిహ్వా కొలనువైపు లాగుతున్నది; దేవ
కన్యలభీతి వెనక్కుతరుముతున్నది. ఆ దేవకన్యలలో మేటిగా
గనిపిస్తున్నది రాజకన్య గాబోలు. ఆమె గమనించి నేకుగా
చేతితో నీటివైపు ఆహ్వానిస్తున్నది. పారిస్ కళాకారులు నగ్న
రూపంలో చిత్రించిన స్ఫటికపుప్రతిమలవలె వారిశరీర, సౌష్ట
వాలు అద్దముగుండా కనిపించునట్లు నీటిలోకనిపిస్తున్నవి. ఆ
రాజకుమార్తె కనులార్పనిచూపులతో తనను లాలిస్తూ
మరింతగా ఆ నీటిలోనుంచే ఆహ్వానిస్తున్నందున ధైర్యాన్ని
పూరించుకుని సోపానాలమీద ఒక్కటొక్కటిగా అడుగులు
వేస్తున్నాడు. ఆఖరిసోపానంమీద అడుగిడినదే తడవుగా
బున్ మంటూ నాగసర్పం కాలువేసింది. తాను చేతన్య
హీనుడై మొదలుతెగినప్రమానునలె పడిపోయాడు. శిరస్సుకు

పెద్ద దెబ్బతగిలి “అబ్బా!” అంటూ త్రుళ్ళిపడి లేచాడు. అక్కడ సరోవరమూ లేదు, దెబ్బలేదు; ఆ దేవకన్యలు అసలేలేరు. అది కేవలం కలమాత్రమే. ఆదుర్దాతో కృష్ణ గదివైపుకొచ్చి కిటికీనందుగుండా పరికిస్తున్నాడు. ఆమె యేకాంతంగా శయ్యమీద అటూయిటూ వొక్కుతున్నది. గాఢనిద్రనుంచి మేల్కొన్నదానివలె బడిలికనుపోగొట్టుకుంటున్నది.

మంగళనాథ్ కొరకు అటూయిటూ వెతికి, తిరిగి గదిలోపలివైపుచూసి నిశ్చింతుడై “అబ్బ! ఇప్పటికి ఆ గోము ఖవ్యాఘ్రుంబాధనుండి కృష్ణ విముక్తిపొందింది. అందరను గండికోట పంపి, తన నాటక మిక్కడ సాగించాలని ప్రయత్నించి విఫలుడయ్యాడు. అందుకే నన్నుకూడా వెళ్లమని బలవంతపెట్టాడు. అయినా నేను నేనుకున్నప్లానును విఘ్నం చేశాడు. కృష్ణ బాగా చివాట్లుపెట్టి తలనంపులుచేసి పంపి పుగటుంది. పాపం; గండికోట ఎక్కడున్నదా అని దారి బట్టివుంటాడు. విఘ్నానికి విఫలంతుడవు.” అనుకుంటూ గదిలో ప్రవేశించాడు.

ఆమెముఖం మరింత మ్లానతచెంది వెలవెలబోతున్నది. “అలా భయపడతావెందుకు కృష్ణా! ఇక నీకు యేభయమూలేదు. అవుసరమైతే యిక నేను బయటపడి నిర్భీతిగా యెదుర్కోదలచాను. నిచ్చుగురించి నా మనస్సు లోవున్న అభిప్రాయాన్ని వారికి చెప్పాలనుకొంటున్నాను. నునయికువురకూ యింకా వివాహంకానంతమాత్రాన పేరు కాజాలము. మంగళనాథ్ కీ తభా బాగా బుద్ధిచెప్పాలను

కుంటున్నాను.” అంటూ వెళ్ళి ఆమెప్రక్కన కూర్చుని, శిరస్సునిమురుతున్నాడు. అనాలోచితంగా తనహస్తాన్ని అడ్డుపెడుతున్నది. కాని అత నత్యధిక అభ్యాసిత ఆహస్తాన్ని ఆవలకు నెట్టి, ఆమెకుదులలో తన ప్రేమకూర్చి దువ్వుతున్నాడు. ఆమె తన అసమ్మతిని తెలియజేస్తున్నట్లు విసుగుగా శిరస్సును రెండోవైపుకు త్రిప్పింది. అధరాలు బిగబట్టిన ఆమెముఖంలో కోపం ప్రకటితమవున్నది. తాను నేరుగావచ్చి మంగళనాథ్ ను తరుమజాలనందుకు కలిగిన క్రోధముని పూహించి, లాలింపుగా ఆమెబుగ్గలను గడ్డాన్ని పుణుకుతూ యేదో చెప్పబోయాడు. విసుగుగా ఆమె తన చేతులను యివతలకు నెట్టింది. అలక టాప్ గేక్ లోనున్నదని, ఎలా వినతిచేసుకోవాలో తెలియక ఆమెపాదాలమీద తన ముఖాన్ని వుంచి తనహస్తాలతో ఆ అరిపాదాలనుసన్నాహము సవరిస్తున్నాడు. మానవునికి కావలసిన హాయినిగొలిపే స్విచ్ అరిపాదాలలోగూడా వున్నది. ఆమె పట్టరాని చక్కలిగింతలలో “అబ్బ! వుండు కమలాకర్” అని నవ్వును బిగబట్టింది. ఇనుమడించిన ధైర్యంతో అతను అరిపాదాలను ముద్దిడుకుంటూ, ముఖానికి అదుముకుంటున్నాడు. ఆమె వినశురాలయి కిలకిల నవ్వింది. అప్పటికి తనమనస్సు కుదట పడి, ఆమెపాదాలమీదనుంచి లేచి కూర్చుని, ప్రశాంతత పొందిన మనస్సుతో చిన్నగా తనమనస్సులోని పూహలను యేకరుప్రబేడుతున్నాడు.

టాక్సీతీసుకొచ్చిన ఛత్రపతిని గదిలోనుంచినప్పున్న మాటలసన్న్వడి శంకింపజేసింది. కిటికీవైపు వెళ్ళి గమనించాడు.

కమలాకర్ కృష్ణశయ్యమీద స్థిమితంగా గూర్చుని ఏదో చెబుతున్నాడు. కృష్ణ హానంగావుంది. ఆమె యేమి చేస్తుంది పాపం! అబల, ఎంతో కష్టంతో మూర్ఖునిబారి నుండి బయటపడితే, మహామూర్ఖుడు మరొకడు తటస్థించినట్లయింది. వీరంతా చేరి, ఆమెను మహా బాధిస్తున్నారు. నేను కాస్త ఆలస్యంచేసినందుకు ఆమె యెంతో శిక్షను అనుభవించవలసినస్తున్నది. నన్ను ఆమె యెంతగానో ప్రేమిస్తున్న ఫలితంగా నా తెలివితక్కువతనానికి నేను యీ దుష్టుల కిస్తున్న అనకాశాలవలన ఆమె అష్టకష్టాలు పడవలసి వస్తున్నది.” అని మనసా నొచ్చుకుంటూ, నొసటిమీద చేయివేసి అదుముకుంటూ కామనగదిలోకి వెళ్ళి శయ్యమీద బోర్ల పడి మనస్సుకుయెక్కుతున్న వేడిని వుపశమింప చేయుప్రయత్నంలో కనుమోడ్చాడు.

గండికోటనుంచి తిరిగివచ్చిన బస్సు ఆగింది. అంతా హడావుడిగా సామాన్లు దించుకుంటున్నారు. మంగళనాథ్ బస్సు ఆగి ఆగక ముందే దిగి, కృష్ణకుమారిగదికి వెళ్ళి బోయాడు. హోటలుమానేజరు ఒకవుత్తరాన్ని ఆయన చేతిలో వుంచాడు.

“మంగళనాథ్ మహాశయా,

నా ఆరోగ్యం బాగుండనందున మీరు రాకముందే యింటికి పోవలసినవచ్చినందుకు యెంతో దుఃఖిస్తున్నాను. నిష్కపటులు నిస్వార్థులు మంగళమయులు అయిన మీ ఆదరం నేను యెన్నడూ మరువలేను. నిజంగా మీలో గొప్ప మాంత్రికశక్తివుంది. మీలోని బోళత్వం విశిష్ట

మయింది. మీన్నే హాన్ని పొందినవారుగాని, మీ ఆదరాన్ని చవిజూచినవారుగాని జన్మలో మిమ్ము మరువజాలరు. నా జీవితానికి వెలుగులాంటివారు మీరు. యాత్రలోనుంచి మీరు చెప్పకుండా మీ అనుజ్ఞ పొందకుండా యింటికి పోతున్నందుకు క్షమించండి, సెలవు.

కె. కుమారి."

పుత్తరంచదివి తన్మయుడయ్యాడు మంగళనాథ్.
“నీవు అమాయకురాలవు కృష్ణా! నీకు దీర్ఘాయువునిచ్చి సర్వసుఖసౌఖ్యాలను కల్పించమని భగవంతుని ప్రార్థిస్తున్నాను.” అని మనస్సులో దీవించి, తిరిగి తన కార్యాలలో నిమగ్నుడై పోయాడు.

10 మే రీ జాన్

బ్రదీనారాయణకు తన ప్రథమపుత్రుడు రత్నాకర్ యడల ప్రత్యేక శ్రద్ధ ఆశవున్నవి. ఆయనదృష్టి అంతా అనాలోచితంగా అటే మొగ్గుకుంటుంది. రత్నాకర్ జాతకచక్రంలో బ్రహ్మాండమయిన రాజయోగముందని, అతను జీవితంలో అత్యుత్తమస్థానాలను పొంది, పరిపాలనాదక్షుడుగా యశస్సుపొంది దేశమంతటా మన్ననలనందుతాడని, అనేక మందిజ్యోతిర్విద్వాంసులు నుడివారు. ఆయనరూపు రేఖలలో కూడా రాజసం మూర్తీభవించివున్నట్లు బ్రదీనారాయణకు గోచరిస్తుండేది. తన ఆస్తికంపె యితరవ్యాపారాలకంపె తన జ్యేష్ఠపుత్రుని కృతార్థునిచేయగలిగితే, అతనితేజస్సుతోనే

అతని ప్రభావాలతోనే మిగిలినవారు కృతార్థులుకాగలరు, తనకుటుంబం విశిష్టస్థానాన్నధిష్టింపగలదని ఆయన దృఢాభిప్రాయం.

అత్యధిక గారాబంతోనే పిల్లలు చెడతారని, తప్పట దుగులు పేస్తారని యెక్కువమంది తండ్రులకు తెలియదు. ఏది మితిమించి కొరతామో, దేనికొరకు పగటికలలు కంటామో అవి అతీతాలుగా, అందరానివిగా తయారవుత వన్నది తథ్యము.

రత్నాకర్ బాల్యదశలో అతిచురుకుగా, చదువులో మెలకువగా అందరనూ ఆకర్షించాడు. కాని కాలేజీలోచేరాక అతను ప్యాసయినసంవత్సరమే లేడు. చదివి పాసవటము తెలివితేటలకు నిదర్శనకాదన్నసిద్ధాంతాన్ని సృష్టించాడు.

మూడుసంవత్సరాలు వరుసగా తప్పినపుడుబ్రదీనారాయణలోపున్న పుత్సాహం అడుగంటింది. రేయింబవలు ఆ తప్పటకుగలకారణాలనే శోధిస్తున్నాడు. జాతకచక్రాన్ని తిరిగి నూతన గుణకారాలతో సరిజూపించాడు. ఆ జ్యోతిష్కులు తిరిగి ఆనాటిమాటలనే వల్లించి, యింకా బలపరచారు. ఇది బ్రదీనారాయణకు యెటూతోచని బాధఅయింది. కాని రత్నాకర్ తనయెదుట ప్రత్యక్షమయినపుడు తననోని బాధలన్నీ తుడుచుకుపోతుంటవి. అతనిరూపు రేఖలు కదలిక మెదిలికలు మాటలు ఆ జ్యోతిష్కులమాటలనే గృహపడుస్తుంటవి. కాని, ప్యాసుగాకపోవటము, మామూలు అకలే శూన్యమని తెలియుట ఆయన్ను కలవరపరిచేవి. రాజయోగమున్నజాతకులకు పరీక్షలు చదువులు ప్రధానం కాజాలవు;

వాటిలేమి ఆ జాతకుని ప్రభావాన్ని కుంటుపరచజాలవని, యోగ్యతాపత్రాలు లేకనే వారిని అనుభవయోగ్యులను చేస్తుందని, వ్యవహారదక్షులను పరిపాలనాదక్షులనుగా జేసి, విజ్ఞానసంపన్నుని చేస్తుందని కొందరు అంతరార్థాన్ని వెల్లడించారు. ఆకారణంతోనే రత్నాకర్ తప్పినా, అతని మీదున్న అభిమానం బ్రదీనారాయణలో తగ్గలేదు. ఆటలకని పాటలకని వినోదాలలో లెక్కలేనంత ఖర్చుపెడుతున్నా అర్థరాత్రులనరకు స్నేహాలలో తిరుగుతున్నా ఆయన మనస్సు నొచ్చుకొనుటలేదు.

ఎఫ్. ఏ. నాలుగోసంవత్సరంకూడా తప్పినపుడు బ్రదీనారాయణమనస్సు కొంచెం విసగటచెందింది. ఎంతోమంది ప్రాఫెసర్లను స్నేహితులను సంప్రదించినమీదట రత్నాకర్ ను మద్రాసు లయోలాకాలేజీలో చేర్చి నిశ్చయించుకున్నాడు. అక్కడ కట్టుదిట్టంగా చదువునాగుతుందని, హాస్టలులోవుంచితే చెడుస్నేహాలు పోతవని దారిని వడి బాగా చదువుతాడని వూహించాడు.

ఒక్కనెలలోనే లయోలాకాలేజీహాస్టలంటే మనస్సుకు విసగడ కలిగింది రత్నాకర్ కు. డబ్బువిషయంలో తండ్రి తనకు తరుగుచేయదు గానక, ఒపేరాలో ఒక ఆంగ్లో ఇండియన్ భవనంలోని గదిలోవుంటున్న చంద్రకాంతకు పార్ట్ నర్ గా చేరాడు.

చంద్రకాంత సిటీఅనుభవంలో ఆరితేరినవాడు. ఎక్కువగా ఇంగ్లీషులోనే సంభాషిస్తుంటాడు. భాషలో వ్యాకరణత్రుటులు యెన్నివున్నా వుచ్చారణమాత్రం

ఆంగ్ల దేశమునుంచి దీగిన దొరలవలె సుస్పృతిగుతుం
 టుంది. సిగరెట్టును పెదవులమధ్య నోరగాపెట్టి కాలు
 స్తున్నా, అర్థనేత్రాలతో నోరగాచూస్తూ స్ట్రెలిష్గా
 మాటాడుతున్నా పాశ్చాత్యులను స్ఫురింపజేస్తుంది. ఇన్షర్టు
 వేసి మోచేతులవరకు మడిచి టై నదులుగా వ్రేలాడవేసి, ఫ్లాన
 ల్ ట్రాజరుతో యెపుడు జూసినా, టిప్ టాప్ గా ఉంటాడు.
 నైట్ క్లబ్బులో బాగా ప్రవేశముంది. శని ఆదివారాలు
 క్లబ్బులోనే కాలక్షేపంచేస్తాడు. అయిదుసంవత్సరాలను
 భవంలో రాక్ అండ్ రోల్ డాన్సులో ప్రత్యేక నేర్పును
 పొందాడు. మేరీ జాన్ పార్టుకుగా సంభవించినపుడు
 డ్యాన్సులో తన్మయుడవుతుంటాడు. చంద్రబింబంలాంటి
 ఆమెముఖంలోని పిల్లి నేత్రాలు నోరగా తననుచూస్తూ, జల
 పాలు విరజిమ్ముకుని తన అరచేతులలో తనులపాకుల్లాంటి ఆ
 అరచేతులు కలసి తిరుగుతున్నా చేయికిచేయి మెలిక వేసి
 డ్యాన్సుచేస్తున్నా, 'నిను పొందిన నేనే ధన్యుడనూ, పొంది
 పోగొట్టుకొననిదే తెలియదుగా' అంటూ నగనగా పాడు
 తున్నా తనలోతానే తన్మయుడవుతుంటాడు. మామూలుగా
 తాగే అలవాటులేదుగాని, క్లబ్ డ్యాన్సులో మాత్రం ఆనం
 దంకొరకు హంపైన్ సేవిస్తుంటాడు. మేరీ కాన్స్వర్టులో
 హైస్కూలు చదువులు పూర్తిచేసి టెలిఫోన్ ఆపరేటర్ గా
 పనిచేస్తున్నది. అయినా ఆమె చంద్రకాంతభాషలోని తప్పు
 లను దిద్దుతుంటుంది. ఆమె తనభాషలోని పొరపాట్లను
 దిద్దుతుంటే, తను ఆమె అర్థకులులను దిద్దుతుంటాడు.
 ఆమెకు ఉద్యోగద్యూటీ లేకపోతే తను కారేజీని పూర్తిగా

విడచి క్లబ్బులోనే కాలక్షేపంచేసేవాడు. ఆమె బునుగురంగు
గొను, తెల్లని హిల్ బూట్లు చేసినపుడు మహా శోభిస్తుంటుంది.
ఎప్పుడూ యిలానేవుంటే యెంత బావుంటుంది అనుకుం
టుంటాడు చంద్రకాంత.

రత్నాకర్ హాస్టల్ నుంచి చంద్రకాంతగదికి రావటం
జెలునుంచి విడుదలై బయటప్రపంచాని కొచ్చినట్లున్నది.
హాస్టలుకట్టుదిట్టా లాతనికి నచ్చలేదు. నిబంధనలద్వారా
మాననస్వేచ్ఛనరికట్టి నిర్ణీతనియమాలలో చదువుటద్వారా
మానవాభ్యుదయాన్ని ముగుసుచేస్తున్నారని అతనితలంపు.
అందుకే అతనికి చంద్రకాంతద్వారా అంధకారంనుంచి
వెలుగులోకి నచ్చినట్లనిపించింది.

తను చంద్రకాంతగదిలో ప్రవేశించిన ప్రాగంభంలో,
నారంనరకుమాత్రమే యిరువురు కలిసి గదికిరావటం జరి
గింది. ఆతరువాత కాళేజీఅనంతరం చంద్రకాంత గయా
బయి, రేయి 12గంటలకు, 1గంటకు నస్తుండుట జరుగు
తున్నది. తిరిగి కాళేజీపైంనరకు నిద్రశయ్యనే ఆరాధించే
వాడు. శని ఆదివారాలు అసలే గయాబయివాడు. క్లాసు
పుస్తకాలుమాత్రం యెప్పుడూ చేతవుండేవి. ఇద్దరూ కులా
సాగా మాటాడుకునేఅనకాశంకూడా కలుగుటలేదు. రత్నా
కర్ యెప్పుడూ యింటిలోవున్నా బయటవున్నా యెక్కువ
నందిలో మోలగినవాడు, నందిజీవితం యగుగనినాడు. ఈ
గదిలో పుస్తకాలనుచూస్తూ నాలుగుగోడలనుధ్య టిక్ టిక్
చునే గడియారంధ్వనినుధ్య శయ్యమీద పడి దొడ్లుతూ,
కుర్చీలో కూలబడుతూ, చదివినపుస్తకాలనే వెరచి కంఠస్థ

మైనవిషయాలనే చదువుతూ, విసిగిపోయి, యిదే అసలు జైలుజీవితమని యిప్పుడు బాధపడుతున్నాడు. ప్రక్కయింటి లోని రేడియోధ్వని అస్పష్టరూపంలో వస్తుంటుంది. ఆ పిసిని గొట్టువాళ్ళు రేడియోను పెద్దగానయినా పెడితే, కాస్త విందునని వ్యాకులుడవుతున్నాడు.

గదిలో విసిగిన రత్నాకర్ నరుసగా సినిమాలకు పోతున్నాడు. మందిలో అలవాటయినవ్యక్తి దృశ్యాలను సినిమాలను, వింతలను విశేషాలను చూచినపుడు మనస్సులో పొంగిన పుల్లాసాన్ని చెప్పకోవటానికి యెనగూలేనపుడు మరింత వ్యాకులపడతాడు. రత్నాకర్ అదేరీతి విసిగి తిరిగి హాస్టలుకుపోతేనే బావుండునను నిర్ణయానికివచ్చాడు.

ప్రాతఃసమయ మది. వాలవాళ్ళు నచ్చి పోవటము, వీధులనూడ్చువాళ్ళుకూడా తనుకార్యాలు చాలావరకు పూర్తిచేసుకోవటము, రేడియోలో వార్తలు, నాయిద్యాలు అయిపోయి, సిలోనుసేషన్రికార్డులు రావటము, కూరగాయలతట్టలవాడునచ్చిపోవటము, స్నానాదులుజేసి, టిఫిను కాఫీలు ముగించుకుని, వార్తాపత్రికలను కొందరు, ప్రత్యేక పుస్తకాలను కొందరు చదువుకోవటం, రైల్వే శాఖలోను టెలిఫోను శాఖలోను రాత్రీమ్యాటిచేసినవాడు రావటము, ఉదయపుమ్యాటివాడు పోవటము, సెంట్రల్ సేషనుకు నలుమూలలనుంచి వచ్చేరైళ్లు చేరటం, వెళలేబళ్లు పోవటం జరిగింది. దినకరుని తేజోమయకిరణాలు కిటికీలగుండా ప్రసరిస్తున్నవి. శాలువా తనాయించి సుఖమయి నిద్రాదేవివడిలో

సమర్పితమయిన చంద్రకాంతమీద పడుతున్న ఆ కిరణాలు పనిచేయటంలేదు.

పాలుబోని ఆలోచనలతో నిద్రలేక విసిగి, తెల్లవారకముందే స్నానాదులు ముగించి గదిలో అటూయిటూ రామకోటివ్రాయువానివలె తిరుగుతున్నాడు రత్నం. చంద్రకాంతయెడల తనకున్న అభిమానం పూర్తిగా నశించింది. ఇప్పుడతనంటే మండుతున్నది. రాత్రులల్లా యెక్కడో తిరిగినచ్చి, యిలా నిద్రపోతున్నాడనే కచ్చో భరింపజాలక అతను తనాయించికప్పుకున్న శాలువాను అమాంతం లాగి వైచాడు. తన్నిపట్టి శరీరబడలికను దూరంచేసుకుంటూ ఆవలిస్తూ “అబ్బ! ఏమిటి రత్నాకర్” అంటూ ఒక పెద్ద ఆవలింతను ప్రదర్శించాడు చంద్రం. అది మరింత వుక్రోషాన్ని కల్పించింది. రత్నాకర్ పట్టరానికోపం ప్రకటితమవుతున్నకంతంలో “చంద్రం! నే నీ సాయంకాలమే యిక్కడినుంచి వెళ్ళిపోదలచాను. నీవు రోజూ యెక్కడుంటున్నావు?” అని అడిగాడు.

నిద్రమత్తు ఒక్కమాటుగా నదిలిపోయింది. పొరపాటు జేసినవానివలె తత్తరపాటుచెంది “అదేమిటి రత్నాకర్, నీకు యిక్కడ ఏ విషయంలో సౌకర్యంగాలేదు? తిరిగి ఆ జైలుకు వెళితానంటావెందుకు?” అన్నాడు.

“నా కిదే అసలుజైలుజీవితంలాగుంది. మాట్లాడే మనిషికూడా లేకుండావుంది. నీ గుప్తవ్యవహారాలు నా కగమ్యంగావున్నవి” అన్నాడు రత్నాకర్.

“నీవు చాలా విచిత్రంగా మాట్లాడుతున్నావు. నీ చదువుకు నంటరితనం బావుంటుందేమోనని నేను మరింత అనకాశముస్తున్నాను. లేకపోతే, యెప్పుడూ కలిసేవుందును. రెండోది, నేను ప్రస్తుతం ట్యూషనుచదువుతున్నాను. చదవటానికి బద్ధకమయినపుడు కాస్త ట్యూషనుద్వారాన యినా పాఠాలు బాగా పరిచయమవుతవి. నీవు వెళ్ళనద్దు రత్నాకర్. పోనీ, నీవుకూడా ట్యూషనుచెప్పించుకో. నీకు నిజంగా నంటరితనపు బాధ వుందంటే, నేను యెప్పుడూ విడిచే వాడినేకాదు.” అని ప్రేమలూలుకుమాట లన్నాడు చంద్రం.

అతనిమాటలు రత్నాకర్ను లాలించినవి. వుత్సాహం కలిగింది. “నీవు యింత ఫ్యాషనుగా తిరుగుతావుగాని, వట్టి అమాయకుడవు. పసివారికి ప్రయివేటుగాని, మనకు ప్రయివేటుమిటి చెప్ప? ఈ పాఠాలలోని యెక్కువభాగాలు మనకు చెప్పే ఆ ప్రొఫెసర్లుకూడా తమ విద్యార్థిదశలో కంతస్థంచేసినవే; వాటిని వారు మళ్ళీ చర్చితచర్చణంగా విని పిస్తుంటారు. ఆ పుస్తకాలలోని పాఠాలకంటే పాఠాలరచ యితలచరిత్రలు వేయిరెట్లు నల్లించాల్సివుంటుంది. ఆయన జీవితంలోని ఘట్టాలనుబట్టి అభిరుచులను భావాలనుబట్టి ఆ పాఠాలపోకడ వుంటుంది, అర్థమవుతుంది. అందుకని ఆయన జీవితసంగ్రహాన్ని, ఆయన ప్రథమభార్య ఆయన్ను యెందుకు విడనాడింది, ద్వితీయభార్య యెందుకు యెనరితోనో లేచిపోయింది, సాంసారికజీవితంలో యెందుకు విఫలత చెంది, ప్రేమలో యెందుకు భగ్నమయింది మొదలగువినరాలను మనం వల్లెవేయాలి. పరీక్షల్లో అసలు పాఠాలకంటే రచయి

తలగురించినప్రశ్నలే యెక్కువ వస్తుంటవి. ఇది యెంత విచిత్రం! పాఠంలోనివిషయాలను వివరవిశేషాలతో రచయిత అభిరుచులతో అర్థంచేసుకున్నామో లేదో, ఆ పాఠాలలో ప్రశ్నిస్తే తెలుసుకోవచ్చునుగదా. అయినా విని విని విసుగెత్తుతున్న ఆ పాఠాలనే ట్యూషనులోకూడా యెక్కడ విన గలం చంద్రం?" అన్నాడు రత్నాకర్.

నేత్రాలు నులుముకుని శుండుతో ముఖంతుడుచు కుంటూ చిరునగవును చిలికిస్తూ, రత్నాకర్ హస్తాన్ని పట్టి అదుముతూ లాగి కూర్చోబెట్టి "నాకునచ్చినమాటలే అన్నావుగాని, వాటిలో అనుభవశూన్యత కనిపిస్తున్నది రత్నాకర్. నీవు కాలేజీలో మూడుడింక్టీలేట్ కొట్టావుగనుక, అంతకు మించిన అనుభవం యెలావస్తుంది! నీ డింక్టీలను మూడు పెట్టి హెచ్చించితే నాకు సరిపోతవి. అంత అనుభవంతో చెబుతున్నాను విను. ఆ పాఠపాఠాలను చదవలేక విసుగెత్తే, ట్యూషను చెప్పించుకుంటున్నది. వినటంలోకూడా విసుగెత్తుతుందనుకో; అయినా చదవటంకంటే కూర్చుని వినటం తేలిక. అందుకే ట్యూషను మంచిది. ఇక అసలుపాఠాల కంటే వాటిరచయితలగురించిన ప్రశ్నలే పరీక్షలలో యెక్కువ రావటమంటావా? రాజకీయరంగంలో నిష్కల్మషంగా ప్రజాసేవాకార్యక్రమంలో మునిగినవానికంటే సేవను గురించి వుచ్చశ్రేణిలో వుపన్యాసాలిచ్చేవానికి ప్రాముఖ్యమెక్కువ. చేసేవాడు వాలంటీర్ గాను, ఆటే సేవ అవుసరమని వాగేవాడు లీడరుగావటం, ఆతరువాత జరిగినవి జరుగుతున్నవి అతనిద్వారా జరుగుతున్నట్లే ప్రచలితమవుతవి. అట్లే

రచనను విడచి, ఆ రచయితనుగురించి ప్రశ్నించటం సాహిత్యంలోని పుచ్చస్థాయిని ప్రకటిస్తుంది. అసలుకంటే ఆ స్థాయిప్రాముఖ్యత హెచ్చుగదా!” అన్నాడు చంద్రం.

“చదవుటకన్నా వినుట తేలికన్నావు కాని, నిర్మలమైన యేకాగ్రమనస్సుతో విన్నపుడే అవి గుర్తుంటవి, అది మరింత కష్టం. మనస్సు చాలా పనిచేయాల్సివుంటుంది. తరువాత రచయితజీవితరహస్యాలు తెలిసినపుడు ఆ రచన తేలిగ్గా అర్థమవుతుందనేఅంశం అన్నావు. కాని ఆ రచనను బాగా చదివి, అందలి నిగూఢభావాలను అర్థంచేసుకున్నపుడు రచయితస్వభావాలను జీవితసఫలాసఫలతను యెందుకూహించలేము?” అన్నాడు రత్నాకర్.

“నీ నన్నవి నాకు నచ్చినవిషయాలే. పది పేజీలరచనలోని మర్మాలకొరకు వందపేజీల రచయితజీవితచరిత్ర చదవుట, అందులోనే ప్రత్యేకించి ప్రశ్నలువచ్చుట నిరుద్యోగనిర్మూలనకొరకు నూతనశాఖలను ప్రారంభించి, వ్యయాన్ని మితంచేయటానికి మరికొన్ని పాతశాఖలను యెత్తివేసి వాటికొరతను పూర్తిచేయుటకు యింకేమో చేసినట్లుంటుంది. వినుటకన్నా చదవుటే సులభమన్న భావనను వ్యక్తంచేశావు. అది పొరపాటు. హరికథాకాలక్షేపంలో వూసుబోని వారంతా ప్రేక్షకులే కాని, వారిమనస్సులు అక్కడెందుకుంటవి? నల్గొప్పున్న మనమడిమిద, పండుగకురాని కూతురుమిద, అలిగిపోయిన అల్లుడిమిద, భార్యపక్షంనహిస్తున్న కుమారుని దుష్టత్వంమిద, తనను నిర్లక్ష్యంచేస్తున్న కోడలిగయ్యాళ్యితనంమిదవుంటుంది. ‘హరి’గొట్టినపుడు అం

దరూ 'హరి' అంటారు. పాంచాలిపరాభవంమాట విన్నప్పుడు తమకష్టాలతో పోల్చుకుని కన్నీరుకారుస్తారు; భీముడు గానూ ఆడిస్తూ హుంకరించినపుడు తననురక్షించను తన కోడలి గయ్యాళితనాన్ని తనఅల్లుని మూర్ఖత్వాన్ని తన తోడికోడలి సగ్గాటీపోటీలను రూపుమాప దూకుతున్నట్లు ఆనందిస్తారు. వల్లోవున్న మనుమడికి ఆమాటలనే వినిపిస్తారు. ఆ హరికథా కాలక్షేపంలో వారిమనస్సు యెంత అలసటజెందుతుందో చెప్పి? మనమూ యీపాతపాఠాలను అంతకుమించి యేమి వినగలం చెప్పి? ఈ పరీక్షలు పరీక్షాధికారులు వారిప్రశ్నలు తలపుకొచ్చినపుడు వారు నిర్ణయించిన పుస్తకాలు యెంత పుత్రాహకరమైనవైనా చదువబుద్ధిగాదు. అంతకంటే కఠినమైన పుస్తకాలను సైతం సిలబస్ లో లేనివాటినిచదివి నాటి మీద మేటైన తర్కంచేయగలము. విద్యార్థులయెడ యిది భగవంతుని శాపమేమో!" అన్నాడు చంద్రం.

"కాలక్షేపానికో వినోదానికో ప్రయివేటుచదువుట నావల్లమాత్రం కాదు. నీవు నన్ను యిదేనూపంలో పంట రిగాయిక్కడ వదిలి ప్రయివేటుచదవాలంటే నావల్ల కాదు. నన్ను వెళ్ళిపోమ్మనటం నుంచిది" అన్నాడు రత్నం.

"ఇక నేను వెళ్ళను. నీకోర్కెప్రకారమే జరుగుతుంది" అని అతనిచేతివ్రాతంతో చివ్వున శయ్యనుంచి లేచి భుజాలుతట్టి వూపుతూ స్నానాలగదిలోకి వెళ్ళాడు.

అది పుదయం పదిగంటలసమయం. శనివారము. శని ఆదివారాలలో మేరీజాన్ యెక్కువసమయం క్లబ్బురేడింగు హాలులోనే గడుపుతుంది. పాశ్చాత్యనవలలన్నా డ్రామా

లన్నా మహాయష్టం. చంద్రకాంత డిస్టర్బెన్స్ లేకపోతే
 ఆమె పుస్తకాలలో లీనమైపోతుంది. ఆమె తన ఆఫీసులో
 కూడా అవకాశమున్నంతవరకు పుస్తకం పేజీలను తిరుగవేస్తూనే
 వుంటుంది. అందుకే ఆమెను ఆఫీసులోవారంతా పుస్తకాల
 పురుగు అంటారు. ఆమెకున్న సాహిత్యవిజ్ఞానానికి ఆఫీసు
 వారంతా విస్తుపోతుంటారు. మామూలు డిక్టనరీలలో
 అర్థాలుదొరకని లాటిన్ ఫ్రెంచిశబ్దాలకు సైతం సరియైన
 భావాలను చెబుతున్నపుడు ఎం. ఏ. లోక్లాసుబొందిన
 మానిటరు నివ్వెరపోయి, ఆమెను చూస్తూనేవుంటాడు.
 స్వయంగా ఆమె డిక్టనరీని యెన్నడూ పుపయోగించదు. సంద
 రాభిన్నిబట్టి శబ్దార్థాన్ని పూహించి, భావాన్ని గ్రహిస్తూ
 తానే విజ్ఞానకోశముగా తయారైంది. అందుకే ఆమెయెడల
 అందరికీ అత్యధిక అభిమానము. ఆమెను పుస్తకాలాకర్షి
 స్తుంటే, ఆమె అందరినీ ఆకర్షిస్తున్నది. శ్వేతజాతి భారత
 జాతి సమ్మేళనాజనిత కుసుమరాజమైనందున గాబోలు మిస
 మిసలాడే గోధుమవర్ణంలో ఆమె బొద్దుశరీరం అత్యధిక
 అందాన్ని చిందిస్తుంటుంది. ధగధగాయమానంగా కెంపు
 వర్ణంలో మెరుస్తున్న ఆస్ట్రేలియన్ యాపిలుపండును కన
 కాంబరంగంగు మెరుపుకాగితంలో చుట్టినపుడు మరింత అం
 దాన్ని ఒలికిస్తున్నట్లు ఆమెకు గొను అతికినట్లు నేత్రాలను
 మల్తులోముంచుతూ అరుణరిబ్బనుబోర్డుగుల కనకాంబరం
 జరీచీరె, వై లెట్ ముఖమల్ జాకెట్టుధరిస్తే ఆమె యెంతబావుం
 టుందో అంచనావేయిస్తుంటుంది. పారిస్ నగరంలోని మహా
 శిల్పులు అత్యధికశ్రమతో చిత్రించిన పాలరాతి ప్రతిమలు

ఆమెముందు చిన్నబుచ్చుకుంటవి. అవును, శిల్పులను సృష్టించిన ఆ భగవంతుడే తననేర్పును ప్రోడీకరించినపుడు దాన్నివర్ణించుట మానవసాధ్యంగాదు. దానిముందు మానవుని విభ్రాంతిమాత్రమే మిగులుతుంది. ఆమెకేశరాశికూడా శ్వేతజాతి పీతాంబరరంగులొమాత్రమే గాక వెలిసిపోయిన నలుపువలె ఆమెశరీరాని కదో శోభను చేకూర్చునూపంలో వుంటుంది. అందమే ఆగర్భశత్రువని అమాయక అంగనలు ఆత్మరక్షణకు వికృతంచేసుకున్నట్లు ఆమె తనశిరోజాలచినరలను కత్తిరింపుచేయించుకున్నపుడు స్త్రీలే నిరసించి తమ కనులకుకలుగు కమనీయతను కోల్పోజాలక అనురోధంకో శిరోజాలక త్తిరింపును మాన్పించారు.

ఆమెకు రష్యన్ రచనలమీద ప్రేమించిరచనలమీద అభిలాష. బెంగాలీవారిరచనలంటే మరింత మోజు. మానవ స్వాభావిక వివిధప్రవృత్తులమీద వాస్తవిక ప్రకృతిసౌందర్యంలోని నిగూఢరహస్యాలమీద, సంభవాలు సమంజసాలు అయి హృదయానికిహత్తుకునే సన్నివేశాల చిత్రణ చదువుచున్నపుడు తననుతాను మర్చిపోతుంటుంది. కర్ర కత్తి పోరాటాలతో యుద్ధరంగాలుగా చిత్రించి, పౌరుషాలను వీరత్వాలను సృష్టించే సన్నివేశాలున్న పుస్తకాలు ఆమెకు నచ్చవు. అలాంటి సన్నివేశాన్ని చిత్రించిన రచయిత మీదున్న అభిమానంవలన చదునవలసినస్త్రీ మలేరియాకోగి తప్పక కటికిచేదుమందును కళ్ళుమూసి మ్రింగినట్లు శారిడాన్ సహాయంకో చదువుట జరుగుతుంది. ఒకరపోహతోకొడితే, రెండోవారు జాలికో యింకా కొట్టి కోపంతీర్చుకో అన్నట్లు

తననుతాను అర్పించినట్లు ప్రదర్శించుట ఆమెకిష్టము. కైస్తుబోధలు ఆమెకు నంటబట్టినవి. టాల్స్టాయ్ రచనేదో చదువుచున్నది.

చంద్రకాంత ముస్తాబై బ్రతిమాలుతున్నవానివలె “నన్ను ఒకగంటసమయానికి క్షమించి వదులు రత్నం. నా పుస్తకాలు ఆ ప్రయివేటుచదివేదగ్గరున్నవి. అవి తీసుకుని గంటలో వస్తాను” అన్నాడు. “నాకొరకని నిన్ను నిర్బంధించుట నా అభిమతంగాదు. నాకు తోచక నంటరిగా వుండలేక అన్నాను. అంతే” అన్నాడు రత్నాకర్. “నేను త్వరగా వెళ్ళవస్తాను” అని మందహాసంజేస్తూ చంద్రకాంత తుర్రుస వెళ్ళిపోయాడు.

సంధ్యాసమయమైంది. కాని చంద్రంజాడ లేదు. ఎదురుచూచుటలో విసిగి, తోచక తానూ థాజండ్లై ట్సు సెంటర్ కు చేరి, బస్టాలో కాఫీ సేవించి బయటకొస్తున్నాడు. ప్రక్కనున్న గదినుంచి చంద్రకాంతమాటలు వినవస్తున్నవి. అడుగు ముందుకు వేయలేక ఆగిపోయాడు. ఆ మాటలధ్వనితీరు స్పష్టంగా చంద్రానిదే కాని, మాట్లాడేవిషయా లేమిటో విపులమవుటలేదు. అక్కడే ప్రక్కనున్న కుర్చీలో కూలబడ్డాడు. అట్టహాసపునవ్వులుకూడా వినవస్తున్నవి. లోపలప్రవేశించిచూడాలని వుద్దేశ్యం జోరిస్తున్నది. కాని, సభ్యసంస్కారాలు వెనక్కు నెడుతున్నవి. ఆ గది కేవలం కుటుంబీకులు లేక స్త్రీలుమాత్రమే ఫలహారంచేయ నిర్దేశించబడినది. చంద్రకాంతప్రక్క స్త్రీలెవరుంటారు? మళ్ళీ

మనస్సు సందిగ్ధంలోపడి చప్పబడింది. ఆగదినై పే నిరీక్షిస్తూ కూర్చుండిపోయాడు.

మిసమిసలాడుతూన్న ఒక ఆంగ్లోఇండియన్ యువతి తలుపు నెట్టుకు బయటకొచ్చింది. ఆమెచేతిలో హాండు బ్యాగ్ కుబదులు గ్రంథరాజమున్నది. లోపలిమనిషి కొరకు ఆమె యెదురుచూస్తూ నిలిచింది. ఆమె మొదటిశ్రీశ్రీదృక్కులు రత్నాకర్ మీద పడినవి. మందహాసముఖంలోని ఆమెపిల్లి కళ్ళచూపులు అతనిని గిలిగింతలు పెట్టిపట్టాయింది. తనలో తానే చిన్నబుచ్చుకుని చంద్రకాంతో మాటలుగా శంకించి నందుకు పశ్చాత్తాపపడుతున్నాడు. మరుక్షణం కర్క్సఫ్ తో చేతులుతుడుచుకుంటూ చంద్రకాంత బయటకొస్తూ “అంత తొందరపడతారెందుకు?” అంటూ రత్నాకర్ ను చూసి, శిలాప్రతిమవలె నిలిచిపోయాడు.

“ఇక్కడున్నా వేమిటి రత్నాకర్?” అని పూరించు కున్నకంతంతో అన్నాడు. “ఇక్కడికొచ్చేవానంతా ఎందుకో నేనూ అందుకే” అన్నాడు రత్నాకర్. ఈ మాటతో ఆమె నివ్వెరపాటుచెంది వింతగా చూస్తున్నది.

“సరే, మంచిదేఅయింది. నీరివద్దనే నేను ట్యూషన్ చదువుతున్నది. ఈమెపేరు మేరీ జాన్” అని ఆమెనుచూపి, తరువాత ఆమెవైపు చూసి, అతన్ని చూపుతూ “వీరు నా మిత్రులు, గూమ్ మేట్, పేరు రత్నాకర్” అని పరిచయం చేశాడు. పరస్పరనమస్కారాలు జరిగినవి.

రత్నాకర్ మరోమాటు ఆమెవైపు తేరిపార చూశాడు. ‘ఆహా, అమాయకురాలు అబలలయిన ఈమె

వద్ద ఇతని ట్యూషనా! ఆమెకు పాపం, అసలు పుస్తకాలు అర్థమవుతనో కాదో! నిజంగానే చంద్రం వట్టి వెర్రివాడు. పురుషదర్పంలేనివాడు. సిగ్గుపడటానికి బదులు నేరుగా చెప్పకోగలుగుతున్నాడు. ఈ చదువులు యోగ్యతలు లేక పోయినా, జీవితం వ్యర్థంగాదు. కాని ఈమెవద్ద ట్యూషను చెప్పించుకుంటున్నాననటం జీవితాన్ని హీనంచేసుకోనటమే గదా! ఛీ, ఛీ,' అని శునసులో అనుకుంటూ, ఒక హేయ మైనచూపును యిటువూరివై పూ ప్రసారంజేశాడు. చీరెచిరుగు యెక్కడ బయల్పడుతుందోనని చేతితో ఊణఊణము తడుపుకుంటున్న భయభీతిగల స్త్రీవలె తనను యేమనుకుంటానోననేభయంతో “మా గదికి వెళ్ళదాం పద, చూద్దవు గాని మిస్ మేరీజాన్!” అన్నాడు చంద్రం.

“ఊమించండి, నురెప్పుడయినా వస్తాను” అన్నది మేరీ. “కాదుకాదు, మా మిత్రుడుకూడా కలిశాడు గనుక, యీరోజే వెళితే బావుంటుంది” అన్నాడు చంద్రం.

“నేను త్వరగా యింటికి వెళ్ళాలి.” అంటూ రత్నాకర్ వైపు చూసింది ఆమె.

ఈ పిలుపులు బలాత్కారాలు రత్నాకర్ కు మహా మంటను గల్పిస్తున్నవి. శరీరమంతా చీమలుపారుకాడుతున్నట్లున్నది; వెంటనే దూరంగాపోతే బావుండుననిపిస్తున్నది. ఎంతప్రయత్నించినా ముఖంమీదికి కఠిన్యత నస్తూనే వున్నది. అతనిముఖంలోని కఠిన్యతను చదువుచున్నట్లు మేరీ తదేకంగా చూస్తున్నది. ఆమెముఖాన్ని నేరుగా చూసినపుడు అతనికి సిగ్గుదొంతరలు దొర్లుకొస్తున్నవి.

చంద్రానికి తోచక “రత్నం! నీవుకూడా మన రూముకు రమ్మని వారిని ఆహ్వానించు” అని బాహువులు పట్టి బ్రతిమాలాడు. కాని రత్నాకర్ దొంగచాటుగా విముఖతను ప్రకటించునట్లు తన బాహువులను లాక్కుంటున్నాడు.

ఆమె క్లబ్ వైపు ముందు నడుస్తున్నది. ఆమెకువినిపించనిస్వరంతో వినతిచేస్తూ అతనిగడ్డాన్ని పుణుకుతు దీనతను ప్రకటించుకుంటున్నాడు చంద్రం. విజ్ఞానంలోని పట్టునల ప్రాధేయతతో పటాపంచలై పోతుందిరత్నాకర్ లోనికాఠిన్యం అదృశ్యమైంది. వెంటనే చరచర ముందుకొచ్చి “మేరీగారూ, దయతో మీరు మా గదికివచ్చి చూసిపోవాలి. అది జైలు లోని యేతరగతివలె వుంటుందో నిర్వచించి పోవాలి” అని ప్రయత్న పూర్వకమందహాసంతో అంటూ ఆమెదారికడ్డంగా నిలిచాడు. క్రొత్తగా డ్రామాలోచేరి పోర్స్ కంఠస్థంచేసి, రిహార్సల్ లో సిగ్గు భీతిచెందకుండ నేత్రాలు మూసుకుని పల్లిస్తున్నట్లున్న దామె కా వినతి. కాని తనమనస్సులోని కో ప్రవృత్తిద్వారా ఆ దృశ్యంతో ఆనందమూ సమకూరుతున్న దామెకు.

“కాదుకాదు, మరెప్పుడయినా వచ్చి మీ జైలు విజిట్ బుక్ లో వ్రాయదగ్గ రిమార్కులు వ్రాస్తానులెండి” అంటూ ఆమె తొలగిపోతున్నది. వెనుకనున్న చంద్రం మందస్మితంతో దంతాలుకొరుకుతూ చేతులుపూపుతూ నేత్రాలుపురుముతూ ఏదో సైగచేస్తున్నాడు రత్నానికి.

రత్నాకర్ పాలుబోక అతనిసైగతో వుద్విగుడ్డై అనభిజ్ఞునివలె రెండడుగులు మళ్ళీ ఆమెముందుకు వేసి, ఆమె

హస్తాన్ని బట్టి “అలాగాదు, ఇప్పుడే మీరు రావాలి. మా గది చూసితీరాలి” అని ముఖమంతా గొప్ప పట్టుదలతో నిండివున్నట్లు ఆకృతిచేసి అన్నాడు.

ఆమెహృదయ మొకమాటు ఝల్లుమని కంపించింది గాని, మరుక్షణంలోనే తన్నొక పసిబాలకుడు ప్రేమాదర పట్టుదలలతో పట్టుకుని, అతని తల్లి వడిప్రక్కకు తీసుకెళ్ళ గోరుతున్నట్లు గోచరించింది. వ్లానతచేందిన ఆమెముఖమండలం రెప్పపాటులో మందస్మితమైంది. అడుగు ముందిడను పీలులేక ఆగిపోయింది. తనహస్తాన్ని గట్టిగా పట్టిన ఆహస్తాన్ని తరునాత ముఖాన్ని చూస్తున్నది. ఆ ముఖంలో వుట్టిపడు తున్న పట్టుదల, అందు మిళితమైన బెరుకుతనం అనిర్వచనీయమైన ఆకర్షణను కల్పిస్తున్నవి.

మరుక్షణంలో తనహస్తాన్ని చూసుకుని చైతన్యం పొందినవానివలె విచలితుడై చేయివిడిచి రెండడుగులు వెనక్కువేసి, వెల వెలబోతూ ఆమెను చూస్తున్నాడు. ఆమె ఆపాదమస్తకం పరిశీలిస్తూ చిరునగవును చిలికిస్తున్నది.

చంద్రం సైగతో టాక్సీ నచ్చి ప్రక్కనే ఆగింది. చంద్రమే ఆమెను కారుయెక్కమని ప్రోత్సహిస్తున్నాడు. రత్నం సంకోచాలతో సతమతమవుతున్నవానివలె టాక్సీ డ్రైవరునంక చూస్తున్నాడు. ఆమె తనచిరునగవును మరింత వికసితంచేస్తూ, కాదనుభావాన్ని ప్రకటించునట్లు శరస్సును వూపుతున్నది.

“మీరు రావాల్సిందే, కారు యెక్కండి” అన్నాడు రత్నాకర్. పసివాడు కనులుమూసి యెవరిప్రోత్సాహంతోనో

అన్నట్లున్న దా ధ్వని. ఆమె మారుమాటలేకుండా అధరాలు బిగబట్టి, జోరుగా కారుడోరును తీసి యెక్కి కూర్చున్నది. చంద్రం ఆమెను అనుసరించాడు. కాని రత్నం వెంటనే వెనుతిరిగి అడుగులు వేస్తున్నాడు.

“అరెరే, నీ వదేమిటి రత్నం! రావేమిటి?” అని ప్రశ్నించాడు చంద్రం.

“నేను కాస్త అటు వెళ్ళి తరువాత వస్తాను” అన్నాడు రత్నం.

“చంద్రం వెంటనే దిగి ప్రాధేయపడుతున్నాడు. కాని రత్నం పరధ్యాసలోనున్నవానివలె విముఖత సూచిస్తున్నాడు. మేరీకూడా దిగివచ్చి “మీరు బలేవారు! నన్నింత ప్రోత్సాహంజేసి, మీ జైలుకు నన్ను బంపి మీరు తప్పకోవాలని చూస్తున్నారా? అయితే నేను రావలసిన అవుసరం అసలేలేదు; మీరే పొండి” అన్నది. ఆమెమాటలతో రత్నం మంత్రించినవానివలె నిరుత్తుడై కారులో ప్రవేశించాడు.

గది గాలి వెలుతురులు ధారాళంగా ప్రవేశించు ఆధునిక పద్ధతులలోనే వున్నది. మంచి విలువైన ఫర్నిచరే వున్నది. అంతటా వున్నకాలు, విడిపోయిన పాతనోట్లుకాగితాలు అస్తవ్యస్తంగా వున్నవి. టేబులుమీద, అగ్గిమంటలోను కుర్చీలమీద అంతటా వున్నకాలే. క్రింద యెక్కడ చూసినా సిగరెట్లనుసి, కాల్చినేసిన సిగరెట్లు, ఖాళీసిగరెట్లు పెట్టెలు అగ్గిపెట్టెలు, గోడలను సిరామరకలు కనిపిస్తున్నవి.

మంచాలమీద పక్కలు అటూయిటూ నెట్టి అలానేవున్నవి.
 తేబులుమీద పెట్టివున్న కలం, క్యాపు వేరువేరుగావున్నవి.

చంద్రకాంత ముందు గదిలోకి సరసర ప్రవేశించి
 కుర్చీని తేబులును సరిజేసి మేరీ నాహ్వనించాడు. ఆమె గది
 అంతటిని దీర్ఘమైన పరిశోధనచేస్తూ, నవ్వునుప్రదర్శిస్తూ నిర్దేశిం
 చిన కుర్చీలో కూర్చుని “చంద్రకాంతగారూ, ఈ జైలు
 లోని ఖైదీలు మహా సోమరులని అగ్భకులని అర్థమవుతున్నది.
 వీరికి నిర్భంధన కటుతరంచేయవలసిన అవసరమున్నదని నా
 అభిప్రాయం” అంటూ కిలకిలనవ్వింది.

ఈమె రావటం తన కిష్టంలేనట్లు, తనకుసంబంధించ
 నట్లు రత్నాకర్ తన పుస్తకాన్నొకటి చేతబట్టి, గది రెండో
 నైపుఅలమరవగ్గరగాకుర్చీ నేసుకుని చదువుకుంటున్నాడు. “నే
 నిపుడే మీకు టిఫిను, కాఫీ తెస్తాను” అంటూ బయలు
 దేరాడు చంద్రం. ఆమె యెంత నివారించినా వినేసరిస్థితిలో
 లేడు. ఆ టాక్సీలోనే ప్లాస్కుతో వెళ్ళిపోయాడు. ఇప్పుడు
 గదిలో మిగిలింది యిరువురే. రత్నం శిరస్సు పైకెత్తగూడ
 దని ప్రతినెట్టినట్లు మహాశ్రద్ధతో చదువుతున్నాడు. మేరీ
 గదిలోని అస్తవ్యస్తస్థితిని, తరువాత రత్నాకరుని, తిరిగిగదిపై
 కప్పును, తిరిగి అతన్ని, మళ్ళీ గదిలోవున్న గలీజు, సిగరెట్టు
 పీకలను చూస్తున్నది. మనస్సులోనిభావాలు మహావేగంగా
 దొర్లుతున్నవి. ఆయన అంత అపరిచితునివలె పూనంగా తన
 కార్యంలో నిమగ్నమయి తనవంకై నా చూడకపోవుట, కనీస
 పరామర్శకై నా ప్రయత్నించకపోవుట, ఇంతకుముందే తనను
 హస్తంపట్టి రమ్మని అనురోధించుట, తను సమ్మతించిన మరు

క్షణం ఆయన వేరుగా వెళ్ళిపోజూచుట మొదలగు విభిన్న మైన విరుద్ధమైన చర్యలు విచిత్రగూఢంలో ఆమెకు కలవర పరుస్తున్నవి. ఆమె కనులార్పకుండా అతనినే చూస్తున్నది. తనయడల ద్వేషభావమేమోనని చిన్నబోయింది. తన కరాన్నిబట్టి విధేయునివలె చేసిన వినతి గుర్తుకొచ్చి, అమాయకుడు అనుకున్నది. సభ్యత తెలియని వినయం యంగల విద్యార్థిగా మనస్సులో అనుకుని, సంతృప్తిచెందింది. సన్యాసుల సాధుమతంలాంటి యిచ్చటికి వచ్చుటే తన పొరపాటేమోనని సంధిగ్ధమనస్కురాలవుతున్నది.

తిరిగి టాకీస్ వచ్చి గదిముందు ఆగింది. చంద్రం కొన్ని పొట్లాలు, ప్లాస్కుతో దిగివచ్చి మేరీని సత్కరించాడు.

మేరీ యింటికి తిరిగివచ్చినప్పటినుంచి ఆమెమనస్సు రత్నాకర్ విచిత్రస్వభావాన్ని గురించే ఆలోచిస్తున్నది. ఆమె యెన్నోపుస్తకాలలో రకరకాలప్రవృత్తులుగల వ్యక్తులను చూసింది గాని, యీ రత్నాకర్ స్వభావం ఒకవిధంగా తనకు బాధను క్రోధాన్ని కలిగిస్తున్నది. మరోవిధంగా అతని అసభ్యతలనో అమాయకత్వమనో అనిపించివుత్సాహితురాలవుతున్నది. తను ఈవిషయంమర్చిపోవాలి, పుస్తకాలలోలీనం కావాలనిఎంతప్రయత్నించినా విఫలమవుతున్నది. ఏదితనకు అతీతంగాను హేయమయిందిగాను వుంటుందో, దానివైపుకే మనస్సు దొర్లటం మామూలువిషయం. ఒకక్షణం అతనిని గురించి మహాక్రోధం జనిస్తున్నది; మరొకక్షణం తనకరాన్నిబట్టి వినతిచేసినవిషయం గుర్తుకొచ్చి, జాలినొందుచున్నది. ఆ రాత్రంతా ఆమె ఆ కలలతోనే గడిపింది.

అపరాహ్నాసమయ మది. అనంత ఆకాశంలో పౌరలుపౌరలుగా చొంతకులనలెనున్న మేఘగుచ్ఛాలు కలిసికట్టుగా తూర్పుదిశకు రైలుపెట్టెలవలె పయనిస్తున్నవి. సాగరుని సమాగమానికో లేక దప్పికాతురతకో, దూది పింజముబోలిన దినకరుని కిరణప్రసారము తీక్షణరూపంలో: సృష్టిలోకి చొరుచుకుపోతున్నవి. మేరీ క్లబ్బుకుపోవలసిన సమయము తప్పిపోయింది. పోవాలనిపించుటలేదు. తెరచి వున్నపుస్తకంలోని పేజీ యెంత చదివినా తరుగుటలేదు. అర్థమవుటలేదు. విసిగినమనస్సుతో పాలుబోక బస్సు యెక్కి ఒపేరీలో దిగింది. మనస్సు తటపటాయించి వెనుక్కుతగ్గింది. కాని అర్థంగాని వుల్లాసప్రేరణతో తిరిగి పిల్ల అడుగులు వేసుకుంటూ, ఆ గదికే వెళ్ళింది. ద్వారము కిటికీతలుపులు అన్నీ పూర్తిగా తెరచివున్నవి. రత్నా కట్ ఒక్కడే నిద్రిస్తున్నాడు. అతనిహృదయంమీద తెరచి వున్న పుస్తకము, దానిమీద అతని యడమహాసము వున్నవి. నిద్రిస్తున్న అతనిముఖమండలంలో నిశ్చింతతో గూడిన నిర్మలత ప్రకాశిస్తున్నది. అతనిగాఢనిద్రను ప్రకటించు స్వేదబిందువులు లలాటంమీద మెరుస్తున్నవి. దొడ్లోని శాల్మలీనృతౌలనుంచి వస్తున్న పవనసవ్వడి జోల పాటను బోలివుంది. ఆ తీక్షణరూపంలోని యెండలోకూడా సాగరోపరినుంచి వస్తున్న శీతలపవనతెమ్మెరలు హాయినిస్తున్నవి.

మేరీ గొప్ప పరిశోధకురాలివలె పిల్లి అడుగులు వేసుకుంటూ నిశ్శబ్దంగా ప్రక్కనున్నకుర్చీలో కూలబడి అతని

ముఖమండలంలోని ముద్రిత పరిభాషను చదువప్రయత్నిస్తున్నది. ఆయనహృదయంమీద పడివున్న గ్రంథరాజమేలుటా అని పరిశీలించింది. 'అశ్వఘోష్ మహాకవి విరచిత ఊర్వశీవియోగ'మని అందున్నది. సంస్కృతభాషలో వారు వ్రాసిన గ్రంథాలు మహాన్నతమైనవని ఆమె విన్నది. అనువాదమైన ఆ 'ఊర్వశీవియోగం' యెలాంటిదో చూడాలనిపించింది. ఆ పుస్తకంమీదున్న అతనిహస్తాన్ని తనకుడిచేత్తో మృదువుగా పట్టి, యడమచేత్తో గ్రంథాన్ని అతిమెలకువగా తీస్తున్నది. మానవబుద్ధిలో అజ్ఞాతంగాను అప్రత్యక్షంగాను సంచరించుభాగం కొంత వుంది. నిద్రలోనున్నపుడు జరిగే దానికార్యరంగం బాగా అర్థమవుతుంటుంది. ఈగన్నీగోనున్నీ విదిలించటంలాంటిది.

నిద్రలోనున్న రత్నం తనచేతిలోనున్న కోమల హస్తాన్ని అజ్ఞాతంగానే గట్టిగా బిగించాడు. ఆమె కొంచెం ఖంగారుచెంది పుస్తకాన్ని అలానే వదిలి నెమ్మదిగా తన హస్తాన్ని వదిలించుకో ప్రయత్నిస్తున్నది. "అబ్బ! యేమిటి చంద్రం!" అంటూ ఆ చేతినివిడువకుండానే ప్రక్కకు వత్తి గిలూడు. ఆమె తన రెండోచేత్తో పట్టి మృదువుగా వదిలించుకోవాలని యెంత ప్రయత్నించినా సంభవమవుటలేదు. రత్నానికి నిద్రమత్తు కొంత వదిలిందిగాని, నేత్రాలు తెరువదలచక చంద్రం తననిద్రను చెరుపదలస్తున్నాడని, పరిహాసంలోని కోపంలో తనచేతిని పట్టివున్న ఆ కుడిహస్తాన్ని పట్టి తనవె పుకు ఒక్క గుంజగుంజాడు. సంకోచ బిడియ భయాలతో కుంచించుకుపోతున్న ఆమె అమాంతం రత్నంమీద

కొచ్చి పడిపోయింది. ఆమెచేతినున్న గడియారంగొలుసు
 వూడి గడియారంతోపాటు అతనిపట్టుకాలకుప్రక్కగా పడి
 లోపలకు జారిపోయింది. పగటినిద్రలోని బద్ధకం మరింత
 గాఢమైంది. నేత్రాలు తెరువకనే పరిహాసకాలలోని
 క్రోధాన్ని దంతాలతో బిగబడుతూ తనమీదపడినవ్యక్తిని
 తనబాహువులతో బంధించి అదుముతూ “నా నిద్రనుచూసి
 నోర్చలేకపోతున్నావా? నీవుపొందుతున్న ట్యూషనుకంటే
 నా నిద్రే విలువైంది. ఆ మేరీ నాకంటేకూడా చిన్నది.
 ఆవిడ చదివింది మెట్రికేనట. ఆమెకు నేనే ట్యూషను
 చెప్పగలను. ట్యూషనుకని ఆ ఆడపిల్లనద్దకెళ్ళటానికి నీకు
 సిగ్గుయినాలేదూ?” అంటూ నిద్రబడలికలో మరింత న్దుతు
 న్నాడు. ఆమె నిర్విణ్ణురాలయి ప్రాణాన్నిబిగబట్టి గాబరా
 చెందుతూ నిరాశ్రయురాలినలె శ్వాసనదులుతున్నది. ఆమె
 ముఖం రత్నాకరునిముఖానికి సన్నిహితమైవుంది. పొండ్సు
 స్నో, కూటికూరవపుడర్ల సుగంధం మిళితమై ఘుమాయిస్తు
 న్నవి. నిద్రలోమునిగివున్న మనస్సులోనిచైతన్యం సచేతనా
 వస్థచెందింది. తనబాహువులమధ్యనున్న శరీరంమీది
 దుస్తులు సిల్కోనీనాన్వలె మృదుత్వాన్ని కల్పిస్తున్నవి.
 వెంటనే రత్నం నేత్రఫలకాలు వదులుచేసి చూశాడు.
 పౌరమినాటి చంద్రబింబం తనముఖానికి ఆనివున్నట్లు
 చూసి, విభ్రాంతిచెంది బెదిరినలేడివలె గాహువులునదలి
 ప్రక్కకుతిరిగి లేవబోయాడు. తన పద్మలోగుండా జారిన
 ఆమెగడియారం చైనుసహితంగా ప్రక్కనుండివృశ్చికంకొండి
 వలె శూలప్రక్కన దిగబడింది.

“ఇస్, అబ్బా,” అంటూ త తరపాటుతో లేచి నిలిచాడు. ఆమె పులిసోటినుంచి బయటపడినదానివలె దూరంగాపోయి నిలిచి గుండెలలోని అదురును, శరీరవణుకుని, పొందిన గాబరాను స్థిమితపర్చుకొంటూ సిగ్గుదొంతకులలో మరోప్రక్క భీతినిబొందుతూ వోరగా అతనివైపు చూస్తున్నది. అజ్ఞాతంగా చేయరానికార్యాన్ని చేసినవానివలె భీతిలుతూ జాలినిగొల్పు దృక్కులతో ఆమెను తదేకంగా చూస్తూ, ఆమె తనవైపు చూసినపుడు తనదృష్టిని అఘోముఖంచేస్తూ అంతములేని ఆలోచనలతో వుక్కిరిబిక్కిరి అవుతూ, ప్రార్థనాపూర్వకకంతంతో “క్షమించండి; చంద్రకాంత అనుకున్నాను. మీరు వంటరిగా యిక్కడి కెలా వచ్చారు? అసలు మీ చేయి నా కెలా దొరికింది? ఇదంతా యెలా జరిగిందో అగమ్యంగావుంది. అతనే అనుకుని మహా పరాధంచేసికూర్చున్నాను, నన్ను క్షమించండి. ఈ విషయం చంద్రదానికి చెప్పకండి. నాకు చాలా సిగ్గుగావుంది” అన్నాడు.

అంతకంటే గాబరాచెందుతున్న ఆమెకు యీ సవినయపల్కులు గిలిగింతలుపెట్టినట్లయి ధైర్యంగలిగి అతనిపంకజూసి “అయ్యో, అదేమిటి? మీ షర్టునుంచి రక్తంకూరుతున్నది” అన్నది. అతనిమనస్సుచెందిన వికలంలో యీ బాధ కనిపించలేదు. తన శూలభాగానికి ఆమెగిడి యూరం చేను గ్రుచ్చుకున్న వోటినుంచి రక్తంవచ్చి అతని షర్టుమూలను తడిపిక్రిందికి బొట్లుబొట్లుగా కారుతున్నది. తన కుడిహస్తంతో తడుపుకున్నాడు. పలితంగా అరచేయి అంతా

రక్తంతయింది. అతడు విమూఢునివలె ఆ చేతిని, క్రిందపడు తున్నరక్తాన్ని చూస్తూవున్నాడు. అతనిలో కదలిక మెదలి కలుగాని గాబరాగాని అదనంగా యేమీలేదు.

అతడు దీనకంఠంతో “ఏదో ప్రక్కలో గుచ్చుకుంది” అన్నాడు. అతనినయనాలు అశ్రుపూరితాలయివున్నవి. ఆమె ఆప్రక్కవైపు చూసింది. అంతరక్తాన్ని బలిగొన్న తనగడియారమూ చెనూ విషసర్పమువలె శయ్యమీద మెరుస్తున్నవి. నీటితో పేరిన మంచుగడ్డవలె స్త్రీహృదయం జాలితో నిండివుంటుంది.

అతనిముఖము, ఆ రక్తమూ చూసి, ఆమె విచలితు రాలైంది; మనస్సులోని కరుణ కట్టలు తెంపుకుని పరవళ్ళు త్రొక్కుతున్నది.

“రక్త మలా కారిపోతుంటే మీరు చూస్తూ వ్రూకు కుంటారేమిటి?” అని, వణుకుతున్న కంఠంతో అని, ఆమె స్తాండుమీదున్న టవలునుతీసి కూజానీటితో తడిపి, పిండి వెంటనే అతన్ని పసిబాలకునివలె కుర్చీలో కూర్చుండబెట్టి, యెంగిలిచేతిని తుడిచినట్లు అతనిఅరచేతిని శుభ్రపరచి, అతని వద్దని పైకియెగబట్టి, ఆ తడిగుడ్డతో రక్తాన్ని తుడిచి, ఆ గుచ్చుకున్న చోట తడిగుడ్డతో అదిమివుంచి మరోచేతో దిండులోని దూదినిలాగి ప్రక్కనున్న గ్లాసులోని నీటితో ముంచి పిండి, ఆరక్తం స్రవిస్తున్న చోట దూదినుంచి పొడి టవలుతో నడుముచుట్టూ త్రిప్పి బ్యాండ్జి కట్టింది. అతను “మీ గడియారం చెడిపోయిందిలాగుంది” అన్నాడు.

ఆమె మందహాసాలొలికిస్తూ “పోనీండి! మీ రక్తాన్ని

బలిగొన్నందుకు అది యెంత చెడిపోయినా ఫరవా లేదు” అన్నది.

ఆశ్చర్యాన్వితునివలె “మీ గడియార మక్కడి కెలా పోయింది?” అన్నాడు.

చిరునగవుతో “నే నిక్కడి కెలా రాగలిగానో అదీ అలానే అక్కడికి చేరింది” అన్నది.

అపరాధినలె సిగ్గుదొంతరులతో కుంచించుకుంటూ “మీ చేయి యెందుకు పట్టి లాగానో తెలియకుండా పుంది. నన్ను క్షమించండి మేరీ దేవిగానూ” అన్నాడు.

అతని ఆమాటలలోని అమాయకత్వానికి ముగ్ధురాలవుతూ “నేను దేవీదేవతలలో చేరినదాన్నిగాదు. నా పేరు మేరీజాన్” అంటూ ఆయనచేతిమణికట్టునద్దనున్న రక్తపుమరకను తన ప్రేళ్ళతో తుడుస్తూ “మీ చేతులలా వణుకుతున్నవెందుకు? భయపడకండి. నన్ను పూపిరి సలుపనంతగా బాహువులతో బంధించి, బిగించావు. నిజం చెప్పు, నేనని తెలియకేనా అలాచేసింది?” అన్నది.

“లేదు లేదు; మీరొచ్చినసంగతే నాకు తెలియదు. చంద్రకాంత అనుకున్నాను. నన్ను విశ్వసించండి, క్షమించండి” అన్నాడు.

“పోనీ, మీరు ఖంగారుచెందవలసిన అవుసరం లేదు; మీ దుస్తులంతా రక్తపుమరకలయినవి. ముందు వాటినినిడిచి నుంచివి ధరించండి. నే నెవరితోను యూవిషయం చెప్పను. మీరు కోరేది అంతేగా?” అన్నది.

ఆయన కొంచెం స్థిమితపడినవానివలె ఆమెపంక

తదేకంగా చూశాడు.

మేరీజాన్ కొరకు యెదురుచూచి చూచి విసుగుచెందిన చంద్రం క్లబ్ నుంచి సాయంత్రం గంటలకే గదికి చేరాడు. కాని ఏదో కోల్పోయినవానివలె అతనిముఖంలో నుంచి న్యధ తొంగిచూస్తున్నది.

“ఇవ్వాళ నీ ట్యూషను చాలా తొందరగా అయిపోయిందిలాగుంది, వేళకాకముందే వచ్చావు?” అన్నాడు రత్నం.

దిగజారినకంతంలో “ఇవ్వాళ ట్యూషనుకు నెళ్ళలేదు. అలా తిరిగినచ్చాను” అన్నాడు.

“నేటికయినా నీ కాజ్ఞానం కలిగినందుకు చాలా సంతోషం. నిజంగా నీకు ట్యూషనుచదవాలనివుంటే, యోగ్యుడైన మగవానిదగ్గర చేరు గాని, ఏమీ తెలియని స్త్రీవద్దచేరి నాకూ తలవంపులుతేవాకు” అన్నాడు రత్నం.

గంటలతరబడి నిరీక్షణలోవుండి విరామంలేని ఆలోచనలతో విసిగి నిస్పృహతో గదికిచేరిన చంద్రం మనస్సుకు ఇప్పుడేవిషయాలు యెక్కులాగులేవు. శయ్యమీదపడి ఒక దీర్ఘ నిట్టూర్పువిడుస్తూ అటూయిటూ దొర్లి బడలికనుపోగొట్టుకుంటున్న అతనికంట పృథ్వీమీదున్న రక్తపుమరకలుపడినవి. ఆశ్చర్యాన్వితుడై మరింతగా పరిశీలించి “రత్నం, యిక్కడ రక్తబిందువులు పడినట్లున్న దేమిటి?” అని ప్రశ్నించాడు.

రత్నం ఊణంపాటు తటపటాయించి “అపరాహ్న సమయంలో యేమీతోచక బ్లేడుతో గోళ్లుకోస్తుంటే చిగురంటి కారింది” అన్నాడు.

“అరే, అంత కళ్ళుమూసుకు యెలా కోసుకున్నావు? చీముపడుతుండేమో మందయినా వేయించాలి. యెక్కడ, నన్ను చూడనివ్వు” అని ఆత్రుతతో లేచాడు చంద్రం.

రత్నం చిక్కులోపడి, తోచక “అది సరే, యేమి జేస్తుందిగాని, మధ్యాహ్నం నీ కేడో వుత్తరంచచ్చింది చూశావా?” అని జేబు తడుపుకోసాగాడు రత్నం. ఈ చిక్కునుంచి తప్పకోను ఆ వుపాయంపన్నాడు. అనుకున్న పని జరిగింది. నిరీక్షణచేసి వచ్చిన చంద్రాని కిది గొప్ప వుత్సాహాన్నిచ్చింది. తను యెవరికొరకు అంత నిరీక్షణచేసి వచ్చాడో, అక్కడినుంచే ఆ వుత్తర మొచ్చివుండనచ్చునని అతని ఆశ. రత్నం తన జేబుతడవి, డ్రాయరుచూసి యెక్కడో వేసి మరచినట్లు నటనాప్రయత్నంచేస్తున్నాడు.

చంద్రం ఆదుర్దా ఆగేదిగాదు. తనస్వహస్తాలతో ఇరి శోధన ప్రారంభించాడు. డ్రాయరు, అలమరా అంతా పెది కాక, రత్నం విడిచి వేసినషర్టుజేబులో వుండేమోనని మూలనున్న కేస్ జుట్టులో చేయివేస్తుండగా రత్నం అగ్గీకృతై యేదో చెప్పాల్సి ప్రయత్నించాడు కాని, చంద్రం తొందరగా చొక్కాలాగాడు.

ఆ దుస్తులనిండా రక్తమున్నది; తడి యింకా ఆర లేదు. చంద్రంనేత్రాలు చెదరినవి. నిర్ఘాంతపోయాడు. నోట మాటా పలుకు లేదు.

ఒక దొంగతనాన్ని కప్పిపుచ్చుచు చేసే ప్రయత్నాలలో అంతకుమించిన అనేక దొంగతనాలు బయటపడటం కద్దు.

మూనముఖావివశతతో బి తరువొందిన రత్నాకర్
సరసర చంద్రంకడకు చేరి, ఉదాసీనకంఠంతో “అది నా
రక్తమే. తెరచిన పెన్ పక్కమీద వుంది. అదాటుగా
నిద్రలో వత్తిగిల్గినపుడు శూలపొత్తిదగ్గర పొడుచుకున్నది.”
అంటూ తనకట్టును విప్పి చూపాడు.

రవంత స్థిమితాన్ని పొంది “అయితే రక్తం ప్రక్కలో,
కారాలి గాని, క్రింద బొట్టులెందుకుపడినవి?” అన్నాడు.

“ఆ బాధకు పడుకోలేక లేచి యేమిటోచక.
అక్కడ నిలిచాను. అందునలన అక్కడ బొట్టులుపడినవి”
అన్నాడు.

రత్నాకరునిమనస్సుకాలేజీలోపనిచేయుటలేదు. ఎంత
మరచిపోవాలన్నా, నిద్రలో తానా మెచేయిపట్టిగుంజటము,
ఆమె తనపై పడిపోవటము, తాను కవుగిలిలో బంధించి
బిగించటము, తన కప్పు డనుభవమైన ఆ కమ్మనిసుగంధాలు
ఆతరువాత సంభవించిన సపర్యలు, కల్పించిన స్వాంతనలు
పదేపదే స్మృతిపథంలో దొర్లుతూ అర్థంగాని అనుభూతినిస్తు
న్నవి. క్లాసులో లెక్కరగ్స్ యిస్తున్న పాఠాలనిర్వచనలు
పేలనంగా కాకిగోలగా తోస్తున్నవి. ఇంత అనుభవంతో
యెన్నో డిగ్రీలతో యిస్తున్న యీ పుషాధ్యాయలబోధనల
ముందు ఆ చిన్నియువతి యెంత! అలాంటి ఆ ప్రీవద్ద
ట్యూషనట! యెంత హాస్యాస్పదం! అని మనస్సులోని మరో
ప్రవృత్తి అనిపించింది. ట్యూషన నేపేరుతో అందమైన ఆ
యువతితో సరసల్లాపాలాడు అనకాశాన్ని పొందటమేమో
అని మరో ప్రవృత్తి వినిపించింది. ఒక వేళ ఆమె సమర్థురా

లైనా స్త్రీగదా, ఆమెవద్ద ట్యూషననుట యెంత అవివేకం ? తననుతాను న్యూనతపరచుకోవటంగదా అని వేరొక ప్రవృత్తి ప్రలాపించింది. ఇలాంటి విరుద్ధధ్వనులతో అతని హృదయం చీకాకుచెందుతున్నది. క్లాసులోనిపాఠాలు అందరకు జరుగుతున్నవి గాని, రత్నాకర్ మనస్సు అటుపోవుట లేదు. స్వతంత్రతలోచనలలో మునకలు వేస్తున్నది.

ఈ అననసరమైన ఆలోచనలతోయెందుకు, యికవాటికి స్వస్తి చెప్పాలి, అనుకొంటూ కాలేజీనుంచి గదికిచేరి, పక్కమీద అటూయిటూ దొడ్లుతూ, ఆనాటి ఆలోచనలనేచేస్తూ తనలోతానే నవ్వుకుంటూ ఆనందాన్ని పొందుతున్నాడు. ఆనందానికి కావలసిన ఆలోచనలు స్మృతులుకూడా మానవ సంపత్తిలో అతిముఖ్యమైనవి. వేటిద్వారా అత్యధిక ఆనందాన్ని పొందుతుంటావో వాటిని హీనంగాను హేయంగాను పరిగణిస్తూ, వాటిలోనే మునిగి ఆనందాన్ని పొందుతుండుట పరిపాటి.

“మీ గదికి వెళదాం పదండి” అని మేరీ ప్రస్తావించినపుడు చంద్రం సంభ్రమాశ్చర్యాన్వితుడయి, కొద్దిక్షణాల పాటు వెలవెలబోయాడు. “అక్కడే కొంతసేపు కూర్చోవచ్చు” అని తిరిగి అన్న దామె.

సాయంసమయం. 6గంటల టయమైంది. బయటంతా విద్యుద్దీపకాంతి ప్రసరిస్తున్నది. కాని తమగది అంధకార నిలయమైవుంది. ఇరువురు గదిముందుకు వచ్చి నిలిచారు. “మీ జైలుపార్ట్ ను లేకులాగుంది” అన్నదామె.

గదితలుపు తీసేవుంది. చంద్రం గదిలో ప్రవేశించి

స్విచ్ వేశాడు. రత్నం ప్రక్కమీదినుంచి నెమ్మదిగా లేస్తున్నాడు.

“స్విచ్ వేసుకోనుకూడా నోపికలేని సోమరితనంలోని సామాటలు. మీరు” అని గలగల నవ్వుతూ ప్రవేశించింది మేరీ. “మా రత్నం నిద్రలో కుంభకర్ణుని కాంకర్ చేయగల విజేత. నిద్రలో గాయపడి దుసులంతా రక్తమయమైనా వెలియలేదు” అని పుత్రాహితుడై ఆమెవంక చూశాడు చంద్రం.

ఆమెముఖం మూసతచేంది వెలవెలబోతున్నది. క్షణంలో అధోముఖంచేసుకున్నది. పాదాలు అదుగుతున్నవి.

“మీ రలా ఉదాసీనులవుతారెందుకు? ఆ రక్త మెలా కారిందో అడుగనైనా అడుగరేమిటి? (ఈమాటలు వింటున్నప్పుడు, ఆమెహృదయం మరింత కంపిస్తున్నది.) మా రత్నం తెరచిన పెన్ ప్రక్కమీద పడవేసుకుని మర్చి, నిద్ర పోయి అటూయిటూ పొర్లినప్పుడు శూలపొత్తిలో ఆ కలం పాళీ దిగబోడుచుకున్నదట. గుడ్డలన్నీ రక్తమయం. పైగా నాకు కేలియకుండా దాయాలని ప్రయత్నించాడు.” అని మందహాసంతో అన్నాడు చంద్రం.

పెద్ద అవాంతరాలతో వూపులతో కుదిస్తూ సురక్షితంగా దిగిన విమానంలోని యాత్రికునివలె మేరీముఖం విప్పింది. ఆమెహృదయంలోని తత్తరపాటు చెదరిపోయింది. మందస్మితురాలై రత్నాకనుని క్రీగంటచూస్తూ నిరీక్షానంలో ఆసీనురాలైంది. ఆమెకుప్రక్కగా కుర్చీ వేసుకు కూర్చున్నాడు. రత్నాకర్ బడలిక పుదాసీనత

లతో అరమరలోంచి గీతాంజలిపుస్తకాన్ని చేతపట్టి అరమరమొడుటికే కుర్చీలాగి కూర్చున్నాడు.

“మా రత్నాకరునికి ట్యూషనంటే చాలా చిగాకు. ట్యూషన్సు వినుటవలన మోదడులోని చురుకుదనం పోతుందంటాడు.” అని చిన్నగా నవ్వుతూ రత్నంవైపు చూస్తున్నాడు చంద్రం.

తనయడల రత్నాకరునికున్న నిరాదరము నిర్లక్ష్యము తనను బాహుపులలో పొరపాటుగా బంధించినపుడు పలికిన పలుకులు నకునగా మేరీమనస్సులో మెదిలినవి. ఆయనలోని గర్వంకూడా ఆభాసగా ఆమెముందు జలిబిలినృత్యం పలుపుతున్నది.

“వారిమాటలు యధార్థసత్యాలు. తెలిసినవిషయాన్ని అర్థమయినవిషయాన్ని ఆ కూపంలోనే తిరిగి తిరిగి వినిపించినందువలన వినగడతో బండపారి చురుకుదనం పోతుంది. కాని ఆ విన్నవిషయాన్నే పాతవిషయాన్నే నూతనకూపంలో నూత్నభాస వివర విశేషాలతో విసూత్నత్వాన్ని కల్పించి వినరించునపుడు మనసులోనిచురుకుదనం పోవటానికిబదులు వికసిస్తుంది. అలా విన్నవిషయం హృదయంలో శాశ్వతముద్రకలను వేసుకుంటుంది.” అన్నది మేరీ అతి కమనీయమైనకంఠంతో.

రత్నాకర్ పుస్తకం తెరచి పేజీలో దృష్టిపెంచుచు గాని, మనస్సులో ఆమెచెబుతున్నవిషయాలు దూరుతున్నవి. అయినా పట్టుదలతో పుస్తకంవైపే చూస్తున్నాడు.

మేరీ చంద్రదంపక ఒక నవ్వుప్రదర్శనను విసరి,

నెమ్మదిగా లేచి గూమును తేరిపారచూస్తూ అడుగులో
 అడుగు వేసుకుంటూ, రత్నాకర్ కుర్చీదగ్గరకొచ్చి, ఆయన
 చేతిలోని పుస్తకాన్ని యెంతో చనువుతో పట్టుకు తీసుకుని,
 ఆయనచనువుతున్న పేజీలోనుంచే రెండుపద్యాలు ఆమె
 పెద్దగా చదివింది. అవి గీతాంజలిపద్యాలు. ఆమె చదువు
 చున్న ఆ వరవడి, ట్యూను, వుచ్చారణలు అత్యద్భుతంగా
 మాధుర్యాన్నొలికిస్తున్నవి. తా నెన్నోమారులు చదివినా
 అందు తన కెన్నడూకలుగని అనిర్వచనీయమైన ఆనందాను
 భూతి గలుగుతున్నది. నూతనభావము, వుద్బోధ, వెలుగు
 అందు గోచరమవుచున్నవి. మంత్రముగ్ధునివలె మేరీవైపే
 చూస్తున్నాడు రత్నాకర్. ఆమె అతనివైపుచూసి, మంద
 హాసాలోలికిస్తూ వినయాన్నిప్రకటిస్తూ “గీతాంజలంతా
 మీరు చదివారా? నేను మీకంటే తక్కువ చదివిన
 దాన్ని అయినా, చనువుతో అడిగినందుకు మరేమీ అనుకో
 కండి. కాగూర్ రచనలలో అత్యుత్కృష్టమైంది గీతాం
 జలి.” అంటూ ఆమె కవిస్వభావాన్ని అనుభవాన్ని జీవిత
 రహస్యాన్నీ సంక్షిప్తరూపంలో అతి నైపుణ్యంగా వినరించి
 ఆతడుపరి ఆ గ్రంథపరిచయాన్ని అందలి తత్వరహస్యాన్ని
 సమూలంగా సవివరంగా అతి రమ్యంగా ఆహ్లాదాన్ని గొల్పు
 మధురశైలిలో వినిపించింది. రత్నాకర్ తననుతాను మరచి
 అసభిజ్ఞ పసివానివలె అధరాలునదులుచేసి నేత్రాలుపెద్దవి
 చేసి యేకాగ్రంగా వింటున్నాడు. ఆయనమనస్సు ఆయన
 అధీవంలో లేదు. మేరీ అభిప్రాయప్రవాహంలోపడి కొట్టుకు
 పోతున్నాడు. ఆమె గొప్పవేదాంతివలె, మహాపండితురాలి

వలె, అనర్థశమైనవ కవలె, మహాతపస్వివలె, యోగినివలె, ఒక ప్రవక్తవలె, జ్ఞానివలె గోచరిస్తున్నది. కఠినాతికఠినమైన భావాలుకూడా ఆమెనోటిగుండా అతిసరళంగా సునిశితమైన శబ్దాలతో హృదయానికిహత్తుకొనునట్లు మధురరూపంలో ప్రవహిస్తూ ఆకర్షిస్తున్నవి.

ఆమె తన నిర్వచనను సమాప్తంజేసి, గలగల నవ్వుతూ పుస్తకాన్ని తిరిగి రత్నంచేతికిస్తూ “నా భావాలు నేను చెప్పటము, మీకు నచ్చలేదు గాబోలు. తప్పులను వెతికి గేలిచేయకూడదు సుమా! నచ్చినదానిని స్వీకరించి, మిగతదాన్ని విసర్జించి మర్చిపోవాలి. నేను కాలేజీ లలో చదివినదాన్ని కాదుగదా!” అన్నది.

రత్నాకరుని కిప్పటికి మనస్సు మనస్సులోకి చేరింది గాబోలు, వ్యాకులపాటుతో ఆ కుర్చీలోంచి లేచి ఆదరాభిమానాలొలికిస్తూ “ఇక్కడ కూర్చోండి, మీ మాటలలో రణిలో నన్ను నేను మర్చిపోయాను, ముందు మీకు కూర్చోండి.” అన్నాడు.

“మీకు మర్యాదచేయలేదని కించపడేస్వభావంగాదు నాది. ఎక్కువ మర్యాదచేయాలని ప్రయత్నిస్తే మాత్రం నాకు బాధకలుగుతుంది. అయినా, మాటలలో చాలా టయము గడిచిపోయింది. యిక నేను వెళ్ళివస్తాను.” అంటూ ఆమె, బయలుదేరింది. మంత్రముగ్ధునివలె మారుపలుకజాలక బజారువరకు ఆమెను అనుసరించాడు.

రత్నాకర్ అటూయిటూదొడ్లుతూ, శలగడను అనేక కోణాలలో మారుస్తూ, నేత్రాలుమూసి మీద చేతులుం

చుకుని, నిద్రకొరకుచేస్తున్న ప్రయత్నాలు విఫలమవుతున్నవి. ఆలోచనలపుద్గుతంతో మనస్సు వేడెక్కి నేత్రఫలకాలు వాటంతటవే తెరచుకుంటున్నవి. తను యెవరిని నిర్లక్ష్యంచేశాడో, నిరాదరంగా చూశాడో, హాస్యాస్పదంగా తలంచాడో, ఘృణీకరించుకున్నాడో ఆమె తనమనస్సుమీద సవారీచేస్తున్నది, తనను మంత్రించి నృత్యంచేయిస్తున్నది. ప్రభావవాహినిలో పడదోస్తున్నది. యోగ్యతాపత్రాలలోనే విజ్ఞానసంపత్తి లేదని, అనుభవంలోనే వికాస ప్రభావాలు లేననీ, బుద్ధివికసితవిజ్ఞానం విశేష శక్తివంతమైందని, అది విద్యానిధులందరిలోకూడా ఆవిర్భవించదని నేడతని కవగతమయింది.

తనకు గీతాంజలిలోని అనేకపద్యాలు కంఠస్థమేగాని, నేడు వాటిలోనిమాధుర్యం తనను పరవశంచేస్తున్నది. ఆమె వాటికికల్పించినపరిభాష అమోఘమైంది. ఆ పరిభాష అతని బుద్ధిమీద చెరగని మధురముద్రలను చిత్రించింది.

ఇంతకుముందు ఆమెనుగురించి తా నూహించిన న్యూనభావాల కిప్పుడు సిగ్గులుతున్నాడు. రాళ్ళలో పుట్టినదే రత్నముకూడా. కాని రత్నమువిలువ విశిష్టమైందని తెలియక రాయిగా భావించట మొంత అపరాధము! అని ఆత్మగ్లాని పొందుతున్నాడు రత్నాకరుడు.

రాత్రల్లా నిద్రలేక తెరపిలేని ఆలోచనలలోమునిగి గడిపినందున తెల్లవారి నేత్రాలు యెర్రనిజ్యోతులవలె మెరుస్తున్నవి. తెల్లవారి రి గంటలయినా అలసినవానివలె బడలిక నిస్త్రాణలవలన శయ్యమీదే వుండిపోయాడు. టాయిలెట్

అయిన చంద్రం ఒకమాటు తిలకించి “నీ కళ్ళు అంత యెర్రగావున్న వేమిటి?” అని ప్రశ్నిస్తూ అతనిహస్తాన్ని పట్టి “అబ్బ! చాలా జ్వరంగావున్నదిలాగుంది రత్నం! ఈ రోజు నీవు కాలేజీకి వద్దు. విశ్రాంతి తీసుకో. కాఫీమాత్రమే తీసుకుని వూరుకో” అని చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు.

రత్నం మంచంమీదవుంటూనే వారంరోజులు గడిచి పోయినవి. జ్వరం తగ్గలేదు. శూలపొత్తివద్ద తగిలినగాయం బరువుచేసింది. చీముపట్టి నొప్పిగా వుంటున్నది. చంద్రం యేర్పాటుచేసిన డాక్టరు రోజూ వచ్చి పరిశీలనచేసి పెన్సిలిన్ యింజక్షన్ యిచ్చి పోతూనేవున్నాడు.

ఈ గాయపుబాధను జ్వరబాధను మరపించి అనుక్షణమూ ఆనందాన్ని గల్పించు తారకమంత్రమొకటి లభ్యమైంది రత్నాకరునికి. అతని కీ జబ్బు, పడకవాంఛనీయమైంది గానే వున్నది. ఇంత తీరుబడిగా హాయిగా ఆ తారకనామ స్మరణలో ఆనందాన్ని పొందే అనకాశం ఆ పాడుకాలేజీకి పోతే లభ్యంగాదుగదా అని అతనినిశ్చయము. అతనుజపించే తారకనామము మరేమీగాదు. మేరీ తనకు పరిచయమైనప్పటినుంచి సంభవించిన ఆమెసంపర్కఘటనలు, తనవిరుద్ధ భావాలు మాత్రమే. ఒక రైతు నాగుపోయుట, నాటుట, కోయుట, నూర్చి ధాన్యం యింటికిచేర్చుట, తిరిగి తొలకరిలో నాగుపోయుట, నాటుట, కోయుట, నూర్చుట, -ఇలా జీవితాంతం చేయుటలోనే నిర్వహణానందాన్ని కర్తవ్యానందాన్ని పొందునట్లు అతను తనజీవితంలోని ఆమెసంపర్క

పుటలను తిరుగవేస్తూ వలెవేస్తూ మహదానందాన్ని పొందుతున్నాడు.

రోగాలన్నా రోగులన్నా చంద్రానికి భీతి ఒకప్రక్క, చీకాకు మరోప్రక్క యెక్కున. అందుకని రత్నాకరునికి డాక్టరునిమాత్రం యేర్పాటుచేసి, తాను వీలయినంత తప్పుకుతిరుగుతున్నాడు. అపుడపుడు గూముకు రావటం కూడా మానుకుంటున్నాడు. రోగిరోరిందే డాక్టరు చెప్పాడన్నట్లు రత్నంకోరుతున్నదికూడా ఏకాంతమే. తనజీవితానికి నూత్నంగా సంభవించిన యీ ఆనందానుభూతిలో ఆకలి దప్పలు తెలియుటలేదు.

ఉదయం పదిగంటలసమయ మది. అంతకుముందే చంద్రం కాలేజీకి వెళ్ళిపోయాడు. మేరీ గదిముందుకొచ్చి తటపటాయిస్తూ ఒక్కొక్క అడుగేవేస్తూ గదిలో ప్రవేశించింది. ఆనాటి అపరాహ్న సమయంలో పరున్నచోటే రత్నాకరుడు పరుండివున్నాడు. ఆనాటిదృశ్యం ఆమెమనస్సులో మెదిలి, కొంచెం కంపించి వున్నచోటే ఆగిపోయి “రత్నాకర్ గారూ.” అని పిలిచింది. రెండోవైపుకు తిరిగి పరుండి, స్మృతులను నెమరువేసుకుంటున్న ఆయన కర్ణరంధ్రాలలో కమనీయమైన యీ పలుకు పడినపుడు విచలితుడై శిరస్సు త్రిప్పి చూశాడు.

“మీరా! రండి రండి మేరీదేవిగారూ” అన్నాడు.

“దేవీ అన్న శబ్దం నాపేరుకు జోడించి ఆ శబ్దాన్ని హీనపరచవలదని యిదినరకే చెప్పాను. మీకు సుస్తీగా వుందని నిన్ననే విన్నాను. చాలాచిక్కి పోయారే,” అన్నది.

ఆయన బలనంతంగా లేవబోయాడు గాని, ఆమె నివారించింది.

ఆమె మంచంప్రక్కగా కుర్చీవేసుకు కూర్చుని, ఆయనలలాటంమీద చేయివేసిచూసి, “అబ్బ! జ్వరం ఎండిపోతున్నది. ఏమిమందు తీసుకొన్నార?” అన్నది.

అతని నయనాలు అశ్రుపూరితాలయి, ఒక్కొక్క భాట్ట కనుకొలుకులగుండా కాకుతున్నవి. ఆదరంలభించినపుడు అశ్రువులొలుకుట మానవసహజం.

మనస్సులోనే అతనిఅర్భకతకు అమాయకతకు ముగ్ధురాలవుతూ “అద్దై ర్యపడకండి రత్నాకర్ గారూ, మీ జ్వరం పూరికే తగ్గిపోతుంది. భయంలేదు. ఆకలిగావున్నదా చెప్ప?” అన్నది.

“ఆకలిలేదుగాని, దప్పిక విశేషంగావుంటున్నది” అని కుద్ధకంతంతో అన్నాడు.

ఆమె వెంటనే లేచి, దొడ్డివై పుకెళ్ళి ఆ యింటిలోని మామూలుస్త్రీవలెనే పనిమనిషిని పిలిచి తోడుపెరుగు తెప్పించి, మజ్జిగచేసి త్రాగించింది.

“నీవు మజ్జిగ యెన్నిత్రాగగలిగితే అన్నీ త్రాగు. జ్వరం అదేపోతుంది” అని దై ర్యాన్ని పురిగొలుపుకంతంతో అన్నది.

లభించిన కొండంతఆదరము, మజ్జిగతో రత్నాకరు నిలో గొప్పశక్తి వుత్పన్నమయింది. పూరించుకుని వినయ పూర్వకకంతంతో “మిస్ మేరీ, నేను మిమ్ము అర్థంచేసుకోక, మీ అపారప్రజ్ఞ తెలియక చులకనగా తలంచి,

యేమేమో అన్నాను, హీనంగా చూశాను. నన్ను క్షమించండి” అన్నాడు.

“జ్వరంలో మీకు మతిపోలేదుగదా? నన్ను మీకు హీనంగా తలచిందీలేదు, అన్నదీలేదు. క్షమాపణెందుకు?” అని మందహాసంతో అన్నది.

“లేదు లేదు. మీయడల నేను అలక్ష్యంగా ప్రవర్తించాను, అసభ్యంగా తలచాను” అన్నాడు.

మందస్మితవదనంతో “ఓహో, మీ మనస్సులో నన్ను అసభ్యంగా తలచారా? అయితే నాకు తెలియని మీ అఘాయిత్యాలగుర్చి యిప్పుడు చెప్పి క్షమాపణకోరవలసినపనిలేదు” అన్నది.

ఆమెహస్తాన్ని పట్టుకుని, “కాదుకాదు, అలా అని తప్పించుకుని నన్ను బాధించకండి. మీకు క్షమించానంటే నాలోని బాధ పోతుంది.” అన్నాడు.

అతనిచేతిలో బంధీగానున్న తనహస్తాన్ని చూస్తూ, చిరునగవును చిలికిస్తూ, ప్రథమంగా తనకు హోటలులో కనిపించుట, ఆతరువాత దారిలో తనహస్తాన్ని యిలానే పట్టుకుని తనగది చూడను ఆహ్వానించుట, మొదలగు స్మృతులను తలపోస్తున్నది.

“ఆఖరిసారిగా వినతిచేసుకుంటున్నాను, క్షమించరా?” అని పసివానివలె అడిగాడు. ఆమె వుబికివస్తున్న నగవును ఆపుకుంటూ, తనచేతివైపే చూస్తున్నది. ఆమె చూపును గ్రహించి తనపొరపాటును తెలుసుకుని విచలితుడై అధరాలునొక్కుకుంటూ ఆమెహస్తాన్ని విడచి “పొరపా

టండి, పరధ్యాసలో తెలియలేదు,” అని చిన్నబుచ్చుకున్న ముఖంతో అన్నాడు.

“మీ అసలైన అపరాధాన్ని యిప్పుడు తెలుసుకున్నారు, అందుకు సంతోషం,” అని గలగల నవ్వింది.

“పోనీ, యీ తప్పనైనా తుమించండి” అన్నాడు.

“దీనికి తుమాపణెందుకు రత్నాకర్ గారూ? ఇది పరధ్యాసలో జరిగింది గనుక, దీనికి తుమాపణ అనవసరం” అన్నది.

“ధ్యాసలో చేసినా, పరధ్యాసలో చేసినా అపరాధము అపరాధమేగదా! కనుక తుమాపణ అవసరమే” అన్నాడు.

“తుమాపణకొరకు మీ రంత వాపోతారెందుకు? అపరాధానికి పశ్చాత్తాపము ఆఖరి నిష్క్రతి. ఆమీదట తుమాపణ అనవసరం” అన్నది.

“పశ్చాత్తాపము అపరాధిని దహింపజేస్తుందిగాని, స్వాంతనను కల్పింపజాలదు, తుమాపణే అపరాధికి ఆఖరి పరిష్క్రతి మిస్ మేరీ” అన్నాడు.

“అపరాధం లేకుండా నే కిలవరఫాటుతో గాబరాచెంది తుమాపణకోరిన భీరువుకి తుమాభిక్ష సునాయాసంగా యిచ్చి, అపరాధాని కనకాశం కల్పించటమవుతుందేమో?”

“సరళసమస్యను చిక్కుగాచేసి కఠినరూపంకల్పించి, కోరశిక్షనివ్వటం వివేకమూగాదు, ధర్మమూగాదు”

“పోనీ, సమస్య సరళమైందే; నన్నుగురించి మీ మనస్సులో తలపోసిన అప్రభంశాలు నాకు తెలియనివికనుక

నాటికి నా క్షమాభిక్ష అనవసరం. నాకు తెలిసిన మీ చర్యలు న న్నెక్కడా యెప్పుడూ ఖోభింపచేయనపుడు, అవి అపరాధాలు కాజాలవుగదా, క్షమాపణ యింకా యెందుకు చెప్పండి?” అన్నది.

సిగ్గుదొంతరులలో కుంచిండుకుంటూ నేత్రాలను ఊర్ధ్వంచేసి, మ్రింగుతున్న శబ్దాలతో “మీలో యింత భాషాజ్ఞానము, భావజ్ఞానము, ఆదరాభిమానాలు వున్నవని తెలియక చులకనగా తలంచి నిర్లక్ష్యంగా ప్రవర్తించాను. ప్రగల్భాలాడాను. ఆరోజు మిమ్ము చంద్రంగా తలంచి, నిద్రలో నామీదకు లాక్కున్నాను. అటుయిటూ బాహువులతో నలిపివేశాను. అపుడే యేమో ప్రలాపించాను కూడా. అనన్నీ మహాపరాధాలని మీకు తెలుసుకనుక, క్షమాపణకోరుతున్నాను.” అన్నాడు.

“వరుసగా అపరాధాలుచేసినవాడు క్షమాపణ కోరుతూ మరో అపరాధంచేసినపుడు యేదైర్ధ్యంతో క్షమించగలరు చెప్పండి? తేలిగ్గా క్షమిస్తే ఆ అపరాధి అలవాటు పడిపోవచ్చుగదా” అన్నది.

“క్షమాపణకోరుతూ చేసిన మరో నూతనఅపరాధ మేమిటండీ?” అన్నాడు.

“మీకు యింతకుముందే నా చేయిపట్టుకుని యెంతో సేపు విడువలేదు. అది అపరాధంగాదా చెప్పండి” అని అంటూ ఆమె కిలకిలనవ్వింది.

రెప్పపాటులో అతనిముఖమండలమంతా మూసత చెందింది. నేత్రాలు వెలవెలబోతున్నవి. దంతాలతో అధ

రాలుకొరుక్కుంటూ, తన కుడిఅరచేతిని లలాటంమీద వేసి దుద్దుకుని అదుకుతున్న అధరాలతో, హస్తద్వయంజోడించి, దుద్ధకంఠంతో “నేను మతిలేనిహీనుణ్ణి; గమనంలేకుండా చేశాను. అవును నిజంగా నేను తుమాహ్వాణ్ణిగాదు. నాకు అతికఠినమైన శిక్షనిస్వంధి” అన్నాడు.

ఆమెహృదయం ద్రవించి, నేత్రాలుసజలమయ్యాయి. అతనికంటపడకుండాను గాబోలు ముఖం కొంచెం ప్రక్కకు త్రిప్పి, పక్కమీద కోరగా కూర్చుంటూ అతనిహస్తద్వయాన్ని పట్టుకుని, కరుణపొద్దుతున్నకంఠంతో “అలా మాట్లాడబోకు. నీ హృదయం పవిత్రమైంది, నిర్మలమైంది. నీయడల నాకు అత్యధిక ఆదరము అభిమానము వున్నవి. నిన్ను తుమించనలసినఅవుసరంలేదు. నిన్ను తుమించాననటం నన్ను నేను న్యూనతపర్చుకోవట మవుతుంది. అయినా నీవు ఆవిషయంలోనే పట్టుబడితే ఒకమాటగాదు, తుమించానని యెన్నిమాకులైనా చెప్ప సంసిద్ధురాలను” అన్నది.

“నా కిక జ్వరం త్వరగా నయమవుతుంది. నాహృదయంలో అర్థంగాని బాధ యేదో వున్నది. అది యిప్పుడు అదృశ్యమైంది. మీలో యింత విజ్ఞానసంపత్తి ఘనీభవించి వున్నదని నేను కలలోకూడా అనుకోలేదు” అన్నాడు.

దంతాలు అధరాలు బిగబడుతూ తనహస్తాలతోని ఆతనిహస్తద్వయాన్ని పూపుతూ, “అవును, మీలాంటి కొందరికి యితరులను మలకనగాతలంచుటలో యెంత ఆనందమో అంతకుమించినఆనందం పొందుతాను పొగ

దుతూకూడా. అస లా విషయం మామూలైందేగాని, దాన్ని నిరసించి, ఆతరువాత విభ్రాంతిలో మితిమించి పొగడటం వరిపాటి” అన్నది.

“ఊహలో పొరపాటు యెవరికయినా వుండవచ్చు. వాస్తవికం తెలుసుకున్నపుడు విస్తుపోవటం సామాన్యంగదా! నిజంగా మీ నిర్వచనాశైలి, పద్ధతి అసామాన్యమైనవి. నా మట్టుకు నేను ముగ్ధుణ్ణిపోయాను. మీరు వ్యాఖ్యానము చేస్తుంటే అది యెంత నిగూఢమైనదై నా అతिसరళమై సామాన్యమై హృదయానికి హత్తుకుంటూ రంజింపజేస్తుందని స్వానుభవముపొందాను. పాఠం సంపూర్ణంగా అర్థంగాన పుడు కంతస్థమైనా నిష్ప్రయోజనము. మీరు యెంత కఠిన పాఠాన్నయినా ఒక్కమాటు చెప్పాక తిరిగి చదునకుండానే ఆ పాఠాన్ని గురించి సమాలోచనలు వ్రాయవచ్చునని నేను ఘంటాపథంగా చెప్పగలను” అన్నాడు.

“ఒక్కమాటుగా భట్రాజయిపోకండి. ఒకరిని గురించి అంతగా పొగడగూడదు. ఆతరువాత పశ్చాత్తాప పడవలసివస్తుంది. ఎవరిని హేయంగాచూస్తామో వారు సన్నిహితులయినపుడు హృదయాన్నాక్రమించినపుడు పూర్తిగా ఆక్రమించుట సర్వసాధారణం. ఏదిఏమైనా యెదట పొగడుట అవమానించటమే అవుతుంది” అంటూ ఆమె తనచేతులను యివతలకు తీసుకున్నది.

తిరిగి పసివానివలె హస్తద్వయాన్ని జోడించి “హృదయంలో అదుముతుంటే పొర్లుతున్నందువలన ఆపజాలక చెపుతున్నందుకు అన్యధా తలంచకండి. నా కిక కాలేజీకి

పోవాలనిపించుటలేదు. జ్వరంతగ్గాక మీదగ్గరే ట్యూషను చదివి పరీక్షకు కూర్చోవాలనుకుంటున్నాను” అన్నాడు.

ఆమె చిన్నగా మందహాసంచేస్తూ “మానవుడు అనేకఆలోచనలను తలపెడుతుంటాడు. అనన్నీ సాగుతనన టానికి పీలులేదు. అనవసరఆలోచనలతో మనస్సును పాడు చేసుకోకండి” అన్నది.

“నా నిర్ణయాలనుగాని అభ్యర్థనలనుగాని చురుకైనగా తోసివేయనద్దని ప్రార్థిస్తున్నాను. విజ్ఞానసంపన్నులలోను అత్యధిక అందమైనవారిలోను భగవంతుడు కఠినత్వాన్ని నింపుతాడంటారు. నీలోమాత్రం అందుకు భిన్నమని నా మనస్సు చెబుతున్నది” అన్నాడు.

“విద్యార్థి దశలోనిబుద్ధి యెక్కువగా పొరపాటు వైపుకే నడుస్తుంటుంది. నేనూ ఆ భగవంతునిస్పృష్టిలోని దాన్నే కాని, మీ రన్న మొదటి రెండూ నాలో లేవుగనుక మూడోదికూడా లేదేమో!” అని చిరునగవును చిలికించింది.

“మీరు విజ్ఞాననిధులుకారని, మీ అందం దేనత్వాన్ని బోలిందిగాదని యెనరయినా అంటే, నేనుమాత్రం సహించను” అన్నాడు.

ఆమె అధరాలనుబిగబడుతూ “మీరు బాగా విశ్రాంతిదీసుకోండి. అనవసరమైనఆలోచనలతో బుర్ర చెడ గొట్టుకోకండి. చేసినతప్పుకు చింతిస్తూ తిరిగి వరుసగా తప్పులుచేయుట మీబోటివారికి అలవాటు” అన్నది.

తడువుకున్నవానినలె బెదరినచూపులతో “తిరిగి నే నేమి తప్పులు చేశానండీ?” అన్నాడు.

“ఒకమహిళను ఆమెసమ్ముఖాన ఆమెఅందాన్ని గురించి, వివేకాన్ని గురించి పొగడుట అపరాధంగాదా చెప్పండి” అన్నది.

“ఈవిషయంలోమాత్రం నేను మీమాటను ఆదరింపజాలను. యధార్థసత్యాన్ని సమక్షంలో చెప్పట అపరాధ మెలాఅవుతుందంటారు?” అన్నాడు.

ఆమె నవ్వుముఖంలో “సత్యముఅసత్యముఅన్న సమస్యగాదిక్కడ. యధార్థమైనదయినా, తననుగురించివిశేషంగా విన్నపుడు, పొగడ్తులసంప్రాప్తమైనపుడు పరనశమవుట మానవీయము. ఒకయువతినిగురించి ఆమె సమక్షంలోనే ఒకయువకుడు మితిమించి పొగడి, ఆమెను పరవశురాలినిచేసి తనయడల శ్రద్ధలనుకల్పించుకొనుట కూటసీతికాదని అపరాధంకాదని యెలా అనగలరు?” అన్నది.

చిన్నబోయినముఖంలో “కాదు కాదు. మీరు పొరబడుతున్నారు. నే నలాంటి కూటసీతితో గాదు అన్నది. అపార ప్రజ్ఞావి శేషతలకు ముగ్ధుడై తనలోనిఆనందాన్ని ప్రకటించుకోవటంకూడా కూటసీతి అవుతుందంటారా?” అన్నాడు.

“మీరేమన్నా అనండి, కాని ఆమార్గంలోనే పురుషుడు స్త్రీహృదయంలో స్థానంపొంది, తరువాత నంచిస్తుంటాడు. ఆ స్త్రీ యెంత కురూపియైనా అపురూపసుందరిగాను, అజ్ఞానురాలైనా విజ్ఞాననిధిగాను యెదుట వినిపిస్తూ వెనుదిరిగి పరిహసిస్తూ స్త్రీచేత నృత్యంచేయింపచూస్తాడు పురుషుడు. పురుషుని పురుషుడు, స్త్రీని స్త్రీ పొగడుటలో అపరాధంలేదు

గాని, పురుషుడు స్త్రీని పొగడుట మాత్రం వేడుక కాజాలదు” అన్నది.

“మనస్సులోని ఆనందాన్ని ప్రకటించాను. దాని వెనుక నాకు మరో యుక్తిగాని ఆలోచనగాని లేనేలేదు. మీరు నా ప్రతిమాటను పట్టి పరిహసిస్తున్నారు” అని కీన కంఠంతో అన్నాడు.

“లేదు లేదు, నేను పరిహసించుట లేదు. సాగరంలో నుంచే బడబాగ్ని వుద్భవించేది, ఆనందంలో నుంచే దుఃఖం వుద్భవించేదికూడా. ఇప్పుడు మీ వెనుక దురాలోచన లేక పోవచ్చుకాని, సందర్భం దాన్ని సృష్టించుకుంటుంది. పోనా లని నడిచినా, అనుకోకుండా నడిచినా ఆ రోడ్డున వెళ్ళినపుడు ఆ చోటికే చేరతారు. కనుక అది దానికి నాంది అయినపుడు అపరాధంకాదని యెలా అనగలరు చెప్పండి” అన్నది.

చిత్తుచిత్తుగా పరాజయంబొందిన పహిల్ వాన్ నలె నిరుత్తుడై నేత్రాలు నులుముకుంటున్నాడు.

“చూశారా మానవస్వభావం యెంత విచిత్రమైందో! నిరోధించే చోట మర్యాద లెక్కువగా చేస్తారు; స్వీకరించి యింకా కోరే చోట యేవగించుకుంటారు. కొద్దిసేపటికి ముందు మీ చర్యలను మీరే అపరాధాలుగా చిత్రించుకుని తుమించమని బలవంతపెట్టారు, శిక్షనుకూడా ప్రసాదించ మని ప్రాధేయపడ్డారు. రెండోపక్షం నిష్కల్మషంగా మీ ప్రయత్నాలను తూచినట్లు చెప్పసాహించినవెంటనే మీరు విముఖులవుతున్నారు. సహించ లేకపోతున్నారు” అన్నది.

అస్పష్టమైన శబ్దాలలో “కాదుకాదు, మీ రన్యభా తలంచకండి. సద్భావము, అభిమానము యదార్థము వుచ్చరించుటలోకూడా పెడమార్గానికి నాందికాగలదనుటను నా మనస్సంగీకరించలేకపోతున్నది. మీ అందము నిజంగా అసామాన్యమైంది. మీ ప్రజ్ఞ అపూర్వమైంది. అలాంటి యదార్థసత్యాలను కాదనుట నాలాంటిమనస్సుకు అసాధ్యమైంది. ఇదికూడాదోషమని నే నెలాఅంగీకరించనుచెప్పండి! మీరు గ్రంథపఠన మెక్కువగా చేసినందువలన ఆ అనుభవముతో ఇలాంటి విచిత్రధోరణిని స్థిరీకరించుకునివుంటారు. అది జీవితరంగంలోని అనుభవంగాదు. అందువల్ల నే అది నాకు వెగటుగాదోస్తున్నది” అన్నాడు.

చిరునగవుతో లాలింపులొలుకు కోరదృక్కులతో “మీరన్నది నిజమే. పుస్తకాలఅనుభవములో పేలవతనముంటుంది. నిజానుభవములో హృదయానికిహత్తుకునియదార్థసత్యముంటుంది. కానిపుస్తకాలలో ఘట్టాలన్నీ పేలవంగా వుండవు. రచయిత తనజీవితంలోని అనుభవాన్ని యదార్థఘట్టాలను, తను అర్థంచేసుకున్న మనస్తత్వాలను నైపుణ్యంగా చిత్రించిన పుస్తకం పేలవంగావుండదు. అలాంటివి చదివినపుడు యదార్థభావాలు స్ఫురించుట తథ్యము. అందరూ కైలాసగిరిఅగ్రాన్ని చూడలేదు, సాగరగర్భంలో దూరి లేరు. కాని సందర్శించకుండానే వూహించి నేర్పుతో వాటివర్ణన చిత్రించినపుడు అది పేలవంగావుంటుంది గాని, స్వయంగా సందర్శించినవాడు చెప్పే వారిఅనుభవాలు మనస్సులోదూరి వాటిపూర్ణాకృతిని పొందుతవి. కనుక స్వానుభవంతో నిగ్గు

తేలిన యదార్థసత్యాలు యేగ్రంథాలలో చిత్రించబడి
పున్నో వాటిని చదివి పొందే అనుభవం పేలనమయింది
గాదు. నేటి నాగరికత నేటి సమాజసృష్టిగాదు. జీవోత్పత్తి
పృథ్విమీద ప్రారంభమైనప్పటినుంచి లక్షలసంవత్సరాల
జీవరాసుల అనుభవసంపత్తిమీద నిలిచివున్నది. వారిందరి
అనుభవనిర్మితసోపానాలమీదనే మనం పయనిస్తున్నాము.
విశ్వమానవఅనుభవంతో లక్షలసంవత్సరాలుగా నిర్మిస్తూ
వచ్చిన విశ్వవిజ్ఞానవికాససోపానాలను కూలద్రోసుకోవట
మెలాంటిదో, ఒకజీవితానికి గ్రంథరచనలలోని అనుభవాన్ని
తుస్కారంచేయుటకూడా అలాంటిదే.

“మరోమాట; సద్భావము, అభిమానము, యదా
ర్థము పుచ్చరించుట దోషమా అన్నారు. ఈరోజు మీకు
యేది యదార్థంగా తోస్తున్నదో అది రేపు విభిన్నమైందిగా
తోచనచ్చు. మీ రిది వప్పుకోరు కాని, ఒకవిషయం గాగా
ఆలోచించండి. నేను మీకుకనిపించిన ప్రథమదశలో
యేమనుకున్నారు? నా అందాన్ని గురించిగాని విజ్ఞానాన్ని
గురించిగాని ఆరోజు మీ రూహించినవి నేడు నిస్సం
కోచంగా చెప్పండి” అన్నది.

వెల వెలబోతున్నముఖంతో “మీకు కోపమొస్తున్నది
లాగుంది; ఊమించండి. ప్రథమంలో తెలియక నేను పౌర
పాటుగా అర్థంచేసుకున్నాను. మనకవెలుగులో క్రిందనున్న
చిన్ని కుప్పనుజూచి యేదోగా భావించి, శరీరం జలదరించ
నచ్చు కాని, దాన్ని చేత తాకినపుడు అది పూలచెండుగా

తెలిసినపుడు దానినుగంధంతో ముగ్ధుడవుతున్నపుడు మొదటిభీతి దూరమవుతుందిగదా!” అన్నాడు.

అతనిచేతిమీద పరిహాసకంగా మీటుతూ “నన్ను బాగా రెచ్చగొట్టి వాగించాలని చూస్తున్నావు. కాని నీ ఆరోగ్యం బాగాలేదు. యెక్కువమాటాడటం మంచిదిగాదు. అయినా నీమాటలలో యేదో మాధుర్యముంది. అందు నలస జవాబివ్వకతప్పటలేదు. ప్రథమంగా నన్నుగురించిన నీ వ్రాహాలు, నిర్ణయాలు తప్పని నేడు తెలుసుకోగలిగావు. నేటివ్రాహాలు తప్పని అనుకునే రోజుకూడా రావచ్చు. మనకవెలుగులో కనిపించినది పూలచెండని తెలిసినపుడు, ఆదరంతో చేతికితీసుకున్నమీదట అందున్నక్రిములు చేతిపై ప్రాకి కుట్టినపుడు వिसరిపారవేయుటకూడా తథ్యమే” అని అతనినంక లాలింపుగా చూస్తున్నది.

“మీముందు నేను గెలువలేను, కాని నా మనస్సెందుకో అంగీకరించుటలేదు. మీమ్ము స్తుతించుటకే నా మనస్సు ఉల్లాసపడుతున్నది. ఎన్నిశిక్షలను స్వీకరించయినా మీమ్ము పొగడుటలోగలిగే ఆనందానుభూతిని పొందాలని నా మనస్సు ఆరాటపడుతున్నది” అని సుస్పష్టమైనశబ్దాలలో అన్నాడు.

పదిరోజులు గడిచిపోయినవి. రత్నాకరుని కిప్పుడు జ్వరతీవ్రతలేదు. మంచందిగి తిరిగే వోపికాలేదు. తిరగాలనే యిచ్చాలేదు. పూర్తిగా నయమయి, కాలేజీకి పోవాలనే ఆలోచన కలుగుటలేదు. తీవ్రజ్వరంలోనున్నపుడు తనమలభ్యమైన మేరీ పరిచర్యలు మనస్సులో మెదిలి, ఆనందాను

భూతులు గల్పిస్తున్నవి. ఆమె తనమ్యాటికి సెలవుపెట్టవచ్చి నట్లుగాకూడా విన్నగుదు. ఆమె తనస్వహస్తాలతో తన మాడుమీద ఉడుకులాంపట్టివేసి సవరించింది. ఉదయం మీద వేడినీటికాపులుకాచింది. లేవనెత్తి ఒకహస్తంతో వీపునుపట్టుకుని మరోహస్తంతో జావ త్రాగించింది. పెదవులకయిన యెంగిలిని తనతడిచేతో తుడిచింది. తనపరుగుండిలుపెట్టి కాలరు సరిజేస్తుంటే తనివితీరని ఆనందంతో హృదయం పొంగి నేత్రాలగుండా బాష్పకణాలు బయల్పడుతుంటే, ఆమె తనచేతిరుమాలుతో అద్దుతూ ఆప్యాయతనాలికిస్తూ “కన్నీరెందుకు బాబూ? నీకు యీ జ్వరం తగ్గిపోతుంది. భయంలేదు” అంటూ తనగడ్డాన్ని పుణ్యకుతూ కల్పించిన స్వాంతన అమోఘమైనది.

మాటలలో ఆమె స్త్రీపురుషవివక్షత నెంతగానో ప్రదర్శించింది. కాని ఒక సామాన్యపరిచితుడయిన తనకు నిస్వార్థతతో ఆమెచేసిన సేవ అమోఘమైనది. ఆ సేవలో స్త్రీపురుషవివక్షత లేనేలేదు. తనమంచంమీదనే, తనకు ఆని కూర్చుని ఉడుకులాంపట్టిలు వేసింది. జ్వరంతగ్గువః ఖమైనపుడు వేడినీటితో తనముఖాన్ని అనేకమారులు తుడిచింది. తనకాపును ఆమె ప్రవేశ్యతో యెన్నోమారులు దుప్పింది. ఆమె తనపరుగుండిలను విప్పి, గుండెలమీద జామాలయిల్ వేసి తనకోమలహస్తంతో మర్దనచేస్తుంటే, తనకు కలిగిన మానసికానందం వర్ణింపనలవికానిది.

జర్వం పూర్తిగా తగ్గింది. తిరిగి ఆమె కనిపించుట లేదు. ఆమె కనిపించకపోతే మనస్సు యెందుకో అంతర్

తంగా విలపిస్తున్నది. తను యెంతప్రయత్నించినా తనలోని పుదాసీనత తొలగుటలేదు. జ్వరంపోయిందిగాని, తా నిపుడు పొందింది ఆరోగ్యంగాదు, మానసిక అనారోగ్యం. శారీరక రోగాలకంటే మానసికరోగం మహాప్రబలమైందని బాధాకరమైందని, శక్తిని హరింపజేస్తుందని యిపుడు అర్థమవుతున్నది. తన కిపుడు పూర్ణ ఆరోగ్యం కలగాలి, తిరిగి పుల్లాసంగా కాలేజీకి పోవాలి అనిపించుటకుబదులు, మరల జ్వరమువస్తేనే బావుండును; ఆమె తప్పకవస్తుంది; ఆదరిస్తుంది; సపర్యలుచేస్తుంది; తద్వారా పొందే అనంత ఆనందం తిరిగిలభ్యమవుతుంది, అని మనస్సులో అంతం లేని ఆలోచనలు దొర్లుతున్నవి. ఆలోచనలు అధికమైనపుడు ఆకలి మందగించుట మామూలు. రత్నాకరుడు చిక్కి శల్యానస్థుల జబ్బునుంచి బయటపడ్డా, ఆలోచనలతో ఆకలి లేనందున మరింత నీరసించి శయ్యనుంచి లేనలేనిస్థితి సంభవించింది.

జ్వరముతగ్గి నాలుగురోజులు గడిచినవి. కాని, నిరాహారంతో నిస్త్రాణ మరింత వృద్ధిజేసి తిరిగి జ్వరం ప్రారంభించింది.

11. క్రొత్త కారు

రోగులంటే భీతిగలవారికి రోగులనుచూస్తుంటేనే విసగట కలుగుతుంది. చంద్రకాంతం లోలోన చీకాకు చెందుతున్నాడు. రత్నాకరునియందున్న మమకారం సడలుతున్నది. రత్నాకరునిమంచంమీద కూర్చుని, అతనిఫాల భాగంమీద చేయివేసి చూసి, “అబ్బ! మండిపోతున్నది;

జ్వరం మాగుడువాసనకొడుతున్నది. నీవు పత్వం సరిగా చేయక తిరిగి జ్వరం తెచ్చుకున్నావు. తిరగబెట్టినజ్వరం చాలా మొండిదంటాడు. నాకు భయంగావుంది రత్నం. మీ నాన్నగారికి తెలిగ్రామిద్దామనుకుంటున్నాను.” అన్నాడు చంద్రకాంత.

శుష్కవదనంతో లోతుకంఠంతో “చంద్రం, ఆసని మాత్రం చేయకు. నీకు ప్రాధేయపడుతున్నాను” అన్నాడు.

“నీవు భలేవాడివి; జబ్బుగానున్నపుడు యింటికి తెలియజేస్తే తప్పేముంది?” అన్నాడు చంద్రం.

“లేదు, యేమీలేదు. కాని అననసరమైన ఆదుర్దా పడతాడు. నాకు మలేరియాక్రిందకు దిగింది గనుక, భయమేమీలేదు. రెండురోజులతరువాత నేనే యింటికి వెళతాను” అని ప్రాధేయతగా అన్నాడు.

“సరే” అంటూ పనిమనిషిని కావలసినవన్నీ జాగ్రత్తగా చూడమని చెప్పి తాను వెళ్ళిపోయాడు.

పనిమనిషి పేరు జయలక్ష్మి. ఆ గది శుభ్రపరచుట, నీరుపోయుట, కారియర్ తెచ్చుట మొదలగుపనులు ఆమెని. కాని ఆప్రక్క రెండుమూడుగృహకార్యభారాలు తనవే అయినందున వీరిపని తీరుబడివున్నపుడు చేస్తుంటుంది. జయలక్ష్మి మహా గడసరి. ఆమె మొదటిభర్త ఆమెను నదిలించుకోను రెండువందలధనం ఖర్చుపడి, విడాకులుపొందికూడా ఆమెసూటీపోటీమాటలకు ఆ బస్తీనే త్యజించి వెళ్ళిపోయాడు. రెండోభర్తతో తగాదావచ్చినపుడు అతని మాటలకు ప్రచండ చండికాకూపందాల్చి చేతిలోని కట్ట

పేచుతో శిరస్సుపై మోదినందున ఆరు నెలలు ఆస్పత్రిలో బాధపడి జీవితంచాలించాడు. మూడోభర్తతో తగాదా వచ్చినప్పుడు చార్జీనీ సహాయంతో అతనిని కారాగారాని కంపి, కక్షదీర్చుకున్నది. అందుకే యిపు డామెకు భర్తగా వుండను యెనగూ సాహసింపలేదు. ఆమెతో కయ్యము పెట్టుకోను యెనరికీ ధైర్యముండదు. అలాఅని ఆమెలో అంతా రాక్షసత్వమే నిండిలేదు. తనను కాస్త పొగడితే, తన సద్భావాన్ని గురించి రవంత ప్రశంసిస్తే పరవశురాలై, పాదాలొత్తుతుంది. తనను తుస్కారము, హీనముచేస్తే, బరిమీద కూర్చుంటుంది. స్తుతించేవారిని నెత్తినెక్కించుకుంటుంది. ఆమె స్వభావం అర్థంజేసుకున్నాడు గనుకనే, రిక్తాలాగే కోటి నేడు జయలక్ష్మి నెత్తినెక్కి సవారీచేయగలుగుతున్నాడు.

జయలక్ష్మి శ్యామవర్ణంలో ఎత్తరిగా దార్ఢ్యంగా వుంటుంది. యెప్పుడూ కిలకిలలాడుతుంటుంది. ఆమె నవ్వుకూ, కోపానికీ అంతరం తక్కువ. లలాటము చిన్నది. అధరాలు ద్విగుణంగా వరగబడివుంటవి. చెక్కిళ్ళ పైభాగాలు వుబికివుంటవి. నయనాలు అతివిశాలంగా కొట్టనచ్చినట్లుంటూ ముఖమంతటికీ గొప్పశోభను కల్పిస్తుంటవి. కురులు భ్రమవర్ణంలో దట్టమై నిడివిగా వుంటవి. కోటికి ఆవిడ చూపులు గిలిగింతలుపెడుతుంటవి. తను రిక్తాబాడుగ యెక్కువ దొరకనిరోజుకూడా జయలక్ష్మికి చారెడుపూలదండ కొని తేవలసిందే. బజారులో యేదో తినినచ్చి ఆకలి లేదని, భోంచేయనని అంటే బడబడలాడుతూ ఆపూటతోనే అతనిబలం అంతరిస్తున్నట్లు, చిక్కి శల్యమై రోగగ్రస్తుడవు

తున్నట్లు, అతనికి సేనచేయలేక తను చావనలసివచ్చునట్లు ఆఖరుకు దురదృష్టంపట్టి తాను దిక్కుమాలినదై నిర్భాగ్యుడై జోగియై తనున్నట్లు, లోకానికిభారమై అనాధచావు తనకు సంభవించనున్నట్లు, కారుమేఘఘర్జనలవలె ఆమె పోట్లాడుతుంటే, అతను సన్నగా నవ్వునుప్రదర్శిస్తూ, ఆవిడ నోటికందించినముద్దలను బలవంతంగా మ్రింగుతూ, ఆమె విశాలనేత్రాలనంక చూస్తూ, ఆవిడఅందాన్నికూడా ఆ ముద్దతోపాటు మ్రింగుతున్నట్లుచేస్తూ, ఆవిడమోచేతికి అయిన మసీని తుడుస్తూ, ఆచేతిమీదసవరిస్తూంటే, ఆ సవరింపులు యింకా పైకినెళ్ళినపుడు ఆవిడ కిలకిలమని ఒక్కమాటుగా నవ్వుతూ అతనిబుగ్గలుపట్టి మెలివేస్తుంటుంది. ఆవిడ యెంత కోవగించుకున్నా, నిందిస్తున్నా, కొట్టవచ్చినా దీనంగా ఆవిడవైపు చూస్తూ నవ్వుటం నేర్చుకున్నాడు కోటి. ఆవిడ ఆ దీనదృక్కులలో ఆత్మార్పణచేసుకొనుటలో అలవాటయింది. ఇపు డావిడప్రవృత్తులను గోటితోమీటుతూ, నృత్యంచేయించగల సమర్థుడయ్యాడు కోటి. అంత నుంచి ప్రయోజకులు యోగ్యులు దీనిముందు యెందుకూ పనికిరాకుండాపోయారు. వాళ్ళపోరుమాలను మంటగలిపింది కాని, నేడు అధముడు అప్రయోజకుడు నిరర్థకుడు, నీచుడైన కోటి చేతిలో ఆవిడ పిల్లి అయిపోయి, అతనినిపూజిస్తున్నట్లు కనిపిస్తున్నందుకు పేటలోని ఆవిడకులమువారంతా విస్మయపోతున్నారు.

రత్నాకరునికి జ్వరం తగుగుజెట్టినప్పటినుంచి ఆయన సేవాభారం జయలక్ష్మిపైన బడింది. గడుసుతనమున్నవారి

హృదయంలో వోమూల దయ, మమకారాలు, సేవాభావం విశేషరూపంలో వుంటవి. జయలక్ష్మి యిపుడు ప్రక్కయిళ్ళలోని పసులన్నీ మాని రత్నంసేవలో మునిగిపోయింది.

“బాబుగారు, మీ ఆరోగ్యం యేరోజుకారోజు తీసిపోతున్నది. యెవరైనా పెద్ద డాక్టరుకు చూపిస్తే బాగుంటుంది. ఈ పేటలో జయగోపాలంగారు పెద్ద డాక్టరు. నీర్లువ్యాధులకు ఆయన గొప్ప డాక్టరుట. మీరు సెలవిస్తే పిలుచుకొస్తాను.” అని సవినయంగా అన్నది జయలక్ష్మి.

“లేదులేదు; ఆ పనిమాత్రం చేయబోకు లక్ష్మి. నా కిప్పుడు జ్వరం అంతగాలేదు. రెండుమూడురోజులలో పూర్తిగా పోతుంది. జబ్బు యేదయినా, డాక్టరు యెంత పెద్దవాడయినా వాళ్ళనద్దవున్నది నేను పెన్సిలిన్ సూదిపోట్లే. ఆ సూదిపోట్లంటే నాకు మహాఅయిష్టం” అన్నాడు రత్నం.

“బాబుగారూ, మీరు నాకు నచ్చినమాటన్నారండీ. నాకు రెండుసంవత్సరాలనాడు తేలుకుట్టి బాధపడుతుంటే, మా కోటి డాక్టరుదగ్గరకు తీసుకెళ్ళాను. ఆయన సూదిమందిచ్చాను. ఆ తేలుబాధ ఆ మరునాడే పోయింది గాని, ఆ డాక్టరు సూదిపొడిచినచోట వాచి, బరువుచేసి ఆరునెలల వరకు బాధించింది. గొప్పవారికి జలుబుచేసినా వేడిచేసినా సూదిమందు తీసుకుంటారు. అదొక నాజూకయింది గాని, జలుబు మందులేకపోయినా పోక వుంటుందా బాబుగారూ?” అన్నది.

ఈ మాటలు రత్నానికి మరింత స్వాంతనను కల్పించి సవి. కాని మనస్సు యింకెవరిమాటలకొరకో వెదుకుతున్నది.

“దాహమవుతున్నది లక్ష్మీ”

లక్ష్మీ కాచి చల్లార్చిననీరు గ్లాసులోతెచ్చి స్నానము
మీదపెట్టి, ఒకచేత్తో ఆయనశిరస్సు మరోచేత్తో భుజస్కం
ధాన్ని పట్టి నెమ్మదిగా లేవనెత్తి గ్లాసు చేతికిచ్చింది.

అనాడు మేరీ యీరీతిగానే తనను కూర్చుండపెట్టి
మజ్జిగత్రాగించినదృశ్యం మనస్సులో మెదిలి ప్రిభాంతి
చెందినవానినలె గ్లాసులో తేరిపారజూచి, ఉదాసీనతను
ప్రకటిస్తూ “అబ్బ! యీ వేడినీళ్ళిచ్చావెందుకు? మజ్జిగ
యివ్వకపోయానా?” అన్నాడు.

“జ్వరంలో మజ్జిగ యెలా యివ్వను బాబుగారూ?
ఆరోజు ఆమెగారిచ్చిందంటే, యేదైనా వికటించినా సమ
ర్థించగల్గును గనుక యిచ్చింది” అన్నది.

“యేమీ వికటించదు. భయమేమీలేదు. మజ్జిగ
త్రాగితే జ్వరం తప్పకుండా తగ్గుతుంది. మజ్జిగతీసుకురా
జయలక్ష్మీ” అని లాలింపుగా అన్నాడు.

ఆమాటతో ఆవిడ పరవశురాలయింది. ఇంత పెద్ద
నాగరికులనోట తనపేరు నింత మృదువుగా ప్రీతిగా వినుట
తన కిదే ప్రథమసారి. తనపేరును యింత ఆదరంగా వుచ్చ
రించుటతో పొంగిపోయి, వీలయితే ఆ బాబుగారి రోగ
బాధను తాను తీసుకుని, తనఆరోగ్యాన్ని ఆయనకు ట్రాన్స్
ఫర్ చేయాలని మనస్సులో తలపోస్తూ వేగంగా వెళ్ళి మజ్జిగ
తెచ్చియిచ్చింది.

ఆ గ్లాసులోనిమజ్జిగలో యేదో అభాసగా కనిపిస్తు

న్నది. చూస్తున్నకొద్దీ అందులోనుంచి ఆప్యాయత ఆవిర్భవిస్తున్నట్లు అనుభూతమవుతున్నది.

“అట్లా ఆ గ్లాసులో చూస్తారెందుకు, త్రాగండి” అంటూ లక్ష్మీ తనచేతిని గ్లాసుమీదవేసి పైకెత్తింది. ఆవిడ వేళ్లు తనఅంగుళీయములకు త్రాకుచున్నవి. తనమనస్సులో మెదలుతున్న మేరీజాన్ స్పర్శగానే తోచి ఒక్కమాటుగా త్రాగి, పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచాడు.

నెమ్మదిగా మేనువాల్చి నేత్రాలుమూసి లలాటం మీద తనచేతిలోని ఖాళీగ్లాసు అడుగుభాగంతో నిమిరుకుంటున్నాడు. లలాటంమీద వుడుకులాంవేసినట్లు చల్లగా ఆనందాన్నిస్తున్నది. ఆ మూసిననేత్రఫలకాలలో యెనరో దూరి, బుజ్జగిస్తున్నట్లున్నది. లలాటంమీద అటూయిటూ తిరుగుతున్నగ్లాసులోని మజ్జగబొట్లు వలికి ముఖమంతటా పడి తెల్లగా తొణుకుతున్నవి. ఈ దృశ్యం జయలక్ష్మీకి నో ప్రక్క వినోదాన్ని, మరొకప్రక్క జాలిని కల్పిస్తున్నవి. వెంటనే ఆమె తనచెంగుతో ఆయనముఖాన్ని తుడుస్తూ, రెండోచేత్తో ఆ గ్లాసుపట్టుకుని నెమ్మదిగా వదిలించుకోబోయింది. ఆయనమనస్సు యెక్కడ యేచూపంలో యేమి చేస్తున్నదో యెనరికి తెలుసు ? గ్లాసుమీదవేసిన ఆమెచేతిని తనద్వితీయహస్తంతో మృదువుగా పట్టి, ఆ గ్లాసును ఆనల పట్టివుంచి, లలాటంమీద ఆమెహస్తాన్నుంచి అదుముకుంటున్నాడు.

ఆయన చంద్రకాంతకంటే పెద్దయింటిబిడ్డని ఆపిడకు తెలుసు. చాలా క్లుప్తంగాను గంభీరంగాను వుంటాడు.

బాగావున్నప్పుడు తనను మంచిసీరిన్వమనికూడా అనిగి
యెరుగడు. చంద్రకాంతముఖంలో కొన్ని వేళలందు పరిహాసం
తోంగిచూస్తుంది గాని, రత్నాకరుని కది దూరము. అలాంటి
ఆస్యక్తి నేడు తనచేయిపట్టి ముఖంమీద అద్దుకోవలసిం
యెందుకో ఆమె యెంత యోచించినా అర్థమవుటలేదు.
తనచేయిఅని తెలియక అలాచేస్తున్నాడేమో, చూసి పిచ్చు
పోయి “భీ భడవా” అని కోపగించుకుంటాడేమోనని
భయభీతితో కుంచించుకుంటూ, చేయిలాక్ష్మీను సాహసం
చాలక, నదలండి బాబుగారూ, అనటానికి మనసొప్పక తన
హస్తానికిపట్టిన అదృష్టాన్ని తలచుకుంటూ, ఆయన మూసిన
నేత్రాలవంక తదేకంగా చూస్తున్నది. ఆయనశరీరంలోని
తాపం తనహస్తంగుండా శరీరంలోకి ప్రవహిస్తున్నది.
ఆయనజ్వరం తనలోకినస్తున్నదేమోనని భ్రమించి వెలవెల
బోయింది. కాని మరుక్షణంలోనే అది జ్వరంగాని
తోచింది. ఆ తాపంలో శరీరమందు గగుర్పాటు, వుల్సా
హము కలుగుతున్నవి. తననుతాను మర్చిపోయి, క్షేరి
బాగులదానివలె బి తరిచూపులతో అటూయిటూ కనాబం
వైపు చూస్తూ, ఏదో అపహరించబోతున్నదానివలె శ్వాస
బిగబట్టి రెండోహస్తం అతనిపట్టుపట్టిగుండా దూర్చి నక్షస్థలం
మీద వేసి నిమురుతూ వుద్విగ్నురాలై వ్రాపింది.

రత్నం నేత్రాలు కేరచి చూసి, తను యిప్పటికీ కు
భ్రమించినగొనుగాని కురులుగాని కానక, చకితుడై ఆమె
చేయినితీసి ఆనలపట్టి “లక్ష్మీ” అని క్రోధస్వరంతో పిలి
చాడు. ఆయనముఖమండలమంతా మ్లానతచేంట్ కావన్యం

వహించివుంది. లక్ష్మీ విచలితురాలై పట్టరానికోపంతో ఒక్కమాటు ఆపాదమస్తకం చూసి, చివ్వున వెనుదిరిగి దొడ్డివైపు వెళ్ళింది. ఆమెకోపం ప్రచండరూపందాల్చింది. వెంటనే అనరానిమాట లనో, చేయరానిపని చేసో కూర్చునేదే. కాని తనజీవితంలో యెన్నడూ యెరుగని కోమలమైన హస్తస్పర్శను విజ్ఞానభరితహృదయస్పర్శను పొందింది. ఆ అనుభూతిలోని అంశం ఆపివేసిందిగాబోలు, దొడ్డివైపుకొచ్చి శాల్యలీచ్యక్షధాయలో నిలిచినపుడు ఆమెలో పరవళ్ళు తొక్కుతున్న కోధాన్ని చప్పబడి, తనచేతిలో యింకా ఆ చేయి వున్నట్లే భ్రమించి, నేత్రాలుమూసి, ఆత్మానందాన్ని చిరునగవుద్వారా ప్రకటించుకుంటున్నది. ఇపుడామెకోధం వుపశమించింది. రత్నంయెడల విశేషరూపంతో జాలి పొర్లింది. ఆయనఅనారోగ్యము నిరాశ్రయముయడల కరుణగలిగి, వెనుదిరిగినచ్చి మంచంప్రక్కన హాజరయింది. ఆమెను చూడజాలక సిగ్గుదొంతకులతో రెండోప్రక్కకు వత్తిగిలి తననుతాను దూకుకుంటున్నాడు. “ఎంత పొరపాటుచేశాను! తెలివిహీనుణ్ణి; మనస్సును అదుపులో వుంచుకోలేనివాణ్ణి. ఆమె క్రిష్టియనుయువతి, ఈవిడ పని మనిషి; ఆమె సభ్యసంస్కారాలే విచిత్రమైనవి. ఇక ఈమెవి హాస్యాస్పదమైనవి. అలాంటి ఆమెనుగూర్చి ఆలోచిస్తూ యీమెచేయిపట్టుట యెంత నీచము” అని తనలోతానే వాపోతున్నాడు.

ప్రక్కన నిలిచివున్న జయలక్ష్మికి ఆయనమనోభానం అర్థంగాక పాదాలవైపు కెళ్ళి, నెమ్మదిగా పాదాలొత్త

సాగింది. పాదాలను యినతలకుతీసుకుని విముఖతను ప్రకటించాలనిప్రయత్నించాడు. కాని, జ్వరఉష్ణతలోకల్గిన తిమ్మమలవలన వత్తుటలోకలిగేహాయిని కోల్పోజాలక, అని తన మనస్సును నిరోధించి ఆవిడఅగ్గినమయినవి. ఆమె వారిత ఉత్సాహితురాలై మోకాళ్ళవరకు సవరిస్తూ అతిక్రమపుగా వత్తుతున్నది. పొందుతూన్న హాయికి యెదురుఆలోచనలుచేస్తూ వినశతలోమనిగి నిర్ణయరహితంగా నిర్దురపోయాడు.

ఎన్నిరోజులు గడిచినా జ్వరం తిరుగుముఖమవుటలేదు. ఈ తభా చంద్రకాంత భయభీతుడై ఏమిజరిగితే తన మీదకొస్తుందోననే భీతితో ఒకనిర్ణయానికివచ్చి “రత్నం ఇక మీ నాన్నగారికి నీ జబ్బువిషయం తెలియజేయక తప్పదు. అది నా కర్తవ్యం” అన్నాడు.

వెలవెలబోతున్నముఖంతో “నేను వ్రాశాను. జవాబుకూడా వచ్చింది. నేను రేపుగాని, యెల్లుండిగాని తప్పక యింటికెళతాను.” అన్నాడు రత్నం.

“మరి, ఆ విషయం నాకు చెప్పనేలేదేమిటి? సరే, మంచిదే. మరేమీలేదు, రేపు తెలిసినపుడు ‘నీనయినా యింతజబ్బుగానున్నపుడు యెందుకు తెలిజేయలేదు?’ అంటారు. అదే నా భీతి” అని వెళ్ళిపోయాడు.

దొడ్లోవుండి యీ మాటలు విన్న జయలక్ష్మి కీ మాటలు అర్థంగాక, వెర్రిదానివలె చూస్తూవున్నది. ధైర్యం చేసి యెదుటికొచ్చి “బాబుగారూ, మీరు వెళ్ళిపోకున్నారా?” అని జాలిగా అడిగింది.

దీననదనంకో ఆమెనంకచూస్తూ “లక్ష్మీ, ఒక రహస్యమైనపని చేసిపెట్టగలవా?” అని ప్రశ్నించాడు.

“ఏమిటో చెప్పండి, ఏమిచేయవలసివచ్చినా చేస్తాను. నాకు యెవరిభయమూ లేదు” అని ధృఢసంకల్పంతో అన్నది.

“ఇక్కడికి దూరంగా యెక్కడైనా ఒక గదిగాని, పోర్ట్ గాని చూసి, మాట్లాడివస్తే నేను అందులోకి వెళతాను. చంద్రకాంతకు మాత్రము యీ విషయం తెలియగూడదు. చాలా రహస్యంగా మాట్లాడిరావాలి.” అన్నాడు.

మరునాడుదయం జబ్బులోనున్న రత్నం తనసామానుతోపాటు యింటికి టాక్సీలో ప్రయాణమయ్యాడు. స్టేషను వరకు పంపుటకని చంద్రం ఉద్యుక్తుడయ్యాడుగాని, పరవా లేదని, నిరోధించి, ఒక్కడే వెళ్ళిపోయాడు.

కాని కాదు స్టేషనుకుబదులు రాయపేట చేరింది. రత్నంకరుడు జేబులోనికాగితంఊసి స్ట్రీటు, షోరునెంబరు చెప్పాడు ద్రోణకు. యెలక్ట్రిక్ స్తంభాలుకూడాలేని ఒక గొంధిలో పెద్ద ప్రహరీలలోపల ఒకమూల కాదుగ్యా రేజీని బొటిన ఒకయిల్లు వుంది. ఆ గేటువద్ద జయలక్ష్మి నిరీక్షిస్తున్నదిగాబోలు, వెంటనే వచ్చి కాదులోనిసామాను లోపలకు చేర్చినది.

ఆ యింటిలో ఒక పెద్దహాలు, వంటశాల వున్నవి. ఇంటిముందు అరుగులుకూడా అమర్చివున్నవి. ఇంటికి మూడుప్రక్కలా విశాలమైన స్థలమున్నది. స్థలమంతా వివిధనృత్యాలతోను పిచ్చిమొక్కలు గడ్డితోను నిండివుంది.

. ఇంటిమీద బటానీతీగ పెన్ వేసివుంది. సామాన్యకుటుంబీకులైననూ వుండసాహసింపజాలరు గనుకనే యీ యిల్లు యెప్పుడూ ఖాళీగావుంటూనచ్చింది. ప్రహరీగోడద్వారం బిగించితే, బయటిప్రపంచంతో సంబంధాన్ని తెంపుకున్నట్లవుతుంది.

లక్ష్మీ క్యాంపుకాటు అమరుస్తున్నది. రత్నం డిజింగ్ మీద కూర్చుని, ఇంటిని కలియజూస్తున్నాడు. మూలకున్న ఒకపెట్టెను మరీమరీ చూసి “లక్ష్మీ, ఆ పెట్టె యెందుకది?” అని ప్రశ్నించాడు.

కొంచెం సంకోచిస్తూ “నాదే బాబుగానూ” అన్నది. “నీదా? యిక్కడెందుకున్నది?” అనిప్రశ్నించాడు. అధోముఖయై చూస్తూ చిన్నగా “ప్రౌద్ధున మీకు చెప్పినస్తూ నాపెట్టెకూడా వెంట తెచ్చుకున్నాను” అన్నది.

మతిబోయినవానినలె ముఖమంతా మలినంచేసుకుని, హస్తం శిరస్సున వేసి రుద్దుకుంటూ, “యెంతపనిచేశావు, యెంతపనిచేశావు! నీ పెట్టె తెచ్చుకోవటమెందుకు? యిప్పుడు నీవు నీయింటి కెళ్ళిపోతావుగదా! ఆ పెట్టె తెచ్చుకున్నావు చూసినవారంతా యేమనుకునివుంటారు చెప్ప?” అంటూ నిండా మునిగినవానినలె లోతుకంఠంతో అన్నాడు.

ఆమె చేస్తున్నపనిని ఆపి, తీవ్రదృక్పథంతో “అదేమిటి బాబుగానూ, అలా అంటారు! నేను వెళ్ళిపోతే మీరు ఒక్కరూ యెలావుంటారు? బజారుకెళ్ళి కాఫీతెచ్చేవాళ్ళు లేక, మంచినీరిచ్చేవారయినారేక యెలావుంటారు?” అని దృఢమైనకంఠంతో అన్నది.

శిరస్సున మోదుకుంటూ, “యీమాటలే అందరితో చెబుతూవచ్చావా?” అన్నాడు.

“నే నంత పిచ్చివాన్నిగాదు. మా అమ్మగారింటికి వెళుతున్నానని యిరుగుపొరుగువారితో చెప్పి బయలు దేరాను,” అన్నది. “బాబుగానూ, నేను పెట్టె తెచ్చుకున్నందుకు యింత బాధపడుతున్నారు. మీరు మరి ఆ గదినుంచి యెవరికీ తెలియనీయకుండా యిక్కడికొచ్చింది యెందుకు చెప్పండి? మనమెరిగినవా రెవరికంటా పడనియిల్లు చూడమన్నారు యెందుకో చెప్పండి!” అన్నది.

నేత్రాలుపెద్దవిచేసి దంతాలుకటకటనునిపించి హస్తాలతో ముఖంకప్పకుని గాద్దదికకంతంతో, “అంటే నేను నీకొర కే యిక్కడికి వచ్చాననా? నీవు వుండటానికే యిల్లు చూడమన్నానా?” అని నిస్త్రాణ, దుఃఖా నేగములతో ఒరిగిపోయాడు.

నీరొచితవాక్యాలు ప్రగల్భాలు దర్పాలు పోకుషాలు సగాలు జేసేవాక్యాలయితే, లక్ష్మి క్రోధితురాలవుతుందిగాని, దుఃఖాన్ని, బాధను, ప్రార్థనలను, వినయాన్ని ప్రకటించేవాక్యాలుగాని చర్యలుగాని గాంచినపుడు ఆత్మార్పణకు సంసిద్ధురాలవుతుంది.

రత్నాకరుని తనతోడలమీదకు చేర్చుకొని, తన చెంగుతో ముఖాన్ని తుడిచి విసురుచున్నది. అతనికనుకొలకులగుండా ఒకటొక్కటిగా బాష్పకణాలు రాలుతున్నవి. లక్ష్మి యెదుటివారిక్రోధావేశాల నెలా సహించలేదో, దుఃఖాన్ని కూడా అలానే సహించలేదు. రత్నాకరునికన్నీరు

కారి, తనతోడలమీదే వెచ్చగావడుతున్నపుడు ఆమెహృదయం ద్రవించుకుపోతున్నది. ఆయనదుఃఖాన్ని దూరం చేయను తను సర్వకష్టాలనైనా నెత్తినవేసుకోను సంసిద్ధురాలై, ఆయనకన్నీటిని చెంగుతో అద్దుతూ “బాబుగానూ, నన్ను మీరేమీ అనుకోకండి. మీ రేమిచేయమంటే అదే చేస్తాను. మీకు యీ జబ్బు నయమయి, చల్లగావుండాని భగవంతుని ప్రార్థిస్తున్నాను. మీ జబ్బు యెలావుంకో మాటలూ అలానే అర్థంగాకుండావున్నవి. చర్యలు అంతకంటే అగమ్యంగావున్నవి. నేను పెట్టె తెచ్చుకున్నందు కంత కష్టంగావుంటే, దొంగనలె యీయింటిలో ప్రవేశించుటెందుకు బాబుగానూ?” అన్నది.

కొంచెము తెప్పరిలుకుని నెమ్మదిగా ఆమెనడిగోనుంచి లేచి కూర్చుని, మారుమాటలేకుండా పొక్లొక్కున్న దుఃఖాన్ని బిగబట్టుకో ప్రయత్నిస్తున్నాడు.

లక్ష్మీ ఆత్రతతో క్యాంపు కాటును సరిజేసి, ఆయన్ను పవళింపజేసి ప్రక్కననిలిచి, పంకావిసురుతున్నది. ఆయన తనలోతానే కుమిలికుమిలి విలపిస్తున్నాడు. ఆయనదుఃఖాన్ని చూడజాలక వివశురాలై లక్ష్మీ ఆయనపాదాలమీదపడి “నన్ను ఊమించండి బాబుగానూ, నాకు యేమీ అర్థమవుటలేదు. మీరు అసలే చిక్కి శిల్యావస్థలోనున్నారు. మీ దుఃఖాన్ని నేను చూడలేకుండావున్నాను. మీ మనస్సులో వున్న దేమిటో చెప్పండి. మీరు యింటికిపోకుండా నాతో పాటు యీ అజ్ఞాతప్రవాసానికి రావటంలోని ఆంతర్య

మేమిటో నిర్భీతిగా చెప్పండి బాబుగారూ” అని నలుగురు తున్నకంఠంతో అడిగింది.

ధైర్యాన్ని చిక్కుబట్టుకుని “లక్ష్మీ, నాకూ యిదంతా అగమ్యంగావుంది. నా మనస్సు నాలో లేనట్లున్నది. ఎంత ప్రయత్నించినా యింటికిపోను మనసొప్పకొనుటలేదు. ఇక్కడే వుండాలనిపిస్తున్నది. చంద్రునిబావలన అతని నుంచి దూరంకావాలని ప్రయత్నించి, నీద్వారా యిక్కడికి చేరాను. అంతకుమించి నా మనస్సులో మరో ఆలోచనే లేదు. నన్ను మరేమీ అనుకోకు” అన్నాడు.

విషణ్ణముఖంతో “ఇంతవినరంగా మీరు ముందేం దుకు చెప్పలేదు? అయితే, నే నిపుడు వెళ్ళిపోనచ్చునంటారా?” అన్నది.

దీననదనంతో “లక్ష్మీ, నీవు పుట్టింటికి పోతున్నానని చెప్పినట్లుగావు గనుక, అక్కడివారు దుగూహపడరు. నేను జబ్బులో నిరాశ్రయుడినైవున్నాను. కనుక నీవు యిక్కడే వుండి, నాకు కాస్త ఆరోగ్యంకలిగేవుపాయం చూడమని నిన్ను బ్రతిమాలుకుంటున్నాను” అన్నాడు.

“బాబుగారూ, నాకు కల్లాకపటం చేతగాదు. నేను యెంత హీనస్థితిలోవున్నా, నాకూ మానమర్యాదలున్నవి. ఇక్కడ నన్ను పుట్టిలుగాభావించి వుండమంటారా? యజమాని యిల్లని భావించి వుండమంటారా? క్షణక్షణము చిత్తప్రవృత్తి మారే మిమ్ముగురించి యిక నే నేమీ చేయజాలను బాబుగారూ” అన్నది.

వెంటనే ఆమెచేయి అందుకుని నలుపుతూ “లక్ష్మీ,

నీ వలా అనకు. నా మనస్ససలే సరిగాలేదు. నీవు నన్ను విడిచివెళితే నా మరణవార్తను నీవు రేపే వినవచ్చు. నీ కావార్తవినాలనివుంటే వెళ్ళు, నేను నిరోధించను” అన్నాడు.

ఆయనహస్తాన్ని తనముఖానికద్దుకుంటూ “బాబు గారూ, అలా అనకండి. మీ రిక వెళ్ళమన్నా నేను వెళ్ళు. మీ ఆరోగ్యంకుదిరేవరకు నే నిక్కడే వుంటాను. మీ ఆరోగ్యం యెలా కుదురుతుందో చెప్పండి; అందుకు యేమి చేయవలసివచ్చినా నేను సంసిద్ధురాలను.” అన్నది.

“ఇక నాఆరోగ్యం కుదుటపడుతుంది లక్ష్మీ, నీవుంటే నాకు భయంలేదు.” అని దిలాసాగా అన్నాడు.

“ఇప్పుడు మీరు స్థిమితంగావున్నారు గనుక, అడుగు తున్నాను. మీ బాధ యేమిటో నాకు నిస్సంకోచంగా చెప్పండి” అన్నది.

“ఏమీలేదు. ఆరోగ్యంలేదు, అంతే” అన్నాడు.

“అయితే మీరు యింటి కెందుకుపోరు ?” అన్నది.

“పోబుద్ధిగావటంలేదు.” అన్నాడు.

నూతనగృహంలో ప్రవేశించి రెండురోజులు గడిచి పోయినవి. కాని ఆరోగ్యం యధాస్థితిలోనే వుంది. నేడు మరీ శిరోభారంగా వున్నది. అందువలన లక్ష్మీకి ఉడుకు లాంపట్టి వేసేవిధానం చెప్పి వేయించుకున్నాడు. ఆమె ఆరకుండా ఆ పట్టిమీద ఒక్కొక్కబొట్టు ఉడుకుచూ రాల్చుతూ, అరచేతులను సవరిస్తూ విసుగుతూవున్నది.

ఆమెసేవలో శిరోభారం నెమ్మదించి కనుమోడ్చాడు. మంచి ఆనందమయకలగంటున్నాడు గాబోలు, నిద్రలోనే

నవ్వుకుంటుంటే, లక్ష్మీ ఖంగానువడి, “యేమిటి బాబు గారూ!” అని ప్రశ్నిస్తూ ఆయన చుట్టూకాన్ని బట్టి పుణికింది. ఆయన ఆ కలవరింతలలోనే ఆ చేతినిపట్టి, తనలలాటం మీదున్న ఉడుకులాంపట్టిమీదవేసి అదుముకుంటూ, తిరిగి ఆ చేతిని తనవక్షస్థలంమీదికి తీసుకెళ్ళి అదుముకుంటూ “మిస్ మేరీ, అబ్బ! యెంతకాలానికి నామీద దయకలిగింది! నీ బెంగలో నా ప్రాణం పోతుందనుకున్నాను. నాకు నిన్ను గురించిన ఆలోచనే జబ్బయింది మేరీ.” అంటూండగా లక్ష్మీ తనచేతిని మృదువుగా లాక్కుంటూ “బాబుగారూ!” అని పెద్దగా పిలిచింది.

నేత్రాలు తెరచి భీతిలుతున్నకంఠంతో “ఏమిటి లక్ష్మీ” అని ప్రశ్నించాడు.

“మేలుకున్నారా, యింకా నిద్రపోతున్నారా” అని ప్రశ్నించింది. అతను సన్వటానికి ప్రయత్నించి, కుదరక పూకుకున్నాడు.

“బాబుగారూ, మీ రిప్పు డేదయినా కలగన్నారా చెప్పండి” అన్నది.

“నాకు తెలియదు” అన్నాడు.

“ఇప్పటికిప్పుడే మీరు యెవరినో సంబోధిస్తున్నారని గదా!”

“అది సరేగాని, బాగా ఆకలిగావుంది. కాఫీకావాలి లక్ష్మీ” అని మాటను మలిపాడు.

నాలుగురోజులు గడిచిపోయినా, జ్వరం మామూలుగానే వున్నది. నీరసం దినదినాభివృద్ధినిొందుతున్నది.

లక్ష్మీ కేవలం కర్తవ్యపరాయణురాలై నిస్సంకోచంగా సేవాభారాన్నంతటినీ మోస్తున్నది. కాని, నేడు ఆమె కూడా ధైర్యం సడలింది గాబోలు, వుదయించుంచి చింతాక్రాంతు రాలై అంతుతెగని ఆలోచనలు చేస్తున్నది.

“బాబుగారూ, మేరీ అనే ఆమె నెవరినైనా మీ రెకుగుదురా?” అని ప్రశ్నించింది.

వికసించిన ముఖంతో “అవునవును, ఏదీ, నచ్చిందా” అని అడిగాడు.

“రా లేదు. కాని ఆమె యెనరో చెప్పండి,” అన్నది.

తిరిగి చింతాక్రాంతుడై “ఎందుకులే” అన్నాడు.

“ఆమె దేవూరో చెప్పండి”

ఉదాసీనకంతో “ఈవూరే. మొదట నాకు జ్వరమొచ్చి నపుడు మనగదికివచ్చిన ఆంగ్లో ఇండియన్ అమ్మాయి లేదూ, ఆమె పేరే మేరీ” అన్నాడు.

లక్ష్మీ యింటిలో నివనులన్నీ సరిదిద్దుకుని, ప్రయాణ సన్నద్ధురాలై కాగితమూ కలమూ తీసుకొచ్చి “గాబు గారూ, ఆ మేరీ అడ్రసు వ్రాసివ్వండి” అన్నది.

“ఎందుకు?”

“అలా ఖంగారుపడతారెందుకు? ఆమెతో నాకు పని వుండగూడదా?”

“ఆమెతో నీ కేమి పనివుంటుంది?”

“ఆమె యింట్లో పనిచేసే నౌఖరీ అడిగేపనే అనుకోండి”

“ఆమె అంటే నీకు కోపమా?”

“లేదుకాని, దయతో ఆమె యేపేటలో, యే రోడ్డులో వుంటుందో ఆ యింటి నెంబరుతో కూడా వ్రాసి యివ్వండి”

“ఎందుకో చెప్ప లక్ష్మీ!”

“ఎందుకయినాగాని, మీరు దయతో వ్రాసి యివ్వండి”

“అడ్రసు నాకు తెలియదు లక్ష్మీ. ఆమె టెలిఫోన్ యెక్స్చేంజిఆఫీసులో పనిచేస్తున్నట్లు మాత్రమే తెలుసు.”

ఆమెకు కావలసినభోగట్లా సంప్రాప్తమైనట్లు విప్పరిన ముఖంతో గబగబ బయటకొచ్చింది.

.

“బాబుగారూ, ఆమె ఆఫీసు తెలిసిందిగాని, దురదృష్టవశాత్తూ ఆమె లేదు. వూరికెళ్ళి పదిరోజులయిందట. ఇంకా రెండురోజులవరకు ఆమె సెలవులోవున్నదట. ఇంత కష్టపడి వెళ్ళినా ప్రయోజనంలేకపోయింది” అన్నది.

“నిజంగా నీవు మేరీకొరకే వెళ్ళావా? నీ కేమిపని చెప్ప లక్ష్మీ”

“ఆమెద్వారాలయితే మీజబ్బు వూరికే నయమవుతుందని గ్రహించాను. అందువలన ఆమెను తీసుకురావలసిన అన్యసరమున్నది”

“నీ మతిపోలేదుగదా? ఆమెద్వారా నా జబ్బెలా నయమవుతుంది” అన్నాడు.

“నిజంచెబుతున్నందుకు మీరు మరేమీ అనకండి. మీరు ఒకనాడు నిద్రలో ఆమెను కలువరిస్తూ ప్రాధేయ

పడుతున్నారు. మీరు అజ్ఞాతంగా కలవరింతలో వుచ్చరించి నపుడే ఆమె పేరు నేను విన్నాను”

“కలలో యెన్నో వస్తుంటవి. వాటికీ యదార్థాలకు పొంతనేవుండదు”

“కానచ్చు కాని, యీవిషయంలో అలాకాదు. నేను ఆడదాన్నిగనుక, యీవిషయంలో నా అనుభవం చాలా విశేషమయింది”

అది సంధ్యాసమయం. శనివారము. సినిమాబుకింగ్ల వద్ద క్యూలు బాదులుతీరి వున్నవి. పంచదారపంపిణీకో యేమో చిల్లరదుకాణంవద్దకూడా క్యూ తీర్చివుంది. వుడ్ లాండ్సుహోటల్లోనూ బాల్కనీలోకూడా జనం కిటకిట లాడుతున్నారు. వైద్యవాచస్పతిగారో, జ్యోతిష్పండితుల వారో వారికొరకు లోపలనున్నారు. బీచివైపు జనం కోలా హలంగా నడుస్తున్నది. రాయపేటసెంటరులో బస్సునుంచి లక్ష్మీసమేతంగా మేరీ దిగింది. విజయాన్నిసాధించిన నీరుని వలె విర్రవీగుతూ నడుస్తున్న లక్ష్మీ యెనరో ఐస్క్రూట్చీకు తున్నపసివానిని ఢీకొన్నది. పాపం అతనిచేతిలోని ఆస్కాట్ కాస్తా జారి క్రిందపడి, రాజ్యాన్నిగోల్పోయిన చక్రవర్తి వలె ఖన్నవదనంతో కొరకొర చూస్తున్నాడు. మేరీ వెంటనే అటూయిటూ వెతికి నిరాశతో “ఆ అబ్బాయికి మరో ఐస్క్రూట్ కొనిపెడితే బావుండును” అని తటపటాయిస్తున్నది. లక్ష్మీ వెంటనే ఆ క్రిందపడివున్నస్క్రూట్నుతీసి తనచీరతో మట్టితుడిచి అతనిచేతికిచ్చింది. వాడు ముఖంలోని క్రోధాన్ని కొద్దిగా సడలింపజేసి దాన్నందుకున్నాడు.

లక్ష్మీవెంట మేరీ నడుస్తున్నది. ఆ సన్నటిగొందిలో ఆ సాడుబడినట్లున్న ఆ పెద్దకవాటాలు లక్ష్మీ తెరుస్తుండుట చూసి, మేరీ విస్తుపోతున్నది. లోపల యిల్లు కనిపించుట లేదు. కేనలం భూమంతా అల్లుకున్న హరవర్ణ తాచ్ఛాదితమై చెట్లుమాత్రమే కనిపిస్తున్నవి. ఈ లక్ష్మీని తా నొకమాటు చూసినా, మాటలధోరణి విశ్వసనీయంగా లోచినా, రత్నాకరునివిషయం తనకు శ్రద్ధాత్మకమైనా లోపలకు అడుగిడలేకపోతున్నది ఆమె సంకోచాన్ని గ్రహించి “నేను మీయ్యు మోసగించలేను. స్త్రీని స్త్రీయే అర్థంచేసుకోగలుగు తుంది. ఒక్కఅడుగు లోపలకు వేసి ఆయనదుర్గతి చూడండి, వారి నీ ఆపదనుంచి రక్షించటానికి మీ సహాయాన్నర్థించే మీ కింత శ్రమయిస్తున్నాను” అని ఉదారతను ప్రస్ఫుటం చేస్తూ స్పష్టమైనపలుకులు పలికింది. ధైర్యాన్ని పూరించుకుని లోపలప్రవేశించింది మేరీ.

సంధ్యాసమయం. శీతలపవనాలు వృక్షములగుండా దూరి వస్తున్నవి. వాటిలో సాగకుని శీతలోష్ణమిళిత సందేశం కూడా నిండివున్నట్లున్నది. వృక్షాలనయస్సు అతిదీర్ఘమైనట్లు ద్యోతకమవుతున్నది. ఆ వృక్షరాజములమీదనున్న పక్షులు కిలకిలారానంచేస్తూ తమవినోదాన్ని ప్రకటించుకుంటున్నవి. ప్రక్కభవనాల పై అంతస్తునుంచి గాబోలు కేడియోసంగీతం వినివస్తున్నది. ఒకభవనంకిటికీగుండా హాక్కునియంధ్వని అపశృతులతో వినిపిస్తున్నది. చురోప్రక్కభాగంలో భార్యా భర్తలు గాబోలు షరతులుపెట్టి సవాలుచేసుకుంటూ అసహ్యంగా పరుషవాక్యాలు నుడువుతూ అరనంలో పోట్లాడు

కుంటున్నాడు. పాలుఅమ్మువాడు గాబోలు సెక్కిల్ బెల్ గణ
గణమోగించి 'పాలో' అని పెద్దగా కేకపెడుతున్నాడు.
పసిపిల్లలకు పీచుమిఠాయి అమ్మువాడు గాబోలు చిన్ని గం
టను తెరపిలేకుండా గణగణమోగిస్తున్నాడు. అడుగులో
అడుగువేసుకుంటూ మేరీ భయదృక్కులతోనే ఆ గ్యాజేట్
వైపు నడిచి వెళ్ళింది.

క్యాంపు కాటుమీద దీర్ఘరోగివలె నిర్జీవిలాగా పడి
వున్న రత్నాకరుడు నేత్రఫలకాలు వదులువదులుగా మూసి,
వూహావిహారంలో హాయిని గ్రోలుతున్నాడు. లక్ష్మీ మంచం
ప్రక్కకు వచ్చి, కుడిహస్తాన్ని పట్టమీద మోపి ముఖంలోకి
దీర్ఘంగా చూస్తూ, "బాబుగారూ, అదిగో ఆమెగారు
వచ్చారు" అని హృదయానందంపొందుతున్న కంఠంతో
అన్నది.

ఖంగారుగా లక్ష్మీవైపు తడేకంగా చూస్తున్నాడు.
ఎవరిదో శీతలహస్తం తనలలాటంమీదపడి మృదువుగా
స్పృశిస్తున్నది. సన్నటి మధురకంఠంతో "మీ రిలా అయి
పోయా రేమిటి రత్నాకర్ గారూ? ఒక్కకబురై నా తెలియ
జేయ లేదెందుకని?" అన్నధ్వని వినిపించి, ఆతనిముఖం ముకు
ళించివున్న కమలము చంద్రకిరణముసోకినంతనే వికసించిపల్లు
విప్పారంది. శిరస్సుతిప్పి ఆమెను ఆకలిగొన్నపులివలె నిదే
కంగా చూస్తున్నాడు. ఆమె ప్రశ్నకు సమాధానమూ
యేమో అశ్రుబిందువులు ఒక్కటొక్కటిగా ఒలుకుతున్నవి.

మేరీ విమూఢురాలివలె రత్నాకరునివైపు తిరిగి
లక్ష్మీవైపుచూస్తూ కించపడుతున్నది. ఏదో పని కల్పించు

కుని లక్ష్మీ బయటకు వెళ్ళింది. మేరీ తనకర్చిఫ్ తో అశువులను అద్దుతూ ఆయన ప్రక్కగా మంచంమీద కూర్చున్నది. ఆయన యేదో చెప్పాలని ప్రయత్నిస్తున్నాడు గాని, హృదయంలో జనిస్తున్నది కంఠంనుంచి బయల్పడుటలేదు. దుఃఖభారంతో శుష్కించి కంఠంపెగులుటలేదు; అధరాలు మాత్రం అదురుతున్నవి.

ఆమె ధైర్యాన్ని పూరించుకుని “రత్నాకర్ గారూ, అధైర్యపడినందువలన ఆరోగ్యమూరాదు, ఆదరమూ లభించదు. దోగికి ధైర్యం మొదటిమందు. ఆదరంతో గూడిన సేవ రెండోమందు. అవి రెండూ సమకూరినపుడే అసలుమందులు పనిజేస్తవి, కనుక దయతో ధైర్యంనహించి మీ బాధ యేమిటో చెప్పండి.” అన్నది.

హీనస్వరం పెగిలీపెగలనిధ్వనితో “నిరాశ్రయస్థితిలో వున్నాను. నా బాధ నాకే తెలియుటలేదు. శరీరంలో సత్తువ గలిగితే జ్వరం పోతుందంటున్నారు కొందరు వైద్యులు. జ్వరంపోతే సత్తువవస్తుందంటున్నది లక్ష్మీ. ఈ రెండూ సాధ్యాలుగావని నా మనస్సు చెబుతున్నది” అని నిస్పృహను ప్రకటించాడు.

“మీరు మరీ అబోధబాలకునినలె మాటాడకండి. ధైర్యము అన్నిటినికల్పించగలది. నిస్పృహ అన్నిటినీశూన్యం చేయగలది. శూన్యంలో శోధించగలదేదీలేదు. శారీరక బాధ వలన మానసిక బాధ, మానసిక బాధవలన శారీరక బాధ సంభవించవచ్చు. ఒకదానికొకటి అదో యిదో మూలముండాలి గనుక, మీ బాధయేమిటో చెప్పండి!” అన్నది.

ఆయనకనుకొలకులనుంచి అశ్రుధారలు మరింత జోరుగా ప్రవహిస్తున్నవి. కంఠం మధ్యనూపందాట్టింది. అదునుతున్న అధరాలతో “నాకు నేనే అర్థంగాని అయోమయంలో వున్నాను. మనస్సెందుకో అనుక్షణమూ విచార గ్రస్తంగావుంటోంది. ఏమీతోచదు. అనవసర ఆలోచనలతో అద్భైర్యం మేళవించి వుంటున్నది. తినాలనిపించదు. చదవాలనిపించదు, తిరగాలనీ అనిపించదు. అంతకుమించి మరేకారణమూలేదు” అన్నాడు.

“అసలు యీ పాడుబడినయింటికి రావటానికి కారణమేమిటో ముందు చెప్పండి” అన్నది.

“ఈవిషయంలో మిమ్ము వినయపూర్వకంగా ప్రార్థిస్తున్నాను. నేను యిక్కడున్నట్లు చంద్రానికిమాత్రం చెప్పకండి. చంద్రం భయపడి నన్ను యింటికిపంపాలని ప్రయత్నించాడు. అందునలన యింటికని పయనమయి, యిక్కడికి వచ్చాను” అన్నాడు.

“ఇదొక ఘోర అపరాధము. ఇంటికని బయలుదేరి యిక్కడికి రావటమెందుకు? చెప్పండి” అన్నది.

అనభిజ్ఞునివలె సంకోచిస్తూ “క్షమించండి. కారణం నాకే తెలియదు. ఇంటికి పోవాలనిపించడంలేదు.” అన్నాడు.

“మీరు చాలా చిత్రమైనవాడు; సౌకర్యాలు, సనలు అవుసరమైన యీసమయంలో యింటికి పోకుండా నిరాశ్రయస్థితిలో యిక్కడ పొందేదేమిటి చెప్పండి?” అన్నది.

బెదిరినవానివలె అటూయిటూ చూసి, లక్ష్మీ దగ్గర

తేదని నిశ్చింతముడై “మిస్ మేరీ, నాహృదయం మహాదుర్బలమైంది; నాహృదయంలో యేదో వెలితి యేర్పడి ఆరాటపడుతున్నది; అనుక్షణము నిరీక్షిస్తున్నది, వెదుకుతున్నది. ఆ నిరీక్షణలోని తపనే యిప్పటి నా జ్వరమేమో! ఇక తగ్గిపోతుందనే ధైర్యంవచ్చింది. నాకు ఆరోగ్యం చేకూరుతుందిగాని, మీ రొకమాట యివ్వాలి.” అన్నాడు ఆదుర్దాతో.

పుత్తాహితురాలై “నేను డాక్టరునీ గాదు, మాంత్రికుణ్ణీగాదు. అయినా యేమిటో చెప్పండి!” అన్నది.

“నే నిక్కడున్న సంగతి చంద్రదానికి చెప్పకండి. రోజూ మీ దర్శనభాగ్యమివ్వాలి. ఈనా కోర్కెనుమన్నించినపుడు నా ఆరోగ్యం దానంతటదే కుదుటపడుతుంది.” అన్నాడు.

“మీరు భలేవారు! నా దర్శనసందర్భము మందుగాగాని, మంత్రంగాగాని నుపయోగింపజాలదు. నా కంత ఆభివ్యక్తయివ్వనలసిన అవుసరములేదు.” అని చిరునగవును చిలికిస్తూ అన్నది.

విమూఢునివలె బీత్తరిదృక్కులతో చూస్తూ ఆమె సుకోమలకరకమలమునుబట్టి తన నక్షస్థలముమీద అదుముకుంటూ “నా బుద్ధి అతి స్వల్పమైంది. మీముందు మరింత చిన్నబోతుంటుంది. మీకు కారణాలను చెప్పగల సామర్థ్యం నాలోలేదు. నేను నాహృదయంలోనిమాట చెబుతున్నాను. నాకు మందులవలన ప్రయోజనంలేదు. మీరు కనిపిస్తూంటే నాకు తప్పక నయమవుతుంది. మిమ్ము తలచినా చూసినా నాలో పుత్తాహంకలుగుతున్నది; ఆనందం అనుభవమవుతున్నది. కనుక తమకు మరేమీ అనుకోక, నన్ను మన్నిం

చండి" అంటూ ఆమెచేతిని యింకా అనుముకుంటున్నాడు. నేత్రాలు జలమయమైనవి.

మిస్ మేరీ నెమ్మదిగా తనహస్తాన్ని జారదీసుకుని "మీరు చెప్పేది నా కర్ధమవుటలేదు. జబ్బులో మీరు ఖంగారు చెందినట్లున్నది. శ్రద్ధగా తగిన మందుతీసుకోండి, నయమవుతుంది" అన్నది.

తనహస్తాలతో ముఖంకప్పకున్నాడు. కాని కాదు తున్న అశ్రుస్రవంతి చెంపలపైకనిపిస్తున్నది. ఆ పుల్లలాంటి చేతివేళ్ళు వాటికిందగా జారుతున్న ఆ అశ్రువులు ఆమె మనస్సును కదిపినవి. ఆలోచనాదొంతరులు దొడ్లుతున్నవి. అతనిదీనతయెడ కలిగిన కరుణ పొంగి గాబోలు, ఆమె నేత్రాలుగూడా చమ్మగిలినవి. తన యెడమహస్తాన్ని ఆయన క్రొత్తమీద వేసి ప్రేళ్ళతోదువ్వుతూ, కరుణార్ద్రకంఠంతో "రత్నంగానూ, కన్నీరుపెట్టకండి. మీరు చాలా చిక్కిపోయారు. యీ సమయంలో ధైర్యంలేకపోతే కోలుకోవటం కష్టం. మీ మనస్సులోని బాధయేమిటో నాకు బోధపడుటలేదు. ఏదియేమయినా, యీ నిరాశ్రయసమయంలో మిమ్ము ఆదరించుట నా ప్రథమకర్తవ్యం గనుక, నేను రోజూ వస్తాను" అన్నది.

మిస్ మేరీ వస్తూపోతూ వారంరోజులు గడిచిపోయినవి. రత్నం ఆరోగ్యం అభివృద్ధి చెందుతున్నది. మిస్ మేరీకి తన ఆఫీసు డ్యూటీకంటే యిక్కడి డ్యూటీయెడల శ్రద్ధ కలిగింది. ఆఫీసులోవున్నా మనస్సు యీ అమాయక రోగిమీదే పుంటుంది. "ఫలహారం తినివుండడు, పళ్ళు భుజించివుండడు,

పాలు త్రాగివుండడు. కేవలం నాకొరకు జెన్నులుచూస్తుంటాడు. యెంత వెర్రివాడు పాపం!” అని మనస్సులో అనుకుంటూ క్షణక్షణము గడియారమునంక చూస్తుంటుంది. గడియారములు త్వరత్వరగా తిరుగనందుకు క్రుద్ధురాలవుతుంటుంది. పొరపాటుగా ఒక నెంబరుబదులు మరో నెంబరు యిస్తుంటుంది. మానిటరు ఒకటడిగితే మరోటి సమాధానం చెప్పి, ఆయన తేరిపారచూస్తూ నవ్వునుప్రదర్శించినపుడు తన అప్రమత్తతోడిసమాధానానికి చిన్నబుచ్చుకుని నాలుక కొరుక్కుంటూ, ‘అబ్బ! ఇంత పరధ్యాస నన్నంటివుంటున్నదెందుకు?’ అనుకుంటూ, కాలం యింత నెమ్మదిగా దొర్లుతున్నందుకు విచారిస్తుంటుంది.

ఆమె కిప్పుడు పుస్తకాలమీద ధ్యాసపోవుటలేదు. ప్రక్కనున్న మిత్రదళంతో మాటాడాలనిపించుటలేదు. తనలోతానే ఆలోచనానిమగ్నురాలై మనస్సులో దొర్లిన విషయాన్నే దొర్లించుకుంటూ, ‘ఆత్మానందంతో నవ్వుకుంటూ ప్రక్కవారిమాట మరిచి ఫక్కున నవ్వి, తిరిగి పొరపాటుకు కించ చెందుతుంటుంది. అతని అమాయకపుమాటలు నిరాశ్రయస్థితి ఆమెమనస్సును పూర్తిగా ఆకర్షించినవి. తానొక విచిత్రమైన పసిబాలకుని సాకుతున్నట్లు, అతని సేవలో ఆమెకు అనిర్వచనీయమైన ఆనందం కలుగుతున్నది. ఈ సూతన ఆటనస్తువుతో తనయింటిని క్లబ్బును పూర్తిగా మరిచిపోయింది. గొప్పగొప్ప గ్రంథాల పఠనంలో సంప్రప్తంగాని ఆత్మానందాన్ని నేడామ ఒక నిరాశ్రయునికిచేసే సేవలో పొందగలుగుతున్నది. ఈ సేవలోను, ఈ స్థానం

క్రొత్త కథలు

లోను కలిగే వుత్సాహంతో శరీరం పులకితమవుచున్నది. ఈ ఆనందానుభూతిలో పరవశమవుతున్న ఆమెమనస్సు అజాతగూఢాలో అనుక్షణమూ అటువైపుకే పరువులేదు తున్నది.

మిస్ మేరీ తన బూటుచప్పుడుకాకుండా, పిల్లి అడుగులు వేసుకుంటూ శిరస్సువైపుగా వచ్చి, రత్నాకరుని ముఖం పరిశీలించింది. అతని నేత్రాలు తెరచివున్నవి. అంతం లేని ఆలోచనలలో విహరిస్తున్నట్లు ద్యోతకమవుతున్నది. అతను నేత్రాలు మూసివుంటే, ఏమి చేయాలనుకున్నదో గాని విఫలం జెందినదానివలె ప్రక్కకు వచ్చి “నేను నిన్న ఎలా పెట్టిపోయినదీసా అలానే వున్నది. రాత్రిగాని వుదయం గాని త్రాగినట్లేలేదు. అంత స్వాదిష్టమైనటానిక్ త్రాగటానికికూడా మీకు నిర్లక్ష్యమేలే, బల మెలావస్తుంది చెప్పండి? మందులు లేనేలేవు, టానిక్ కూడా త్రాగకపోతే యెలా?” అని లాలింపుగా అన్నది మేరీ.

వినమ్రస్వరంతో “మందులులేకుండా రోగ మెలా నయమవుతున్నదో అలానే టానిక్కులులేకుండా బలం కూడా చేకూరగలదంటే మీకు నమ్మతారా?” అన్నాడు.

“పుష్టికరమైన పదార్థాలు తినకుండా టానిక్కులు త్రాగకుండా బల మెలా సంభవిస్తుందంటారు?” అన్నది.

“నాటన్నిటికిమించిన బలాన్నివ్వగలిగేది మానసికోల్లాసం మిస్ మేరీ” అన్నాడు.

అర్థంగానిదానివలె “ఆరోగ్యంలేనిదే మానసికోల్లాసం యెలాకలుగుతుందంటారు?” అన్నది.

“మీరు నాయెదుట కనిపిస్తుంటే, నాకు ఆరోగ్యం కలుగుతుంది, బలంవస్తుంది, మానసికోల్లాసం వుత్పన్నమవుతుంది. నాలోని యీ యదార్థసత్యాన్ని ప్రకటిస్తున్నందుకు మన్నించండి” అన్నాడు.

“అది, అర్థంగాని మీ భ్రమకావచ్చు” అన్నది.

“అర్థాలు అర్థంగాకుండానే నాటిలోని స్వాధ్యాన్ని అనుభవంలో పొందవచ్చుగదా!” అన్నాడు.

“పరీక్షలలో కూర్చుంటే, పెద్దపెద్ద సర్కిల్స్ వస్తుంటవి. ఇలాంటికబుర్లలో బుర్ర మహాచురుగ్గా పనిజేస్తుంది. ఆ తెలివిని కాస్త ప్రయోజనమార్గంలోవుంచండి” అన్నది మందహాసాన్ని ప్రకటిస్తూ.

సిగ్గిలుతున్న ముఖంతో “మీసమక్షంలో చెప్పటానికి ధైర్యం చాలుటలేదు. నేను వినరాలు చెప్పలేనుగాని, మీరు యెదుట కనిపిస్తుంటే, నాకు యెక్కడలేని మనోబలం కలుగుతుంది. మనోభావాలు మహావేగంగా తరంగాలనలె పరువులెడుతవి. నాకు తెలియని గూఢకూహాలుకూడా నాలో జనిస్తుంటవి. ఆ పరీక్షపేపర్లనిచ్చి మీయెదుట కూర్చుని వ్రాయమంటే, అద్భుతంగా వ్రాయగలను. వున్నమార్కులన్నీ వేసినా చాలనంతగా వ్రాయగలను” అని ఆమెనంక కోణ దృక్కులతో చూస్తున్నాడు.

నస్తున్న నగవును ఆపుకుంటూ “నాముఖాన యెదుటి వారికి బలాన్నిగల్పించే శక్తులేమయినా నివసిస్తున్నవా? మీ పరీక్షాప్రశ్నలకుజవాబులు నాముఖంమీద వ్రాసివున్నవా?” అంటూ ఆమె తనబ్యాగ్ నుంచి పొట్లంతీసి కేక్సు తిని

పించి, పాలుత్రాగించి ఆయనప్రక్కన కూర్చుని “ఇక మీరు స్నానంచేయుట మంచిది. జ్వరం తిరుగబెట్టేటయము కూడా దాటిపోయింది” అన్నది.

“అవును” అన్నాడు.

ఆయనషర్టుమీదపడిన కేక్ ముక్కపొడినితనప్రేళ్ళతో తీసివేస్తూ, షర్టుగుండీలను తొలగించి వక్షస్థలముమీదపడిన పొడిని తీయప్రయత్నిస్తున్నది గాని, చిక్కుచిక్కుగా చిక్కగావున్న ఆ రోమములగుబురులో చిక్కుకునినచ్చుట లేదు. ప్రయత్నంతో తీస్తున్నది. ఏ దేవకన్యో తనతో ఆడుకుంటున్నట్లు పొంగుతున్ననరాలతో తన్మయుడై, ఆమె రెండుహస్తాలను పట్టుకుని, తనముఖమండలానికి అదుముకుంటున్నాడు. “అబ్బ!” అని చిక్కబడుతూ తనివిదీరక గాబోలు అరచేతిని కొరికాడు.

క్రోధాభినయంతో “ఇస్! ఏమిటది? తప్పగాదూ? ఒకస్త్రీతో అలా సంచరిచవచ్చా చెప్ప? ఇది పెద్ద అపరాధం రత్నంగానూ. మీ రిలాచేస్తే నేనిక రాను. మీ అనారోగ్యాన్ని, అమాయకత్వాన్ని నిరాశ్రయాన్నిచూసి వస్తున్నందుకు అత్యాచారంచేయకండి. జాలిని వుదాత్తతను కొల్లగొట్టి దుర్వ్యయంచేయగూడదని మీరు గుర్తుంచుకోండి” అన్నది.

బెదరినవానివలె ఆమెచేతులను వదిలి వెలవెల బోతున్న ఖన్నవదనంకో చేతులుజోడించి “నన్ను తమించండి. మీ చేతులను దురుద్దేశ్యంతోగాని, పట్టుకోవాలని గాని పట్టుకోలేదు. అనాలోచితంగా అప్రయత్నరీగా జరిగిన

విషయం. ఈ విషయంలో మీరు కోపగించుకుని రాకపోతే, మృత్యుగహ్వరంలో నన్ను విడిచినట్లవుతుంది. తెలియక చేసిన అపరాధాన్ని క్షమించాలి” అన్నాడు.

ఆమె పెదవులపై సన్నటి నవ్వు రేఖను ప్రదర్శిస్తూ “అపరాధం తెలిసిచేసినా తెలియకచేసినా దానిఫలితం ఒకటే నండి. అమాయకంగా కనిపించేవారే అసాధారణకార్యాలు చేసికూర్చుంటారు. అయినా, మీ రిక యెన్నడూ యిలాంటి అపరాధంచేయనని మాటయిస్తున్నారు గనుక, మీ అపరాధాన్ని మన్నిస్తున్నాను.” అంటూ ఆయన చెక్కిలిమీద మృదువుగా మీటింది. ఆ చిన్న చిటికడెబ్బతో ఆయన మొఖం విప్పారి వికసించింది.

“మీ ముఖాన రవంతక్రోధచిహ్నాలు కనిపించినా నా మనస్సు వేడెక్కుతుంది, హృదయం కంపిస్తుంది, శ్వేదం కమ్ముతుంది. మీరు సంతోషంగా మాటాడుతుంటే నా శరీరమంతా పరవశమవుతుంటుంది, నన్ను నేను మర్చిపోతుంటాను. ఎప్పుడూ మీ రలా నవ్వుతూ ఆనందంగా యెదుట కనిపిస్తుంటే, యెంత బావుండును అనుకుంటుంటాను. మందహాసంతో మీ మృదుత్వం మహాకోమలంగా ఆకర్షణీయంగా కనిపిస్తుంది. కోపంలో మీరు ప్రచండభయభీతులు గల్పిస్తారు. నిజంగా మీముఖంలో ఒకోమాటు గనిపించిన కోపం, అలానే అరగంటవుంటే నా ప్రాణం నాకు తెలియకుండానే యెగిరిపోతుంది” అన్నాడు.

మందహాసాలొలికిస్తూ “పురుషజాతిలో టక్కరితనం పేరుకునివుంటుంది. ఆ టక్కరితనం అపుసరంకొద్దీ కాస్త

కాస్త బయటకొస్తుంటుంది. నా కోపాన్నిజూచి మీరు భయపడనలసిన అవసరమేమిటి చెప్పండి. అది అసందర్భమైన విషయం. ఒక స్త్రీని పురుషుడు పొగడుట మహాపరాధమని ఒకసారి చెప్పాను. తిరిగి మీరు ఆ పొరపాటునే చేస్తున్నారు” అన్నది.

“స్త్రీపురుషులనుధ్య జరిగే ప్రతివిషయానికి యెడో అర్థం ఆపాదించి అపరాధంగాయెంచి పురుషునినోరుషణాయజూచుటకూడా ఔమంగాదు. మనస్సులోవున్నమాటను నిష్కల్మషంగా చెప్పినందుకు మరేమీ అనుకోకండి. నవ్వుముఖంతో కనిపించినపుడు మీరు యెంత ఆకర్షణీయంగా కనిపిస్తారంటే, యెప్పుడూ అలానే కనిపిస్తుంటే ఆకలిదప్పలుమాని, ఆనందాన్నిగ్రోలుతూ జీవితాంతం వుండవచ్చుననిపిస్తుంది” అన్నాడు.

“కోపంగావున్నపు డెలావుంటానో అదికూడా వర్ణించండి” అన్నది.

“మీరు కోపంగావున్నపుడు నా వల్పు ఝల్లుమంటుంది. మా చిన్ననాటి మాష్టాగురుకొస్తుంటాను. నిద్రలోకూడా ఆయనచేతిలో బెత్తముండేది. ఆయన్ను చూస్తూ, వచ్చినపద్యం అప్పగించుట అసాధ్యమయ్యేది. ఆయనకు కొట్టి చెండాడటం అలవాటు; ఆయనశిష్యులకు కూడా ఆ అలవాటే అభ్యాసపర్చేవాడు” అన్నాడు.

“మీరు అమాయకులనుకున్నాను. కాని మహాచతురులు. నన్ను చీల్చిచెండాడే పంతులుతో బోల్చి చిన్న

బుచ్చుతున్నారు. కోపంగావుండేబదులు సిగ్గుపడాలని, మీరీ మాటలన్నారనుకుంటాను" అన్నది.

ఆయన పూనంవహించి వూరుకున్నాడు.

“ఫలహారం తీసుకుని చాలాసేపయింది. టానిక్ తీసుకోండి” అంటూ, టానిక్ గ్లాసులోపోసి యిచ్చింది.

12. నిర్మలానూర్జహావ్

నిర్మలానూర్జహావ్ నిపుడు బాలికగాదు; నవరసము లొలుకు యవ్వనంలో మిసమిసలాడుతున్న 17 సంవత్సరాల యువతి. అనేకసంవత్సరాలఅనంతరం ఆ యింటిలో యీ బాలికాప్రవేశంతో కళాప్రభాతం వెల్లివిరిసింది. తిరిగి గోపూజలు, లక్ష్మీపూజలు, వ్రతాలు ప్రారంభమైనవి. నీలకంఠస్వామిఆలయ పునర్నిర్మాణము వైభవోపేతంగా జరిగింది. పురాతననిర్మాణంకంటె రెట్టింపు విలువైన నిర్మాణంజరిగింది.

అభ్యాగతిగా వచ్చి యింటిలోజేరిన ఆ బాలిక ప్రేరణతో ఒక ఆలయపునర్నిర్మాణానికి 20వేలధనం వెచ్చించి నపుడు శివప్రసాద్ కి మతిపోయిందని, భవానీకి మందుపెట్టి వుంటుందని వదంతులు ప్రబలమైనవి. ఆ ఆలయంప్రక్క నదిసోపానాలకెదురుగా శివప్రసాద్ తండ్రిపేరిట ధర్మశాల కూపంలో పదివేలు ఖర్చుపెట్టి ధర్మశాల నిర్మించినపుడు యీ బాలిక గొప్ప తాంత్రికంతో యింటిలోచేరి సర్వనాశనంచేస్తున్నదని, చూస్తూచూస్తూవుండగానే ఆ యింటిని

కర్పూరంవలె కరిగించి శివానికి భవానికి జోలియిచ్చి
 మాయమైపోతుందని, కులగోత్రాలులేని దరిద్రురాలని,
 మహమ్మదీయురాలు కాదంటారుగాని స్లేచ్ఛబాలికో,
 కైస్తవకన్యో అయివుంటుందని, చేసే పూజలన్నీ దొంగ
 నటనలని ప్రక్కగ్రామాలలో కూడా ప్రచారంజరిగి
 పోయింది.

ఆలయనిర్మాణం పూర్తయి, వుత్సవాలుజరిపినపుడు
 దూరదూరగ్రామాలనుంచి విందుకొచ్చిన వందలాది
 బ్రాహ్మణోత్తములు తమ కా విందు యెవరిద్వారా
 సంప్రాప్తమైందో, యెవరిద్వారా బ్రాహ్మణీకం ఆదరింప
 బడుతున్నదో, ఉద్ధరింపబడుతున్నదో, పూజింపబడు
 తున్నదో ఆ బాలిక స్లేచ్ఛురాలని, మాయలాడిఅని,
 శివప్రసాద్ కుటుంబాన్ని సర్వనాశనంచేస్తున్నదని, యింటి
 వారికి మతిపోగొట్టి అధికారం చలాయిస్తున్నదని పటుతర
 మైన నిర్ణయాలుచేసుకుని, సంభావనలతోపాటు తమనిర్ణ
 యాలనుకూడా వెంటదీసుకుని ప్రచారంచేసుకుంటూ
 వెళ్ళారు. పట్టణంలోను. ప్రక్కపల్లెలలోను నిర్మలనుగురిం
 చిన దుష్ప్రచార మెంత ఉధృతరూపం దాటుస్తున్నదో
 అంతకుమించిన అనురాగంతోగూడిన ఆధిక్యత ఆమె కా
 యింటిలో దినదినాభివృద్ధినొందుతున్నది. ఆమె శివంలోను
 భవానీలోను లీనమైపోయి, వారిని తనతో ఐక్యంచేసు
 కున్నది. ఇప్పుడా యింటిలోని అభిప్రాయాలు ఎవరిలో
 ఉద్భవించినా యేకోన్ముఖంగా ప్రభవిస్తున్నవి. బయటి
 వారికి వారు మువ్వకుగా కనిపిస్తున్నా, వారిలోవారికి ఒకే

అభిప్రాయం, ఒకేహృదయం, ఒకేఆత్మగా అనుభవమై పోయింది.

బయటివారికి ఆ యింటి సర్వసంపత్తిని నిర్మల కరిగించివేస్తున్నదని, పెద్ద కుట్రలుపన్నుతున్నదని యెంత హేయంగా కనిపిస్తున్నదో అంతకుమించిన శ్రద్ధాభిమానాలు, ఆదరవిశ్వాసాలు ఆయింటిపరివారంలో పాతుకుపోతున్నవి. ధర్మకార్యాలయెడ ఆమె వెచ్చిస్తున్న ధనం సామాన్యమైంది గాదు. కాని ఆ కుటుంబాని కామె నూతనంగా కల్పించిన ఆదాయాలు అంతకుమించినవి.

తరతరాలుగా సాగులేక గుట్టలుమిట్టలుగా ముళ్ళ పొదలతో నిండివున్న 20 యకరాలభూమిని నిర్మల చూసినపుడు, తనదేశపు భూములు సాగులు తోటలు ఆమెమనసులో మెదిలినవి. తనదేశంలో సస్యశ్యామలమైన భూములు యీ భూమికి మించినవిగాదు. కొండ ప్రాంతం వారికి విశాలమైన సమతలభూములుగాని, సర్వసౌకర్యాలందు భూములుగాని లభ్యంగావు. ఆ మెరక పల్లాలభూములనే చిన్నిచిన్ని మళ్ళుగా చేసి, అమూల్యమైనపంటలు పండించుట ఆమె చూసివున్నది. మనస్సులోని ఆ ఆలోచన లిచ్చిన వుత్సాహంతోనే యీ భూమిని సాగుకు తేవాలని నిర్ణయించుకుని అందుకు భవానీని శివప్రసాద్‌ను అనుమతింప జేయుటకు విశ్వప్రయత్నాలు చేయవలసినచ్చింది. ఆ భూమిని సాగుచేయించ ప్రయత్నించుట నిర్ధారకమని, అందుకు పెట్టే ఖర్చు నిష్ఫలమవుతుందని భవానీ దృఢవిశ్వాసము. అయినా నిర్మలానూర్జహన్ అనునయప్రార్థనలను త్రోసి

పుచ్చజాలక సమ్మతించి వూరుకున్నది. ఆ భూమిమీద పారబోయదలచిన డబ్బు యే ధర్మకార్యానికో ఖర్చుబెడితే మనశ్శాంతైనావుంటుం దన్నాడు శివప్రసాద్.

నిర్మలానూరహాస్ పట్టుదలగల సాహసనంతురాలు. ఆమె తన ప్రేమాదరాలతోగూడిన నమ్రతవలన పాలేర్లు, రైతుల సానుభూతిని చూరగొన్నది. తనకార్యానికి నిరసన ప్రకటిస్తున్నభవానీద్వారానే శుభముహూర్తం నిర్ణయించి అదనపు కూలీలతో పని ప్రారంభించేయించింది. విరామం లేకుండా పని సాగిపోతున్నది. పనిలేని కూలీలందరికీ గొప్ప పుత్సాహంకలిగింది. పొదలన్నీ నరికివేయబడినవి. గుట్టలు మెరకలు చదునుచేయబడినవి. భూమిపైభాగంలో తేలిన కంకరముక్క బయటకు చేర్చబడింది. నిత్యము నందలు వెచ్చించుతూ రెండునెలలు పనినిసాగించినపుడు, అందుకు పెడుతున్నఖర్చును వూహించినవారంతా “ఈ గృహాని కేదో దుర్దశ సంభవించింది. యకరము రెండువందలు విలువ చేయని యీ భూమిమీద నీటినలె ధనాన్ని ప్రవహింప జేయుట యెంత నెత్రితనం! యెన్ని పైరులువేసి యెంత పంటలుపండించినా పెట్టినఖర్చుకు ఎడ్డినచ్చుట దుస్తరము. దరిద్రం ఆవేశించినపుడు యిలాంటి బుద్ధులు పుడుతాయి” అని అపోహ అంతటా వాడుకలోకివచ్చింది. నదిబిడ్డన ఆయిల్ ఇంజను ఫిట్ చేసినపుడు మరింత విస్తుపోయారు. ఖర్చు మొత్తం పదివేలయినా వేనకువేలు మట్టిలో పారబోసినట్లు వింతగాచెప్పుకున్నారు. కిస్మిన్ ద్రాక్ష యాపిలుతోటలు వేసి, మూడుసంవత్సరాలు గడిచాక పదివేలఆదాయం కనిపించి

నపుడు, అందరూ ఆశ్చర్యాన్వితులయ్యారు. రెండోసంవత్సరం 15వేల ఆదాయం వచ్చినపుడు పరిహసించినవారంతా సిగ్గులుతూ తమ కలాంటి అదృష్టం లభించనందుకు దరిద్రాన్ని దూకుకుంటూ బాధచెందారు. “ఈ భూమి ద్రాక్షతోటల కింత అనువుగావుంటుందని ఈ చిన్ని శాలిక కెలా తెలిసిందా” అని పదేపదే ఆలోచిస్తున్నాడు శివప్రసాద్. “భగవంతుని ద్వారా పంపబడిన లక్ష్మీఅవతారమే మా నిర్మల” అంటుంది భవాని.

13 పునర్నిర్మాణం

నిర్మలచే పునరుద్ధరించబడిన ఆలయము ధర్మశాలల ఉత్సవాలు సంతర్పణలు సంభావనలు ఒక్కమాటుగా గొప్పగా జరిగినపుడు ప్రజలలో కలనరం చెలరేగింది. ఆయింటికి కలిగిన ఆర్థికాభివృద్ధిని మరచి పెద్దపెట్టున పెడుతున్న ఖర్చులను చూసి విస్తుపోతూ “ఈ యింటిలో దరిద్రదేవత ప్రవేశించింది. ఈ కుటుంబాన్ని సమూలంగా సర్వనాశనమొనరించు రాక్షసి ఆనేశించింది. నేడో రేపో ఆ బ్రాహ్మణదేవతలకు జోలియిచ్చి పంపుతుంది ఆ స్త్రీచ్చురాలు” అనుకుంటున్న కింవదంతులు అంతటా ప్రచారమైనవి.

భరద్వాజశాస్త్రిగారి కీ వార్త కొంచెం ఆలస్యంగా చేరింది. మామూలుగా విన్న వదంతులు ఆయనకు తృప్తిని కలిగించలేదు. నచ్చినన్ని వినరాలు తెలుసుకునచ్చినవారులభ్య

పడనూలేదు. మరునాటిసాయంత్రం విప్రవరులరాక వరుస వారీగాజరుగుచున్నది. నీలకంఠస్వామిఆలయపుత్సనం నిన్నటితో పూర్తయిందని, యెన్నడూ యెప్పుడూ యెక్కడా జరుగనంతటి వైభవోపేతంగా పూజలు హోమాలు జరిగినవని, నిత్యము వేలమంది షడ్రసోపేతమైన భోజనాదులు, సంభావనలు పొందుతున్నారని, వేరే నిర్మించిన ధర్మశాలకు మరో ప్రారంభోత్సవానికి యింకోవారంవిందులు హోమాలు జరుపనున్నారని, ఈదెబ్బతో బహుశ ఆ కుటుంబానికి అడుగంటవచ్చునని, ఆ కుటుంబాన్ని సర్వనాశనంచేయుటకే ఆ యింటిలో ఒక అనాధబాలిక చేరిందనీ వదంతులవివరాలు రఘునాథశాస్త్రిద్వారా తెలుసుకున్నాడు భరద్వాజ. రఘునాథ్ తిరిగిరావటానికి కారణం పొందిన కానుకలను, వస్త్రాలను యింటినద్ద విడచి, తన వేలువిడిచిన తమ్ముని కూడా కొనిపోవుటకని విని, మరింత పుత్రాహితుడైనాడు భరద్వాజ.

ఒక భ్రష్టురాలిద్వారా కూలిపోనున్న కుటుంబాన్ని చక్కబెట్టుటకు కావలసిన ఉపాయాలను ధైర్యసాహసాలను కూటనీతిని పూహలలో ప్రోగుజేసుకుంటూ పుత్రీసమేతంగా పయనమై వెళ్ళాడు భరద్వాజ్.

“నీవు యెంతచెప్పినా మనస్సు కంపిస్తున్నదమ్మా! మామయ్య పిలువాపెట్టకుండా యిక్కడకు రావటమెందుకు చెప్పి? ఆయన వచ్చుట మన కెప్పుడూ ఊమంగాదమ్మా. ఆయనెన్నలా పలుకరించను చెప్పి? ఆరోజు అంత అన మానపుమాటలు దూషణలు అని వెళ్ళాడు, ఆయన తిరిగి

మనయింటికి రాకపోతేనే మనకు ఊమమమ్మా!” అన్నాడు శివప్రసాద్.

“ఏది యెలాజరుగవలసివుంటే అలానే జరుగుతుంది శివం. ప్రతిదీ భగవంతునియిచ్చానుసారమేజరుగుతుంటుంది. మనయింటికివచ్చిన బంధువుని ఆదరించుట మనకర్తవ్యం నాయనా! భరద్వాజ మీ తల్లికి సోదరుడన్నసంగతి మరువకు. ఆమెకొరకై నా ఆదరించుట అవుసరం. మీ తల్లి విశాల హృదయిని. పలుకరిస్తే ప్రేమతో పొంగిపోయేది. అలాంటి ప్రేమమూర్తిసోదరుడుగా యీ భరద్వాజను యీరూపంలో చూడవలసిరావటం భగవంతుని చిద్విలాసం నాయనా!” అన్నది భవానీ.

గోశాలనుంచి వచ్చిన నిర్మల నెమ్మదిగా శివప్రసాద్ ను పిలిచి “బాబుగారూ, ఒక్కవిషయం చెబుతాను మన్నిస్తారూ. ఇక్కడ చేరినవారందరికంటే పెదబాబుగారు మీకు ఆత్మీయులు. వారియాజమాన్యంలోనే మీ కార్యకలాపాలన్నీ జరుగవలసింది. వారు అందరికీ పూజ్యులు. గతించిన దుష్కార్యాలకు జరుగనున్న సత్కార్యాలను ముడివేయుట ధర్మంగాదు. మీరు పలుకరించనందుకు వారు బాధపడుతున్నారు. నేను యెన్ని ప్రార్థనలుచేసినా మీ అనుజ్ఞకొరకు యెదురుచూస్తున్నారు. వారిని కించపరచుట మనకు ఊమంగాదు బాబుగారూ!” అన్నది.

“అనాడు అకారణంగా కాలదన్ని నిన్ను అన్నమాటలు మరచావా నిర్మలా? ఆయన మా మేనమామ

గా రే కాని, ఆయన గోముఖవ్యాఘ్రమన్నది నేను మరువ జాలను” అన్నాడు.

నేత్రాలు పెద్దవిచేసి, నోటిమీద ప్రేలు తేసుకుని “అబ్బ! నాయెదుట అలా అనకండి బాబుగారూ! వేయి సత్కార్యాలద్వారాపొందిన సత్ఫలితం ఒక్కడుష్టా ర్యంతో దూరమవుతుంది. ఈ సమయంలో గతించినవాటిని తలచుకోగూడదు. నన్ను ఆనాడు వారన్నవిషయానికి ఆనాడు గాని, యీనాడుగాని నాకు బాధలేదు. వారు సర్వవిఘ్నాల పెద్దవారు. దండించగలవాళ్ళు వారికున్నది. పెద్దవారిని నిర్లక్ష్యంచేస్తే మనకు అశుభంకలుగుతుంది బాబుగారూ” అన్నది.

“ఈవిషయంలో నీవు నాముందు తర్కించవద్దు నూర్జ హాన్. మరునగలవాటిని తప్పక మరవాలి, కాని మరునగానివి కొన్నివుంటవి; వాటిని మరిస్తే ముప్పు శిరస్సునదాల్చువలసి వస్తుంది” అని క్రోధంతో అన్నాడు.

మందహాసాన్నిప్రకటిస్తూ, “బాబుగారూ, గాడెలో పండికొక్క, యింటిలో మార్జాలము, అడవిలో సింహము సముద్రంలో బడబాగ్ని దాగగల్గును కాని, మానవమస్తి ష్కంలో సర్వమూ దాగగల సావకాశమున్నది. అన్నిటిని సనున్వయపర్చుకోగల సామర్థ్యముంది మానవునికి. విశాల హృదయులగు మోబోటివారు యితరుల అపరాధాల పరిమాణాన్ని గుణించకుండానే మరునవచ్చు. యెదుటి అపరాధాలు యెంతటివైనా అంతకునుంచిన హృదయూ న్నవి కుడింప జాలవు. తుపాను యెంత ప్రచండమైనదైనా గిరులను కదుప

జాలదు బాబుగారూ” అంటుండగా మధ్యలోనే శివ ప్రసాద్ క్రోధావేశాలతో అడ్డుకొని,

“క్షణంలో సంభవించే భూకంపం హిమాలయాలను సమూలంగా పాతాళానికి త్రొక్కివేయగలదన్నది మనువ బోకు” అన్నాడు.

ఆమె మరింత మృదుత్వంతో చిరునగవును చిలకిస్తూ ఆయనహస్తద్వయాన్ని తనకోమలహస్తాలలోకి తీసుకుని స్పృశిస్తూ, అనునయంగా “బాబుగారూ, భూకంపంద్వారా త్రొక్కివేయబడినా ప్రఖ్యాతవంతమైన ఆ కైలాసపర్వత శిఖరాగ్రం భూగర్భంలోనైనా తనఖ్యాతిని విలసిల్ల జేస్తుంది గదా! దాని ప్రఖ్యాతచరిత్రను నామరూపంలేకుండాచేయను భూకంపానికి సాధ్యంగాదు బాబుగారూ! అయినా తర్క వితర్కాలతో యదార్థాలుగాని, సమస్యలుగాని తేలవు. (ఆమె మరింత అనునయంగా ఆయనహస్తాలను తనశిరస్సు మీదికి తీసుకెళ్ళి) బాబుగారూ, మీముందు ప్రాధేయపడు తున్నాను, ప్రార్థించుకుంటున్నాను. యీ ఒక్కమాటుకు యాచించుకుంటున్నాను. నన్నుక్షమించి నామాట మన్నిరేచి పెదబాబుగారిని పలుకరించండి. వారికికూడా యేదో కార్య భారాన్నప్పగించండి. వారివలన మనకు కార్యభారం తగ్గి పోతుంది” అన్నది.

“నూరహాన్, యిక నన్ను విసిగించక నీయిష్టంవచ్చి నట్లు చేసుకో. గాజుకోటలోనుంచి మెరుస్తూ వెలుగునిస్తున్న అగ్నివైపుకే చిలుకపురుగు దూకుతుంటుంది. యే గాజు ద్వారా తను రక్షింపబడుతుంటుందో ఆ గాజుమీదే విసిగి

పోతుంటుంది. ఆ గాజు తొలగినమరుక్షణం తను భస్మీపట
లమైపోతుందన్న సంగతి తనకు తెలియకేనని అనలేము. ఆ
దహనంలోనే ఆనందమున్నదేమో! ఆ ఆత్మార్పణలోనే
శాంతివుందేమో! స్త్రీస్వభావంకూడా అలాంటిదే. ప్రశాంత
వాతావరణాన్ని స్త్రీ సహించలేదు. తుఘానులతోను భూకం
పాలతోను నిండివున్నపుడే స్త్రీమనస్సు నిలకడగావుంటుంది;
అందుకే కోరి కలహాలను కొనితెచ్చుకోవటం పడతులకు
పరిపాటయిపోయింది” అంటూ తనహస్తాలను విసుగుగా
లాక్కుని వెనుదిరిగాడు.

ఆమె నిశ్చేష్టురాలై, కూలబడినదానివలె ఆయన
పాదపద్మాలమీద వాలి “బాబుగారూ, నా అపరాధాలను
యెన్నింటిని మన్నించలేదు చెప్పండి. లోకమంతా నన్ను
దొంగయని, దుష్టయని, స్త్రేచ్ఛయని యెంత నిందించలేదు?
వాటన్నిటిని మీరు పరిహసించి నన్ను ఆదరించి, నాకు
నూతనజీవితాన్ని ప్రసాదించారు. భగవంతుడు మిమ్ము
అందరివలె సామాన్యునిగా సృష్టించలేదు బాబుగారూ!
దొంగలను దుష్టులను నీచులను సన్మార్గులుగాను సత్యసం
ధులుగాను చేయగల సత్తా మీలో వున్నది” అంటూ
ఆయనపాదాలమీద తనముఖాన్ని వుంచి, చేతులతో కాళ్లను
స్పృశిస్తున్నది. ఆమెబాష్పకణాలు తనపాదాలమీదపడి
గాబోలు పులికిపాటుచెంది, ఆమెశిరస్సునుపట్టి లేచనెత్తి,
అశ్రుముద్రితమైయున్న ఆమెముఖాన్ని తడేకంగా చూస్తూ
మందహాసంచేయప్రయత్నిస్తూ విఫలుడై, ఆమెవెంగునే
తనచేతపట్టి అశ్రువులను తుడుస్తూ, “సరే, ఇక కన్నీరు

కార్చకు! ఏమిచేయమంటావో నేరుగా చెప్ప? మరోమాట:
నీ కీవిషయంలో యింతపట్టుదల యెందుకు పిచ్చిదానా?”
అని చెక్కిలిమీద చిన్నగా మీటాడు.

ఆమె తనముఖానికి చేతులు అడుపెట్టుకుని, “నేను
మిమ్మా, బామ్మగారినీ మంత్రశక్తితో నశంజేసుకుని
మోసంజేస్తున్నానని లోకమంతా అనుకుంటున్నది బాబు
గారూ. అలాంటిమాటలు విన్నప్పుడు నా మనస్సు ఆరాట
పడుతుంటుంది. నన్ను నేరుగా యెన్నినిందించినా సహించ
గలశక్తి నాలోవుందిగాని, మిమ్మమోసగించినట్లు విన్నప్పుడు
నాకునేనే వెలవెలబోతున్నాను. ఈప్రపంచంలో నాకు యేది
అసాధ్యమో అదే వినవలసివస్తున్నప్పుడు నామనసు వుడికి
పోతున్నది. అలాంటిసమయంలో మరెవరిసహకారమో
కావాల్సి కోరుతున్నది” అని మధ్యలో పూరుకున్నది.

“జారి పడిపోతున్నస్వక్తి గాబరాచెంది ప్రక్కను
గనిపించిన నాగసర్పాన్ని తాడుగా భ్రమించి, పట్టుకుని
పోందే ప్రయోజనముండదు నిర్మలా. అయినా నీమనస్సును
నొప్పించుట నా అభిమతంగాదు. నీమనస్సుకు నచ్చినవిష
యాన్ని స్వీకరించుటలోనే నాకూ ఆనందంకలుగుతుంది”
అంటూ ఆమె ముఖానికి కప్పకున్న చేతులను తొలగిం
చాడు.

ఆలయంలో పూజలు, ధర్మశాలగర్భకోశంలో
హోమాలు జరుగుతున్నవి. అగ్రవర్ణులు అభ్యాగతులు
గుంపులుగా భూమాతను కప్పివున్నాడు. మాతసన్నిర్మిత
విశాల సోపానాలమీద కంతంవరకు నీటిలోమునిగి గంటల

తరబడి స్నానాలుచేస్తూ వారు శరీరంలోని ఘృతోష్ణతను శాంతింపచేసుకుంటున్నారు.

భరద్వాజశాస్త్రిగారు ఒక బృందానికి అధ్యక్షత వహించారు గాఢోలు, చుట్టూ జనాన్ని జేర్చి నశ్యంపీల్చి నాసికను అటూయిటూ మద్దుకుంటూ “నీవన్నది నిజం రఘు నాథ్; ఇది నేను యెవరిద్వారానైనా కథగా వింటే నవ్వి పూరుకునేవాడిని. ఇది పూహించలేని విచిత్రంగా ఘోస్తూ న్నది. ఇది నా సోదరిగృహం, శివం నా మేనల్లుడు. యీ విషయం యీయింటిలోగాని, పనివాడుగాని గ్రహించేస్థితిలో లేకు. ఇంత గొప్పగొప్పకార్యాలు చేస్తూకూడా నాకు కలు రయినా పంపలేదు. అవును, యీయింటిని సర్వనాశనం చేయుటకు నేను యిచ్చగించనని అడ్డుపడుతానని ఆ స్త్రీచ్ఛు రాలు పన్నాగంపన్నివుంటుంది. దాని తెలివి యెలాంటిదో చూడండి. బ్రాహ్మణపూజలలో హోమాలలో బ్రాహ్మణు లకు భోజనాలు, సంభావనలూ సమంజసంగాని, అడుక్కు తినే అలగాజాతికి అంత విలువైన భోజనాలు, వస్త్రదానాలు చేయుట అనర్థకము. అది అడుక్కుతింటూనచ్చిందిగనుక అడుక్కుతినేతనజాతికి, మావాళ్లను వెర్రివాళ్లను జేసిసర్వమూ దోచిపెడుతున్నది. నాలుగుగమలనిండా నిండివున్న పండల తానుల గుడ్డలు ముక్కలుచేసిపెడుతుంటే చూశాను. నా కళ్ళుతిరిగిపోయినవి రఘునాథ్. ఇన్ని వేలరూపాయల గుడ్డలు అనవసరంగా ఆ అభ్యాగతులకు పంచట మెందుకని మాటవరుసకన్నానో తేదో నన్ను కొట్టవచ్చినట్లు మాట్లా డారు అక్కడివాళ్ళు. నిర్మలాదేవిఆజ్ఞప్రకారం జరుగవలసిందే

నట. ఆ స్త్రీచ్చురాలిపేరు నిర్మలని, లక్ష్మీయని పెట్టినంత మాత్రాన హిందూయువతి కాగలుగుతుందా? దానికి బ్రాహ్మణబుద్ధి నస్తుందా?" అన్నాడు.

“నిజంచెప్పారు బావగారూ! రాతిపలుకుకు రాజనజ్రమని పేరు పెట్టినంతమాత్రాన దానివిలువ యెలా మారుతుందంటారు? ఆ పిల్లను లక్ష్మీఅని, నిర్మలని అనేకంటే, మాయలమారనో, దరిద్రదేవతాస్వనూపమనో అనుట వుచితం. చాలీచాలని సంభావనలు బ్రాహ్మణులకు, వస్త్రదానం బిచ్చగాండ్రకు మరెవరు చేయగలరు చెప్పండి. ఆవిడ స్వయంగా బ్రాహ్మణిఅయివుంటే బిచ్చగాండ్ర కింత ఆధిక్యతయిచ్చివుండదు.” అని వంతబలికాడు రఘునాథశాస్త్రి.

“అసలువిషయం మీఅందరూ అర్థంచేసుకోగలుగుతున్నందుకు చాలా సంతోషం. ఈ మంగలిమంత్రిత్యం యెన్ని రోజులు సాగుతుందో చూస్తాను.” అంటూ నాసికను పట్టి గట్టిగా చీచుకున్నాడు.

“మొన్న మా చీనాయి, వచ్చిన వేలాదిబ్రాహ్మణులకు ఆదరసత్కారాలు జరిపి షడ్రసోపేతంగా భోజనాదులు, నుంచిసంభావనలు, ఫల,నస్త్రదానాలు సలుపుతూ ప్రక్క భిక్షగాళ్ళకుకూడా భోజనాదులు కల్పించి, నస్త్రదానాలిచ్చుటలో అపరాధమేముంది, అంటూ వాదించాడు. అందరూ గగ్గోలుమని, నెత్రివెంగళాయిమాటలు మాట్లాడబోకురా, బిచ్చగాళ్ళకు భోజనాలూ, నస్త్రదానాలు ఎందుకు? వాళ్ళను నెత్తికెక్కించుకుంటే ఆతరువాత యేమిజరుగుతుందో యెవరికి తెలుసు అని నూయబట్టారు” అని రఘు

నాథ్ శాస్త్రి అంటూండగా శివప్రసాద్ గా రొస్తున్నారన్న ధ్వని బయలుదేరింది. శివప్రసాద్ భరద్వాజనున్న దగ్గరకే వచ్చి, సమస్కరించి “మామయ్యా, మీ రిలా పరాయి వారినలె యెరుగనట్లు కూర్చుంటే యెలా చెప్పండి! మీకంటే మాకు సన్నిహితులెవరున్నాడు? గతాన్ని విస్మరించి, మమ్ము ఊమించి ఆ సామాన్ల గదివైపు వెళ్ళి అజ్ఞాయీషీ చూడు మామయ్యా,” అన్నాడు శివం.

“నిర్మలా ఓ నిర్మలా! ఒకేరకంచీరెలు నూటఒక్కటి కావాలని పంపావుట, కాని దొరకవట. ఒకేరకంకాశపోతే ఒకేవిలువయినవై తేమాత్రం పనిజరుగదూ? అస లా చీరె లెనరికి దానంచేయాలని పిచ్చిదానా?” అని బిగ్గరగా అంటూ నంటగదిలో ప్రవేశించింది భవానీ. “ఒకేవిధమైన చీరెలు 101 దొరుకుట దుర్లభమమ్మా. అస లా చీరె లెందుకో నాకు చెప్ప” అని మళ్ళీ అంటూ పొయ్యివైపు పరిశీలిస్తున్నది. కాని ఆ పొయ్యివద్ద శిరస్సునంచి, భవానీమూట లన్నిటిని వింటూకూడా యెరుగనట్లు తాలింపు వేయుటలో నిమగ్నమైవున్నట్టు నటిస్తున్న ఆ వనిత నిర్మల కాసేకాదు. ఆ స్థూలశరీరం లలితదని భవానీకి తెలిసి, వెలవెలబోతూ “ఇదేమిటి! నిర్మల యేమయ్యింది లలితా?” అని ప్రశ్నించింది.

ఒణుకుతున్నకంతంలో “గోశాలలో పాలుపితికిసున్నది పెద్దమ్మా” అన్నది లలిత.

భవానీ పాలుబోనిదానివలె నిలిచి యేదో ఆలోచిస్తున్నది. “నూటఒక్కచీర ఒకేరకమయినవంటున్నావు, అన్ని చీరె లేమిచేసుకోను పెద్దమ్మా? అన్నీ ఒకేరకమయితే మరీ

వెరితనం. విలువై నవి డజను తీసుకుంటే చాలదా?" అని లలిత భవానీవైపు చూస్తున్నది. ఆమె మారుమాటలేకుండా బయటకువచ్చి గోశాలవైపు నడిచింది. కపిలగోదూడ వృద్ధిమీద పడుకుని తనశిరస్సును నిర్మలవైపు చాపి నేత్రాలుమూసివుంది. నిర్మల ఆ ఆవుదూడకర్ణ కోనలప్రక్క వెతికివెతికి గోవార్లను తీసివేస్తూ, నిమురుతూ ప్రశాంతంగా వున్నది. ఒకప్రక్క వేలాది ప్రజానీకం విందులుపొందుతూ, పూజలు హోమములు సలుపుచున్నది, యెవరి ప్రేరణ ప్రోత్సాహము సంకల్పముద్వారానో ఆ ననిత అతినామా న్యంగా ఆర్భాటరహితంగా నిష్కల్మషంగా ఒక గోమాత శిశువుతో కాలక్షేపంచేస్తున్నది.

భవానీ కా దృశ్యం అత్యంత ఆకర్షణీయంగా తోచింది. ఇన్నిపుత్సవాలను వేడుకలను కల్పించి, వేలజనా భాను రావించి, వారికి ఆదరసత్కారాలను అందజేసి తన కది సంబంధించనట్లు, తన కేమీ తెలియనట్లు, ఒక గోశిశువు ప్రక్కన జేరి దానికి హాయినికలిగిస్తూ, ఆత్మానందాన్ని గ్రోలుతున్నది నిర్మల. సర్వమూ కలిగికూడా కాంక్షలు. యీర్ష్యలు ద్వేషాలు చేస్తున్న తపనలో అంతంతేక ఆహుతియై, తల్లడిల్లుతున్నవారు ఒకప్రక్క, ఏమీలేకుండా సర్వమూవున్నంతత్పత్తి, అన్నీవుండి యేమీలేనట్లు తనకు సంబంధించనట్లు తా నొక యోగినివలె దృగ్గోచరమవుతున్న నిర్మల మరోప్రక్క ఆమెమనస్సుకు రెండులోకాలుగా కనిపిస్తున్నవి. ఈ చిన్నిబాలికలో యింత విశాలహృదయము,

సహనము, సద్భావము, ప్రేమ యొక్కడ ఇమిడివున్నవా అనే ఆలోచనలతో విస్తుపోతున్నది భవాని.

“నిర్మలా, యేమిటమ్మా, యిక్కడున్నావు?” అన్నది భవానీ. కొంచెం తటపటాయించుతూ “ఏమీలేదు అమ్మా, వ్రాసుబోక యిలా వచ్చాను. పాపం! యీ పసి దూడను చూడండి యెంత నిశ్చింతగా నిరాలోచనతో హాయిగా నిద్రిస్తున్నదో!” అన్నది.

ఆమెహస్తాలనుబట్టుకుని పైకిలేవనెత్తి శిరస్సును దుతూ “దానినిశ్చింత సరే, నీ నిశ్చింతయేమిటో కాస్త చెప్పు? ఓప్రక్క హోమాలు, క్రతువులు, పూజలు జరుగు చున్నవి. మరోప్రక్క వేలమందికి భోజనాదులు, సంభాన నలు, వస్త్రదానాలు వరుసగా జరుగుతున్నవి. వీటన్నిటిని సాగించి నీవు ఆవుదూడతో ఆడుకుంటున్నావా నిర్మలా!” అని మందహాసంచేసింది భవానీ.

“మీగూ, బాబుగారూ వుండగా నాకు ఆదుర్దానడ వలసిన అనసరమేముంది అమ్మా!” అన్నది నిర్మల.

“మేము వున్నా ప్రేక్షకులలాంటివాళ్ళము. ఆ కర్తృత్వమంతా నీదిగనుక, బాధ్యతా నీదే” అని చెక్కిలి మీద మృదువుగా ప్రేళ్ళమొనలతో మీటింది భవానీ.

“బాధ్యత నాదేననుకుని యెప్పటికప్పుడు ఖంగారు పడుతూ చిందులుతొక్కుతూ కైవారాలుచేసినా, గొంతు చించుకుంటూ కేకలువేస్తూ బారలుచాచినా వాటిని గాడితో సూటిగా పెట్టనప్పుడు నలువపు అమ్మా. రైలుయింజనులో యెన్నిబోల్లులు ఫిటింగులు తీగలు వున్నా అన్నిటినీ సవ్యం

చేసి చక్రకాలను పట్టాలమీదపెట్టి యింజన్స్‌వారుచేసి ప్రక్క
 నీటుపై నిశ్చింతగాకూర్చుని చూస్తుంటే బండి బాహుటంగా
 నడుస్తూనేవుంటుంది. అమరకం సరిగాచేసినపుడు అన్నీ
 బాగానే పనిచేస్తుంటవి. డ్రైవరు కేవలం నీనరీలుచూస్తూ
 కూర్చోవచ్చు. కార్యభారాలుకూడా అంతే. ఆదుర్దాలవలన
 సాగవు. సక్రమఅమరకాలవలన సాగుతవి. ఈ సర్వసృష్టికి
 మూలకారకుడైన భగవంతుడు సర్వాన్ని కేవలం సంకల్ప
 శక్తితోనే చేయగలుగుతాడు. కావాలన్నది సంకల్పం
 ద్వారా చేసి వదులుతాడుగాని, ఏమవుతుందో యెలావుం
 టుందో అని చింతించడు. సర్వాన్నిసృష్టించి కీతిప్పి రైలు
 యింజనులోని డ్రైవరునలె నిశ్చింతగా వుంటాడు.” అంటుం
 డగా మధ్యలోనే భవానీ కల్పించుకుని, ఆమె శిరస్సును
 తనహృదయాని కదుముకుంటూ “అదిసరేగాని, ఆ లలితను
 వంటింట్లోకి చేర్చావెందుకు?” అన్నది.

“ఇంతకుముందు నేను చెబుతున్నది అదే. ఇంజను
 లోని ఒకనట్టు పోయినపుడు చేతితోపట్టి అయినా నడుపటం
 మేధావిపని. ఆ స్కూక్రికు సరిపోవునట్టు లభ్యమైనపుడు
 దాన్ని అమర్చి తనప్రేలుకు విశ్రాంతియిచ్చుట మంచిదే
 గదా” అన్నది నిర్మల. భవాని ఆమెచెవిమెలివేస్తూ, “నీవు
 చెప్పేది సరిగా చెప్పు, నాకు అర్థమవుటలేదు” అన్నది
 భవానీ.

“నన్నుక్షమించండి అమ్మా. నా జన్మజన్మల పూజా
 ఫలితంగా మీకు, బాబుగారికి నా చేతిమీదుగా భోజ
 నాదులు తయారుచేసి వడ్డించే భాగ్యం లభించింది. ఈలో

కంఠో నాకున్న అన్నిటికంటె యీ హక్కును వదులుకో వలసివస్తే భరించరానిబాధ కలుగుతుంది నాకు, అయినా, యీ కార్యభారాన్ని నేను లలితమ్మగారి కప్పగించవలసి వచ్చింది. నేను తయారుచేసినవి వారు భుజించరు. రెండోది వారిని సర్వవిధాలా ఆదరించుట మనకర్తవ్యంగదా!” అన్నది నిర్మల.

“నీవు చిన్నదానివైనా చాలా వివేకంకో మెలగి నట్లే తోస్తున్నది కాని, యీవిషయంలో నా మనస్సు యెందుకో నొచ్చుకుంటున్నది నిర్మలా” అన్నది భవానీ. పాలేరు ఏదో పనిమీద పిలిచినందున వెళ్ళిపోయింది నిర్మల.

గోశాలనుంచి పాలబక్రెట్టును వంటగదివసారావరకు తెచ్చి “లలితమ్మగారూ, యీ పాలు లోపలకు తీసు కెళ్ళండి.” అని పిలిచింది నిర్మల. “లోపలకు తీసుకురా నిర్మలా” అన్నది లలిత. కాని మారుమాటలేకుండా నిర్మల అచటే నిలచివుంది. చేతిలోనిపని పూర్తిచేసుకుని లలిత బయటకొచ్చి చూసి విస్తుపోతూ “అదేమిటి! లోపలకు రావటానికి సంకోచమెందుకు?” అన్నది. “మీరు ముందు పాలబక్రెట్టును తీసుకెళ్ళండి అమ్మాయిగారూ” అన్నది నిర్మల.

“ఒకమాట అడగాలని యెంతోసేపటినుంచి అను కుంటున్నాను. ఒకేరకమయినచీరెలు నూటఒకటి కావాలన్నావుట యెందుకు?” అని అడిగింది లలిత.

“జరుగుచున్నపూజలలో అదికూడా ఒక తతంగం.

యేరూపంలోనై నాసరే మీ మేన తగారి పేరిట నూట ఒక్క నుంది ను తయిదువులకు చీరెలు ఇప్పించాలనుకున్నాను. అవి ఒకేమాదిరి ఒకేఖరీదువి అయివుండాలని నా అభిలాష, అంతే” అన్నది నిర్మల.

“మా మేన తగారి పేరిట మీ రెండుకు దానమీయ దలచాలో చెప్పగలవా?” అని అడిగింది లలిత.

“దానమిచ్చేది నేనుగాదు, శివప్రసాద్ బాబుగాడు. వారితండ్రిగారి పేరిట ధర్మశాల నిర్మితమైంది. అక్కడిపూజ లలో వారితల్లిగారి పేరిట 101 చీరెలు దానంచేస్తారు” అన్నది నిర్మల.

“ఇది స్వయంగా ఆయన మనోభీష్టమేనా? అయితే, ఈ చీరెలను యెవరికి దానంచేయదలచారు?”

“జరుగుచున్న యీ కార్యాలన్నీ యెవరి మనోభీష్టము ద్వారానో వారి ద్వారానే యిదీ జరుగుతున్నది. ఆ 101 చీరెలు బీద్రబాహ్మణమహిళలకు దానమిస్తారు. అయినా మీరు అన్యథా తలంచక శివప్రసాద్ బాబుగారికి తోడుగా నిలువండి అమ్మాయిగారూ! వారు మీ స్వంత బావగారు; వారిమీద మీకూ కావలసినంత చనువు ఆదరము వున్నవి. వారికీ రీలో మీకీ రీ వుంటుంది గనుక మీ బాధ్యతను మీరు గుర్తిస్తే, అందులోనే మీకు ఫలితం లభ్యమవు తుంది” అన్నది.

ఉరుకులమీదవచ్చిన గంగులు “నిర్మలమ్మగారూ, ఒక్కమాట విని పోండి” అని రొప్పతూ అన్నాడు.

“ఏమిటో చెప్పు గంగులూ?” అన్నది ఆమె అక్కడేవుండి.

లలిత పాలబక్రెటు లోపలవుంచి, గంగులువైపు తిరిగి చూస్తున్నది. “సంభావనలకు డబ్బుతీసుకురమ్మన్నాడు భరద్వాజగారు” అని మళ్ళీ సణుగుతూ “కొంతమంది తగాదాలుపడుతున్నారమ్మా. ఇంతవరకు ప్రతిఒక్కరికి అయిదు పావులాలసంభావన లేయిస్తువచ్చారుట. యిప్పుడు భరద్వాజ బాబుగారు కొందరికి పదిపావలాలు, కొందరికి మూడుపావలాలు, కొందరికి అయిదుపావలాలు యిస్తున్నారట. అందుకని వారిలోవారే కుమ్ముకుంటున్నాను” అని ఆమెనంక యింకా యేదో చెప్పనున్నట్లు చూశాడు. ఇచ్చేవారిబుద్ధి పొందేవారిప్రాప్తానుసారం కలుగుతుంటుంది; అందుకు వాదనలెందుకు? ఎవరిప్రాప్తం వారిది. ధర్మంలోకూడా సమానత్వంకొరకు పోరుసలుపుట అవివేకం” అని చిన్నగా నవ్వునుప్రదర్శిస్తూ, తన చెంగునున్న తాళంచెవులగుత్తిని తీసి, “అమ్మాయిగాగూ, ఇదిగో యీ తాళంచెవులు తీసుకుని, సంభావనలకని వేరుగావుంచిన డబ్బులోది యెంత కావాలో గంగులుకు యిచ్చి పంపండి.” అన్నది.

లలిత తాళంచెవులు అందుకుని సంకోచంలో నిలిచి వుంది.

“వారి కా పెట్టె రాదులే; మీరే యివ్వండి. నిర్మలమ్మగారూ” అని నేత్రాలు పెద్దవిగాచేసి కోరగా లలిత వైపు చూస్తున్నాడు గంగులు. నిర్మల నవ్వురేఖనుప్రదర్శిస్తూ “పరవాలేదు, ప్రయత్నిస్తే తెలియనివికూడా తెలుస్తవి; అంతే, మీను వెళ్ళి సంభావనలకు కావలసింది గంగులు

ద్వారా నాన్నగారికి పంపండి అమ్మాయిగారూ” అని బయటకు వెళ్ళిపోయింది.

కాలేజీనుంచి సాటిప్రాధేనర్లు వచ్చినపుడు వారికి సత్కారాలుచేసి, ఆలయములో, ధర్మశాలలో జరుగుచున్న హోమక్రతువులకర్మకాండలు చూపి, పీటన్నిటికి మూల విరాట్ అయిన నిర్మలను పరిచయంచేయాలని శివప్రసాద్ అటూయిటూ యెంతవెదికినా కనిపించక, విసిగిపోయి వారిని సాగనంపాడు. ఆగంతుకులను పంపి లోపలప్రవేశించినదే తడవుగా నిర్మల యెదురుగా నిలిచివుంది. “ఇంతసేపు వెదికాను, యెక్కడున్నావు? వారికి నిన్ను పరిచయంచేయాలనుకున్నాను. వారినిపిలుస్తానుండు.” అంటూ ఆయన తిరుగుముఖంకాబోయాడు.

“ఆగండి బాబుగారూ, పెద్దపెద్దవారిలో నాకు పరిచయమెందుకు చెప్పండి. అందరితో పరిచయంకావాలి, పేరు ప్రతిష్టలు కావాలి అని నాకులేదు. నాకు మీ పరిచయాలు మీ ఆదరాఱూ చాలు.” అని మందస్మితవదనంతో అన్నది నిర్మల.

“నీవు యింతవరకు యెక్కడున్నావో చెప్పుముందు” అన్నాడు

“గోశాలగదిలో కూర్చున్నాను,”

“అక్కడెందుకున్నావు?” అన్నాడు శివం.

నిర్మల:- ఆ వచ్చిన అతిథులకంటపడకూడదనే.

శివం:- వారికి పరిచయమయితే కలిగేనష్టం?

నిర్మల:- “ప్రయోజనంమాత్రం యేమిటంటారు?

శివం:- మర్యాదకొరకు, సభ్యతకొరకు.

నిర్మల:- మీ పేరుప్రతిష్ఠల పెంపులో మర్యాదం టుంది, మీ ఆదరసత్కారాలలో సభ్యతటుంది గాని, నాబోటి అనాథ మీమధ్య నిలుచుటలో మర్యాదెలావుంటుంది బాబుగారూ?

శివం:- అనాథ అనేమాట అనవద్దని ఎన్నోమారులు అన్నాను.

నిర్మల:- మీరు అన్నప్పటికి తననుతాను మరచుట ఆత్మవిధ్వంసకమవుతుంది బాబుగారూ.

శివం :- ఆత్మను కించపరచుకోనటం ఆత్మవికాసానికి అడ్డుపడుతుంటుంది నిర్మలా. ఆత్మవిశ్వాసం ఆత్మాభివృద్ధికి సంజీవినిలాంటిది. మొగ్గ పుష్పంగాను, పుష్పం పిందగాను, పిందె కాయగాను, కాయ పండుగాను పొందు దశలు యధార్థసత్యాలు. ఈ అంతర్దశలలో యేదశలోనిప్రభావం ఆ దశలోనే వుంటుంటుందిగాని, అన్నిదశలలోని ప్రభావము ఒకటిగా వుండజాలదు. మానవుడుపోందే దశలుకూడా అలాంటివే. జీవితంలో విజ్ఞానం వృద్ధిపొందుతూనేవుంటుంది. ఆర్థికస్థితి తారుమారు అవుతుండవచ్చు. గనుక మానవుడు యెల్లప్పుడూ ఒకటిగావుండలేడు. నీవు శాశ్వతమైన అనాథ వుగా యెలా యెంచుకుంటున్నావు నిర్మలా? ఏదిఏమయినా, నీవు ప్రస్తుతం అనాథవుగాదనిమాత్రం గుర్తుంచుకో. మరో విషయం; తాళంచెవులు లలితకిచ్చావుట యెందుకు?

నిర్మల:- నా కెలా సంప్రప్తమైననో ఆమెకూ అలానే సంప్రప్తమయినవి.

శివం:- అలా సునాయాసంగా అనేయకు. ఆ పెట్టెలో విశేషవిలువచేసే మాఅమ్మగారినగలుకూడా వున్నవి.

నిర్మల:- నగలేగాను, పదివేలకుమించి, ధనంకూడా వున్నసంగతి నాకు గురే.

శివం:- అయితే, అంత నిర్లక్ష్యంగా వాటి నామె కెలాయుచ్చావు?

నిర్మల:- నా కా భయంలేదు గనుకనే యిచ్చాను. మీరు నన్ను యెలా విశ్వసించారో నేనూ ఆమెను అలానే విశ్వసించానంటే నమ్ముతారా?

శివం:- నమ్మినవారికి ద్రోహంచేయలేనితత్వం నీది, నమ్మినవారిని ద్రోహంచేసేతత్వం వారిది.

నిర్మల:- అది మీ భ్రమకాకూడదా బాబుగారూ! నేను పుట్టదొంగను. పాపం ఆమె అమాయకురాలు. మానవులను విశ్వాసంద్వారానే విశ్వస్తంచేసుకోవటం సులభసాధ్యమని మీద్వారా నేను నేర్చుకున్నాను. దొంగ చేతిలోనే సర్వాన్ని విశ్వసించి పెట్టినపుడు దొంగిలిస్తాడను కోనటం పొరపాటని, అతను ప్రాణమొకెత్తుగా కాపాడుతాడని మీద్వారా నేను పొందిన అనుభవము.

శివం:- నీవుచేసింది మంచిపనిగాదనిమాత్రం అనక తప్పదు.

నిర్మల:- గంగులు మీకు బాగా నూరిపోశాడను కుంటాను.

శివం:- వాడు చెప్పకపోయినా యీవిషయాలు నాకు తెలియనివికావు.

గావుకేకలు పెట్టుకుంటూ నచ్చిన గంగులు రొప్పుకుంటూ “బాబుగానూ, అక్కడ పెద్దపెట్టున పోరాటం జరుగుతున్నది. గట్టిగా తిట్టుకుంటున్నాడు. నర్సిబాటు చేయబోయిన ధర్మయ్యగారిని రెండుతిట్టి అనతలకు నెట్టి వేశాడు భరద్వాజ గారు.” అన్నాడు.

“ధర్మయ్య అక్కడ యేమిచేస్తున్నాడు?” అని శివం అడిగాడు.

“నేను పసితనంనుంచీ యియింటిలో నాకరిచేస్తున్నానుగాని, ఇంతసేపంగా యెన్నడూ యెవరూ అనలేదు,” అని కన్నీరుపెడుతూ ప్రక్కన నిలిచివున్నాడు బాబుగారూ” అన్నాడు గంగులు.

శివప్రసాద్ ఆసుర్దాలో వెళ్ళిపోయాడు.

భరద్వాజశాస్త్రీగారికి, యజ్ఞక్రతువులోపుండి స్లోకాలు జపిస్తున్న విప్రనరుకు చిన్న పేచీవచ్చి, వికృతరూపం దాల్చింది. మంత్రోచ్ఛారణలో అపశృతులొస్తున్నది భరద్వాజగారివాదన. ఉచ్చరించుటలో దోషంలే నేలేదని, అయినా అంతకంటే ప్రధానమైనవిషయం ఆ ఉచ్చరిస్తున్నవ్యక్తి తా నుచ్చరిస్తున్న శబ్దభావాలు తెలిసి యేకాగ్రమైన ఆ భావధ్యానతోనే ప్రచ్ఛరించునపుడు అపస్వరాలననుస్యలేకుండానే సత్ఫలితం లభిస్తుందని క్రతువులుపు విప్రనరులవాదన. భావార్థం తెలిసినా తెలియకపోయినా బీజాక్షరాలకలయికను తూచినట్లుచ్చరించితే ఆ ఫలితం అప్పటికప్పుడే కనిపిస్తుందని భరద్వాజగారి అభిప్రాయం. ఉచ్ఛారణకంటే వానస్పలోని జ్ఞానదీక్ష ముఖ్యమని వారి అభిప్రాయం. ఈ విభిన్నాభి

ప్రాయాలతో చెలరేగిన వాదప్రతివాదాలు ప్రేక్షకులకు మరింత వినోదాన్ని కల్పించినవి.

శివప్రసాద్ యీ వాదోపవాదాలను సద్దుబాటు చేయాలని విశేషప్రయత్నంచేసి విఫలుడయ్యాడు.

ఉగ్రరూపందాల్చిన భరద్వాజ చరచర యివతల కొచ్చి శివంహస్తాన్నిబట్టి బయటకుతీసుకొచ్చి “బాబూ, శివం! నీమాట విననందుకు మరేమీ అనుకోకు. అపస్వర ముతో బీజాక్షరాలు పలికినపుడు కీడుసంభవిస్తుంది నాయనా! నా చెల్లి దేవతాసమానురాలని అందరికీ తెలుసు. అలాంటి నా చెల్లెలివరపుత్రుడవైన నీకు కీడుసంభవించుటను నేను సహించలేని ఆదుర్దాతో పోట్లాడాను. ఈకాలంలో బ్రాహ్మణ త్వం యెక్కడ యేడ్చింది బాబూ! అంతా పొట్టకక్కుర్తి బ్రాహ్మణులయ్యారు. సరస్వతీకటాక్షం క్షీణించింది. మంత్రాలను తంత్రాలుచేసి మోసంతో లోకాన్ని ముంచు తున్నారు. దాతలకుజరిగే కీడునుగురించిగాని అపకారం గురించిగాని వారికి కించిత్ర ఆలోచనలేదు. కేవలం వారి ఆర్జనే తమ ఆశయంగా పెట్టుకున్నారు. అలాంటి స్వార్థంతో నేత్రాలుమూసుకుని జరుగుతున్న అత్యాచారాలను చూస్తూ వూరుకోవటం నాకు నచ్చదు. ఆస్తులతో యధార్థఅంతస్తులు రావు శివం; హృదయవై శాల్యంతో అంతస్తులు కలుగుతవి. వీరు సలుపుతున్న హోమ క్రతువులలో యేదో లోప మున్నట్లు, నీకు తత్సంబంధకీడు జరుగుతుందేమోనని నా మనస్సు ఆరాటపడుతున్నది బాబూ. కనుక నీవు నన్ను

అన్యథా తలంచకు. నేను అన్నిటిని సద్బాటుచేస్తాను” అన్నాడు కంఠస్థంచేసినపాఠంవలె భరద్వాజ.

వేడెక్కినమనస్సుతో విమూఢునివలె చీకాకును చిక్కబట్టుకుంటూ “రాబోయే కీడులపేరుతో ప్రశాంతంగా జరిగిపోతున్న కార్యక్రమాలలో కల్లోలం కలుగనీయకు మాయయ్యా. అసనసరంగా దూరదూరాలనుంచివచ్చినవారికి వేడుకబదులు విసకటనుకల్పించుట ధర్మంగాదు. ప్రశాంతంగా జరిగిపోనివ్వమని ప్రార్థిస్తున్నాను” అంటూ శివం అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయాడు.

ఉదయం 9గంటలసమయ మది. ఈోమగుండం ప్రక్కలనుంచి వేదోచ్ఛారణ గోశాలవరకూ ప్రతిధ్వనిస్తున్నది. దినకరుని కిరణప్రసారం తీవ్రరూపంలోవృద్ధీమాతపై ప్రవేశిస్తున్నది. అనంతాకాశంలోని మేఘగుచ్ఛాలు దూదిపింజలవలె శ్వేతమెరుగులతో చమకులుగ్రక్కుతూ తేలియాడుచున్నవి. గోశాలలోని గోవులు బీళ్ళకువెళ్ళుకొనుచున్నవి. గోవులు నిరీక్షిస్తున్నవి. కడుపులనిండా షాలు ద్రాగి గంతులు వేసినమీదట కట్టుగొయ్యలకు బంధించబడినందున, తమ స్వేచ్ఛనరికట్టినందుకు కోపంతో అటుయిటు లాక్కుంటూ బెదురుచూపులుజూస్తున్నవి. హోమాలు పూజలు యెన్ని ప్రక్కన జరుగుచున్నా తనపూజ తనపూజేయని యిప్పటివరకు గోశాలగదిలో పూజజరిపి గాబోలు బయటకు వస్తున్నది నిర్మల. ఆమెనుచూసిన గోవులు, వాటి సంతానము అత్యధికప్రేమాదరాలతో దృక్కులనుబరిపురూముట్టెలనుపూపుతూ, కర్ణాలను వాలాలను ఆడిస్తూ ఆహ్వా

నిస్తున్నది. సోము అనే దూడ తనమెడలోని చిరిమున్నను
 ఝనకో ఝనకో పని మ్రోగిస్తున్నది. నూజ్ జన్మించింది
 సోమవారముట, ఆ దూడ జన్మించిందాకూడా సోమవారమే!
 అందుకే ఆ దూడ పేరు 'సోమూ' అని నామకరణంచేసింది
 నిర్మల. పిల్లి అడుగులు వేసుకుంటూ వెళ్ళి సోమూ మెడను
 హస్తద్యయంతో పట్టి "యేమిటి గోలచేస్తున్నావు?" అని
 మందనంతో దంతాలుకరుచుకుంటూ అన్నది నిర్మల.

నంటశాలలో పనిముగించుకుని, యెవరికొరకో
 వెదకుతున్న లలిత గోశాలవైపుచూసి నిర్మలను గాంచి
 అంగలుపంగలు వేసుకుంటూ వచ్చి "నీకొరకే వెదకు
 తున్నాను. ఇక నానల్ల కాదు యీ భారంమోయుట" అని
 మలినముఖంతో అన్నది.

"అదేమిటలా అంటారు అమ్మాయిగారూ; చేసే
 వారికి పనులు యెప్పుడూ భారంకావు. అందులో యెవరి
 పనులు వారికి యెన్నటికీ భారంకాజాలవు," అని మందస్మిత
 వదనంతో అన్నది నిర్మల.

"నీవు నాకే భారమంతా అప్పగించినప్పుడు, నిజంగా
 నిష్కల్మషంగానే అప్పగించావనుకున్నాను కాని, మా
 నాన్నగారన్నట్లు యిందులోకూడా యేదో కుట్రవున్న
 దేమో అనిపిస్తున్నది" అన్నది మళ్ళీ.

"అది మీ అపోహ. నేను కుట్రలుచేయనలసిన
 అవుసరంలేదు; కుట్రలతో యీ కార్యభారాల నెందు
 కిస్తాను? మీకు కలిగినబాధ యేమిటో చెప్పండి అమ్మాయి
 గారూ" అన్నది నిర్మల.

“ఈ నాలుగురోజులనుంచీ నాజన్మలో యెన్నడూ చేయనంతపని చేశాను. నేను యెన్ని పనులుచేసినా, మిషను నలె చేస్తూనేవున్నా, నంటశాలలో యెన్ని పదార్థాలు యెంత ప్రయత్నంలో బాగాచేసినా, నేను యెవరినీ మెప్పించలేక పోతున్నాను. అడుగడుగునా నిన్నే అడుగుతున్నాను, నీపేరే జపిస్తున్నాను. నీవుచేస్తేనే వాటికి కుచిస్తవన్నట్లున్నది. పూజాగృహంలోకి మరెవరూ పోవీలులేదని పెద్దమ్మ మొహానే అన్నది. ఇవన్నీ నీవు అనిపించేవి చేయించేవి కావా చెప్పు? ఇవిగో యీ తాళంచెవులు నీదగ్గిరే వుంచుకో నా కక్కగలేదు. ఆదరము మన్ననలేని సేవలు నిరర్థకం” అని కఠినమైనకంతధ్వనితో అన్నది లలిత.

నిర్మల నివ్వెరపోతూ “అమ్మాయిగానూ, తొందర పడకండి. నేను మీ కిస్తున్న ఆధిక్యత నటనలతోను కుతంత్రాలతోను గాదు. న్యాయమని భావించి చేస్తున్నాను. అధికారాలు ఆధిక్యతలు కేవలం కుల మత ఆర్థిక అంతస్తులను బట్టి వారసత్వాలనుబట్టి అనురవని గుర్తించండి. నిష్కల్మషము నిష్కామముతోగూడిన త్యాగము అన్నింటినిజయించ గలదనికూడా మీరు గుర్తించాలి. ఈర్యాద్యేహాలు సాఘ్యతను సనుకూర్చజాలవు. అవి కేవలం ఆత్మను కించపరచుటకే వుపయోగపడుతవి. తాపత్రయము, మితిమించిన కాంక్షలుకూడా అలాంటివే. వాటిద్వారా పొందుటకంటే పోగొట్టుకోనటమే తథ్యము. మీ ఆశలకు అడ్డుగానిలవాలని నా ఆశయంగాదు. నన్ను నిందించినందువలన నాకు దుఃఖం లేదుగాని, మీ మార్గాన్ని మీరు మరచిపోతున్నందుకే

నాకు దుఃఖం. మితిమించిన ఆదరాలను ఆధిక్యతలను నేను భరించలేను అమ్మాయిగానూ. నేను అనాధబాలికగా ఇక్కడికివచ్చినసంగతి నా మనస్సులో అనుక్షణము మెదులుతూనేవున్నది. అనాధగానేవుంటూ కష్టంకో కాలాన్ని కొలవటంలోనే నా మనస్సుకు ఆనందం కలుగుతుంటుంది. కనుక పొందిన అధికారాలను పోగొట్టుకొనుటకు యిచ్చలేక బాధపడుతున్నాననుకోకండి. నేను వాటికి యెంత దూరం కావాలనుకుంటున్నానో అవి అంతగా నా శిరస్సుమీది కొచ్చిపడుతున్నవి. ఆ యదార్థరహస్యాన్ని తెలుసుకోవాలనే, కోరి మీ కీభారాన్నప్పగించాను. అర్థంలోనే నిరాశ చెంది, నన్ను నిందించకండి అమ్మాయిగానూ.” అన్నది గంభీరంగా.

“నన్నీంకా మోసగించాలనిచూడకు. యేమయినా చేయగలనుగాని, వీరిని మెప్పించుట, ప్రసన్నులనుచేయుట నా వల్ల కాదు. నీవు యేమీ తెలియనట్లు గోళాలలో కూర్చుంటున్నావు. అందరూ నన్నూ మా నాన్నగారిని నిందిస్తున్నారు. ధర్మయ్యను మా నాన్నగారు ఒక్కమాట అన్నందుకు పాతేళ్ళందరూ మా నాన్నగారిని నాయెదుటే అనరానిమాటలు అంటున్నారు. నచ్చినందుకు, హీనపర్చే విధానం తెలిసినపుడు యెక్కడకూర్చుంటే యేమి?” అన్నది యూర్వగా.

కించపడుతున్న ముఖంలో “అమ్మాయిగానూ, అలా అనకండి. హీనపర్చాలని నాకు యెన్నడూలేదు, వుండదు. దురుద్దేశాలతో దుఃఖాలను సమకూర్చుకోగలముగాని, సుఖ

సంచయంచేయజాలము. నే నెన్నఱు అలా వూహించలేదు. మీలోని అవిశ్వాసం దూరమవుటకు నన్నేమిచేయమంటారో చెప్పండి” అన్నది నిర్మల.

అశ్రుభరితనయనాలతో నిర్మలవంకతదేకంగాచూస్తూ వణుకుతున్నకంఠంతో “నీ వంటున్నదంతా నిజమేకావచ్చు. అయినా, యీ తాళంచెవులు నా దగ్గరవుండుట అందరికీ అయిష్టంగా కనిపిస్తున్నది. వీటిని నీవద్దనే వుంచుకుని, నాకు సరియైనమార్గం చూపుతూండు.” అంటూ లలిత తాళం చెవులను బలవంతంగా నిర్మలచేతిలో వుంచింది.

మందస్మితవదనంతో వాటినితీసుకుని, “మిమ్ము ప్రసన్నంగావుంచుతూ, మీ ఆశయసిద్ధివైపుకే మిమ్ము నడుపాలని నా ఆశయం అమ్మాయిగారూ. ఈ చిన్నియదార్థంలోని మర్మాన్ని గ్రహించు; నేను యీ తాళంచెవులకు యెంతదూరంగావుండాలనుకుంటున్నానో అవి అంతగా నా వైపుకే నడుస్తున్నవి. అప్రయత్నంగా తనవైపుకే వస్తున్న వాటిని నిరాదరంగా, నిర్హేతువుగా భయపడి కాలదన్నుట కూడా అవివేకంకాజాలదు” అన్నది.

నిర్మలచేతికి తిరిగి తాళంచెవులుచేరి మూడురోజులు గడిచిపోయినవి. అది ద్వితీయహోమక్రతువు యేడనరోజు. అదే ఆఖరిరోజు. భోజనపుయేర్పాట్లు భరద్వాజశాస్త్రిగారి ఆధ్వర్యంలో మరింత విశేషరూపంలో జరుగుచున్నవి. ఈ రోజు సంభావనలక్రింద అయిదువేలరూపాయలు పంచుటకు తొలిరోజునే కేటాయించివుంచినవిషయం విప్రవరులకందరికి విదితమే. ఆకారణంతోనే మరింత కోలాహలంగావుంది.

భరద్వాజహడావుడులతో శివం సంభావనలడబ్బుకొరకు నిర్మలకొరకు వెదకి ఆఖరియత్నంగా గోశాలగదివైపు వెళ్ళాడు. ఆమె గదిలో కటికినేలపై పడుండి, శివప్రసాద్ చెప్పిన పాఠ్యపుస్తకంలోని గౌతమునికథను పట్టిపట్టి చదువుచు “ద్వారా—రా—దుఃఖము” అని గుణిస్తున్నది.

ఆయన ప్రసన్నవదనముతో “ద్వారా దుఃఖముతో గాదు. దుఃఖముద్వారా దుఃఖమును పరిష్కరించుమార్గము కనుగొనెను” అని ఆమెదగ్గరగా వెళ్లి కూర్చున్నాడు. ఆమెమహా ప్రసన్నంగా లేచి కూర్చుని, చిరునగవును చిలికిస్తూ “మీ రిలా వచ్చారేమిటి?” అన్నది. “నీకొరకు వెతుక్కుంటూ వచ్చాను” అన్నాడు.

నిర్మల:- బాబుగారూ, బుద్ధభగవానుని బొమ్మను యింత వికృతంగా ముద్రించారేమిటి?

శివం:- ఆ పుస్తకాన్ని ప్రభుత్వంవారు స్వయంగా ముద్రించారుగనుక.

నిర్మల:- ప్రభుత్వంవారు ప్రకటించితే మరింత బాగా పుండాలిగాని, యింత వికృతంగా యెందుకున్నది బాబు గారు?

శివం:- ప్రభుత్వంవారు యదార్థసత్యాలనుగాదు, చూచేది, పాఠాలుప్రవాసినవారు బొమ్మలుగీసినవారు వలకు బడి సిఫార్సులు పున్నవారా కాదా అనేదే.

నిర్మల:- బాల్యంలో చదివినవి బాగా మనస్సులో నాలుకుపోతవి గనుక, పేటిని ప్రభుత్వం విశేష శ్రద్ధగా యెందుకు వేయరు బాబుగారూ?

శివం:—నీవుచదువుచున్న ఆ బుద్ధునిపాఠంలోని విషయాలు కొన్ని హాస్యాస్పదాలు. అయినా అది వ్రాసినవారు ప్రభుత్వవిద్యాశాఖవారికి నచ్చినవారు గనుక, దానిమీద ముద్రపడింది. అది బాలుకు చదువకతప్పదు. సరే, ఆవిషయాలకేమిగాని, సంభావనలడబ్బు యివ్వు నిర్మలా.

నిర్మల:—(చెంగునున్న తాళంగు త్తిని తీసి, ఆయనకిస్తూ) యివిగో తీసుకెళ్ళండి.

శివం:—నేను అడుగుతున్నది తాళంచెవులుగాదు, డబ్బు.

నిర్మల:—మీరే తీసుకెళ్ళండి బాబుగారు.

శివం:—ఆ పని నావల్ల జరుగదు. దాయటంగాని పంచుటగాని నావలన జరుగనిపనియని నీకు తెలుసుగా! (అంటూ తాళంచెవులున్న ఆమెచేతిని గట్టిగాపట్టుకుని తను లేస్తూ ఆమెనూ లేవలాగాడు.)

ఆమె చీరెకయినమట్టిని చూసి విస్తుపోతూ “అబ్బ! యీ చీరె అంతటా యిలా మట్టిచేసుకున్నావెందుకు” అంటూ తనచేత్తో దులుపుతున్నాడు. ఆమె మందహాసం చేస్తూ “నా చిన్నతనమంతా యీ మట్టిమీదపొర్లాడుతూ నే గడిపాను బాబుగారూ! అన్నిటికంటే దృఢమైందీ శాశ్వతమైందీ ఆ భూమేగదా!” అన్నది.

14 నిరపరాధికి శిక్ష

“సరే, ముందు పోయి, ఆ డబ్బు తీసుకురా,” అని ఆమెపీపుమీద తనకుడిహస్తంవేసి మృదువుగా నెట్టాడు.

ఇనప్పెట్టెతెరచిన నిర్మల విభ్రాంతురాలై అక్కడే కూలబడిపోయింది. అందులో యేమీ లేవు. శివబాబు తల్లి గారి నగలపెట్టెకుండా అందులోనుంచి అదృశ్యమైంది. అధీరురాలై ఆమె అలానే యెంతోసేపు వుండిపోయింది. అయిదునిమిషాలలో ఆమె హృదయాన్ని చిక్కబట్టుకుని, తిరిగి పెట్టెనుమూసి తప్పటడుగులు వేసుకుంటూ గోశాల వైపు నడిచింది. పృథ్వీమాత గిరగిరతిరిగిపోతున్నది. లేగ దూడలు పరిహసిస్తున్నవి. దినకరునికిరణాలు యమపాశాలనలె ఆమెను చుట్టివేస్తున్నవి. వేలాది బ్రాహ్మణోత్తములు ఆమె ముందు జేరి నిందిస్తున్నట్లు, బిచ్చగాండ్రు పరుషవాక్యాలు పలుకుతూ రాళ్ళుపువ్వుతున్నట్లు, శివబాబు నేత్రాలు రక్తమయంచేసి, పురిమిచూస్తూ హుంకరిస్తున్నట్లు, భవానీ తిట్టి తిట్టి పుమియుచున్నట్లు, భవంతుడు 'వెర్రిదానా,' అని పరిహాసిస్తున్నట్లు ఆమెమనస్సులో తిరుగుతున్నది నేత్రాలకు దృగ్గోచరమవుచున్నది. ముందుకు కాలువేయను సత్తువలేక అక్కడే కూలబడిపోయింది.

అప్పుడే పొలంనుంచినచ్చిన పాలేరు ఆ దృశ్యం చూసి గావుకేకలు పెట్టి, అందరనూ పిలిచాడు. తుణంగులో పూజలోనిజనమంతా చుట్టుముట్టి వింతగా చూస్తున్నారు. గదిలో పలినుంచి నచ్చిన శివం యీ దృశ్యాన్ని చూసి విచలితుడై "అమ్మా" అంటూ భవానిని కేకపెట్టి, ఆమెను లేవనెత్త ప్రయత్నిస్తున్నాడు. ఏదైనా పుగురుముట్టిందేమోనని కేకలు పెట్టాడు. అరగంట జరిగిపోయిందిగాని, ఆమె కింకా పూరి స్పృహరాలేదు.

ఎవరుయేమైనా, భగవంతునిపేర జరిగే కార్యక్రమాలు ఆగపేలులేదు. అందువలన భరద్వాజశాస్త్రిగారి ప్రేరణతో తప్పనిసరై శివం విమూఢునివలె అచేతనానస్థులొపున్న నిర్మలచేతిలోని తాళంచెవులను తీసుకొని కార్యోన్ముఖుడయ్యాడు. పెట్టెతెరచిన శివం ఖంగారుపడుతూ “అమ్మా, యిందులో యేమీలేవు!” అనికేకలుపెట్టాడు. నిర్మలవద్దనున్న గుంపు ఒక్కమాటుగా యిటువైపు కదిలింది

ఉరకలుదొక్కుతున్న ఉద్వేగంతో “ఏమిజరిగింది నాయనా?” అంటూ చెంతకుచేరి, వంగి పరికిస్తున్నాడు. గుంపులోనుంచి ఒకరు “వినలేదూ కేక! పెట్టెలో యేమీలేవట. యెవరో తస్కరించివుంటారు” అన్నారు.

“ఒరే శివం, యెంత మోసంజరిగింది. ఘోరంజరిగింది. యేమేమిపోయినవి నాయనా?” అంటూ భరద్వాజ తానే అందరియెదుట పెట్టెతెరచి, అందరూ చూచుటకు నీలుగల్పించి, కంపిస్తున్న శరీరంతో “ఇంకేముంది. కొంపమునిగింది. మా సోదరినగలుకూడా పోయినట్లున్నవి. నగలు, డబ్బు పెట్టెలోవున్నంతవరకు చేతబట్టారు. ఎంత ఘోరం!” అని అటూయిటూ పరికించాడు. చేరిన జనం అత్యధిక శ్రద్ధతో వినోదాన్ని తిలకిస్తున్నారు. శివం మాటా పలుకూ లేని శిలాప్రతిమవలె కూలబడివున్నాడు.

భరద్వాజ ఆవేశభరితుడై “ఈ మాయ యెలా జరిగిందో తెలుసుకోవలసినవిషయమే. పోయినసొమ్ము తక్కువ కాదు. నా సోదరిసొమ్ములు అతివిలువైనవి. ఇలాంటినొంగతనం బయటనుంచివచ్చినవారివలన మూత్రం జరుగుట అసా

ధ్యం. ఇలాంటిసమయంలో అధైర్యపడి కూర్చుంటే పనిజరుగదు శివం. ధైర్యంవహించి ఆచూకీ తెలుసుకోవాలి. ముందు జాగ్రత్తకేనా యిపుడు చాలా యోచనతో చర్యతీసుకోవాలి” అన్నాడు.

“బయటపడిపోయిన ఆమెచేతిలోనుంచే తాళం చెవులు శివబాబుగారు తీసుకున్నారు” అన్నాడు గుంపులో ఎవరో. “మరెవరో దొంగలొస్తారా? అవకాశంచిక్కినపుడు చేయగలవాళ్ళే చేస్తారు. ఆ పిల్ల పన్నాగమే అయివుంటుంది. తనమీదికిరాకుండా తప్పించుకోను మూర్ఖురాలి వలె యెత్తువేసి కూర్చున్నది.” అంటూ భరద్వాజగారు గొడవచేస్తూ, బయటికివచ్చి జనాన్ని తనచుట్టూచేర్చుకుని, దుఃఖింతోగూడినకంఠంతో సవిస్తరంగావివరిస్తున్నాడు “మానాన్నగారు చనిపోయి యేలోకంలో వున్నాడో, ఆయన స్వయంగా చేయించిపెట్టిన మా చెల్లెలినగలు నేడు తస్కరించబడినవంటే, పైనున్నవారిఆత్మ మా చెల్లెలిఆత్మ ఎంత ఘోషిస్తాయో” అని వాపోతూ, హృదయాన్ని కుదుటపర్చుకుని స్థిమితపడి రఘునాథద్వారా పోలీసుకు రిపోర్టు పంపాడు.

నిర్మలకు స్పృహవచ్చి తిరిగి నిమిషంలో తెలివి తప్పిపోతున్నది. స్పృహకలిగినక్షణంలో యీఘోరం మనస్సుకు అఘాతంకల్పించి, కల్లోలితురాలై చైతన్యహీనురాలై పడివుంటున్నది. శివప్రసాద్ కీ ఘటనవలన జరిగిన నష్టానికంటే యివ్వనున్నసంభావనలు ఆగిపోనటం, వేలమందికి యీవికృతకార్యం తెలియుట తలవంపులని, తనెంతో జాగ్రత్తగా పదిల

పరచిన తల్లి నగలు, నేడు అదృశ్యమవుట, తనతల్లి నేడే తనకుదూరమయినట్లు అంతూహంతూలేని ఆలోచనలతో మనస్సు దిమ్మెత్తిపోయి, యెన్నికలలో పరాజయంపొందిన న్యక్తికి ప్రచారఖర్చులకుచేసిన అప్పులవారంటు అప్పటి కప్పుడే నచ్చి మీదపడినపుడు, యెన్నికలలో ప్రత్యర్థులఎడ చేసిన సవాలులకుప్రతిగా చానమోదను కర్రలతో ఎదుట నిలిచినపుడుండు స్థితే కలిగింది శివప్రసాద్ కు. ఆయన మనస్సు పనిచేయుట మానివేసినట్లున్నది. నిర్జీవివలె లేచి తప్పటడుగులు వేసుకుంటూ శయ్యపైకి చేరి దీర్ఘనిట్టూర్పులువిడుస్తూ అటూయిటూ దొర్లుతున్నాడు.

భరద్వాజగారి సహకారంతో పోలీసు వారు రిపోర్టును తయారుచేసుకున్నారు. భరద్వాజగారే యింటికానుండు హోదాతో వాగ్ములమిచ్చాడు. తన అనుమానం పూర్తిగా ఆ పిల్లసిగాదే వున్నదని, తాళంచెవులు ఆమెనద్దనే వుంటున్న నని, ఆవిడ యెన్నోమాదులు దొంగతనాలుచేసి బైళ్ళకు వెళ్ళిందని, ఆమెనృత్తి దొంగతనమేననీ, తనమేనల్లుడు జాలిలో చేరదీసి ఆదరించినందఁడు తిన్నయింటికే కన్నము వేసిందనీ, క్రితంరాత్రే దొంగతనం జరిగివుంటుందనీ ఆయన సవినరంగా చెప్పాడు.

సోక్షులు గట్టివారే లభ్యమైనారు. తాను శివప్రసాద్ గారిని పిలువను రాత్రి వచ్చినట్లు, ఆసమయంలో నిర్మలా నూర్జహాన్ యెవరికో యేదో యిస్తున్నట్లు, ఆ న్యక్తి చాలా యెత్తరిగాను మహమ్మదీయునివలె నున్నట్లు, పై జామాధరించి వున్నట్లు, పెట్టెలోవున్నవన్నీ తెచ్చానా, అని అతను

ఆమెను ప్రశ్నిస్తున్నట్లు, ఆమె ఆతంజో గుసగుసలాడుతూ
'నీవు నేనుగా హైదరాబాద్ వెళ్ళిపో, నేను వారంతరువాత
వచ్చి వేస్తాను' అన్నట్లు, తననుచూసి ఆ యిరువురు వెలవెల
బోయి చాటుకుపోప్రయత్నించినట్లు మొదలగు వివరాలతో
అతిథైర్యంగా వాగ్మూలమిచ్చాడు రఘునాథ శాస్త్రి.

ఒక పైజామాధరించినవ్యక్తి మూడునాలుగురోజుల
నుంచి నచ్చిపోతున్నట్లు, వీలుచిక్కినపుడల్లా ఆమెతో సంభా
షిస్తున్నట్లు, వారిరహస్యసమావేశాలు కడు దీర్ఘమైనవిగా
తనకు తోచినట్లు, వారిరువురిమధ్య స్త్రీపురుషసంబంధముండి
వుండవచ్చునని తా నూహించినట్లు, వారు యేనో నిర్ణయాలు
చేసుకుంటున్నట్లు, దూరానవున్న తనకు కనిపించినపుడు
లేచిపోయేగొడవమాత్రమేగాబోలు ననుకున్నాననీ, గత
రాత్రి ఆపైజామావ్యక్తి యేదోమూటతీసుకుని బెదురుబెదురు
బిత్తరిచూపులతో వెళుతున్నాడనీ, ఆమూటలో యేదో
పెట్టెఆకారంది వున్నట్లు కనిపించిందనీ, అతను బస్సుస్టాండుకు
వెళుతున్నట్లు తనకు తోచిందనీ గాలానధానులుగారు
వాగ్మూలమిచ్చారు.

పోలీసువారికి పూర్తి కేసువినరాలు తెలిసినట్లు, నేర
మంతా తేటతెల్లమయి ముద్దాయిలిద్దరు తమయెదుట నిలిచి
నట్లయి, గోశాలపంచలోనున్న నిర్మలానూరజహన్ వద్ద
కెళ్ళారు. ఆమె అర్థనిమిలితనేత్రాలతో దీర్ఘమైన నిశ్వా
సనువిడుస్తూ తనచేతిని ముఖంమీద కప్పకున్నది. కను
కొలకులగుండా ఒక్కటొక్కటిగా అశుకణములు దొర్లు
కుంటూ నస్తున్నవి.

పోలీసునారు ధమకీలతో తమనేర్పునంతటిని పువ
యోగించి ఆమెను యెన్నివిధాల ప్రశ్నించినా ప్రయోజనం
లేక విఫలమై ఆమెను తమ వాన్లో తీసుకెళ్ళి కారాగార
అతిధిగా స్వీకరించారు. ఎస్. ఐ., కానిస్టేబుల్లు ఒకరితరు
వాత ఒకరుగా చావమోది, ఆమెచేత చెప్పించాలని ప్రయ
త్నించారు. యెన్నినిందించినా యెన్నితిట్టినా యెన్నికొట్టినా
“నాకు తెలియదు” అన్న సమాధానందప్ప మరేమీ ఆమె
నుంచి పొందలేకపోయారు. ఆమెశరీరమంతా దెబ్బలతో
కంగిపోయింది. వీపుమీద చర్మంచిట్లించేమో రక్తం గుడ్డల
కవుతున్నది. పోలీసునారి నిందలకు దెబ్బలకు ముందున్న
దుఃఖం యిప్పుడు ఆమెలో కనిపించుటలేదు. నిందలు దెబ్బలు
ప్రారంభమయ్యాక ఆమె అశ్రువులుకూడా ఆగిపోయినవి.
ముఖమండలంలో యిప్పు డంత కుములుతున్న బాధ కనిపిం
చుటలేదు.

పట్నాలుతప్పిన ఎక్స్ప్రెస్రైలులోని ప్రయాణీకులు
దిగి గుమిగూడి కలనరంచెందుచున్నట్లు హోమక్రతువుల
లోని విప్రవరులు చెదరి, పూజారులు పూజలునదలి, వంట
బ్రహ్మణులు వంటశాలలు నదలి, గుంపులుగుంపులుగా
చేరి కలకలారావంచేస్తున్నారు. అభ్యాగతిగా యింట్లోచేరిన
దానికి అంత ఆధిక్యతయిచ్చినపుడు అసర్ధం జరుగకుండా
యెలావుంటుందని, కనకపుసింహాసనంపై శునకాన్ని
కూర్చుండబెట్టినట్లు జాతి నీతి లేనిదాన్ని చేరదీయుట మహా
అపరాధమని, దొంగచేతికి రత్నాలసంచిని దాయమని
యిచ్చినట్లు దానిచేతికి తాళాలిచ్చుట వెర్రితనమని, నీతి

జాతిలేని తనలాంటి యెవడితోనో సంబంధంవుండివుంటుంది, వాడికిచ్చి పంపివుంటుందిగాని, భరద్వాజనుహాశయుడుంటు వలన దానిఆట పూర్తిగాసాగలేదని కింవదంతులుగా చెప్పు కుంటున్నాడు.

రఘునాథశాస్త్రి ప్రత్యక్షంగా దాని దొంగవ్యవహారం చూసికూడా పట్టుకోకపోవుట అపరాధమని, బాలావధానులు దారిలో మూటతో వెళుతున్నవానిని చూసి నపుడు పోలీసులకు అప్పగించితే యీ దుర్దశవచ్చేదిగాదని; ఇంతమందిని మంత్రంతో మైదుచేసినట్లు చేయగలిగినా భరద్వాజశాస్త్రిగారిని మోసంచేయలేకపోయిందని, మొదటి నుంచి ఆయన దానిచర్యలను కనిపెడుతూనేవున్నాడని, పీడను జడ్జిలనుస్తతం చకితులనుచేయగలిగిన భరద్వాజ శాస్త్రిని మోసగించుట ఎవరితరమూగానిపని అని, ఈ సమయంలో ఆయన లేకపోతే ఆ దొంగది పలాయనమై వుండేదని, పోలీసులకు అప్పగించేముందు బాగా చావచితక మోదితే దానినోటితో అదే ఒప్పుకునేది, స్వయంగా అందరూ వినే అవకాశంకలిగేదని మరికొన్ని కూటమిలు అనుకుంటున్నవి.

ఆ దొంగముండ మాంత్రికురాలేనని, మంత్రతంత్రాలతో యింటిలోనివారిని నశంచేసుకుని పిచ్చివారిని చేసి ఇన్నాళ్ళు ఆడించిందని, లోగడకూడా ఈఇంటిలో ఎంతో ధనం దోచివుంటుందని, నేడు దానిచెడుగోజులు గనుక భరద్వాజబాబుండటాన పోలీసుల నశమయిందని, పోలీసులు చావమోదకామానకు, నాస్తవం చెప్పకాతప్పదు,

డబ్బూ నగలూ దొరుక తవి, ఆ తరువాత దానికి పదిసంవత్సరాల జైలుశిక్ష ప్రాప్త పువుతుందనీ మరికొంద రనుకుంటున్నారు.

పూజాగదినుంచి బయటకొచ్చిన భవానీ కీ గందరగోళం అగమ్యంగా కనిపించింది. ఆమె పూజానిమగ్నురాలై వుండగాకూడా బయటికలకలం కొంత వినిపించింది గాని, ఆమె తనపూజ భగ్నంతాకుండుటకు, తన పుచ్చారణ తనకే వినిపించునట్లు పెద్దగా జపించసాగింది. అంతటా గుంపులు గుంపులుగాచేరి చెప్పకుంటున్నవారిలోనుంచి భవానీని దర్శించినవారు పరువు తెత్తుకుంటూ వచ్చి దుఃఖాన్ని పూరించుకుని “తా మింతనరకు యెక్కడున్నారమ్మా? తమకొరకే యెదురుచూస్తున్నాము. ఆ దొంగముండ కొంప నిలువునా ముంచింది. యెక్కడి పూజాకార్యా లక్కడే ఆగిపోయినవి. యిహ పరలోకాలలో దానికి పుట్టుగతులుండవు. మీలాంటి ధర్మమూర్తులను మోసగించినవారికి దిక్కులేని హీన మృత్యువు తప్పదమ్మా!” అని యేకకంఠంతో అన్నారు.

ఆమె కిదంతా అయోమయం అంధకారంగా వుంది. కంగారుచెందుతూ “యెనరూ, యేమి జరిగింది?” అని అడిగింది భవానీ.

“ఏమిజరిగే దేమిటమ్మా, కొంపముంచితే ఆ తప్పుడు ముండ. పెట్టెలో పది వేలరొక్క మున్నదట, విలువైన నగలున్నవట. మొత్తం నిన్న సందెచీకట్లోనే చాటవేసిందట. అందరూ చూస్తుండగానే ఆ పని జరిగిందట. దాన్ని

చూస్తూనే, వచ్చి దొంగముండని పోలీసులన్నాడు” అని విన్నవించారు వారు.

ఆమె విచలితురాలై మూనముఖంతో అదురుతున్న అధికారానితో పెగిలిపెగలని కంఠంతో “మీ రంటున్న ఆ దొంగముండ యెవరు?” అన్నది.

“ఇంకెవరుంటారు, మీయింటిలోవున్న ఆ అనాథముండ నూరహానే” అన్నారు.

ఆమె నేత్రాలు తిరుగుతున్నవి. పృథ్వి కృంగుతున్నది. పాదాలు ఆనుటలేదు. హృదయం రైలుయింజనువలె దడదడలాడుతున్నది. అధికారులమాత్రం అదురుతున్నవి. క్షణంలో ఆమె మాట పలుకు లేకుండా నిర్జీవివలె కూలబడిపోయింది. మరో పుష్కరదళనమేదో వచ్చిపడినట్లు పెద్దగా అలజడి ప్రారంభమైంది. ఈ ఆపత్సమయంలో యీ కుటుంబాన్ని సంబాళించగల ఘటికుడు భరద్వాజగా రేనని వారి కొరకు వెదుకుతున్నారు శ్రేయోభిలాషులు. కొందరు ఆమె ముఖంమీద జలంచలకరించి పంకావిసురుతున్నారు.

అయిదునిమిషాల అనంతరం భవానీ తేరుకుని, కనులు తెరచి అటూయిటూ పరకాయించిచూసి, లేచి కూర్చున్నది. ఆమె చెవులు చిల్లులుపడేట్లు ఆమెమెరమెప్పులకొరకు బౌదార్యాన్ని ఐశ్వర్యాన్ని పొగడుతూ ఆ నీతి జాతిలేని దొంగముండను హీనాతిహీనంగా నిందిస్తున్నారు దగ్గర జేరిన విప్రులు.

భూకంపంతో పృథ్వి కంపించినట్లు భవానీహృదయం ఊగిపోతున్నది. శరీరమంతా శ్వేదంక్రమ్ముతున్నది. నెమ్మదిగా

దిగా లేచి నిలిచి, క్షణంలో శాస్త్రగూఢాపందాల్చి. “పొండి నాముందునుంచి. మీరు యెవరినిగురించి యేమీ చెప్పనన సరంలేదు.” అని ఖంగుమంటున్న కంఠంలో అన్నది. పొంగు యున్న పొలగిన్నెక్రింది ప్లా ఆరిపోయినపుడు క్షణంలో చప్పబడిపోయినట్లు వారిలోని అంతర్గత ఆనందోత్సాహాలు అద్భుతమైనవి. కాటుకపూసుకున్నట్లు ముఖాలు నల్ల బడినవి. వెనక్కు జారుకుంటున్నారు. ఆ మెఎదుటగాని ప్రక్కలగాని నిలచుట రెవరికీ యిపుడు సాహసంలేదు.

భవానీ కాలుగాలినపిల్లినలె అంగలుపంగలుకేసు కుంటూ గోశాలవైపు పెరటివైపు యెవరికొరకో వెదుకు యున్నది. అపుడే మా ర్కెట్టునుంచి వచ్చిన గంగులు దుఃఖాన్ని ఆపుకోజాలక బొలబొల విలపిస్తూ భవానీపాదాలమీద పడి “అమ్మగానూ, బజార్లో జరిగిన వృదంతమంతా విన్నాను. నిర్మలమ్మను పోలీసులు చావమోదారుట. మీరుకూడా ఆమెను శంకించి పోలీసులకప్పగించారా అమ్మగానూ?” అని యిక మాటపెగలక, ఆమెపాదాలను విడువకుండా విలపిస్తున్నాడు.

భవానీ దుఃఖం పొంగి పొరలుతున్నందున ఆగజాలక ఒకచేత్తో చెంగును ముఖానికడ్డంపెట్టుకుని, రెంకోహస్తంతో గంగులును లేవనెత్తి గాఢదికకంఠంలో “నాకు యేమీజెలియదు గంగులూ. పూజనుంచి నేను యింతకుముందే బయటకు వచ్చాను. ఈలోగా యిదంతా జరిగిపోయింది. శివం యెక్కడ గంగులూ?” అన్నది.

ఆమె యేదో ఆదుర్దాతో అటూయిటూ వెదుకుతూ

శివప్రసాద్ గదికి వెళ్ళి చూసి, స్థిమితంపొందినదానివలె కాస్త తమాయించుకుని “శివం, ఓ శివం” అంటూ రెక్కబట్టి కుదిపింది.

దీర్ఘనిద్రనుంచి మేల్కొన్నవానివలె నేత్రాలు నులుముకుంటూ లేచి “యేమిటమ్మా?” అన్నాడు.

“బయట యింత కర్మకాండ జరిగితే నీవు నిశ్చింతగా నిద్రిస్తున్నావా శివం! నీకు మతిపోలేదుగదా? ఏమిటి గొడవంతా?” అని ప్రశ్నించింది.

విలపిస్తున్న కంఠంతో “బాబుగారూ, నిర్మలమ్మను జైలులోపెట్టి పోలీసువారు చావనోదాగుట. శరీరమంతా హూనంచేశారుట. బ్రతుకుట కష్టమని కొందరంటున్నారు. ఇదంతా ఆ భరద్వాజశాస్త్రిగారిమాయ బాబుగారూ” అని మరింత రోదనచేయసాగాడు గంగులు.

“ఇదంతా నాకు అర్థంగాకుండావున్నదమ్మా. నూర్జహాన్ యెవరికోయిచ్చి పంపుతుండగా చూశారుట. ఆమె అలా ఎన్నటికీ చేయదని చెప్పగలంకాని, కాదని రుజువు చేయటం మెలా? డబ్బుపోయినందుకు దుఃఖంలేదుగాని, ఇంత మందిలోపడ్డ అపవాదు నెలా తుడవటం?” అన్నాడు శివం.

“ఇది ఆలోచించటానికి సమయంగాదు. వెంటనే నీవు వెళ్ళి దాన్నే బుజ్జగించి వినరాలు అడుగు. దానికి అన్నీ తెలిసేవుంటవి. తెలుసుకుని దాన్ని వెంటబెట్టుకురా. అది వట్టి పిచ్చిది. కొరివితో తలగోక్కుంటే కాలకుండా వుంటుందా? ఇది భరద్వాజపన్నాగమే అయివుంటుంది. నీవు ముందు వెళ్ళి దాన్ని తీసుకురా నాయనా” అన్నది భవానీ.

శినం మారుమాటలేకుండానే వెళ్ళిపోయాడు.

పోలీసువారు శినప్రసాద్ కు తగు మర్యాదయిచ్చి, నిర్మలానూరహ్మాన్ తో ప్రత్యేకగదిలో మాటాడుకునే అన కాశాన్ని కల్పించారు.

గదిలో గోడప్రక్కన నిలిచి శిరస్సు అధోముఖం చేసి, పున్నది నిర్మల. శినప్రసాద్ ఆమెయెదుటి కెళ్ళి “ఇదంతా యేమిటి నిర్మలా? నిజంచెప్పు?” అని అడిగాడు.

నిర్మలనుంచి జవాబులేదు.

శినం :- (ఆమెశిరస్సు పైకెత్తాడు. అశ్రుముద్రితమైన ఆమె ముఖం వెలవెలబోతూ అధరాలు నక్రాలు చెందుతూ నాసికారంధ్రాలు పుబుకుతున్నవి.) నీకు బిడియంగాని భయంగాని నద్దు. ఏమిజరిగిందో చెప్పు?

నిర్మల ఎలక్ట్రిక్ లిఫ్టువలె ఒక్కమాటుగా ఆయన పాదాలమీద వాలిపోయి, భోకున విలపిస్తున్నది. ఆయన ఎంత పట్టి ఆపాలన్నా సాధ్యంగానంతగా శరీరం ఊగి పోతున్నది. ఆమెవీపుమీద దుస్తులపైన రక్తపుమరకలు కని పించినపుడు ఆయనకూడా కంపించిపోయాడు. ఆయన నేత్రాలనుంచి అశ్రువులు అజ్ఞాతంగా నలుకుతున్నవి. పూర్తిబలంతో ఆమెనులేవనెత్తి, గాఢదికకంతంతో “ఏమిటి నిర్మలా? ఇదంతా యెలా జరిగింది? నీకు తెలిసినవిషయాలయినా చెప్పు?” అని బుజ్జగిస్తున్నాడు.

ఆమె పూరించుకున్న శక్తితో స్థిరంగా నిలిచి అధో ముఖమై పున్నది. ఆయనముఖమండలాన్ని చూడలేక పోతున్నది.

ఆమెచేతులమీద, చెక్కిళ్ళమీద వాతలుతేలిన దెబ్బలు రక్తాన్ని చిందుతున్నవి. ఆ దెబ్బలను బాగా పరికించినపుడు ప్రక్కవారికికూడా అశ్రువులుక్రమ్మునట్లు ఆ వాతలు, రక్తం నగ్నంగా ప్రస్ఫుటమవుచున్నవి. ఆ వాతలమీద చేయివేసి స్పృశించనుకూడా, గిలగిలకొట్టుకునేంత నొప్పిగలుగుతుందనో రక్తం చేతికవుతుందనో భీతికలుగుచున్నది.

“ఇన్ని దెబ్బలు, యింత బర్బరంగా నిన్నుకొట్టింది యీ కసాయిపోలీసులేనా? వాళ్ళు మనుషులలో రాక్షసులలో ఇన్నెన్సక్తుని యిపుడే అడుగుతానుండు. ఒక స్త్రీమీదచేయి చేసుకోవటం యెంత అపరాధమో వారికి తెలిసినచ్చేట్లు చేస్తాను” అంటూ ఆదుర్దాలో బయటకు నెళ్ళబోయాడు.

ఆమె వెంటనే ఆయనహస్తాన్నిపట్టుకుని వారిస్తూ “తొందరపడకండి బాబుగారూ, నన్నుగురించి మీ రంత ఆదుర్దాచెందవలసినపనిలేదు. మీ మనస్సుకు నేను యెన్నో మారులు బాధ కలిగించాను, పొుకుటుంబానికి తీరని నష్టాన్ని కల్పించాను. అనమానాలను సృష్టించాను. ఇంకా నామీద మీకు అంత దయ ఎందుకు బాబుగారూ? నన్నుగురించి మీకు యిక యేమాత్రం పట్టించుకున్నా మీకు మిగిలివున్న శారవంకూడా పోతుంది. ఇక్కడికి మీకు వచ్చినట్లు యెవరికీ తెలియనీయకుండా యింటికి నెళ్ళిపోండి బాబుగారూ” అని అనునయప్రార్థనానూపంతో అన్నది.

క్రోధాభినయంతో “నిర్మూల, నేను పసివాడినిగాదు, మైదుచేసి పంపను. జరిగినకర్మకాండలోని ఆంతర్యమేమిటో

చెప్ప. నీవు చెప్పకుండా దాచినందువలన యెనరికీ మేలు చేకూరదు. నా ముఖంచూస్తూ నిజం చెప్ప" అంటూ ఆమె గడ్డాన్ని తన ప్రేళ్ళతో పట్టి పైకెత్తి మృదువుగా స్పృశిస్తున్నాడు. ఆమె అశ్రువులు అతినేగంగా చెక్కిళ్ళమీదుగా వచ్చి, ఆయన అంగుళీయములను తాకినవి. ఆయన ఆమెశిరస్సునుపట్టి తనవైపుకు లాక్కుని, హృదయంమీద ఆన్చుకుని, రెండోహస్తంతో ఆమెబాహువులను శిరస్సును వీపును స్పృశిస్తూ, దెబ్బలను ప్రేళ్ళతో పరిశీలిస్తూ, ఆమె వీపుమీది జాకెట్టును పైకిత్రోయ ప్రయత్నించి, రాక వుదరంమీదున్న బటన్ తొలగించి, వీపును పరికించాడు. ఆ సువర్ణ కాంతులను నెదజల్లు శరీరంమీద పడిన దెబ్బ అతి బలమైంది. చర్మం చిట్లి స్రవించినరక్త మింకా తడితడిగా నేవుంది. ఆ వీపుమీద లెక్కలేనన్ని వాతలు సువర్ణ ఫలకం మీద కెంపురంగు కుంచెతో పిల్లలు అటూయిటూ గీతలు గీచినట్లు కన్పించినవి. ఆ వీపుమీది దృశ్యం చూస్తున్నపుడు వాటివలన కలిగే బాధ గుర్తుకురావటంలేదు. స్ఫటిక ఫలకం లాంటి ఆ వీపుమీద తన ప్రతిబింబం స్ఫుటంగా కనిపిస్తున్నది. కాని ఆ ప్రతిబింబంలోని కంతంమీదుగా చర్మం చిట్లిన ఆ వాత కనిపిస్తున్నది. ఆ స్ఫటిక ఫలక దృశ్యంలో లీనమైన శివం తననుతాను మర్చి పుత్రేజితుడై దంతాలు కటకటమనిపిస్తూ కుడిచేత్తో ఆమెవీపుమధ్యభాగాన్ని బలంగా పట్టి అటూయిటూ కుదిపాడు. చర్మం చిట్లిన చోటమరింత నత్తిడితగిలి గాఢోలు, తిరిగి నూతనరక్తం స్రవించి ఆయన చేతికంతటికి అయింది. తన చేతిరక్తాన్ని చూసి విచలించి,

“అబ్బ! నే నెంత వెర్రినాడిని! గాయాన్ని యింకా రేపాను.” అని గాఢదికంగా అంటూ, ఆమె శిరస్సును విడచి, చేతి రక్తాన్ని తుడుచుకోబోయాడు. ఆమె చివ్వున తనచేతుల్లోకి తీసుకుని తనకొంగుతో ఆయనచేతిరక్తాన్ని తుడుస్తూ “ఈ దుష్టరక్తాన్ని మీ పవిత్రమైనచేతుల కెందుకుచేసుకున్నారు బాబుగారూ!” అన్నది మందహాసంతో.

ఆమెనవ్వు కాసుమేఘాలలోని మెరపువలె ఆయనకు ధైర్యాన్ని కల్పించినట్లయింది. “నీ రక్తంతో నా హస్తాలు పునీతమయినవని నా విశ్వాసం” అన్నాడు.

“ఇత్తడిని బంగారమని విశ్వసించడం అవివేకంకదూ”

శివంలో గొప్ప పుత్సాహంకలిగి, “నిర్మలా, యిప్పుడైనా నీవు నిజంచెప్ప. తాళంచెవులు ఆమధ్య లలిత కిచ్చావు, నాలుగురోజులక్రితమే తిరిగి నీకుచేరినవి. ఈ జరిగిన దురంత మెలా జరిగిందో చెప్ప?” అన్నాడు. ఆమె తిరిగి మానంవహించింది. దినకరునికి మబ్బులు అడ్డంవచ్చినట్లు ఆమెప్రసన్నముఖానికి మరేదో అడ్డంవచ్చి మూసత చెందింది.

శివం విసిగిపోయి ఆఖరిప్రయత్నంగా “నిర్మలా, నీవు సమాధానం చెప్పనందువలన నాకుకలిగిన నష్టంకంటె యెన్నోరెట్లు నష్టం సంభవించిందని తెలుసుకున్నప్పుడు నీవే పశ్చాత్తాపపడతావు. ఆనాడు నీవేగాదు, యెవరూ సహాయ పడగల అవకాశముండదు. ఆఖరివినతిగా అడుగుకున్నాను. నా డేమంకోరితే చెప్ప, ఆతరువాత నీ యిష్టం. నీవు యీ

బాధలనుంచి బయటపడి సుఖంగావుండాలని ఆశీర్వాదిస్తున్నాను. ఇక నేను వెళతాను” అన్నాడు.

కన్నీరుకాకుస్తూ, ఆయనహస్తాలను పట్టుకుని తన ముఖందగ్గరకు తీసుకెళ్ళి, “బాబుగారూ, అలాంటిమాటలనకండి. మీరు మరీమరీ అడిగి నన్ను చిత్రవధచేయకండి. నా శరీరంమీదపడిన దెబ్బలుచూసి, మీ మనస్సు బాధచెందుచున్నది. కాని వాటివలనగాని, యీ జైలుకునచ్చించువలనగాని పోలీసువారిదూషణలవల్లగాని నా మనస్సు రవంతకూడా బాధచెందుటలేదు. నాశరీరానికి నొప్పేలేదు. మీకు నేనుచేసిన అన్యాయాన్నిగురించే నేను బాధపడుతున్నాను. తెలిసికూడా మీకు ద్రోహంచేశాను బాబుగారు. ఈ ద్రోహానికి ప్రాయశ్చిత్తం యెన్నిజన్మలు అనుభవించినా తీరదు. తెలిసి తెలియనట్లుచేసిన ద్రోహానికి నాలో నేనే కుమిలిపోతున్నాను. మీరు ఆవిషయాన్నే తిరిగితిరిగి అడిగినందువలన నా ఆయువు అంతమయిందేమోననిపిస్తున్నది. కనుక బాబుగారిని నన్ను క్షమించమనికూడా కోరగలహక్కు నాకులేదు. మీరు దయతో వెళ్ళిపోండి” అన్నది.

చిత్రకారైయందు చిటికెలో మబ్బులుగ్రమ్మినట్లు ఆయనముఖం క్షణంలో తెల్లబోయి వికటరూపంలో కారిన్యంవహించి కారుమబ్బరూపందాల్చింది. పెద్ద వేడినిట్టూర్పును విడచి, అధరాలుకొరుక్కుంటూ గిరున వెనుదిరిగి పెద్దపెద్ద అంగలువేసుకుంటూ యింటిముఖంవైపు వెళ్ళిపోయాడు.

శివంకొరకు యెదురుచూస్తూవున్న భవానీనిగాని,

గంగులునుగాని యితరులనుగాని పలుకరించకుండా, వారిని చూడనట్లే శివం సరాసరి తన శయనాగారానికివెళ్ళి మొదలు విరిగినమానువలె శయ్యమీదపడి దిండులో మొహంపెట్టి తనవెత్రితనానికి కన్నీరుకాకుస్తున్నాడు. విశ్వాసంద్వారా అవిశ్వాసాన్ని ద్రోహాన్ని మారంచేయగలమనుకొనుట యెంత వెత్రితనం! అని మనస్సులో అనుకుంటూ వాపోతున్నాడు. భవానీ ఆత్రతతో లోపలప్రవేశించి చూసిన దృశ్యంతో విస్తుపోయి, మతిపోయినదానివలె క్షణం నిలిచి, తరువాత “యేమి జరిగింది శివం?” అని ప్రశ్నించింది. కాని జవాబు రాలేదు. ఆమె ప్రక్కగా శయ్యమీద కూర్చుని, అతనిశిరస్సు నిమురుతూ, శూదార్చుతూ, అతని ముఖాన్ని తనవైపుకు లాక్కుని, “ఎందుకు నాయనా, అంత బాధపడటమెందుకు? భగవంతుని చిద్విలాసం ఎలావుంటే అలానే జరుగుతుంది. భయపడినా దుఃఖపడినా అందువల్ల కలిగే మాక్కులేమీ వుండవు. నిర్మల యేమి చెప్పింది శివం?” అని తిరిగి ప్రశ్నించింది.

పెగిలీపెగలని గొంతుతో గాఢదికంగా “మనం వింటున్నవన్నీ నిజమేనని చెప్పిందమ్మా! అంతకుమించి ఆ విషయంలో యేమీ చెప్పలేదు,” అన్నాడు.

ఆదుర్దాతో “అంటే ఆ దొంగతనం నిర్మలే చేశానని అంటున్నదా?” అని ప్రశ్నించింది.

“అవునమ్మా” అన్నాడు. ఆమె తనముఖాన్ని గంభీరంచేసి ఒక నిశ్చితాభిప్రాయానికి వచ్చినదానివలె “నీవు నమ్ముతున్నావా శివం?” అన్నది. “ఏమిటో నాకు యేమీ

తో చటంతేదమ్మా. నిర్మల స్వయంగా మరోమాట చెప్పట లేదు. తను చేసినట్లే వప్పుకుంటున్నది.” అన్నాడు, “పొర పాటు, అలా యెన్నడూ జరిగివుండదు శీనం. చూసినట్లు పోలీసులకు సాక్ష్యమిచ్చారుట, ఏమిచూశారో నేను నేలుస్తాను వుండు.” అంటూ భవానీ బయటకువచ్చి గంగులు ద్వారా రఘునాథ శాస్త్రిని పిలిపించింది. అది యింటికివెళ్ళింది. రెండుద్వారాలు మూయబడివున్నవి. రెండు తెలునబడి వున్నవి. కిటికీలన్నీ మూసేవున్నవి. రఘునాథ శాస్త్రి వచ్చి భవానీకి నమస్కరించి ఆమెఆదేశానుసారం యిజ్జెచ్చెర్లో ఆసీనుడయినాడు. “శాస్త్రిగారూ, మీరు పెద్దమ్మారు. మనం అన్యాయంతోను అక్రమాలతోను పొందే ఆర్థికప్రయోజనాలు యిక్కడే పోతవి కాని, వాటిద్వారా సంద్రాప్తమయ్యే ఘోరపాతకంమాత్రం పరలోకానికికూడా చది మూటనలె వస్తుంది. నిర్మల దొంగతనంగా మా డబ్బు నగలు యెనరికో యిస్తుండగా మీరు చూశానున్నాడుట. కళ్లుమూసుకుని కటికిఅబద్ధం ఆడకుండా యదార్థాన్ని నినం చండి” అన్నది.

“మీబోటివారిముందు అబద్ధమాడతాగా అమ్మా. మీబోటివారిముందు ఆ పాడువిషయాలు చప్పించుటకూడా మంచిదిగాదు. ఆ దొంగముండ మాటగట్టి యెనడికో యిస్తున్నప్పుడు నేను కళ్ళారా చూశాను. అప్పుడే మీరు చెబుదామనుకుని పనితొందరలో మరచాను. బాలానధానులు యెన్నోమాకులు అతను రావటం పోవటం చూచాట్ట. దాని దగ్గర దొంగచేష్టలేగాదు, తిరుగుడుముండ అమ్మా” అంటుం

డగా మధ్యలోనే భవానీ అందుకుని, కూర్చున్నదల్లా నిలిచి శివమెక్కినట్లు పుగురాలై చండికాస్వరూపందాల్చి, “శాస్త్రిగారూ, మీ నోరుముయ్యండి, ఖబర్దార్. మరో మాట అన్నావా నేను సహించను. పోయినధనం నిర్మలదే. అది కావాలని కోరితే, మా సర్వస్వము దానిదోసిట్లో పెట్టగలము. అది పరమపవిత్రమైంది. దాని కలాంటి నీచబుద్ధిగాని, కాంక్షగాని లేదు. మీ కక్కురీ, విశ్వాసద్రోహము దానిలో మచ్చుకైనా లేవు” అని హుంకరిస్తుండగా శాస్త్రిగారు భయకంపితుడై నెమ్మదిగా లేచి ఒక్కొక్కఅడుగు వెనక్కువేసుకుంటూ బయటికి జారిపో ప్రయత్నించాడు. కాని వెనుకనుంచి లాశీలతో భీమన్న, పాలేరు ధర్మయ్య, ఒక్కమాటుగా లోపల ప్రవేశించి, తలుపులుబిగించారు. భవానీ లోపలిద్వారంనుంచి వెళ్ళిపోయింది. కండలుదేలి భీకరరూపంలో మ్రింగివేయనున్నట్లు గనిపిస్తున్న భీమన్నను జూచి, కంపితుడై గుండెనుచిక్కబట్టుకుని భవానీవెంట పారిపోవాలని ప్రయత్నించాడు శాస్త్రి. కాని భీమన్న పసిబాలకునిరెక్కపట్టినట్లు శాస్త్రిచేయిపట్టి హాలుమధ్య కూలవేశాడు. ధర్మయ్య రెండోతలుపు వారగా మూసివుంచాడు.

భీమన్న శాస్త్రిగారిరెక్క మళ్ళీ గట్టిగా పట్టి నొక్కుతూ పైకిలాగి లాశీని ప్రక్కనపెట్టి రెండోహస్తంతో గొంతుకను బిగించి, దంతాలు కరకరమనిపిస్తూ “దేవునిపేరు తలచుకుని నిజం చెప్పు? అబద్ధంవచ్చిందా గొంతుపిసికి గోనెలోకట్టి నదిలో పారవేస్తాను, జాగ్రత్త!” అని హుంక

రించాడు. గడగడ వణుకుతున్నాడు శాస్త్రీ. గొంత పెగలుటలేదు. పైప్రాణం పైనే పోతున్నట్లున్నది.

సన్ననికంతంలో చేతులుజోడించి, “నిజం చెపుతున్నాను, నాకు యేమీ తెలియదు. భరద్వాజగారు రెండువందలిస్తానని ఆశపెట్టి అలా చెప్పమన్నారు. స్వగ్రామస్తుడు, బంధువుగనుక ఆయన చెప్పమన్నట్లు చెప్పాను. బాలానధానులకుకూడా యేమీ తెలియదు. వారిద్వారానే ఆయనా సాక్ష్యమిచ్చారు. మా యిద్దరికీ డబ్బు అప్పుడే యిచ్చారు.” అని సమాధానంచెప్పాడు.

ధర్మయ్య ఆదుర్దాలో లోపలకు వెళ్ళి భవానీని, శినప్రసాద్ ను హాల్లోకి తోడిశెచ్చాడు. వారిరువురి యెదుట రఘునాథ్ పూసగుచ్చినట్లు యధార్థాన్ని చెప్పి తనకు ముట్టిన రెండువందలడబ్బును టేబులుమీద వుంచాడు. శినప్రసాద్ విచలితుడై ఆ నోట్లనెంబర్లను పరిశీలించి, “ఇవి మనపెట్టెలోని కట్టలలోవే నమ్మా” అన్నాడు.

“అవునురా, మనడబ్బులోనే మనలనుపిచ్చివాళ్ళను చేసి, బంధిస్తున్నాడు భరద్వాజ.” అని హేయభావంతో అన్నది.

ఈ కుతంత్రం బయటపడిందని భరద్వాజ యెప్పుడు కనుగొన్నాడో, పుత్రీసమేతంగా పలాయనమయ్యాడు. ఎంత వెదికినా యెవరికీ కనిపించలేదు.

అసలీ దొంగపని జరిపించినది భరద్వాజేనని, నిర్మల యోగ్యురాలు, మానసంగలది, విశ్వాసపాత్రురాలు, కర్మిష్టి, నిష్కామయోగినిలాంటిదనే వదంతులు తిరిగి బయలు

దేరినవి. గంటకుముందు ఆమెను హేయూతిహేయంగా నిందించినవారే యిపు డామె పేరిట భగవంతుని ప్రార్థిస్తున్నారు. ఈ సత్కార్యాలన్నిటికి మూలవిరాట్ నిర్మలేనన్న రహస్యం వారి కిప్పుడు బోధపడి, ఆమెదర్శనభాగ్యంకొరకు తనాతహాలాడుతున్నారు.

మనడబ్బు పోలేదని, ఆ పన్నుగడఅంతా భరద్వాజ చేసినదేననీ పోలీసువారికి చెప్పి, కేసును యెత్తివేయించి నిర్మలను తీసుకురమ్మని భవానీ యెంత ప్రోత్సహించినా, శివప్రసాద్ ధైర్యంచేయలేకపోయాడు. నిర్మల అంత తేలిగ్గా రానని అతనిభయం.

“నా బిడ్డను తీసుకురాను నేనే స్వయంగా వెళతా” ననీ భవానీ బయలుదేరింది. శివం ఆమెను సరించాడు.

నిర్మల యింటికి చేర్చబడింది. ఆమెను చూడాలని వస్తున్న జనానికి తెరపిలేదు. కాని, భవానీ ఆమెను తన గదిలోకి తీసుకెళ్ళి తలుపులు బిగించి స్వయంగా నేడినీటితో కాపులు కాస్తున్నది. “నన్నీ దెబ్బలేమీ చేయలేవు. మీ కంత శ్రమయెందుకమ్మా!” అంటున్నది నిర్మల. “ఇలాంటి వెత్రిదానివిగనుకనే, అనవసరమైన బాధలను నెత్తిపైకి తెచ్చుకుంటావు” అని అంటుండగానే “అమ్మా, అమ్మా” అని శివం కేకలు పెడుతూ తలుపు గొట్టాడు.

భవానీ నెమ్మదిగా తలుపు నోరగా తెరచింది. ఆదురాలో గూడిన ఆనందంతో “మనడబ్బు, నగలు దొరికినవమ్మా. సదినడ్డున రెండు మైళ్ళదూరాన పొదలో గుప్తంగా మామయ్య నాలుగు రోజులనాడే దాచివచ్చాడుట. రెండు

గంటలముందే లలితతోకలిసి వెళ్ళి వాటిని పొదనుంచి తీయబోతే, మామయ్యను పాము కాటువేసిందట. అక్కడే పడిపోయాడుట. లలిత యేడుస్తూ శోకాలుపెడుతుండగా జనం పోగయితే, చేసినపాపానికి ప్రాయశ్చిత్తంజరిగిందని వివరాలు చెప్పిందట. వారు ఆయన్ను, మనడబ్బు నగలను మనయింటికే తీసుకొచ్చారు. లలిత కాళ్ళమీదబడి "వేడుస్తున్నది" అని శివం వివరస్తుండగా గంగులు "మనసొత్తు మనయింటికి జేరింది అమ్మగారూ. ఇవిగోండి" అంటూ మూటయిస్తూ "భరద్వాజగారు బ్రతుకుట కష్టమమ్మా, నోటి వెంట నురుగునస్తున్నది. ఆయనపాపం పండిపోయింది. కరిచింది నల్లత్రాచుపామట" అన్నాడు.

ఈ ఆఖరిమాటవిని, నిర్మల భయకంపితురాలై తన చీరె సర్దుకుని లేచి, "అమ్మా, యిక నాకేమీ పరవాలేదు గాని, పెదబాబుగారిని బ్రతికించుట మనకర్తవ్యం" అన్నది.

భవానీ కుపితురాలై "నిర్మలా, జరిగినకర్మకాండ చాలు. ఇంకా లేని అభాండాలు నెత్తినపెట్టుకునే ప్రయత్నం చేయబోకు. ఒకమనిషిని బ్రతికించుట మనిషికి సాధ్యమైన విషయంగాదు" అన్నది.

వినయపూర్వక ప్రార్థనారూపంలో "కొన్నికొన్ని సమయాల్లో సాధ్యాలు అసాధ్యాలుగాను, అసాధ్యాలు సాధ్యాలుగాను సంభవిస్తుంటనమ్మా" అన్నది.

"నీవు యీసమయంలో బయటకుపో వీల్లేదు." అని నిష్కర్షగా అన్నది భవానీ.

"పోనీ, బాబుగారయినా వెళ్ళి నేను చెప్పినట్లు చేయ

మనండి; పెదబాబుగారు బ్రతుకుతారు” అని కొంచెం తటపటాయిస్తూ “బాబుగారూ, నన్ను తుమించి నామాట వినండి. మన పెరటివైపున గోడలమీద నేలమామిడి మొక్కలు కనిపిస్తవి. ఆ మూలిక పసరు కాటువేసిన గాయంమీద పిండి, తూర్పుదిశగా తిరిగి, ఓం, శ్రీ నాగేంద్రా, వాయుభక్షకా రక్షకా రక్షింపుము యీ భరద్వాజను-అని మనస్సులో జపిస్తూ, ఆ పసరు పిండినచోట వూదుతూవుండండి. తిరిగి మనిషికి స్వహావచ్ఛేదరకు అలా చేస్తే ఆయన తప్పక బ్రతుకుతారు” అన్నది.

శివప్రసాద్ ఆమె చెప్పినట్లు చేయగా భరద్వాజ స్వహావచ్ఛేద, తేలుకుని, లేచినతదుపరి నిర్మలకొరకు కలవరిస్తూ “నాయనా శివం! నన్ను నిర్మలనద్దకు తీసుకెళ్లు తుమా పణకోరుకుంటాను. ఆమె మహాసాధ్వి. ఈ ప్రపంచంలోని సర్వఘోరపాపాలను తుమించగలశక్తి ఆమెలో వుంది” అన్నాడు.

శివప్రసాద్ ఆధారంతో భవానీగదిచెంతకొచ్చి, గబగబ రెండుఅడుగులలో గదిలోప్రవేశించి, నిర్మలపాదాల మీద శిరస్సువుంచి “నేను మహాపాపిని; విశ్వాసఘాతకుణ్ణి నన్ను తుమించు అమ్మా” అన్నాడు.

నిర్మల వులికిపాటుతో లేచి, ఆయన్ను లేనదీస్తూ “పెదబాబుగారూ, నన్ను యీ రూపంగా చిత్రవధచేయకండి. అమ్మ యెప్పుడూ అంటుంది-భగవంతుని చిద్విలాసం యెలాజరుగవలసివుంటే అలానేజరుగుతుందిని. జరిగినదానిని గురించి చింతించుటకంటే, సత్యము న్యాయము అయిన

దాన్ని గుర్తించుటకు ప్రయత్నించుట వృత్తమము. మీ మీద నాకు ద్వేషంగాని, క్రోధంగాని యెన్నఁచూ లేవు. కొన్ని సందర్భాలలో మీ చర్యలను చూచి, చింతించాను అంతే” అన్నది.

“భవానీ శివప్రసాద్ లు అన్నట్లు నీవు దేవతాస్వరూపిణివి. అంతస్థు కులాన్ని వంశాన్నిబట్టి గాదు, హృదయ నైర్మల్యము, పవిత్రతలబట్టి వుంటుందని, అలాంటి నిష్కామ హృదయానిదే ఆఖరివిజయమని అనుభవంతో తెలుసు కున్నాను,” అని నిండుకంఠంతో అన్నాడు.

15 వంటయింట్లో చదువు

నెలరోజులు గడిచినవి. నిర్మలానూర్జహా నిపుడు అతి శ్రద్ధగా చదువుతున్నది. అతిచురుకుగా చదివి పంతులుగారిని చకితులనుచేయాలనేఅభిలాష మెండు. ఆటలాడు పసిబాటక వలె యింటి కార్యభారాలన్నీటిని వడివడిగా ముగించుకుని, కాలేజీనుంచి శివప్రసాద్ నచ్చు వేళకు తనపాఠాన్ని కంఠ స్తం చేస్తుంటుంది. రానురాను పోయ్యిదగ్గరకూర్చుని, ఒకప్రక్క పుస్తకం తెరచిపెట్టి చదువుతూ, వంటపనులుచేసుకొనుటలో అభ్యాసపడింది.

కాలేజీలో పెద్దపెద్దరచనలను సమాలోచన, వ్యాఖ్య లతో బోధించుటలో శివప్రసాద్ కు రుచితప్పిపోయింది. నిత్యమూ పంచభక్త్యభాష్యాలు భుజించువానికి వెగలుకలిగి నట్లు, గొప్పరచయితలజీవితాలను నివరించుటలోకూడా

వుత్సాహం కలుగుటలేదు. ఆయనమనస్సు 4-50 గంటలవద్ద గడియారం ముల్లును వెదకుతుంటుంది. ఈ కాలేజీకార్యక్రమము నే డాయనకు కారాగారశిక్షగా అనుభవమవుచున్నది. ఇంటిదగ్గర నిర్మలకు తాను బోధించు మూఁడోతర గతి చిన్నపుస్తకంలోని పాఠాలమీదికి మనసుపోతున్నది. ఆ పాఠాలలోని కమనీయత అర్థంగానిరూపంలో తన నంటి వుంటున్నది. ఆ పాఠాలలో ఆమె తప్పుచదివినపుడు తన చిన్ననాటిస్మృతులు మదిలో మెదులుతూ అనిర్వచనీయమైన ఆనందాన్ని గల్పిస్తుంటవి. ఆమె వంకరటింకరగా వత్తులు పోగొట్టి వ్రాసిన అక్షరాలను దిద్దుతున్నపుడు, ఆమె నాలుక కొరుక్కుంటూ చిన్నబుచ్చుకుంటూంటే, తన మనస్సు ద్రవిస్తుంటుంది. అపుడు తాను ఆమెశిరస్సుమీద చేయివేసి నిమిరుతాడు.

అది ఆదివారము. సెలవుదినము. అపరాహ్నసమయం. పాఠాలుచెప్పటకని అరగంటనుంచి తాను శిష్యురాలి కొరకు యెదురుచూసి విసిగి, వంటశాలవైపు వచ్చాడు. నిర్మల యేదో వంటపనిలో వున్నది.

శివం:- ఈ మధ్యాహ్నసమయంలోకూడా నీ విక్కడ యేమిచేస్తున్నావు నిర్మలా?

నిర్మల:- మీకు ఫలహారం తయారుచేస్తున్నాను.

శివం:- నీకు పాఠంచెబితే నా పని తీరిపోతుందని యెదురుచూస్తున్నాను.

నిర్మల:- ఫలహారంచేశాకయితే, నెమ్మదిగా పాఠం చెబుతారు; తప్పులు చదివినా సహించగలుగుతారు,

లేకపోతే కొడతారనేభయంతోనే యీపని చేస్తున్నాను బాబుగారు.

శివం:- నిజంగా నీకు నేనంటే భయమా నిర్మలా?

నిర్మల:- భక్తివున్నచోటే నిజమైన భయముంటుంది బాబుగారు.

శివం:- నీకు భయముంటే, నా మాట వినవెందుకు? ఈపనికి మరెవరినైనా నియమించి నీవు పూర్తికాలాన్ని చదువుకే వినియోగించమన్నాను.

నిర్మల:- ఈ పనులు మరొకరివలన సక్రమంగా నెరవేరని నా భయం బాబుగారు.

శివం:-నిన్ను సమాధానపర్చుట సాధ్యంగానివిషయం. ఆ పుస్తక మిలా తీసుకురా (అంటూ ప్రక్కనున్నస్తూలు మీద కూర్చున్నాడు.)

నిర్మల:- అదేమిటి బాబుగారు, వంటయింట్లో చదువు! అమ్మచూస్తే యేమనుకుంటుంది?

శివం:- అమ్మ నిద్దరోతున్నది. (లేచి పొయ్యిగడ్డ ప్రక్కగా తేరచివున్న పుస్తకాన్ని చేతబట్టుకుని, దొంగ పాటుగా రెండుహస్తంతో నిర్మలహస్తాన్ని గట్టిగాపట్టి, పాఠశాలకు యెగనామంపెట్టినవిద్యార్థిని పట్టి లాక్కు-వెళ్ళునట్లు తనస్తూలువద్దకు తీసుకెళ్ళి ప్రక్కన కూర్చుండజేటి తాను స్తూలుమీదకూర్చుని, ఆమెచేతిలో పుస్తకాన్నిపెట్టి) “ఇక చదువు” అన్నాడు.

కోరగా జాలిగా చూస్తూ “మీకు టిఫిను తయారు చేసిపెట్టాక చదువుకుంటానుగా; అప్పుడు తప్పలువస్తే

చెవులు మెలి వేద్దురుగాని, పదినిమిషాలు బయట వుండండి.” అన్నది నిర్మల.

మందస్మితవదనంతో “టిఫిను చేసేది నాకొరకేగదా, నీవు చేసినా నేను తినదలచలేదు. యెవరికి యేగూపంలో వుత్సాహముంటుందో ఆగూపంలోనే ఆనందాన్ని కలిగించాలిగాని తనయిష్టాన్ని బలాత్కారంగా యితరులమీద రుద్దుట వివేకంకాదు” అన్నాడు.

అధరాల నుబికిస్తూ “ఏది అవుసరమో దేనివలన తనుకు అత్యధిక ఆనందం లభిస్తుందో తెలియనివారుకూడా వుంటారు బాబుగారూ” అన్నది.

మృదువుగా ఆమె చెవినిబట్టి “నీప్రశ్నలకు సమాధానం చెప్పటం కష్టం. ఇప్పుడు చదువుతావా లేదా?” అంటూ నెమ్మదిగా వత్తుతున్నాడు.

ఆమె దీనవదనంతో “ఈ రెండోచెవి యేం పాపం చేసింది చెప్పండి? దాన్నికూడా రెండోచేత్తో పట్టుకోండి!” అంటూ, ఆయనద్వితీయహస్తాన్ని పట్టుకుని రెండోచెవిమీద పెట్టుకున్నది.

ఆయనకు కర్ణద్వయాన్ని బాగా మెలివేయాలని వుత్సాహంకలుగుతున్నదిగాని, నొప్పికలుగుతుండేమోననే సంకోచం వెనక్కు లాగిపట్టుతున్నది.

ఆమె క్రిందుగా జారి తుర్రున పారిపోయి “గురువు గారిహృదయం కర్కశమైందిగాదు. అందువలన శిష్యురాలు భయపడవలసిన అవుసరంలేదు. తమించండి, పదినిమిషాల్లో నా పని ముగించుకుని, మీ పాఠశాలలో వినయంగల

విద్యార్థి నివలె హాజరవుతాను. అప్పుడు మీ యిష్టంవచ్చిన శిక్షవిధించండి” అని నవ్వుముఖాన్ని ఆయనవైపు ప్రదర్శిస్తూ, బాండీని పోయిమీద ఎక్కించింది.

ఆయన నిర్ఘాంతపోయినవానివలె మిడిగుడ్డు వేసి తీక్షణదృక్కులతో చూస్తూ వుండిపోయాడు.

ఏలకులు మొదలగువాటితోను కుంకుమపువ్వుతోను, గ్లూకోస్ తోనుచేసి నేతిలో రవ్వ వేగుడు వేగిన మీగడ సాసరునిండా నింపి, అందు స్పానువుంచి, తెచ్చి స్టూలుమీద కూర్చునివున్న శివప్రసాద్ చేతిలో వుంచింది. ఆయన దాని నలానే చేతితోపట్టుకుని ఆమెవైపే చూస్తున్నాడు.

మందస్మితనదనంతో “ఇంకా యీ శిష్యురాలిపై జనించిన కోపం పోలేదా? అది భుజించి ఆ తరువాత కఠినమైనశిక్షనివ్వండి. ఇక మోసగించను. మీచేతికి అందునట్లు హాజరవుతున్నాను” అంటూ ఆయనచేంతకు వెళ్ళి నేలమీద చతికీలబడింది.

“అలా చూస్తూరేమిటి బాబుగారూ?” అని తిరిగి ప్రశ్నించింది.

పేలనంగా నవ్వుతూ “ఏమీలేదు, నీవు విచిత్రమైనదానివి. నీమీద కోపం తెచ్చుకోవాలన్నా సాధ్యంగాదు. జీవితంలోని వాస్తవికాన్ని నిగూఢమర్మాలను పూర్ణంగా అర్థంచేసుకున్నావు గాబోలు! నీవేదిచేసినా అందంగాను ఆకర్షణతోను త్యాగంతోను వుంటుంది. యోగనిష్ఠలోని కర్మిష్టివలె నీనుంచి అపుడపుడు ద్యోతకమవుతుంటుంది.”

అని అంటూండగా మధ్యలో నిర్మల అందుకుని చేతులు జోడించి నవ్వునుప్రదర్శిస్తూ దంతాలుబిగబట్టి, “ఓ గురు వర్యా, తమ కవనవర్ణనకు నన్నే కథాస్తువుగాచేసుకోకండి. ముందు ఆ ఫలహారాన్ని యీ బీదశిష్యురాలి గురుదక్షిణగా ఆరగించండి. ఆతరువాత తమకవిత్యంయెటునడుస్తుందో చూదాము” అన్నది.

“నాకు యేమీ అక్కరలేదని ముందే చెప్పాను. పంతానికై నా తీసుకోగూడదనుకున్నాను. ఇవి యే పకోడీలో గారెలో వుప్పాయో అయితే తప్పక నా పంతం నెగ్గించు కునేవాడిని. కాని నీవుచేసిన యీ పదార్థంకొరకు నా జిహ్వా కొట్టుకుంటున్నది. ఇలాంటి స్వాదిష్టమైనపదార్థాలు చేయుట యెక్కడ నేర్చావు నిర్మలా?” అన్నాడు.

“ఇది మా దేశంలో మామూలుగా చేసేదే బాబు గానూ. పాలు, మీగడ, కోవా మేము మామూలుగా తినేవి. మీగడ నిలా తాలింపువేస్తే ‘రబిడి’ అంటారు, అంతే” అన్నది.

“మరి నీ కేది?నీవు తినవేమిటి?” అని ప్రశ్నించాడు.

“నాకూ అమ్మకు యింకా వున్నది బాబుగారు” అన్నది.

“నీవు ముందు నాయెదుట తిను” అన్నాడు.

“అలాంటి పిల్లలప్రశ్నలువేసి నన్ను వేధించకండి. మీముందు నేను యెన్నడైనా తిన్నానా చెప్పండి? అమ్మ నిద్రలేచాక వారిని ఫలహారంచేయించి నేను తింటాను” అన్నది.

ఆయన ఫలహారంభుజించి “నిర్మలా, అమృతప్రాయమైన ఫలహారంపెట్టావు. అందుకు పాఠాలను ద్విగుణంగా చెప్పుతాను. యిక పుస్తకం తెరువు” అన్నాడు.

“ఇది పాఠశాలగాదు, వంటశాల గురువర్యా!” అని మృదువుగా నవ్వి, పుస్తకాన్ని తెరచింది. పాఠాన్ని సాఫీగా నట్టులులేకుండా చదివేసింది. శివం విస్మితుడై “నీవు యీ పనులన్నీ యెంతచురుకుగా ఆడుకుంటున్నట్లు చేయగలుగుతున్నావో చదువులోకూడా నీవు అలాగే చదివేస్తున్నావు. ఇంతతొందరగా యెలా నస్తున్నవి? ఏకసంతగ్రాహివి కాదు గదా?” అన్నాడు. “అలాంటి అపోహపడకండి. నా బుర్ర చాలా మొద్దుది. మీ శయంతో పనులకంటే శ్రద్ధగా చదువుతున్నాను” అన్నది.

“చదువుట, అర్థంచేసుకొనుట నీకు వంటపాకము వంటిదేగాని, వ్రాయుట బాగా నేర్చుకోవాలి. పాఠపాఠము చూడకుండా వ్రాయి” అన్నాడు.

ఆమె అలమరలోని కాగితాలు కలము తెచ్చి, శివం స్థూలుప్రక్కన కూర్చుని వ్రాస్తున్నది. భూమిమీద పుస్తకం పెట్టి పుస్తకంమీదికి వంగి వ్రాస్తున్నది. ఆమె వ్రాస్తున్న అక్షరాలమీదికి ఆయన మనస్సు పోవుటలేదు. ఆమెకుమలను చూస్తూచూస్తూండగా మనస్సుపట్టలేక నెమ్మదిగా వాలుజడను తనచేతిలోకి తీసుకుని తాడువలె అటూయిటూ ముడివేయప్రయత్నిస్తున్నాడు. యెటూకుదరక ఆ జడను తనకుడిహస్తానికి మెలివేసుకుని అటూయిటూ మృదువుగా కుదిపాడు. ఆమె ముద్దులొలుకుపలుకులతో “నన్ను వ్రాయ

నివ్వండి బాబుగారూ,” అని శిరస్సుయెత్తుకుంటానే వ్రాస్తున్నది. ఆ జడను నెమ్మదిగా ప్రక్కగా నేలమీదికి వదిలి, వీపునవరిస్తూ చీరలోపలవున్న బ్లాజరును వీపుపైకి లాగప్రయత్నిస్తుండగా, నిర్మల వ్రాయుట ఆపి శిరస్సుపైకెత్తి “ఏదో అత్యాచారంచేయబోతున్నారేమిటి బాబుగారూ?” అన్నది.

శివం నతనతగొడుతూ “నీ వీపుమీద ఆనాడు తగిలిన గాయం మానిందో లేదో చూదామని.” అన్నాడు.

ఆమె మామూలుధోరణిలో “గాయ మెక్కడ బాబుగారు? పోలీసువారు కొట్టినపుడు చర్మం చిట్టిరక్తస్రావమయింది. అది యిన్నిరోజులు మానకుండా వుంటుందా?” అని ఆమె మళ్ళీ వంగి వ్రాయవారంభించింది. “మచ్చపడిందేమో చూడాలనివుంది నిర్మలా” అంటూ తిరిగి యధావిధిగా ప్రయత్నిస్తున్నాడు. “అవును, చేసిన గాయాలు పోయినా మచ్చలుపోవు” అని వ్రాసుకుంటూనే అన్నది. ఆయన యెంతప్రయత్నించినా ఆ బ్లాజరు రాక, అటూయిటూ లాగి ప్రయాసపడుతుంటే, ఆమెవ్రాసుకుంటూనే నవ్వుకుంటున్నది. పెద్దప్రయత్నంతో బ్లాజరును చీరలోపలనుంచి లాగుటలో సఫలుడైనాడు. వీపుమీదనున్న పమిటను తొలగించాడు. కాని అక్కడినుంచి బ్లాజరు పైకి యేమాత్రమూ వచ్చుటలేదు. పసిబాలకునివలెజాలిగొలుపు కంఠంతో “ఆ బటను తీయి నిర్మలా” అన్నాడు.

ఆమె నవ్వుకుంటూ వ్రాతలో నిమగ్నమైవుండే “నాకు తెలియదు” అన్నది. మనస్సులోనివుద్వేగం ధైర్యాన్నిస్తుంది. ఆయన తనయెడమహస్తాన్ని ఆమెయెడమ

మోచేతిక్రిందుగా దూక్కి ఆమె ఉదరంమీదున్న క్రిందిబట నును పై బటనును పూసదీస్తున్నాడు. ఆమె నవ్వుకుంటూనే తననుగాదనునట్లున్నది. కృతకృత్యుడైనాడు. జాకెట్టును మెడమీదినరకు లాగి, వీపును నగ్నంచేశాడు. ఆమె కదలిక లేకయే “ఏమిటి బాబుగారూ?” అనిమాత్రం అన్నది. “నీ వీపును చూచుటకు మనస్సు పువ్విళ్ళూరుతున్నది నిర్మలా” అని తదేకంగా చూస్తున్నాడు. ఆ వాత లిపుడు లేవు. సన్నటి జిలుగుమసక మచ్చగామాత్రం వున్నది. ఆ మచ్చ కూడా అదృశ్యమవుట కెన్నోరోజులువట్టదనిపిస్తున్నది. ఆ మచ్చవున్నచోట అంగుళీయములతో అటూయిటూ స్పృశిస్తున్నాడు. మనస్సులో తనకు తెలియని మత్తు ప్రవేశించింది. అక్కడ కొరికివేయాలనిపిస్తున్నది. ఆ వీపుకు భగవంతుడు అంత అందాన్ని యెందుకు కల్పించాడో, యెంత ఆలోచించినా అతనిబుర్రకు తోచుటలేదు. తనహస్త ద్వయంతో వీపును అటూయిటూ సవరిస్తూ, తాను పూర్తిగా ఆమెమీదకు వంగి, తనప్రతిమనుచూసుకుంటున్నాడు. అది విలువైన స్ఫటికఫలకమైనట్లు, అందు తన ప్రతిమను యెనరో చిత్రించినట్లు గోచరిస్తున్నది. తనదృష్టిని తనప్రతిమే లాగు తున్నట్లు కనులార్పకుండా చూస్తున్నాడు. చూసినకొద్దీ మనస్సు వికలంచెందుతున్నది, అంతంలేనిఆలోచనలతో పుక్కిరిబిక్కిరవుతున్నది. అజ్ఞాతంగా ఆయన నేత్రాలనుంచి అశ్రువులు టపటప వీపుమీద రాలినవి. తన కేమీ తెలియ నట్లు పాఠంవ్రాసుకుంటున్న నిర్మల చకితురాలై చివ్వున లేచింది; శిరస్సుకు శిరస్సు ఢీకొని “అబ్బా!” అన్నాడు శివం.

“పాపిష్టిదాన్ని, అదేమిటి బాబుగానూ? బాగా దెబ్బతగిలిందా?” అంటూ ఆయనశిరస్సుమీద చేయివేసి నిమురుతూ, రెండోహస్తంతో తనకొంగుతో ఆయన అశ్రువులను అద్దుతూ “కన్నీరుకాకుస్తారెందుకు బాబుగారు, చెప్పండి” అంటూ ఆయనశిరస్సును తనభుజస్కంధంమీద వాల్చి నిమురుతున్నది.

హృదయాన్ని కుదుటబట్టుకుని సన్నటికంఠంతో “ఏమీ లేదు” అని వ్రాసుకున్నాడు. “ఏమీలేకుండా కన్నీరు రెండుకొస్తవి బాబుగారూ” అన్నది నిర్మల. “ఆవిషయం నాకేం తెలీదు. దుఃఖంతోదొర్లి సవిమాత్రం కాదు. పన్నీ రేమో! ఏమీ చెప్పలేకుండావున్నాను.” అన్నాడు.

“అదేమిటి బాబుగారు, నా వీపుమీద అలాంటి అర్థంగానిసమస్య లేమివున్నవంటారు?” అన్నది.

“నీవీపుమీదేగాదు, నీశరీరంలోని ప్రతిఅణువులోను ఆ సృష్టికర్త తననైపుణ్యాన్నంతటిని అతిచాకచక్యంగా ప్రదర్శించాడు. నీశరీరంలోని అనిర్వచనీయమైన శృంగార మాధుర్యం నీకు గోచరంకాదు నిర్మలా” అంటూ తన కుడి హస్తాన్ని మాడుమీద పెట్టుకున్నాడు.

“అదేమిటి బాబుగారు? నే నడుగుతున్నది మీ కన్నీటికి కారణం?” అన్నది.

● “దారిలోదొరికిన కర్రపుల్ల ఆసరాగావుంటుందని. చేతబట్టి, పయనిస్తుండగా విసగటచెంది బడలికతో చెదరిన మనస్సుతో నిస్పృహచెందనున్న సమయంలో తనచేతిలో నున్నకర్ర మంత్రదండమైనట్లు, తను కోరినదల్లా ప్రసాదించు

శక్తి దానికున్నట్లు ఆకస్మికంగా తెలిసినపుడు ఆ పథికునిస్థితి యెలావుంటుందో, అతనికంటేనెంట కన్నీరుకారుతుందో కారడో చెప్పగలవా నిర్మలా?” అన్నాడు శినం.

“అలాంటి అమూల్యమైనవస్తువు మీ కిప్పు డేమిలభ్యమైందో చెప్పండి” అన్నది.

“అంతకుమించినదే లభ్యమైందినాకు” అన్నాడు శినం.

ఆత్రతతోగూడిన ఆదుర్దాతో “అది ఏమిటో నాకు కూడా చెప్పండి” అన్నది. ఆయన తీవ్రదృక్పథంతో ఆమెను తదేకంగా చూస్తున్నాడు. “మీకు లభ్యమైన ఆ సంపత్తిని నేను అపహరించను బాబుగాకు. నన్ను విశ్వసించండి.” అని తిరిగి అన్నది. ఆయన దంతాలునొక్కుకుంటూ, అధరాలనుబిగబట్టి దీర్ఘనిశ్వాస విడుస్తూ, తన మడిహస్తంతో ఆమెచెక్కిలి మృదువుగాపట్టి లాగి వదిలాడు. “మీకు దొరికినసంపత్తిని నాకు చూపరా?” అని మళ్ళీ ప్రశ్నించింది. “అసూయ చెందకుండావుంటావా?” అన్నాడు. “ఈ ప్రపంచంలోని సర్వసంపత్తికి నేనేఅధిపతివైతే మీపాదాల చెంత వుంచేదాన్ని” అన్నది.

“నాకలాంటి దురాశలేదు. దాయుటకు రక్షించుటకు అనుభవించుటకు తగినశక్తి కావాలిగదా!” అన్నాడు. “అంతటిసంపత్తి లభ్యమైనపుడు దాన్ని రక్షించగల, అనుభవించగలశక్తి ఆ సంపత్తితోనే లభ్యమవుతుంది బాబుగాకు” అన్నది. “అయినా నాకు లభ్యమైన సంపత్తి నాకు చాలు. సర్వసంపత్తి నాకు అక్కరలేదు.” అన్నాడు. మీకు నా మనస్సులోనిమాటనే అన్నాకు. మనస్సులోనితృప్తి సర్వ

సంపత్తి అనునది నిర్వివాదము. నన్ను మాటలతో మరి
పించచూస్తున్నారు. దయతో తమకు లభ్యమైనదేమిటో
విడమర్చి చెప్పండి.” అన్నది.

“అయితే చెబుతాను విను” అంటూ ఆమెశిరస్సును
తనవైపుకుతీసుకుని కర్ణరంధ్రంలో “ఆ అమూల్యసంపద
నీవే నిర్మలా!” అన్నాడు.

ఆమె ప్రసన్నవదనంతో. “పరిహాసంజేస్తున్నారా?
వుండండి అమ్మతో చెబుతాను” అంటూ రివ్వున పారి
పోయింది.

16 ప్రయివేటు పాఠశాల

గోజులు చెడువైపుకు దొడ్లుట ప్రారంభించినపుడు
వేగంగా లాక్కువెళ్ళుతవి. నలువైపులా చెడులక్షణాలే
కనిపిస్తుంటవి. కాలము కర్మము చెడువైపుకే దోహద
మిస్తుంటవి. బ్రదీనారాయణ ఇప్పుడు అస్వస్థతగావుంటు
న్నాడు. రత్నాకరుడు పరీక్షతప్పినపుడు చీకాకుపడి, ఇక్కడి
వాతానరణంలో చదువలేడని, అతనిజాతకచక్రం ఫలింఛా
లంటే మరోచోట చదివించుట అవుసరమని మద్రాసుపం
పాడు. కాని యీ సంవత్సరం కాళిదాసు, కృష్ణకుమారి
యిరువురూ తప్పారు. బ్రదీనారాయణ కంటున్న కలలకు
యివి ఘోరఅపచారాలను ఆపాదించినవి. ఈ విఘాతంతో
కలిగిన వికలంతో ఆయన ఆరోగ్యం మరింత దెబ్బతిన్నది.
ఈవిషాదంతో జాతకప్రభావాలమీద, మంచిచెబ్బరలమీద

పూజా పునస్కార నిష్ఠలమీద, దేవుశ్శమీద శంకకలుగ సాగింది. తాను యెన్నోమారులు యెందరెందరికడకో త్రిప్పిన జాతకచక్రాలు, ప్రాణమొకయెఱుగా వుంచబడినవి—నేడు నిష్ప్రియోజనకరంగా కనిపిస్తున్నవి.

రోహిణి రెండుసంవత్సరాలక్రితమే చదువుమాని వేసింది. తనక్లాసులో కొన్ని ప్రేమపూరితప్రార్థనాపత్రాలు అందుటతోను, పోస్టుద్వారాఅందిన కొన్ని ప్రేమవిన్నప ములతోను, ప్రత్యక్షంగా ఒకరిరువురు సాహసించి ద్వంస్వ భావంతోగూడిన ప్రేమసంభాషణతెచ్చినందునా ఆమెకోధా వేశురాలై చదువుకే స్వస్తిచెప్పింది. ఆనాడు చదువు మానుట ఆమె అప్రయోజకత్వంగా తోచింది తండ్రికి. చదువులద్వారా ష్యాషన్లద్వారా పొందే విజ్ఞానంకంటే, సశ్శీలము, సద్భావము, సత్ప్రసర్తనలతో గృహకార్యాల లోను, సంతానపాలనలోను, సహనంలోను యోగ్యనతిగా, మాననతిగా మన్ననలందుటే స్త్రీత్వాన్నినిలుపుట, మహిళా లోకానికి గౌరవం తెచ్చుటఅని ఆమె తండ్రితో వాదించింది. కాని ఆ సమయంలో ఆవిషయాలు నచ్చలేదు. ఇప్పుడు చదువుచున్న కృష్ణ, కాళిదాసు, రత్నాలనలన కలుగు చీకాకుతో విసిగి రోహిణియే మంచిపనిచేసిన ట్లనిపిస్తున్న దాయనమనస్సుకు.

కాళిదాసునుకూడా మద్రదాసుపంప నిశ్చయించుకున్న పుడు కృష్ణచదువువిషయం ఆయనను ఆందోళనపరచింది. “నన్ను పిలిచారా నాన్నా?” అంటూ వచ్చి ప్రశ్నించింది కృష్ణ. “నేను పిలువలేదమ్మా” అన్నాడు.

“ప్రయివేటుగా చదివి, పరీక్షకుకూర్చుంటాను నాన్నా” అన్నది. ఆయన విసగటగా చదివి తప్పినవాళ్ళు ప్రయివేటుగా చదివి ప్యాసనగలరా, అమ్మా!” అన్నాడు. “మా కాలేజీలో శివప్రసాద్ లెక్చరర్ గారు చాలా గొప్ప వారు నాన్నా. ఆయన ఆకుఫర్డులో చదివినవాడు. మా ప్రిన్సిపాలుకూడా ఆయనముందు చాలాడు. ఆయన చెప్పిన సబకుల్లో యెన్నడూ తప్పకుకాని, ప్రయివేటు ఆయన చెప్పరు. కాని మంగళనాథ్ వగైరా కొంతమంది పీడించిన మీదట అందుకు వప్పకున్నారట. ఫీజులు వగైరాలకు వారాశించరుట. రోజూ ఒకగంట సాయంకాలం చెబుతానన్నారట. ఇది గొప్ప అవకాశమని విద్యార్థులనుకుంటున్నారు. నేనుకూడా వారిదగ్గరే చదువుకుంటాను నాన్నా” అని కృష్ణ తన పుత్రాహాన్ని అణచుకుంటూ అన్నది.

“అవును, వారినాయన్ను నేను బాగాయెరుగుదును. బాగా పౌలమూపుట్రా వున్న కుటుంబము. ధర్మకార్యాలంటే ఆ కుటుంబానికి మహాయిష్టం. ఈ అబ్బాయికూడా చాలా మంచివాడనే విన్నాను. మెన్ననీమధ్య శిథిలాలయాన్ని పునర్నిర్మాణంచేశాడుట; తండ్రిపేర ధర్మశాల నిర్మించాడుట. గొప్ప పుత్సవాలుకూడా జరిపాడు. నేనా అబ్బాయిని చూడలేదుగాని, విదేశాలలో పెద్దగా చదివి వచ్చినా, అతి నమ్రతగా వుంటాడుట. పెద్దవారిని గొప్పగా గౌరవిస్తాడుట” అన్నాడు బ్రదీనారాయణ.

కృష్ణకుమారి, మంగళనాథ్, ఛత్రపతి, కమలాకర్ మొదలగువిద్యార్థి బృందము కాలేజీకి స్వస్తిజెప్పి శివ

ప్రసాద్ నద్ద వుచితవిద్యార్థులుగా చేరారు. శివప్రసాద్ ట్యూషనుతో, తాము చదివినా చదువకపోయినా పరీక్షలలో ప్యాసు కాగలమనే ధైర్యంతో యెవరికివారే ట్యూషనుకు ఆదుర్దా పడుతున్నాడు.

శివప్రసాద్ హృదయం ఆదరానురాగాలతో రంజిలు తుంటుంది. పట్టుబట్టి ప్రాధేయపడినపుడు కాదని నెట్టివేయ గల స్వభావంగాడు ఆయనది. పదేపదే వారు ప్రాధేయపడినపుడు సమ్మతించాడు గాని, యిప్పుడు కాలేజీపనితోను యీ ట్యూషన్లతోను తీరుబడిలేకుండా చేసుకున్నాడు.

రాత్రి యెనిమిదిగంటలసమయ మది. విద్యార్థులను బంపి స్నాన భోజనాదులు పూర్తిజేసుకుని, తనగదిలో శయ్యమీదవడుకుని కాళిదాసమహాకవి 'శకుంతలా పరిణయం' చదువుతున్నాడు శివప్రసాద్. తనపనులన్నీ ముగించుకుని ఒకచేత పాలగ్లాసు మరోచేత్తో తనపాఠ్యపుస్తకాన్ని పట్టుకుని వచ్చి "పాలుపుచ్చుకోండి బాబుగారూ" అన్నది నిర్మల. ఆయన విననట్లు చదువుకుంటూనేవున్నాడు. "బాబుగారూ" అని తిరిగి సంబోధించింది. కాని ఆయనదీక్ష చెక్కుచెదరలేదు. ఆమె నవ్వుకుంటూ తనచేతులలోని పాలగ్లాసును బల్లమీద వుంచి, ఆయన చేతిలోని పుస్తకాన్ని పట్టుకున్నది. ఆయన ఆ పుస్తకాన్ని విడచిపెట్టి నేత్రఫలకాలను వదులుగా మూశాడు. ఆమె ఆ పుస్తకాన్ని కూడా తీసి బల్లమీదపెట్టి, తన వేళ్ళతో ఆయన నేత్రఫలకాలను విడదీస్తుంటే ఆయన మరీ మూయప్రయత్నిస్తున్నాడు.

“బాబుగారూ దయతో తమరు పాలుత్రాగి ఆతరువాత దాగుడుమూతలాడండి.” అన్నది.

మనోవిహారంలోనుంచి బలవంతంగా దొర్లించబడిన వానివలె త్రుళ్లి పడి తనఋణంమీదనున్న ఆమెహస్తాలను పట్టుకుని నిట్టూర్పు విడుస్తూ “అబ్బ! మానవస్వభావం యెంత విచిత్రమైంది! ఆ దుష్యంతమహారాజుకు నగరంలో యెందరో నాగరికననితలుండగా, తనకుతగిన రాకుమార్తెలనుపొందు అనకాశముండగా అడవిలో కనిపించిన అనాథబాలికను ప్రేమించు టెందుకు? ఆమెయడల అంత అనురాగము ఆత్మీయత పెంచు టెందులకో?” అన్నాడు.

“అదేమిటి బాబుగారూ; యింత విజ్ఞానులు మీరలా ఆలోచిస్తున్నారు? ఆదరము, అనురాగము, ప్రేమ అంతస్తులను ఆలోచించి జనించవు. వివేకంగలహృదయాన్ని పటాటోపాలులేని ప్రకృతిసిద్ధమైన, నిష్కల్మషము, నిస్వార్థముఅయిన అమాయకహృదయమే ఆకర్షిస్తుంది. మీరు విదేశాలలో గొప్పగా చదివినచ్చారుగదా, వారి సాహిత్యం కంటే భారతసాహిత్యమే యెక్కువ చదువుతారెందుకని?” అని ప్రశ్నించింది.

“పాశ్చాత్యసాహిత్యము చదువవలసిందేగాని, దాన్నే గొప్పగాను ఘ్యాషనుగాను తలచి వాటిలోనే ఆధిక్యతవున్నదని కొందరు తలచుతుంటారు. కాని అది గొప్ప పొరపాటు. ఇంగ్లీషుచదివిన విద్యార్థులు యే సంస్కృత గ్రంథాలను చదువరు. పైపెచ్చు హేళనగా భావిస్తారు కొందరు. కాని, సంస్కృతసాహిత్యం కైలాసపర్వతంవలె

మహాన్నతమైనది. పాలనుచిలికినకొద్దీ నెన్న వుత్పన్న మవునట్లు సంస్కృతసాహిత్యాన్ని చదివినకొద్దీ అర్థంచేసు కొన్నకొద్దీ విజ్ఞానంలభ్యమవుతుంటుంది. మానవవికాసాన్ని గురించి, పృథ్వీరహస్యాన్ని గురించి, విశ్వవికాసాన్ని గురించి, సకలసృష్టిరహస్యాలను సంస్కృతసాహిత్యం పరిశోధించి నంత మరేసాహిత్యము పరిశోధించలేదు. శృంగారములో కూడా అందు అద్భుతమైన రచనలున్నవి. ధాన్యానికి వూకకు యెంతభేదముంటుందో, సంస్కృతసాహిత్యానికి యితరసాహిత్యానికి అంత భేదముంటుంది” అంటుండగా మధ్యలోనే నిర్మల కల్పించుకుని, “అయితే, నాకు ఆ సంస్కృతమేనేర్పక యింగ్లీషుమొదలుబెట్టారెందుకు బాబుగారూ?” అని ప్రశ్నించింది.

“అది అంత తేలికగా చదువగలిగిందిగాదు”

“పట్టుదల దీక్ష వుంటే, అసాధ్యమేదీగాదు” అంటూ పాలగ్లాసునుచేతబట్టి, రెండవచేత్తో ఆయనశిరస్సునుబట్టి లేవనెత్తప్రయత్నిస్తూ “ముందు యీ పాలు తీసుకోండి, ఆరిపోతున్నవి” అన్నది. పాలారగించి, “నీకు పాఠంచెప్పాలి గదూ? పుస్తకమేదీ?” అన్నాడు. టీపాయిమీమన్న పుస్తకాన్ని తీసియిస్తూ, “ఇంతకుముందువరకు వారందరికి ట్యూషనుచెబితిరి, అలసిపోయా రేమో; పోనీ యీపూటకు వద్దులెండి; రేపువుదయం చెబుదురుగాని” అని సంకోచిస్తూ అన్నది.

ఆయన చిన్నగా నవ్వుతూ, “చదువుకు యెగరాం పెట్టేపద్ధతులు నేరుస్తున్నావన్నమాట! నా శ్రమమీద నీ

కంత శ్రద్ధవుంటే, వారితోపాటు కూర్చుని ఆ సమయంలోనే చదువుకోగూడదా చెప్పి? ఈ ఒక్కవిషయంలోనే నా మాటను నిరాకరిస్తున్నావు” అన్నాడు.

గాబరాచెందినదానినలె “లేదు బాబుగారు; అలా అనకండి. మీమాటను నేను యెన్నఱూ వుల్లంఘించను కాని, ఆ మొగపిల్లలతో కూర్చోనటానికి నాకు మనస్కరించుటలేదు బాబుగారూ. వారియెదుటకు పోవుటకే నాకు ధైర్యంలేదు; అక్కడ చదువుట నావల్లగాదు” అన్నది. ఆయన తనచేతిలోని ఖాళీగ్లాసును టీపాయిమీదపెట్టి, పుస్తకాన్ని ఒకచేతపట్టి ద్వితీయహస్తంతో నిర్మలచేయిపట్టి లాగి ‘తనశయ్యమీద కూర్చుండబెట్టి “కృష్ణకుమారిని చూడు, యెంత సోషల్ గా మెలగుతుందో? ఆమెమనస్సులో స్త్రీపురుషభేదం వున్నట్లే తోచదు. అలా మెలగినపుడే సభ్యసంస్కారాల ఆధిక్యత అనుభవమవుతుంది.” అన్నాడు.

“బాబుగారు, మీనోటితో అలాంటిమాట అనకండి. మగవారందరితోను కలిసిమెలిసి తిరుగుతూ పరిహాసాలాడుతూ మెలగుట సభ్యత సంస్కారమూ అవుతుందా! అది సభ్యత సంస్కారమూ యెన్నటికీ కాజాలదు. పురుషులనుచూసినపుడు పరదాలలోదాగుట తలుపులచాటుకు పరుగులిడుట అసభ్యంగావచ్చుకాని, వారితో కలిసిమెలిసి తిరుగుట, అన్యోన్యతనుపెంచుట, కలిసించదువుట స్త్రీ విషయంలో ఔమంగాదనిపిస్తున్నది” అన్నది.

“ఏవిషయంలోను భయంలేని నీకు యీ చిన్ని కార్యరంగంలో భయమెందుకు?” అన్నాడు. “అపరాధిగాను,

అభాగినిగాను, అందరిసమక్షంలోను ప్రదర్శించువుతూ కూడా, స్త్రీత్వాన్ని నిలుపుకోవచ్చు, నీతిని శీలాన్ని కాపాడుకోవచ్చు కాని, గౌరవప్రపత్తులతో ఆదరాభిమానాలతో, ఒక స్త్రీ పురుషులతో మెలగుట నీతికి శీలానికిక్షేమంగాదని నా అంతరాత్మ ప్రబోధిస్తున్నది బాబుగానూ” అన్నది. కొంచెము ప్రోధాన్నిప్రకటిస్తూ, “అది నీలోనివెగ్రిభను మాత్రమే” అన్నాడు.

ఆమె చిన్నబుచ్చుకున్నముఖంతో వెలవెలబోతూ “బాబుగానూ, మీ మనస్సుకు కష్టంకలిగించానులాగుంది: నన్ను క్షమించండి. ఇక మీరుచెప్పినట్లే చేస్తాను. మీ ప్రసన్నంకొరకు నేను అగ్నిగుండంలోదూకి ఆత్మాహుతియైనా సంతోషంగా చేయగలను” అంటూ ఆయనచేతిని తీసుకుని అంగుళీయములను విడుస్తున్నది. ఆ చేతిప్రేళ్ళను పూర్తిచేసి రెండోచేతిని తీసుకున్నది. ఆయనచేతిమణికట్టు మీద బాష్పకణాలు ఒక్కటొక్కటిగా పడుతున్నవి.

శివప్రసాద్ విచలితుడై “కన్నీరుకారుస్తున్నావెందుకు నిర్మలా?” అంటూ, తనరెండోహస్తంతో తుడిచి, ఆమె శిరస్సును తనవైపుకు లాక్కున్నాడు. వాలిపోయిన ఆమె శిరస్సు ఆయనతొడలను ఆసనంచేసుకున్నది. కురులను నిమురుతూ ఆమెముఖమండలాన్ని పైకితిప్పి లలాటం మీదున్న కేశములను పైకినెట్టుతూ, కనులార్పగుండా చూస్తూ, రెండుహస్తాలతోను రెండుచెక్కిళ్ళనుపట్టి, మృదువుగా నత్తుతూ, దంతాలను బిగబడుతూ “కన్నీరెందుకు కార్చావు చెప్ప?” అన్నాడు.

ఆమె కనుకొలకులనుంచి తిరిగి అశ్రునవంతి నలు
కుతూ ఆయనహస్తాలలోకే వస్తున్నది. ఆయన మరింత అధీ
రతతో బరువుకంతంతో “ఇదేమిటి నిర్మలా?” అంటూ ఆమె
శిరస్సును పైకియెత్తిపట్టి లలాటంమీద ముద్దిడి, అశ్రు
ముద్రితముఖాన్ని తనహృదయానికి అదిమివుంచాడు. బోర్లా
పడిన ఆమెను త్రిప్పినపుడు తొలగిపోయిన ఆమెపైట పక్క
మీద పడిపోయింది. జాకెట్టుగుండీలు ఊడిపోయినవి
గాబోలు, అనాలోచితంగా ఆయనదృష్టి అటువెళ్ళి కట్టుబడి
పోయింది. దృష్టి తనఅధీనంతప్పిపోయింది. స్విచ్ నొక్కిన
పుడు కరెంటు భననంలోని అన్నివైపులతీగలలోను పరువు
లెత్తినట్లు ఆయనశరీరంలోని నరములన్నిటియందు రక్తము
తానవించి మేళవంచేస్తున్నది. తనముఖం అటువెళ్ళి ఒక్క
పెట్టున మీదపడి, యేదో రాజీచేసుకోవాలని పురకలువేయ
జూస్తున్నది. ఏ కవివర్ణనలో లేని మెరుపులు తళుకులు
చిందిస్తూ, నృత్యంసలుపుతూ హృదయతంత్రులమీద మీటి
మతిబోవునట్లుచేస్తూ మత్తులోముంచెత్తిస్తూ హృదయాన్ని
నలిపివేస్తూ సృష్టిలోని సర్వశృంగారసంపద సమ్మేళనమైనట్లు
న్నది. ఊద్యాధతో ప్రాణంపోనున్న శునకమహారాజుకు
నిర్జనగృహంలో పొయ్యిమీదనున్న పాయసం కనిపించి,
మహదానందంపొంది, యెంతప్రయత్నించినా యెంత వేచి
చూసినా, ఆ క్రిందనున్న మంటగాని పాయసంలోని వేడి
గాని చల్లారుడపాయం గాననపుడు, పోనున్నప్రాణాన్ని
నిలువజాలక, యెదుటనున్న పాయసాన్ని ఆరగింపజాలక

నిరాశ్రయస్థితిలో నిట్టూర్చి కన్నీరుకార్చినట్లు శివప్రసాద్ కనుకొలకులనుంచి అశ్రుబిందువులు చెదురుగా నిర్మలఘాల భాగంమీద పడినవి.

“ఏమిటి బాబుగారు?” అంటూ విడిపించుకో ప్రయత్నిస్తున్నది. కాని ఆయన మతిబోయినవానినలె మాట లేకయే, ఆమెను తనమీదికి మరింత లాక్కోప్రయత్నిస్తున్నాడు. ఆమె నిశ్చేష్టురాలై నిర్జీవినలె పెనగులాట మాని వూరుకున్నది. ఇపు డాయనమోచేతుల కేదో వెచ్చగా తగులుతున్నది. కాని ఆయన హృదయంలోనిదడ ఆమెకు సుస్పష్టంగా వినిపిస్తున్నది. ఆయన గొంతులో తరళం శుష్కించిపోతున్నది. నాసిక బుసలుగొడుతున్నది. ఆమె పాదం తగిలి గాబోలు, టీపాయిమీదిగాను దొర్లి క్రిందపడి ఘుల్లునున్నది. ఝల్లుమన్నగుండెలతో ఆమెనువిడచి శివప్రసాద్ ఖంగారుచెందుతూ ఏదో గొప్ప అపరాధంచేసిన వానినలె సిగ్గులుతున్నాడు.

ఆమె చీరెసద్దుకుంటూ, జాకెట్టుబటనులుపెట్టుకుంటూ తన పొరపాటుకు విచారపోతూ “బాబుగారూ, మీరుకూడా అత్యాచారంచేయుట నేర్చుకుంటున్నారా?” అన్నది.

తిరిగి “మాటాడరెందుకు? ఊనంగా అతినమ్రతగా వుండేవాళ్ళే దురాలోచన లెక్కునగాచేస్తుంటారు. మీరు అలాంటివారు కాదులెండి!” అంటూ నవ్వింది. అప్పటికి తగినదైర్యం కలిగింది. వెంటనే “నామీద నీకు విశ్వాస మేనా నిర్మలా?” అన్నాడు. చిన్న నవ్వురేఖనుప్రదర్శిస్తూ

“చెరువు కట్టలను శంకిస్తుందా చెప్పండి! బాడీవేసుకోక పోవటంకూడా తప్పని నేడు తెలిసివచ్చింది” అన్నది.

“నా భయంతోనే వేయదలచావా? యిన్నిరోజుల నుంచి యెందుకు వేయుటలేదు?” అన్నాడు.

“స్త్రీ స్త్రీవలెనే వుండాలిగాని, బిగించి మరో రూపంగా సమతలంచేయజూచుట, వికృతంచేయుట వివేకం కాదనుకున్నాను. కాని, వికృతమైనా సరే, రక్షణ అవుసరమని నేడు అనుభవమయింది” అన్నది.

పశ్చాత్తాపపడుతున్న హృదయంతో దీనవదనంతో లాలింపుమాటలతో “ఈ ఒక్కమాటుకు ఊమించు నిర్మలా. నేను దురాలోచనతో యేమీ చేయలేదు. యిక యెన్నడూ చేయను.” అన్నాడు.

“చెడును యెపుడూ సద్భావంతో చేయరు బాబు గాగూ!” అన్నది. ఆయన మరీ అధీగతతో “ఈ ఒక్క మాటుకు ఊమించు.” అన్నాడు. ఆమె తన ప్రవేశ్యతో ఆయనగడ్డాన్ని పుణకుతూ నవ్వును ప్రదర్శిస్తూ “ఊమించే హక్కు గురువుగారికుంటుందిగాని, శిష్యురాలికుండదు. ముందు పాఠం చెప్పండి,” అంటూ ఆమె దిగి ప్రక్క కుర్చీలో కూర్చోని, ఆయనచేతికి పుస్తకమిచ్చింది.

రెండుమాసాలు గడిచినవి. ఇప్పుడు నిర్మల తెలుగు పుస్తకాలుబాగాచదువగల్గుతున్నది. నాలుగోఫారం ఇంగ్లీషు పుస్తకంకూడా చదువుచున్నది. కృష్ణకుమారితో కూరిమి గాఢమైంది. ఇప్పుడు తనపాఠాలను యెక్కువగా కృష్ణనద్దనే నేర్చుకుంటున్నది. అందరితోను కలిసిమెలిసికూర్చుని చదువు

కొనుటలోను, అందరిసంభాషణలలోను పాల్గొనుటలోను అలవాటయిపోయింది. శివప్రసాద్ నచ్చువేళ 5 గంటలయినా విద్యార్థులు 3 గంటలకే హాజరవుట, వారు వచ్చినదేతడవుగా నిర్మలకూడా వారిలోనే చేరి, చదువుకొనుట, వివిధ విషయాలమీద వాదవివాదాలుచేసుకొనుట వారి నిత్యకార్యక్రమాలయినవి. నిర్మలను బలవంతంమీద తనఇంటికి తీసుకెళ్ళి గొప్పగా సత్కరించింది కృష్ణ. నిర్మలఅందానికి అణకువకు అదృష్టానికి కృష్ణయింటిలోనివారంతా ముగులెయెంతగానో పొగడి విశేష ఆదరంచూపారు. నిర్మల కీ సంఘటనతో ఆత్మాభిమానం పెల్లుబికింది.

నిర్మల కిపుడు నంటశాలలో మనస్సు నిలచుటలేదు. నంటపని విధిక్రత శిక్షగా తోస్తున్నది. కృష్ణ యిచ్చిన కథల పుస్తకాలమీద, పాఠ్యపుస్తకాలమీద సంభాషణలమీద మనస్సు పదువులెడుతున్నది.

భోంచేస్తున్న భవానీ ఒక్కటొక్కటిగా కూరలు ప్రక్కకుతోస్తూ, చిన్న సవ్వరేఖను ప్రదర్శిస్తూ “నిర్మలా, చదువులో చురుకుదనం పెరుగుతున్నకొద్దీ ఇతరవిషయాలలో మతిపోతున్నదనుకొంటాను. ఇదేమిటమ్మా! ఈ బంగాళాదుంప వేపుడులో పుప్పెక్కున వేశావు, పులుసు కూరలో పుట్టెడుకారం పోశావు. చట్నీలో పులుపు తరుగు చేశావు, చారులో ఉప్పులేదు. శివాని కీ కూరలతో ఎలా పెట్టావమ్మా?” అని ప్రశ్నించింది.

చిన్నబుచ్చుకున్నదనంతో సిగ్గుదొంతరులసందుగా నాలుకకొరుక్కుంటూ, చివ్వున దగ్గరకుబోయి, భవానీ

పాదాలంటి కంపిస్తున్న కంఠంతో “ఈ ఒక్కరోజుకు ఊమిం
చమ్మా, చదువుధ్యాసలో మతిలేకుండా చేశాను. ఈ పాడు
చదువుకు యిక నేను పోనే పోను. మీకు అవకాయంటే
యిష్టంగా, పోనీ యీపూటకు దాంతో తిను అమ్మా.
మీకు భోంచేయకుండా లేస్తే, నన్ను చంపినట్లు” అన్నది.
వంగి తనపాదాలంటున్న నిర్మల చెక్కిలిమీద తన వ్రేళ్లతో
చిన్నగా మోది, “చదువుమానుకోవటమెందుకే వెర్రిదానా?
బాగా చదువుకో; ఒక వేళ వంటపని నీ ఒక్కదానివలన
తెమలకపోతే నేనుకూడా చూస్తాను. లేకపోతే నారాయణ
దాసును (గుడిపూజారి) చేయమను. అన్నీ నీవేచేయాలంటే
సాధ్యమా వెర్రిదానా? ఒక్కమాటమాత్రం చెబుతున్నాను.
నీవు ఇంగ్లీషుచదువుట అనవసరం అమ్మాయ్. తెలుగు
భారత భాగవతాలు చదువగలిగినంత నేర్చుకో. అంతేగాని,
ఇంగ్లీషు మనకెందుకు చెప్పి?” అన్నది.

నాకూ యింగ్లీషుచదువుట అంత యిష్టంలేదు.
సంస్కృతం చదువుతాను, బాబుగారితో చెప్పి అమ్మా”
అన్నది నిర్మల.

“సంస్కృతం కఠినభాష నిర్మలా! మా అన్నయ్య
సంస్కృతపండితుడు. తండ్రివద్ద చదివిన సంస్కృతజ్ఞానం
తోనే శివం యేగంధమైనా చదివి చెప్పగలడు. స్త్రీలకు
అంత శ్రమకూడా అనవసరమమ్మా. మాతృభాషలో కావలసి
నంత జ్ఞానముంటే చాలు. అనవసరమైనవన్నీ తెలుగులోకి అనువ
దింపబడివున్నవి. స్త్రీలు భారత, భాగవతాలు, రామా

యణము పూర్ణంగా అర్థంచేసుకోగలిగినంత చదువుకుంటే యింకేం కావాలి చెప్ప? అన్నది భవాని.

“అయితే, నాకు యింగ్లీషు వద్దని బాబుగారితో చెప్ప అమ్మా,” అన్నది. “ఆవిషయం వాడితో నేను చెప్పటెందుకు? నీవే చెప్పరాదా” “వారియెదుట వారి కయిష్టమైనవిషయం చెప్పటకు నాకు భయంగావుంటుంది.” అంటూ భవాని చేయికడుక్కోబోతుండగా, అడ్డువెళ్ళి “అదేమిటి, మీరు సగంలోనే లేచిపోతున్నాను.” అన్నది. భవానీ నవ్వుకుంటూ “నట్టి పిచ్చిదానివి. యెంత తిసమంటావు?” అంటూ వెళ్లింది.

17 తిరుగుబాటు - నాటిక

నేటికి శివప్రసాద్ మాట నెరవేరింది. వంటబ్రాహ్మణి యేర్పాటుజరిగింది. ఇప్పుడు భవానీకి పూజాగది ప్రధాన స్థానమైంది. నిర్మలచేతిలో వికువకుండా పుస్తకాలుంటున్నవి. ఆమె యిప్పుడు వంటశాలలో దర్శకత్వముమాత్రమే చేయ గలుగుచున్నది. చదువుమీద దీక్ష పెరిగినకొద్దీ పరధ్యాయ కూడా అధిగమిస్తున్నది. ఆధిక్యతలు మన్ననలు మనుకా రాలు యిప్పు డాకర్షిస్తున్నవి. కృష్ణకుమారియింటికి రోజు కోసారయినా పోతున్నది. పోనిరోజు యేదోకొంత కనిపిస్తుంటుంది. మంగళనాథ్ తోను కమలాకర్ తోనుకూడా సన్నిహితపరిచయ మేర్పడింది. వారు ట్యూషనుపొందేది గంట యినా, పదిగంటలపగటిసమయ మిక్కడే గడిచిపోతున్నది.

మంగళనాథ్ రంగస్థలనాటిక ఒకటి తయారుచేశాడు. అందు మూడొంతులభావకూర్పు నిర్మలద్వారా పొందినదే.

ఆ నాటిక పేరు 'తిరుగుబాటు'. అందు స్త్రీపాత్రలు లేవు. శివప్రసాద్ ఇంటిపెరడు నాటక శాలగా రూపొందింది. పోర్ట్ స్పె చదువుట, అప్పగించుట, రిహార్సలు వేయుట మొదలగు కార్యక్రమాలన్నీ అక్కడే జరిగిపోతున్నవి. ప్రయివేటు విద్యార్థులసంఖ్య యిప్పుడు పెరిగింది. కాని వారిలో పరీక్షా పాఠాలకుబదులు డ్రామాపాఠాలందు మోజు పెరిగింది. అందరిచేతులలోను వ్రాసుకున్న తమతమ డ్రామాపోర్ట్ స్పె వుంటున్నవి. ఈ డ్రామాట్రూపువారికి పర్సినెంటు ప్రేక్షకులు కృష్ణ, నిర్మలలు. వారి ప్రతిరిహార్సలును గమనించి, యెవరిపోర్ట్ స్ యెక్కడ బాగా నటించినదీ, యెక్కడ అతకనిదీ మొదలగు, ఆ యిరువురుప్రేక్షకుల నుంచి వచ్చు సమీక్ష వారికి నిఘంటువులాంటిదైనది. అందు నిర్మల మరింత ప్రాముఖ్యంపొంది, వుత్సాహితురాలవుతున్నది. ఆ నాటిక ఇతివృత్తం రాజకీయపార్టీలపోరాటం. అందు ఒక రాజకీయనాయకుడు పరిపాలనాప్రధాని, పార్టీ అధ్యక్షుడు, సర్వకమిటీలకు చైర్మన్. అతనిసోదరుడు ఆ తరువాతి కీలకస్థానాల్లో వుంటాడు. సోదరి ఆనందాన్ని ఆధిక్యతను సర్వసౌఖ్యాలను పొందు విదేశప్రతినిధి. తనయుడు ప్రతిపక్షంలో నాయకుడు. తండ్రిసంప్రతింపులతో మెలగుట; బావగారు రాజముద్రికాగౌరవాన్ని పొంది అగ్రస్థానాన్నలంకరించివుంటాడు. ముఖ్యఅనుయాయులు శాఖాధిపతులుగా, అదనంగావున్నవాటికి రాబోవువాటికి వారసులుగా వుం

టారు. వారిని సమర్థించు రఘులకు మహారఘులకు ప్రజలకు చేతులతో జండాలు; ప్రదర్శనలలిచ్చుటకు రోడ్లు; నోటినిండా జేజేలుకొట్టుటకు పైవారిపేరులు, వారిచ్చిన శృంగారశబ్దాలతో గూడిన నినాదాలు వుంటవి. నెనుకటిరోజుల్లో మహారాజులు తమకు శక్తివున్నంతవరకే పరిపాలన నిర్వహించి, అనంతరం వారసులకప్పగించి ప్రక్కనుండి పరిశీలిస్తుండే వారు. నేడు యెన్నికలద్వారా గద్దెలనెక్కిన పరిపాలకులు తమ శక్తి పుడిగినా మతిభ్రమించినా కొనవూపిరివున్నంతవరకు ఆ గద్దెలను విడువకుండా గద్దెమీదనే ప్రాణంపోవాలి; దేశము ప్రజలు యేమయినా, యేదుర్దశకు గురియయినా తన పరిపాలనాకాల కొలమానవిశేషం చరిత్రలో వుండాలి అనేదే యేకైక ఆశయంగా నుండుట; ఎంతకాలం పై వారిని మోసినా, వారిద్వారా దేశానికి వాటిల్లుతున్న శాశ్వతనష్టాలను కప్పి పుచ్చినా, వారి నామ నినాదాలతోనే తమ నోరుచించు కున్నా, వారి బొమ్మల నెన్నిటిని రోడ్ల మధ్య ప్రతిష్ఠింపజేసినా ప్రజలను నోరుమూయించి తన బెంటపెట్టుకున్నా, యెంత దీక్షతో రోపికతో నిలిచినా నిష్ప్రయోజనమై తా నలావున్నంతవరకు పదవులలోవున్నవారు దిగేదీలేదు, యేఒక్క గద్దె ఖాళీ అయ్యేదీలేదు; తాను పొందేదీలేదు; వారక్కడ స్థిరమైనపుడు నే నిక్కడ వారిని మోయను స్థిరపడుట ఆత్మకోభ, దేశద్రోహమూ దప్ప మరేమీగాదు. వారికంటే నా పరిపాలనలో నినాదాల గూఢంలో గాకుండా వాస్తవిక ఉజ్వలత్వం తప్పక పొందుతుంది; మరొకరు అంతకంటే మహాన్నతరూపాన్ని సృష్టించ

వచ్చుననే విష్ణువాత్మకవ్రాహ్మలతో మొదటియత్నంగా అధికారనాయకులకు విన్నవిస్తారు. వారు పరిహాసరూపంలో నవ్వి, వీపులమీదచేయివేసి నిమిరి “మీరు చెప్పినవనులు యేవి చేయలేదో చెప్పి? మీమాట విననివారు పంచాయతీలో యెన్నికయినా రద్దుచేశాము. దావాలలో మీపక్షం చేయమని సివిల్ అధికారులకుకూడా చెప్పాము. పర్మిట్లు లైసెన్సులు మీరు యెనరికియివ్వమంటే వారికే యిస్తున్నాము. మీమాటవిననివారు బలవంతులైనా వారిని యెన్నికలలో రాకుండా మీకు అండగా నిలుస్తున్నాము. మీరు కోరినట్లు వాడ్లు మార్పుచేస్తున్నాము. మీరు కావాలన్న సొసైటీలనే అనుమతిస్తున్నాము, రోడ్లను వేయిస్తున్నాము, పంటెనలను నిర్మిస్తున్నాము, మీరునద్దన్నవి యెంత విలువైనవయినా అవుసరమైనవయినా చీఫ్ యింజనీర్ల నోళ్ళుకూడా నొక్కుతున్నాము; మేము చేసినా మీరుచేసినా మనపార్టీ మనఆశయం లక్ష్యం ఒక్కటైనప్పుడు మనఆత్మలుకూడా అనంతమైన ఒకేఆత్మగదా! మీలో సహనమూ ఓర్పు ఉండాలి. మేము దిగితే మనపార్టీయే పడిపోవచ్చు” అని అధికారనాయకులంటారు.

“ఇది పాతపాఠమే. ఇలాంటిమాటలు వినివిని విసిగిపోయాము. ఈమాటలతోనే మిమ్ము మోసిమోసి మా భుజస్కంధాలు కదుములుగట్టి, మేము వెర్రివాళ్ళమని రుజువు చేసుకున్నాం. మీరు యేవిచేసి మమ్ము సంతృప్తిపరచదలచారో, వాటిని, యింకా విశేషమయినవి చేసి మిమ్ము ఆశ్చర్యాన్నితులనుచేస్తాము. కనుక మీరున్నస్థానాలను విడచి,

కొంతవ్యవధిని మాకూ యిచ్చి, మా స్థానాలను మీ రాక్రమించండి. మీరు శాశ్వతంగా అధికారంచలాయించుటకే జన్మించలేదు. సామ్రాజ్యాల నెలా నేలకూల్చామో, రాజుల నెలా దించామో, గర్వంతో మీదే హక్కు అనే ఆధిక్యతతో యెన్నికలనేముసుగుతో శాశ్వతంగా అధికారంలో వుండాలనుకునే మిమ్ముకూడా కూలద్రోయుట మా కర్తవ్యంగా మేము నిర్ణయించుకున్నాము” అని అధికారంలేని నాయకులంటారు.

“మీ వీరోచితమైనచరిత్రను మీరు మర్చిపోతున్నాడు. మీ త్యాగము, సహనము అనంతమైనవి. ఈ పరిపాలనంతా మీ ఆశీర్వాదబలంతోనే జరుగుచున్నది. మీరే పార్టీ, పార్టీయే మీరు. అసలు పరిపాలకులు మీరు. మీ చెప్పచేతలలో మీ కనుసన్నలలో అధికారాన్ని చలాయిస్తున్న సేనకులము మేము. మీ సేవ మా కర్తవ్యము. మా సేననుగుర్తించి మా బాధలను గమనించి మా వెంట వుంటే, యింకా యేమయినా చేయగలము. మేము మా భార్యలతోను, పిల్లలతోను యిష్టాగోష్టిసలుపుటకాశం కూడా లేకుండా కఠినశిక్షితులనలె నిద్రాహారాలుమాని, మీ సేవజేస్తున్న మా బాధలు గ్రహించండి. ఈ అధికారము నిప్పులకుంపటిలాంటిది. దీనిలో సుఖమేమీలేదు. మీరు హాయిగా నిర్విచారంగా బాధ్యతారహితంగా వుంటూ, మమ్ము పడకుండా చూస్తూ మాచేత సేవచేయించుకోండి; కాదంటారా, ప్రజలనుంచి ప్రభుత్వానికి సలహాకమిటీలను

నేస్తాము. మీ అందరూ వుండగలిగినన్ని కమిటీలు వేసి మిమ్ము వాటిలో సభ్యులను చేస్తాము” అని అధికార పాలకులంటారు.

“ఆ చచ్చు సలహా కమిటీలు మా కక్కరలేదు. వాటి లోనూ మీరుండి మా నోళ్ళు మూస్తారు. పార్టీ పేరుతో పక్షం పేరుతో మే మింకా మోసపోదలచలేదు. ఆ పదవులలో వున్న కష్టాలను బాధలను గుర్తించే, మీకు విశ్రాంతియివ్వ దలచాము. ఆ నిష్పలకుంపటిని మేమే స్వయంగా మోయ దలచాము. మామీద మీకు మోయలేమనే భయముంటే, నుమ్ము అక్కడ కూర్చుండబెట్టి మీరు మీ కుటుంబాలతో సోయిగావుంటూ మాకు సలహాలనిస్తుండండి” అని అధికారం లేని నాయకులంటారు.

“కేనలం పట్టుదలతో పంతం వేసినందువలన ప్రయోజనం లేదు. మేము గద్దెదిగి మిమ్ము యెక్కిస్తే, మనము, మన పార్టీ మరునెలలోనే తలక్రిందులై, ప్రతిపక్షం వారి చేతికి పోతుంది. బాగా గమనించి ముందుకు రండి” అని చిరుక్రోధాన్ని ప్రకటిస్తుంది అధికార నాయకమండలి.

“అందుకూ మేము సంసిద్ధులమే. మేము నిర్వహించలేనపుడు మీరు శాశ్వతంగా నిర్వహిస్తుంటే, సహించుట కూడా అవిమేకమే. మీరూ మేమూ గాక, మూడోవారు (ప్రతిపక్షులు) వస్తే వారు యింకా బాగా వ్యవహరించి, దేశాన్ని సౌష్టవంచేయగలరేమో. వారూ మీలాంటి మాలాంటి అర్హులేగదా, యోగ్యులేగదా! వారిని ఘృణీకరిస్తూ మిమ్ము పూజించుట మా వెర్రితనము, అమాయకత్వము అని నేడు స్పష్టంగా తెలుసుకొన్నాము. ఇక

మీరు మీ బంధువులు అధికారగద్దెలమీద వుండడానికి వీలేదు" అని అధికారసీనులయిన నాయకవర్గం అంటుంది.

ఆఖరుకు రాజీకుదురుతుంది. తత్ఫలితంగా యెన్నికల ద్వారా లభ్యమయ్యే పదవిని సంవత్సరాలకు మించి నమనగా పొందరాదు, ఒకరు యెంతటి ఘనులయినా ఒక్కపదవికి లేక హోదాకుమించి పొందరాదు. ఒకమంత్రి ఒక్కశాఖనే నిర్వహించాలిగాని, అన్నిటిని గుత్తచేసుకోరాదు ! వుండే అయిదుసంవత్సరాలలోను మంత్రులయినవారు అనననర ఆర్భాటటూకులుచేయరాదు, మొదలగువిషయాలలో రాజీ కుదురుతుంది. /

18 మధురఘడియలు

అది దీపాలిపండుగరోజు. అపరాహ్నాసమయం రెండు గంటలవుతుంది. 11 గంటలకు పనలించిన శీనప్రసాదకు అప్పుడప్పుడు మ్రోగుతున్న మందుగుండుసామానుధ్వనులు కలన రాన్ని కలిగిస్తున్నవి. అయినా, తనను నిద్రలేపి పరామర్శిం పవలసినవ్యక్తి రాలేదుగనుక, కనులు తెరువకయే అటూ యిటూదొర్లుతూ నిద్రలోనే నిరీక్షిస్తున్నాడు. ఎంతప్రయత్నించినా తిరిగి నిద్రవచ్చేసూచనలు కనిపించక, యెవరిమీదనో మనస్సులో పెద్దగా విసగటచెందుతున్నాడు. దుప్పటిని పూర్తిగా ముసుగుపెట్టి, ప్రార్థించి పదిమారులు క్షమాపణ చెప్పుకుంటేగాని లేవగూడదని నిర్ణయించుకుని పూహలోకంలో విహరిస్తున్నాడు.

తెల్లవారకముందే తనను నిద్రలేపింది. టూత్ పేస్టు, బ్రష్ చేతిలోపెట్టి స్నానాలగదిలోకి నెట్టి వెళ్ళింది. అక్కడ అంతకుముందే వేడినీరు, టవలు సిద్ధంగావున్నవి. తిరిగి తన గదిలోకి వచ్చినదేతడవుధు పసివానినిలా కెళ్ళినట్లు బుజ్జగిస్తూ స్నానాలగదిలోకి తీసుకెళ్ళింది. “మొహంకడుక్కున్నాను నిర్మలా,” అని తను యెంతచెబుతున్నా, నవ్వునుప్రదర్శిస్తూ మారుమాటలేకుండా తనను లోపలవుంచి తలుపులు బిగించి వేసినపుడు తను ఆశ్చర్యపోయి అటూయిటూ చూశాడు. గంగాశంలోని నీటినుంచి ఆవిరివస్తున్నది. నూనెగిన్నె శీకాయపొడి వగైరాలు కనిపించినవి. “పీటమీద కూర్చోండి” అన్నపుడు విస్మితుడై “గంగులు యేడీ!” అన్నాడు. ఆమె అమృతమొలికించు చిరునగవును ప్రదర్శిస్తూ “అననసరప్రశ్నలు ఎందుకు? మీకు కూర్చోండి.” అని గదిమినపుడు తనశరీరం పొంగినట్లయి, అర్థంగానిఆనందంలో పూగి, మారామచేస్తే యెలావుంటుందో అని వువ్విళ్ళూరుతూ నిలిచివున్నాడు. “నాకు మీ ఒక్కపనే కాదు, చాలాపనులున్నవి. కూర్చోండి మహాశయా,” అంటూ తనహస్తాన్ని బట్టి లాగి కూర్చుండబెట్టి ఆమె తనచేత్తోనే తనషడ్గునుపూడ బెరికి నంకినవేసి, తనశిరస్సు వంచి కర్ణరంధ్రాలలో నూనె వేసి, వేళ్ళతో అటూయిటూ పొడిచి లాగి కుదిపి, ఆతరువాత మాడుపై చారెడునూనెపెట్టి, ఆమె స్వహస్తాలతో తలంటింది. శిరస్సు తుడిచి, “యిక స్నానంచేయండి” అంటూ తలుపుతీసుకుని వెళ్ళిపోయింది.

తను గదికిచేరుటకుముందే ఆమె టిఫిను, పాలగ్లా

సుతో హాజరయివుంది. ఆమెనుచూస్తున్నపుడు తను
యేపనిచేయుటకు మనస్సువుండదు. ఆమెను చూచుటకు
ఆమెనుగురించి వూహించుటలోనే మనస్సు పడువులెడు
తుంటుంది. ఆమెయెదుట తనసోమరితనం నగ్నంగా ప్రదర్శిత
మవుతుంటుంది. తను ధోవతి లుంగీగాచుట్టి యీజీజైర్లో
వాలిపోయాడు. “అబ్బ! మీరు మరీ పసివార్తై పోతున్నారే.
తలదుప్పుకొని షర్టు వేసుకొండి, టిఫినుతీసుకొందురుగాని”
అంటూ ఆమెయే దువ్వెస తెచ్చి దువ్వి, షర్టు తెచ్చి ఆయన
శిరస్సుకు తగిలించింది. తననుగాదన్నట్లు అలానే వూరు
కున్నాడు. ఆమె తనశిరస్సుమీద చేయివేసి వూపుతూ
నవ్వుకుంటూ పసివానికినలె చేతులుకూడా తొడిగి బటనులు
పెట్టి టీపాయి ముందుకు నెట్టి దానిమీద గారెల్పేటు,
బాసిందీపేటూ వుంచింది.

ఆయన ఆ పేటుకేసి నోమాటు చూసి తిరిగి ఆమెనే
స్నిగ్ధదృష్టితో పరికిస్తున్నాడు. వీపునైపుకు జారవిడచిన ఆమె
శిరోజాలతడి యింకా ఆరలేదు. నొసటితిలకంలోని తళుకులు
కాంతిపుంజాన్ని వెదజల్లుతున్నవి. లలాటంనుధ్యస్థాన్ని కొలు
స్తున్నట్లు ఆ తిలకాన్ని బాగా పరికించినపుడు తృతీయ
నేత్రమువలె ద్యోతకమవుచున్నది. శిశిరకుతువులో మంచు
బిందువులతో శోభించు కమలమువలె ఆమెముఖమండలము
ప్రఫుల్లితమై మధుభరితంగా ప్రకాశిస్తున్నది. ఆమెధరించిన
ఆ స్నిగ్ధ శ్వేతవస్త్రాలు మరింత అద్భుతంగా శోభిస్తున్నవి.
ప్రభాతప్రకాశమానమైన బాలభానునివలె ఆమె ఆ శ్వేత
వస్త్రాలమధ్య అనుణవర్ణంలో అద్వితీయంగా శోభిస్తున్నది.

పూర్ణ వికసిత గులాబిరేకులవలె నక్రంగా వంగిన ఆమె అధరాలు కెంపునర్ణంలో ప్రతిబింబిస్తున్నవి.

అనురాగంతో “అలా చూస్తూ రేమిటి? వాటిని భుజించండి, పాలు చల్లారిపోతవి.” అన్నది.

వాత్సల్యోద్వేలమైన ముఖంతో ఆమెను మరింత స్నిగ్ధదృక్కులతో చూస్తున్నాడు. ఆమెతనకోమలహస్తంతో ఒక గారెను తుంచి, ఆయననోటి కందించింది. పసివానివలె ఆమెనేత్రద్వయంవంక దీనదృక్కులతో చూస్తూ తింటున్నాడు. లేతదవ్వలాంటి తమలపాకువలె ఆమెఅరచేయి అతినాజూకుగా మృదువుగా కనిపించింది. అప్రత్యాశితంగా ఆమె అంగుళీయములను కొరికాడు. ఆమె వుబికి చిందులాడుతున్న మందహాసంతో “అబ్బా!” అన్నది.

సానుభూతితో విప్పారితమై ఆమెచేతిని తనచేతిలోకి తీసుకుని నిమిరుతూ, “పోరపాటుజరిగింది, క్షమించు నిర్మలా” అన్నాడు. “జరుగుతున్నదంతా పోరపాటేనని తెలుసుకోండి” అని పాలగ్లాసుపట్టి వేడిని పరీక్షిస్తున్నది. అగాధంలో దొర్లినవానివలె వెలవెలబోతూ దీనంగా ఆమెవంక చూశాడు. “చిన్నబుచ్చుకుంటారెందుకు? మీది గురుస్థానంగనుక, అలాంటి హక్కున్నది. శిష్యురాలికి మీ అపచారాలను అనుభవించేభారం వున్నదిగదా!” అని కిలకిల నవ్వింది. ఆ సవ్య వైర్ లెస్ విద్యుత్ వలె ఆయనరక్తంలో వురకలు వేసింది. వెంటనే పుత్కంఠిత హృదయంతో ఆమె అరచేతిని తనముఖమండలానికివేసి అదుముకుంటున్నాడు.

ఆమె మృదువుగా తప్పించుకుని ప్రోథాభినయాన్ని

ప్రదర్శిస్తూ “ఏమిటి బాబుగారు? నాకు చాలా పనులున్నవి. త్వరగా మీకు టిఫినుతీసికోండి.” అన్నది. “వీటినితినిపించి నీవు వెళ్ళిపోతానన్నమాట.” అన్నాడు. “అవును మహా శయా, వీటిని యిలానే వుంచుతా రేమోసని యింతసేపూ వున్నాను. దయతో భుజించండి.” అన్నది.

“అయిష్టమయినవాటిని ఆరగించి, వాంఛనీయమైన వాటిని కోల్పోవుటకు యే బుద్ధిగలవాడైనా వప్పుకుంటాడా నిర్మలా?” అన్నాడు.

ఆమె కోరగాచూస్తూ “పోనీ, మీకు యిష్టమెందేదో భుజించండి బాబుగారూ” అన్నది.

ఆయన చిరునగవును చిలికించుకుంటూ నెమ్మదిగా టీపాయిని ప్రక్కకు నెట్టి లేచినచ్చి, శయ్యనధిష్ఠించాడు. మ్లానముఖంతో “అదేమిటి బాబుగారు? నే నేమయినా పొరపాటుచేశానా? కోపంవచ్చిందా?” అంటూ దగ్గరగా వెళ్ళి నిలిచింది.

శివప్రసాద్:—ఇష్టమైంది తీసుకుని అవుసరంలేనిది వదిలేయమంటావా?

నిర్మల:—పోనీ మీకు యిష్టమెందే తీసుకోండి.

శివం:—నీ విలా దగ్గరకురా.

నిర్మల:— (దగ్గరగా వెళ్ళి మందస్మితనవనంతో) ఏమిటో చెప్పండి?

ఆయన ఒకచేతో ఆమెహస్తాన్ని బట్టుకుని ద్వితీయ హస్తంతో ఆమెచురుకాన్ని బట్టి “నాకు యిష్టమైంది యిది. మిగిలినవి నా కక్కరలేదు” అన్నాడు.

ఆమె మాట పలుకులేకుండా అలానే నిలిచిపోయింది. ఆయన చేయిగుంజను ప్రయత్నిస్తున్నాడుగాని, అధీరతతో గనిపించిన ముఖము అశ్రుభరితనయనాలు చూచి విచలితుడై చేయివిడచి “అదేమిటి నిర్మలా, అలా అయిపోయినావు, కోపంనచ్చిందా? పొరపాటు! యిక చేయను” అంటూ చేతులుపట్టుకున్నాడు.

ఆమె తిరిగి మందహాసంచేస్తూ “ముందు మీరు టిఫిను తీసుకోండి బాబుగారు” అని ఆ ప్లేటులు రెండూ తెచ్చి బెడ్ మీద వుంచి, దీనంగా ఆయన్ను చూస్తున్నది. ఆయన వినమ్రవిద్వార్థి నలె క్రిందికి చూస్తూ దీక్షావ్రతినలె గంభీర ముద్రలో వాటిని భుజించి. గటగట పాలుత్రాగి శయ్యమీద వాలి మరోవైపు చూస్తున్నాడు.

ఆమె ఆ ప్లేట్లను ఆనలబెట్టి కాలుగాలిన పిల్లినలె అటూయిటూ తచ్చట్లాడుతూ, ఆయననంకే చూస్తూ వున్నది. కాని ఆయన చెదగనిధ్యాసలో వున్నాడు. ఆమె తననోటమిని అంగీకరించి నెమ్మదిగా శయ్యప్రక్కకెళ్ళి నంగి ఆయనముఖానికి చేరునగా తనముఖం వుంచి, దీనంగా “కోపమొచ్చిందా బాబుగారు? అలా నటించకపోతే, మీరు టిఫినుతీసుకోరని అలాచేశాను.” అంటుండగా ఆయన నేత్ర ఫలకాలు మూసుకున్నాడు. ఆమె తనహస్తద్వయంతో తెరువప్రయత్నిస్తూ కాలివేళ్ళమీద నంగి బరువు నాపుకో లేక ఆయనమీదికి నరిగిపోయింది. అప్పటికి ఆయన నేత్రాలు తెరువలేదు. మాట పలుకులేదు. అది ఆమెకు విచిత్రంగాఁజోచి, లేవ ప్రయత్నిస్తున్న ఆమె అలానేవుండి

“నేను మీమీద పడిపోయాను బాబుగారూ, రవంత జాలి కూడా లేదా? అయితే, నేను వెళ్ళిపోతానండి” అంటూ లేచింది. వెంటనే ఆయన చేయిపట్టుకుని, “యెక్కడికి?” అంటూ లాగాడు. తరువాత ఆయనను సమాధానపరచి వెళ్ళిపోయింది.

ఆ ప్రభాతదృశ్యాన్నే స్మృతిపథంలో తిరుగవేసుకుంటూ, యెంతోసేపు గడిపాడు. కాని తనను పిలిచేవారెవరూ కనిపించలేదు. గడియారం 3 గంటలుకొట్టింది. తిరుణాలకు చేసుకెళ్ళిన మిశాయిని కొనువారులేక, వ్యాపారి తానే తింటూ యింటికిచేరినట్లు, నిస్పృహతో శివం ఎవరూ పిలువకపోయినా తానే లేచి, పిల్లి అడుగులు వేసుకొంటూ వంటశాలనైపు వెళ్ళాడు. ఆమె వంటశాలలో స్వయంగా పిండివంటలు చేస్తుంటుంది; వెనకగా వెళ్ళి కనులుమూయాలని అనుకుంటూ వెళ్ళాడు. కాని అచట వంటగ్రాహ్మణి మాత్రమే యేదో చేస్తున్నది. దప్పికగొన్న పథికుడు జలమని భ్రమించిపరువులెత్తి, యెండమావులని గ్రహించినపుడు నిస్పృహచెందినట్లు, నిశ్శేష్టుడై తడబడుతున్నకంతంలో “నిర్మల లేదా?” అని ప్రశ్నించాడు. “లేదు బాబుగారు; మీ భోజనమైనతరువాత ఆమెగారు బ్రదీనారాయణగారింటికి వెళ్ళింది” అని జవాబిచ్చింది.

ఆయన మనస్సు మరింత వికలమైంది. ట్యూషనుకు విద్యార్థులెనా వుంటే బావుండుననుకున్నాడు. నిత్యము యిక్కడే గుంపుగావుండు విద్యార్థులు సమ్మెచేసినట్లు నేడు ఒక్కరూ లేరు. శివప్రసాద్ యేమిటోచక రీడింగురూముకు

చేరి, పుస్తకాలు కెలుకుతూ దీర్ఘనిశ్వాసవిడచి, మహాకవి అశ్వఘోషవిరచిత 'ఊర్వశీవియోగం' చేతబట్టి యీజీ చెక్ లో వాలిపోయాడు. దూరాలనుంచి మందుగుండు సామాన్లధ్వనులు ప్రతిధ్వనిస్తున్నవి. అధికంగా నిద్రించి నందువల్లనో లేక ఆలోచనలకు అంతంలేనందువల్లనో శిరస్సు వేడెక్కివున్నది. చేతనున్న పుస్తకం తెరువకుండానే స్థూలుమీదపెట్టి, నొసటిమీద చేతులు వేసుకుని, నేత్రాలు మూసుకుని ఆద్యంతాలులేని ఆలోచనలలో మునిగిపోయాడు.

ఆరుగంటలయింది. సంధ్యచీకటి అలుముకున్నది. పెరడు, దొడ్డి అంతటా ప్రమిదలు భారులుదీర్చి, కొన్ని నక్షత్రాలుగాను, పద్మాకారాలుగాను విశేషనైపుణ్యంతో అమర్చబడివున్నవి. ఇవన్నీ యెవరిఆదేశానుసారం అమర్చబడిననో, యెవరికుశలతతో దిద్దబడిననో వారు వాటిని వెలిగించుటకు కనిపించనందున, వ్యాకులచిత్తులె నారు పని వారంతా. భవానీ మరింత క్రుద్ధురాలై చీకాకుపడుతూ వాటినిచూడనుకూడా బయటకు నచ్చుటలేదు. ఆమె కాలు గాలినపిల్లినలె యింటిలో తిరిగినగదికే తిరుగుతూ, పఠనా గారంలోకి వెళ్ళిచూసి "ఒరే శివం! నీ విక్కడుండేనా యింతసేపూ కనిపించలేదు. నిర్మల చూడు, యెంతపని చేసి పోయిందో! పండుగపూట యిక్కడిపనులన్నిటినీ యెక్కడి వక్కడ వదిలి వేసి స్నేహితురాలియింట్లో కూర్చున్నది. వది రోజులనుంచి వత్తులుజేసింది. ప్రమిదలు యెల్లెట్లనో పెట్టా లన్నది, యేమీలేకుండా వెళ్లి కూర్చున్నది. ఇంతపిచ్చిది మరెక్కడా వుండదు. వాళ్ళు బలవంతపెడితేమాత్రం వుండ

వచ్చా చెప్ప? ప్రతియేటా దానిచేత్తోనే వెలిగించేది” అన్నది.

అంధకారంలో తడువుకుంటున్నవానివలె బి తరి దృక్కులతో తడబాటును నిలదొక్కుకుని, “పోనీలే అమ్మా యెప్పుడూ వంటరిగావుంటున్నందున, కొత్తగా స్నేహితు రాలు లభ్యమవుటవలన వారిబలవంతంచే కాలక్షేపానికి పోయివుంటుంది” అన్నాడు శివం.

“పోయినా పండుగపూట యిల్లునుర్చిపోయి కూర్చుంటే యెలా చెప్ప?” అన్న దామె.

బయట యేదో పెద్దసమూహం గలగలధ్వనులతో యింటివైపు వస్తున్నది. నిన్వేరపడి, యిరువురూ బయటకు వచ్చారు; స్ట్రెచరుతో యెవరినో తెస్తున్నసమూహం తను సింహద్వారంకడకు వచ్చి ఆగింది. శివం ఆగలేనిఆనుర్ధాతో చరచర వెళ్ళి చూసి, మతిబోయినవానివలె నిర్విణ్ణుడయి నాడు. ఆ స్ట్రెచరుమీదున్నది నిర్మలే. ప్రక్కగా కన్నీరు కాకుస్తూ నిలిచింది కృష్ణ. మిగత బృందమంతా తన ప్రయి వేటువిద్యార్థులు. తనముఖానికి గుడఅడంపెటుకుని పెగిలీపెగ లనికంతంకో మద్ధధ్వనులతో “మాష్టరుగారు, మమ్ము ఊమించండి. మా డాబామీద అంతా మందుసామానులు కాలుస్తున్నాము. కాలుతున్న చిచ్చుబుడ్డి ఆకస్మికంగా పగిలి పెద్దధ్వనితో మీదికొచ్చిపడినట్లయింది. నిర్మల కంగారుపడి వెనక్కుపరుగె త్తబోయి జారిపడింది. కుడికాలు బెసికి మడమ దగ్గర బెణికింది. ఆ కాలంతా సలుపుతోందట. గంటనుంచి నూనెవేసి మాలిష్ చేశాము. బెణుకుఆకు తెల్ల వారి తెప్పిస్తా

నన్నాకు మా నాన్నగారు. అందాక మాయంటిదగ్గ రేవుంచు దామంటే, నిర్మల క్షణంకూడా వుండనని, యింటికి పంప మని పట్టుబట్టింది. ఇక్కడికితీసుకురాను యెవరికీ ధైర్యంలేక పోయింది. ఆఖరుకు నేనే ధైర్యంచేసి తీసుకొచ్చాను. ఆమె రానన్నకొద్దీ బ్రతిమాలి తీసుకెళ్ళినందుకు యింత అఘాయిత్యం జరిగింది. మమ్ము క్షమించండి. మీ రేమంటారోనని నిర్మల భయకంపితరాలవుతున్నది. ఇందులో ఆమెదోషము లేదు. అరగంటలో పంపిస్తానని నేనే తీసుకెళ్లాను” అంటూ విన్నవించింది.

శివప్రసాద్ మారుమాటాడగల స్థితిలో లేడు. ఇదంతా ఏదో కలగా తోస్తున్న దాయనకు. భవానీ క్రోధావేశపూరితురాలై “ఇదేమంత మంచిపనిగాదు. నాకు చెప్పకుండా దాన్ని పండుగపూట అలా లాక్కెళ్ళటం నీకు గాబట్టి తగిపోయింది. ఏదో గొప్పకార్యంచేసినట్లు యింకా క్షమాపణలు గోరుచున్నావు. ఇలాంటి కూడని అఘాయిత్యాలు నాముందు చేయబోకు. కేవలం చదువులు, సాంగత్యాలవలన స్త్రీత్వంరాదు.” అంటూ అసందర్భమైనమాటలతో చీత్కారంచేస్తూ, స్ట్రీచర్ప్రక్కకు వెళ్ళి, నిర్మల ముఖం పైకితిప్పి చూసింది. అశ్రుముద్రితమై జేవురించి వున్న ఆ ముఖమండలంలో ప్రచండతృఘ్నానునలె దుఃఖం పొన్నుకొస్తుంటే తనహస్తాలలోకి భవానీహస్తాలను తీసుకుని, తనముఖంమీద వుంచుకుని “అమ్మా” అంటూ పెద్దగా అరచింది. ఆ పిలుపులో ఆత్మవ్యధతోగూడిన మమకారం ద్యోతకమవుచున్నది. నిష్కల్మషమైన ఆర్ద్రతతోగూడిన ఆ

పిలుపు భవానీహృదయకుహరంలోకి చొచ్చుకుపోయి, కెలికి నట్లయి భవానీలోని మాతృత్వం పెల్లుబికింది. వెంటనే ఆమె నిర్మలభుజస్కంధాలక్రింద చేతులువేసి, తన భుజం మీద వేసుకున్నది. నిర్మల తన కోమలహస్తాలతో భవానీ కంఠాన్ని పెనవేసుకున్నది. ఆమె నేత్రాలగుండా ప్రవహిస్తున్న అశ్రుస్రవంతో భవానీవీపుమీదుగా జారిపోతున్నవి.

రక్తరంజితమై జ్యోతులనలె మెరుస్తున్న నేత్రాలతో తీక్షణదృక్కుల నొక్కమాటు ప్రసరింపజేసి, నిర్మలతో లోనికి వెళ్ళిపోయి, శయ్యమీద నెమ్మదిగా పరుండబెట్టి, తాను ప్రక్కనకూర్చుని బెణికినకాలును పరిశీలిస్తున్నది.

శివప్రసాద్ మతిబోయినవానివలె నిశ్చేష్టుడై నిలిచి వున్నాడు. ఆయనదృష్టి వెలుగుతున్నప్రమిదలమీగున్నట్లు తోస్తున్నది. ఆయనమనస్సులో యేమిజరుచున్నదో యెవరికీ తెలియదు. కాని, ఆయనముఖమండల మేదో భీకరాన్ని వ్యక్తంజేస్తున్నది. ఆయన యెంత సరళము సాధాగణమైన వ్యక్తా అంతకుమించిన గంభీరత పట్టుదలగల సమర్థుడయిన యోధుడుకూడాను. ఆయనక్రోధపూరితగంభీరతకు భీతిలి, ఒక్కొక్కరుగా విద్యాధులందరూ జారుకున్నారు. కృష్ణ మాత్రం అపరాధినలె భయకంపితురాలై అదురుతున్న అధరాలతో దగ్గరగా వచ్చి దుఃఖభరితకంఠంతో చేతులు జోడించి “మన్నించండి మాప్టగుగాను. అనుకోని అనర్థంజరిగింది” అని అశ్రువులు వలికించింది. కాని, శివప్రసాద్ చలించలేదు. కదలక మెదలక అలానే వున్నాడు. ఆమె విచలితురాలై చకితదృక్కులతో చూచి, తనదుఃఖాభినయం

నదలి, ధైర్యాన్ని పూరించు వుత్కంఠతో “ప్రమాదమైన దెబ్బ తగులలేదు మాష్టరుగారూ. కాలు బెణికింది. రెండు గోజులు తోమితే, ఘోరికే పోతుంది. భయమేమీలేదు” అన్నది. ఆయన్నుంచి జవాబులేదు. ఆయనముఖమండలంలో తనదృష్టిని నిగిడించి మరీ చూస్తున్నది. అందు అనిర్వచనీయమైన జిజ్ఞాస దృగ్గోచరమవుచున్నది. ఆయనముఖకవళికలో ఇదినరకెన్నమా తెలియని అత్యధిక ఆకర్షణీయమైన ఆనందానుభూతులేనో అనుభవమయి, తనశరీరంలో గిలిగిలలు పెడుతున్నవి. ఆయనదృష్టిలోని స్నిగ్ధత, ముఖంలోని నిశ్చలత, తేజస్సు ప్రభాతదినకరుని ప్రకాశంవలె అత్యధిక శోభాయమానంగా ప్రభవిస్తున్నది. మంత్రదండాన్ని ముఖం మెకుటబెట్టి మంత్రించినపుడు దానికి నశీభూతుడై దానినే చూస్తూ దానిలో లీనమవనున్నట్లు ఆమె ఆకర్షితురాలై ఆయనముఖంలోకే చూస్తూ తననుతాను మరచింది.

ఆ దీపశిఖికాంతులలో ఆయనముఖమండలంలో మెకుస్తున్న విషాదరేఖలు ఆమెను కుదిపి లాలించినట్లయి, అనాలోచింతగా ఆయనహస్తాలనుపట్టి, ఖంగారును సూచిస్తున్నధ్వనితో “అలా వున్నారేమిటి మాష్టరుగారూ? నిర్మలకేమీ ప్రమాదంలేదండి. నేను యిక్కడే వుండి, నిర్మలకు సయంచేసి యింటికి వెళతాను. మీరు భయపడకండి మాష్టరుగారూ”. అంటూ ఆమె ఆయనహస్తాలను స్పృశిస్తున్నది. గాఢనిద్రనుంచి మేల్కొన్నవానివలె నేత్రాలు నులుముకుంటూ, “ఏమిటి నీవు చేప్పేది? నిర్మల కెలా వున్నది?” అని మనస్సుచెదరినవానివలె ప్రశ్నించాడు.

ఆయన అనభిజ్ఞతకు మరింత విస్తుబోయి, ధైర్యాన్ని పూరించుకుని “ఏమీ పరవాలేదు మాష్టరుగారు!” అన్నది. వెంటనే కృతజ్ఞతను చూపులలో ప్రకటిస్తూ, ఆమెచురుకాన్ని పుణకుతూ, రెండోహస్తం ఆమెశిరస్సువెనుకభాగాన వేసి లోపలివై పుకు మృదువుగా నెట్టాడు. ఆమె మంత్రముగ్ధురాలినతెచరచర లోపలకు వెళ్ళి నిర్మలపున్నగదిని వెదకజూస్తున్నది. శివప్రసాద్ ఆమెను ఆహ్వానిస్తూ నిర్మలగదికి వెళ్ళాడు. దెబ్బతగిలిన కాలు అంతటా పరిశీలించిన భవానీ శివాన్ని, కృష్ణను చూసి, కృష్ణనుచూడనట్లు శివంపై పుతదేకంగా చూస్తూ “ఎన్నమా యెరుగని అఘాయిత్యం చేసికూర్చున్నది శివం. సహవాసదోషఫలితా లిలాగే వుంటవి. దానికి ఇంగ్లీషు, యీ చెడుస్నేహాలు యెందుకు చెప్పరా శివం?” అని విసురుగా అన్నది.

శివం అస్పష్టమైనశబ్దాలలో నతనతగొడుతూ చిరునగవును ప్రదర్శింప ప్రయత్నిస్తూ “భగవంతుని చిద్విలాసం యెలావుంటే అలా జగుగుశుందని నీవే అంటావుగా అమ్మా” అన్నాడు.

ఆమెకు కృష్ణసమక్షంలో సంభాషించుట ఇష్టంగాకనో యేమో మూనంవహించి వెళ్ళిపోయింది.

నిర్మలకనుకొలకులగుండా అశ్రుబిందువులు జారుతున్నవి. ఆమె వాటిని గుప్తంచేసుకోవాలని శిరస్సును రెండోప్రక్కకు తిప్పింది కాని, కపోలాలందున్న అశ్రుముద్రక సుస్పష్టంగానే కనిపిస్తున్నది. శివప్రసాద్ ప్రక్కగా శయ్యమీద కూర్చుని, ఆమెచురుకంమీది అశ్రునారకను

అంగుళీయములతో తుడుస్తూ “ఇటు తిరుగు నిర్మలా; బాధ గావున్నదా?” అన్నాడు. నిర్మల ఆయనహస్తంమీద తన హస్తంవేసి నిమురుతూ నెమ్మదిగా ఆయనవైపు తిరిగింది. ప్రక్కగా నిలిచివున్న కృష్ణకూడా కనిపించింది. ఆమె వినశురాలై దుఃఖిస్తూ, “బాబుగారు, నా బాధనుగురించి దుఃఖించుటలేదు నేను. పండుగరోజు మీమనస్సుకు నొప్పికలిగించాను,” అని దుఃఖాన్ని దిగమ్రొంగుతున్నట్లు అధరాలను బిగబట్టి వేడినిట్టూర్పును విడచింది. ఆయన చిన్నగా నవ్వుటకుప్రయత్నించి విఫలుడయి “కలిగించిన బాధకంటే నీ దుఃఖం మరింత బాధనుకలిగిస్తుందని గుర్తించు. జరిగినదానికి విలపించుటకంటే జరుగవలసినదాన్ని ఆలోచించుట వివేకము. కృష్ణకుమారి నీకొరకు వేచివున్నది!” అన్నాడు.

నిర్మల తన చెంగుతో ముఖాన్ని తుడుచుకుని, శివ ప్రసాద్ ను, తిరిగి కృష్ణకుమారిని ప్రశాంతదృక్కులతో చూస్తున్నది. ఇప్పుడు అందరిమనస్సులు కుదుటపడినట్లయింది. “ఆ కుర్చీలో కూర్చో కృష్ణా” అన్నాడు శివం.

కృష్ణ మంచంరెండోప్రక్కకు వచ్చి నిర్మలపాదాల దగ్గర చీరెత్తొలగించి మడిమపైభాగాన ప్రేళ్ళతో చిన్నగా నొక్కుతూ “యిక్కడ బెణికింది; రేపటికి తగ్గుతుంది” అన్నది.

“నా కా నొప్పి వూరికే పోతుంది. భయంలేదు. బాబుగా రేమంటారోననేభయం నన్ను మరింత విచలితురాలినిజేసింది” అంటూ, అప్పులుపెట్టి పోగొట్టుకున్నవాడు ఆలిభయంతో కించచేసింది, అయినా పోగొట్టుకున్న అప్పుల

కంటె అనంతమైన అనుభవాన్ని పొందానుగదా అని నవ్వి నట్లు, నవ్వి, “నాకు ఫరవా లేదు, నీవు వెళ్ళు కృష్ణా, ప్రాద్దు పోయింది” అన్నది నిర్మల.

“అవునవును, ప్రాద్దుపోతున్నది. నీవు వెళ్ళు కృష్ణా” అన్నాడు శివం. కృష్ణ మారుపలుకజాలక వెళ్ళిపోయింది.

అదే పోతుందనుకున్న నొప్పి మరునాడు ఎరువైంది; దెబ్బ బలమైందిగాదని నిశ్చింతగా నిద్రపోయాడు గాని, నిర్మల తెల్లవాగ్లూ బాధపడుతూనేవున్నది. తెల్ల వాని శివప్రసాద్ వచ్చి ఆమెమూలుగులను చూసి నిర్ఘాంతపోయి చెంతకువచ్చుని, ఓదారుస్తూ అనురాగంతో ఆమెశిరస్సు మీద చేయివేసి నిమురుతూ, ‘రాత్రంతా యిలానే బాధ పడుతున్నావా నిర్మలా?’ అన్నాడు. ఆమె పసిబాలికవలె చేతులుజోడించి “బాబుగానూ, మీపాదాలుపట్టుకుంటాను. నేను బాధపడ్డట్లు పడుతున్నట్లు అమ్మకుమాత్రం చెప్పకండి” అని వినవ్రవతతో బరువైనకంతంతో అన్నది. “పోనీ, నా కయినా యెలావున్నదో నిజం చెప్పి” అన్నాడు. వాత్సి ల్యోద్వేలమైన ముఖంతో “కాలు కడుపనిచ్చుటలేదు. పైపెచ్చు లాక్కుపోతున్నట్లు నరాలు నములుతున్నవి బాబుగారు” అన్నది. సానుభూతితో “అమ్మ యిటురాక ముందే ముఖం కడుక్కో” అన్నాడు. “స్నానంకూడాచేసి, దుస్తులుమాచ్చుకోవాలనివుంది గాని, కాలు క్రిందమోప లేను బాబుగారు” అన్నది.

ఆయన వెంటనే వెనుకముందు సంకోచాలు లేకుండా ఆమెను పసిబాలికవలె చేతులమీద తీసుకెళ్ళి స్నానాల

గదిలో కూర్చుండబెట్టి బ్రష్ చేతికిచ్చి, గదిలో వేడినీరు పెట్టించి, పెట్టెనుంచి ఆమెదుస్తులను తీసియిచ్చి, తలుపు వేసి, కన్నములోగుండా తోడుదొంగను బంపి బయట కాపలా కాస్తున్నదొంగనలె స్నానాలగదిముందు పచాల్లు చేస్తున్నాడు శివప్రసాద్. పురుషునికి స్త్రీ యెంత అమూల్యసంపదో అనుభవంలో అర్థమవుతుంటుంది.

నిర్మల స్వయంగా యెంత బాధననుభవిస్తున్నా, ఆ బాధ శివప్రసాద్ కుదప్ప మరెవరికీ తెలియరాదని ఆమె మనోవాంఛ. అందుకే శివప్రసాద్ యెంత ప్రాధేయపడ్డా, డాక్టరును రప్పించుటకు సమ్మతించలేదు. తన సూక్ష్మగ్రాహ్యత నుపయోగించి, ఆలిష్ ఆయిల్ అర్చికా తెచ్చి కలిపి నీసా నిర్మలచేతికిచ్చాడు. ఆమె వెలవెలబోతూ వెర్రిదానివలె ఆయన్ను చూస్తున్నది. ఆమెకాటు వంగనీయదు. తన చేతులకు మోకాలువరకే అందగలుగుతుంది. అయినా తనవలన కాగలపనిగాదది. శివప్రసాద్ తిరిగివచ్చి తలుపులు బిగించి, ఆమెప్రక్కన ఆసీనుడై, ఆమెచీరెను మోకాలుపైకి తొలగించి, చేతిలోకి తీసుకోబోయాడు. ఆమె నిర్ఘాంశ పోయి, చేతులుచాపి, “బాబుగారు. ఆగండి. మీ హస్తాలతో నా కాళ్ళు అంటుకోవటం నేను భరించలేను. నన్ను మరీ హీనురాలనుచేయకండి” అంటూ నివారించింది.

శివం:—నీవు పిచ్చిదానివిలాగుంది. ఆపత్తులో స్త్రీ పురుషవివక్షత అనవసరం.

నిర్మల:—మీ రేమయినా అనండి. పురుషుడు స్త్రీకి

శిరోధారితమైనవాడు. కనకాన్ని కాలికి ధరించగలమా చెప్పండి?

శివం:—వినక్షతలు విఘాతాన్ని గలిపిస్తుంటవి. పరస్పరసహకారాలలో వినక్షతలేనపుడే సర్వోదయమార్గమవుతుంది. కనకాన్ని కాలికిధరిస్తే అపరాధమా? యెందు ధరించుటలేదు?

నిర్మల:-బాబుగారు, మీ హృదయం పవిత్రమైంది. మీరు దైవసమానులు. మీ నోటితో అలాంటి మాట లనకండి. న్యాయము, ధర్మము, దయ, మమత, కరుణ, స్నేహము మొదలగునవన్నీ వివేకంతో కల్పించిన తర్కంతో యెగిరిపోవచ్చు, కాని, నేను స్వీకరించలేను బాబుగారు. బంగారము ఖనిజమేనని కాలికి ధరించవచ్చు కాని, కఘ్నరోతనని తెలుసుకోవాలి. మనుషులందరూ ఒక్కమాదిరి యెలాకాదో, అట్లే ఖనిజాలన్నీ ఒకటికాదు.

శివం:—డాక్టరు యెంత గొప్పవాడైనా అవుపరమైనపుడు రోగికి కట్టుకడతాడు; తెలంపేసి తోముతాడు. రోగాన్ని దూరంచేయను చికిత్సచేయుట వైద్యునికర్తవ్యంగదా? నన్నూ అలానే భావించు.

నిర్మల:-రోగికి ప్రాణమే ప్రధానమైనపుడు మీరు జెప్పినట్లే. మీరు యేమయినా చెప్పండి, మీరు నా కాలు అంటితే శిరస్సు బద్దలుకొట్టుకుని చనిపోతాను. మీరు నాకు ఆశ్రయప్రదాతలే గాదు. దైవస్వరూపులు. మీలాంటి స్వచ్ఛమైన పవిత్రమూర్తుల హస్తాలు నాలాంటి స్త్రీప్రవాదా

లకు తగిలితే జన్మజన్మలకు పోని పాపం లభ్యమవుతుంది
బాబుగారు.

ధైర్యచ్యుతికలిగిన శివప్రసాద్ నిరుత్తుడై ఆయిల్
సీసా అలమరలో వుంచి, తలుపుగడియతీసి ప్రక్కనున్న
యూజ్చైరులో వాలి ఆలోచనానిమగ్నుడై నిద్రాదేనతను
ఆరాధించాడు. వేడినీటిస్నానంవలన కలిగిన వుపశాంతితో,
శరణాబు ప్రక్కనున్న తృప్తితో నిర్మలకూడా గాఢనిద్రకు
గురియైనది.

పగలు పదిగంటలసమయ మది. శివప్రసాద్ కు మెల
కునవచ్చింది. ప్రక్కన నిర్మల గాఢనిద్రలోనున్నది. ఈ
సూతనవైద్యునికి గొప్ప చికిత్సానకాశం లభించినట్లు ఆనంద
పరవశుడై వెంటనే తలుపులుబిగించి, అతిమెలకునగా ఆమె
కాలిమీదచీరెను తొలగించి, ఆలివ్ ఆయిల్ ను చేతినిండా
పోసుకుని, మృదువుగా మోకాలిమీదనుంచి అధోభాగ
మంతా పులిమాడు. ఆమెనిద్రచెదర్పలేదు. ఆయన ఇంకా
ఇంకా ఆయిలువేసి రాస్తూనేవున్నాడు. క్రింద చీరెఅంతా
నూనెతో తడిసి పరుపులోఇంకుతున్నది. నిద్రభంగమయితే
తనచికిత్సకు ఆటంకంకలుగుతుందనే భయంతో అదిమి
ప్రాయలేకపోతున్నాడు. ఆమెకాలును పరిశీలిస్తున్నకొద్దీ
ఆయన అన్యక్తంగా పులకితుడవుతున్నాడు. ఖజానాలో
దూరిన దొంగ కరెన్సీకట్టలమీద చేతులువేసి అటూఇటూ
చూస్తూ గుండెదడను ఆపుకుని ధైర్యాన్ని పూరించుకుని
యింకా లోపలనున్నకట్టలవైపు చూస్తూ వ్యామోహితుడవు
తున్నట్లు, శివం ఆమెకాలిమీద మిగిలివున్నచీరెను రవంత

తోలగించి, ఊరువుభాగాన్ని చూస్తున్నాడు. చీరెలోగుండా ఆయనప్రేక్షుడూరి ఆయిల్ అయినందున గాబోలు ఆ సువర్ణ కాంతి అద్వితీయమై శోభిస్తున్నది.

మానవస్వభావం కొన్నిహద్దులవరకే నీతిని పాటించ గలుగుతుంది; నియమాన్ని అనుసరించగలుగుతుంది. స్త్రీ విషయంలో పురుషునిహృదయం మహా దుర్బలమైంది. కాని తనహృదయదౌర్బల్యాన్ని కప్పిపుచ్చుకుని, నాటకమాడగల చతురత, సామర్థ్యం పురుషునిలో విశేషించి వుంటవి. స్త్రీ యెంత హీనురాలైనా పురుషప్రేరణలేకుండా చెడిపో జాలదు. హీనాతిహీనురాలైన స్త్రీమనస్సుకన్నా సచ్చరి త్రుడు, శీలవంశుడైన పురుషహృదయం దుర్బలమైంది.

ఆ సువర్ణకాంతిపుంజాన్ని వెదజల్లుతున్న మృదు మధురమైన ఊర్వును పరిశీలిస్తున్నకొద్దీ ఆయనహృదయం ఆనందోజ్వలమై క్రీడాకాతాకచాంచల్యంతో సర్వాంగములు పులకితమవుతున్నవి. ఉబికిచిందులాడుచాంచల్యం భూవిద్రేవ మాత్రంతో ఆత్మత్వప్రతేక తృష్ణాభరితోద్వేలంతో ఆమె తొడను పసిబాలిక చురుకంపట్టినట్లు పట్టి దంతాలు కరకరమని పించాడు.

ఆమె కలగంటున్నట్లు బిత్తరపోయి “అయ్యో, ఇదే మిటి బాబుగారు?” అంటూ ఆయనహస్తాన్ని గట్టిగాపట్టి, ఆ ఆధారంతోనే లేచి కూర్చున్నది. కన్నములోదొరికిన దొంగవలె ఆయనముఖం యెన్నడూలేనివిధంగా వెల వెల బోతున్నది. చిన్నబుచ్చుకున్న ఆయనముఖాన్ని చూసి, తా నేదో పొరపాటుచేసినట్లు నొచ్చుకుంటూ “చల్లని

మంచుగడ్డ కాలిమీదపెట్టినట్లున్నది బాబుగారు” అని మృదువుగా నవ్వింది. ఆయన చెదరని గంభీరముద్రతో నగ్నంగా వున్న ఆమె కాలిమీదికి చీరెను యధావిధిగా సర్దుతున్నాడు. “అదేమిటి బాబుగారు, మీచేతులకు మళ్ళీ నూనెచేసుకుంటారు!” అని వారించబోయింది. కాని, ఆయన పూరిచేసి, నూనె నీసాను అలమరలో పెట్టి, స్నానాలగదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

నిన్నజరిగిన దురంతంతో సాహసంచాలక విద్యార్థులెవరూ ప్రయివేటుకు రాలేదు. కృష్ణమాత్రం యేకైక ప్రతినిధిగా వచ్చింది. గదిఅంతటా నిండివున్న ఆలిష్ నూనె వాసన గమనించి, నిర్మలకాలుమీది చీరనుతొలగించి, ఆశ్చర్యాన్వితురాలై “ఇంతతైలం కారిపోయేట్లు కాలుమీద పోశారేమిటి? పరుపుకూడా తడిసింది. యెవరు పూశారు?” అని ప్రశ్నించింది కృష్ణ. గంభీరముద్రతో నేనే పూసుకున్నాను” అన్నది నిర్మల. “ఎవరిచ్చారు యిది,” కృష్ణ ప్రక్కగాకూర్చుని, నిర్మలకాలుమీది చీరెనుతొలగించి, నెమ్మదిగాతోముతూ “గుడ్డలుచెడిపోయేటట్లు యింత నూనెపోసుకున్నావెందుకు?” అని రెండోచేతికీకూడా చేర్చి తోముతున్నది. నొప్పిని వోర్చుకోజాలక, నిర్మల దంతాలు బిగబటి శిరస్సు అటూయిటూ త్రిప్పుతూ కోప్పడుతున్నది. “ఎంతో నిగ్రహంతో వోర్చుకోగల నీకే యింత బాధగా వున్నది. నేనయితే చచ్చివుండేదాన్ని. నావల్ల నేనీకీ బాధ కలిగిందని అందరూ నన్నే దూషిస్తున్నారు నిర్మలా!” అంటూ ఆమెకాలుఅంతటా వ్రేళ్ళతో అదిమి తోముతున్నది.

ఊపిరిబిగబట్టి నొప్పి సహిస్తున్న నిర్మలకు యీమాటలు విన గల స్థిమితంలేకపోయింది.

శివప్రసాద్ టనలుతోచేతులుతుడుచుకుంటూ గదిలో ప్రవేశించాడు. కృష్ణ ఖంగాకుచెందుతూ లేచి నిలిచి, నిర్మల కాలిమీదిగుడ్డను సరిజేస్తున్నది. తను యింతకుముందు చేసి పోయిన ఘనకార్యం ఆమెకు తెలిసిందేమోననేభీతితో చిన్నబోయినవదనంతో “ఎంతసేపయింది నచ్చి?” అని ప్రశ్నించాడు. “ఇంతకుముందే వచ్చాను మాష్టరుగారు. నిర్మల చూడండి, గుడ్డలనిండా తైలంపోసుకున్నది.” అని శిర్యాదుగా అన్నది. ఆపదనుంచి బయటపడినవానివలె, విప్పారినముఖంతో “నీవు కాస్త సహాయపడగూడదు? ఆపత్సమయంలోనే ఆత్మీయులెవరో అర్థమయ్యేది.” అన్నాడు. “మీ రేమనుకుంటారోననేభయంతో రాలేదండి. లేకపోతే, నేను రాత్రికూడా యిక్కడే వుండిపోయేదాన్ని” అన్నది. “నీవు నిలుచోవటమెందుకు? తోముతున్నట్లున్నావు, కూర్చోని ఆ పని చూడు. నేను వెళుతున్నాను” అంటూ క్రీగంట నిర్మలనంక చూచాడు. ఆమెముఖం అనురాగంతో ఆర్ద్రమైయున్నది. ఆయన వెళ్లి పోయాడు.

కృష్ణ మౌనంగా కూర్చుని, తిరిగి యధావిధిగా నిర్మల కాలును తోముతున్నది. ఇరువురిమధ్య నిశ్శబ్ద వాతావరణం గంభీరముద్ర వహించింది. ఎవరిమనస్సులో మేమి దొక్కుతున్నో యెవరికి తెలుసు! ఎవరూ ఆ నిశ్శబ్దతన భంగపర్చ సాహసింపలేకపోతున్నారు.

ఆత్మగ్నానికలిగినట్లు ఆనందోజ్వలదృష్టితో సానుభూ

తితో “నిర్మలా, నీవు అదృష్టవంతురాలివి. మాష్టరుగారు విజ్ఞానసంపన్నులు; ఆదర్శమూర్తులు, అసమానయోధులు. అలాంటివారిదయను కొల్లగొట్టుటసామాన్య విషయంగాదు. వారికి నీయడలనున్న ఆదరం అసంతమైనదని నిన్న తెలుసుకున్నాను” అన్నది కృష్ణ. “అలాంటి మాటలని నా మనస్సుకు బాధకలిగించకండి కుమారిగారు. నేను బాధలను భరించగలను, కష్టాలను, హింసలను సహించగలను, కటికి బీదరికాన్ని కొగలించుకొని మందహాసంచేయగలను, ధూత్కారాలను అపచారాలను యెదుర్కోగలను గాని, దయను, ఆదరసత్కారాలను మమకారాలను స్వీకరించలేను, భరించలేను. బాబుగారిలాంటి దైవస్వరూపులనుంచి దయను, ఆదరసత్కారాలను పొందుటకు నాహృదయం కంపిస్తుంటుంది; అనుక్షణము వ్యధచెందుతుంటుంది. వారి పాదధూళి పడినచోట నా ప్రాణం విడిస్తే బావుండుననుకుంటాను. వారినిశ్వాసతో నా ప్రాణాన్ని మిళితంచేసి, దిగంతవిస్తృతమైన ఆకాశానికి నదిలితే బావుండుననుకుంటాను. వారి దయ మమకారాలకు నేను బానిసనై పోయాను. అందుకే దయ, కరుణ, ఆదరాలంటే నాకు భయమేస్తున్నది” అన్నది నిర్మల. “అదేమిటి నిర్మలా, సమాజంలో అత్యధిక విలువైనవి నిష్కల్మషంతోగూడిన ఆదరాభిమానాలు, దయ, కరుణ, మమకారాలే. వాటిని జీవితానికి కావలసినంత యెవరుపొందుతారో వారే ధన్యులు. అలాంటివాటికి భీతి చెందుటెందుకు?” అన్నది కృష్ణ. “అందుకు తగినకారణాలను నేను చెప్పలేకపోవచ్చు. సాధారణ యాచకుడు కని

పించినవారందరిని యాచిస్తుంటాడు. యెక్కువమంది విముఖత చూపుతుంటారు. ఒకరిరువురు భిక్షయిస్తుంటారు. ఆకస్మికంగా అప్రత్యాశితంగా ఒక అజ్ఞాతదాత తనవద్దనున్ననిధిని సాధారణరూపంలో దానంగా యాచకునకొసగినపుడు, ఆ యాచకుడు అనాలోచితంగా ఆ దాతకు కటుబడిపోకతప్పదని నా విశ్వాసం. సమాజంలో విలువైనవేవో వాటిని పొందినంత మాత్రాన జీవితానందం లభిస్తుందనుటకు వీలులేదు. దేనికొరకు తపిస్తామో అది దుర్లభమవుతుంటుంది. దేనిద్వారా యేది లభ్యమవుతుందనుకుంటామో దానిద్వారా అది లభ్యంకాకపోవచ్చు. ఈ ఆదరాభిమానాలు దయ మమకారాలు మర్యాదలు నాకెందుకోభయాన్ని కల్గిస్తుంటవి. వీటిలో యేదోరూపంలో కల్మషముందేమోననుకుంటాను. శ్రామిక వృత్తిలో న్యాయము ధర్మము అనేగీటుమీద సూటిగా నడువనివ్వని నాటకానికి మర్మాలు ఆ మర్యాదలు మమకారాలే నేమో” అన్నది నిర్మల. “తనకు సాధ్యమయ్యేది పొందగలిగింది యెంతవిలువైనదైనా అసంతృప్తికరమైందిగా తోచవచ్చు. పొందినదాని యదార్థవిలువను తెలుసుకోగలుగుట కూడా ఒక గొప్ప నిపుణతే నిర్మలా. నీకు నేడు యేది సంప్రాప్తమైందో దానివిలువ దానికి దూరమైననాడు దిగ్భ్రాంతిని కల్పించి శాశ్వతవిలాపాన్ని కలిగించగలుగుతుంది” అన్నది కృష్ణ.

“అబ్బ! అలాఅని నన్ను చిత్రవధచేయకండి. నేను పొందిన ఆదరంవిలువ నాకు తెలియందిగాదు. ఈ సర్వజగత్తులోని సంపత్తికీ మించినదని నాకు తెలుసు. ఆకారణం

తోనే నాకు భయంకూడా. అంధుడు అయోగ్యుడు అయిన వానిముందు మాతంగికన్యల మధుభరితనృత్యం నిష్ప్రయోజనం.” అంటూండగా మధ్యలో వంటబ్రాహ్మణి వచ్చి “భోజనం తీసుకురమ్మంటారా అమ్మా?” అని అడిగింది. అంతటితో వారిసంభాషణ ఆగిపోయింది.

రెండురోజులు గడిచిపోయినవిగాని, నిర్మల కాలు యింకా భూమిమీద ఆననిచ్చుటలేదు. ఆమెసేవాకార్యక్రమాన్ని పూర్తిగా తనపైనవేసుకున్నది కృష్ణ. నిర్మల అనురోధంతో శివప్రసాద్ కు భోజన ఫలహారాదులుకూడా కృష్ణద్వారా జరుగుతున్నవి. నిర్మలపరిచర్యలు, నిర్మలచేస్తూ వచ్చిన కార్యక్రమాలు అదేరూపంలో ఇప్పుడు కృష్ణ నిర్వహిస్తున్నది.

పగలు మూడోజాముసమయ మది. స్నానం చేయించి కాలుమీద యూక్లిప్ట్ ఆయిల్ కాపు వేసినందున గాబోలు, నిర్మల గాఢనిద్రలోవుంది. ఈ విశ్రాంతిలో కృష్ణ తేలికబడినట్లయి, వంటశాలవైపు వెళ్ళి వంటచునిషి సహాయంతో కఛోడి తయారుచేయించి, అందుకనుపాకం పచ్చి బఠానీగింజలు కాలీఫ్లవర్ బంగాళాదుంపలతో తయారుచేసి సాసర్లలో పెట్టుకుని శివప్రసాద్ గదిలో ప్రవేశించింది. ఆలోచనాభారంతో గాబోలు, ఆయన మరింత గాఢనిద్రలో నున్నాడు. నెమ్మదిగా వెళ్ళి మంచప్రక్కనున్న టీపాయి మీద సాసర్లుపెట్టి, ప్రక్కనలిచి స్నిగ్ధదృక్కులతో పరిశీలిస్తున్నది. తాను ఎంతో ప్రీతితో తయారుచేయించిన పదార్థాలు ఆరిపోతున్నవనేబాధ ఒకప్రక్క, యోగనిద్రలో

నున్నట్లున్న ఆయన ప్రశాంత సుఖమయనిద్రను చెదర్చి
 గల సాహసంతేని ఆదుర్దా మరోప్రక్క ఆమెను చీకాకుపకు
 స్తున్నవి. వివశురాలై కుర్చీని మంచానికి ఆనవేసి కూర్చు
 న్నది. గాఢనిద్రలో రక్తం యెక్కువగా ప్రవహిస్తుంది.
 స్వేదంక్రమ్ముతుంటుంది. కమలంమీది మంచునీటి బిందు
 వులవలె ఆయనలలాటంమీద స్వేదబిందువులు ముత్యాల
 వలె మెరుస్తున్నవి. ఆ స్వేదబిందువులను తుడిచివేయాలని
 మనస్సు పువ్విళ్ళూరుతున్నది. ఈ సర్వజగత్తులోని యదార్థ
 సుఖసంపద ఆ స్వేదబిందువులరూపంలో ప్రదర్శితమై, తనకు
 చైతన్యాన్ని కల్పిస్తున్నట్లున్నది. నిజమైన ఆనందరూపంలో ఆ
 లలాటంమీద ఆ బిందువులు శృంగారనృత్యంసలుపుచున్న
 ట్లున్నది. ఆ బిందువులు ఒక్కటొక్కటిగా పెద్దవై ప్రక్కకు
 జరిగి ఒకదానికొకటికలిసి యేకమై ప్రక్కకు ప్రవహిస్తున్న
 పుడు ఆత్మలన్నీ చేరి, అనంత ఆత్మస్వరూపంపొంది ప్రభవించి
 నట్లు దృగ్గోచరమయింది. కర్ణరంధ్రంలోనికి దొర్లనున్న
 స్వేదస్రవంతిని జూచి, ఆమె సహించలేక తన పైటచెంగుతో
 మృదువుగా అద్దింది. ఆ స్రవంతిని అడ్డగించగలిగినందుకు తా
 నేదో కృతకృత్యురాలయినట్లు, ప్రసన్నురాలై అటే చూస్తు
 న్నది. మానవకృషి ప్రకృతిసిద్ధమైనప్రవాహాన్ని శాశ్వతంగా
 అడ్డగింపజాలదు. ఆయనలలాటంనుంచి తిరిగి అదేతీ
 స్వేదస్రవంతి ప్రక్కకు ప్రవహించుచుండగా కృష్ణ అనా
 లోచితంగా చెంగుతో అడ్డుతున్నది. గాఢనిద్రలోనున్న
 ఆయనచేయి యీగమీదికో దోమమీదికో పోయినట్లు
 విసురుగా ఆమెచేతిమీద పడింది. ఒక చిన్ని మలారంవలె

నున్న ఆమెదేతిగాజులు ఘల్లుమని ఆయనముఖంమీదనే పడినవి. ఏదో విఘాతంచెందినట్లు నివ్వెరపాటుతో చివ్వున లేచి వెలవెలబోతున్న ఆమెనుజూచి నిశ్చేష్టుడయి ఖంగారు పడుతున్నవానివలె “నీవు యిక్కడున్నావెందుకు కృష్ణా?” అని ప్రశ్నించాడు.

ఆమె ఆత్రతతో లేచి, ఆయనప్రక్కమీదపడిన గాజు ముక్కలు యేరుతూ “మీకు టిఫిను తెచ్చాను మాష్టరు గారు” అని, ఆయనకుడివై పుకుపోయిపడిన ముక్కలను కూడా వెతికితీసి, బీరువాటాపుమీద పోసి, టేబులుమీది కచోడి, కూరసాసర్లు, మంచిసీటిగ్లాసు ఆయనముందుపెట్టింది. “ఎంతసేపయింది నీవు నచ్చి?” అని ప్రశ్నించాడు. “అర గంటఅవుతుంది మాష్టరుగారు” అని జవాబిచ్చింది. “నిద్ర లేవగూడదూ?” అన్నాడు. “అలానే అనుకున్నానుగాని, నిద్రలోని సంపూర్ణసుఖాన్ని చూచినపుడు నన్నునేను మర్చిపోయాను” అన్నది కృష్ణ. “నా నిద్రలోనిసుఖాన్ని నీ వెలా గుర్తించగలిగావు చెప్ప?” అన్నాడు. “స్వయంగా పొందుతున్నదానికంటె మరొకరు పొందుతున్నదాన్నిచూచినపుడే దానిలోతుపాతులు మరింతగా అనుభూతమవుతవి” అన్నది కృష్ణ. “నాచేతికి నీ గాజులుతగిలి పగిలినవెందు కని?” అని ప్రశ్నించాడు. ఆమె చిన్నబుచ్చుకుని ముఖాన్ని చేతులతోకప్పకుని, సిగ్గుదొంతరులమధ్య “మీ ముఖంమీద చెమట ధారలుగట్టి కాదుతున్నపుడు చూడలేక, తుడువ బోయాను” అన్నది.

కృతజ్ఞతాభరితకంఠంతో “చేతికి దెబ్బతగులలేదు

గదా” అంటూ ఆ మెచ్చేతినిపట్టి పరిశీలిస్తున్నాడు. ఆ మెచ్చేతి మొందుకో నణుకుతున్నది. ఆయన మందహాసంచేస్తూ “గాజు లేమీ గుచ్చుకోలేదుగాని, నీహస్తం అదురుతున్నదేమిటి?” అంటూ ఆ చేతిగాజులను పైకీ క్రిందికీ నెట్టి గాజులను త్రిప్పుతూ, ఒక వయోవృద్ధుడు స్నేహితుడైన పూల వ్యాపారితో మాటాడుతూ అతనిఅంగడిలోని పూలవెండును దీసి ఆఘ్రాణించి ముగ్ధుడై, తిరిగి అచటనే పెట్టి పేను దిరిగి పరధ్యాసతో పయనమయినట్లు, ఆమె సుకోయిల హస్తాన్ని విడచి ఫలహారంవైపు చూశాడు.

ఆయన కా ఫలహారం చాలా రుచికరంగానేవున్నది. కాని, అభినందించలేకపోయాడు. తాను పొందుతున్న ప్రతిదానిలోను నిర్మల స్వర్ణాలోపం యేదో కొరతగా తోస్తున్నది. ఆమెను యెప్పుడూ చూడాలని మనస్సు వాపోతుంటుంది. కాని కృష్ణద్వారా తన దుర్బలత్వం యెక్కడ పట్టుబడిపోతుందోననే భీతి పిరికివానినిచేస్తున్నది.

19 విఫల మనోభీష్టాలు

మిస్ మేరీ అనురాగ ఆదరాలతో రత్నాకరుడు కోలుకున్నాడు. ఆమెమ్యూటీవేళలను, తిరిగివచ్చేటయములను మననంచేసుకుంటూ, నిరీక్షిస్తూవుండుట, ఆమె ప్రవేశించినంతనే చంద్రకిరణముసోకి వికసించిన కుసుమమునలె పులకితుడై వేగిరపడుట, ఆమె నేరుగా వంటశాలవైపు వెళ్ళి లక్ష్మీసహాయంతో తాను తెచ్చిన స్పెన్సర్ బ్రెడ్ ను రోట్లు చేసి, జామ్ వ్రాయుట, తాను పసిబిడ్డవలె వెళ్ళి ఆమెకూ

రుచ్చన్నస్థూలుకుప్రక్కగా అరుగుమీద కూర్చుని, ఆమెను ఆమెచేతిలోని బ్రెడ్ ను కనులార్పకుండా చూస్తుండుట, ఆమె ఆయన్ను చూడనట్లే నటిస్తూ తనపనిలో యేకాగ్ర రూపంలో నిమగ్నమవుట, ఆయన చిన్నబుచ్చుకుని మునగ దీసుకునివుండుట, ఆ దృశ్యాన్నంతటిని గమనిస్తూ, లక్ష్మీ ప్రేక్షకురాలివలె గిలిగింతలుపెట్టే ఆనందాన్నిపొందుతూ, ఆశ్చర్యాన్ని అణచుకొనుట, మేరీ పొయ్యినంకే చూస్తూ, లోనినవ్వును అణచుకుంటూ “లక్ష్మీ, అయ్యగా రేమి చేస్తున్నావో చూడు!” అంటుంది.

లక్ష్మీ బైటకు వెళ్ళినచ్చి “గదిలోగాని బయటగాని కనిపించలేదమ్మా” అని అధరాలుబిగబట్టి అధోముఖయైనది. మేరీ “ఆ మహాశయుడు ఊహావిహారాలలో యే వనదేవత ముందు మోకరిల్లి స్తోత్రంచేస్తున్నావో” అన్నది. “స్తోత్రం చేయటమేమిటమ్మా?” అన్నది లక్ష్మీ. మందహాసంచేస్తూ, “వారిసంగతి నీ కింకా బాగా తెలియదు గాబోలు, వారు కవులుగా మారిపోతున్నారు. ఎదుటివారిని యేకరువుబెట్టి పొగడుటలో ప్రవీణులు. ఆ పొగడుటే స్తోత్రం!” అన్నది మేరీ. లక్ష్మీ అనభిజ్ఞురాలివలె “పొగడుటెందుకు?” అన్నది. ఆమె మరింత ఆనందాన్నిపొంది “మనస్సులోని ఆశయసిద్ధికి వరాలుగోరి దేసేస్తోత్రంచేస్తాడతే” అన్నది. “వరా లేమిటి?” అని ప్రశ్నించింది లక్ష్మీ. “వరాలంటే గొంతెచ్చుకోగై లకు అస్త్రాలు” అన్నది మేరీ.

మేరీకుడిచేతిప్రక్కగా అరుగుమీద ఆసీనుడై వున్న రత్నాకరుని కీ ప్రసంగం గిలిగింతలుపెట్టినట్లు శరీరం పుల

సవుతున్నది. తననుచూస్తూకూడా చూడనట్లే నటిస్తూ
ను రెచ్చగొట్టుట బాల్యస్మృతులవలె మృదుమధురమై
ందడోలికలలో వూగిపోతున్నాడు.

అమాయకంగా “అయ్యగారికి అసలు కోర్కెలే
న్నట్లులేదుగదమ్మా” అన్నది లక్ష్మి. మిస్ మేరీ చిరునగ
లను చిలికిస్తూ “నీవూ బురిడీలోపడ్డావ్! నీవు గాగా గుర్తు
పెట్టుకో లక్ష్మి. ఏకోర్కెలూలేనట్లు అమాయకంగా యెవరు
కనిపిస్తారో వారిలోనే అత్యధిక ఆశలు ఆలోచనలు వుంటవి”
అన్నది.

“రత్నంబాబుగా రలాంటివారు కాదమ్మా!” అన్నది
లక్ష్మి.

“కాకపోతే, ప్రక్కనేవుండి పలుకకుండా దొంగవలె
యెందుకుచూస్తారో చెప్ప” అన్నది మేరీ.

లక్ష్మి జవాబుచెప్పజాలక దీనంగా గోడినదానివలె
అనురాగఅనునయంలో రత్నాకరునివై పు చూస్తున్నది. కుం
చించుకుపోయిన రత్నాకరుడు ధైర్యాన్ని ప్రకరించుకుని
గొంతుపెకలించుకుని “ఆడవారికి మొగవారిని విమర్శించు
టలో ఆనందంగలుగుతుంటుంది లక్ష్మి” అన్నాడు. “నీవూ
ఆ స్త్రీజాతిలోనిదానివేనన్నసంగతిని వారు గుర్తించాలని
చెప్ప లక్ష్మి” అంటూ ఆయనవై పుకు తిరిగి “చిన్నబుచ్చు
కోననసరంలేదు మహాశయా; స్త్రీ యెప్పుడూ పురుషుని అన
సేశనచేయగోరదు; ఆభివ్యతనిచ్చుటకే ప్రయత్నిస్తుంది.
పురుషుడుమాత్రం స్త్రీని తేలికచేసి, తనగుప్పిట్లో ధరించా
లనిచూస్తాడు. ఆరిపోతున్నవి ముందు, ఫలహారంచేయండి”

అంటూ ప్లేటును ఆయన కందించింది. ఆయన చిరుకో
న్నటనయిస్తూ “స్త్రీ పురుషునిశిరస్సు నధిష్టించికూడా పీ
ర్చిస్తుంటుంది. నిందిస్తూనే భోజనాలు ఫలహారాలు పెట్టు
కూడా అలవాటు స్త్రీలకు” అని ఆయన ప్లేటును స్త్రీ
రించాడు.

పూర్తి ఆరోగ్యాన్ని పుంజుకున్నా; కాలేజీ ప్రసక్తి
లేకుండా ప్రయివేటుగా మేరీవద్దనే చదివి పరీక్షకు కూర్చో
వాని నిర్ణయం జరిగింది. కాని కార్యరంగంలో కొన
సాగుటలేదు.

రత్నాకరుని ప్రయివేటుగా కూర్చోబెట్టి, ప్యాసు
చేయించాలనే పట్టుదల మేరీలో జనించింది. ఆ బాధ్యతంతా
తనదిగానే భావించి, తను యెన్నమావహించనంత శ్రద్ధతో
శ్రమితుకుంటున్నది. ఆమె పాఠాన్ని విశేష విశదరూపంలో
అభిసరశంగా గంటలతరబడి వినిపించి, అందలి ముఖ్యాంశా
లను తన స్వదస్తూరితో నోట్సు తయారుచేసియిస్తున్నది. కాని
ఆయనముం దవన్నీ నిరర్థకమయిపోతున్నవి. ఆయన మనస్సు
కొక్క శబ్దంకూడా యెక్కుటలేదు. అనర్గళంగా ఆమె బోధి
స్తున్నప్పుడు తను యెంత విశ్వప్రయత్నంచేసినా, మనస్సు
స్థిమితంపొంది, అర్థంచేసుకోదు. ఆమె ముఖమండలంలోని
శోభితదొంతరులవైపు, పుచ్చారణలోని మాధుర్యంవైపు,
శ్రోవ్యమైన కంఠంతో మంచి పాటపాడితే యెలావుంటుందా
అని, ఆమె అధరాలు, చురుకము, నేత్రాలు అంత అందంగా
యెందుకు తీర్చిదిద్దబడినవా అని, ఆ కపోలాలమీదికి వక్రకా
లుగా వాలి పూగుతూ నృత్యంసలుపుతున్న ఆ కురులలో

అంత అంద మెందుకున్నదా అని, ఆ ఫాలభాగం స్ఫటికము వలె అంత నునుపులుతేలి యెందుకున్నదా అని, ఆ సుకోమలకరాలు మాటలతో అనునయిస్తున్నపుడు, శాసిస్తున్నట్లు, అదేదో దేవీఆజ్ఞగా అనుభూతమవుతున్నట్లు, ప్రతి కదలికలోను ఆ అధరాలు అద్భుతమై శోభిస్తున్నట్లు ఆయన మనస్సు కలవరంచెందుతుంటుంది. ఆమె ఆగిపోయినపుడు, చూస్తున్న చుక్కానిలోని దీపం ఆరినపుడు అంధకారమై నిస్పృహతో బయటకుముఖంజెట్టి చూసిన బాలకునివలె నిట్టూర్పువిడుస్తుంటాడు. ఆమె పాఠంబోధిస్తున్నపుడు ఆయన ఆమెవైపు తదేకంగా కనులార్పకుండా చూస్తున్నపుడు శ్చితశ్రద్ధతో పాఠంవింటున్నాడని ఆమెతలంపు. కాని, రా ప్రశ్నించినప్పుడు ఆయన అయోమయావస్థలో పడి మేవాడు. ఆయన ఒక్కమాటా అర్థంచేసుకోలేదని సుకున్నపుడు విస్తుపోయి, గాఢచెంది నోట్సు వ్రాసి పది.

ఆ నోట్సును ముందుపెట్టుకొని కూర్చున్నపుడు ఆమె న ఆ ప్రతిఅక్షరంలోను మేరీముఖం ప్రతిబింబిస్తుం . చదవాలని ప్రయత్నించినపుడు ఆ అక్షరాలలోని కులు తనతో దాగుడుమూతలాడినట్లు నృత్యంసలు తనను యెక్కడికో తీసుకెళుతుంటవి. చదవాలని సిన ప్రయత్నాలన్నీ విఫలమయినవి. చదివినా న్ని మరోఆలోచనతో నిండివుండి నిష్ప్రయోజనమవు ది. నోట్సువలనకూడా ప్రయోజనం కనిపించనపుడు, మేరీ కొన్ని ముఖ్యమైనప్రశ్నోత్తరాలను తయారుచేసి

యిచ్చింది. కాని ఫలితం యధావిధిగానే నిలిచింది. మేరీ కిదో వింతగా తోచింది.

“రత్నాకర్ గారు, మీకు వేయి నమస్కారాలు. ఇక నానల్ల యేమీ కాదని నేటికి తెలుసుకున్నాను. కాని నిష్క-పటహృదయంతో నా ప్రశ్నకు జవాబు చెబితే సంతోషిస్తాను. బోధించుటకు నా సర్వశక్తిని వినియోగించాను గాని, నిష్ప్రయోజనమయింది. రేయింబవలు పరిశ్రమజేసి నోట్సు వ్రాసి యిచ్చాను; ప్రశ్నోత్తరాలు వ్రాసి యిచ్చాను; యెందుకూ పనికిరాలేదు. ఇది నా దురదృష్టమో, మీ అయోగ్యతో నెలవిస్తారా?” అన్నది మేరీ.

ఘన్ననదనంతో అశ్రుభరితనయనాలతో ఆమెనందఱు చూస్తూ వుండిపోయాడు రత్నాకర్. ఆమె అనురాగం ఆర్పిందే, అంగుళీయములతో ఆయనచురుకమును చూడగా “సంతోచమెందుకు? నిజం చెప్పండి” అన్నదై గ్యాన్ని పూరించుకుని బరువై నకంతంతో “నన్ను తప్ప మేరీ. నేను చదువలేను. ఇక ప్రయత్నించుట ప్రయూస” అన్నాడు. ఆమె సానుభూతితో “ఆ విషయం నేనూ అనుకుంటున్నాను. నే నడుగుతున్నది అసలుకారణం అన్నది. ఆయన తిరిగి వెలవెలబోతూ అధోముఖుడై ఆమె తిరిగి “పోనీ, ఒకపనిచేస్తామా? నేను వ్రాసి యిచ్చి చూసి, మీకు యెత్తివ్రాసుకోండి. యెన్నిమా చదివినా అర్థంగానివి కంతస్థంకానివి కొన్ని చూచి నశ్రమ పట్టుబడతాయి” అన్నది. సరళము, సుల

అయిన నూతనమార్గమేదో దొరకినట్లు వుత్సాహితుడై అందుకు సమ్మతించాడు. మిస్ మేరీ వెళ్ళిపోయింది.

దుర్గుణానికి రనంత స్థానంచిక్కినపుడు దాని ఆధారంగా కావలసినంత స్థానాన్ని పెంచుకుని, మొక్క మూనె విస్తరించి వికసిస్తుంది. దానికి ప్రకృతి పూర్ణరూపంలో తోడ్పడుతుంటుంది. రత్నాకరునికి నోట్సు యెత్తివ్రాయుట కూడా అసంభవమనిపించింది. ఎవరిద్వారా తాను తేలికగా ప్యాసు కాగలనని భావించాడో, ఎవరిద్వారా తనహృదయం వినూత్నరూపందాల్చిందో, ఎవరి అజ్ఞాతప్రేరణ తనహృదయాన్ని మరిగించిందో వారిప్రతిబింబము వారిప్రేరణ తనను మరోమార్గానికి తీసుకెడుతున్నవి. వాటిని నిరోధించి, తన నిర్దిష్ట యత్నాని కుపక్రమించను తా నసమర్థుడైనాడు. ఎవరి మనస్సు మరొకరిఅధీనమవుతుందో వారికంటె అప్రయోజకులీ లోకంలో వుండరనునది రుజువయింది రత్నాకరునికి. ఆమె వ్రాసియిచ్చిన నోట్సులోని ప్రతిఅక్షరము అమూల్యమైన ముత్యమువలె శోభిస్తున్నది. అలాంటి అసాధారణ ముత్యాలహారాల కూర్పునలెనున్న ఆ పంక్తులను యెత్తి వ్రాయాలని ప్రయత్నించుట వెర్రితనమని ఆ అక్షరాలలోని ప్రతిమలు తనను గేలిచేస్తున్నట్లు గోచరించి మనస్సు వికలం చేంది పుస్తకాలను శిరస్సుక్రిందవుంచి పవళించాడు. ఆయన కళ్ళుమూసినా యెవరో కనిపించి, మందహాసంతో లాలింపులతో నోప్రక్క, పరిహాసము, తుస్కారములతో మరో ప్రక్క రెచ్చగొడుతున్నారు. తాను పిచ్చివాడై అర్థంగాని

ఆలోచనలతో వేడినిట్టూర్పువిడుస్తూ సానుభూతికొరకు తనలోతానే వెదుక్కుంటున్నాడు.

20 జ్ఞానోదయం

రత్నాకరుడు కాలేజీకి వెళ్ళుట యేనాడో విరమించాడని, జబ్బుగావుండి యింటికని బయలుదేరినతదుపరి యింత వరకు ఆయనవిషయా లేవీ తెలియవని, యెక్కడున్నదీకూడా తెలియదని, అతనిపేర వచ్చిన మనియార్థదుమాత్రం పోస్టాఫీసుకెళ్ళి తీసుకున్నట్లు పోస్టుమాన్ నెవల్ల తెలిసినదని చంద్రం చెప్పినపుడు బ్రదీనారాయణ ఒక్కమాటుగా రసాతలం లోకి దూర్లి నట్లు మతిగోల్పోయాడు. ఆయనఆలోచన నశించింది. మాటపడిపోయింది. ఒకనాడు జాతకచక్రకాలకాగి తాలను చంకబెట్టి జ్యోతిష్కులవద్దకు తిరిగి, వారిమాటలతో పొంగిపోయి కన్న కలలు నేడు తనను పరిహసిస్తున్నవి. ఆ జాతకచక్రకాలను, జ్యోతిషాలను అగ్నిహోత్రానికి ఆహుతి చేస్తే బావుండుననిపించింది.

చంద్రంసహాయంతో విశేషప్రయత్నంతో రత్నాకరునిజాడ తెలిసింది. అంతేగాదు, మారుమూల ఆ పాడు బడిన శిథిలగృహంలో ఒక పనిమనిషితో వుంటున్నాడనే వదంతులు ఆ యిరుగుపొరుగువారిద్వారా తెలిసినపుడు బ్రదీనారాయణహృదయం వికలంజెంది, పాషాణసదృశమైంది. చంద్రంతో తాను అక్కడికిచేరినపుడు, చంద్రానికి పాలు గాబోలు యిచ్చి, ప్రక్కనలిచివున్న లక్ష్మి కనిపించింది. లక్ష్మి చంద్రం పనిమనిషి. కాని తాను చెప్పకుండా

వచ్చిరహస్యంగా ఇంతకాలంనుంచీ వుంటున్నది. చంద్రదాన్ని చూచినపుడు ఆమెకు ధైర్యమృతికలిగి, తనేదో నేరంచేసి నట్లు భయకంపితురాలై దొడ్డివెపుకు వెళ్ళిపోయింది. మతి బోయినవానినలె తప్పటడుగులు వేసుకుంటూ రత్నాకరుని చెంతకు వెళ్ళి నిలచినపుడు, రత్నాకరుడు శిలాప్రణామవలె వెలవెలబోయాడు. జలజలలాడుతున్న నేత్రాలతో కంపిస్తున్న తండ్రిని క్రీగంట చూసినపుడు, రత్నాకరనిహృదయంలోని దాగుడుమూతలాటలు, దౌర్బల్యము అన్నీ క్షణంలో మృగ్యమైనవి. అతనినుందు అంతా అంధకారం ఆనరించింది. ఆ అంధకారంలో ఒక జ్యోతిర్లత గనిపించింది. ఆ జ్యోతిర్లతలో అదుగుతున్న అధరాలతో జలజలలాడుతున్న నయనాలతో కంపిస్తున్న జర్జరకాయంతో తనతండ్రి కనిపిస్తున్నాడు. ఆయన తనయెడల చూపిన విశేష మమకారము, హద్దులను అధిగమించిన ఆధిక్యత ద్యోతకమవుచున్నవి. అత సప్రయత్నంగా తండ్రిపాదాలమీద వాలిపోయి, దుఃఖభరితకంఠంతో “నాన్నా!” అని మాత్రం అనగలిగాడు.

బ్రదీనారాయణకు ఆ ఒక్కమాటమాత్రం వినిపించింది దప్ప తాను తన వెత్రితనంతో కన్న యెండపూవుల వంటి స్వప్నాలనుగూర్చి ఆలోచిస్తున్నాడు.

ప్రక్కనుండి సాక్షిభూతునినలె తిలకిస్తున్న చంద్రానికి ద్వేషం ప్రబలమాసందాల్పింది. తన పనిమనిషితో వచ్చి యింత రహస్యంగా వుండుట సహించరానిదిగా తోచింది. ఆదుర్దా అణచుకోజాలక “ఇంత మూర్ఖపు పని చేస్తావని

యెన్నడూ అనుకోలేదు రత్నం! చదువుపేరిట బస్తీచేరి, యిలాంటిపనులుజేసే నీబోటివా నుండబట్టే విద్యార్థుల గౌరవప్రతిష్ఠలు మంటగలుస్తున్నవి. పనిమనిషిని లేపుకు రావలసినంత కర్మమేంకాలింది!” అని కఠోరమైనశబ్దాలలో అన్నాడు చంద్రం.

అంత దుఃఖంతోవున్నా రత్నాని కీ మాటలు కలక నేసినవి. కోల్పోయిన ధైర్యం తిరిగి ఆవేశించింది. మనస్సు లోని మలినమబ్బులు తొలగి కర్తవ్యం మిగిలిపోయింది. వెంటనే లేచి నిలిచి “నన్ను క్షమించు నాన్నా, చంద్రం మాటలుమాత్రం నిజంకాదు. నేను అలాంటి అవచారం చేయలేదు.” అంటూ తండ్రిని కూర్చోబెట్టాడు.

అవునో కాదో తర్కించగలస్థితి తండ్రిలో లేదు. తాడిక్రిందకూర్చుని, తానుతాగుతున్నది కల్లుగాదని రుజువుచేసుకోగలవివేకం తనలోలేదని రత్నానికి తెలుసు. ఏచదువుకొరకని తాను వచ్చాడో, తనకు తండ్రి కోరినంతధనం పంపాడో, ఆ చదువు మృగ్యమైనది నగ్నసత్యమని అందరికి తెలుసు. అందుకే ఆవిషయంలో తన నిరపరాధాన్ని రుజువుచేసుకోను వ్యర్థప్రయత్నాలుచేయదలచక తండ్రి వెంట పిల్లివలె అర్భకునివలె పయనమై యింటికి చేరాడు రత్నం.

ఆవేశించినభూతం వదలినట్లు, చెదరినమనస్సు కుదిరినట్లు, పోయినహృదయం దొరికినట్లు యింటికిచేరిన తదుపరి రత్నాకరుడు కర్తవ్యపరాయణుడై తను కాలంవృథాచేసినందుకు, మనస్సు మలినంచేసుకుని జీవితాన్ని అంధకారం

చేసుకున్నట్లు, తన భావి ఉజ్వలజీవితాన్ని కలలుగంటున్న తండ్రిని వ్యధాభరితునిజేసినట్లు పశ్చాత్తప్తహృదయుడై పరితపిస్తూ ఆలోచిస్తున్నాడు. కాని, బ్రదీనారాయణకోపం కరుడుగడుతున్నది. విసిగి నిర్బుహచెందిన తాను యిక వీరి భవిష్యత్తునుగూర్చి ఆలోచించుటే అనవసరమనే నిర్ణయానికివచ్చి, తన పరలోకచింతననుగురించి పరిశోధనలు ప్రారంభించాడు. తన పేటలోనే వుంటున్న శివప్రసాద్ చిన్నవాడైనా శిథిలాలయాన్ని వైభవోపేతంగా పునర్నిర్మించి యజ్ఞయాగాదులు జరిపించాడు. అందు నిత్యమూ పూజలు జరుపు యేర్పాటుచేశాడు. ఆవిషయాలే తనముందు ఆదర్శప్రాయంగా, యేకైక జీవన్ముక్తిమార్గంగా ద్యోతకమవుచున్నవి. తానూ రోజూ ఆ ఆలయానికెళ్ళి పూజిస్తే బావుండుననిపిస్తున్నది. తానూ అలాంటి దైవకార్యమేదైనా సాధిస్తే' బావుండుననిపిస్తున్నది. ఆవై పే మొగ్గుతూ వెదుకుతూ, వ్యధజెందుచున్న ఆయనమనస్సులో రత్నాకరుని విషయం చొరలేకపోయింది.

“నేను మహాపరాధంచేశాను అమ్మా! అయినా, నీముందు నేను ప్రమాణంచేసి చెబుతున్నాను; చేయరాని పని చేయలేదు. జబ్బుపడికూడా మీకు తెలియనీయకుండా బాధపడుతూ, చదువును పాడుచేసుకున్నాను. అందుకు అమిత పశ్చాత్తాపపడుతున్నాను. తుమించమని నాన్నతో చెప్పి అమ్మా. మళ్ళీ కాలేజీలోజేరి, చదువుకుంటాను. ఈ దఫా తప్పక ప్యాసవుతాను” అనితల్లి తోవినయవిధేయతలతో

ప్రాధేయపడ్డాడు రత్నం. ఆడవారిమనస్సు యెంత కఠోరంగా కనిపిస్తుందో అంత సున్నితమైనది.

దరహాసవదనంతో “ఆరోజు నేను అలాంటి కలలు కనుట మంచిదిగాదని యెంత చెప్పినా జాతకచక్రాలుపట్టుకు తిరిగి పొంగిపోయాను. ఈనాడు మాములువిషయాలకే ధైర్యమైతే వెరాగ్యాన్ని వూహించుకుంటున్నాను. అన్ని వేళలా ధైర్యంతో మనకుదగ్గ కృషిసలిపినపుడు మనకుతగిన వే లభ్యమవుతవి. రత్నం యేకతీరుగా పశ్చాత్తాపపడుతూ చదువుకుంటానని విలపిస్తున్నాడు గాడిని కాలేజీలో చేర మనండి” అన్నది కళ్యాణి భర్తతో.

“ఈ విషయాలలో నీవు పట్టించుకోకు. నీకు తెలియదు. వాడు గొప్పవాడై నంశాన్ని వుద్ధరిస్తాడనుకున్నాను. కాని గాడిభవిష్యత్తును కనులార మద్రాసులో చూసిన చాచ్చును.” అన్నాడు బ్రదీనారాయణ.

“మీరు మరీ పంతంపట్టి కూర్చోకండి. దారితప్పి, బాధలసంభవించి, తిరిగి దారిలోకొచ్చినవాడు యెంతైనా పైకిపోగలడు. దారితప్పినవానినే పండించైనా దారిలో పెట్టాలి” అన్నది కళ్యాణి.

కల్యాణిప్రయత్నం విఫలమైంది. ఎన్నివిధాల విన్నవించినా, విసిగిపోయి కరుడుగట్టిన బ్రదీనారాయణ వినలేదు. కాని కృష్ణతోపాటు శివప్రసాద్ లెక్కరవద్దకే పోయి, ప్రయితేటుగా చదివి, పరీక్షలోకూర్చోమని సలహాయివ్వ గలిగింది.

రత్నాకరు డిపుడు శ్రద్ధాభక్తులు, వినయవిధేయతలు

గల, శివప్రసాద్ శిష్యుడు. రత్నాకరుడు పూర్తిగా మారి పోయాడని, బుద్ధికుదిరిందని, ఏవయినా, వాటిసమయ మొచ్చినపుడు అలానే చక్కబడుతనని, జాతకచక్రప్రభానం జీవితంలో ప్రభవించవలసిన ఘడియకే ప్రభవిస్తుందని, తప్పుడు దారిలో పడిపోయి, నిలదొక్కుకుని నిగ్గుదేలిన రాజమార్గానికి రాగలిగినవాడు మహాయోగ్యుడు సమర్థుడు అవుతాడని వివిధ నిధానుగా యిరుగుపొరుగువారు అనుకుంటున్నారు.

ప్రయివేలుగా చదివి పరీక్షలలో కూర్చుని రత్నం ప్యాసయిన సంగతి తెలిసినపుడు బ్రదీనారాయణ పొంగి పోయాడు. ఆయన హృదయంలో ఆనందం వెల్లువలై పొరలింది. అణగారిపోయిన కలలు తిరిగి చిగిర్చినవి. తన యింటిలో ఆనందాన్ని పునఃప్రతిష్ఠించినది శివప్రసాద్ గారేనని, ఆయన మహాయోగ్యుడని, అఖండ విద్యత్ సంపన్నుడైన సజ్జనుడని, ఆయన్ను గురించి వేనోళ్ళ పొగడుతున్నాడు బ్రదీనారాయణ. ఆ యింటిలో అందరకు ఆరాధ్యదేవతగా హృదయావృతమై ప్రభాసిస్తున్నాడు శివప్రసాద్.

శివప్రసాద్ గో బ్రదీనారాయణ కుటుంబసంబంధం ఘనిష్టగూఢపందాల్పింది. బ్రదీనారాయణ చేయు ప్రతికార్యానికి శివప్రసాద్ సలహా ముద్రపడనిదే కార్యరూపం దాల్చుట లేదు. శివప్రసాద్ గంభీరమైనవ్యక్తి. ఆర్భాటానూ అప్రస్తుతప్రసంగాలు ఆయన వద్ద మచ్చుకు కూడా లేవు. అయినా, ఆయన వద్ద తన అభిప్రాయాలు చెప్పి, ఆయన మూనాన్ని అంగీకారముద్రగా పరిగణించుట బ్రదీనారాయణ కలవాటయిపోయింది. తమకుంటుంబంపాలిటి పెన్నిధిగా భావిస్తు

న్నారు శివప్రసాద్ ను. కాని శివం యెవరినిగురించి యేమి అనుకునేదీ తెలియదుగాని నిర్మలను తన కుటుంబంపాలిటి పెన్నిదిగా తలంచుచున్నట్లు అర్థమవుతున్నది.

రత్నాకరుని కిప్పుడు తనయింటిలో కోల్పోయిన ఆదరాభిమానాలు హక్కులు పునఃప్రతిష్ఠితమయినవి. ఇప్పుడు సాదరుఖమ్మలకు కానలసినపైకం సంప్రాప్తమవుతున్నది. శివప్రసాద్ సప్రేమాదరములను మరింత చూరగొన్నాడు. రత్నాకరునిలోని విశిష్ట పట్టుదలతోగూడిన అధ్యయనదీక్ష నమ్రతలు అందరను ఆశ్చర్యచకితులనుజేస్తున్నవి. ఆరోజు లలో యీన్యక్తి అలాంటికార్యా లెలాచేశాడా అని, అపు డేదో భూతం ఆవేశించివుంటుందని, ఇప్పుడా భూతం వదిలివైంటుందని కొందరిఅభిప్రాయం. శివప్రసాద్ గారి విశేషస్వచ్ఛమైన అలా మారిపోయాడని కొందరి అభిప్రాయం. ఫీజులకుఆశించకుండా, స్వప్రయోజనాలు తెలియకుండా, పరిస్పరప్రీతితోగూడిన మోమోటమిలచే అత్యధిక శ్రద్ధతో శివప్రసాద్ గారుగనుక ప్రయివేటుచెప్పగలుగుతున్నాడని, బ్రదీనారాయణపరివారం నిత్యమూ పొగడుకుంటున్నది.

శివప్రసాద్ వద్ద చదువుచున్న విద్యార్థి బృందంలో రత్నాకర్ ఒక్కడు వేరుగా కనిపిస్తున్నాడు. మంగళనాథ్ ఆధ్వర్యంలో జరుగు నాటికవిషయంలోగాని, ఛెస్, కేరమ్స్, మొదలగు ఆటవాటలలోగాని రత్నానికి వుత్సాహంలేదు. చొరనలేదు, సంవర్కమూ లేదు. అతను సహచర్యలకు సాంప్రద్యాలకు పనికిరాని పుస్తుకాలపురుగు అని అందరి

లోను ప్రబలమైన ప్రచారంజరిగిపోయింది. కృష్ణకూడా రత్నాన్ని 'పుస్తకాలపురుగు' అని అవహేళనచేస్తుంటుంది. తన రత్నంను పుస్తకాలపురుగుగా అందగూ పరిగణిస్తుండుట విన్న బ్రదీనారాయణలోని వెనుకటి పూహాలు మరింత ప్రబలరూపంధాలుస్తున్నవి. తనబిడ్డ చదువులో అంతగా లీనమైపోయినందుకు ముగ్ధురాలై, మిగతా బిడ్డలమీద కనురుకుని "వాడినిచూసేనా బుద్ధితెచ్చుకోండి" అంటున్నది కళ్యాణి.

21 ముద్రికా ప్రసాదం

మంగళనాథ్ కాశేజీలో డిబాల్ అయినందున. ప్రిన్సిపాల్ విషణ్ణదృక్కులకు గురియైనందున, విద్యార్థి పిశలోని అభిరుచి అంతంగానందున మంగళనాథ్ యీ ప్రయివేటు విద్యార్థులలో చేరాడేగాని, అధ్యయనంలో శ్రద్ధాపూర్వక పోతున్నాడు. ఉల్లాసవంతుడు, అల్పసంకోషి, అందరికి ఆర్తుడు. ఎవరిబాధనూ నోర్చబాలడు. నోటివిద్యార్థుల కొరకు తను యెంతధనాన్నైనా వెచ్చిస్తుంటాడు. సంఘజీవి. యెప్పుడూ మందిలో వుంటూ, ఆకర్షిస్తుంటాడు. తాను కూర్చిన "తిరుగుబాటు" నాటికను యెన్నోమారులుప్రదర్శించాడు. అందు తను ముఖ్యపాత్రధరించాడు. అనేకమంది అభినందించారు, ప్రశంసించారు. అందు మంగళనాథ్ పాత్ర మరింత అద్భుతంగావున్నదని కృష్ణకుమారి యెన్నోమారులు పొగడింది. ఆమెపొగడ్డలతో పరవశుడై రేయింబనలు నాటి

కాప్రదర్శనలలోనే మునిగిపోయాడు. అందుకు కర్టెన్సు, డ్రెస్సింగు మొదలగువాటిని వేయిరూపాయలుపెట్టి కొని వేశాడు. నాటికలో కొన్ని పద్యాలుకూడా కూర్చాడు. వాటిని మంగళనాథ్ గాత్రంలో విన్నపుడు కరతాశధ్వనులు కల్పించింది కృష్ణ.

ఆయనలోని అవిచ్ఛిన్నమైన సరళత్వము, నిర్మలత్వము, నిష్కపటము, అల్పసంతోషము, త్యాగబుద్ధి కృష్ణను ముగ్ధురాలినిచేసి, ఆకరించినవి. ఆయనలోని ప్రతిచర్యత్యాగంతోను పుత్సాహంతోను ఆమెకు ద్యోతకమవుచున్నది. ఆయన అందరికి ఆపుడుగా సన్నిహితంగా వుంటాడు. కాని, ఆత్మీయంగా ఆయనక్షేమాన్ని గోరేవారెవరూ ఆమెకు గనిపించక, అందరియెడ ద్వేషము, ఆయనయెడ సానుభూతి బలపడుతున్నవి. ఒక్కొక్కరిగా అందరితోను సాపేక్షికంచేసిచూసింది. మంగళనాథ్ కు మంగళనాథే సాటిగా గనిపించాడు. అతనియడల సానుభూతితోగూడిన అనురాగంతో పులకితమవుతున్నది. నిర్మలను ప్రేరేపించి, ఆమె అనురోధంతో 'నటమందిర్'లో ప్రదర్శితమయ్యే నాటికకు శివప్రసాద్ అధ్యక్షతనహించుట జరిగింది.

నాటికఅనంతరం ప్రశంసిస్తూ అందు మంగళప్రవాళ్యాన్ని, నటనాకాశల్యాన్ని, రాజకీయచైతన్యాన్ని స్తుతిస్తూ శివబాబు అరగంటసేపు మాట్లాడినపుడు అందరూ మంగళనాథ్ ను ఆపేక్షతో ఆత్మీయతతో చూస్తూ మనసా అభినందించారు. ఆసమయంలో కృష్ణ మరింత పరవశురాలయింది.

ఆ నాటిక ప్రదర్శింపబడిన మరునాటి సంధ్యాసమయ

మది. అంధకారరాకాసి వెలుగును మింగివేస్తూవున్నది. పంచమినాటి శశిధరుడు గౌరగారగా కనిపిస్తున్నాడు. దిగంత విశ్వంలోని నీలిమాకాశము బూజురుగప్పుకుంటున్నది. అం గారకుడు గాబోలు పోటీపరుగులుతీస్తూ వస్తున్నట్లు మిణుకు మిణుకుమంటూ, ద్యోతకమవుచున్నాడు. నిర్మల యింటి పనిలో నిమగ్నమైయున్నది. మంగళనాథ్ అందరికంటె ముందునచ్చుట నిత్యము జరుగుతుంటుంది. కృష్ణ అంతకంటె ముందువచ్చి నిరీక్షిస్తూ, యేదో దీర్ఘాలోచనలుచేస్తున్నది. మంగళనాథ్ శంకర్స్పీక్లీ గాబోలు తిరుగవేస్తూ కూర్చు న్నాడు. కృష్ణ సంకోచబిడియాలతో పిల్లి అడుగులు వేసు కుంటూ మంగళనాథ్ సమీపానికి చేరి, పలుకరింపజాలక చూస్తూ నిలిచింది. మంగళనాథ్ స్త్రీలయడ ఆదరస్వభావము గలవాడేగాని, వారిని పరిచయంచేసుకొనుటలోగాని, సంగమ పించుటలోగాని అపేక్షలేదు, అలవాటూలేదు. యే స్త్రీ అయినా పలుకరించితే, అంతటితోనే ఆ పరిచయం పరిస మ్మాప్తమవుతుంటుంది. అందుకే కృష్ణ తనకు దగ్గరగా వచ్చినపుడు తనదృష్టిని పుస్తకంలో మరింత దీక్షతో నిలిపాడు.

కృష్ణ:- చాలా తొందరగా వచ్చినట్లున్నాను మంగళ నాథ్ గారు?

మంగళ:- నేను నిత్యము యిదేవేళకు వస్తుంటాను.

కృష్ణ:- మీ నాటికలోని భావాలు నాకు బాగా నచ్చినవి. నిజానికి, పదవివ్యామోహంతో తనస్వకీర్త్యాని చంపుకుని దేశాన్ని యేమిచేస్తున్నా అధ్వాన్నముపై పుకు

తీసుకెళుతున్నా, పై నాయకులకు అండగానిలచి 'నోరు
మెదుపకపోవటం' అనర్థకమే.

మంగళ :- అర్థంచేసుకుని సానుభూతిని ప్రకటించి
నందుకు సంతోషం.

కృష్ణ :- మీ నటన మహా అద్భుతంగావున్నది
మంగళనాథ్.

మంగళ :- కృతజ్ఞుణ్ణి.

కృష్ణ :- (ఆయన ముక్తసరిగా మాట్లాడుటచే విసిగి)
మంగళనాథ్ గారూ, ఒక్కవిషయం మీకు చెప్పాలనివుంది,
అన్యథా తలంచక ఊమించి, నామాటను మన్నిస్తారా?

మంగళ :- తప్పకుండా.

కృష్ణ :- (తన ప్రేలిడింగరాన్ని తీసి, ఆయనకిస్తూ)
మరేమీ అనుకోక, దీన్ని మీ నటనాకౌశల్యానికి ముగ్ధు
రాలనై ఆత్మతృప్తికొరకు అపేక్షతో కానుకగా యిస్తు
న్నాను స్వీకరించండి.

మంగళ :- (పుస్తకాన్ని మూసివేసి వెలవెలబోతూ)
ఇదేమిటి? మీ కలా కనిపించినందుకు ధన్యుణ్ణి. కాని, అది
మామూలునటనే. మీరు స్త్రీలు; పైగా అస్వతంత్రులు.
కనుక దయతో నన్ను ఊమించండి. మీ కానుకను నేను
పొందినట్లే భావిస్తాను.

కృష్ణ :- దీన్ని మీరు స్వీకరించకతప్పదు. మీ
ప్రతిభ మీకు గొప్పగా కనిపించినా భావించినా అది రాణిం
చదు. ఇతరులద్వారా గుర్తించబడినదే శ్లాఘనీయము.
నేను స్త్రీ నయినంతమాత్రాన విశిష్టమైనదాన్ని, దాని

నిజస్వరూపంలో గుర్తించుట అపరాధమంటారా?
(అంటూ ఆమె బలవంతంగా ఆయనచేతిలో వుంచింది.)

మంగళ:- (ఆమెవంక తదేకధ్యానంలో చూస్తూ, తిరిగి యివ్వప్రయత్నిస్తూ కరుణార్ద్రకంఠంతో) ఎందుకే నా మంచిది, దీన్ని మీవద్దనే వుంచండి. నా కిచ్చారు, స్వీకరించాను. తిరిగి దాయమని మీ కిస్తున్నాను. నాడగ్గర యేవస్తువూ నిలువదు. కనుక, దీన్ని దయతో మీవద్దనే భద్రంగా వుంచమని ప్రార్థిస్తున్నాను.

కృష్ణ:- (ఆయన యివ్వబోతున్న ఉంగరాన్ని నిరోధిస్తూ) ఒకరికొరకు తనస్వభావానికివిరుద్ధంగా నడిచినపుడే విశిష్టత బయల్పడుతుంది, త్యాగం ద్యోతకమవుతుంది. నాకు మీయడల గలిగిన అవ్యాజమయిన అభిమానానికిగాను నేను సమర్పిస్తున్నాను, దాన్ని మీరు అతిశ్రద్ధతో బిజిగా కాపాడగలిగినపుడే ప్రత్యాశితఫలితం లభించినట్లు.

మంగళ:- మీరు ఊమించండి. అసంభవమైనపని చేయగలనుగాని, ఒకవస్తువును దాచుట నానల్ల కానిపని.

కృష్ణ:- శ్రద్ధ జాగ్రత్త అనురాగము ప్రేమలు ప్రయత్నంతో తెచ్చుకుంటే నచ్చేవి కావు. స్వప్రభానజనితాలు. దీన్ని మీరు గుర్తుగా వుంచగలరో లేదో దానిబాధ్యత నాది గాదు. దీన్ని మీరు స్వీకరించితీరాలి. (అంటూ ఆమె ఆయనహస్తాన్ని వత్తుతుంది.)

ఎనరో వస్తున్నపదసవ్వడి విని కృష్ణ తుర్రున వెళ్ళిపోయింది. మంగళో మతిబోయినవానినె చేతిలోని రింగును గుప్పెట్లో బిగించుకుని తప్పటడుగులు వేసుకుంటూ బయట

రోడ్డుమీదికి వచ్చి, ఏమీతోచక అచటనే నిలిచిపోయాడు.
 మిగులుకుమిగులుకుమంటున్న రోడ్డులెట్లు ఒకేవరుసలో తీర్చి
 వెలుగుతున్నవి. అంతరిక్షంనైపు పరికించాడు. చిరపరిచిత
 మైన నక్షత్రమండలంలో నూతనశోభ కనిపిస్తున్నది. నభో
 మండలంలోని ప్రతినక్షత్రము తనను ఆదరంగా అభిమానిస్తు
 న్నట్లు ద్యోతకమయింది. అవి యెవరికొరకో వెదుకుతున్న
 విరహదృక్కులుగా బిరబిరలాడుచున్నవి. ఆ విరహదృక్కు
 లలోని మృదుతాపంలోని జిలిబిలిన్యత్యం గిలిగింతలను
 కల్పిస్తున్నది. వాటిలోని దీక్ష పరికించినకొద్దీ స్థిరమైందిగా
 మాత్రమే తెలిసి, తన అనభిష్టతకు నొచ్చుకుంటున్నాడు.
 సేత్రాలునులుముకుని శోభాయమానమైన గగనాన్ని తిరిగిపరి
 కించాడు. అనునయదృక్కులు విధుభరితంగా గోచరిస్తున్నవి.
 తననుప్రార్థిస్తూ ఆత్మార్పణ గావించుకుంటూ స్వీక
 రించమని చేతులుచాచినట్లు తోచింది. తనచేతిలోని
 రింగును ప్రేలుకుపెట్టుకుని చూసుకున్నాడు. అందులోని
 గోమేధికము అంగారకునికంటె తీక్షణంగా మెరిసింది. ఆ
 జాతిరాయిని చూస్తున్నకొద్దీ అందులో ప్రస్ఫుటమైన
 ముఖమండలం కనిపిస్తున్నది. వెలివానివలె ఆ ప్రతిబింబాన్నే
 చూస్తున్నాడు. చూస్తున్నకొద్దీ అతనిశరీరం పులకితమవు
 తున్నది. ఆ రింగులో అమూల్యవిలువ యెక్కడో దాగి
 వున్నట్లు ద్యోతకమై వెంటనే దాన్ని దొంగసొత్తును జాగ్రత్త
 పరచువానివలె పేపరులో చుట్టి పాంటు జేబులో వేసుకుని,
 తపస్సుద్వారా మంత్రశక్తిని గడించిన మాంత్రికునివలె
 లోపలకు వెళ్ళిపోయాడు.

22 ఆధ్యాయం

నిర్మలానూరజ్జన్ తేలుగుభాషలో అనర్థశంగా చదువను వ్రాయనేగాను, భాగవతం చదివి శబ్దార్థసహితంగా తాత్పర్యాన్ని వినరించి భవానిని మెప్పించగలుగుతున్నది. ఆమెకంతంలోని కమనీయత అద్భుతమైందని, ఆమె భాగవతంచదువుతుంటే, ప్రవాహపువాలునబడి పోవు నానవలె మనస్సు ఆనందంలో ఆర్ద్రమై పరువులేడుతుందని, శ్రావ్యమైన ఆమెకంతంలో చదువుతున్నంతసేపూ మత్తులో మునిగి నట్లుంటుందని, ఆమె నిశ్చలమనస్సుతో నిర్మలవదనంతో కూర్చుని భాగవతపఠనంచేస్తున్నప్పుడు శ్రోతలకు సాక్షాత్ సరస్వతీదేవి ప్రత్యక్షమై పరిస్తున్నట్లుంటుందని ప్రశంసలు పొందింది. ఇంగ్లీషులోకూడా అంతటి విజ్ఞానాన్ని కల్పించాలని శివప్రసాద్ ప్రబలయిచ్చ. ఆడపిల్లలకుయింగ్లీషుచదువులు అనవసరము అనర్థకమునని భవానీఅభిప్రాయము. శివప్రసాద్ మనస్సును మెప్పించాలని, ఆడునకోర్కె ప్రకారం కష్టపడి ఇంగ్లీషుకూడా చదివి, ఆయన్ను ఆనందపర్చాలని నిర్మల అభిలాష.

నిర్మల తేలుగుఅధ్యయనంలోకంటె ఇంగ్లీషుఅధ్యయనంలో మితిమించి శ్రమించింది. ఫలితం సంతృప్తికరంగా లేదు. వ్యాకరణం సరళమై భాష తేలికయిందని వింటున్నంతసేపూ అనిపిస్తుంటుంది. కాని ఆ వుచ్చారణలో ఆమెకు తెలియని బిడియాన్ని కల్పిస్తుంది. ఒక పల్లెపడతి అధరాలకు రంగునద్దిశేనో, రెండువాలుజడలు వేస్తేను, లేక ఒక పట్టణ

విద్యార్థి కీర్తనచెప్పలుతోడిగి తలపాగచుట్టి, కర్ర చేతబట్టి నిలిచేను యెంత అస్వాభావికంగావుంటుందో అలానే అర్థంగాని సంకోచబిడియాలు ఆమెను కించపరుస్తున్నవి. ఇంగ్లీషుశబ్దాలను స్పష్టరూపంలో వుచ్చరించాలను కుంటుందికాని, తెచ్చిపెట్టుకున్న కంతంవలె భావించి వెలవెల బోతుంది. ఎవరూలేనపుడు తనకుతానే యెంతగానో కించ పడుతుండేది. “బిడియంతోను సంకోచంతోను బాధపడు తున్నావుదప్ప, నీవు తెలుగుకుంటే తేలికగా ఇంగ్లీషు నేర్చు కోగలవు” అని శివప్రసాద్ అన్నపుడు, ఆమెముఖం విప్పారు కుంటుంది. తెలుగుపు సకాలు తీసుకెళ్ళి శివప్రసాద్ యెదుట కూర్చున్నంతచనువుతోను సాహసంతోను ఇంగ్లీషువును కాలతో వెళ్ళగలిగేదిగాదు. ఇంగ్లీషుపాఠాలు కృష్ణదగ్గర చెప్పించుకుని చదివి, శివప్రసాద్ విస్తుపోవునట్లుచేయాలని కూడా ప్రయత్నించింది. కాని, కృష్ణద్వారా అందుకుతగిన ప్రోత్సాహం లభించలేదు. ఆమెకు చదువుకంటే విమర్శనా దృష్టియెక్కువ. రేయింబవలు కబుర్లు చెప్పగల్గును, వినగల్గును గాని, గీటుమీదనడిచినట్లు పాఠాలు చెప్పుటగాని, చదువుట గాని ఆమె కభ్యాసంలేదు.

రత్నాకరుడు ప్యాసయినతదువరి చదువుమీద శ్రద్ధ ద్విగుణీకృతమయింది. మంగళనాథ్ నాటికగాని, అందు పాల్గొంటున్న యువకబృందంన్నోహాలుగాని అత న్నాకర్షించ లేదు. వెలివేయబడినవానివలె వేరుగానే నిర్దిష్టస్థానములో వుండి, యెప్పుడూ చదువుతూ కనిపిస్తుంటాడు. పుస్తకాల పురుగుగా అందరిఅవసేశనకూ పాత్రుడై, చెల్లెలు కృష్ణ

పరిహాసానికి పాత్రుడయినాడు. అతనిపట్ల విద్యార్థులెనరికీ ఆదరంగాని, అభిమానంగాని లేవు. వినయవిధేయతలు, చదువుయడల శ్రద్ధకలిగిన విద్యార్థి సాటివిద్యార్థులలో మన్ననలకు ప్రత్యామ్నాయంగా హేళనకు పాత్రుడవుట పరిపాటి. కాని అలాంటి శ్రద్ధాభక్తులుగల విద్యార్థి అధ్యాపకుల నాకర్షించుటకూడా సహజమే. శివప్రసాద్ కు రత్నాకరునియడల అత్యధిక ఆదరము జనించింది. నేడు గంటలతరబడి రత్నాకరునికి పాఠంబోధించుటలో తన్మయుడవుతున్నాడు. పాఠంలోని మూలికమైన సమాలోచనలలో రత్నాకరుని బుద్ధి నింపుతున్నాడు. తను బోధించిన విషయ విశేషాలను శ్రద్ధతో ఆలకించి, మననంచేసుకుని, చదివి సంతృప్తిపరచు సమాధానాలొస్తున్నందున ఆయనను సస్కడే మరింత లగ్నమైనది.

స్త్రీబుద్ధి కొన్ని కోణాలలో అతితీక్షణంగా పనిచేస్తుంది. రత్నాకరుడు యే అస్త్రంతో శివప్రసాద్ నంతగా ఆకర్షిస్తున్నాడో, నిర్మల అర్థంచేసుకున్నది. తనను అంతకంటె నేయి విధాల అధికంగా ఆదరిస్తున్నా, ఆప్యాయత వలికిస్తున్నా, నిర్మల కది యీర్ష్యగా మనస్సులో వేధించింది. రత్నాకరుని కంటె శ్రద్ధగా చదవాలని చేసిన యత్న ఫలితంగా రత్నాకరుని ప్రక్కనే తాను పీఠం వేసింది. తెలియనివి రత్నాకరుని ద్వారానే తెలుసుకుంటున్నది. రత్నాకరునియెదుట యెలా చదవుటకై నా ఆమెకు జంకులేదు. బిడియంలేదు. అందువలన గళం సాఫీచేసుకుని నిర్భీతిగా చదవగలుగుతున్నది. ఆ నిర్భీతి నిస్సంకోచము లామెచదువుకు మెరుగులుదిద్దినవి.

ఇప్పుడు నిర్మల యింగ్లీషు సాఫీగా, ధారాళంగా చదవగలుగుతున్నది. ఏపుస్తకాన్నైనా చదవగలదు. ఆమె కిప్పుడు ఇంగ్లీషుచదువుటలోకూడా అభిలాష హెచ్చింది. రత్నాకరునితో పోటీపడి చదువుచున్నది. ఎవరు యెక్కువ శ్రద్ధతో చదువుచున్నారని చెప్పట కష్టమైనవిషయం. కాని నిర్మలానూర్జహానిప్పుడు ముఖ్యంగా రత్నాకరునితో నేపాథాలు చెప్పించుకుంటున్నది. అపురవమైనవి నిస్సంకోచంగా అడిగి తెలుసుకుంటున్నది. కాని శివప్రసాద్ వద్ద పాఠాలు చెప్పించుకునే అలవాటును యధావిధిగానే సాగిస్తున్నది. ఆకస్మికంగా ఇంగ్లీషులో ఆమెకుకలిగిన చురుకుదనమునకు శివప్రసాద్ తన్నయడైనాడు. ప్రయివేటుపేరుతో నచ్చి చేరి, నాట్యమండలిగా గూఢాంధినవారిలో చేరక, రత్నాకరునివలె నిర్మలకూడా పోటీపడి శ్రద్ధతో చదువుచున్నందుకు శివప్రసాద్ ఆనందించాడు.

శివప్రసాద్ కు ఫలహారాన్నిస్తూ “బాబుగారు, మంగోనాథ్ కు యెప్పుడూ ద్రామావేరిదప్ప చదువుధ్యారలేదు. ఆయనతో పాటు అందరూ ఆ హడావిడితోనేవుంటారు. ఇప్పుడీ నాటకమండలి పేరు ‘శివనాటకసమితి’ అని నామకరణం చేస్తారుట. ‘తిరుగుబాటు’ నాటికలో పద్యాలు, పాటలు కూర్చారుట. వాటిఅభ్యాసంతో మా చెవులు చిల్లులుపడి పోతున్నవి. చదువుసంధ్యలులేకుండా యిక్కడ చేరి, యీ ద్రామాగోల ఎందుకు చెప్పండి? వారిని యిక్కడికి రావద్దని చెప్పండి” అన్నది నిర్మల.

ఆయన చిన్న మందహాసంతో ఆమెచుబుకొన్ని పుణు

కుతూ “వాళ్ళు డ్రామాలు వేసుకుంటే మనకు నష్టమేమిటి చెప్పి?” అన్నాడు.

“చదువు పేరుతో యిక్కడకు వస్తూ, చదువు లేకుండా డ్రామాలు వేయుట మంచిదంటారా? ఆ దోషం మీమీదికే రావచ్చును” అన్నది.

“మనదోష మేముందిగనుక?” అన్నాడు.

“వారువచ్చింది చదువుకోసంగనుక చదువుకోమనండి లేకుంటే వెళ్ళమనండి” అన్నది.

“నీవు అమాయకురాలవు నిర్మలా! మానవశక్తి ఒకేకోణంలో ప్రభావితమైతే ఊమమూగాదు, అభ్యుదయమూ గాదు. అందరూ వినయవిధేయతలతో పుస్తకాలలోనే నిమగ్నమయితే, సమాజానికి కావలసినవన్నీ సమకూరవు” అన్నాడు.

“అదేమిటి బాబుగారు! వారు చదువుకుంటున్నారని వారి పెద్ద లనుకుంటారు. మీయడలగలవిశ్వాసంతో నిశ్చింతగా వుండివుంటారు. కాని నిజస్థితులు తెలిసినపుడు, మీరు జాగ్రత్తచేయనందుకు మీ మృన్మథా భావించవచ్చు. ఈ అలజడి అంతటికి ముఖ్యకారకుడు మంగళనాథ్. ఆయన ప్రవర్తన అంత మంచిదిగా తోచదు. కనీసం, ముందు ఆయన్నయినా మనయింటికి రావద్దని చెప్పండి. రత్నాకర్ లాంటి విద్యార్థులిరువురున్నా మెంతో బాగుంటుంది. అతని వలన మీ కెంతో ఖ్యాతివస్తుంది. అతనిని చూసిఅయినా వీరికి బుద్ధిలేదు” అన్నది నిర్మల.

ఆయన దరహాసంజేస్తూ, ఆమెహస్తాన్నిబట్టి లాగి

ప్రక్కన శయ్యమీద కూర్చుండబెట్టి, నీపునిమురుతూ
 “మానవస్వభావం జలమువలె చంచలమైనది. ఏసమయంలో
 యెలా గూపొందుతుందో యెవరూ నిర్ధారింపజాలరు. ఒక
 నాటి చెడు మరోనాడు మంచిగా పరిణమించనచ్చు. నీవు
 యెవరినిగురించి హేయంగా తలుస్తున్నావో, అతను స్వచ్ఛ
 మైనవాడు. నిస్వార్థసేవానిరతిగలవాడు. స్వార్థంతేలియని
 వాడు. న్యాయము, ధర్మముకొరకు వాపోవువాడు. అతని
 మనస్సులోని ప్రతిబింబమే ఆ నాటిక. ఆ నాటికలోని విష
 యాలు యదార్థసత్యాలు నిర్మలా. అలాంటి పరమసత్యా
 లను నిర్మోగమాటంగా, నిష్కర్షగా, నిర్భీతిగా చాటుట
 అందరికీ సాధ్యమైందిగాదు. అలాంటి ఆందోళనలు లేక
 పోతే, దేశములో న్యాయము, ధర్మము లుప్తమైపోతాయి.
 కనుక, మనఆడులోచేరి, అలాంటికార్యాలు చేసుకుంటున్న
 వారిని పరిహసించి, వినయంతో చదువుకొను రత్నాకరుని
 హర్షించుట వివేకంగాదు. ఒకరు బుద్ధిమంతుడై శ్రద్ధగా
 చదివి వుద్యోగాలుపొంది, తననుతాను పోషించుకోగలిగితే
 మనకు కలిగే మేలేమిటి చెప్ప?” అన్నాడు.

ఆమె అనభిజ్ఞురాలివలె వెలవెలబోతూ “ఆ నాటిక
 లోనివిషయాలు అంత పరమసత్యాలయితే, అలాంటిసత్యా
 లను చాటుటే సంఘక్షేమమయితే, మీరావైపు యెందుకు
 శ్రద్ధవహించరు? వైమనస్యంగా కనిపిస్తారెందుకు? రత్నా
 కరునియడల శ్రద్ధవహిస్తారెందుకు?” అని ప్రశ్నించింది.

“అందరకూ అన్నివిషయాలూ సాధ్యంగావని ముందే
 చెప్పాను. అందరూ పుపన్యసించలేదు కాని, బాగావున్న

పువన్యాసాన్ని అందరూ మెచ్చగలరు. అందరూ నటించలేరు, పాడలేరు కాని, మంచినటనను పాటను అందరూ ఆనందించగలరు, హరించగలరు. అధ్యాపకునిమనస్సు వినయవిధేయతలతో చదివేవానివైపే సహజంగా మొగ్గుతుంటుంది” అంటూ, జలిబిలిగా రేగి ప్రకాలుగా ఆమె ఫాలభాగంమీద పడివున్న కురులను తనహస్తద్వయంతో సరిదిద్దుతూ, స్వేదంచే క్రిందివైపుకు జారిన ఆమెతిలకాన్ని దిద్దుతూ, ఆమెచుబుకాన్నిపట్టి వూపి, శిరస్సును తననక్షత్రంమీద అదుముకుని, ఆమెబాహువులను నిమురుతూ దంతాలను కరకరమనిపించి, తన కుడిహస్తంతో ఆమె చుబుకాన్నిపట్టి పెకెత్తి అపరాహ్నపు సూర్యకిరణములనలె తేజోమయ తీక్షణదృక్కులతో చూస్తూ, వేడినిట్టూర్పులతో ఆర్ద్రమైనకంఠంతో “నిర్మలా!” అన్నాడు.

23 విరుద్ధధ్వనులు

ఆమె పసిబాలికవలె అనభిజ్ఞురాలినలె ఆయనషరట్ల బటనును అటూయిటూ త్రిప్పుతూ “ఏమిటి బాబుగానూ? అలా జూస్తారేమిటి?” అన్నది.

శివప్రసాద్ ఆమెకుడికపోలంమీద తుడిచి, పుణుకుతూ “ఏమీలేదు నిర్మలా; స్త్రీని కొందరు శశిధరునితోను మరికొందరు పుష్పరాజముతోను, దేవకన్యలతోను, రత్నాలతోను రవ్వలతోను వజ్రాలతోను వైఘావ్యాలతోను, వనదేవతలుగాను పోలుస్తారు. కాని నిన్ను వాటితో

పోల్చాలనిపించుటలేదు. మిసమిస నునుపులుదేలి, చమకులు గ్రక్కుతూ సింధూరపురంగును వెదజల్లు కాశ్మీర్ యాపిల్ వలె కనిపిస్తున్నావు.” అంటూండగా నిర్మల తనచేతిని ఆయననోటి కడ్డుపెట్టి, “నేను కాశ్మీరుదానినేగా బాబుగారు” అన్నది. శినం ఆమెచుబుకాన్నిబట్టి పూపుతూ “భగవంతుడు నీలో యింతఅందాన్ని యెందుకు నింపాడు? అబ్బ! నీవు యెంతగా ఆకర్షిస్తున్నావో తెలుసా, నిర్మలా” అన్నాడు. ఆమె మామూలుధోరణిలో “మా దేశంలో నాకంటె చాలా అందంగావుంటారు బాబుగారు” అన్నది. ఆయన ఆమెను కసిదీర బాహువులతోనొక్కి చివ్వునలేచి, ఆమెను తీసుకెళ్లి ఇనప్పెట్టె తెరచి, అందులోని నగలపెట్టెను తీసి ఆమెచేతులలో బలవంతంగాపెట్టి, తిరిగి గదిలోకి తీసుకొచ్చాడు. ఆమెచేతులలో అవి అదురుతున్నవి. ఖంగారుదృక్కులతో తడిఆరినకంఠంతో “ఇవి యెందుకు బాబుగారు?” అన్నది. ఆమె చేతులలోని పెట్టె తెరచి, అందులోని కెంపుహారాన్ని తీసి, ఆమెమెడలోవేసి శిరస్సును హస్తద్వయంతోపట్టి తన శిరస్సుకు మోటించుకుంటూ, దంతాలు కటకటమనిపిస్తుండగా, ఆమె చేతులలోనిపెట్టె క్రిందపడిపోయింది. ఆయన వెంటనే ఆమెశిరస్సును విడచి, ముఖమండలం పరికించాడు. ఆమెముఖం వెలవెలబోతున్నది. అధరాలు అదురుతున్నవి.

ఆయన నోదార్పుకంఠంతో “అంత బేలపోతావెందుకు నిర్మలా? పడిపోయినంతమాత్రానభయపడుటెందుకు” అంటూ క్రింద చెదరిపడివున్న ఆభరణాల్లో రవ్వలదుద్దులు తీసి, ఆమెకర్ణాలకు బిగించిచూసి “ఇప్పుడు చూడు, అద్దంలో

నీముఖం పోర్ణమినాటిచంద్రునికి సప్తరంగుల ఇంద్రధనుస్సు కై వారంపున్నపుడు శోభించినట్లు, ప్రభుల్లితమై అత్యంతా కర్షణీయంగా ద్యోతకమవుతున్నది” అన్నాడు. కాని ఆమె శిలాప్రతిమవలె అలానే నిలిచివున్నది. ఆయన వెంటనే క్రింద చెదరివున్న ఆభరణాలన్నింటినీ ఒక్కటొక్కటిగా ఆమెకు అలంకరించాడు. ఆఖరిదిగా పాపిడిగొలుసు నమర్చి, ఆమెచుబుకాన్ని అంగుళీయంతో పెకెత్తి, విశిష్ట తేజస్సుతో ప్రజ్వరిల్లుతున్న సాక్షాత్ లక్ష్మీదేవివలె ద్యోతకమవుచుండగా, ఆమెదృష్టిలో దృష్టినిబరపి చూస్తున్నాడు. చిత్తకారైలో యెండమబ్బులనుంచి బడబడ పెద్దచినుకులతో వర్షంకురిసినట్లు, ఆమెనేత్రఫలకాలనుంచి అశ్రుబిందువులు టపటప ముత్యాలదొంతకులనలె కపోలాలమీదుగా దొర్లుతున్నవి.

శివప్రసాద్ కలవరపాటుచెందుతూ, ఆమెచెంతకు చేరి, శరస్సునచేయివేసి నిమురుతూ, అంగుళీయముతో అశ్రుబిందువులను తుడుస్తూ “ఇదేమిటి నిర్మలా, కన్నీరు కాదుస్తావెందుకు చెప్ప?” అంటూ ఆమెను మరింత చేరువకుతీసుకుని, పసిబాలికను ఓదార్చునట్లు నోదాదుస్తున్నాడేమిట. మానవదుఃఖానికి స్వాంతనలభించినపుడు హద్దులను అధిగమిస్తుంది. నిర్మల కంపిస్తున్న శరీరంతో విలపిస్తూ శివప్రసాద్ పాదాలపై వాలిపోయింది.

శివప్రసాద్ గదితలుపులు బిగించి, ఆమెను అమాంతం లేవనెత్తి తనశయ్యమీద పరుండబెట్టి ప్రక్కన కూర్చుని, ఆమె ముఖమండలమందలి అశ్రుబిందువులను పుత్రరీయంతో

అద్దుతూ, “ఏమిటి చెప్ప నిర్మలా?” అని కపోలాలనుబట్టి వత్తాడు. ఆమె బలవంతంగా లేచి ప్రక్కనకూర్చుని, హృదయాన్ని చిక్కబట్టుకుని చిన్ని ప్రసన్న రేఖను ప్రదర్శించాలని ప్రయత్నించి విఫలురాలై “ఏమీలేదు బాబుగారు” అన్నది.

“నీవు చాలా విచిత్రమైనదానివి! అంత కన్నీరు కార్చికూడా యేమీలేదంటావే?” అన్నాడు.

“హృదయంలో సంభవించే బాధలకు, శిరఃకంపనానికి కొన్నికొన్ని సమయాలందు కారణాలను చెప్పట కష్టం బాబుగారు” అన్నది.

ఆయన మృదువుగా ఆమె కపోలాలను మెలివేస్తూ మందహాసాలొలికిస్తూ “కారణంలేని కంపనలు హృదయ బాధను అనారోగ్యాన్ని సూచిస్తవి తెలుసా! అందుకు నిమ్మరసం మందు” అన్నాడు.

ఆమె తిరిగి వెలవెలబోతున్న ముఖంతో “బాబుగారు, యీ ఆభరణాలు అతిపవిత్రమైనవి, మహావిలువైనవి. మీ తల్లిగారినగలను ధరించగలహక్కు ఈ యింటికివచ్చే నూతన వధువుకే వుంటుంది. అలాంటి అమూల్య ఆభరణాలకు నా ద్వారా అవమానంజరుగుచున్నందుకు నామనస్సు దుఃఖిస్తోంది. వీటినిధరించేహక్కుగల ఆ అదృష్టవంతురాలు ఎన్ని జన్మల పూజాఫలం కలిగివుంటుందోనని, ఈ ఆభరణాల కంటే అమూల్య రత్నసమానుడైన వీటి అధిపతిని పొందగల ఆ మహాభాగ్యశాలిని యెందరు దేవదేవతల ఆశీర్వాద

బలంతో ఈ యింట ప్రవేశిస్తుందోనని నా వూహలు నన్ను కలవరపర్చి కన్నీరుకార్పించినవి బాబుగారు!” అన్నది

ఆయన తిరిగి ఆమెకపోలాలను మృదువుగా మెలి వేస్తూ “అయితే, యీ ఆభరణాలనుపొందుటకు తపోబలం కావాలంటావు. వీటిఅధిపతిని పొందను యే బలం కావాలన్నావు?” అని కొంటేగా ప్రశ్నించాడు.

ఆమె చిన్నగా నవ్వుతూ “నిజం బాబుగారు. మీరు హాస్యంలోకిదింపకండి. వీటివిలువ కేవలం బంగారము, రవ్వలు, కెంపులవిలువమాత్రమే గాదు. ఆ విలువనుమించిన వెలగట్టజాలని వాటిచరిత్రవిలువ వున్నది. వాటిని మీ అమ్మ గారు, మీ నాయనమ్మగారు ఒకప్పుడు ధరించారు. అందు వలన వాటివిలువ నేడు లెక్కించుట కెవరికి సాధ్యం! అలాంటివాటిని ధరించేహక్కు యీయింటికి రావటానికి యెన్నిజన్మల పూజాఫలంలేనిదే ఎలాసంభవం బాబుగారు?” అన్నది నిర్మల.

“తిరిగి అవరాధంచేస్తున్నావు. నేను అడిగింది నగల అధిపతివిలువనుగురించి!” అన్నాడు.

“పోండి బాబుగారు; మీరు కొన్నిసమయాల్లో కొంటేప్రశ్నలడుగుతారు. మిమ్ముగురించి మీ యెదుట యెలా చెప్పగలుగుతాను చెప్పండి? మీరు దేవతాసమానులు. మీలోని నిర్మలత, నిశ్చలత్వం నిస్వార్థత మహాన్నతమైనవి. నేనుమాత్రం మిమ్ము జన్మజన్మలకు ప్రత్యక్ష దైవంగా భావిస్తాను. అలాంటి అమూల్య రత్నసమానులైన మిమ్ముపొందుటకు దేవీదేవతల ఆశీర్వాదం వున్నపుడే ఆ

పొందు వారికి సాధ్యమవుతుంది” అంటూండగా ఆమె నేత్రాలు చెమ్మగిలినవి.

దరహాసనదనంతో “నిర్మలా, యీయింటికి వధువుగా రాబోవు ఆ యువతిని చూడాలనివుందా నీకు?” అన్నాడు.

సజలనేత్రాలతో ఆత్రతతో నవ్వునుప్రదర్శిస్తున్న అధరాలతో “నా ప్రబలమైనకోర్కె అదే బాబుగారు. ఈ విషయంలోనే నామనస్సు యెస్సమా ఆందోళనచెందుతుంటుంది. ఆ అదృష్టవంతురాలిని చూడాలని అనుక్షణం నా మనస్సు ఆరాటపడుతుంటుంది” అన్నది. కాని ఆమె నేత్రాలనుంచి అశ్రువులు రాలుతున్నవి. “అదేమిటి నిర్మలా, నీవిషయాలు నాకు యెన్నటికీ అర్థంగాని అగమ్యాలనుకుంటాను. కన్నీరెందుకు కారుస్తున్నావు చెప్పు” అన్నాడు.

ఆమె కరుణాభరితకంఠంతో “మన్నించండి బాబుగారు, అవి నా ఆనందబాండ్పాలు, అంతే” అన్నది.

అయితే, యీరోజే నీ కోవిషయం చెప్పాలనుకుంటున్నాను. నేను అబద్ధమాడనని విశ్వసిస్తావా?” అనిప్రశ్నించాడు.

“అలాంటిప్రశ్నలడిగి నన్ను అవహేళనచేయకండి. సూర్యచంద్రులు తారుమారవుతారంటే వినగలను, మీరనృతంపలుకుతారంటే నేను వినలేను, సహించలేను” అన్నది.

“అయితే, విను; నీవు యేజన్మజన్మల్లో పూజలుసలిపిన పుణ్యమూర్తిని సందర్శించాలనుకుంటున్నానో ఆ పరమ-

యోగ్యురాలు మనమధ్యనే వున్నది. నీతోనే నిరంతరము వుంటున్నది.” అని ఆమెవంక తదేకంగా ధ్యాననిమగ్నుడై చూస్తున్నాడు.

ఆమెముఖం ఒక్కమాటుగా మ్లానతచెందింది. శిలా ప్రతిమవలె నిశ్చేష్టురాలై వెలవెలబోతున్నది.

ఆయన మందస్మితనదనంతో “అలా ఖంగారుచెందు తున్నావెందుకు నిర్మలా?” అన్నాడు.

ఆమె ధైర్యాన్నిపూరించుకుని “లేదు బాబుగారు” అనిమాత్రం అనగలిగింది. “నీకు సచ్చలేదా?” అని తిరిగి ప్రశ్నించాడు. ఆమెముందు నిత్యము ప్రయివేటుక్లాసులలో చూస్తున్న ఏవోదృశ్యాలు దొర్లుతున్నవి. ఆయనకగాన్ని బట్టి తనశిరస్సుపైనుంచుకుని, యేదోనిర్దిష్టభావంతో “బాబుగారు, నా సలహా యీవిషయంలో వింటానని మాట యివ్వండి” అన్నది.

ఆయన మందహాసంచేస్తూ, “ఇప్పుడు ప్రత్యేకంగా మాటయివ్వవలసిన అవసరమేముంది నిర్మలా. ఎప్పుడూ నీమాట వింటూనేవున్నానుగదా!” అన్నాడు.

ఆమె గంభీరకంఠంతో “మీరు పెద్దవాడు; మీ ముందు వినరాలు చెప్పజాలను గాని, మీ రనుకుంటున్న ఆమెనుమాత్రం మీయింటిపధువుగా స్వీకరించపేలు లేదు” అన్నది.

శివప్రసాద్ సరళస్వభావంతో “ఏవిషయంలోనైనా నా యెప్పటికప్పుడు నిర్ణయాలను మార్పుచేయవచ్చునుగాని,

యీవిషయంతో మాటిమాటికి మార్చవీలుపడదు. శాశ్వతమైన నిర్ణయం జరిగిపోయింది నిర్మలా!” అన్నాడు.

ఉద్రిక్తతతో పూగిపోతున్న కంఠంతో “ఇది అన్యాయం, పాపం. చూస్తూచూస్తూ నేను సహించలేను బాబు గారు. నన్ను కాపాడి, వృద్ధరించి, నూతనజన్మనిచ్చిన దైవజ్ఞులు మీరు. అలాంటి మీకు జరిగే అపచారాన్ని నేను చూస్తూ సహించలేను. మీరన్నట్లు మంగళనాథ్ నిష్కపటి, నిస్వార్థి, త్యాగే. కాని ఆయన్ను తనప్రేరణతో చంచలునిచేసినట్లు నా విశ్వాసం. స్త్రీ అమూల్యరత్నము నంటిది. కాని స్థానం తప్పినపుడు గుడ్డిరాయికన్న హీనాతి హీనమైంది. ఆమె ఊబిలో జారిపోయింది. ఆ ఊబిలోనే అదృష్టంకొద్దీ కమలము సంప్రాప్తంకానప్పుడు కాని, చూస్తూ చూస్తూ బురదనుపులుముకోవటం వివేకంగలపనిగాదు. నేను బ్రతికుండగా యిలాంటిపని జరుగ వీలులేదు బాబు గారు” అన్నది.

నివ్వెరపోతూ “నీవు చెప్పేది యెవరినిగురించి నిర్మలా?” అని ప్రశ్నించాడు.

ఆమె మరింత స్పష్టమైనధ్వనితో “మీరు యెవరిని స్వీకరించ సంసిద్ధులయినారో, ఆమెనుగురించే!” అన్నది.

“నేను యెవరిని స్వీకరింపదలచానో, ఆమె నాపాలిట రత్నంలాంటిది. రత్నానికి సానతగిలినకొద్దీ దానిలోనివన్నె అధికమవుతుంది. దానివిలువ ఎన్నడూ తరుగదు” అన్నాడు. “గాజముక్కను రత్నమని భ్రమించి, మెడలోధరించినవారు ఆతరువాత యెంతైనా పశ్చాత్తాపపడవలసివస్తుంది.” అన్నది

“రత్నాన్ని గాజముక్కగా భావించి, విసర్జించేనాకుకూడా ఆ తరువాత ఎంతైనా పశ్చాత్తాపపడవలసివస్తుంది నిర్మలా!” అన్నాడు. “అవును బాబుగారు, రత్నాన్ని గాజముక్కను పరిశీలించి పరమసత్యాన్ని తెలుసుకుని, తగినదాన్ని ధరించి నప్పుడే జీవితం సఫలమవుతుంది” అన్నది.

“బంగారాన్ని పరీక్షించునపుడు బంగారపులోటే గాదు, వరపిడిరాయిలోటువలసకూడా మోసంజరుగవచ్చు” అన్నాడు.

ఆమె ప్రహసితవదనముతో ‘సాహసిస్తున్నందుకుక్షమించండి; ఆమె స్త్రీరూపరాక్షసి. ఆమె పతితురాలు. మంగళ నాథ్లాంటి పవిత్రహృదయునికూడా పతితమార్గానికి పడద్రోస్తున్నది. ఆమెవిషయం యింకా విపులంగా వినాలని వున్నదా?’ అన్నది.

“అది నీ భ్రమ. నేను స్వీకరించనున్న ఆమె పరమ పవిత్రమైంది; అంతకుమించి నేను వినదలచలేదు. లోకపు మీమాంసద్వారా లభ్యమైన అమూల్యసంపదను విడనాడి, తరువాత విలపించుట అవివేకము. ఒకరు కాలదన్నినదానిని మరొకరు శిరస్సునధరించి గర్వించవచ్చు” అన్నాడు.

ఆమె శిరస్సుమీద చేయివేసుకుని వేడినిట్టూర్పు విడుస్తూ “బాబుగారు, యెవరినిగురించీ విమర్శించేస్వభావం నాకులేదు. అయినా, ఆదుర్దాకొద్దీ అధికంగానే చెప్పాను. విధి వక్రించినపుడు తాపత్రయంవలన ప్రయోజనముండదు. ఎవరిరాకతో నేను నిశ్చింతురాలనై మీయిరువురను పార్వతీపరమేశ్వరులవలె భావించి, మీ ఆశీర్వాదాలు

పోంది, ఆ బలంతో ఆనందంతో అమ్మను తీసుకెళ్ళి పుణ్య
తీర్థాలన్నిటినిదర్శింపచేదామనుకున్నానో వారితలంపుతోనేడు
నేను భీతావహురాలనై పోయాను. నా కంత అదృష్టం లభించ
లేదు” అన్నది.

“నీ విపుడు అదృష్టవంతురాలవుకాదని యెలా నిర్ణ
యించగలవు నిర్మలా? అమ్మ వృద్ధురాలుగనుక, పరలోక
చింతన ఆమెకు అవుసరంగనుక, యాత్రలుసేవించవచ్చు
కాని, నీవు సన్యసింఛాలని యెందుకనుకుంటున్నావు?” అని
ప్రశ్నించాడు.

“మనోనారబ్బల్యాల ప్రతిబింబరూపనిస్పృహలో ఆనం
దాన్ని, ఆత్మసంతృప్తిని సృష్టించుకొనుటకు సన్యసిస్తారు.
కాని, అప్పటి నా యాత్రాసంబంధవ్రాహులు ఉదాసీనత
లోనినిగాక, ఆనందోత్సాహంలోనివి. కాని నేడు ఉదాసీనతనే
ఆశ్రయించవలసివస్తున్నది” అన్నది.

“ఆడవారికి అపోహలు, పొరపాటువ్రాహులు యెక్కువ.
విపులంగా తెలుసుకోవాలనికూడా అంతగావుండదు. ఈ
యింటినధువుగా నీవు యెవరినిగురించి వ్రాహిస్తున్నానో
ఆమె కానేకాదు. అలాంటి స్వయంవరంలో వనితలు వరు
సగా పొరపాట్లనే చేస్తుంటారుగాని, పురుషుడు వరపిడిలో
నిగ్గుదేల్చిగాని, నిర్ణయించుకోడు” అని కోరగా ఆమెవైపు
వరికించాడు.

ఆమె అజ్ఞానివలె అమాయకురాలివలె శీతలశ్వాసను
విడుస్తూ “అయితే యెవరంటారు?” అని ప్రశ్నించింది.

“ఆమె పేరు చెబితే, నీవు పూర్తిగా సమ్మతిస్తావు;

నీకు నచ్చుతుంది. అన్నివిధాలా యోగ్యురాలు. నీవన్నట్లు యీ ఆభరణాలను ధరించగలయోగ్యత ఆమెకే వున్నది. విన్నపుడు యెన్నికలో నా దక్షతకు విస్తృతావు” అన్నాడు.

ఆదుర్దాతో ఆత్రపడుతూ, కూర్చున్న పాటును సర్దుకుని అనునయంగా ఆర్ద్రకంఠంతో “నన్ను వేధించక చెప్పండి బాబుగాను, ఆ అమ్మాయి యెవరు?” అన్నది.

ఆమెమెడలోని కెంపులహారాన్ని బట్టి దరహాసంచేస్తూ “నా మనస్సులోని ఆ మహిళామణి యెవరో ఆమెకే నేడు నా స్వహస్తాలతో యీ ఆభరణాలను ధరింపజేశాను” అన్నాడు.

తాడుగాభావించి నిర్లక్ష్యంగా పాదంవేసినపు డది బుస్సుమని పడగవిప్పిన నాగసర్పముగా తెలిసినపుడు మతి బోయి, ఖంగారుతో ఎగిరి ఆవలపడినట్లు నిర్మల నిర్జీవినలె శయ్యనుంచి చైతన్యహీనురాలై క్రిందికిజారి పడిపోయింది.

శివప్రసాద్ కిది అర్థంగాని అగమ్యసమస్య. అపరాధి నలె త త్రపడుతూ ఆమెను లేననెత్తి శయ్యమీద పరుండ బెట్టి, వీననతో విసురుతూ ఆమెముఖమండలంలోకి తదేకంగా చూస్తున్నాడు. లలాటంమీద జలుగుజలుగు శ్వేదబిందువులు స్ఫటికఫలకంమీద ఆరబోసిన ముత్యాలనలె మెరుస్తున్నవి. ఇంతలో ఆమె నేత్రఫలకాలువదులుచేసి చూసి, విచలితురాలై క్రిందకుదిగి నిరాసక్తతతో నిలిచి తనశరీరం మీది ఆభరణాలను ఒక్కటొక్కటిగా నలిచి ప్రక్కమీద పెడుతున్నది. బంకించంద్ నవలాపాతకునివలె దిగ్భ్రాంతితో అనభిజ్ఞునివలె చూస్తున్నాడు శివం.

ఆమె ఆభరణాలన్నిటిని పక్కమీదవుంచి, శిరస్సుపై కెత్తకుండానే శివప్రసాద్ వైపు తిరిగి, ఆయనపాదాలమీద వరిగి “బాబుగారు, నన్ను తీసుకుపోండి” అని తిరిగి మాట పెగలక రోదనమారంభించింది.

ఆయన విసిగినవానివలె “అబ్బ! ఏమిటి నిర్మలా, నీ తరహా యేమిటో ఒక్కటి అర్థంగాదు. ప్రతిది నీతో ప్రమాదమనిపిస్తుంటుంది కొన్ని సమయాల్లో. ఏమిటో చెప్పు?” అంటూ ఆమెభుజస్కంధాలనుబట్టి లేవనెత్తాడు.

ప్రభాతసమయంలో ప్రథమదర్శనమిచ్చు రక్తముద్రికలతో రంగరించుకున్న అరుణోదయునివలె ఆమెముఖం కెంపురంగులో అశ్రుముద్రికలతో అలరాకుతున్నది. అదురుతున్న అధరాలతో పెల్లుబుకుతున్న కృతజ్ఞతతో “నన్ను తీసుకుపోండి బాబుగారు. నేను అనాధను; అభాగ్యురాలను; కులగోత్రాలు తెలియనిదాన్ని. మతము మర్యాదలు లేనిదాన్ని; హీనాతిహీనురాలను; అసభ్యురాలను; దొంగతనమే వృత్తిగాగలదాన్ని; అందరి ఈసడింపులకుపాత్రురాలను; నాకంటే యీలోకంలో హీనులెవరుంటారు బాబుగారు? అలాంటి అంధకారంలోని నా జీవితాన్ని తను అపార త్యాగశక్తితో మార్చి, వెలుగు చూపారు. అలాంటి త్యాగమూర్తులు సచ్చరిత్రులు అయిన మీ జీవితానికి కళంకం పులుముట, మీ జీవితాన్ని న్యూనతపరచుట నేను చేయరానిది చేయలేనిదీని” అన్నది.

ఆయన కొంచెం ఉచ్చస్వరంలో “నీవు వట్టి వెర్రినానివి నిర్మలా. ఆఖరినిర్ణయాలు నీ యిష్టప్రకారమే జరు

గవు. అర్థంగాని ఆటలను మనము యెన్నివిధాల ఆడినా, ఆఖరినిర్ణయం ఆ సర్వాంతర్యామియిచ్చద్వారానే జరుగుతుంటుంది. అందుకుభిన్నంగా నడచుట మానవులెవరికీ సాధ్యంగాదు. కనుక, అనవసరమైన ఆలోచనలతో నీవు తికమకపడకు” అన్నాడు.

“అది అవివేకులను సంతృప్తిపరచే మాటమాత్రమే. దేవునిపేరుతో రక్షిస్తుంటారు, త్యాగంచేస్తుంటారు కొందరు. ఆ దేవునిపేరుతోనే భక్షిస్తుంటారు, అఘాయిత్యాలుచేస్తుంటారు మరికొందరు. కాని, వాటన్నిటికీ దేవుడు పర్యవేక్షకుడుగామాత్రమే వుంటాడు. దేవునిపేరుతో అన్నివేళలా అందరినోళ్ళూమూయుట సాధ్యంగాదు బాబుగారు. స్వార్థం కొరకు మేలుచేసినవారికి కీడుచేయుట ధర్మంగాదు; దేవుని సాన్నిధ్యంలో అందుకు యమవుండదు. మీరు నాకు దైన సమానులు. మీకు కళంకమాపాదించుటగాని, స్వార్థం కొరకు అనర్హస్థానాన్ని పొందుటగాని నేను చేయజాలనిపని” అని నిష్కర్షగా అన్నది.

“ఊబిలోజనించిన కమలానికి లక్ష్మీదేవిశిరస్సున విరాజిల్లుస్తానం లభించుట అయోగ్యంకాలేదు. క్విన్లెస్ అతి చేదుఅయినంతమాత్రాన అది విషంకాదు, మలేరియాకు అమృతంలాంటిది. మట్టిలోదే మలినం, హేయమయింది కాని, ఆ మట్టే సకలజీవరాసులకు ఆధారభూతం. కనుక దానిస్థానంలో దానివిలువ తగ్గదు. నిన్ను నీవు యెప్పుడూ హీనురాలుగా చిత్రించుకొనుట, పసితనంలో తెలియక తినిన మట్టిని పెద్దయ్యాక తినాలని ప్రయత్నించి

నట్లుంటుంది. పసితనంలో తెలిసీతెలియక చేసేవి యెన్నో వుంటవి. పెద్దయ్యాక వాటిని చర్చితచర్చణంచేసుకుని తనను తాను హీనంగా చిత్రించుకొనుట హాస్యాస్పదము. ఇక ముందు యెన్నడూ న్యూనతపర్చుకునే విషయాలను నాముందు తీసుకరావద్దు. నీవు మహా యోగ్యురాలవు, సుశీలవు, సుగుణవతివి, ప్రతిభావంతురాలివి అయిన నిర్మలవు; మాయింటి లక్ష్మివి. అవే, ఆ యోగ్యతలే నీకు యిాయింటిలో ఆధిక్యతను చేకూర్చినవి, వధువుగా నిర్ణయించినవి. ఇందు నేను కనికరించినదీలేదు. నీవు కోరిందీలేదు. పరిస్థితులు నీ కాస్థానాన్ని కల్పించినవి. కాదని నీవు పారిపోజూచుట నిష్ప్రయోజనము. దీన్ని విధిక్రమన్నా దైననిర్ణయమన్నా నా కభ్యంతరంలేదు. నాకు నేను ఇది మహా అదృష్టంగానే భావిస్తున్నాను నిర్మలా” అంటూ ఆమెను మృదువుగా తనబాహువులలోకి తీసుకుని, బుజ్జగించుతూ “నా హృదయంలో శాశ్వతమైన స్థానాన్ని పొందావు. హృదయఫలకంమీద చెరగని ప్రతిమ అంకితమై పోయింది పవిత్రమైనహృదయంలో గీసినబొమ్మను ఛేరిపి, మరోబొమ్మను, దాన్ని చెరిపి యింకోబొమ్మను వేయుటకు వీలగు కాన్వాస్ లాంటిదిగాదు నిర్మలా. ఆలయంలో దేవ విగ్రహాన్ని ప్రతిష్ఠింపజేసినట్లు పవిత్రహృదయంలో ప్రయత్నంతో ప్రతిమ అంకితంకాదు. కొన్నినిర్దిష్టస్థానాలలో భగవంతునిమూర్తి ప్రత్యక్షమైనట్లు అప్రయత్నంగా అనభిజ్ఞంగా ఆరాధ్యమూర్తి హృదయంలో ప్రతిష్ఠితమవుతుంది నిర్మలా. కాగితంమీదవేసిన రంగులబొమ్మ కాగితంచిరిగినపుడు

మాత్రమే యెల్లా కాగితంతో పాటున శిస్తుందో, పవిత్రహృదయంలో ప్రతిష్ఠితము. రికూడా ఆహృదయంతో పాటునాశన వికాసాలను పొందుతుంటుంది. కనుక, సీవు అననరమైన ఆలోచనలతో వినాశహేతువును తలపెట్టకు నిర్మలా.” అంటూ ఆమెకురులను నిమిరి, తరువాత పక్కమీది హారాన్ని చేతబట్టి ఆమెకంఠంలో వేయప్రయత్నించాడు. కాని ఆమె హస్తాలతో నిరోధిస్తూ, హస్తద్వయం జోడించి, “బాబుగారూ, ఆ అమూల్యమైనవాటికి అవమానం ఆపాదించకండి. వాటిని ధరించగల శక్తి నాలో లేదని నాహృదయం ఘోషిస్తున్నది. వాటిద్వారా నా కళ్ళముందు మీ గౌరవమర్యాదలు, ప్రతిష్ఠ, హోదా, సంపత్తులు, అంతస్తులు అన్నీచేరి జలబిలినృత్యంసలుపుతూ నన్ను కలవరపరుస్తున్నవి. నా కెందుకో భయంగావుంది. మీపాలిట నే నేదో అపరాధంచేస్తున్నట్లు భీతిగలుగుతున్నది. నన్ను తీటుంచండి బాబుగారు. నా జీవితమంతా మీకు దాసిగావుండి కృతార్థురాలనవుతాను. మీ సేవయే పరమలక్ష్యంగా కలిగివుంటాను. కాని, నన్నిలానే వుండనివ్వండి. రత్నకీరీటం రాజసమున్నవారిశిరస్సునే శోభించునట్లు, రచనాసామగ్రి రచయితచేతిలోనే రాణించునట్లు, ఆహారపువిలువ ఆకలగొన్న చోటే అర్థమవునట్లు, తమస్థానానికితగిన యోగ్యురాలు వచ్చినపుడే రాణిస్తుంది. ఆ స్థానాన్ని నేనుపొందుట హాస్యాస్పదం బాబుగారు” అన్నది.

ఆయన నిరుత్తుడై మ్లానముఖుణ్ణో ఆ పాన్పుమీది ఆభరణాలను తీక్షణమైన ఒక్కవిసురుతో నెట్టివెచి, రెండ్లో

వైపుకుముఖంపెట్టి పరున్నాడు. ఆ నగలు ఘల్లుమంటూ భూమిమీదపడి దొర్లుకుంటూ గోడకు కొన్ని ఢీకొని, తిరుగుముఖమై చెల్లాచెదరుగా పడిపోయినవి. కెంపులు, పచ్చలు, రవ్వలు హారాలనుంచి రాలిపోయినవి; కొన్ని మొక్కుబోయినవి. కెంపులహారం పూర్తిగా తెగిపోయింది. అందెలు వంపుతిరిగిపోయినవి. భూకంపంతో సర్వసంపత్తి చెల్లాచెదరయినట్లు ఆమె క్షణంపాటు స్థబ్ధురాలయింది. తల్లి పగులగొట్టుకున్న గాజుముక్కలను బిడ్డ యేరినట్లు, నిర్మల ఆ చెవిరిన విచ్చిన్న ఆభరణాలను తనకొంగులోకి ఒక్కటొక్కటిగా యేరి, ఆయనముఖంవైపుకెళ్ళి మోకరిల్లి కూర్చుని, అరచేతితో ముఖంకప్పుకునివున్న ఆయనకు చూపు యత్నంతో అనునయంగా ఆర్ద్రమైనకంఠంతో “చూడండి బాబుగారు, ఎలా విచ్చిన్నమయిపోయిననో. తమలో ఇంత కోపం నే నెన్నడూ చూడలేదు” అంటుండగా ఆయన ఆవేశంతో ఆమెచెంగుఅడుగుభాగాన్ని చేతితో పెద్దపెట్టున విసురుగా నెట్టాడు. ఆ ఆభరణాలు పైకెగసి తిరిగి, కనకవర్షమునలె ఆమెపై బడినవి. ఆమె మరింత కంగారుతో విసుపోతూ, ఆయనముఖం పరిశీలిస్తున్నది. భయంకరమైన మేఘాలతో కాపుర్లుగమ్మిన నభమువలె, ఆయనముఖం నేడు అత్యంత భయభీతిని గలిగించుచున్నది. ఆమె కిదే ప్రథమము ఆయనలోని వ్యధితఅవధులను గాంచుట. ఆయనకనుకొలకులగుండా అశ్రుస్రవంతి వడలుగ్రక్కుతూ జారుతున్నది. ఆయనలో యింత బాష్పజలాన్నికూడా యిదివరకెన్నడూ ఆమె చూసియెరుగదు.

ఆయన్ను పలుకరించనుగాని, నోదార్చునుగాని యిక ధైర్యంచాలలేదు. ఆ నగలను తిరిగి యేరుటకుకూడా సాహసంలేదు. తనసర్వస్వము అగ్నిహోత్రునిపాలపుత్రుంటే యెదుటనిలిచి చూస్తున్నదానివలె విమూఢురాలై గడగడ వణికిపోతూ, తప్పటడుగులతో తూలునాపుకుంటూ వెళ్ళి, ఆయనపాదాలమీద శిరస్సువుంచి “బాబుగారు, నన్ను మీరింత పున్నతస్థాయిలో భావిస్తున్నారనుకోలేదు. మీ కన్నీగు కార్పించిన తుచ్చురాలను నేను. మీ పాదాలసాక్షిగా చెబుతున్నాను. ఇక యెన్నటికీ మీమాటకుయెదురు చెప్పను. మీరు నా పాలిటి భగవత్స్వరూపులు. మీ పాదధూళిలోనే నా జీవితాన్ని కృతార్థంచేసుకుంటాను. నా పొరపాటును మన్నించండి బాబుగారూ” అంటూ పెద్దగా విలపించ సాగింది.

కాలుతున్నకట్టెను నీటిలోనుంచినపుడు చల్లబడి పోయినట్లు ఆయనవ్యధ ఒక్కమాటుగా ఆగిపోయి, కరుణ రూపంపొంది, కాలుతున్నకన్నీరు ఆనందబాష్పాలుగా మారి, కాదుమబ్బులమధ్యగా ఎండపోడప్రసరించినట్లు నవ్వుతూ లేచి కూర్చుని, తనపాదాలకడనున్న ఆమెశిరస్సును తనకవుగిటి లోకి లాక్కుని బలంకొద్దీ హత్తుకుంటూ, ఆమెకురులమీద వీపుమీద చేయివేసి నిమురుతూ, ఆమెముఖమండలాన్ని పైకిత్రిప్పి అశ్రుముద్రికలను ఆమెచెంగులోనే అద్దుతూ “ఈలోకంలో నీకంటే యోగ్యురాలెవరు నిర్మలా? అందాల నిధివి, సుగుణరాశివి, ప్రేమమూర్తివి, స్వవహారదక్షురాలివి, కర్తవ్యపరాయణివి. నీ పూజాఫలంవలనగాదు, నా జన్మ

జన్మాల పుణ్యఫలితంగా నీవు నాకు లభించావు. ఈలోకం లోని సర్వసంపత్తికి మించిన విలువ నీలో నిబిడికృతమై వున్నది." అన్నాడు. ఆమె తనచేతులతో ఆయనపాదాలను స్పృశిస్తూ, నడిలోని పసిపాప తల్లి ముఖంవంక చూస్తున్నట్లు నేత్రాలు విశాలంచేసి తదేకంగా చూస్తున్నది.

లోకోద్ధారక కాంట్రాక్టరు

ఆదర్శాలు ఆశయాలు లక్ష్యాలు అంటూ దేశోద్ధరణకు కాంట్రాక్టుపొందినవానినతే, నిర్దిష్టమార్గానలంబియ్యే స్త్రీని నైమనస్యంగాను, నిర్లక్ష్యంగాను, దుష్టగ్రహంగాను చూస్తూ, ప్రకృతిధర్మాలవైపు చిరునవ్వును ప్రదర్శించి, స్త్రీపరిచయంకలిగినపుడు పరధ్యాసగా తలగోక్కుంటారు. సన్నిహిత సాంపర్క్యానకాశంకలిగినపుడు తననుతాను మర్చిపోయి, సామాన్యులకంటె ఊబిలో కూరుకుపోయి, ఉక్కిరిబిక్కిరై యెటూగాని అయోమయంలో పడిపోతారు. పాపం! మంగళనాథ్ యిపుడొ సిద్ధిలోనేవున్నాడు. ఏ శుభముహూర్తాన కృష్ణకుమారి తనరింగును ఆయనకు బహూకరించిందో ఆ రింగే అతనిపాలిటి పెనుభూతంగా తయారయింది. విద్యార్థి సంఘాలలోను, హాస్టలు యూనియన్ లోను, టోర్నమెంటులోను, నాటకమండలిలోను వుత్పన్నమయిన యెన్నో తగాదాలను సమస్యలను చిటికలో తేల్చివేయగలిగాడు, నూతనసమస్యలను విధానాలను తన బుద్ధి నేర్పుతో సృష్టించగలిగాడు గాని, నేడు జేబులో దాచివుంచిన రింగు

అర్థంగాని జటిలసమస్యగా పరిణమించింది. ఏరోజుకారోజు దానిపూహలతో బుర్ర వేడెక్కి విసిగిపోతున్నాడు. కాని సమస్య పున్న చోటనే వుంటున్నది. ఇదివరకు తాను సంఘ జీవిగా ప్రతీతి. వంటరిగావుండే అప్రసరమూలేదు, అవకాశమూలేదు. కాని నేడు మనస్సు ఏకాంతానికి తపిస్తున్నది. నదివడ్డుకు వెళ్ళి వంటరిగా గంటలతరబడి గడుపుతుంటాడు. నదివడ్డున కూర్చుని, రింగును బయటకుతీసి దానితో సంప్రతింపులు చేస్తుంటాడు, విసుక్కుంటాడు; మరుక్షణంలో చుగించి శృంగారరసమొలికిస్తూ పులకితుడవుతుంటాడు. దుష్యంతుడు శకుంతలకిచ్చిన ఉంగర మింత మంచిదిగాదని, అందులో యింత మర్మరహితప్రేమ లేదనీ అనుకుంటాడు. ఆ ఉంగరంలోని గోమేధికంలో సుస్పష్టమైన ముఖమండలం ద్యోతకమవుతుంటుంది. బాగా పరికించినపుడు ఆ ముఖం తనకు చిరపరిచితమైందిగాను, అత్యధిక ఆకర్షణీయంగాను, తనను లాలిస్తున్నట్లుగాను అనుభవమవుతుంటుంది. ఆ కనిపిస్తున్నది సాక్షాత్ దేవతగాను, అందని మహోన్నతశిఖరాలమీదున్నట్లుగాను తోచినపుడు, ఆమెతనను పరిహసిస్తున్నట్లుతోచి ఖిన్నుడనుడై చూస్తాడు. అపుడు అస్పష్టమైన కృష్ణకుమారిముఖమండలం ద్యోతకమవుతుంది. తనకోర్కె నెరవేరినట్లు తన అభిమతం ఫలించినట్లు ప్రసన్నుడనుడై కేరింతలుగొడుతూ, ఆ ఉంగరమును భద్రపరచి, లంగోటా బిగించి నదిలో ఒక్కదూకు దూకి, రైలుయింజనువలె నది మధ్యకు యీది, వెల్లకిలా పీనుగవలె తేలి వాలుకు అరమై లువరకు కొట్టుకుపోతాడు. అక్కడినుంచి యెదురీతతోను,

మునిగి యీదుటతోను దిగినచోటికి జేరి, తీయనికలలలో కలవరంచెందుతూ వడ్డెక్కి వెళ్ళిపోతుంటాడు.

లోకోద్ధరణకు కంకణంకట్టుకున్న యీ యువకునికి స్త్రీసంపర్కంలోతుపాతులు తెలియవు. అందుకే చెరువు లోనినీరు పోవటానికి మార్గం వెదుకుకుంటున్నట్లు అతనిహృదయం తడుపుకుంటున్నది. విద్యార్థిసంఘకార్యకలాపాలకంటే, స్టోర్సుకమిటీలనిర్మాణంకంటే, స్వోర్టుకంటే, స్నేహితులతో వినోదయాత్రసలుపుటకంటే, నాటికలో అభినయించుటకంటే, ప్రజలనుంచి ప్రశంసలుపొందుటకంటే యీ రింగుతో జరుగుతున్న దాగుడుమూతలాటలో మహదానందం లభిస్తున్నది. ఈ ఆలోచనలలో విసుగు లేనేలేదు. ఈ ఉంగరంతో జరుగు ఏకపాత్రాభినయంలో మంగళనాథ్ ఆరితేరాడు. అం దతనికి యెప్పటికప్పుడు నూతనోత్సాహం కలుగుతున్నది. ఆ రింగుతో అతనికి యావజ్జీవకారాగారశిక్ష విధించినా హాయిగా ఆనందంగా గడుపగల్గునేమో! ఆ రింగు ఆతని కో మంత్రదండమునంటిదై నది.

దేని నెక్కున జాగ్రత్తపడుస్తుంటామో, మితిమించి కాంక్షిస్తుంటామో అదే జారిపోవుటో దూరమవుటో జరుగుతుంటుంది. మంగళనాథ్కు రింగుద్వారా యేదో అజ్ఞాతమైన మాజికోబలం లభ్యమవుతున్నది. ఆ రింగుస్పర్శలో పులకితుడవుతున్నాడు. నదివడ్డున యీతఅనంతరం దుస్తులుధరించునపుడు ఆ రింగు జేబునుంచి క్రిందకుజారి నదిలో పడిపోయింది. ఈకోకంలోని సర్వశ్రేష్టసంపత్తిని పొంది పోగొట్టుకున్నవానివలె అనంతదుఃఖాన్ని పొందాడు. ఆయనదుఃఖ

హేతువెవరికీ అంతు తెలియలేదు గాని, ఆ దుఃఖంమాత్రం అందరియెదుటా ప్రతిబింబితమైంది.

పోస్టుద్వారా మంగళనాథ్ కేదో ఉత్తరంవచ్చింది. అది యెవరిదోగాదు, కృష్ణకుమారిది.

“మంగళనాథ్ మహాశయా,

తమతో మాటాడునదవకాశంకొరకు నేనుచేసిన విశ్వ ప్రయత్నాలు విఫలమైనవి; ఈమధ్య రెండురోజులనుంచి మీరు అమితన్యధతో చీకాకుపడుతున్నట్లు తోస్తున్నది. అంతదుఃఖానికి హేతువేమిటో యెంతయోచించినా అర్థమవుటలేదు. మీరు నామనస్సులోచేరి కలవరపడుస్తున్నారు. దయతో పౌర్ణమినాటిసంధ్యాసమయాన నీలకంఠస్వామి ఆలయసోపానములకడ నాకొరకు వేచివుండగోరతాను.

అనుక్షణము మీ మధురసంభాషణకొరకు తపిస్తున్న కృష్ణ”

పుత్తరాన్ని తిరిగితిరిగి యెన్నోమారులు చదివాడు. చదివినకొద్దీ అంతరార్థాలు మరింత ఆకర్షిస్తున్నవి. పౌర్ణమి కొరకు యెదురుచూస్తున్నాడు. రింగుపోయినందున కలిగిన దుఃఖం దూరమై, నూతనోత్సాహం ప్రారంభమైంది.

అది పౌర్ణమిరోజు సంధ్యాసమయం. మంగళనాథ్ నీల కంఠస్వామిఆలయంప్రక్కన కృష్ణానదీతీరాన పచ్చాల్లుచేస్తున్నాడు. అతనిపాదాలు సవ్వడిలేని అడుగులు వేస్తున్నవి. నేత్రాలు తీక్షణదృక్కులతో నలువైపుల పరికిస్తున్నవి. దిన కరుడు అస్తమించాడు. శశిధరుడు విజేతగా ప్రస్తరించాడు. శశిరతువులోని ఆ చంద్రబింబం ఈ లోకాలన్నిటికి మధు

ప్రదానదాతనలె ఆ అనంతాకాశంలో ఏకఛత్రాధిపతినలె
ప్రేమమూర్తులకు సాక్షీభూతునివలె పోరోహితునివలె అద్వి
తీయమై శోభిస్తున్నది. ఆ చంద్రుని శీతల శ్వేతకాంతులు
మంగళనాథ్లో తాపాన్ని జనింపజేస్తున్నవి. అతనిహృదయ
వేగం సున్నితమై శ్వాస నిలిచిపోవునట్లున్నది. గగనంలోని
శశిధరుడే ఆకాశపయనంతో విసిగిగాబోలు, పృథ్విమీద
సరసవిహారయాత్రికునివలె తెల్లనిదుస్తులలో మిరుమిట్లుగొలు
పుతూ పశ్చిమదిశనుంచి నదిఒడ్డున వస్తుండుట గమనించి
మంగళనాథ్ ఆగి నివ్వెరపాటుతో చూస్తున్నాడు. శశిధరుని
రూపంలో పయనమైనట్టి కృష్ణ నిస్సంకోచంగా మంగళ
నాథ్చేయిపట్టి లాగి కూర్చుండబెట్టి ప్రక్కన తనూ ఆసీను
రాలైంది. ఆమెనుంచి సుగంధపరిమళాలు వెడలుతున్నవి.
మంగళనాథ్ హృదయం దడదడలాడుతున్నది. తన కిదివర
కెన్నడూ లేని అనుభూతి గాఢో సుఖమో తెలియనిరీతిలో
నాడులలో పరువులెడుతున్నది. అతనిలో మిగిలివున్న పట్టు
దలలు, నిర్ణయాలు, ఆశయాలు, లక్ష్యాలు నేడు పరాకాష్ఠ
నందుకొంటున్నవి.

ఆమె చేయిబట్టివ్రాపుతూ “మాట్లాడ రేమిటి?” అని
మృదువుగా కసిరింది. “నాకు మాట్లాడటాని కేముంది? నీవు
యేదో చెప్పాలంటే విందామని వచ్చాను” అన్నాడు,

కృష్ణ :- ఈమధ్య వుదాసీనంగా వుంటున్నారెం
దుకు చెప్పండి?

మంగళ :- పోగూడనిది పోయిందిగనుక.

కృష్ణ :- ఏమి పోగొట్టుకున్నారు?

మంగళ :- నీవిచ్చినరింగు.

కృష్ణ :- అదేనా? అందు కింత బాధపడుతుంటుంది చెప్పండి? మీరు పోతుందని ఆనాడే చెప్పారు. పోయినా పరవాలేదని నేనే యిచ్చాను గనుక, అది పోయినా మీరు బాధ్యులుగారు.

మంగళ :- కాదు, అది పోయినందువలన నా ఆత్మకే బాధగావున్నది.

కృష్ణ :- మీదృష్టిలో ఆ బంగారము, రాయి అంత విలువైనవిగాదు, వాటికి అంత కించపడనలసినపనేమిటి చెప్పండి?

చెంపదెబ్బతిన్నవానివలె నివ్వెరపోతూ, తనహృదయాన్ని తానే తడుపుకుంటూ, ప్రహసితనదనుడై “అది తేక పోతే యేమిలేనట్లు నాకు తోచుటలేదు” అన్నాడు.

కృష్ణ :- ఆనాడు మీరు దాన్ని స్వీకరించడానికే యిచ్చగించలేదుగదా!

మంగళ :- అవును స్వీకరించానుగనుక నే, పోగొట్టుకుని చింతిస్తున్నాను.

కృష్ణ :- దేనివిలువైనా అంతే మంగళనాథ్ గారు. అది పోయినపుడే దానివిలువ అర్థమవుతుంది. మానవుడు పొందినపుడు నిర్లక్ష్యంచేస్తాడు, అదిపోయినపుడు విలపిస్తూ కూర్చోచుటానికి అలవాటుపడిపోతాడు. నాకంటే ఆ రింగు విలువైనదా చెప్పండి?

మంగళ :- లేదు.

కృష్ణ:- (గలగలనవ్వుతూ) లే దంటే యేమిటో వివరంగా చెప్పండి!

మంగళ:- ఏమి చెప్పమంటారు?

ఆమె మరింత పగలుబడి నవ్వుతూ, ఆయన హస్తాన్ని తన చేతులలోకి తీసుకుని “నామీద మీకు ఆ రింగుమీ దున్నంతప్రేమ లేదా చెప్పండి?” అన్నది.

“లేదని చెప్పలేను. కాని నా మనస్సెందుకో భీతి చెందుతున్నది కృష్ణా! ప్రేమలో మానవుడు కర్తవ్యాన్ని విస్మరిస్తాడు; స్వార్థిగా సుఖసౌఖ్యాలకు లోనవుతాడు, అందుకే నేను స్త్రీప్రేమకు దూరంగావుండాలని నిర్ణయించుకున్నాను.” అన్నాడు. “అనేకపుస్తకాలలో యీమాటలే చదువుతుంటాము. ఆపుస్తకాలలోనే ఆ కఠోరనిర్ణయదాతలే వారినిర్ణయాలను విస్మరించి, ప్రాకృతికధర్మాలలో పరిగిపోయి నట్లుకూడా చివరిభాగాలలో చదువుతుంటాము. ప్రభాకరునియెండ జీవకోటిలోని శక్తిని నశింపజేస్తుంటుంది కాని, ఆ సూర్యరశ్మిలేనిదే జీవమే వుండదుగదా! నరదలభయంతో వగ్గాలే నద్దనుట వివేకమా చెప్పండి! మీ నిర్ణయాలు, మీ కఠోరదీక్షా సమాజవికాసాని కుపకరించేవయితే, అవి స్త్రీప్రేమకు నిరోధాలు కాజాలవు. మీ దీక్షలోను, నిర్ణయాలలోను స్త్రీప్రేమకు అవకాశంలేకపోతే, వాటిలో యెక్కడో తప్పక లోటువుండివుంటుంది. అందుకనుకూలంగా దిద్దుకొనుటే వివేకము. స్త్రీప్రేమతో విఫలంజెందేకార్యాలు అభ్యుదయనిరోధకాలు మంగళోనాథ్ గారు. నీరు యెప్పుడూ పల్లానికే ప్రవహించునట్లు, స్త్రీప్రేమ ప్రకృతిసిద్ధమైనది.

స్వాభావికమైనదాన్ని ఆహ్వానించుట స్వీకరించుటే అభ్యుదయమార్గం” అన్నది.

“నా మనస్సెందుకో భీతిలుతున్నది” అన్నాడు.

“అది కేవలం పిరికితనాన్ని సూచిస్తుంది. పిరికితనం మత్తుగాను, మరొకప్పుడు విషంగాను పనిజేస్తుంది, అంతే.” అంటూ అతనిహస్తంపట్టి తనవైపుకు లాక్కున్నది. ఆయన విమూఢునివలె ఆమెవడిలో వాలిపోయాడు. ఆమె ఆయన శిరోజాలలో ప్రవేశమయ్యాడు. దువ్వుతూ, “సృష్టికిమూలం ప్రేమేగదా, మంగళోనాథ్ గారు! భయంవలనపుద్భవించే భక్తి, లోలత్వంద్వారా జనించే ప్రేమ తుచ్ఛములు. కాని నిస్వార్థ రూపంలోని పవిత్రప్రేమ, భక్తి విశిష్టమైనవి. స్త్రీప్రేమ పొందకుండా, మానవజీవితం పూర్ణత్వంపొందదు. సుగంధంతో మిశ్రమైన శృంగారంలేని పుష్పం రాణించనట్లే స్త్రీప్రేమలేని పురుషజీవితం రాణించదు.” అంటూ ఆయన కపోలాలను ఫాలభాగాన్ని చుబుకాన్ని స్పృశిస్తూ తన కోమలఅంగుళీయములతో నొక్కింది.

ఆమె మృదుమధుర స్పర్శతో మంగళోనాథ్ రక్తం తాపంతో మరిగి పొంగి పొక్కులుగ్రక్కుతూ నరాలను కొంగరై తిస్తున్నది. ఆయన అప్రయత్నంగా మదభరితనే త్రాలతో మత్తునువెదజల్లుతూ బాహువులతో ఆమెకంఠాన్ని బంధించి, క్రిందికివంచి బలంగా అదిమాడు. ఆమెఅధరాలు ఆయనఅధరాలమీద గాఢముద్రవేసి, దూరమయినవి. ఫిల్ముతేగిపోయిన సినిమాహాలులో మెయిన్ స్క్రీన్ వేసినట్లు, ఆ అధరాలనుంచి సర్వాంగములందు ఏదో ప్రస

రింపసాగింది. ఆయన నేత్రాలుమూసి, వేడినిట్టూర్పువిడుస్తూ
 “అబ్బ! కృష్ణా! నన్నిలా వెరివానినిచేశావేమిటి? మన
 స్సంతా చీకాకు చెందుతుంటుంది. నిన్ను యెంత మర్చి
 పోదామనుకున్నా శక్యంగాకున్నది. నా మనస్సంతా నిన్ను
 స్మరిస్తూ కలనరపడుతుంటుంది. అస్పష్టమైన యీ వ్యధను
 భరించుట కష్టంగావుంది కృష్ణా!” అంటూ ఆమెమెడను
 చుట్టివున్న తన బాహువులను ఇంకా బిగించి, ఆ ఆధా
 రంగా తనముఖాన్ని పైకెత్తప్రయత్నిస్తున్నాడు. వయసు
 లోని నలపులనొలికిస్తూ సోషవాన్ని శోభితరూపంలో ప్రద
 ర్శిస్తూ మిసమిసలాడు ఆమెవక్షోజాగ్రాలు ఆయనకపోలాలకు.
 వెచ్చగాతగిలి మరింత పుత్తేజితుడై తననుతాను మర్చి
 పోతున్నాడు.

24 జీవితలక్ష్మ్యం - అత్త, పరమాత్మ

నిర్మలానూర్జహా నిపుడు ఇంగ్లీషుపుస్తకం విడనాడ
 కుండా చదువుతున్నది. ఇంగ్లీషుపాఠశాలలోని కారిత్యమిపుడు
 కనిపించుటలేదు. సాఫీగా చురుకుగా చదువగలుగుతున్నది.
 పాఠశాలలో తెలియని చిన్నిచిన్ని సంశయాలను శివప్రసాద్
 నడిగి తెలుసుకొనుట కిప్పుడామె కంత చనువుగా తోచుట
 లేదు. ఆయనయడల తనకున్న భక్తిశ్రద్ధ లిపుడు బిడియ
 పడుస్తున్నవి. అంతచనువుగా సంభాషించలేకపోతున్నది.
 ఆయనమీదున్న గురుభావం ద్విగుణీకృతమైనందున, ఆయన
 నుందు భయంభయంగా సంచరిస్తున్నది. శ్రమపడి, చదివి,

చకితునిచేసి మెప్పుపొందాలని ఆమె ప్రయత్నం. పాఠాలు రత్నాకరునినద్దనే చెప్పించుకుంటున్నది.

చదువులో రత్నాకరునిగీత అందరను ఆశ్చర్యాన్నితులను జేస్తున్నది. కాళిదాసు చదువుపేరుతో జరిపిన అల్పవ్యవహారాలతోను, పెట్టిన అననసరఖియ్యలతోను, తెచ్చిన అపకీర్తితోను విసిగిపోయి, చదువుమాన్పించిన బ్రదీనారాయణకు రత్నాకరునిలో గలిగిన మాక్కు, దీక్ష సంతృప్తిని కలిగించినవి. కనినకలలలో రత్నాకరునివిషయ మొక్కటే మనస్సులో వికసితగూప మొందుతున్నది. మిగిలినవారియెడ కలుగుతున్న ఉదాసీనత భారగూపందాలుస్తున్నది. రత్నాకరునికి ఇంటిలోకంటే బయటకూడా ఆదాము, ఆధిక్యత ఇనుమడించినవి. పుస్తకాలపురుగుని యే విద్యార్థి బృందం పరిహాసించిందో ఏ నాటకమండలివాడు చిన్నచూపు చూచాలో వారంతా నేడు సిగ్గుతోపశ్చాత్తాపపడుతున్నారు. అతను మద్రాసులో సంపాదించుకున్న కళింకం మాసిపోయింది.

నిర్మలానూర్జ్వలన్ అనుక్షణమూ ఆయనతోనే మెలగుతూ, ఆయనతోద్పాటుతో చదువుచున్నందున, సన్నిహితసంబంధమేర్పడి, ఘనిష్టగూపందాల్పింది. రత్నాకరునికి ఫలహారాలుకూడా నిర్మలద్వారా బలవంతంగా అందుతున్నవి. మానవహృదయం మలుపుపొందునపుడు అది అజ్ఞాతగూపంలో వుంటుంది. ఆ మలుపు సంభవించినతరువాత, కొంతపయనానంతరంగాని తన పయనంలోనిమాక్కులు పరిశీలనలోకిరావు. నిర్మలకు షాతాలేగాదు, రత్నాకరునిద్వారా

వినే ప్రతివిషయంలోనూ ఆనందమూ, ఆకర్షణ కలుగుతున్నవి. నిర్మలసన్నిహితసంపర్కంలో చదువులకంటె మధురసంభాషణలలో ప్రీతి హెచ్చుతున్నది. ఇరువురిముందు పుస్తకాలు తెరచివుంటవిగాని, మనస్సులు వాటిమీదగాదు, వారు యెక్కడెక్కడో ఆలోచనలలో విహరిస్తుంటారు. పోనుపోను వారిసంభాషణలు అంతంతేనివిగా రూపొందినవి. వారిసంభాషణలు, పాఠాలు రచయితలు, చరిత్ర, లోకాభిరామాయణంనుంచి జీవితలక్ష్యం, ఆనందానుభవము, మధురమయ ప్రేమ, జీవితమే ప్రేమ, ప్రేమే జీవితము, ప్రేమే భగవత్స్వరూపము అనునంతవరకు పోయినవి.

“ఈ ప్రపంచంలోని సర్వసమస్యలు సంఘర్షణలు కేసలం ప్రతిజీవి తనసుఖంకొరకు చేస్తున్న కృషియొక్క ప్రతిబింబాలుమాత్రమే నిర్మలా. తనకుగల అవకాశాలనన్నిటిని వినియోగించుకుని, సుఖమయజీవితాన్ని పొందుటే మానవుని పరమలక్ష్యం” అన్నాడు రత్నాకర్.

ఆమె హాస్యాన్నొలికించు చిరునవ్వుతో “జీవి సుఖాన్ని కోరుట, అందుకుయత్నించుట సహజమేకాని, అదే జీవితలక్ష్యం కాజాలదేమో రత్నంగాడు. పొందిన సుఖాలకంటె చేసిన త్యాగాలవిలువ విశిష్టరూపంలో కనిపిస్తుంటుంది. సుఖస్వార్థ సంఘర్షణలో ఆత్మశాంతి లభించదు, సత్ఫలితమూ లభించదు. అందుకే బుద్ధభగవానుడు సుఖ స్వార్థ సంఘర్షణను త్యజించి, త్యాగాన్ని అంకితంచేయమన్నాడు. అందులో మానవపున్నతి గలదని మజువుపర్చాడు. సంఘర్షణ సంఘర్షణద్వారా ముగియదు; త్యాగముద్వారా

మాత్రమే ముగియగలదని, శాంతి, హృదయోన్నతి లభించగలదని ప్రకటించాడు. కనుక మానవునిలక్ష్యం సుఖం మాత్రమే కాజాలదు.” అన్నది నిర్మలానూరజహాన్.

“నీ వన్న బుద్ధభగవానునివాక్కులు యదార్థ సత్యాలు. కాని అందున్న అంతరార్థం మానవసుఖమే మానవకళ్యాణము. అయితే, ఆ సుఖంకొరకు అందుకప్పుడరమైన వస్తుసంగ్రహమార్గాలు తీవ్ర పోటీలుగా పరిణమించినందున సామూహికసుఖంకొరకు నియమబద్ధులనుగమ్మని ఉద్బోధించాడు. జాతికి సామూహికసుఖానికి విఘాతంకలుగకుండు సదుపాయాలను వారు ప్రకటించారు. ప్రకృతిసిద్ధమైన సర్వస్వాన్ని మానవునిసుఖంకొరకు వినియోగించుటే ఆయనఆశయం నిర్మలా” అన్నాడు.

“మీ మాటలు కాదననుకాని, అందు చిన్న పొర పాటున్నది. సుఖసంపదలన్నీ లభ్యమైనంతమాత్రానకూడా సుఖం సంప్రాప్తమవుతుందనుటకు వీలులేదు. మానసిక, తృప్తి ఆనందము వున్నచోట సుఖమయ శృంగారప్రభ ద్యోతకమవుతుంది. త్యాగము, తృప్తి సుఖానికి జీవంలాంటివి. అదే బుద్ధభగవానుని తలంపనుకుంటాను” అన్నది నిర్మల.

విస్తుపోతున్నవానివలె “అబ్బ! నిర్మలా, నీవు పెద్దపెద్ద గ్రంథాలను చదువలేదు. విశేషమీమాంసలను వినికూడా వుండవు. అయినా, యిలాంటి వున్నతమైన విశిష్టమైన నిర్దిష్ట నిర్ణయాలను యెలా చెప్పగలుగుతున్నావు? నీ బుద్ధి మహా తీక్షణమైంది. పూర్వజన్మలో నీవు గొప్పవిజ్ఞానివైవుంటావు;

ఆ సుకృతవిశేషప్రభావంతోనే యిలా చెప్పగలుగుతున్నావు. నీవు విజ్ఞాననిధినని ఒప్పుకొనుటకు సిగ్గుపడను. మా కృష్ణ చెప్పినట్లు తర్కంలో నిన్ను నోడించుట దుస్తరము” అన్నాడు.

స్తుతిలో స్త్రీ పరవశురాలై పోవుట సహజము. నిర్మల స్థిమితాన్ని పొంది “మీరు మళ్ళీ పొరపాటులో సూలక విషయాలమీదనే గీటుపెడుతున్నాను. మానవునికి సుఖసం గ్రహమే ప్రధానమన్నాడు. ఆ అభిప్రాయానికి పునర్జన్మ విరోధగదా రత్నంగానూ!” అన్నది గలగల నవ్వుతూ.

“నీవు పునర్జన్మను నమ్మవా?” అని ప్రశ్నించాడు.

“నావిషయంగాదు, మీ భావనలవిషయం నేను గుర్తుజేస్తున్నాను”

“పునర్జన్మ దేవునిఅస్తిత్వంతో ముడిబడివుంటుంది నిర్మలా. ‘దేవుడు’ అని యెవరిని అంటున్నామో, ఆ అనంత అద్భుత అతీతశక్తి శాశ్వతమైన నిగూఢశక్తి. అది యెప్పటికీ మానవునికి అర్థంగానిదిగానే వుంటుంది. ఆ అర్థంగానిదాన్ని నిర్ణయించుకుని నిర్మించుకుని సృష్టించుకుని ప్రతిష్ఠించుకుని నియమాలతో పూజించుకుని, ఆత్మతృప్తినిపొందుటలో మానవుడు అలవాటుపడిపోయాడు. ఆ దేవుని సృష్టించినరీతినే పునర్జన్మనూ సృష్టించాడు. పొందలేనివాటిని, తీరని కోర్కెలను తరువాతజన్మలోనైనా పొందగలననేతృప్తిని కల్పించుకుంటాడు. జీవితపోరాటంలో ఓడినవాడు పునర్జన్మ కొరకు యెదురుచూచుటలో శాంతి లభిస్తుంది.

“పేరు యేమైవా కానీండి, రూపం యెలాంటిదై నా

కానీండి. విషయవిజ్ఞానం యెలాంటిదైనా కానీండి. భగవంతుడనేపేరుతో యెవరిని సంబోధిస్తున్నామో, యే భావసంగ్రహంతో సంబోధిస్తున్నామో ఆ భగవంతుడనబడేవాడిని మానవాతీతశక్తిగాను, సర్వజగత్తుకుమూలంగాను ఆ భగవంతుని అస్తిత్వమున్నట్టు మీరు స్థిరీకరిస్తున్నారని గదా. ఆ నరుసక్రమానుగుణాలైన పాపము, పుణ్యము, నరకము, స్వర్గము, పునర్జన్మ మొదలగువాటిని యేమంటారు చెప్పండి?" అన్నది.

“వాటిని గురించిన ధార్మికప్రచారాలన్నీ మానవవిజ్ఞాన వికాస ప్రభావాలు మాత్రమే. ఆత్మ అవినాశనమైనపుడు పునర్జన్మ తథ్యమవుతుంది. అవిరెండూ తథ్యమైనపుడు మిగిలినవాటన్నిటిని యథాతథంగా విశ్వసించక తప్పదు. కాని, యథాతథంగాకుండా వక్రకోణాన్ని ఒకింత తప్పించిచూస్తే, అవన్నీ ప్రత్యక్షసత్యాలుగా ప్రామాణికమవుతవి. నీ ఆత్మవిజ్ఞానానుభవముద్వారా పొందిన వికాసోన్నతిలోని అధికాంశాన్ని నీ సంతానం పొందుతుంది. వారిద్వారా వారిసంతానం పొందుతుంటుంది. ఈవిధంగా వరుసగా ఆత్మోన్నతి అభివృద్ధి జరుగుతూనేవుంటుంది. ఈ రూపంలోమాత్రమే ఆత్మ శాశ్వతమైంది. నీ భావిజన్మ నీ సంతానం, వారిభావిజన్మ వారిసంతానం, ఆరూపంలోనే పునర్జన్మ యధార్థమైంది. పాపముయొక్కప్రతిఫలం బాధ, పుణ్యప్రతిఫలం సుఖం. చెడువ్యాధులు, అనారోగ్యము చెడుకార్యాలనంటివుంటవి. వాటిఫలితాలను తాను, తనద్వారా జబ్బులరూపంలో తనసంతానం అనుభవించుట

చూస్తున్నదే. దొంగకు ఆత్మాంధకారమే శిక్షగా తీరిపో
నచ్చు. అయితే యీ నియమాలన్నీ భగవంతుడనబడే
వానిద్వారా శాసింపబడుతున్నవి. ఆయన ప్రతిజీవికి
కారునుపెట్టి లెక్కలువ్రాసి అంత్యకాలమున నిర్ణయాలు
జరుపుతుంటాడు; తగినశిక్షలను పురస్కారాలను కల్పిస్తుం
టాడు. అందరిఆర నాదాలను వింటూ, పెద్దగా స్తోత్రంజేసే
వాడికి పెద్దపెద్ద పురస్కారాలను ప్రసాదిస్తుంటాడనుకోన
టం అమాయకత్వం. సర్వాంతర్యాముడని యెవరినంటు
న్నామో అది మానవునివలెగాని జంతువువలెగాని పక్షి
వలెగాని చూపురేఖలుగలిగిన నిర్దిష్టనియమరూపం గాదు.
అది అతీతమైన అనంతశక్తిమాత్రమే. ఆ శక్తిలోని ప్రకృతి
సిద్ధమైన ప్రభావాలు యెక్కడికక్కడ ప్రతిబింబితరూపంలో
క్రియ ప్రతిక్రియలుగా ప్రకటితమవుతుంటవి. ఆ అనంతశక్తి
సంపూర్ణంగా యెన్నటికీ అర్థంగానిది. అది మానవునికి
యెప్పుడూ నిఘాఢంగానే వుంటుంది. మానవుని పరిశోధనా
జ్ఞానం పెరిగి పరికరాలతో పరిశీలించినకొద్దీ ఆ శక్తి మరింత
అనంతమైందిగా గోచరిస్తుంది. ఆ శక్తికే వివిధనామాలుపెట్టి
భగవంతుడని స్తోత్రంచేస్తుంటాడు మానవుడు,” అన్నాడు
రత్నం.

“అయితే భక్తితోచేసే యీ పూజలన్నీ నిరర్థకమే
నంటారా రత్నంగాను?” అన్నది నిర్మల.

ఆయన మందహాసంతో “ఆత్మత్వప్రీతిద్వారా పొందే
ఆనందాన్ని నిరర్థకమని యెవరనగలరు? నీతి నీమము భక్తి
విశ్వాసాలు సమష్టిక్షేమానికి రక్షకకవచల్లాంటివి. నావకు

చుక్కానివలెనే సంఘాన్ని యివి నిశ్చితస్థాయిలో నడుప గలుగుతవి.” అన్నాడు.

“మీ నిర్వచన సమంజసమైనదికాదనిగాని, ఆధార రహితమనిగాని అనలేను. అయినా, తాలింపులేని కూరవలె శిఖరంలేని శివాలయంవలె, సోపానాలులేని కొలనువలె, గదులులేని గృహంవలె, నా మనస్సు కేదో ఆందోళన కలుగు తున్నది. మీ నిర్వచన యదార్థసత్యంవలె గోచరిస్తున్నది కాని, విశ్వసించలేకపోతున్నాను. నేను ప్రత్యక్షంగా మంత్ర ప్రభావాలను చూసి విస్తుపోయాను. అది బీజాక్షరప్రభావ మన్నాడు; కాని ఆ బీజాక్షరాలలోని శబ్దార్థం భగవంతుని స్తోత్రమని నేను తెలుసుకున్నపుడు విస్తుపోయాను. పాము మంత్రం నే నెరుగుదును. ఆమంత్రంలోనిబీజాక్షరాలశబ్దార్థం స్తోత్రమే. ఆ శబ్దాలతో యెవరిని స్తోత్రంచేస్తున్నామో వారిద్వారా జరుగవలసిన సత్ఫలితమే సంప్రాప్తమవుతున్న పుడు అది అబద్ధమని ఎలాఅనగలం. తెలుగు తెలియని హిందీ ఆఫీసరుముందు తెలుగులో ప్రార్థించినా, ఇంగ్లీషు తెలియని ప్రభెంచివానిముందు ఇంగ్లీషులో ప్రార్థించినా నిష్ప్రయోజన మైనట్లు, ఆ బీజాక్షరాలభావాన్ని మరేశబ్దాలలోనైనా పెట్టి వుచ్చరిస్తే నిష్ఫలమవుతుంది. ఆ రక్షకునికి అర్థమయే శబ్దాలలో సంబోధించినపుడు ఆయన తప్పక ఆలకించుతాడు. ఆ శబ్దాలు తెలియక, తెలిసినా నిష్ప్రయోగిగానో స్తోత్రంచేయుట కుదురక, ఏకాగ్రత లేక భగవంతునిముందు మానవుడు విఫలుడవుతున్నాడని నా తలంపు,” అని నిర్మల అంటూం డగా “నిర్మలా, ఓ నిర్మలా!” అన్న భవానీకేక వినిపించి,

ఆమె నిద్రనుంచి మేల్కొన్నదానినలె, “చాలా సేపయి పోయింది; మాటలలో తెలియలేదు. అమ్మ పిలుస్తున్నది, వెళతాను” అంటూ వెళ్ళిపోయింది. తనముందు తెరచి వున్న పుస్తకంమీద చేతులు వేసి, అటూయిటూ త్రిప్పి నలుపుతూ, ఆమె వెళ్ళినమార్గంవైపే చూస్తున్నాడు రత్నం.

25 మానవపూర్ణత్వం

శివప్రసాద్ ప్రజ్ఞావిశేషము కాలేజీప్రిన్సిపాల్ కు విదితమే. శివప్రసాద్ ను ప్రిన్సిపాల్ గా నియమించాలని యూనివర్సిటీనా రే యెన్నో మారులు అభిలషించాడుగాని, ఆ బాధ్యతకు మారంగావుండాలని శివప్రసాద్ నిర్ణయం. పదవుల కొరకు ప్రాకులాటలు కృత్రిమాలు జరుగుచున్న యీ రోజుల్లో శివప్రసాద్ అందుకతీతుడై, సామాన్యునినలె వుంటూ చేయగలసహకారం చేస్తుండుట ప్రిన్సిపాల్ నేగాదు, యూనివర్సిటీవారినే ముగ్ధులనుజేసింది. అందుకే ఆయనకు సెనేట్ సమావేశములకు తరచు ఆహ్వానాలు వస్తుండేవి. ప్రిన్సిపాల్ తనఅనురోధంతో తనకుఅండగా తనప్రక్క సెనేట్ లోవుండుటకని శివప్రసాద్ ను పట్టభద్రుల నియోజకవర్గానికి నిలిపి సెనేట్ మెంబరుగా గెలిపించుకున్నాడు.

సెనేట్ సమావేశాలకు పిలుపునచ్చింది శివప్రసాద్ కు. మానవుడు తనప్రభావాన్ని ప్రఖ్యాతిని తనసన్నిహితులకు తెలుపుకొనుటకు వుబలాటపడతాడు. మనస్సులోని వుత్సాహాన్ని వూహలను ప్రక్కవారికి ప్రదర్శించినపుడే ఆత్మానందం కలుగుతుంది. నిర్మలనుకూడా తనతోపాటు వైజాగ్

సెనేట్ సమావేశాలకు తీసుకెళ్ళాలని, వేడుకగా అక్కడి దృశ్యాలన్నీ చూపాలనీ ఆయనతలంపు.

పరిహాసరూపంగా “నాతో రావటానికి నీకు భయమెందుకు? అక్కడిపోలీసులు నిన్ను పట్టుకోరులే!” అన్నాడు శివం.

“అలాంటిమాటలకు చిన్నబుచ్చుకోను; నన్ను నిజంగా పోలీసులు పట్టుకొని వెనుకటి నేరాలకు శిక్షనిప్పించినా చింతించను బాబుగారు! మీ వెంట నచ్చి మిమ్ము చిన్నబుచ్చలేను” అన్నది నిర్మల.

“నేను ఆహ్వానిస్తున్నప్పుడు నీ కా అనవసర అనుమానాలెందుకు?”

ఆమె వుదాసీనవదనంతో “కర్తవ్యపరాయణతతో పురుషుడు నిర్దిష్టమైన నిశ్చితమైన విజ్ఞుడు. కాని కొన్ని వేశలందు స్త్రీసమక్షంలో అన్నిటినీ విస్మరించి, అనవేశనకు పాత్రుడుగావచ్చు బాబుగారు. అక్కడ పురుషుని కాపాడి కర్తవ్యోన్ముఖునిచేయగలిగింది స్త్రీయొక్క అదృశ్యమే”

శివప్రసాద్ చిన్నగా నవ్వుతూ కోరగాచూస్తూ “నీవు యెప్పుడూ వితండవాదాన్ని లేవదీస్తుంటావు; జన్మతః వితండవాదివి గాబోలు! ఏ మదభరిత మాతృలో మైకంలో పురుషుడు కర్తవ్యాన్ని విస్మరిస్తాడో అక్కడ ఆ స్త్రీ అదృశ్యమైతే, మతిబోయి వెరివాడై జీవితాన్నే కోల్పోవచ్చు” అన్నాడు శివం.

“స్త్రీపురుషప్రేమలు ఆ స్థాయికి పోవుట క్షేమంగా దేమో బాబుగారు”

“పవిత్రమైన ప్రేమకు హద్దులు అవధులు నియమాలు వుండవు. అందు అంకితమై తననుతాను మరచి, తనవ్యక్తి త్యాన్ని కోల్పోయినపుడే హృదయము మనస్సు యేకమై పాలకడలిరూపంలో ద్యోతకమవుతూ తరంగాలలో ఆనంద ఛోలికలూగుతుంది. అక్కడే మానవపరిపూర్ణత్వం ప్రభాసిస్తుంది. ఈర్ష్యాద్వేషాలులేని ప్రేమ వికసిస్తుంది. స్త్రీ ద్వారానే పురుషుడు పూర్ణ త్యాన్ని పొందుతాడు”

“మీరన్నది యదార్థంగావచ్చు కాని, ప్రక్కనుండ గల యోగ్యత వుండాలిగదా! పుష్పం విలువైందేగాని, అన్నిపుష్పాలతో వేణినలంకరించరు. పొరపాటుగా యే స్త్రీ అయినా గోగుపువ్వును శిరస్సునధరిస్తే నవ్వుతారు” అన్నది.

“తెలియక విలువైనవాటినికూడా విడనాడుటకద్దు. పొన్నపూవు కమనీయమైన సుగంధాన్ని వెదజల్లుతుంది; అందంగానూ వుంటుంది. అయినా వాటిని కొనేవారూ లేరు, ధరించేవారూ లేరు. దానివిలువ తెలిసినవాడు తప్పక ధరిస్తారు” అంటూండగా ‘పోస్టు’ అన్న కేక వినిపించింది.

ప్రిన్సిపాల్ తో కలిసి శివప్రసాద్ సెనేట్ సమావేశాలకు వెళ్ళిపోయాడు.

26 ప్రకృతిపరుగు

రసవత్తరమైన సినిమా చూసినచ్చిన విద్యార్థికి పాఠ్య గ్రంథపఠనం పేలనంగా తోచినట్లు, రత్నాకరునికి పుస్తకాల మీద మనస్సుపోవుటలేదు. పుస్తకంలోని యేపేజీ తిరుగ

వేసినా అలికినట్లుండి అక్షరాలు కనిపించవు; బాగా పరికిస్తే సుందర సుకుమార చంద్రబింబంలాంటి ముఖమండలం ద్యోతకమవుతుంది. ఆ ప్రతిమను చూస్తూ మనోవిహారం చేస్తుంటే మంచిసినిమాచూస్తున్నట్లు పరవశమైపోతుంటాడు. భావిజీవితకలలతో, ఏనాడో పొందు అదృష్టభ్రమలతో కలుగబోవు కల్పనలతో ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించిన పాడు పాఠాలు చదువుట, మలేరియాభయంతో కటికిచేదుక్విన యిన్ ను కళ్ళుమూసి మ్రింగినట్లు వెగటుతోచి, నికారం కలుగుతున్నది. చదువుమీద మొహం మొత్తుతున్నది. పుస్తకాన్ని తెరచి ముందుంచుకుని చేస్తున్న వ్రాహ్మవిహారంలో మహదానందం లభిస్తున్నది. పొందుతూన్న ఆనందాన్ని పోగొట్టుకునే న్యర్థులకుడు.

శశిధరునికొరకు చకోరాలు నిరీక్షించినట్లు, నిర్మల దర్శనంకొరకు రత్నాకరుడు అనుక్షణము నిరీక్షిస్తున్నాడు. ఆమె కిప్పుడు పాఠాలుచెప్పట సాధ్యమవుటలేదు. పాఠ్య పుస్తకాన్ని చేతబట్టి శృంగారఘట్టాలు యెక్కడెక్కడినో తెచ్చి అనర్గళంగా వర్ణనూ కదాచిత్ గా ఆమెను వుపమానం చేస్తుంటాడు. చెప్పేకబుర్లు యెక్కడివైనా అటూయిటూ త్రిప్పి ఆమెమీదుగా తెచ్చి ఆమెను వేయివిధాల పొగడు తుంటాడు. ఆమెఅందాన్నిచూచి తనకు కలుగుతున్న ముగ్ధతను చిత్రవిచిత్రంగా చిత్రిస్తుంటాడు. ఆమెలోని అసామాన్య అందచందాలను అద్వితీయమని, ఆమె నిరాడంబరత వినయము మరింత మెరుగులుదిద్దుతున్నవని, విజ్ఞత ప్రజ్ఞ శోభిస్తున్నవని, సృష్టికర్త బ్రహ్మాయితే ఆ బ్రహ్మ

వలన ఆమె చిత్రింపబడివుండదని, సాధారణప్రతిమలను
 సృష్టించుటలో అలవాటుపడిన ఆయనశక్తి కిది అసాధ్యమని,
 పోటీసృష్టికర్తయైన విశ్వామిత్రుడు బ్రహ్మయందుగల
 యీర్ష్యాద్వేషాలతో అతనుచూసి, సిగ్గులుటకుగాను తన సర్వ
 నేర్పును క్రోడీకరించి అత్యధికశ్రమతో ఆమెను చిత్రించి
 వుంటాడని, విష్ణుమూర్తి తనఆనందంకొరకు బ్రహ్మను పరి
 హాసంచేయను ఆమెలో సర్వసుగుణాలతో మెరుగులు
 కల్పించివుంటాడని, ఆమెసమక్షంలో పొగడుతుంటే ఆమె
 యే సువర్ణసుందరికథో వింటున్నట్లు వెలవెలపోతుంటుంది.
 తననుగురించినపొగడ్త వింటున్నపుడు ఆమెశరీర మిపుడు
 పులకితమవుతున్నది. శివప్రసాదయడల తనకున్న భక్తి
 భయము రత్నాకరునిసమక్షంలో లేవు. శివప్రసాద వున్నత
 కుటుంబంలోనివాడని గొప్పవాడని దైవసమానుడని ఆమె
 అభిప్రాయం. అందుకే ఆయనయడల భక్తి భయమువున్నవి.
 రత్నాకరుడు సామాన్యుడని, వినయము విశ్వాసముగల
 విద్యార్థియని ఆమెతలంపు. అందుకే ఆయనయడల
 ఆమెకు నిర్భయము నిస్సంకోచము. ఆయనతో యెంత
 చనువుగానైనా మాటాడగలుగుతుంది. అవుసరమైనపుడు
 దబాయించగలుగుతుంది. ఆయన యెక్కడిగాధలనో చిత్ర
 విచిత్రంగా వర్ణించి చెపుతుంటే, ఆమె కూర్చున్నచోటనే
 నిర్లక్ష్యంగా పృథ్విమీద వరిగి మోచేతినానించి, చేతిలో
 శిరస్సునుంచి, పాదాలను చిన్నగా వూపుతూ వింటూ, మధ్య
 మధ్య వ్యంగ్యప్రశ్నలువేస్తూ, మందహాసాలొలికిస్తూ తీక్షణ
 దృక్కులనుబరపుతూ ఆకస్మికంగా కిలకిలనవ్వి “అరేరే,

యెంతపొరపాటో చూడండి; మీకు అంత కాకిగోలగా చెబుతూనేవున్నాను, కాని ఒక్కటి నా బుర్రకెక్కలేదు. నా మనస్సు మరే ఆలోచనలలోనో నిమగ్నమైవుంది. అందువలన దయతో యింతనరకు చెప్పినవిషయాలను తిరిగి చెప్పండి వింటాను” అన్నది నిర్మల.

రత్నం చిన్నబుచ్చుకున్న ముఖంలో తేచ్చిపెట్టుకున్న నవ్వుతో సంగిగా “నామాటలు మీకు వినబుద్ధిలేదుగా బోలు. కాకిగోలవలె నా కంఠశోష మీకు బాధాకరంగా వుంది గాబోలు. నామాటలతో విసుగుపుడుతున్నది గాబోలు, నన్ను తీమించు నిర్మలా, నిన్ను అనవసరంగా డిస్టర్బ్ చేస్తున్నందుకు” అన్నాడు.

ఆమె నిర్లక్ష్యంగా చిరునగవునుచిలికిస్తూ, కొంటె చూపులను వినకుతూ, పాదాలను మరింతగా పూపుతూ “రత్నంగాను, మీలో స్త్రీస్వభావాలు కొన్ని వున్నట్లు తోస్తున్నది” అన్నది నిర్మల.

ఆయన తన క్రిందిఅధరాన్ని దంతాలమధ్యబెట్టి నొక్కుతూ, కుడిహస్తంతో పూగుతున్న ఆమెపాదంమీద చిన్నగా మోది, ఆమె మరింత పరిహాసంగా నవ్వుతున్నందున ప్రోత్సాహంగా భావించి, ధైర్యంనహించి, ఆమెకాలి బొటనప్రేలినిపట్టి కసిదీర వంచుతున్నాడు. ఆమె నొప్పిని భరించలేక పాదం వెనక్కులాక్కొన ప్రయత్నించి విఫలు రాలై నేత్రాలుమూసి నవ్వుతూ “అబ్బ! నదులు రత్నం” అంటూ, ప్రేలినరంచిక్కబట్టి, భరించరాని నొప్పికోరిగి నందున తనకాలును వెనక్కు ముందుకూ విసుగుగా గుం

జరిగింది. నంగిపున్న రత్నాకరునిముఖమండలానికి బలంగా తగిలి, అప్రమత్తతతో అతను వెనక్కు పడిపోయాడు. నిర్మలపాదం ఆయననాసికకు తగిలింది గాబోలు, నాసికా రంధ్రనాళాలు బెదరి రక్తం ప్రవహిస్తున్నది.

ఆమె వెలవెలబోతూ, ఆయన శిరస్సును పైకెత్తి తనకొంగుతో రక్తమును అద్ది, కూజానీటితో చెంగును తడిపి, ఆయన శిరస్సుమీద పిండి, సనరిస్తూ ఆ తడిగుడ్డనే నాసిక మీద పెట్టి మృదువుగా స్పృశిస్తున్నది.

శీతలతరళస్పర్శతో రక్తస్రావము ఆగిపోయింది. నిర్మల తన తడికొంగుతో ఆయననాసికవద్దనున్న రక్తపుమర కలను శుభ్రపరచి, తోటిస్తున్న ఖన్నవదనంతో “గొప్ప పొర పాలు జరిగింది రత్నంగాయి! ఊమించండి. అయినా మీ రదేమిటి, స్త్రీలపాదాలంటుకోవచ్చా చెప్పండి?” అన్నది. ఆయన మందస్మితవదనంతో “నాకు దెబ్బతగిలిందని భాధ పడుతున్నారేమో, అలాంటిదేమీలేదు. నాసికానాళాలు బెదరి రక్తస్రావమయింది. అంతే! నొప్పి యేమాత్రం లేదు. స్త్రీలపాదాలంటరాదేమోగాని, మీపాదాలంటితే తప్ప కాజాలదు. ఒకవేళ యిదికూడా అపరాధమయితే, నేను రోజుకు వేయిమారులు యీపాదపద్మాలంటి అపరాధాలు చేస్తుంటాను” అంటూ తిరిగి రెండుహస్తాలతో రెండుపాదాలను స్పర్శించాడు. ఆమె వెంటనే ఆయనచేవిపట్టి “ఇలాంటి కోరికలు చేయరాదు” అన్నది.

“నేను చెప్తున్నప్పుడు వినినట్లు నటించి, ఆఖరుకు యేమీవినలేదని, తిరిగి చెప్పమనట మొందుకు చెప్పండి”

అన్నాడు. “మీలో చాలా చిక్కువచ్చిపడింది. డ్రామాలో పాట బాగా పాడినప్పుడు ప్రేక్షకులు ఆనందాన్ని టటజాలక, వన్స్ మోరులుకొడతారు. ఆ పాడినవాడు పరచశులై తిరిగి యింకా బాగా పాడాలని ప్రయత్నిస్తాడు. మీరు చెప్పినమాటలను తిరిగి చెప్పనంటే, అంత కోపమెందుకు చెప్పండి?” అన్నది మందహాసంతో.

“నామాటలు మీకు బాగా వచ్చి, తిరిగి చెప్పనున్నట్లయితే, దయతో నేను చెప్పినవిషయాలలో ఒక్కటి చెప్పండి నిదర్శనగా” అన్నాడు.

ఆమె మరింతగా నవ్వుతూ “డ్రామాలో వన్స్ మోర్ కొట్టినవారిని వారు విన్నపద్యభావ మడిగినా చెప్పలేక పోవచ్చు, వారికి వచ్చింది ఆ రాగాలాపనే గావచ్చు.”

విసుగుప్రదర్శిస్తూ, హస్తద్వయం జోడించి “మీకు వేయినమస్కారాలు. సాక్షాత్ ఆ శంకరాచార్యులవారు వచ్చినా, మీముందు తర్కవాదంలో నిలువజాలక, ఓటమి సంగీకరిస్తాడు” అన్నాడు. “నీవు కోతిగా మారిపోతున్నావు రత్నం. నాముందు చేతులు జోడించనచ్చా, చెప్ప?” అన్నది నిర్మల. ఆయన పోగుప్రేరితనదనుడై “నిర్మలా దేవిగారు నావిషయంలో యీ ఒక్కమాటమాత్రం శాశ్వతంగా గుర్తుంచుకోమని ప్రార్థిస్తున్నాను. భగవంతుడనబడేవానికి నేను యెన్నమా శిరస్సువంచను. యీలోకంలోని యెవరి ముందు చేతులు జోడించను. నీముందుమాత్రం చేతులు జోడిస్తున్నందుకు గర్విస్తాను. మోకరిల్లుటలో పరమానందాన్ని పొందుతాను. నీముందు యేమిచేయటానికైనా నేను

వను.” అంటూ, ప్రతినబట్టినవానివలె ఆమెయెట్టయెదుట నిలచి, బాలకునివలె చేతులుజోడించి శిరస్సువంచాడు.

ఆమె వేడుకగా పరిహాసరూపంలో తనకుడిహస్తాన్ని చాచి, అతనిశిరస్సుపైనుంచి “భక్తా! నీ వినమ్రతకు మెచ్చి తిని, నీ యిచ్చనచ్చినవరమొకటి కోరుకొమ్ము” అని నవ్వు కుంటూ గంభీరకంఠంతో అన్నది. ఆయన శిరస్సును అలాగే నిశ్చలంగావుంచి, “దేవీస్వగూపిణీ, యీ అర్భకుడైన మీ భక్తుడు తమ అపారకరుణను ప్రసాదించమని ప్రార్థించు కుంటున్నాడు.” అంటూ, తనశిరస్సును ఆమెపాదాలమీద మోపబోతున్నాడు. ఆమె వెంటనే ఆయనచేవిబట్టి కసిదీర మెలివేస్తూ పైకిలేపి “నీ కీ జబ్బేమిటి?” అని ప్రశ్నించింది.

“అవును, నిజంగా యిది జబ్బే! ముప్పదిమూడుకోట్ల దేవతలు యేకమై యేకకంఠంతో శపిస్తేగాని యిలాంటిజబ్బు సంభవించదు” అన్నాడు.

“దేవుని, దేవసృష్టిని యెవర్ని నిరసిస్తారో పరిహసిస్తారో వాళ్ళే ఒకరోజు వశాత్తూపడతారు. ఆసమయంలో ముప్పదిమూడుకోట్ల దేవతలు నచ్చి, వారి నెత్తినెక్కి సవారీ చేస్తారు” అన్నది. “ఇప్పుడు శిరస్సుమీదెక్కి సవారీచేస్తున్న ఒక దేవతతోనే వుక్కిరిబిక్కిరవుతున్నాను. అంతమందిదేవతలను భరించగలగలిగి ఆ భగవంతుడు నా కివ్వలేదుగా” అన్నాడు. ఆమె కొంచెం క్రోధాన్ని అభినయిస్తూ “అస్తి త్వములేని ఆ దేవునిగురించి నాముందు చర్చించకండి రత్నం గారు. ఆత్మలో భీతిచెందుతూ, యెవరికంటాపడకుండా దొంగపూజలుచేస్తూ, చేతులెత్తకుండా రాలిదేవునికి మనసా

ప్రణామాలు అర్పించుకుంటూ, నలుగురిలో బహిరంగంగా బడాయిగా ఆర్భాటంగా ఆధిక్యత కోసం దేవుడు లేడని గప్పాలు గొట్టుట మీ మొగవారికి నేడు ఘోషమై పోయింది. అందు రికి శాంతినివ్వగలిగింది, వృద్ధరించగలిగింది ఆ దేవుడేనన్నది తెలియదు పాపం మీకు. దేవుడు లేడని రుజువుపరిచే బుద్ధి బలాన్ని వివేకులెప్పుడూ మెచ్చును. కేవలం బుద్ధిబలమే ప్రామాణికం కాజాలదు రత్నంగాదు” అన్నది నిర్మలాసూరజ హాస్. కనిపించిన ప్రోత్సాహము పుత్సాహము ఒక్క మాటగా అదృశ్యమై, అఘాతంలో పడిపోయిన నానానాలె వెలవెలబోతూ నిరుత్తుడై నిరాశతో వెనకడుగు వేసి ఈ భా తథంగా ఆసీనుడై పుస్తకాన్ని చేతబట్టి, పుస్తకంలో దృష్టి నిలిపి మనస్సును పూహావిహారంలోకి వదిలాడు రత్నం.

27 ప్రేమ బైరాగి

పసివానికుండే ఆసందమూ నృద్ధునికుండే స్థిమిత నూ పరవళ్ళుతో కుక్కతూన్నవాని కుండదు. ప్రేమసమస్యలలో చిక్కుకోనివానికుండే కార్యదీక్ష, నియమపద్ధతి, లక్ష్య సాధన, సహకారసంపత్తి, ఆశయాలు ప్రేమవలలో చిక్కిన వాని కుండవు. ప్రేమప్రయత్నంలో ఆదుర్దా తాపత్ర యాలు, సఫలతలో మత్తుగప్పిన మభ్యస్వప్నాలు, విఫలతలో అయోమయ శాశ్వత అంధకారస్తోత్రం నగనగా వస్తుంటవి. ప్రయత్నంలోను విఫలతలోను ఊణాలు యుగా లుగా కనిపిస్తవి. సఫలతలో యుగాలు ఊణాలుగా గని

పిస్తవి. మన నాటకచక్రవర్తి మంగళనాథ్ యిప్పుడు ప్రథమ దశలోనివాడు. కృష్ణకుమారిద్వారా పొందిన రింగును పోగొట్టుకున్నా, అంతకుమించి తనతో సంభాషించే పుత్రరాన్ని పొందాడు. ఆ పుత్రరాన్ని ఆయన యెన్నిమారులు చదివాడో ఆయనకూ గుర్తులేదు, మనమూ చెప్పజాలము. చేతి చెమటతో నానిపోయింది. అందలి అక్షరాలు చెరిగి రంగుపూసుకున్న వేషధారిముఖంవలె అయినవి. మడతల నద్ద చిరిగి చీలికలయినందున నెనుకప్రక్క అంతుకు వేయుట జరిగింది.

ఇప్పుడు నాటకాలమీద వృత్తాహంలేదు. స్వోర్ము అంటే ఇచ్చలేదు. స్నేహితులతో యిష్టాగోష్టి అసలేలేదు. ఆకాశంలోని చంద్రబింబాన్ని కాగలించుకోబోతున్నట్లు, ఖగోళంలోని నక్షత్రతాలమీద అంగలు వేస్తూ పయనించ బోతున్నట్లు, సప్తసాగరాలగుండా పాతాళలోకానికి నాగ కన్య అతిథిగా పోనున్నట్లు, అంతూపాంతూలేని వ్రాహ్మవిహారంలో పుక్కిరిబిక్కిరైపోతున్నాడు మంగళనాథ్.

కృష్ణ నరుసగా పరీక్షలలో తప్పించుకున్న, ఇక ప్రయి వేటుకూడా అనవసరమని చదువుకున్న స్త్రీ చెప్పించాడు బ్రదీ నాగా మణ. ఒక్క రత్నాకరుడుదప్ప ఇంకెవ్వరూ తనను వుడ్డరించలేరని, కీర్తిలేలేరని, నిరర్థకులని, నిష్ప్రయోజకులని కఠిననాగ్యాజాలతో శిక్షిస్తూ, తన నిరాశాహృదయానికి పూరటకల్పించుకుంటున్నాడు బ్రదీనారాయణ. తన బిడ్డలలో ఒక్కొక్కరినిగురించి ఒక్కొక్కవిధంగా స్వప్నాలు సృష్టించుకున్నాడు. అన్నీ అడుగంటి, నేడు వాపోతూ,

ఆఖరిఆశగా రత్నాకరునివైపు చూస్తూ అతనిజాతకచక్రాన్నే చర్చితచర్చణంచేసుకుంటున్నాడు.

అడవిపావురాయిని సంజరంలోబంధించినట్లు కృష్ణ యింటినుంచి బయటికిపోవుపుపాయంలేక గదిలో పవళించి, గతఘట్టాలను స్మరించుకుంటున్నది. మంగళనాథ్ తో జరిగిన తన ఆఖరిఘట్టం గుర్తుకొచ్చినపుడు, ఆమె చిప్ప్వనలేచి కిటికీ గుండా పెరటివైపు చూస్తున్నది. ఆ మధురస్మృతులు ఆమెను మత్తులో ముంచెత్తుతున్నవి. మంగళనాథ్ సత్యమూ సంధ్యాసమయంలో ఆలయప్రాంతమందే తిరుగుతుంటాడని తెలుసు. కాని తాను యెంతస్వేచ్ఛగా తిరిగిందో నేడంత అస్వతంత్రురాలై కూర్చున్నది. భేదికైనా వెదికేనారికి మార్గాలు లభించకపోవు. నీలకంఠస్వామిదర్శనార్థం రోహిణిని ప్రోత్సహించి సఫలీకృతురాలైంది.

ఆమెనునాటిసంధ్యాసమయాన రోహిణిలో కృష్ణ దైవ దర్శనార్థం బయలుదేరింది. ప్రేమతో వ్రాహ్మించేవి కొన్ని కొన్ని యధార్థసత్యాలైకూర్చుంటవి. ఆమె తలచినట్లే మంగళనాథ్ - నదిబడ్డన యేకాంత ఆనందవిహారంలో వున్నాడు. ఆమె పూజనుంచి తిరిగినస్తూ రోహిణి వెనుక నడుస్తూ, పెద్దగా తాను తుమ్మినపుడు ఆ ప్రేమబైరాగి తనను చూడలేదు. విస్మితుడై విభ్రాంతిలో చూస్తున్న అతనికి చేసేగచేస్తూ తనచేతిలోనివుత్తరాన్ని క్రిందపడవైచి వెళ్ళిపోయింది.

పాపం! మంగళనాథ్ మరోవుత్తరం లభ్యమైందమకు పరవశుడవుతూ తీసి చదువుకున్నాడు.

“ప్రియమంగళో,

నామనస్సు అనుక్షణము నీకొరకు విలపిస్తున్నది. దుఃదృష్టవశాత్తు నేను యింటిలో నిర్బంధితురాలనై పోయాను. స్వేచ్ఛగా బయటిముఖంచూసే అదృష్టం అదృశ్యమైంది. మా నాన్నగారిక్రోధం అర్థరహితంగా దినదినాభివృద్ధి నొందుతున్నది. ఆయనగారియెదుటపడుటకే నేడు హృదయం కంపిస్తున్నది. ముక్కోపిగాను అసందర్భయాప్తిగాను తయారై నాడు. నా మనోభీష్టానికి ఆయన ఆశీర్వాదాల నిచ్చి ఆనందిస్తాడని నే ననుకున్నదంతా కలగామారినది. మా స్వగ్రామంలోనే నాకు యేదో సంబంధం నిశ్చయించాడుట. వారంలో అన్ని నిశ్చయాలు జరిగిపోతనని తేలుస్తున్నది. వారియత్నాలకు నిరోధాలుకల్పించి, రభసజేయుట నాకు యిష్టంలేదు. కనుక మీరు అన్నివిధాలా తయారై వుండండి. రేపు యీ సమయానికే యిటువస్తాను. ఇక నన్ను యెన్నటికీ వీరెవరికీ కనిపించకుండా, మీయిష్టంవచ్చిన చోటికి తీసుకెళ్ళండి. నా రింగును మీకు సమర్పించుకున్నాను. మీ హృదయాన్ని నా కంకితంచేశానన్నారు. అంతకంటె వివాహానికి యేంకావాలి చెప్పండి? మనయిరువురకు వివాహంజరిగినట్లు భావిస్తున్నాను. మీరు యెక్కడికి తీసుకెళ్లి నా నాకు సంతోషమే.

ఇట్లు
మీ కృష్ణ.”

మంగళనాథ్ కు చెమటపటింది. మతిబోయినట్లు యింది. చదివినకొద్దీ మనస్సు వికలమవుతున్నది. ఏ సమస్యతో

ఆయన మతిపోగొట్టుకుని తిరుగుతున్నాడో, నేడ సమస్తా
పరిష్కారఫలితం తనచేతిలోకి చేరితే, దానిద్వారా తనకు
తెలియని పూహించని భీకరసమస్యలు ముందు నిలిచినవి.
రాత్రంతా ఆ పుత్తరం చదువుతూ, అంతంతేని ఆలోచనలు
చేస్తూనేవున్నాడు. ఆఖరుకు తానూ ఒక పుత్తరం వ్రాశాడు.
“ప్రియ కృష్ణా,

నీ పుత్తరం యెన్నో మారులు చదివాను. కాని అర్థం
గాలేదు. అర్థంగాని అంతంతేని యీ సమస్యలలోకి నే నెలా
వచ్చిపడ్డానో జ్ఞప్తికివచ్చుటలేదు. ఇది నిష్కల్మషమైన
ప్రేమో మరేమో నాకు తెలియదు. నీవు లేకపోతే నేను
జీవించలేనని నామనస్సు వాపోతున్నది. నిన్ను కోల్పోయిన
నాడు నేను వెర్రివాడనై వీధులవెంట పిచ్చివేషంతో బికారీ
రూపంతో తిరుగుతుంటానని చెప్పగలను. నీవూ నన్ను
కావాలంటున్నావు, ప్రేమిస్తున్నావు. అపిచ్చిన్నమైన ఒకరి
దృఢనిశ్చయాన్ని కష్టాలు, కట్టుబాట్లు మార్చజాలవు. అందు
కవుసరమైన త్యాగబలికి సంసిద్ధమవుటే పరమోత్తమమైన
మార్గము. నిన్ను దొంగలనంగా తీసుకెళ్ళి, నీకు నీ కుటుంబానికి
శాశ్వతకళంకాన్ని పులిమి, నిన్ను పొందుట నా అభి
మతముగాదు, ఆశయముగాదు. నీవు ప్రాణత్యాగానికై నా
తయారైతే మీ నాన్నగాట వినకపోదు. చేయగలప్రయత్నం
మాని, దొంగదారిని యెన్నుకుని శాశ్వత అపకీర్తిని పొందుట
పుచితంగాదు. కనుక, నీవు నిశ్చలమైన మనస్సుతో స్థిరమైన
అభిప్రాయంతో తిరుగుబాటుచేసి, వారిని నష్టించప్రయత్నం
త్నించమని నా కోర్కె. అన్నివిధాలా విఫలమయినపుడు నీ

వీనాడు చూపినమార్గాన్నే అవలంబించుటకు నేను సర్వదా సంసిద్ధుడను.

ఇట్లు,
నీ మంగళం”

తను వ్రాసిన పుత్తరాన్ని తానే యెన్నోమారులు చదివి ఆత్మతృప్తినిపొంది, నిర్ణయాన్ని స్థిరీకరించుకుని తేన్నులుచూస్తున్నాడు. పగటి మూడవఝాముసమయమది. నూతనపూజారిణి యెవరో ఆలయంలో పూలబుట్టతో ప్రవేశించింది. నదివడ్డున నిరీక్షణలోనున్న మంగళనాథ్ ఆలయం వైపు కనులార్పకుండా పరికిస్తున్నాడు. అయిదునిమిషాల అనంతరం ఆ పూజారిణి తనవైపుకే వస్తున్నది. ఆమె ఎవరో గాదు, తన కృష్ణే. ఆమె బిత్తరిదృక్కులతో భయభీతావహ హృదయంతో కంపిస్తున్న కాలియడుగులను చరచరవేసు కుంటూ వచ్చి, మంగళనాథ్ హస్తాన్ని గుంజుతూ, శుష్కించినకంఠంతో ఆవేశము, ఆదుర్దాలతో “పదండి వెళ్ళి పోదాము. ఆలస్యంచేస్తే అడ్డంకులురావచ్చు” అన్నది. అతను అయోమయ అంధకారంలో తడుపుకుంటున్న వానివలె “యెక్కడికి?” అని ప్రశ్నించాడు. ఆమె అతన్ని లాగుతూ “ఎక్కడికైనా కానీండి. మీయిష్టమొచ్చినచోటికి, ముందు పూరుబయటకు పదండి. పూర్వదిశగా బోయి అడివిలో ప్రవేశిద్దాం” అన్నది. ఆయన వెంటనే కృష్ణహస్తంపట్టుకుని “కృష్ణా! నిష్కల్మషమైనమనస్సుతో నిజం చెప్ప? నీవు నన్ను మనస్ఫూర్తిగా ప్రేమిస్తున్నావా? నాకొరకు యెన్ని త్యాగాలనైనా చేయగలవా?” అని ప్రశ్నించాడు. “మీ

కా సంశయమెందుకు? మీరు కోరితే ప్రాణాలనైనా అర్పిస్తాను. ఏమిచేయమంటారో చెప్పండి!” అన్నది కృష్ణ.

“అయితే పారిపోవుట ప్రేమనిజస్వరూపం కాజాలను. పారిపోయి నీకూ నీకుటుంబానికీ, నాకు శాశ్వత కళంకం మాపాదించుట ధర్మంకాదు. నీవు యెన్నికష్టాలనైనా యెదుర్కొని, మీయింటిలో ఒప్పించి వివాహంచేసుకొనుట వృత్తమము. అందుకవుసరమైన సర్వత్యాగాలకు సంసిద్ధురాలవుకమ్మని నా కోర్కె” అన్నాడు.

“అందువలన రభస పెరుగుతుంది, రద్ది ప్రచారమవుతుంది. అది నేను చేయజాలను. ప్రశాంతంగా పారిపోయి, భగవంతునిసన్నిధిలో వివాహంచేసుకుందాము. మీరు రారా చెప్పండి?” అన్నది. ఆయన క్రోధవదనంతో “దొంగతనంగా నేను రాలేను. పవిత్రమైన ప్రేమను అవరోధాలు అడ్డగింపజాలవని నేను చదివాను. త్యాగంలోనే ప్రేమ పవిత్రరూపంపొంది ఫలప్రదమవుతుందట. నీసాంపర్క్యంతో నా జీవితం మారిపోయింది. ధర్మకార్యమని తలచిన ప్రతి కార్యంలోను నేను ధైర్యసాహసాలతో పోరాడాను; అన్నిటిలోను సఫలంబొందాను. పవిత్రప్రేమ మహోన్నతమైందని తెలుసుకున్నాను. నేడు దాన్ని అపవిత్రమార్గంలో చేపట్టజాలను” అన్నాడు.

“ప్రేమ పవిత్రమనిమాత్రమే మీరు తెలుసుకోగలిగారు. అలాంటి పవిత్రప్రేమ సాఫల్యత ప్రధానంగాని, దాని సాధనమార్గాలు ప్రధానంగావు మంగళనాథ్ గారు.” అన్నది. “లేదు లేదు, అది నేను యేపుస్తకంలోను చదువ

లేను. పరమపవిత్రమైనదానిని అపవిత్రమార్గంలో పొందిన పుడు, దానిపవిత్రత మృగ్యమవుతుంది. పవిత్రమైనదానిని ధర్మ మార్గంలో పొందినపుడే దానిపవిత్రత వుంటుంది.” అన్నాడు రత్నం. “పుస్తకాలన్నీ మానవులచే రచింపబడినవి. పుస్తకాలలో వున్నంతమాత్రాన అది శిరోధార్యంకాజాలదు. మహాభారతంలో లేవు కెళ్ళిన ఘట్టాలు యెన్ని లేవు?” అన్నది.

“కనకరూపంలోనున్నవన్నీ కనకం కాజాలదు. వరి పిడి రాయిమీద తేలినవే కనకము. పుస్తకాలలోనివి మన బుద్ధికైనచ్చినపుడు విశ్వసనీయాలు. నీ ప్రేమకొరకు నిన్ను నీకుంటుంబాన్ని శాశ్వతకళంకంలో ముంచుట ధర్మమవు తుందా, నీ బుద్ధితో ఆలోచించు!” అన్నాడు.

ఆమె కఠినకంఠంతో “పిరికితనాన్ని కప్పిపుచ్చుకునే శక్త్యాలివి. అసామాన్యకార్యాన్ని సాధించువారు సానుభూతికి బగులు తిరస్కారాలను, నిరసనలను అనహేళనలను పొందు తారు. అత నా కార్యం సాధించినతదుపరి దానిప్రభావం గ్రహించినపుడు పురస్కారాలనిస్తారు, పొగడ్తలతో ముంచు తారు. అసామాన్యకార్యాలను అందరూ సాధించలేరు. విశేషప్రజ్ఞ ధైర్యసాహసాలు వున్నపుడే అవి సాధ్యమవు తవి.” అన్నది.

“నీవు చెప్పేది నీవే బాగా యోచిస్తే, అంతరార్థం అవగతమవుతుంది. ధైర్యసాహసాలు వున్నవి గనుకనే, మన యిరువురిప్రేమ పవిత్రమైనదిగనుకనే లోకానికి యెదురు నిలిచియైనా పోరాడి, ఫలితాన్నందుకో సాహసిస్తున్నాను.

ఆ శక్తిలేనపుడే, పిరికితనము పారిపోవటానికి దారితీస్తుంది.” అన్నాడు.

“పోరాటములో పొందేది సఫలమో విఫలమో ఎవరికి తెలుసు? కోరినదాన్ని పొందికూడా విడనాడి, దాని కొరకు పోరాటంసలుపుట వివేకంకాజాలదు” అన్నది.

“వివేకము విజ్ఞానములో అన్ని వేళలా ధర్మము నీతి వుండకపోవచ్చు. ధర్మములో ధర్మమే వుంటుంది. నేను కోరునది ఆ ధర్మయుక్తమైన నీతి. ఆ నీతిని కోల్పోయే ముందు జీవితాన్నే కోల్పోవుట వుత్తమము” అన్నాడు.

“మీ రింత అసమర్థులని నే ననుకోలేదు.” అన్నది.

“అవును నీతిదప్పని అసమర్థుడననిపించుకున్నా కించ పడను” అన్నాడు.

ఆమె మతిబోయినదానినలె చరచర ఆలయంనైపు వెళ్ళిపోయింది. ఆలయప్రహరీలోపల ప్రవేశించి బొలబొల విలపించింది. కార్చినకన్నీటితో నలునచెంగు తడిసిపోయింది. ఆలోచించినకొద్దీ ఆమె భయకంపితురాలవుతున్నది. ఇంట్లో వుత్తరంవ్రాసి టేబులుమీద పెట్టినచ్చింది. అదిచూసి పరువులెత్తుకొస్తారేమో, తను పట్టుబడి శృంగభంగంపొంద నలసివస్తుందేమోనని కంపించిపోతున్నది. ఆ వుత్తరం ఇప్పటి కప్పుడే చూసివుంటారని, యింటికి తిరిగిపోవుటకు అడుగు పడుటలేదు. దిక్కుదోచని దైన్యతతో మంగళనాథ భీమ త్యాన్ని దూరుకుంటూ నదిసోపానాలమీద నిలిచి, నది వంకచూసింది. తపతపలాడుతున్న తరంగాలతో ప్రవాహము కోలాహలముగా పరువులెడుతున్నది. తను చూస్తూచూస్తూ

వుండగానే చెటుమీదనుంచి గాబోలు పట్టుదప్పి ఒక గండు చీమ అందు పడి గిరగిర సుడిలోతిరుగుతూవారు కొట్టుకు పోతున్నది. ఆ ప్రవాహ ప్రయాణ మెక్కడికో ఆ చీమ కేమి తెలుసు పాపం! అనంతాకాశంలో దూదిపింజనుబోలిన దొంతరులలావున్న మేఘగుచ్ఛాలు తూర్పుదిశగా పయన మైపోతున్నవి. వాటిగమ్యస్థాన మెక్కడో! యుగయుగాలు యిదేరీతిని పయనిస్తుండే వీటిని కవ్వీస్తూ సాక్షిభూతివలె జలిబిలిసృత్యంసలుపుతున్నవి శీతల పవన తెమ్మెరలు.

వెనుకనుంచి 'కృష్ణా' అన్న పిలుపువిని పులికిపాటుతో ముందుకు తూలి, పడబోయి సంబాళించుకుని, వెనుదిరిగి చూసింది. అతను కమలాకరుడు. ఆశ్చర్యపోతూ "ఇక్కడున్నా వేమిటి కృష్ణా! అలావున్నా వెందుకు?" అని మమకారాలొలికిస్తూ ప్రశ్నించాడు కమల్. ఆమెనుంచి సమాధానంలేదు. అధరాలు అదురుతున్నవి; అశ్రువులు బొలబొల వలుకుతున్నవి. ఆమె యేదో గొప్పఆపదలోవుండి నదిలో దూకుటకు నచ్చివుంటుందని వూహించి, కరుణార్ద్రకంఠంతో "వేమిటో చెప్పు కృష్ణా, నీకొరకు నేను యేమైనా చేస్తాను. బాధయేమిటో చెప్పు?" అంటూ ఆమెహస్తాలు పట్టుకుని అతిమృదువుగా సవరిస్తూ, యివతలకు తీసుకొచ్చాడు. ఆమె దుఃఖం మరింత పొద్దుతున్నది. అతను ఆమెభుజస్కంధాలను పట్టి "దుఃఖించినందునలన దుర్బలత్వం మరింత అధికమయి దుఃఖాన్ని యింకా పెంచుతుంది. ధైర్యం ధీమాను కల్పిస్తుంది. తరుణోపాయమార్గాన్ని సూచిస్తుంది. దుఃఖించకు" అన్నాడు. ఆమె నేత్రాలుతుడుచుకుని, కంఠంలోనిరుద్ధతను

తగ్గించుకుని “నీవు యిక్కడి కెలావచ్చావు?” అని ప్రశ్నించింది. అతను “ఏమీతోచక యెవరయినావున్నారేమోనని మాష్టరుగారియింటికి వచ్చాను. మీ అన్నగారుమాత్రమే వున్నాడు. సరే, యీ సోపానాలదగ్గర కాసేపు కాలక్షేపం చేసి వెళదామని వచ్చాను. తీరా ఇక్కడికొస్తే నీవున్నావు. అంతే, అంతకుమించి నా కేమీ తెలియదు కృష్ణా!” అన్నాడు. అతనిపలుకులు ఆమెకు పూరకలిగించినవి. ఆమె ధైర్యాన్ని పూరించుకుని, అశ్రువులను కొంగుతో అద్దుకుంటూ కంఠం సాఫీచేసుకుంటూ “కమలాకర్, నీ కోవిషయం చెప్పాలి. యెవరైనా వస్తారేమో, అటు ఎవరూ రానిచోటుకు పద” అంటూ ఆమె పూర్వదిశనున్న అడవి వైపుకు దారితీసింది.

ఘోరతపస్సులో నిమగ్నమైయున్న మహామునికి భగవంతుడు సాక్షాత్కరించి, తనసహాయార్థం ఆ మునిని భగవంతుడే తనవెంట యెక్కడికో రమ్మనికోరితే, ఆ ముని పుంగవుడు పరవశుడై ఆ భగవంతునిపాదధూళివెంట నడచి నట్లు కృష్ణవెంట కమలాకర్ నడుస్తున్నాడు. ఆమె అతి వేగంగా దీక్షాప్రతిమనలె చరచర నడిచిపోతున్నది. ప్రతిసారిలోను, పట్టుదలలోను, యేకాగ్రదీక్షలోను మానవునిశక్తి ద్విగుణము త్రిగుణము అవుతుంది. చేయలేనిది చేయగలుగుతాడు. మరుగుదారినిబడి రెండుమైళ్ళు నడిచాక, ఒకపాద మాటున చేరగిలబడి నిట్టూర్చుతూ “ఇలా వచ్చి కూర్చోక కమలం” అన్నది. అతను మంత్రించబడినవానివలె అమాయకంగా ఆమెచూపిన నిర్దిష్టస్థానంలో కూర్చున్నాడు.

ఆమె చిన్నగా శుష్కమైననవ్వును ప్రదర్శిస్తూ “నీకు చాలా శ్రమయిచ్చానుకదూ?” అన్నది. “లేదు లేదు. ఇందులో శ్రమేమున్నది? నడచుటకూడా శ్రమేనా?” అన్నాడు. “అయితే కమలం, నాతోపాటు యెంతదూరం నడవగలవు చెప్ప?” అని ప్రశ్నించింది. “జీవితాంతం నడువగలను.” అన్నాడు. ఆమె తిరిగి అశ్రువులనొలికిస్తూ “ఇప్పుడు నేను చాలా ఆపదలోనున్నాను కమలం. నన్ను రక్షించగలవా?” అని ప్రశ్నించింది. “కృష్ణా, నీవు యేమిచేయమన్నా చేయగలను. నీమాటను ఆజ్ఞగా శిరసావహిస్తాను,” అన్నాడు. “నన్ను యిక్కడివారెవరికంటాపడకుండా కలకత్తా తీసుకెళ్ళు కమలం” అన్నది. ఉత్సాహితుడై “ఇంకా ముందుకు రెండుమైళ్ళు నడిస్తే, పడవలరేవు వస్తుంది. అక్కడనుంచి నావలో బెజవాడవెళ్ళవచ్చు. ఆతరువాత రైలు వుండనేవున్నది.” అన్నాడు. “నీవు నాతో కలకత్తా రాగలవా?” అన్నది. “కలకత్తాయేగాదు, నరకలోకానికై నా నీతో నిరభ్యంతరంగా రాగలను” అంటూచీకటిపడక ముందే పడవలరేవుచేరుట మంచిదని ఆమెను వుత్తేజపరచి ప్రయాణంసాగించాడు.

మూలిగేవానిమీద తాటిపండు పడినట్లు, బ్రదీనారాయణను టేబీలుమీద దొరికినవుత్తరం విషాదసాగరంలో ముంచివైచింది. ఆయన మతిచలించినట్లు కెవ్వన కేకబెట్టి, నెత్తిబొడుకుంటూ కూలబడిపోయాడు. రోహిణి వుత్తరమంతా చదివి “ఎంతపనిచేశావు అక్కా” అంటూ బయటకొచ్చి, కాళిదాసుకొరకు వెదికింది. కాని ఆయన అసలే

అంతులేడు. నౌకరును కేకలుపెట్టి పిలిచి; రత్నాకరుని పిలుచుకరమ్మని పంపింది.

రత్నాకరుడు వృత్తరం చదివాడు, “నాకూ మీకూ కుణంతీరిపోయింది. ఈ నిర్బంధంలో విసిగిపోయాను. స్వేచ్ఛగా పెరిగాను; స్వేచ్ఛగా జీవితంగడుపుతాను; నేను మంగళనాథ్ ను మనసార ప్రేమిస్తున్నాను గనుక, ఆయనతో గలిసి శాశ్వతంగా వెళ్ళిపోతున్నాను. నన్ను మర్చిపోయింది.” అని ఆ వృత్తరంలో వున్నది. అది రత్నానికి ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించలేదు, చెడుగానూ తోచలేదు. అందువలన అమృతం లేకుండానే, తండ్రిని శాంతింపజేయ ప్రయత్నించాడు. కాని, యీ ఘోరవిపత్తునుంచి తండ్రి కోలుకోవటం కష్టమనిపించింది. బ్రదీనారాయణ మాటపడిపోయిసట్లయింది. కన్నీరుమాత్రం విరామంలేకుండా కారుతుంటుంది. ఎవరు ఏమిచెబుతున్నా నేత్రాలుపెద్దవిచేసి చూస్తుంటాడు.

మరునాడు మంగళనాథ్ స్వయంగా బ్రదీనారాయణ యెదుట ప్రత్యక్షమై పెగిలీపెగలని కుద్ధకంఠంతో కన్నీరు కంటికిమింటికి యేవధారగా కారుస్తూ, జరిగినయధార్థమంతా యేకరువుపెట్టి చెప్పి, ఆమె ఆ నదిలో దూకివుంటుందనే వ్రాహ్మను ప్రకటించి పెద్దపెట్టున విలపించినపుడు, అంబరూ విస్తుపోయాడు. ఆమె శవంకొరకు నదిలోను బావులలోను గాలించి విఫలురయ్యాడు. వారంరోజులవరకు కృష్ణకుమారి శవంకొరకు వెదకుతూనేవున్నారు. ఆమె ఆత్మశాంతికి అంత్యక్రియలతంతుకూడా జరిపారు.

దుఃఖం యెంత భరింపరానిదైనా, మానవుడు భరిం

చకతప్పదు. కాని దుఃఖాన్ని సమయమొక్కటే మైదుచేయ గలిగింది. ప్రేమికునిముందు ఆ సమయంకూడా విఫలమవు తుంది. బిడ్డను తలదండ్రులు మరునగలకు, తలదండ్రులను బిడ్డ మరునగలును. కాని, వియోగంపొందిన ప్రేమికుడు యెన్నటికీ మరునజాలడు. కాలంగడిచినకొద్దీ ప్రేమికునిహృదయంలోని వ్యధ పెరిగి పెద్దదై కరుడుగడుతుంది. హృదయ ప్రతిష్ఠిత ప్రేమమూర్తి వికసిస్తుంది.

కృష్ణకుమారిమాట వినక, ఆమెను కోల్పోయినందుకు నేడు పిచ్చివానినలె వాపోతూ చపలచిత్తునివలె జట్టు పీక్కుంటూ అన్నపానీయాదులు మాని, యింటి గదిలో మ్రగ్గుతూ “నీతిసీమాలు యెక్కడున్నవి? యెవరిని వుద్ధరించి నవి? వాటిపేరుతో నాశనమయినవారే యెక్కువ. వాటిని విస్మరించి, ఆనందంపొందినవారే యీలోకంలో అధికం” అనుకుంటూ శాలువాకప్పుకుని “కృష్ణా, నీకు గొప్ప అన్యాయంచేశాను. నీవు పవిత్రమూర్తివి. నీప్రేమను ఆదరించి, నిన్ను పొందజాలని దౌర్భాగ్యుణ్ణి నేను. నీవు దేవతవుగా ఆలోకంలో విలసిస్తావు” అనుకుంటూ దీర్ఘ వేడినిట్టూర్పులు విడుస్తున్నాడు.

28 రక్తసింధూరము

సెనేట్ సమావేశాల కాలపరిమితి ఆకస్మికంగా పొడిగించినందున, ప్రిన్సిపాల్ అనురోధంవల్ల శివప్రసాద్ యెక్కువరోజులు తలవనితలంపుగా వైజాగ్ లోనే వుండి

పోవలసివచ్చింది. ఇక్కడ నాటకమండలి విచ్చిన్నమైపోయిన
ఫలితంగాను, అన్నింటికి ప్రోత్సాహకారకుడైన మంగళనాథ్
ప్రేమవిహ్వలుడగుటతో ప్రయివేటువిద్యార్థులంతా అదృశ్య
మయ్యారు. నాటికలోని పోర్షన్సు- పాపం! మర్చిపోయి
కూడావుండవచ్చు. ఒక్క రత్నాకరుడుమాత్రం ప్రయి
వేటుపేరుతో రేయింబవలు అక్కడే వుంటున్నాడు గాని,
పుస్తకాలలోని పాఠాలు బుర్రకెక్కుటలేదు. విద్యాశాఖంత
వికృతశాఖ లేదేమోననిపిస్తున్నది. రత్నానికి. స్వభావసిద్ధ
మైన వికసితబుద్ధికి, బుద్ధిసూక్ష్మతకు తగిన ప్రాధాన్యత
యివ్వకుండా కేవలం కంఠస్థంచేసి, వల్లవేసినవిషయాలనే
పరీక్షలలో వ్రాయగల మందమతులకుమాత్రమే యీ
శాఖావిధానం వుపయోగపడుతున్నదని ప్రభుత్వాన్ని విమ
ర్శించుకుంటూ, పాఠ్యపుస్తకాలను నిర్లక్ష్యంగా కిటికీవైపుకు
విసరివేశాడు. అందులోని నో పుస్తకం కిటికీవూచలమధ్యగా
దూరి, గోడప్రక్కగా లోపలకు రాబోతున్న నిర్మలమీద
పోయివడింది.

ఆమె వులికిపడి, ఆ పుస్తకాన్ని చేతబట్టి లోపల
ప్రవేశించి, తీక్షణమైనకోపాన్నిప్రదర్శిస్తూ “రత్నాకర్, నీ
కేమైనా మతిబోతే యిక్కడకు రాబోకు. సభ్యత చదువు
కంటే ముఖ్యమయింది. పాఠాలువల్లెవేస్తే విజ్ఞానమూ రాదు,
సభ్యతారాదు. పుస్తకాలను మనుషులమీదకు విసరు
తుమిటి?” అంటూండగా, కూర్చునివున్న రత్నాకరుడు
బారెడుదూరంలోనున్న ఆమెనద్దకు బందాడువిధంలో
మోకాళ్ళతో రెండడుగులు వేసి, ఆమెపాదాలుచుట్టవేసి

శిరస్సును పాదాలమీదవుంచాడు. ఆమెలోనిగంభీరత సడలిపోయి, కోపాన్ని అభినయంగా మార్చి, విసుగునటిస్తూ “అబ్బ! నీఅంత వెర్రివెంగళాయను నే నెక్కడా చూడలేను. ఏది చేయరాదంటారో అదే చేయాలనుకుంటావు. ప్రపంచంలో అన్నిటికంటే హీనమైనపని పాదాలుపట్టుకోవటమే.” అంటుండగా, మధ్యలో రత్నం కల్పించుకుని “మీ పాదాలుపట్టుకుంటే హీనుణ్ణయితే, నేను హీనాతి హీనుణ్ణిగా మీపాదాలుపట్టుకునే జీవితంగడుపగలను.” అంటూ పాదాలుస్పృశిస్తున్నాడు. గిలిగింతలుకలిగి ఆమె శరీరం వక్రాలుతిరిగిపోతూండగా నవ్వునాపుకోలేక గుప్పిట నిండా అతనిశిరోజాలనుపట్టి, పిల్లిపిల్లను పైకిలేవనెత్తినట్లు బలంగా పైకిలాగింది. కొంటెగా అతనిదృష్టిలో దృష్టినిబరపుతూ “నట్టి మొద్దు, జట్టుబట్టి లాగినా నొప్పిలేదు!” అన్నది.

“మీచేతులతో కత్తిబట్టి, నాకంఠాన్ని కరకర కోసినా నేను రవంత బాధాకరశబ్దాన్ని బయల్పరచను. స్వర్గసుఖాన్నే అనుభవిస్తాను.” అంటూ తననెత్తినున్న ఆమెనుకోమలకరాన్ని గట్టిగాపట్టి, నేత్రాలుమూసి అధరాలద్వారా ఆనందాన్ని జరుకుంటున్నవానివలె, మందస్మితరేఖలను వెదజల్లుతున్నాడు. అతని ఆ ముఖమండలంలోని విచిత్రకవళికలను వింతగా చూస్తున్నది. నేత్రాలు మూసి నిద్రలోని పసిబాలకునివలె ఆనందాన్ని, తరువాత దుఃఖాన్ని, ఆతరువాత ఆ రెంటిసమ్మేళనాన్ని చిత్రవిచిత్రంగా ప్రదర్శిస్తూ, తనచేతిలోని ఆమెకరాన్ని దప్పికతో అలమ

టించిన శునకమువలె కరవుదీర చుంబించి, తనకుడిచెక్కిలి
మీదపెట్టి అదుముతూ, మురళివాయింతు మురళీధరునివలె
మందగమనంతో శరీరాన్నివూపుతూ తీగెద్వారా కరెం
టును లైటు లాగినట్లు, ఆమెహస్తముద్వారా పరమా
నందాన్ని గ్రోలుతున్న వానివలె నటిస్తూ, రెండవచేత్తో ఆమె
హస్తాన్ని స్పృశిస్తూ, దంతాలు కరకరమనిపిస్తుండగా, ఆమె
నిద్రనుంచి మేల్కొన్నదానివలె, దంతాలుబిగబట్టి “ఏమిటి
పిచ్చివేషాలు!” అంటూ తన రెండోహస్తంతో ఆయన
రెండోచేవినిబట్టి, బాగా మెలీవేసింది. అతని బండతన
మెంతో అంతు తెలుసుకోవాలని చెవిమెలి నేసి కీయిస్తు
న్నది. చేతిప్రవేశకు తరళంతగిలి తీసి చూసుకుని విచలితు
రాలయింది. ప్రవేశకు రక్తం జిడ్డువలె బంకలుసాగుతున్నది.
ఆయనచెవిపై భాగంనుంచి రక్తం స్రవిస్తున్నది. అది బాగా
పరికించినపుడు, తన గోరు గుచ్చుకున్నందున కలిగిన గాయ
మని అర్థమయినపుడు వెలవెలబోయింది. నెంటనే చెంగు
తడిపి చెవితుడిచి ఆ గాయంమీద వుంచి, ఆశ్చర్యాన్నిశు
రాలినలె “నా గోరుగుచ్చుకుని అంత రక్తం స్రవిస్తున్నా,
మీకు చీమగుట్టినట్లులేదు. మీ శరీర మెలాంటిదో అర్థ
మవుటలేదు. మీ మనస్తత్వ మంతకంటె విచిత్రమైంది”
అన్నది.

“మీకు నామనస్సులోని ధైర్యాన్ని పూర్తిగా చెప్పి
వేశానుగదా! మీ చేతులలో ఆ చెవి తెగిపోతున్నా నేను
నోరుమెదపను. మీయడల నా శరీరములోని ప్రతి రక్తా
ణువు విశ్వాసాన్ని ప్రకటించుకుంటున్నది. మీచేతిలో నేను

యేవైపోయినా స్వర్గతుల్యంగా భావిస్తాను” అన్నాడు. ఆమె ప్రహసితవదనంతో “రోటిదగ్గరిపాటనలె పురుషులందరికీ చిలకపలుకులవలె వరుసగా అనాదినుంచి వస్తున్న అలవాటయిన పాతపాటే యిది. స్త్రీముందు ప్రగల్భాలుకొడితే గాని, పురుషునికి ఆత్మశాంతి లభించదు. పురుషునిలో యెంత మెరమెప్పులు, త్యాగప్రదర్శనలు, వినయవిధేయతలు కనిపిస్తనో, అవి సమయమొచ్చినపుడు మృగ్యమై కఠిన కర్కశత్వం, అంధత్వం ప్రకటితమవుతుంటుంది. కథలలో పురాణాలలో విషయా లలా వుంచండి. పాపం!- కృష్ణకుమారి విషయంలో జరిగిన అన్యాయం చూడండి! వారిరువురిమధ్య నున్న ప్రేమఫలితంగా ఆమె ఆహుతిఅయింది. ఆయన నేడు విచారంవెలిబుచ్చుతున్నాడుట. నాలుగురోజులతరువాత నాటకాలలో తిరిగి అభినయిస్తూ ఆనందిస్తాడు. కాడినున్న రెండుయెద్దులు ఒకేవూపుతో ఒకేజోరుతో క్రమబద్ధంగా అడుగులు వేస్తూవుంటే, బండి బ్రహ్మరథమునలె శోభిస్తూ నడుచునట్లు ప్రేమికులిరువురుసమభావుకులు, సమహృదయులు సమోద్రదేకులు, అంతరహితులు అయినపుడు, ఆనందం అమృతరూపంలో ప్రభాసిస్తుంది. అలాకానపుడు, బలహీనులపై దురదృష్టం పరవశ్యతొక్కి సర్వనాశనంచేస్తుంది. అందుకే ప్రేమ కొందరికి అమృతంగా అందుతుంది; మరి కొందరికి కాలకూటవిషంగా అనుభవమవుతుంది. ప్రేమ సాఫల్యతలో అమృతం, విఫలతలో విషం. ప్రేమయొక్క పూర్ణరూపం అన్నిహృదయాలలోను జనించదు. అందుకనువైన సునిశితతత్వాలతో కొన్నిహృదయాలనేసృష్టిస్తాడు భగ

వంతుడు. కొన్నిహృదయాలు మాత్రమే అందుకనువైనందున మిగత సాధారణహృదయాలతో సరితూగజాలక ప్రేమలో విఫలం జరుగుతుంటుంది. కృష్ణకుమారిహృదయం ఇంత సున్నితమైనది, పున్నతమైనది అని యిదివరకు నే ననుకోలేదు. ఆమెను ఆ మార్గంలో ప్రోత్సహించిన మంగళ నాథ్ ఆమెను నీటముంచాడు. పురుషుని ప్రేమ, త్యాగము యీరూపంలోనే వుంటవి. పురుషుడు స్త్రీముందు ప్రత్యేకించి, తన ఆధిక్యతను నిజాయితీని నీతిని ప్రేమను త్యాగ దీక్షలను స్తుతించుకొనుటలో పరవశుడవుతాడు. స్త్రీ తన గొప్పతనాన్ని చాటుకోలేదు. తన నీతిని నియమాన్ని త్యాగాన్ని దీక్షను వల్లించుకోలేదు. అవి ఆమెకు సామాన్యమైనవి. స్త్రీలో నీతి నియమము విశ్వాసము త్యాగము లేకపోతే, లోకగతి స్థంభించిపోతుంది రత్నంగారు. సాలెపురుగువలె పురుషుడు చూయాజాలంపన్ని, యోగివలె అందు తిష్టవేసి, వలలోచిక్కిన స్త్రీని ఆహుతిచేసి వెనుతిరిగి విస్మరిస్తుంటాడు.” అంటుండగా మధ్యలోనే రత్నం మాడుమీద చేయివేసుకుని ప్రహసితవదనంతో “అబ్బ! నిర్మలాదేవి గారు! మీలాంటి నిశాలహృదయంలో పురుషునియెడల యింత ద్వేషమున్నదని నేడే మొదటిసారిగా తెలుసుకుంటున్నాను. ఈవిషయంలో కులమతప్రమేయా లెలా అప్రస్తుతమో, స్త్రీపురుషవివక్షతకూడా అంతే. చెడు యెవరిలోనైనా వుండవచ్చు. పక్షపాతం పనికిరాదండి. అయినా, నేను పురుషజాతికంతటికి వకాల్తాతీసుకోవటంలేదు. నావిషయంలో మాత్రమే నేను చెప్పుకుంటున్నాను.” అన్నాడు.

ఆమె దరహాసంచేస్తూ “మీరు పురుషులనిపించుకున్నారు. స్త్రీలలో ఆ యుక్తి వుండదు. అందుకే వారిలో అప్రస్తుతకయ్యాలు కలుగుతుంటవి. పురుషుడు కార్యదాసుడు; కార్యసాధకుడు. నీరు అడ్డగించినా వాటితో పోరాడుతూ కూర్చోదు. ఆ అడ్డగించిన రాళ్ళురప్పలసందుగా క్రిందుగా పైగా ప్రక్కగా వక్రాలుగా వీలయినన్ని మార్గాలను అనువుజేసుకుని, తనలక్ష్యసాధనలో పరువుతెడుతూనే వుంటుంది. పట్టుదలతో తిష్టవేసి మోడిచేయకుండా వంగి వంగి వక్రాలుతిరిగి తనపార్శ్వంలో ప్రవహించినపుడు, మొదటున్న అడ్డంకులు అనర్థాలు నిస్పృహచేంది సడలిపోతవి. జలదేవత జయిస్తుంది. పురుషు డలానే స్త్రీవిషయంలో యాచకునివలె ప్రవర్తించి సాధించుకుని, ఆతరువాత ఆమె నెత్తిమీద కాలుమోపి అధోలోకానికి అణగదొక్కుతాడు. కాకపోతే, మంగళనాథ్ విషయం నాకు చెప్పండి. ప్రోత్సాహమిచ్చినవాడు కృష్ణతో యెందుకు వెళ్ళలేక పోయాడు? ఆమెనిండుప్రాణాన్ని అతను బలిగొన్నాడు. అంతకంటే పురుషుని అపరాధం యింకేమికావాలి!” అన్నది నిర్మల.

రత్నాకరుడు తలనంచుకుని, నిరుత్తుడైనాడు. రెండు నిమిషాల అనంతరం నిర్మల ఆశ్చర్యాన్వితురాలై “నా మాటలు మీకు బాధకలిగించినవా రత్నంగాయి? పోనీ, యిక అననులేండి. మీయడలగల చనువుతో అన్నాను, అంతే” అంటూ ఆయనచురుకొన్ని పట్టి పైకెత్తింది. నీటిలో నిండిన కుండపగుళ్ళకు అడ్డుగా పెట్టిన మైనము యెండకు కరిగి

పోయినపుడు, నీకు కుండనుండి కాకునట్లు ఆయన అశ్రువులు వలుకుతున్నవి. ఆమె మరింత వెలవెలబోతూ, తనకొంగుతో అశ్రువులన్నుతూ “పాపిష్టిదాన్ని, అనవసరంగా వాగి, మీ మనస్సుకు సంపీకలిగించాను” అంటూ ఆయన చురుకైన పుణకుతూ, తనలోతాను నొచ్చుకుంటూ “నీవు చాలా మంచివాడివి. నామాటలకు అలా కన్నీరుకార్చినట్లా చెప్పా? ఆడవాళ్ళు అభిమానము విశ్వాసము చనవు పున్న చోటే, అంత అభిలాషతో మాటాడతారు. ఆమాటలతో చింతించే పురుషుడు అవివేకి. నీవు అవివేకివిగాదు, నాకు తెలుసు” అంటూ అతనికపోలాలను వేళ్ళతో నొక్కింది.

రత్నాకరుడు పెగిలీపెగలని కుద్ధకంతంతో “నిర్మలా దేవిగాను, నాహృదయం వ్యధచెందుచున్నది; కన్నీరుకాకు స్తున్నది; మీరన్నవి నిరాధారము, నిందాగూఢము అని గాదు, సహేతుకాతే. మీరన్నట్లు మా కృష్ణసింధు వ్రాణాన్ని కల్లబొల్లి ప్రేమనలపులుచూపి, బలిగొన్నాడు మంగళనాథ్. ఆవిధంగా యుగయుగాలనుంచి పురుషులు ఎన్నికోట్ల అమాయకస్త్రీలను ఆహుతిచేసుకున్నారో! అందుకే చింతిస్తున్నాను. మీనల్ల యదార్థసత్యాన్ని తెలుసుకున్నాను. ఈసంస్కారలో నేను స్త్రీలతరపున నిలిచి నా జీవితాంతం పోరాడుటకు నిశ్చయించుకున్నాను. మీరు నాకు గురుతుల్యులు. మీ పరోక్షంలోకూడా ఏకలవ్యుని వలె మీ ప్రతిమను దృష్టిలోవుంచుకుని, మీ ఆజ్ఞలతో మీ కనుసన్నలలో విశ్వాసపాత్రుణ్ణిగా నడుచుకుంటాను. మీరుచూపిన యీ వెలుగే యేకైకజీవితమార్గం. మీరే

నా గురువులు, దైవజ్ఞులు. మీ పాదధూళిలోనే నా జీవితాన్ని ధన్యంచేసుకుంటాను. నా దీక్షలో కృతార్థుడనవు నట్లు నన్ను దీవించండి.” అంటూ ఆమె పాదాలమీద శిరస్సుమోపాడు.

ఆమె విభ్రాంతిలో కలనరపడుతూ, ఆయన్ను పైకి లేవనెత్తుతూ “నీ తత్వమేమిటో నా కర్థమవుతులేదు. అజ్ఞానిపీకాదు. విజ్ఞానిపీగాదు; అమాయకుడివిగా కనిపిస్తావు. నీ చర్యలకు ఓప్రక్క క్రోధమూ, మరొకప్రక్క జాలీ కలుగుతుంటవి. దేవుని నిరసిస్తావు కాని, ఆఖరివరకు నిలబడగల శక్తిని, కఠోరదీక్షను కనపర్చవు. స్త్రీహృదయం చంచలమైనదంటారు; అది పురుషులు యీర్ష్యతో సృష్టించిన అపవాడుక అని నా అభిప్రాయం. పురుషునిహృదయము జలముకంటె చంచలమైనది. అయితే, యిది స్త్రీపురుష సంబంధంలోనే; మిగతా సమస్యలలో పురుషహృదయం చంచలమైందీ కాదు. కాని, నీ హృదయస్వభావం చంచలమైందిగా తోస్తున్నది. పురుషపక్షపాతివిగా కనిపిస్తూవచ్చిన నీవు నేడు స్త్రీపక్షపాతివై కూర్చున్నావేమిటి?” అంటూ బుజ్జగించింది నిర్మల.

రత్నాకరుడు ఆమెను కోమలహస్తాన్ని నలుపుతూ, అనునయంలో “మీరు నన్ను యేమనుకున్నా నాకు చింతలేదు. మీముందు నా సర్వశక్తి వీగిపోతున్నది. నేను నాశక్తి నెంత పూరించుకున్నా నాకు తెలియకుండానే అజ్ఞాతరూపంలో మీకు ఆత్మార్పణజరిగిపోతున్నది. నాదిగామిగిలినదేమీ కనిపించుతులేదు. ఊహలు, నిర్ణయాలు శాశ్వతంగా స్థిరీకరించుకుని

పుండజాలపు. శశిధనునిగర్భంలోనినుచ్చను ఒకనాడు యేమే
 మోగా వూహించారు. నేడు ఆనుచ్చ జ్వాలాముఖపర్వతా
 లని స్పష్టపరచినపుడు కాదనుట వివేకంకాజాలదు. బిడ్డను
 జూచినపుడు తల్లిహృదయం వాత్సల్యంలో పొంగి స్థలము
 లందు క్షీరముప్రసవించినట్లు, మీ సాంపర్క్యంలో నాహృద
 యం నన్ను మరచి, మీభావనలకు ఆత్మార్పణ అజ్ఞాత
 రూపంలో జరుగుతున్నపుడు, నే నేమిచేయగలను చెప్పండి.
 వాస్తవికాన్ని కాదని, దర్పమువహించుట ఆత్మనంచనగాదా!
 ఈక్షణములో నా కనుభూతమవుతున్నది స్త్రీపురుషవివక్షత
 లేదని. స్త్రీపురుషులు కలిస్తేనే మానవుడని, వ్యక్తిని నా
 భావం. పురుషుని స్త్రీని వేర్వేరుజాతులుగా భావించుట అవి
 వేకము. హృదయవికాసము విజ్ఞానము పరిజ్ఞానఅనుభూతిలేని
 చోటే వేరనేభావనలుఉత్పన్నమవుతవి. వృక్షము, పుష్పము,
 పండు—మూతూ ప్రధానా లే. యేఒక్కటిలేకపోయినా,
 మిగతవీ అదృశ్యమవుతవి. ఆ మూటిలోనూ పోటీలురానటం
 లాంటిదే స్త్రీ పురుషులవిషయంలోనూ. అవినాభానసామ
 రస్యంలో రెండూ లీనమై యేకమై శ్రావ్యమై ఒకేధ్వనిని
 కల్పిస్తవి. అక్కడ విభిన్న భావనలకు తావుండదు. అందుకే
 పురుషునిలోని అర్థభాగం స్త్రీదని స్త్రీలోని అర్థభాగం పురుషు
 నిదని నిర్వచించారు. ఆ ఇద్దరిని వేరుచేయుట దుస్సాధ్యమని
 వారిపరిభాష. నాహృదయంలో యిలాంటి వినూత్నవిషయ
 సంపత్తిని కల్పించిన మిమ్ము గురువుగా భావిస్తే తప్పా
 చెప్పండి” అంటూ ఆమెశిరోజాలమీద మృదువుగా తన
 హస్తాన్ని వేసి, నిమిరుతూ అతిమెలకువగా ఆమెశిరస్సు తన

వైపుకు మొగ్గునట్లు అస్పష్టరీతిలో నిమిరుతూ నెట్టు
తున్నాడు.

స్త్రీ విశేషపొగడ్తలలోపడిపోయినపుడు పులకితు
రాలై తననుతాను మరచి, ఊహావిహారంలో ఆనందఙ్గోలిక
లూగుతుంటుంది. ఒక్కమాటుగా తాను గురువుగాను
పూజనీయురాలిగాను అయిపోయిన ఆనందంలో అప్రమత్త
తతో తనశిరస్సును అతనిహృదయంమీద వాల్చింది. చేత
గానినానిచేతిలోని తాపామరపానలె విరుద్ధధ్వనులతో అతని
హృదయం దడదడలాడిపోతున్నది. అతను తనహస్తంతో
మెల్లగా భుజస్కందాలమీదుగా ఆమెచేతిని సవరిస్తూ, ఆమె
శరీరాన్ని యింకా తనకు సన్నిహితంచేసుకుంటున్నాడు.
అతనిలోనిమత్తు పూర్ణనూపందాల్చింది. వివశుడై తనబాహు
ద్వయంతో ఆమెను పెనవైచి, హత్తుకున్నాడు. పుడి
క్కుడై ఏమిచేస్తే ఆమె కోపానికిగురికొనటం జరుగుతుందో
తోచక, కవుగిటిలోని ఆమెను నలిపివేస్తున్నాడు. కెంపురం
గులో చనుకులను వెదజల్లుతున్న, సునిశితమై శోభిస్తున్న
ఆమెఅధరాలమీద చుంబించి, కపోలంమీద మృదువుగా
దంతాలతో నొక్కాడు.

ఆమె తపస్సునుంచి భగ్నంపొందినదానివలె కళనశనడి
ఆవేశభరితకంఠంతో “ఇదేమిటి రత్నం? సభ్యసంస్కారా
లున్ననా నీకు? రాక్షసలక్షణాలున్నవనుకుంటాను. అతివిన
యం ధూర్తలక్షణం అన్నది నీవిషయంలో నిజము. యింత
ధూర్తత ఊమించరానిది” అని అతికఠినంగా హుంకరిస్తూ,

తనకు చుట్టివున్న అతనిబాహువులను విడదీస్తూ, అతనిరొమ్ములపై చేయి వేసి విసురుగా నెట్టింది.

మానవునికి హృదయవిఘాతం జరిగినపుడు మనస్సు హృదయం కళనశం చెంది నరములు నిస్త్రాణచే సడలిపోతవి. ప్రతిహాతునివలె ఆయనముఖం మ్లానతచెంది, వెలనెలబోతున్నది. ఆమె నెట్టుతో నిర్జీవివలెనున్న రత్నాకరుడు నిరిగిపోయిన ధ్వజస్తంభమువలె పడిపోయాడు. శిరస్సు గోడమీదపడి 'ఫట్' షని ప్రతిధ్వనించింది. ఆమె నిర్ఘాంతపోయి చూస్తున్నది. శిరస్సు దిక్కురపోయింది గాబోలు, మాట పలుకు లేదు. రక్తం భారగా కాకుతున్నది.

నిర్మల భయభీతానహురాలై, ఖంగానుగా అలా యిటూ తచ్చట్లాడుతున్నది. ఆమె తనజీవితంలో యెన్నోనోనో దుస్సంఘటనలు చూచినా యింత ఖంగాను యెన్నమా పడివుండదు. ఇంత మనో వేదన చెందివుండదు. ఆ గచ్చునేల మీద భారాళంగా ప్రనహిస్తున్న రక్తంచూసి, ఆమె నేత్రాలు చెదురుతున్నవి. హతాశురాలినలె విమూఢతతో కంపించి పోతున్నది.

పదినిమిషాలు పదిరోజులనలె గడిచిపోయినవి. రత్నాకరుడు దీర్ఘనిట్టూర్పు విడచి, నేత్రఫలకాలు సగం తెరచి, అదురుతున్న హస్తాలు జోడించి, కుద్ధకంఠంకో పీనస్యరంకో "నిర్మలాదేవిగాను, నన్ను త్షమించండి. నేను యేమిచేశానో నాకే తెలియుటలేదు. మనిషికి అలాంటి అంధత్వం ఆవేశించేసమయాలుంటవని తెలుసుకున్నాను. అనుకుని చేసిందిగాను." అన్నాడు.

ఆమెహృదయం రవంత కుదుటపడింది. మనస్సు అధీనంలోకినచ్చింది. కర్తవ్యోన్ముఖురాలై వెంటనే కూజాలోని నీటితో తనచెంగు తడుపుకునచ్చి, ఆయనశిరస్సుపై పిండుతూ, చిన్నగా అరచేతితో అద్దుతున్నది. ఆ నీరు రక్తమూ కలిసి నసంతమునలె గచ్చుమీద పరువుతెడుతున్నవి. ఆ రక్తాన్ని ఆమె చూడజాలక, ఆయన శిరస్సుపై దృష్టినిలిపి, తడిచెంగుతో అద్దుతూ కూర్చున్నది. రక్తస్నానము ఆగిపోయింది. జోడించివున్న ఆయనచేతులు అలానే వున్నవి. ఆమె కరుణాభరితదృక్కులు ఆయనదృక్కులను ఢీకొన్నవి. వెంటనే రత్నం చిన్నగా వినిపించీవినిపించకుండా “నన్ను త్తమించలేరా?” అన్నాడు. ఆమెముఖంలో మరింత ఆనందం విరిసింది. కలిసివున్న ఆయనహస్తాలను పట్టి, బలవంతంగా విడదీస్తూ లోనినవ్వును గాబోలు ఆపుకుంటున్నది. “త్తమించాననండి” అన్నాడు. ఆమె ఆయన కపోలాన్ని పుణకుతూ “త్తమించటానికేముందిగాని, ముందు తెండి, మీ షర్టంతా రక్తంతో తడిసిపోయింది; నాకు భయంగావుంది” అన్నది. ఆయన తనకుడిహస్తాన్ని శిరస్సుమీదవేసి సవరించుకుని, తీసి చూసుకున్నాడు. అరచేయిఅంతా రక్తంఅయింది. కొంచెం స్థిమితాన్నిపొంది “అయితే నేను అపరాధంచేయలేగా?” అని ప్రశ్నించాడు. ఆమె చిరునవ్వు ప్రదర్శిస్తూ “కొంటెప్రశ్నలువేయక, ముందు తెండి” అని ఆయనచేయిబట్టి లేవదీసింది. హాల్ పండుగలో నసంతమాడినవానివలె ఒకప్రక్క దుస్తులంతా రక్తంతోతడిసి ముద్దలయినవి ఆమె విచారంగా “ఇప్పుడీ

గుడ్డలతో యెలా..." అన్నది. నా కిప్పుడు వాటిచింతలేదు. ముందు నేను అపరాధంచేశానంటారా లేదంటారా?" అన్నాడు. "నీవు వట్టి పెంకివాడివనుకుంటాను. అనవసరమైన మాటపటుకు గింజుకుంటావెందుకు చెప్పు" అన్నది. ఆయన చేతులతో షర్టుకయినరక్తాన్ని పిండుతూ "నా కది జీవన్మరణసమస్యలాంటిది. సమాధానం నా కవుసరం. చెప్పండి నిర్మలాదేవిగారు." అన్నాడు. ఆమె కరుణాభరితకంఠంతో "నేను అనవసరంగా రెండుమూడుమారులు మీ రక్తాన్ని వ్యర్థపరిచాను. కనుక నేనే అపరాధిని. మీరు అపరాధం చేయలేదు...సంతోషమేనా?" అన్నది.

ఆయన వెంటనే తనకుడిహస్తంచూపుడువ్రేలుతో తనరక్తాన్ని ఆమెనొసట ముద్రవేశాడు. ఆమె వెలవెలబోతూ, గంభీరకంఠంతో "ఏమిటీపని?" అన్నది. "భగవంతునినిర్ణయమేమిటో అదే చేసివేశాను" అన్నాడు. "లేని భగవంతుడు యీవిషయాలకొచ్చిపడ్డాడా?" అని ప్రశ్నించింది. ఆయన దీనవదనంతో "ఇదినరకు లేడనే అనుకున్నాను. కాని, ఆయన లేకపోతే నా కీ ఆదేశం యెక్కడినుంచి వచ్చేది? పున్నాడని మీద్వారా యీరూపంలో అనుభూతినిపొందాను గనుక విశ్వసిస్తున్నాను" అన్నాడు.

29 ఆత్మార్పణ

మంగళనాథ్ ఆ దుర్ఘటనకు మూడురోజులతదుపరి యింటినుంచి అదృశ్యమైనాడు. అతన్ని వెదుకుటకు ప్రయాస

పడినవారెవరూలేరు. వ్యధాభరితహృదయంతో నదిలోదూకి ప్రాణత్యాగంచేసి కృష్ణకృమారి ననుసరించివుంటాడనుకున్నారు అందరూ.

బ్రదీనారాయణ ఇప్పుడు బయటముఖంచూచుటలేదు. రోగగ్రస్తునివలె తీరని మనోవ్యధతో శయ్యాగ్రస్తుడై పోయాడు. కడుపుకాలిన కళ్యాణి ఇప్పుడు కుములుతూ కసిరి కసిరి బ్రదీనారాయణను నిందిస్తున్నది. “ఈ సర్వనాశనానికి మీరే కారకులు. జాతకచక్రాలు, జోతిష్యాలు అంటూ వెర్రిలోబడి పగటికలలుగని, పిల్లలను యెందుకూగాకుండా చేశారు. నియమంతో నీతితో అనుశాసనభయంతో వినయ విధేయతలతో పిల్లలను చదివించినపుడే బాగుపడతారుగాని, వాళ్ళజాతకాలను వాళ్ళకువినిపించి, తేని ఆశలను కల్పించి, తెలియని అధికారాలను, ఆధిక్యతలను వారిమనస్సులలో నింపి, పూర్తిస్వేచ్ఛనిచ్చి చదవమంటే యెంతమంచివాళ్ళయినా చెడిపోతారు. బిడ్డలమీద మితిమించిన గారాము చూపినా, వూహలలో రాజ్యాలువలినా, నొసటివ్రాత గాడిదలకాపునే సూచిస్తుంది. ఇప్పుడు దిగులుపడి మంచానపడి మిగతవారిని బాధించటమెందుకు చెప్పండి?” అన్నది. ఆయన నెత్తిమోదుకుంటూ కన్నీరుకారుస్తూ, “నేను చచ్చినవారిలో జమ. ఇంకా నన్ను బాధించుటెందుకు చెప్ప?” అన్నాడు బ్రదీనారాయణ.

రత్నాకరుడు యింటిదగ్గరుండుట అరుదు. భోజనానికి వచ్చినపుడైనా యింటిలోని విశావచ్చాయలతో నిండియున్న వాతావరణం ఆయన్ను చీకాకుపరుస్తున్నది. ఎవరితో

మాట్లాడను యిచ్చవుండదు. శీతాకాలంలో స్నానానికని నదిలోమునిగినవాడు ప్రాణాన్ని బిగబట్టి ఊణంలో వడ్డెక్కి దుస్తులలో మారువానివలె రత్నాకరుడు భోజనానంతరం ఊణంగూడా నిలువకుండా వెళ్ళిపోతున్నాడు. శివప్రసాద్ యిల్లే ఆయనకు స్వర్గధామంగా కోస్తున్నది.

సెనేట్ సమావేశాలలోనున్న శివప్రసాద్ రాకవిషయ మాలోచించేటంత అనకాశ మిప్పుడు నిర్మలకు లేదు. తీరని కార్యక్రమంలో మునిగిపోయింది. రత్నాకరునితో పరిహాసక్రీడలు సలుపుటతో కలుగుతున్న మహదానందానుభూతిలో మునిగిపోతున్నది. అపారమైన చదువుతో ఆయన్ను విచిత్ర గూఢంలో ఆటలుపటించి, ఆడించగలుగుతున్నది. వెనుకగా పిల్లి అడుగులతో వెళ్ళి, హస్తద్వయంతో అతని నేత్రాలు మూస్తుంది. అతను హాయినిగ్రోలుతూ నెమ్మదిగా తనహస్తాలను పైకిచాచి, ఆమెశరస్సునుపట్టి, మృదువుగా తనముందుకు నోరగా లాక్కుని చుంబిస్తుంటాడు. ఆమె కింకిలనవ్యూతూ, అతనిచెక్కిలిమీద చిన్నగా మోది, పారిపోతుంది. అతను పుస్తకం తెరచి “ఇదిగో, యీ వాక్యం చదువుతాను విను” అంటాడు. ఆమె యేదో పుత్సాహకరమైనవిషయాన్ని కోల్పోతున్నదానివలె ఆత్రతతో “ఎక్కడా, యేమివాక్యం, చూడనివ్వు” అంటూ దగ్గరకువచ్చి పుస్తకంలోకి చూస్తుంది. అతను నడుపుగా ఆమెజడపట్టుకుని పుస్తకాన్ని ఆవలవేసి “ఇక పారిపో చూద్దాం” అంటాడు. ఆమె అధరాలతో మందహాసంఘోషి, నేత్రాలు తేజోమయంచేసి, నోరగాచూస్తూ వలపుమత్తును వెదజల్లుతూ, కొంటెగా

“పురుషులందరూ వట్టి స్వార్థులు. స్త్రీలను తమనడుముకు బిగించివుంచుకోవాలని చూస్తారు” అంటుంది. ఆయన ఆమె భుజస్కంధాలనుపట్టి లాగి, ప్రక్కన కూర్చుండబెట్టి, ఆమె చుబుకాన్ని పుణుకుతూ “స్త్రీలకు పురుషులమీద దోషా రోపణచేయుట అలవాటు అనగూడదా?” అని అంటాడు. “పురుషుడు సమర్థుడు గనుక పక్షపాతంతో స్త్రీని న్యూనత పరుస్తుంటాడు” అంటుంది నిర్మల. వెంటనే ఆమెను తన బాహువులలోబంధించి, అటూయిటూ వూపుతూ, మనసు దీర బిగిస్తూ “అదంతా రహస్యమయ ప్రకృతిమహిమ. ఈ యానత్తుకు ప్రదానకర్త ఆ ప్రకృతే. ఆ ప్రకృతికనుసన్న లలో దాని యిచ్చానుగుణంగా నడించే నటకులము మాత్రమే మనం. దానికతీతులము కాలేము, కాగూడదు.” అంటూ ఆయన ఆమెపెదవులపై గాఢంగా చుంబిస్తుంటాడు.

శీతలపవనాలకు మేఘాలు స్థిమితాన్ని కోల్పోయి, యెక్కడికో పరువులెత్తునట్లు, ఉష్ణమెక్కువై నపుడు నీరు ఆవిరిగా మారి ఎక్కడికో పారిపోవునట్లు వలపుప్రేమలో మునిగి వున్న రత్నాకరునికి వ్రాహ్మవిహారాలు వుత్తేజాన్ని కలిగిస్తున్నవి. ఈలోకంలోని యీర్ష్యాద్వేషాలకు దూరమై, అదుపులు ఆజ్ఞలు ఆంక్షలులేని మన్మథరాజ్యానికి పోయి, నిర్మలలో నిరంతరం జిలిబిలి శృంగారనృత్యంతో ఆనందఙ్గోలి కలలో హాయినిగ్రోలుతూ జీవితాంతంగడుపనున్నట్లు వివిధ రూపాలలో చిత్రించి ప్రస్ఫుటపరచి విశ్వసింపజేశాడు నిర్మలను.

ధనదాపరికంలో స్త్రీకి ప్రత్యేకమైన పుణ్యం వుంటుంది.

వక్షిలకు యెవరికివ్యాలో, బదులుగా యెవరికివ్యాలో స్త్రీకి బాగా తెలుసు. స్త్రీ ధనాన్ని ఆర్జించలేకపోవచ్చుగాని, పున్న ధనాన్ని పోకుండా ముడివేయగలదు. కాని ప్రేమవిషయంలో స్త్రీ అనభిజ్ఞురాలు. సామాన్యంగా ప్రేమించగూడనిచోటే ప్రేమించి, ఆత్మార్పణచేస్తుంది. ప్రేమలో ద్రోహంచేయ రానిచోటే చేసికూర్చుంటుంది. నిర్మల పూర్తిగా రత్నాగార మయిపోయింది. ఇపు డామెకు నియమాలు నిర్ణయాలు అంటూ లేకుండాపోయినవి. రత్నంమాటను శిరసావహించుటే ఆత్మానందంగా తోస్తున్నది.

ప్రాతఃకాలసమయ మది. దినకరునితేజస్సు నీక్షితవహించింది. మేఘాలు సమ్మేజేసినచో యేమో, అనంత నీలిమాకాశము నగ్నరూపంలో సూర్యకాంతితీక్షణతకు అద్వితీయశోభతో ప్రకాశిస్తున్నది ఆకాశములో తేలియాడుతున్న పందెపు పావురాళ్ళు గాబోలు, చిత్రవిచిత్రరంగులలో ద్యోతకమవుచున్నవి. పెరట్లోనిపోక చెట్ల గెలలకెంపురంగులో మిరుమిట్లుగొలుపు నున్నటి వక్రపశ్చమీద సూర్యకిరణాలు జలిబిలినృత్యంసలుపుతూ వినూత్న దృశ్యాన్ని సృష్టిస్తున్నవి. ప్రాంగణంలో ప్రాకిన దాక్షతీగదళాలు పవనతెమ్మెరలకు కరతాశనృత్యంసలుపుతున్నవి. తనకుజరిగిన యే అన్యాయాన్ని చెప్పటకో గోళాలలోని గోవు “అంబా” అని ఆర్తనాదంచేస్తున్నది.

భవానీ పూజాదికాలను ముగించుకుని, నంటగది నుంచి వచ్చిన పాలను త్రాగి, పూజాగదిలోనే రానుకోటి వ్రాయుట కుపక్రమించింది. చాలాకాలంక్రిందటే యింటి

వ్యవహారాలన్నిటిని ఒక్కటొక్కటిగా విస్మరించి, నిర్మల
కప్పగించి, బాధ్యతారహితురాలై తనయిష్టదేవపూజనూ,
రామకోటివ్రాయుటలోనే కాలక్షేపంచేసుకుంటున్నది. రోజు
కొక్కమాటు తనపాదాలంటుటకొచ్చినపుడు నిర్మలను
ఆశ్చర్యదించుట, కదాచిత్ గా ఆమెఅడిగిన సంశయాలకు
సలహాలిచ్చుటమాత్రమే ఆమెకార్యక్రమము. ఇంటిన్యవహార
మంతా నిర్మలమీదుగానే విశేషదక్షతతో, అందరినీ ఆక
ర్షించుకీతిని జరిగిపోతున్నది.

30 విషాదఘట్టం

నిర్మల నిత్యమూ భవానీకంటెముందుగానే లేచి,
తెల్లవారకముందే స్నానపూజాదికాలు ముగించుకుని, వంట
గదికెళ్ళు అలవాటుంది. కాని, నేడు యింతప్రొద్దెక్కినా,
ఆమె రానందుకు విచారపడుతూ, వంటమనిషి నిర్మలగది
ముందు నిలిచి “చిన్నమ్మగారూ, ఓ చిన్నమ్మగారూ...”
అంటూ పిలిచి, జవాబులేక వివశురాలై గదితలుపులు నెట్టి
లోపలికి చూసింది. శయ్యమీద నిర్మలలేదు. స్నానాలగదికి
వెళ్ళి చూసింది, అక్కడ ఆమె స్నానంచేసినట్లేలేదు.
ఆశ్చర్యపోతూ గోశాలవైపు వెళ్ళి పాలేరును ప్రశ్నించింది.
కాని నిష్ప్రయోజనమై, వెల వెలబోతూ పూజాగదిముందు
కొచ్చి “పెద్దమ్మగారు, పెద్దమ్మగారు” అంటూ పిలిచింది.

వ్రాస్తున్న రామకోటి పుస్తకాన్ని ఆవలపెట్టి, నిర్మల
నాన ప్రశాంతవాతావరణంలోని తేజోమూర్తివలె భవానీ

బయటికొచ్చి “ఏమిటమ్మా” అని ప్రశ్నించింది. “చిన్నమ్మగారు కనిపించుటలేదమ్మా” అన్నది నంటమనిషి. భవానీ మందనానంచేస్తూ “అది యెక్కడో యేదోపనిలో వుంటుంది.” అని తానూ యిల్లంతా వెదకింది. ఆలయం వైపు వెళ్ళి చూసిరమ్మని మనుషులను పంపింది. అంతటా వెదికారు. గాలించారు కాని, నిష్ప్రయోజనమైతే భవానీ చకితురాలై నిర్మలగదిలో ప్రవేశించి పరిశీలించింది. తలగడవైపున తాళంచెవులగుత్తి కనిపించి, మరింత విచలితురాలై, వాటినితీసి అటూయిటూ తచ్చట్లాడుతూ నగల పెట్టె తెరచిచూసింది. అందులో అన్నీ అలానేవున్నవి. అందున్న డబ్బూ వున్నది. ఆమె ఏమీపాలుబోక అక్కడే కూలబడి దీర్ఘనిట్టూర్పు విడిచింది.

విషాదఘట్టాలకు చెడువార్తలకు బలమెక్కున. అవి పత్రికలలో ప్రకటితంకాకుండానే, ప్రచారంచేయకుండానే ప్రబలరూపంలో ప్రచలితమైపోతవి. అపరాహ్న సమయానికి ముందే యీ దుర్ఘటన పట్టణమంతటా ప్రచారమైపోయింది. రత్నకుమార్తో నిర్మల లేచిపోతుండగా, రాత్రి స్వయంగా చూచినట్లు కొందరు ప్రచారంచేశారు. ఫలాన నెంబరు టాక్సీలో యెక్కుతుండగా చూశామని మరికొందరన్నారు. ఇరువురూ కలసి శివప్రసాద్ యింట్లో నగలూ డబ్బూకూడా దోచుకుపోయారనికూడా ప్రచారమయిపోయింది.

భవానీ సడలిపోయినశక్తిని పూరించుకుని, లేచి తప్పటడుగులతో పూజాగదికి చేరి, నిట్టూర్పుతూ, గదితలుపు బార్లాతోసి “భగవాన్, నీ పూజాఫలితమిదేనా? దానికి

యేమిటోటచేశామని? శివానికి. నే నేమిచెప్పగలను?” అంటూ దైవముందు సాష్టాంగపడింది.

పాలేశ్వంతా పనులునదలి పరువులెత్తుకుంటూ వచ్చి నుక్కుమీదవేలేనుకుని “ఎంతఘోరం! జరుగరాని పని జరిగింది. ఈ పని నిర్మలాదేవి స్వబుద్ధిలో యెన్నఱూ జరుగదు. ఆ పాపిష్టి బ్రదీనారాయణకొడుకు చేసివుంటాడు. ఆ కూతురు రలాచేసింది, యీ పుత్రరత్నం యిలాచేశాడు!” అనుకుంటూ కొందరు పుత్రదేకంలో బ్రదీనారాయణయింటి వైపు పరుగెత్తారు.

బ్రదీనారాయణ కీ వార్త విడుగుపాడైంది. బయట జేరిన గుంపునుంచి వస్తున్న నిందలు పరుషవాక్యాలు తన హృదయంలో బాకులనలె పొడుచుకుంటున్నవి. ఎవరు తన కుటుంబానికి వెలుగుచూపాడనుకున్నావో, ఎవరు నిష్ప్రయోజకుడయి కూర్చున్న తన రత్నాన్ని ప్యాస్ చేయించి, మార్గానపెట్టి ప్రయోజకునిగా నిరూపించి, తన హృదయానికి పూరకలిగించాడనుకున్నావో, యెవరు తనకుటుంబంపాలిటి పెన్నిధియనుకున్నావో, ఆ దైవసమానుడైన శివప్రసాద్ యింట్లో తనబిడ్డే యింత అఘాత్యంచేయుట యీ లోకంలో భరించరానిది, చూడరానిది, వినరానిది అని వాపోతూ “శివశివ! పీడిని నే నెలా వినేది? యెలా భరించేది!” అనుకుంటూ రోగగ్రస్తుడైన బ్రదీనారాయణ చివ్వున లేచి “కల్యాణీ, నేను యీ దుర్వార్తలు వినలేను. నన్ను కాస్త పైఅంతస్తుగదిలోకి తీసుకెళ్ళు” అని అనుగోధించాడు. కంటికిమింటికి ఏకధారగా విలపిస్తున్న ఆమె విమూఢురాలి

నలె ఆయన రెక్కబట్టి ఒక్కొక్కమెట్టె యెక్కిస్తూ పెక్కి చేర్చింది. కుర్చీ రెక్కపట్టుకుని దీనవదనుడై కన్నీరుకారుస్తూ గాడ్డికకంతంతో “కళ్యాణీ, నీమాట వినక, జాతక చక్రాలుపట్టుకునితిరిగి, పాడుకలలుకన్నాను. నన్ను తమించు (కంతం సవరించుకుంటూ) గ్లాసుమంచినీళ్ళు తీసుకురా” అన్నాడు. ఆమె కొంగుతో తనకన్నీరద్దుకుంటూ క్రిందికి వెళ్ళింది.

ఒక్కమాటుగా బయట పెద్ద గల్లంతు బయలుదేరింది. చేతిలోమంచినీళ్ళగ్లాసు అలానేవుంచి, కళ్యాణి ఆత్రతతో బయటకు వెళ్ళి తొంగిచూసింది. కాని, గోడ ప్రక్కజేరిన గుంపుమధ్య యేమిజరిగిందో ఆమెకు కనిపించలేదు. తచ్చట్లాడుతూ నిలిచింది. గుంపులోనుంచి యెనరో “బ్రదీనారాయణగారు చనిపోయాడు” అన్నారు.

కళ్యాణిచేతిలోనిగ్లాసు జారిపోయింది “భగవంతుడా” అంటూ పెద్దపెట్టున విలపిస్తూ, హృదయంమీద మోచుకుంటూ పాదాలుయూడ్చుకుంటూ. పోయి, బ్రదీనారాయణ పాదాలమీద పడి, శిరస్సును పృథ్విమీద మోచుకుంటున్నది. జనం ఆమెనువారిస్తూ, ఓదార్చుతున్నారు. ఆమె స్మృతిదప్పి పడిపోయింది.

డాబామీదనుంచి దూకిన బ్రదీనారాయణశిరస్సునుంచి నోటినుంచి ఏకధారగా రక్తం స్రవించింది. తుణంలో శరీరం చల్లబడిపోయింది. మనస్సులోని వూహలన్నిటిని మలినంచేసుకుని పరలోకానికి వెళ్ళిపోయాడు.

31 మధురస్మృతులు

శివప్రసాద్ సెనేట్ వ్యవహారాలలో వుంటున్నా; గ్రంథపరిశోధనచేస్తున్నా, ఉపన్యాసాలు తయారుచేస్తున్నా, ఆయన యెట్టయెదుట నిర్మల నిలిచివున్నట్లే వుంటున్నది. ఆమె ఆలోచనలతోనే ఆయన యెప్పటికప్పుడు వినూత్నోత్సాహాన్ని పొందుతూ, విశేషప్రజ్ఞను ప్రదర్శించగలుగుతున్నాడు. ఆమె మధురస్మృతుల అనుభూతితో పొందే ప్రోత్సాహంతో విశిష్టశైలిలో మధురమైనభాషలో అనర్గళంగా వుపన్యసించి, సెనేట్ లో సభ్యులందరి హృదయాలను పుర్రూతలూపి, శాశ్వతమైన ముద్రను వేయగలిగాడు. తను వుపన్యసించునపుడు తనముందు నిర్మల నిలచినట్లే మరింత పుల్లాసప్రేరితుడయ్యేవాడు. ఆమెను తనతో తీసుకురానందుకే ఆయన అపుడపుడు చింతిస్తున్నాడు. తనప్రజ్ఞను ప్రతిభను వైభవాన్ని యిక్కడివిశేషాలు, ఆమె స్వయంగా చూసివుంటే, యెంత బావుండునన్నది ఆయనవ్యధ. ప్రశాంతంగా పవళించి కనులుమూసి “నిర్మల యిపుడేమిచేస్తుంటుంది?” అని తనలో తానే చిత్రవిచిత్రంగా వూహించుకుని, ఆత్మానందాన్ని పొందుతున్నాడు. యుద్ధరంగంలోని సైనికునివలె ఆయన సుఖస్వప్నాలతో సమయాన్ని దొర్లిస్తున్నాడు.

నేడు సెనేట్ సమావేశాలు పూర్తయినవి. విదేశయాత్రచేసి వచ్చువాడు విమానంలోనుంచి ఆదుర్దాపట్టజాలక, తనయింటిని గురించుటకు తొంగిమాచునట్లు శివప్రసాద్ పట్టరాని ఆనందంతో పులకితుడవుతున్నాడు. ఒకటి

చేయబోయి మరొకటిచేస్తున్నాడు. నిర్మలకు వెళ్ళగానే యేమిప్రజంటుచేస్తే బావుంటుందా, ఆమెకు యేమియిష్టమో అని, యెంతో ఆలోచించాడు. ఆమెకు బాగా యిష్టమైన దేదో ఆయనకే తెలియక, అదే ఆమెగొప్పతనం అనుకున్నాడు. ఆమెలాంటి నిశ్చలమైన విశిష్టహృదయులకు తుచ్చనస్తువులమీద కోర్కెవుండదు" అని సంతృప్తిపడ్డాడు. అయినా, ఆయనమనస్సుకు పూరటకలుగక బజారుకెళ్ళి, కెంపులుపొదిగిన సన్నటి దంతపుగాజులు, వినీల ముఖమల్ బ్లాజర్, కాశ్మీరీ పగడరంగు సిల్కుచీర కొన్నాడు.

శనిబట్టి ఏడుసంవత్సరాలు దేశాలుతిరిగి, ఇంటిముందు కొచ్చి నా యిల్లు యేమయిందోనని వగచినట్లు ప్రయాణమైన శివప్రసాద్ హృదయం, నిర్మల నెపుడు చూస్తానా అన్న ఆదుర్దాతో దడదడ కొట్టుకుంటున్నది.

ఇంటిముందు బండివచ్చి ఆగింది. ఎవరిరాకకొరకో ఇంటిసింహద్వారంవైపు చూస్తూ, పరధ్యాసలో దిగి, ఆరాటంగా అటూయిటూ పరికించాడు శివం. పాలేకులంతా పరుగులెత్తుకొనివచ్చి నిలిచారు. వారిముఖాలలో యెక్కడా ప్రసన్నరేఖలు లేవు. విషాదరేఖలు కాదు మేఘాలవలె క్రమ్మివున్నవి. వినగటకో వారినైపునుంచి దృష్టిమరల్చి సింహద్వారంవైపు నడిచాడు. తను కాలేజీనుంచినచ్చువేళకు మెట్లమీద కూర్చుని నిరీక్షిస్తూవుండి, తనరాకతో కిలకిలా రానంచేస్తూ యెదురొచ్చి తనచేతిలోని పుస్తకాలసందాకంసి, మత్తునువెదజల్లే మమకారాన్నిప్రదర్శించి లోనికికిసుకెళ్ళి ఆ యువతి నేడింతవరకు బయట కనిపించకపోవుట ఆయ

నకు బాధగావుంది. తన దీర్ఘ యెడబాటుకు ఆమె కృద్ధురాలైందిగాబోలు, అనుకుంటూ చరచర అతి నిశ్శబ్దంగా నిర్మలగదికివెళ్ళి తలుపులు తెరిచాడు. కాని అది శూన్యంగా వుంది. భవానీకి తెలియకుండా చూడకుండా ముందు నిర్మలనుకలిసి, మనసారమాటాడి, అప్పుడు భవానీవద్దకెళ్ళి ప్రణామాలర్పించాలని ఆయనకోర్కె. అందుకే ఆయన పూజాగదిని, భవానీగదిని తప్పించి గాలిస్తున్నాడు. విసగట చెంది పూజాగదివైపు వెళ్ళాడు. తలుపులు మూసివున్నవి. భవానీగదివైపు వెళ్ళాడు. ఎనరో దీర్ఘరోగినలె శయ్యమీద పడుండి, శాలువాకప్పుకునివున్నారు. అటూయిటూ పరికించి, దగ్గరకు వెళ్ళి మమకారాలొలుకుతున్న కంఠంతో “అమ్మా, అమ్మా” అంటూ ఆమెనొసటిమీద చేయివేసి చూడబోయాడు. ఆమె నేత్రాలుతెరచి తనచేతులతో ముఖాన్ని కప్పుకుని, బాలబాల విలపిస్తూ “నాయనా!” అనిమాత్రం అనగలిగింది. ఆమెదుఃఖావేశంతో వక్రకాలుతిరిగిపోతున్నది.

శివప్రసాద్ అర్థంగానిఅయోమయంలో విభ్రాంతుడై ప్రక్కగా మంచంమీద కూర్చుని, ఆమె శరస్సును పైకెత్త ప్రయత్నిస్తూనోదార్పుకంఠంతో “ఏమిటమ్మా?” అన్నాడు. ఆమె యేకధారగా కన్నీరుకారుస్తూ, భరించరానిబాధతో అరగంట విలపించినతదుపరిగాని ఆమెమనస్సుకు వూరట కలుగలేదు. చెప్పగలస్థిమితం ఏర్పడలేదు. హీనస్వరంతో “శివం, నిర్మల రత్నాకరునితో వెళ్ళిపోయిందిరా” అని పెగిలీపెగలనికంఠంతో అన్నది.

ఒక్కమాటుగా ఆయనహృదయంలో జ్వాలాముఖ

పర్వతా లెన్నో బద్దలై, ప్రచండపొంగులు బయలుదేరి
నట్లు హృదయం దడదడలాడుతూ భీషణరూపంలో కొట్టు
కుంటున్నది. జ్వాలాముఖి పొంగి, గంధకము, లోహము
మొదలగుద్రవాలు మిరిమిట్లుగొలుపుతూ కణకణమంటూ
రెపరెప లోకంమీద పడుతున్నపుడు, సర్వమూ శూన్యమై
పోవునట్లు ఆయనమనస్సు దృష్టి ఆలోచనలు అన్నీ నట్టి
పోయి, జడపదార్థంవలె ఆమెమీద పడిపోయాడు. ఆమె
శివంశిరస్సును తనవక్షస్థలంమీద పైకితిప్పి సనరిస్తూ “దానికి
నీ వేమిలోటుచేశావు నాయనా? వున్న సర్వమూ దానిచేతి
కిచ్చావు. అది విశ్వాసఘాతకురాలు. దానిపాపాన అదే
పోతుంది” అన్నది. కాని మారుపలుకులేదు. ఆయననాసికా
రంధ్రాలు దీర్ఘరూపంలో బుసలుగొడుతున్నవి. గుండెలూ
తపతపకొట్టుకుంటున్నవి. ఆమె ఆదుర్దాతో ఆయనశిరస్సును
ప్రక్కకుదింపి, ఆయనస్థితిగాంచి నిర్ఘాంతపోతూ, గాడ్గదిక
కంతంతో “నాయనా శినం!” అంటూ కుదిపి మాట్లాడించ
ప్రయత్నించి విఫలురాలైంది. దిక్కుతోచనిదానివలె శోకా
వేళితురాలై వీవనతో విసురుతున్నది.

నిద్రనుంచి మేల్కొన్నవానివలె శినప్రసాద్ నేత్రాలు
నులుముకుంటూ, దీర్ఘశ్వాసవిడుస్తూ లేచాడు. ఆయన
కార్చిన బాష్పజలముతో తలగడ తడిసిపోయింది. వ్యధ
సిగులతో మిళితమైనవదనంతో “అమ్మా, నిర్మల నీతో
యేమయినా చెప్పి వెళ్ళిందా?” అన్నాడు. ఆమె ఆవేశ
పూరితురాలై “ఆ పాపిష్టిదానిపేరు యెత్తు నాయనా!
దొంగతనంగా పారిపోయిన దరిద్రురాలు యెవరితో యేమి

చెబుతుంది?” అంటుండగా మధ్యలో క్రోధభరితకంఠంతో
 “అమ్మా! అనవసరంగా ఆమెనేమీ అనకు” అని గద్దెం
 పుగా అన్నాడు. ఆమె అయోమయంతో అనభిజ్ఞురాలినలె
 వెలవెలబోతూ, ఆయనముఖంవంక చూస్తున్నది. శివప్రసాద్
 పాదాలుయూడ్చుకుంటూ తనగదికి వెళ్ళి, జీవితంలో
 యెన్నడూ యెరుగని అలసటపొందినవానివలె శయ్యమీద
 వాలిపోయాడు. ఆయన నిదురిస్తున్నాడో వూహావిహారంలో
 గళించినసుఖంలోని మాధుర్యాన్ని నెమరువేసుకుంటున్నాడో
 యెనరికీ తెలియదు. ప్రయాణబడలిక ఒకప్రక్క, హృద
 యాన్ని సలిపి వేస్తున్న విషాదఘట్టం మరోప్రక్క నున్నందున
 గాఢనిద్రలోనున్నాడని యెప్పటికప్పుడు చూచిపోతూ,
 యెనరూ ఆయన్ను పలుకరించే సాహసింపజాలకపోయారు.
 వరునాడుకూడా ఆయన అలాగే గాఢనిద్రలోనున్నట్లు
 తోచినపుడు పనివారలకు భవానీకి ఆదుర్దాకలిగింది. భవా
 నీకికూడా ఆయనముందు యెన్నడూలేనిభీతికలిగి నిద్రలేపలేక
 పోతున్నది. తనఆవేదనను ఆపుకోజాలక, లేపాలని చిన్నగా
 పిలుస్తూ, యెన్నోప్రయత్నాలు సలిపి విఫలమయింది.
 మూడవరోజుకూడా స్థితిలో భేదం కనిపించనపుడు, భవానీ
 వినశురాలై ఆయనకప్పుకున్న శాలువాను బలనంతంగా
 తొలగించిచూసింది. ఆయనముఖం శుష్కించి యోగనిద్రలో
 నున్నట్లున్నది. ఆమె లలాటంమీద చేయివేసి చూసింది.
 భగభగ మంటలుమండుతూన్న జ్వరతాపం ఆమెచేతిని కాల్చి
 వేయునట్లున్నది.

భవానీ ఖంగారుపడుతూ “అయ్యో శివం! ఇదేమి

టిరా నాయనా!” అంటూ, బయటకు వచ్చి గంగులును కేక వేసి, డాక్టరుకొరకు పరువులై తిరించింది.

ఒక డాక్టరుమీద విశ్వాసంలేక, నలుగురు డాక్టర్లను నియమించి, సలహాలుతీసుకుని మందులు వాడుతున్నాడు. వారందరూ జులు గడిచిపోయినవి. కాని, జ్వరం వెనుకాడలేదు. శివప్రసాద్ కంటే భవానీ మరింత శుష్కించిపోయింది. ఒకరు జబ్బుతో లంకణాలయితే, మరొకరు ఆదుర్దాతో గూడిన సేవతో. లంకణాలు చేస్తున్నారు. ఆయ నిపుడు నేత్రాలు పెద్దవిచేసి దీనంగా తన సేవ జేస్తున్న మాతృసమాను రాలైన భవానీని తదేకంగా చూస్తుంటాడు. ఆమె తన కన్నీటిని ఆయనకు చూపలేక, ప్రక్కకు తిరిగి కొంగుకద్దుకుంటున్నది. ఆయన లలాటంమీద ఉడుకులాంపటి కేసూ పొరలి వస్తున్న దుఃఖాన్ని ఆపుకోజాలక, చేతులతో కొంగును ముఖానికి అడ్డుపెట్టుకుని కుమిలికుమిలి విలపిస్తూ చునిపి వూగి పోతున్నది. శివంకనుకొలకులగుండా అశ్రుప్రసంతి సెలయేరువలె బొలబొల ప్రవహిస్తున్నది. ఆయన నెమ్మదిగా తన హస్తాలతో తన ప్రక్కనున్న ఆమె పాదాన్ని స్పృశిస్తూ “అమ్మా!” అన్నాడు. అగాధసాగరంలో మునిగినవాని కేదో గడ్డిపరక దొరికి, భ్రమించినట్లు ఆమె తన దుఃఖాన్ని బిగబట్టి “ఏమిటి బాబూ?” అన్నది.

ఆయన అశ్చప్యమైన గాఢదికస్వరంతో “అమ్మా, నిర్మల అపరాధంచేయలేదమ్మా. ఆమెమీద గోపాలోపణ చేయుట ధర్మంగాదు. విధిలిఖితాన్ని యెవరు దాటగలడు? నాలో నాకు తెలియనిదోష మెక్కడో వుండివుంటుంది. జరి

గినదానికి కారణాలను యెవరెవరిమీనోపెట్టి, తనను నిర్దోషిగా నిరూపించుకొనుట సామాన్యమే. అది వివేకంకాదు. ఆమెనుఆకర్షించి, బంధించగలశక్తిగాని, నాఆలోచనలతోనే నిలిపివుంచగలశక్తిగాని నాకు లేకపోయింది. అందు కామెను నిందించుట నిష్ప్రయోజనం. మానవస్వభావం ఎంత వున్నతమైనదయినా, కొన్ని వేళలందు వక్రిస్తుంది. అది సృష్టిలోని శాపంగానచ్చు.” అని అశ్రువులనద్దుకుంటూ దీర్ఘశ్వాసను విడిచాడు.

ఆమెలోని అధీగత అదృశ్యమై, శుష్కహాసంతో “అవును నాయనా, విధిలిఖితాన్ని యెవరు తప్పించగలరు? జరిగినదంతా మనమేలుకేసని మర్చిపోవుట మంచిది. విచారంతో వ్యధచెందినందునలన ప్రయోజనంలేదు” అన్నది.

భవానీ యేభయంతో కళనశపడుతూందో, నేడా భయం తీరినట్లున్నది. నిర్మలఅంతర్ధానంనలన శివం యేమయిపోతాడోనని చింతించింది. ఆమెను యెంత యిష్టంతో చూస్తున్నదీ తనకు తెలుసు. కాని, నేడు శివప్రసాద్ నుంచే సంతృప్తికరమైనవాక్యాలు వచ్చినందున గొప్ప వూరటకలిగింది.

వారంరోజులు గడిచినవి. జ్వరతీవ్రత తగ్గింది. శివప్రసాదిపుడు భవానీతోను, గంగులుతోను మాట్లాడుతున్నాడు. ఒకనాడు భవానీకి తెలియకుండా, గంగులు ద్వారా తనస్నేహితుడైన ప్రియమిని పిలిపించాడు. ప్రియమిని మందులు తెలియకపోయినా—మానసికభాధను పోగొట్టగల పుషాయాలుంటవి గనుక— శివబాబుకు తగినదైర్యాన్నిచ్చు

టకు వుపకరిస్తాడుగాబోలనుకున్నాడు గంగులు. ఆమరునాడు యెవరో ఒక ఆఫీసరుకూడా శివప్రసాద్ గదిలోకి వచ్చి పోవటం జరిగింది.

శివప్రసాద్ యిప్పుడు కొంత దిలాసాగా కనిపిస్తున్నాడు. జరిగినదాన్ని గురించి దుఃఖించకుండా యేదో నిశ్చితాభిప్రాయాన్ని సృష్టించుకున్నట్లు కనిపిస్తున్నాడు. కాని, శరీరంలో శక్తి హెచ్చుటలేదు. “నాయనా, యీ కాసిని బాగ్లీ నీళ్లు త్రాగుదువుగాని లే” అని ప్రక్కనుంచి అంటున్న భవానీనిచూస్తూ, “అమ్మా, మనపెట్టెలోనినగలు; డబ్బు నిర్మల యెత్తుకెళ్ళిందేమో చూశావా?” అని ప్రశ్నించాడు. “లేదుగా నాయనా, అది కట్టుకున్న గుడ్డతోనే వెళ్ళి పోయింది” అన్నది. ఉదాసీనుడై “పోనీ, కొంత డబ్బు యినా యివ్వకపోయావా అమ్మా!” అన్నాడు.

ఆమె “పారిపోయినదానిచేతికి నే నెలా యివ్వగలను చెప్పి?” అన్నది.

రవంత క్రోధంవెలిబుచ్చుతూ “అవునులే అమ్మా, అసలు దానికి మనడబ్బెందు కివ్వాలి? ఇక మనడబ్బును అలాంటివాళ్ళకొరకు దుర్వినియోగంచేయగూడదు. ఆ తాళంచెవు లిలా యివ్వు అమ్మా, నేను జాగ్రత్తగా దాస్తాను” అని చేయిచాచాడు. దుర్యోగంలోపడి పోగొడున్నబిడ్డ ఆకస్మికంగా కఠినహృదయుడై పిసినిగొట్టువాడై బిగబట్టి సంపాదనకుప్రకృమించినపుడు చూసి తన్మయుడవు తండ్రినలె, భవానీ శినమాటలకు పులకితురాలవుతూ, తన కనుకొలకులలోనిండిన నీటిని ఆయనకంటపడకుండా ముఖం

ప్రక్కకుత్తిప్పి శ్రద్ధాభరితకంఠంతో “ఆవిధంగా నీహృదయం మారిపోయి, యీ ఆపత్తినుంచి బయటపడితే అంతే చాలు బాబూ” అంటూ తనకొంగుకుట్టివున్న తాళంచెవులను శివానికేచ్చింది. ఆయన వాటిని తలగడక్రిందవుంచి, ఆమె తెచ్చిన జానతాగి పరున్నాడు.

32 ధర్మదానము

అపరాహ్నసమయ మది. అంతా నిశ్శబ్దంగావుంది. నంటమనిషి నసారాలో చాపమీద గురకలుపెడుతూ నిద్రిస్తున్నది. శివప్రసాద్ తిరిగి మామూలుమనిషి కాగలడని ధైర్యాన్ని పొందిన భవానీ నిశ్చింతగా పూజాగదిలో జపంలో నిమగ్నురాలైంది. శివప్రసాద్ యెక్కడలేనిశక్తివచ్చినట్లు లేచి అటూయిటూ పరికించి, నెమ్మదిగా తాళంచెవులతో ఇనుపపెట్టెకడకు చేరి దోపిడిగానినలె, అతిమెలకువగా శబ్దం కాకుండా అటూయిటూ బిత్తరిచూపులుచూస్తూ పెట్టెతెరచాడు. నగలు, కరెన్సీకట్టలను బయటకుతీసి, తిరిగి యథాతథంగా పెట్టెమూసి, తను తీసినవస్తువులను శయ్యమీద పెట్టుకున్నాడు. తను వైజాగ్నుంచి తెచ్చిన చీరె, గాజులను కూడా అందుచేర్చి, నిర్మల తన దుస్తులుపెట్టుకున్న ట్రంకును తెచ్చి తెరచాడు. అందు ఆమె ధరించిన చీరెలన్నీ వున్నవి. వాటిలో ఆమె దాగివున్నట్లు ఆయనహృదయం ద్రవించి వూగిపోయింది. ఆమె తనయెట్టయెమటనిలిచి “నన్ను తుమించండి, నేను అయోగ్యురాలిని” అని వేడుకుంటున్నట్లు తోచి, కళవళపడి కంగారుగా ప్రక్కకుబరిగిపోయాడు.

ఆయననేత్రతాలనుంచి అయాచితంగా అశ్రువులు నలుకుతున్నవి. ఆ అశ్రువులలో జలిబిలిగా చెదరిన ఆయనఅస్పష్టదృష్టిలో నిర్మల దేవతాప్రతిమవలె, అనునయంగా తనను లాలిస్తున్న ఆత్మీయురాలివలె ప్రభవిస్తున్నది. ఆయన ద్రవిస్తున్న చంచలహృదయంతో విచలితప్రవృత్తితో అశ్రువులను హస్తంతో అద్దుకుంటూ, దీనతడటిపడుతున్నకంఠంతో “ఇంత కఠినశిక్షవిధించిపోయావు; నేను నీ కేమి అపకారం చేశాను నిర్మలా?” అనిమాత్రం అనగలిగాడు.

ఆ నిర్మలటంకులోనే నగలపెట్టెను, కరెన్సీకట్టలు మొదలగువాటిని, తలగడక్రిందనుంచి ఒక రిజిష్టరయినదస్తావేజును తీసి పెట్టాడు. కలము కాగితము తీసి, ఒకవుత్తరం వ్రాసి, ఆ పెట్టెపెభాగంలో పెట్టాడు. తనువ్రాసిపెట్టిన ఆవుత్తరాన్నే తీసి మరోమాటు చదివి, నిట్టూర్పువిడచి, తనివి తీరక పదిమామలు చదివి తిరిగి ఆ పెట్టెలో సర్ది వేశాడు.

“నిర్మలా నూర్జహాన్.

నీయడల నాకు యేమాత్రంక్రోధంగాని, ద్వేషంగాని యీర్ష్యగాని లేవు. నేను నిన్ను జాలితో దయతో ఆదరించాను. కాని, రానురాను నాకు తెలియకుండానే నా మనస్సు నీవైపు మొగ్గింది. నిన్ను పవిత్రప్రేమతో మనస్సులో నింపుకున్నాను. నిన్ను పొంది యీ జగత్తులోని సర్వసంపన్నునిగా మదిలో పొంగిపోయాను. నేడు సర్వమూ కోల్పోయిన విరాగిని. ఈ అంతటికీ నీవే అపరాధినని యెన్నడూ అనను. నీవు నా వత్తిడివలన గాబోలు, నా ముందొకమాట—నన్ను యెన్నటికి వీడనని అభయమిచ్చావు. ఆ

అభయాన్ని విస్మరించినదోషాన్ని నీమీద అంటగట్టను. విధివిలాసంనల్ల నే నాజీవితం కుంటుపడిపోయిందనుకుంటాను. ఇక నాజీవితంలో కోరదగ్గ ఆశలులేవు. నీవు విడిచిపోయిన మధురస్మృతులలో యెంతవరకు పయనించగలనో నాకు తెలియదు. ఈ దురదృష్టజాతకుని విస్మరించి, నీవు పుజ్యుల మైన భవిష్యత్తుతో సుఖప్రదజీవితాన్ని గడపాలని ఆశీర్వాదిస్తున్నాను. ఇక్కడి యీ నగలు, సంపత్తి నీవిగా నేను యెన్నోమారులు అన్నాను; నీహస్తగతంచేశాను. ఇవి నా అంతరాత్మ ప్రేరణతో నీకు ప్రసాదించబడినవి. నాతో పాటు వీటినికూడా నిరాదరిస్తే నా అత్త అన్నివైపులా ఘోషిస్తుంది. ఆస్తిసంతతిని నీకు యిష్టానుసారం వ్రాసి, రిజిష్టరుచేసినదస్తావేజునుకూడా నీకు పంపుతున్నాను. వీటిని స్వీకరించమని నా ఆఖరికోరిక. నీవు యెన్నటికీ చెరగని మధురస్మృతులను ప్రదానంచేసి వెళ్ళావు. ఆ ఒక్క సంపత్తే నాకు యేకైక తరుణోపాయం. నాకేగాదు, వ్యధితజీవులందరికి తరుణోపాయనిధి యిదే. నీకు యీ పుత్రరం చేరులోగా నేను యెటువెళతానో నాకే తెలియదు అమ్మవిషయంలో నీకు ప్రత్యేకంగా చెప్పవలసినపనిలేదు. నీవు ఆమెను అధికంగా ప్రేమిస్తావు. ఆమెభారంకూడా నీకే వదిలి వెళ్తున్నాను. రత్నాకరుడు గొప్ప అదృష్టవంతుడు. అతనిని కూడా ఆశీర్వాదిస్తున్నాను. మీ యిరువురూ యిక్కడికే వచ్చి వుండండి. భగవంతుడు మిమ్ము రక్షించుగాక!

ఇట్లు,
శివప్రసాద్”

ఈ పుత్రరాన్ని పెట్టెపెభాగంలోపెట్టి, తాళంచేసి యథాస్థానంలో పెట్టెనుంచి, పవళించి, ఆలోచించినవిషయాలనే ఆలోచిస్తూ కన్నీరుకారుస్తూ యెంతసేపున్నాడో ఆయనకే తెలియదు.

రెండురోజులు గడచిపోయినవి. భవానీ యెంతనిరోధిస్తున్నా ఆ పెట్టెను నిర్మలకు పంప కృతనిశ్చయమై నాడు. ఆపెట్టెలో యేమేమివున్నదో భవానీకిగాని, మరొకరికిగాని తెలియదు. అందు కేవలం నిర్మలచీరెలున్నసంగతే అందరికీ తెలుసు. శివప్రసాద్ పట్టుదల భవానీకి బాగా తెలుసు కాని, పారిపోయిన ఆవిడ యెక్కడున్నదని వెదకి ఆ పెట్టె నివ్వగలమని ఆమెవాదన. అవును, ఆవిషయమే యిపు డాయన్ను చీకాకుపరుస్తున్నది. ఆయన యెంత బుర్రబద్దలుగొట్టుకున్నా వుపాయం తోచుటలేదు.

తనవిశ్వాసపాత్రుడయిన గంగులుద్వారా, రత్నా కరుడు యిదివరకు మద్రాసులో యెక్కడెక్కడున్నది, ఆచూకీతీయించాడు. చంద్రనాథ్ అనే రత్నాకరునియిష్ట మిత్రునిఅడసు దొరికింది. ఆ అడసుకే నెళ్ళి, యెంత ప్రయాసఅయినా యెన్నిరోజులు తిరుగనలసివచ్చినా వెనుదీయక నిర్మలను స్వయంగా కలుసుకొని ఆ పెట్టెను ఆమె చేతులలో వుంచి రావలసిందిగా బోధించి, గంగులును ఆపెట్టెతో మద్రాసు పంపివేశాడు.

మరునాడు జ్వరంతో శుష్కవదనంతో లంకణాలతో నున్న శివప్రసాద్ యింటిలోనుంచి అదృశ్యమైనాడు. హృదయానికి భరింపరానిఆఘాతము సంభవించినందున తన శివం

కొరకు యింటిలో వెదకనుకూడా శక్తిహీనురాలై భవానీ పూజాగదిలో సాష్టాంగపడి, పృథ్విమీద శిరస్సుమోదు కుంటున్నది. ఆమెను సురక్షితంగా పట్టుకోను నంటమనిషికి శక్తిచాలుటలేదు. చాలాకాలంగా ఆ యింటినుంచి అంతగా ఆర్తనాదాలు వెలువడలేదు.

రెండురోజులు గడిచిపోయినవి. పాలేళ్లగాదు, నందల విద్యార్థులుకూడా శోకాతురులై పూహకుశోచినచోటల్లా వెదకి విఫలమై నారు. కృష్ణకుమారివలెనే శివప్రసాద్ కూడా నదిలోదూకి ప్రాణత్యాగంచేసివుంటాడని పూహగానాలు బయలుదేరినవి. పూజాగదిలో సాష్టాంగపడిన భవానీ లేవనే లేదు. ఎవరు ఎంతప్రయత్నించినా, ఆమె అక్కడే వుండి పోయింది. ఎప్పటికప్పుడు నంటమనిషి ఆమెను లేవదీయ ప్రయత్నిస్తూనేవున్నది. మూడోరోజు అనుమానంతో ఆమె ముఖాన్ని త్రిప్పిచూసి నంటమనిషి భీతిలి కంగారుతో పరుగెత్తుకుంటూ బయటపడి కేకలుపెట్టింది. పాలేళ్లు యితర్కా యెందరో గుమిగూడారు. ఈలోకంలోని పాపాలకు అఘాయిత్యాలకు సాక్షిభూతునివలె నిలిచి సమీక్షచేస్తున్న ఆదేన విగ్రహాలముందే భవానీ శాశ్వతంగా కనులుమూసింది.

మద్రాసు వెళ్ళిన గంగులు పెట్టె నెత్తినపెట్టుకుని, వీధులవెంట వెదకుతూ 'బృహదీ' పేట అడుగుతూ తిరుగుతున్నాడు. కాళ్ళీడ్చుకుంటూ పోతున్న గంగులును వేగంగా వస్తున్న కాకుమడ్డారు నెట్టివేసింది. అతను ప్రక్కనున్న కార్పోరేషనువారి సిమెంటుతోట్టికి ఢీకొన్నాడు. నెత్తిమీది పెట్టె మూరంగా పోయి పడింది. సిమెంటుతోట్టిమీద పడిన

గంగులుచెవి సగంవరకు క తిరించుకుపోయింది. కణతమీద తగిలినదెబ్బతో శిరస్సు చర్మవిహీనమై కండలు ర కంతో ఓడున్నవి. ఆ కామవాని కీ మర్భాగ్యునిదశ చూచే అవకాశమేలేకుండా తుద్రున వెళ్ళిపోయింది.

గంగులుచుట్టూ వందలజనాభా గుమిగూడి, తిలకిస్తున్నారు. జనంలో కొందరు వానిపెట్టెను అతనిదగ్గరకు జేర్చి, అతనిప్రాణం యెంతసేపుంటుందో అని తిలకిస్తున్నారు. ప్రక్కయింటివారు ఆ వినోదంతో విసిగి, అంబులెన్నవారికి ఫోన్ చేశారు.

మద్రాసు జనరల్ హాస్పిటల్ అనాథరోగులలిస్టులో చేర్చబడ్డాడు గంగులు. అతనిపెట్టె అతనిపేర జమస్రాయబడి భద్రపరచబడింది. ర కనష్టము అధికంగా జరిగినందున బ్రతుకుట కష్టమని, బ్రతికినా మతిరావటం అసాధ్యమని వైద్యనిపుణులు రిపోర్టువాసిపెట్టారు.

33 యో గ సి ధి

సంవత్సరంతరువాతవిషయం. మాఘమాసపు చలితో శరీరం కొంగరై తిపోతున్న రోజులవి. నీలకంఠస్వామి ఆలయ ఘాటునద్దకు స్త్రీలు ఫలపుష్పాలతో పట్టణంసలుమూలల నుంచి బావులుదీరి పోతున్నారు. ఘాటుప్రక్కన నృక్షంక్రింద ఒక నాగాబాబాగారు పువస్థితులై వున్నారు. శిరస్సంతా వక్రాలుతిరిగినజతలతో చిన్ని పర్వతంవలె వున్నది. దర్భ తాడు మొలకుచుట్టి, అరటిదోను లంగోటా ధరించి

వున్నాడు. శరీరమంతా నగ్నంగావున్నది. చలిబాధ ఆయన ముందు నోటమినంగీకరించి పారిపోయింది. రోజుకొకమాటు గ్లాసుడుపాలు, రెండు ఆరటిపండ్లు మాత్రమే ఆయన కాహార మట. కూర్చునివున్న నిష్టలోనే ఆయన నిద్రకూడా మిళి తమైవుంటుందేమో! అస్సాము నాగాపర్వతాలనుంచి వచ్చిన ఋషిపుంగవుడు గనుక, ఆయనను 'నాగాబాబా' అంటు న్నారు. ఆ బాబా ఆకస్మికంగా మూడురోజులక్రితమే యిక్కడికి చేరుట జరిగింది. పుదయం 9 గంటలకు సాయం త్రం 5 గంటలకు మాత్రమే ఆయన నేతాలుతేరచి వచ్చిన భక్తులను పరీక్షించి ఆశీర్వాదించి పంపుతుంటాడు. ఎవరు తెచ్చుకున్న ఫలపుష్పాలను వారికే తన హస్తస్పర్శతో తిరిగి సమర్పిస్తుంటాడు. తనకు వచ్చిన ఒక్కరినుంచిమాత్రం ఆహారంతీసుకుంటాడు. ఆయన ఆశీర్వాదాలకుకూడా స్త్రీలు సినిమాహాలువద్దలాగా క్యూలోనిలబడివుంటున్నారు. ఆయన పెదవులు కదులుతాయేగాని, ఆయనమాట పలుకు, నిన్న వారులేరు. కాని అనేకనుందికి ప్రత్యక్షనిదర్శనలుగా సత్ఫలి తాలు కనిపించినవని ప్రచారమైపోయింది.

నాగాబాబాగారిప్రభావం పట్టణంలోని ప్రతిఒక్కరిని ఆకర్షించింది. ఇప్పుడు స్త్రీపురుషవినయతలేకుండా వేల జనాభా ఆయనదర్శనార్థం వచ్చిపోతున్నారు. ఆ నాగా బాబా తననియమాన్ని విడచి పీరి నెనరినీ పరికించేస్థితిలో లేడు. ఆయనకు శిష్యులెవరూలేరు. ఆయన యేకైక సాధు పుంగవుడు. జపమే తనఆశయంగావున్నవాడు. కాని పట్టణంలోవున్న భక్తకోటికి అది సచ్చలేదు. అందు కాయన్ను

యెట్టయెదుటే యెన్నెన్నో పరిహాసవాక్యాలన్నాడు. కాని అవి రాతివిగ్రహంవలె యోగనిద్రలోనున్న ఆయనకర్ణ రంధ్రాలలో దూరలేదు.

నాగాబాబాస్వాములవారు వేంచేసి, సంవత్సరం గడిచిపోయింది. ఆయనపైభక్తివిశ్వాసాలతో అనేకజబ్బులు నయమయినవి. కొందరికి మొండివ్యాధులు మాయమైనవి. దృష్టిలోనిమసక దూరమయింది. సంతానహీనులకు సంతానంకలిగింది. పట్టణంలోని వేలమంది ప్రత్యక్షనిదర్శనలు పొందారు. తమఅదృష్టంకొద్దీ భగవంతుడే ఆశూపంలోవచ్చి అలావున్నాడని అనేకులభావన. బాబాయిస్టాయిస్టాలకు సంబంధంలేకుండా ఆయనసమక్షంలో సంతర్పణలు జరుగుతున్నవి; సనాయివాయిద్యాలు మ్రోగుతున్నవి. శంఖారావాలు ప్రతిధ్వనిస్తున్నవి. బ్రాహ్మణభోక్తలకు విందులు జరుగుచున్నవి. ఆయనముందు ఒక దిబ్బెం పెట్టబడింది. అందులో కానుకలు విరివిగా పడుతున్నవి. స్త్రీలనుంచి పసివారలనుంచి నగలు మొక్కుబడిగా వలిచి, అందు వేయబడుచున్నవి. రోజుకు వేల టెంకాయలు పగులుతున్నవి. మణుగులకర్పూరం కాలిపోతున్నది. నలుగురు పూజారులుగా తయారై, పెత్తనంవహిస్తున్నారు. మణుగుల విభూతి అవుసరమవుతున్నది. ఇప్పుడు నాగాబాబా జనానికి కనిపించకుండా దిబ్బెంలోను, విభూతి డబ్బాలలోను చుట్టబడ్డాడు. ఇప్పుడా సాధువుపనిలేకుండానే స్వయంకృషితో పెత్తనం వహించిన పూజారులు ప్రజలకు విభూతిని ప్రసాదిస్తున్నారు, వారి కానుకలను స్వీకరిస్తున్నారు. బాబాకు తెలియకుండానే,

ఆయనముందు పెద్ద మతం నిర్మించబడింది. కాని, పూజారులుగావున్న నలుగురిలోను విభేదాలు ప్రబలినవి. అందుకు కారణం దిబ్బెంలోనినగలు నేరుగా వారియిళ్ళకు జేరినవి. వాటివిభజనలోనే వారితగాదాలు. మతప్రారంభోత్సవానంతరం యెవరికివారే మిగతావారిబ్రతుకులు బజారులో వేయాలని పంతంబట్టారు.

మతప్రారంభోత్సవానికి పట్టణంలోని ప్రసిద్ధుల సహితంగా వేనకువేలు వచ్చారు. బ్రహ్మాండమైన విందుల యేర్పాటుజరిగింది. కొందరిహృదయాలలో పాతస్మృతులు మెదిలినవి. నీలకంఠస్వామి ఆలయంలో ఒకప్పుడు యిలాంటివే జరిగినవి. 'నాగాబాబామతం' అని పెద్దఅక్షరాలలో వ్రాశారు. పాపం, తపోనిమిగ్నలైవున్న ఆ నాగాబాబా కివి అర్థమవుతున్నోలేదో! ఆయన కనలు తెలుగు నచ్చునోరాదో! ఇప్పుడు ప్రజలాయనఆశీర్వాదాలు పొందాల్సిన అవుసరంకూడాలేకుండా, నలుగురుప్రతినిధులు యేర్పడ్డారు. వారే సర్వమూ నిర్వహిస్తున్నారు.

ఉత్సవం కోలాహలంగా జరుగుతున్నది. వేదపఠన జరుగుతున్నది. గొప్పగొప్పవారి కానుకలుగా కావిళ్ళతోను బళ్ళతోను ఫలాలు, మిఠాయిలు వస్తున్నవి. భోజనాలు తయారుచేస్తున్నారు. ఒకప్రక్క వృద్ధులు స్త్రీలు చేరగిలబడి బాబాజీప్రభావాలను చిత్రవిచిత్రంగా వర్ణించుకుంటున్నారు. కొందరు తమకులభ్యమైన ప్రత్యక్షనిదర్శనలను వల్లిస్తున్నారు. మరోప్రక్క సాధుసంతతే దేశ సత్యసంపద అని చెప్పుకుంటున్నారు. మరోప్రక్క భగవంతునిసన్నిధిలో తమకు ముక్తి

లభించనున్నట్లు పరపశులై వాద్యగాళ్ళు మార్కొగునట్లు వాద్యాలుచేస్తున్నారు.

అది పుదయం పదిగంటలసమయం. నాగాబాబా నేత్రాలుతెరచి చూచి, శిరఃకంపనంతో వేగంగా లేచి విప్ర వరులుతయారుచేసిన హోమగుండంప్రక్కనుంచి బొగ్గుతో, 'నాగాబాబామఠం' అన్న అక్షరాలను చెరిపి, ఆ బొగ్గుతో "కృష్ణాశ్రమము" అని వ్రాసి, అక్కడనుంచి చరచర ఓ మైలుదూరం వెళ్ళిపోయి, నూతనస్థానంలో కూర్చున్నాడు.

జనసమూహంలో పెద్ద కలవరం బయలుదేరింది. అయినా జరుగుతూన్న యీ వైభవాన్నివిడిచి, ఆ ముళ్ళ పొదలవైపు వెళ్ళిన ఆ సాధువుననుసరించువారులేరు. తిరిగి సంచలనం నిర్మలగూపంపొందింది. పూజారులు నలుగురూ నిరుత్సాహపడకుండా తమపనులలో నిమగ్నులైనారు. అన్నీ యధావిధిగానే జరిగిపోతున్నవి. వారివిభూతివిలువ రవంజైనా తగ్గినట్లులేదు. నియమలాంఛనలనన్నిటిని నడుపగల, తమ నిర్మితమఠము, తామూ వుండగా, ఆ గుడ్డిసాధువు పోయినా లోతేమిటని ఆత్మలోనే అనుకున్నారు.

ఎవరిఆనందంలోనూ పాలుపంచుకోగల తాహతుగాని, యోగ్యతగాని లేకపోయినా, యింటిలోవుండజాలక పల్లి అనుజ్ఞతో వచ్చి అనభిజ్ఞురాలివలె అన్నిటిని తిలకిస్తూ, అందరికీదూరంగా కూర్చున్న రోహిణిని సాధుపుంగవునిచర్యలు చకితురాలినిచేసినవి. వీరు యీ ఆర్భాటమంతా యెవరి దృష్ట్యాచేస్తున్నారో, ఆయన వీటితో విసిగి, దూరంగా వెళ్ళి పోయాడు. అంతేగాదు, తన పేరును తుడిచివేశాడు. ఆ స్థానే

కృష్ణాశ్రమమని తనహస్తంతో వ్రాశాడు. ఒక్కమాటుగా తన అక్కపేరు మనస్సులో మెదిలింది. పాపం! మంగళనాథ్ యేమైపోయాడో ననుకున్నది. ఆమెమనస్సు ఆ సాధువువైపు పరువులేడుతున్నది. ఆయన్ను బాగా చూడాలనిపిస్తున్నది. ఆయన మంగళనాథ్ గారేమోనని మనస్సు భ్రమిస్తున్నది. ఎత్తు అంతేగాని, ఆమె బాగా ఆయనముఖాన్ని చూడనందుకు విచారిస్తున్నది.

ఇప్పుడు ప్రజలమొక్కుబడులన్నీ మఠంలోపల జరుగుతున్నవి. పూజారులు నలుగురు మఠంలోపల తీరుబడిలేకుండా విభూతిని ప్రసాదిస్తున్నారు. టెంకాయలు పగులగొడుతున్నారు, కర్పూరం వెలిగిస్తున్నారు. దిబ్బెం తాళంతో లోపలే అమర్చబడింది. యధావిధిగా పూజలు ప్రసాదాలు సాగుతూనేవున్నవి.

కాని, దూరంగా పొదలదగ్గర జేరి, జపంలోనున్న సాధువుంగవు నిప్పుడు దర్శించువారులేరు. రోహిణిమాత్రం గ్లాసుడుపాలు, అరటిపళ్ళతో నిత్యమూనియమంగా సమయానికి వెళ్ళి ఆయనయెదుట తిష్టవేసి వుంటున్నది. ఆయన తనప్రసాదం స్వీకరించి, ఆశీర్వాదించినా, తాను అక్కడే ఆయన్ను తడేకంగా చూస్తూ వుంటున్నది. ఆ సాధువు మంగళనాథ్ గారని తాను గుర్తించింది. అక్కడ కూర్చుని, ఆయన వెనుకటిచర్యలన్నిటినీ ఆమె సిగ్గీలువలె మనస్సులో త్రిప్పుకుంటున్నది. చిన్నప్పటినుంచి ఆయన నిస్వార్థి, పరోపకారి, త్యాగశీలుడు. తన అక్కద్వారా ఆయన కీర్తి సంభవించిందని యెంతో వగచింది. దుఃఖాన్ని ఆపజాలక

ఆయనముందు మోకరిల్లి “స్వామీ తమ కీ దీక్ష యెందుకు?” అన్నది,

ఆయన తన మానాన్ని భగ్నంకానీకుండానే, తనకుడి హస్తంతో ఆమెశిరస్సు నెత్తి, నోటిమీద ప్రేలువేసుకుని “ఈ ప్రశ్న అడుగరాదు. నీదారిని నీవు పొమ్ము” అన్నట్లు సైగతో తెలియజేశాడు. ఆమె సజలనేత్రాలతో చేతులు జోడించి, గాఢదికకంతంతో “మంగళనాథ్ గానూ, మిమ్ము యీ లోకం గుర్తించలేకపోవచ్చు; నాహృదయాని కంతా తెలుసు. పాపపుణ్యాలు తెలియనిదాన్ని అయినా, మా అక్కద్వారా మీ కిలాంటిస్థితి రావటం, నేను భరించలేకున్నాను. ఆమెను తమించమని ప్రార్థిస్తున్నాను.” అన్నది. తననుగుర్తించినందుకు విస్మితుడై, తన మానస్త్రాతాన్ని వదలి లోతుకంతంతో “రోహిణీ! నీవు యోగ్యురాలవు. నిన్ను ఆశీర్వాదిస్తున్నాను. మీ అక్క నాయడల అపరాధంచేయలేదు. నాకు మానవత్వాన్నికల్పించి వెలుగు చూపించి పోయింది. ఆ ప్రేమవైఫల్యంతో నేను పూర్ణత్వాన్ని పొందాను. ఆమెకొరకు విలపిస్తూ, ఆధ్యాత్మికప్రేమలో దీక్షపొందాను. నాలోని చంచలత్వం పోయింది. నిష్కల్మషము, నిష్కామముతోగూడిన దీక్షలో పరమానందమున్నదని తెలుసుకున్నాను. సుఖసంచయంలోపడి లోలుడు కాకుండా, కష్టసుఖాలను యేకంచేసుకుని, నిస్వార్థము, నిష్కామము, నిష్కల్మషములతో నిష్టతో ప్రేమస్తోత్రం చేస్తున్నప్పుడు భగవంతుడే ఆమెరూపంలోనచ్చి నా ముందు నిలుస్తున్నాడు. నా కింకేమికావాలి చెప్ప?” అన్నాడు.

స్థిమితంపొందిన కంఠంతో “ప్రేమవిఫలమో, కార్య విఫలమో పొందినవారు, తమఅసమర్థతను కప్పిపుచ్చుకోను ఆత్మసంతృప్తికొరకు అనేమాటలు అవి. మీరు యువకులు, సన్యసింఛగలవయస్సు రాలేదు. అంతేగాదు, మీలాంటి ప్రజాసేవజేయగలయోధులు సాధువులై ముక్కుమూసు కోనటం భావ్యంగాదు మంగళనాథ్గాదు” అన్నది.

ఆయన దరహాసంచేస్తూ, “అవును, పరిపూర్ణత్వం లోనిఆనందం అర్థమయేట్లు చెప్పగలశక్తి యెవరికీలేదు. నే నిపుడు దుఃఖితుడినిగాదు రోహిణీ!” అన్నాడు.

“మీరు దానిపేరు పూర్ణత్వమన్నా మరేనున్నా, మీ గూపురేఖలలోను, వేషధారణలోను, కార్యాచరణ లోను ప్రత్యక్షమైన దుఃఖముద్రలే ప్రస్ఫుటమవుతున్నవి. మీలాంటియోగ్యులకు యింత దుఃఖాన్ని ప్రసాదించిన మా అక్కకు సద్గతులుండవు. ఆమెకుప్రతిగా నన్ను స్వీకరించి, ఆమెను తమించండి మంగళనాథ్గానూ.” అంటూ ఆమె రోదిస్తూ ఆయనపాదాలమీద శిరస్సునుంచింది. ఆమెను లేపనెత్తి మందహాసంచేస్తూ “నీవు పిచ్చిదానివి; నాలోని ఆనందదీప్తిని గుర్తించగలశక్తి నీకు రాలేదు. నా హృదయ పీఠాన్ని శాశ్వతంగా ఆమె కంకితంచేశాను. ఆమెను నా రక్తంలో రంగరించుకున్నాను. నాలో నాకు యెక్కడ చూసినా ఆమెయే కనిపిస్తుంది. ఆమెద్వారా నిర్దిష్టమైన ఆశ యాలను పొందాను. నన్ను గురించినచింత నా కిప్పుడు లేదు. ఆమెధ్యానంలో నాకు పరమానందం కలుగుతుంటుంది. ఆమెస్తోత్రంచేయుటకు నాకు కవనంరాదు, గానంచేయుటకు

కంఠంలో కనునీయతలేదు. అందుకే కూర్చుని నేత్రాలు మూసుకుని, అంతరాత్మలో ఆమెను ధ్యానిస్తూ మనోనేత్రం ద్వారా ఆమెనుచూస్తూ అవిచ్ఛిన్నమైన ఆనందాన్ని ననుభవిస్తున్నాను” అన్నాడు.

ఆమె స్పష్టమైనకంఠధ్వనితో “నిస్వార్థస్తోత్రమన్నాదు కాని, ఆ స్తోత్రంద్వారా పొందే ఆనందాన్ని స్వార్థంగాదని యెలా అనగలరు చెప్పండి? ఏ స్మరణలో, ఏ నిమగ్నతలో, ఏ గానంలో మీకు ఆత్మానందం కలుగుతుందో, దాన్ని విడనాడలేరు. మరొకరికి తరణోపాయాన్ని కల్పించలేరు. ఇంతకంటే స్వార్థం యింకేమికావాలి మంగళనాథ్ గారు?” అని ప్రశ్నించింది. ఆయన కంగారుపడుతూ వెలవెలబోతూ “లేదు లేదు. నేను యెవరిని ధ్యానిస్తున్నానో వారిని స్వయంగా పొందాలనిగాని, వారిలో లీనంకావాలనిగాని కోరుటలేదు. అది నిష్కామమైందిగాదా రోహిణీ” అన్నాడు

“భగవంతుని స్మరించేవారుకూడా అదే అంటారు ఆయనలో లీనంకావాలనేకాంక్షకూడా లేకుండా నిష్కామంతో భజిస్తే భగవంతుడు ప్రసన్నుడవుతాడని. అయినా కాకపోయినా, ఆ భజనలో అలవాటయినపుడు అందులోనే ఆనందం జనిస్తుంది. మీరూ అంతే. మీరు యే ప్రేమదేవతను స్మరిస్తున్నారో ఆ ప్రేమదేవతను ప్రత్యక్షంగా కోరక పోయినా, ఆ స్తోత్రంలో స్మరణలో ఆనందాన్ని పొందుతున్నాడుగదా. ఆ ఆత్మానందంకొరకే ఆ స్తోత్రంచేస్తు

న్నారు. ఆత్మానందాన్ని కోరుట స్వార్థంకాదంటారా చెప్పండి?" అన్నది రోహిణి.

విస్మితుడై పరాజితునివలె ముఖంబెట్టి, స్మృతిపథం లోని గతించిన కృష్ణమాటలను గుర్తుకు తెచ్చుకుని, అశ్రు భరితనేత్రాలతో ఆమెనుచూస్తూ, దుఃఖకంఠంతో "ఒక రోజు కృష్ణ న న్నిలానే మాటలలో ఓడించింది. నే నామె మాటలను వెంటనే అంగీకరించకపోయినా, క్రమేణా ఆమె ననుసరించాను. నీవు ఆమెకంటె చతురతగలదానివి. కాని, నీముందు నాహృదయంలోనిమాట చెబుతున్నాను. ఆమెను నేను మనసార ప్రేమించాను. కనుక, ఆ స్థానాన్ని మరొక రికిచ్చుటకు నా వశంలోలేనిది. నన్నుక్షమించు" అన్నాడు.

ఆమె అశ్రువులువలికిస్తూ "మంగళనాథ్ గారు, నా జీవితంలో యెన్నఱూయెరుగని ఆనందాన్ని నేడు పొందు తున్నాను. ఆనందభాష్యాలను నేడే స్వయంగా చూసు కుంటున్నాను. మా అక్క ధన్యురాలు. కాని, ఆమె మిమ్ము గుర్తించలేకపోయింది. నా దుఃఖం దూరమయింది. వీరోచితమైన నియమ నిష్టలు ఆశయలక్ష్యాలు అంటూ, దేశోద్ధారణకు కాంట్రాక్టులని పేరుబొందిన మీ హృద యంలో ఒక సామాన్యస్త్రీ దేవతైక్మావున్నది. అలాంటి మిమ్ము దరిద్రదామోదరునిచేసి, జరాదారునిచేసింది, సన్యా సినిచేసింది. తన పేరుకు అంటగట్టి వేసుకున్నది. స్త్రీహక్కులు స్త్రీసమానత్వం అని గొంతుచించుకునే వెర్రివారికి స్త్రీ యేమిటో పురుషుడేమిటో తెలియదు మంగళనాథ్ గారు; మీద్వారా ఏ పరమరహస్యాన్ని తెలుసుకున్నానో దాన్ని

సంస్కరించే పోరాటంలోనే స్త్రీహక్కులు, స్త్రీసమస్యలు అని వేరుచేసే వెర్రివుద్యమాన్ని అణచి, నిజస్వరూపాన్ని ప్రకటించుటకు నేను అవివాహితనై మీ శిష్యురాలిగా జీవితాంతం పోరాటంసలుప నిశ్చయించుకున్నాను. మీరూ నాకు గురువుగా సలహాదారుగా వుండమని ప్రార్థిస్తున్నాను. అన్నది రోహిణి.

ఆయన వెలవెలబోతూ “అప్పుడు మనలను అభ్యుదయనిరోధకులంటారు, రాజకీయ సాంఘికసంస్కర్తలు.” అన్నాడు. “అమాయకప్రజలను శృంగారశబ్దజాలంలో ముంచి, మెరమెప్పులనుపొందుతూ విర్రవీగే అభ్యుదయ కాముకులకు వెరచుట వివేకంకాజాలదు. సత్యసాధనకు నిలబడి, అభ్యుదయనిరోధకులమనిపించుకున్నా చింతించాల్సిన పనిలేదు గురువుగారు” అన్నది.

ఆయన మందస్మితనదనుడై “సరే, నీ యిష్టం” అన్నాడు.

34 ఆ త్మో న్న తి

జనరల్ హాస్పిటల్ లో గంగులుకు శిరస్సుపైతగిలిన గాయం నాలుగునెలలకు నయమైంది. కాని, మెదడుకు దెబ్బతగిలినందువలన, ప్రత్యేకట్రీట్ మెంట్ లో వుంచవలసి వచ్చింది. సంవత్సరంన్నర జరిగిపోయింది. శిరస్సుఅర్ధభాగం వెంట్రుక లేలేకుండా పోయినదిగాని, తెలివి మామూలుస్థితికి వచ్చింది. తెలివివచ్చుట, జబ్బునయమవుట

నేరమయినట్లు హాస్పిటల్ వారు అతని పెట్టె, దుస్తులు అతనికిచ్చి, బయటకు పంపారు.

ఆ పెట్టెదప్ప అతనిచేత కానీలేదు. ఆ పెట్టెలో యేమున్నో అతనికే తెలియదు. పాపం! ఏమీతోచక అయోమయంగా రోడ్డునబడి వెళుతున్నాడు. ఎవరినైనా దారిఅడగాలనికూడా అనిపించుటలేదు. అనాలోచితంగా యెక్కడికో విసురుగా వెళ్ళిపోతున్నాడు. రెండుమైళ్ళు నడిచివుంటానని వూహించుకొంటూ, వెనుదిరిగిచూస్తూ పెట్టె దిగుచుకున్నాడు. ప్రక్కగాచూచినపుడు, యెవరో ఒక బిచ్చగతై ధూళిధూసురితమై చిరిగి చీలికలై యున్నవస్త్రంతో జిబ్బవలె రేగిన శిరోజాలతో శుష్కించినశరీరంతో పాదాలు యీడ్చుకుంటూ నడుస్తున్నది. గంగులు ఎందుకో ఆమె దాపుకెళ్ళి పరిశీలిస్తున్నాడు. ఆమెరూపు రేఖల్లోని అంతరత ముద్రలేవో అత న్నాకర్షిస్తున్నవి. నిస్పృహ నిరాశలతో వడలిపోయిన ఆమెనేత్రములందు తరళంతేక యెవరినీ గుర్తించగలస్థితితోలేదు. కైలాసప్రయాణానికి సన్నద్ధుడైన యోగి పుంగవునికి పర్వతంక్రిందనే శంకరుడు ప్రత్యక్షమైనట్లు, గంగులు “నిర్మలమ్మగారూ” అని పెద్దపెట్టున కేకవేశాడు. ఆ యాచకురాలు వెలవెలబోతూ శిరస్సుపై కెత్తి చూసింది. “ఇట్లాఅయిపోయా రేమిటి నిర్మలమ్మగారూ? నేను గంగుల్ను” అని తిరిగి రుద్ధకంఠంతో అన్నాడు.

ఆమె దీర్ఘ నిట్టూర్పువిడుస్తూ “గంగులుతాతా” అంటూ అతనిపాదాలను చుట్టవేసుకుని బొలబొల విలపిస్తున్నది. గంగులు యెంతప్రయత్నించినా ఆమెపాదాలు విడువ

కుండా తనమనస్సులోని ఆవేదన వుపశమించేవరకు విలపించింది.

తనను రత్నాకరుడు తీసుకెళ్ళి పాడుబడ్డయింట్లో వుంచాడనీ, మొదట తనదగ్గరే వుండేవాడనీ, తరువాత రోజూ వస్తూపోతూవుండేవాడనీ, కొన్నిరోజులతరువాత రాలేదనీ, అతను యేమయిందీకూడా తెలియదనీ, తరువాత తను పశ్చాత్తాపంతో మనోవ్యధతో యిలా అయిపోయానని విలపిస్తూ తన కరుణగాధ వినిపించింది.

గంగులు శివప్రసాద్ విషయము, తనద్వారా యీ పెట్టె పంపినవిషయము, తనకుజరిగిన ప్రమాదము జెప్పి, ఆ పెట్టెను ఆమెకిచ్చాడు. “ఈ పాపిష్టిదానికి వా రింకా యీ పెట్టె యెందుకుపంపారు తాతా?” అన్నది. “నీ చీరెలు నీకే పంపారు.” అన్నాడు. ఆమె దుఃఖాన్ని ఆపు కుంటూ “లేదు తాతా, నా చీరెలేఅయితే యింతశ్రద్ధగా పంపివుండరు” అరటూ ఆమె తాళంతీసింది. అందులో పైభాగానవున్న వుత్తరం చదివి, ఆమె వలవలయేడ్చింది.

రత్నాకరుడు తనను మోసగించాడని నిర్ణయించు కున్నరోజున ఆమెకు దుఃఖమేరాలేదు. కాని, నేడు శివ ప్రసాద్ వుత్తరం ఆమెను తెరలుతెరలుగా విలపింపజేస్తున్నది. ధైర్యాన్ని చిక్కబట్టుకుని “గంగులుతాతా! నేను యెప్పుడో చనిపోయేదాన్ని. వారిని ఒక్కమాటు చూడాలని నా మనస్సెందుకో వాపోతున్నందున చావలేక పోయాను. నన్ను వెంటనే అక్కడికి చేర్చు తాతా.” అన్నది.

అపరాహ్న సమయమున. సీతాకాలపు దూదిపింజము లాంటిమొదల అత్యధిక అశ్లాకాన్ని కలిస్తున్నది. శివప్రసాద్ యింటిముందు జేరి, ఒక బిళ్ళకు రాలు, ఒకముదురలి నిరీక్షిస్తున్నాడు. తన సృజించినాదిపెట్టెను మోయలేక అరుగుమీద దించి, అక్కడనే యెదురుగాస్తున్నాడతడు. ఆమె శిరస్సు అధోమూలమునకు వ్రేలివచ్చింది. పాదాలు అడుగుతున్నవి, శరీరం వణుకుతున్నది. ఆముదురలి ఆపందంపట్టజాలక “పెద్దమ్మ గారూ!” అని కేకపెట్టాడు. వెనుకనుంచి ఒకపాలేకు వచ్చి “ఎవరు మీరు?” అని ప్రశ్నించాడు.

ఆముదురలి అతనిపైపు తీక్షణశృంగులనుబరపి, “నన్ను పిచ్చివాడనిగా నీతయ్యా? ముందు పెద్దఅమ్మగారిని పిలుపు” అన్నది. అతడు అలవాటుపడిపోయిన దుఃఖకంఠంతో “గారు గారు చేయమిపోయారో తెలియదు. యెనిమిదిగంటాకేరేం? వాడు మాయమైపోయి. పెద్దఅమ్మగారు అప్పుడే కలవంతపోయారు” అన్నది సీతయ్య.

ఆ కలవంతయందు నిలిచిన బిక్షుకురాలు ఆ మాట విని గాఢోలు “అమ్మా!” అంటూ పిలువోయింది. గరుగులు అధిక తో అప్పుడు ముందుకంతం “ఆమె చిన్నమ్మ-నిర్మలగారు సీతయ్యా” అంటూ ఆమె ప్రక్కన కూలబడి, దిక్కుదోచని వానివలె విలసిల్లుచున్నాడు. అమాయకుడయిన సీతయ్య నిర్ఘాంతపోయి, కలవంతలతోనున్నవానివలె కేకలుబెట్టాడు.

ఒకప్పుడు నిర్మల యిక్కడి పనిచారినీ, పేదవారినీ ఆకర్షించినట్లునంటేది. అందరికీ యిష్టదేవతలె కనిపించినట్లు వంటిది. విసిరించిన గులాబీప్రష్పంవలె నిరంతరము మంద

బోయి, విధివశాన ఆ నరకబాధ ననుభవించి, ఆతరువాత యథావిధిగా ఇంద్రునిసభలో హాజరై నట్లున్నది ఆమెకు. కాని అడుగుఅడుగున ఆమె ఆత్మ రంపాలతో కోస్తున్నట్లు వ్యభచేందుతున్నది. ఇంద్రుడులేని. ఇంద్రసభలోనున్నట్లు, తన ఆత్మకు అంటిన మలినం పోనట్లు, లోలోన తపిస్తున్నది. ఆమె రేయింబనలు పూజాగదిలోనే దేవునియెదుట మోకరిల్లి, “భగవంతుడా, నేనుచేసిన అపరాధానికి యీలోకంలో శిక్షలేదు. నన్ను యింకా బ్రతికించి చిత్రవధచేయుటెందుకు తండ్రీ” అని వాపోతుంటుంది.

కర్తవ్యం పురుషుని వెంటాడుతుంటుంది. గంగులు నొకరై నా యీయింటిలో అతనికి తెలియనివిషయాలు లేవు “అమ్మా! ఆత్మతపనవలన శుష్కించుటదప్ప మరేమీ పుండదు. ఈయింటి భారమంతా బాబుగారు మీకే అప్పగించారు. మీరు కాస్త మంచిసెబ్బరలు చూడకపోతే యెలా? వారు తప్పక ఏదోఒకరోజున నచ్చితరుతారు.” అన్నాడు.

ఆమె బొలబొలవిలపిస్తూ నెత్తిమోదుకుంటూ “ఈ పాపిష్టిదానికి వారినిచూసే అదృష్టంకూడానా తాతా. నేను మహాపాపిని, ఆత్మతపనలేకుండా యీ పాపం హరించే దేలా?” అంటూ క్రిందపడి దొర్లి గింతలుపెడుతుంది.

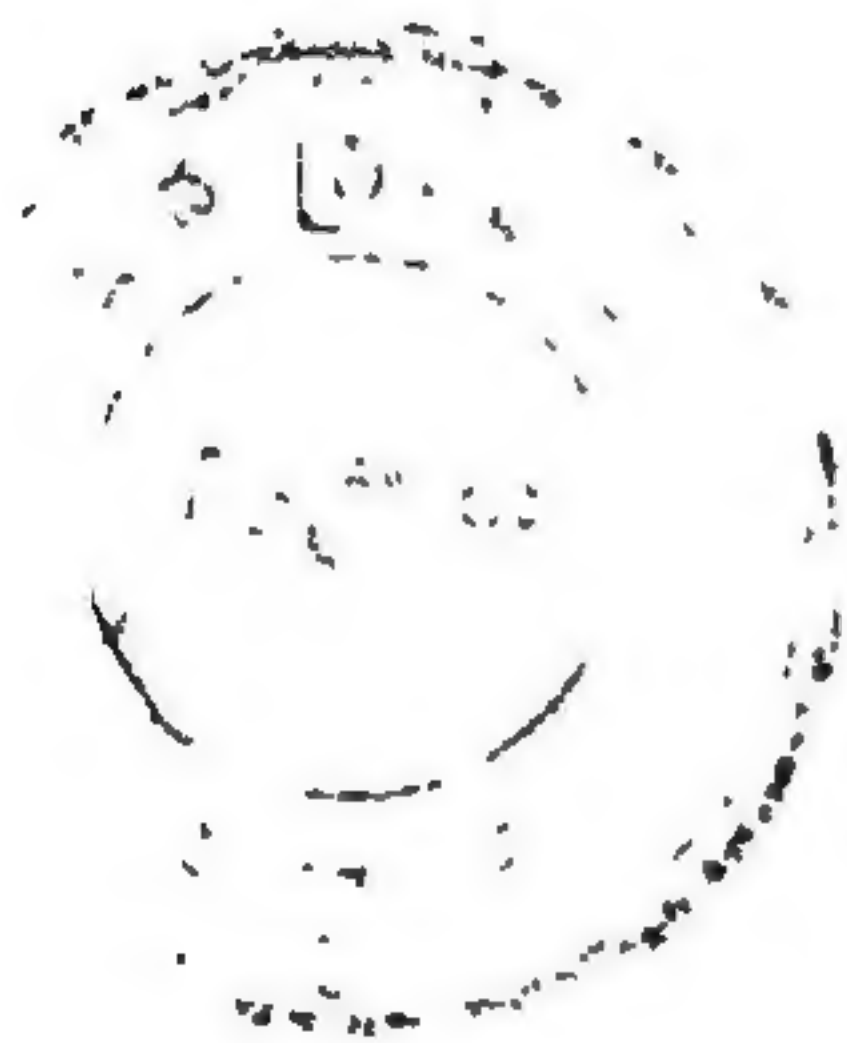
ఆకస్మికంగా అంతంలేని దుఃఖంలో ఆమెమనస్సు మారిపోయింది. పూజాగదిని శాశ్వతంగా మూసివేసింది. తనగదిలోనే శివప్రసాద్‌ఫోటో ప్రతిష్ఠించుకున్నది. దాని కెదురుగా శిరస్సును పృథ్విమీదమోపి, కన్నీరుకారుస్తూ

దుద్ధకంఠంతో “బాబూజీ” నామీద మీకు ఇంత దయ
యెందుకు? నేను దొంగని, పతితురాలిని, విశ్వాసఘాతకు
రాలిని. మీరు పరమపవిత్రులు, అపార కరుణామూర్తులు,
త్యాగనిధులు, విజ్ఞానసంపన్నులు. మనయిద్దరికీ పొంతన
యెక్కడ? నేను అంధకారములాంటిదాన్ని, మీరు వెలుగు
లాంటివారు. నాబోటిహీనురాలిమీద మీరుచూసిన కరుణ
యీ ప్రపంచంలో యెందరు చూపగలరు? బాబూజీ, నా
హృదయం భగభగ మండిపోతున్నది. నా తపన నన్ను
దహించేస్తున్నది” అని ఆఖరివాక్యాలను బిగ్గరగా అంటూ
రోజుకుంటున్నది.

గంగులుతాత యెంతప్రయత్నించినా ఆమె బయట
ముఖంచూడ నిచ్చగించలేదు. శివప్రసాద్ చిత్రపటముందే
రాత్రులుపగళ్ళు విలపిస్తూ పూజిస్తూ తపిస్తూగడుపుతున్నది.

రోజులుగడిచినమీదట దుఃఖంలోనిపుధుతం సడలు
తుంది. కర్తవ్యం పొడచూపుతుంది. నిర్మల నిరంతరతపనతో
కార్చినకన్నీటితో ఆత్మకుఅంటినమలినం అదృశ్యమైంది.
ఆమెముందు శివబాబుగూపంలో ప్రజ్వలమైన వెలుగు
ప్రభాసిస్తున్నది. ఆ వెలుగులో నిర్దిష్టమైన సుస్పష్టమైన
కార్యరంగం కనిపిస్తున్నది. ఆమె యెవరిద్వారా స్నిగ్ధ
రూపంలోని వెలుగును పొందిందో, ఏ వెలుగులో మాన
వీయశ్రేష్టతవున్నదో, సంఘశ్రేయస్సున్నదో, మాన
సిక ఆనందంవున్నదో, మానవపూర్ణ త్వమున్నదో, ఆత్మో
న్నతివున్నదో ఆ వెలుగునూ, తను యెవరిద్వారా గాఢాంధ
కారాన్ని పొందిందో, మోసగింపబడిందో, ఏ అంధత్వంలో

రాక్షసత్వం వున్నదో, నరకమున్నదో, మానవవినాశమున్నదో ఆ అంధకారాన్ని తన శక్తిసంతతిని వినియోగించి లోకానికి చూపాలి, చాటాలి, విరివిగా ప్రచారంచేయాలి. ఏ యువతీ పొరపాటుగా తుచ్చమైన మోహానికిలోను కాకుండా పవిత్రమైన ప్రేమను గుర్తించగల శక్తిని పొందునట్లు ప్రచారంచేయాలని కర్తవ్యోన్ముఖురాలైంది.

స మా ప్రం.

531

డాక్టరు పి. రామమూర్తిగారి
న వ ల లు

గడచిన ఘడియలు

3-50

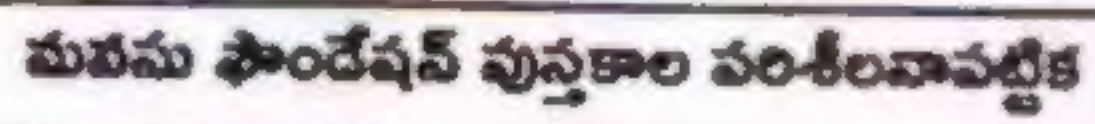
స్మృతిమందిర్

3-00

విశేషత (అచ్చులో)

ప్రతులకు :—

ఆదర్శ గ్రంథమండలి,
విజయవాడ.

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA122B143
పుస్తకం పేరు	రక్తసింధూరము
తారీఖు	29/10/24
ముందు అట్ట	No
వెనుక అట్ట	Yes
మొత్తం పేజీలు	535
విద్య సైజు పేజీలు	NO
భాష పేజీలు	531
లేని పేజీలు	No
తయారు చేసినది	iriveni
పేజీలు విడదీసినది	thasiri
స్కాన్ చేసినది	iriveni
పరీక్ష చేసినది	KASIMBI
పేజీలు పరిచూసినది	
టైటింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిస్థితి	good